

Dekada Rozwoju

Grupa LOTOS S.A. Raport Roczny 2010

Wyniki finansowe, społeczne i środowiskowe

 LOTOS

Raport 2010

Grupa LOTOS należy do czołówki polskich firm przemysłowych. Jest drugim co do wielkości koncernem naftowym w kraju. Jej udział w rodzimym rynku paliw przekroczył w 2010 r. 31%. Jako jedyna firma w Polsce prowadzi bezpośrednią działalność poszukiwawczo-wydobywczą na Morzu Bałtyckim.

O Raporcie Rocznym

Podstawowe dane 2010

List Przewodniczącego Rady Nadzorczej

Rok 2010 był dla Grupy LOTOS wyjątkowo udany. Pomyślnie zakończono realizację Programu 10+. Moce przerobowe rozbudowano do 10,5 mln ton ropy rocznie, a sam przerób przekroczył 8 mln ton. Udział Grupy LOTOS w krajowym rynku paliw wzrósł do ponad 31%, a przychody ze sprzedaży i zysk operacyjny zwiększyły się w porównaniu z 2009 r. – odpowiednio o 37% i 82%.

List Prezesa Zarządu

Od 2002 r. Rafineria Gdańska z przedsiębiorstwa o mocach przerobowych 4,5 mln ton ropy rocznie i monolitycznej strukturze przeobraziła się w pionowo zintegrowany koncern naftowy ze zdolnością przerobu ropy 10 mln ton rocznie i zbudowała strukturę aktywów poszukiwawczo-wydobywczych gotowych do międzynarodowej ekspansji.

O Raporcie Rocznym

Niniejszy Raport Roczny dotyczy działalności Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. (zwanej dalej: Grupa Kapitałowa LOTOS, grupa kapitałowa, Grupa), w szczególności zaś jednostki dominującej, tj. Grupy LOTOS S.A. (zwanej dalej: Grupa LOTOS, Spółka, koncern).

Grupa LOTOS należy do czołówki polskich firm przemysłowych. Jest drugim, co do wielkości koncernem naftowym w kraju. Jej udział w rodzimym rynku paliw przekroczył w 2010 r. 31%. Jako jedyna firma w Polsce - poprzez swoją spółkę zależną, LOTOS Petrobaltic, prowadzi bezpośrednią działalność poszukiwawczo-wydobywczą na Morzu Bałtyckim. Przerób ropy w gdańskiej rafinerii Spółki odbywa się w oparciu o najbardziej zaawansowane technologie, minimalizujące wpływ działalności przemysłowej na środowisko naturalne. Grupa Kapitałowa LOTOS zatrudnia ponad 5 tys. pracowników i jest największym pracodawcą na Pomorzu oraz liczącym się w południowych regionach kraju, gdzie wiele spółek grupy kapitałowej posiada swoje oddziały.

Raport roczny publikowany jest w szczególnym dla Grupy LOTOS okresie. W 2010 r. zamknięty został strategicznie ważny etap jej rozwoju, związany przede wszystkim z realizacją zainicjowanego w 2006 r. Programu 10+. Rok 2011 natomiast otwiera przed firmą nową perspektywę rozwojową, wytyczoną przez przyjętą w listopadzie 2010 r. strategię biznesową na lata 2011–2015 oraz kierunki rozwoju do 2020 r. To okres sprzyjający podsumowaniom, ale w równie silnym stopniu budowaniu planów na przyszłość, dojrzałego otwarciu na dekadę rozwoju godną drugiej dekady XXI stulecia.

Kończąca się wraz z finalizacją inwestycji Programu 10+ pierwsza dekada tego wieku była dla Grupy Kapitałowej LOTOS okresem bezprecedensowej w jej historii rozbudowy. Czasem, w którym mimo wielu niesprzyjających warunków zewnętrznych, globalnego osłabienia gospodarczego oraz recesji, zrealizowano niemal wszystkie zakładane cele strategiczne. Podstawą tego sukcesu była determinacja, zaangażowanie i odpowiedzialność Zarządu, kadry menadżerskiej i wszystkich pracowników grupy kapitałowej.

Odpowiedzialne dążenie do jasno określonych celów, angażujące cały **kapitał ludzki**, jest również wytyczną na kolejną dekadę objętą nową strategią rozwoju Grupy LOTOS. Strategia ta zakłada budowę silnego, nowoczesnego, zintegrowanego pionowo koncernu naftowego, dysponującego własnym zapleczem surowcowym, optymalnymi mocami przerobowymi, wykorzystującymi najbardziej zaawansowane technologie oraz rozwój konkurencyjnej, liczącej się na rynku organizacji handlowej.

Tę wizję – podobnie jak strategię minionego okresu - Grupa Kapitałowa LOTOS realizować będzie w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz społecznej odpowiedzialności. Czerpanie z zasobów ekonomicznych, społecznych oraz środowiska naturalnego w sposób, który nie narusza możliwości pełnego korzystania z nich przez przyszłe pokolenia, jest jednym z kluczowych priorytetów przedsiębiorstwa.

Należą do nich również przejrzystość i otwartość, w oparciu o które Spółka komunikuje się ze swoim otoczeniem, ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym m.in. z pracownikami oraz akcjonariuszami i inwestorami. Zasady te są także podstawą budowania marki LOTOS, jej wiarygodności i reputacji, zaufania do niej. Takie podejście przynosi konkretne efekty, wzmacniające pozycję rynkową i wartość Spółki. Grupa LOTOS zajęła pierwsze miejsce w kategorii „Relacje z inwestorami” w rankingu „Giełdowa Spółka Roku 2010”, a jej akcje po raz kolejny weszły w skład prestiżowego indeksu giełdowego RESPECT Index, skupiającego spółki, w których stopień odpowiedzialności społecznej oraz przestrzegania reguł ładu korporacyjnego i dobrych praktyk oceniany jest najwyższym.

Ekonomia, społeczeństwo, środowisko – wszystkie te sfery traktowane są w działalności Grupy LOTOS, jako równoważne i wzajemnie uzupełniające się. Znajduje to bezpośrednie odzwierciedlenie w niniejszym Raporcie, który kontynuuje praktykę zintegrowanego raportowania zainicjowaną raportem ubiegłorocznym - pierwszym zintegrowanym raportem rocznym opublikowanym przez polską spółkę, wyróżnionym w konkursie „Raporty Społeczne 2010” za udane włączenie kwestii społecznych i ekologicznych do raportowania. Kompleksowy sposób podejścia do komunikacji z interesariuszami zapewnia otoczeniu Spółki możliwość uzyskania pełnego obrazu działalności organizacji - nie tylko jej aspektów ekonomicznych, ale również społecznych oraz środowiskowych.

W sprawozdawczości tych ostatnich obszarów Spółka stosuje międzynarodowe standardy skodyfikowane w Ramowych Zasadach Raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju Global Reporting Initiative (G3 **GRI**) oraz Zasady UN Global Compact odnoszące się do Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Deklaracji Międzynarodowej Organizacji Pracy o Fundamentalnych Zasadach i Prawach w Pracy, Deklaracji z Rio o Środowisku Naturalnym i Rozwoju oraz Konwencji Narodów Zjednoczonych Przeciwko Korupcji. Grupa LOTOS w przygotowaniu zarówno skonsolidowanego raportu finansowego, jak i pozafinansowego kierowała się jednocześnie zasadami dokładności, istotności, kompletności, porównywalności, wyważenia i wiarygodności.

Wskaźniki wyników, umieszczone w skonsolidowanych sprawozdaniach, uzupełniono częścią opisową, zawartą w odrębnych rozdziałach Raportu, prezentujących wizję rozwoju Spółki, jej cele strategiczne, dokonania i plany rozwoju w poszczególnych obszarach działalności.

W Raporcie umieszczono ponadto Indeks ułatwiający wyszukiwanie konkretnych wskaźników wyników oraz treści opisowych odpowiadających przedstawianym zagadnieniom, który zawarty jest w Tabeli treści GRI i Zasad UN Global Compact.

Podstawowe dane 2010

Grupa LOTOS – wybrane dane

	Jednostka	Za rok zakończony 31.12.2010	Za rok zakończony 31.12.2009	Zmiana	Jednostka ^(**)	Za rok zakończony 31.12.2010	Za rok zakończony 31.12.2009	Zmiana
Dane finansowe (*)			(dane przekształcone)				(dane przekształcone)	
Przychody ze sprzedaży	tys. zł	18.124.675	12.696.912	43%	tys. euro	4.526.190	2.925.151	55%
Zysk operacyjny	tys. zł	308.266	108	285.331%	tys. euro	76.982	25	307.828%
Zysk przed opodatkowaniem	tys. zł	520.433	701.871	-26%	tys. euro	129.965	161.699	-20%
Zysk z działalności kontynuowanej	tys. zł	464.954	591.327	-21%	tys. euro	116.111	136.232	-15%
Całkowite dochody ogółem	tys. zł	464.954	591.327	-21%	tys. euro	116.111	136.232	-15%
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	tys. zł	281.132	(25.227)	-	tys. euro	70.206	(5.812)	-
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	tys. zł	(407.232)	(2.403.315)	-	tys. euro	(101.696)	(553.683)	-
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	tys. zł	401.470	2.150.062	-81%	tys. euro	100.257	495.338	-80%
Przepływy pieniężne netto razem	tys. zł	272.422	(277.298)	-	tys. euro	68.031	(63.885)	-
Podstawowy zysk na jedną akcję zwykłą	zł	3,58	4,88	-27%	euro	0,89	1,12	-21%
Inwestycje społeczne	tys. zł	1.240	793	56%	tys. euro	310	183	69%
Inwestycje proekologiczne	tys. zł	16.812	138.818	-88%	tys. euro	4.198	31.981	-87%
		stan na 31.12.2010	stan na 31.12.2009			stan na 31.12.2010	stan na 31.12.2009	
			(dane przekształcone)				(dane przekształcone)	
Aktywa razem	tys. zł	14.686.730	12.559.630	17%	tys. euro	3.708.489	3.057.210	21%

Kapitały własne	tys. zł	5.945.053	5.480.099	8%	tys. euro	1.501.162	1.333.942	13%
-----------------	---------	-----------	-----------	----	-----------	-----------	-----------	-----

	Jednostka	Za rok zakończony 31.12.2010	Za rok zakończony 31.12.2009	Zmiana
Dane pozafinansowe (dane porównywalne)				
Pracownicy	liczba zatrudnionych	1.310	1.305	0,4%
Skala rotacji zatrudnienia	%	10,6	13,3	-2,7 p.p.
Wskaźnik wypadkowości LTIF (na 1 mln przepracowanych godzin)		3,4	5,6	-39,3%
Całkowity pobór wody	m ³	3.961.494	3.766.240	5,2%
Emisja CO ₂	tys. ton/rok	1.607	1.121	43%

Grupa Kapitałowa LOTOS – wybrane dane skonsolidowane

	Jednostka	Za rok zakończony 31.12.2010	Za rok zakończony 31.12.2009	Zmiana	Jednostka ^(**)	Za rok zakończony 31.12.2010	Za rok zakończony 31.12.2009	Zmiana
Dane finansowe (*)		(dane przekształcone)				(dane przekształcone)		
Przychody ze sprzedaży	tys. zł	19.680.533	14.321.041	37%	tys. euro	4.914.727	3.299.323	49%
Zysk operacyjny	tys. zł	763.315	419.793	82%	tys. euro	190.619	96.713	97%
Zysk przed opodatkowaniem	tys. zł	721.939	1.109.608	-35%	tys. euro	180.286	255.635	-29%
Zysk netto z działalności kontynuowanej	tys. zł	681.353	911.812	-25%	tys. euro	170.151	210.066	-19%
Zysk z działalności kontynuowanej przypisany akcjonariuszom Jednostki Dominującej	tys. zł	679.180	900.761	-25%	tys. euro	169.608	207.520	-18%
Zysk z działalności kontynuowanej przypisany udziałom niekontrolującym	tys. zł	2.173	11.051	-80%	tys. euro	543	2.546	-79%
Całkowite dochody ogółem	tys. zł	678.609	928.661	-27%	tys. euro	169.466	213.948	-21%
Całkowity dochód przypisany akcjonariuszom Jednostki Dominującej	tys. zł	676.450	908.083	-26%	tys. euro	168.927	209.207	-19%
Całkowity dochód przypisany udziałom niekontrolującym	tys. zł	2.159	20.578	-90%	tys. euro	539	4.741	-89%
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	tys. zł	880.255	695.024	27%	tys. euro	219.822	160.122	37%
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	tys. zł	(1.053.896)	(3.333.619)	-	tys. euro	(263.184)	(768.009)	-
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	tys. zł	447.706	2.181.465	-79%	tys. euro	111.804	502.572	-78%
Przepływy pieniężne netto	tys. zł	272.095	(454.491)	-	tys. euro	67.949	(104.776)	-

razem								
Podstawowy zysk na jedną akcję zwykłą	zł	5,23	7,44	-30%	euro	1,31	1,71	-23%
Inwestycje społeczne	tys. zł	1.485	839	77%	tys. euro	371	193	92%

		stan na 31.12.2010	stan na 31.12.2009		stan na 31.12.2010	stan na 31.12.2009			
		(dane przekształcone)			(dane przekształcone)				
Aktywa razem	tys. zł	17.736.029	15.225.952	16%	tys. euro	4.478.456	3.706.234	21%	
Kapitały własne przypisane akcjonariuszom Jednostki Dominującej	tys. zł	7.498.819	6.809.393	10%	tys. euro	1.893.498	1.657.513	14%	
Udziały niekontrolujące	tys. zł	14.658	36.752	-60%	tys. euro	3.701	8.946	-59%	
Kapitały własne razem	tys. zł	7.513.477	6.846.145	10%	tys. euro	1.897.199	1.666.459	14%	

Dane pozafinansowe	Jednostka	Za rok zakończony 31.12.2010	Za rok zakończony 31.12.2009	Zmiana
(dane porównywalne)				
Pracownicy	liczba zatrudnionych	5.010	4.949	1,2%
Wskaźnik wypadkowości LTIF (na 1 mln przepracowanych godzin)		4,9	4,4	11,4%
Udział w rynku paliw	%	31,7	28,3	3,4 p.p.
Wydobycie ropy naftowej	tys. ton	186,5	175,4	6,3%
Wydobycie gazu	mln Nm ³	20,7	19,5	6,2%

(*) Szczegółowe omówienie wyników finansowych zostało zaprezentowane w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym [[link](#)].

(**) W celu przeliczenia pozycji w sprawozdaniu z pozycji finansowej w tabeli "Podstawowe dane" na dzień 31 grudnia 2010 roku, użyto średniego kursu Narodowego Banku Polskiego (NBP) obowiązującego dla euro w tym dniu, tj. 1 EUR = 3,9603 PLN. Pozycje sprawozdania z całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych wykazane w tabeli za rok zakończony 31 grudnia 2010 roku przeliczono przy użyciu kursu 1 EUR = 4,0044 PLN (według kursu stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów ustalonych przez NBP na ostatni dzień każdego zakońzonego miesiąca okresu od 1 stycznia 2010 roku do 31 grudnia 2010 roku).

W celu przeliczenia pozycji w sprawozdaniu z pozycji finansowej w tabeli "Podstawowe dane" na dzień 31 grudnia 2009 roku, użyto średniego kursu NBP obowiązującego dla euro w tym dniu, tj. 1 EUR = 4,1082 PLN. Pozycje sprawozdania z całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych wykazane w tabeli za rok zakończony 31 grudnia 2009 roku przeliczono przy użyciu kursu 1 EUR = 4,3406 PLN (według kursu stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów ustalonych przez NBP na ostatni dzień każdego zakońzonego miesiąca okresu od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku).

List Przewodniczącego Rady Nadzorczej

Kapitał ludzki będzie podstawą realizacji celów nowej strategii Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2011–2015.

Szanowni Państwo,

rok 2010 był dla globalnej gospodarki znacznie przychylniejszy od poprzedniego. Głęboki kryzys finansowy został przezwyciężony, choć przecież nie można wykluczyć wystąpienia w przyszłości jego symptomów - w większej czy mniejszej skali. Generalnie jednak klimat dla działalności gospodarczej, w tym dla branży naftowej, ociepiał się i ustabilizował, co pozwala spojrzeć z pewną dozą optymizmu na zewnętrzne uwarunkowania rozwoju Grupy LOTOS.

Tym bardziej, że dla samej Spółki minione 12 miesięcy było wyjątkowo udane. Przede wszystkim pomyślnie zakończono realizację Programu 10+, którym Grupa Kapitałowa LOTOS żyła od 2006 r. Moce przerobowe rozbudowano do 10,5 mln ton ropy rocznie, a sam przerób w 2010 r. po raz pierwszy w historii koncernu przekroczył 8 mln ton. Umocniła się także jego pozycja rynkowa. Udział Grupy LOTOS w krajowym rynku paliw wzrósł do ponad 31%, co było celem wyznaczonym do osiągnięcia dopiero w 2012 r. Silne wzrosty w porównaniu z 2009 r. odnotowano zarówno w przychodach ze sprzedaży, jak i zysku operacyjnym – odpowiednio 37% oraz 82%.

Tak bogate żniwa Spółka zawdzięcza nie tylko spójnej strategii biznesowej, konsekwentnie i z determinacją wdrażanej przez Zarząd. Są one w ogromnej mierze zasługą budowanej przez lata atmosfery zaufania, zaangażowania oraz integracji pracowników wokół realizacji strategicznych celów Grupy LOTOS. Bez tego kapitału ludzkiego, stanowiącego najbardziej wartościowe aktywa Spółki, trudne byłoby i przezwyciężanie kryzysu 2009 r., i finalizacja Programu 10+ w 2010 r.

Kapitał ludzki będzie też podstawą realizacji celów nowej strategii Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2011–2015 przedstawionej w listopadzie 2010 r. wraz z kierunkami rozwoju grupy kapitałowej do 2020 r. Kreśli ona wizję stworzenia jednego z najnowocześniejszych koncernów naftowych w Europie, który dysponuje:

- własnymi zasobami surowcowymi, zapewniającymi wydobycie na poziomie 1,2 mln ton ropy rocznie,
- zaawansowaną technologicznie bazą przerobową, pozwalającą na produkcję najwyższej jakości produktów osiągających wysokie marże rynkowe,
- silną organizacją handlową, opartą o sieć agencyjnych stacji paliw oraz działających w systemie partnerskim, co zagwarantuje osiągnięcie min. 10% udziału w polskim rynku detalicznym paliw.

Jak zawsze w przypadku Grupy LOTOS, strategia biznesowa wdrażana będzie w zgodzie z koncepcją zrównoważonego wzrostu i z poszanowaniem zasad odpowiedzialności społecznej, w pełnej harmonii z kluczowymi wartościami Spółki, jakimi są czystość, otwartość, innowacyjność oraz odpowiedzialność.

W 2010 r. Grupa LOTOS zamknęła historyczną pięcioletnią perspektywę „dekady rozwoju” – niech wolno mi będzie posłużyć się w tym miejscu tytułem niniejszego raportu. Rok 2011 otwiera nową perspektywę tej dekady - perspektywę przyszłościową, wytyczoną w strategii do 2015 r. Jestem głęboko przekonany, że Spółka opierając się na profesjonalizmie i determinacji Zarządu, zaangażowaniu pracowników oraz zaufaniu inwestorów, będzie konsekwentnie budować wartość dla akcjonariuszy i z powodzeniem zrealizuje strategiczną wizję rozwoju.

Z poważaniem,

Wiesław Skwarko
Przewodniczący Rady Nadzorczej
Grupa LOTOS S.A.

Wiesław Skwarko
Przewodniczący Rady
Nadzorczej

List Prezesa Zarządu

Zrównoważony rozwój oraz społeczna odpowiedzialność są podstawą funkcjonowania Grupy Kapitałowej LOTOS.

rok 2010 to niewątpliwie rok przełomowy dla Grupy Kapitałowej LOTOS z trzech niezwykle istotnych powodów: po pierwsze Spółka zakończyła realizację ogromnej inwestycji Programu 10+, po drugie, wyraźnie umocniła swoją pozycję rynkową zarówno w obszarze operacyjnym, jak i handlowym, po trzecie, przyjęła nową strategię na lata 2011–2015 wraz z kierunkami rozwoju do 2020 r.

Finalizacja Programu 10+ zgodnie z założeniami i harmonogramem jest dla koncernu, dla jego Zarządu, a i dla mnie osobiście, ogromną satysfakcją. Tym większą, że przez kilkanaście miesięcy – zwłaszcza w 2009 r. – działania prowadzone były w warunkach głębokiego kryzysu finansowego oraz wyraźnego spadku globalnej dynamiki rozwojowej, przy znacząco zwiększonych ryzykach. Udało się zniwelować ich wpływ na realizację projektu, w czym ogromny udział ma współpraca i dialog z pracownikami Spółki.

Program 10+ był największym programem inwestycyjnym w dziejach Grupy LOTOS, jednym z największych realizowanych w tym czasie zarówno w polskim przemyśle w ogóle, jak i w europejskim sektorze rafinerijnym. Jego zakończenie oznacza wzrost zdolności przerobowej rafinerii w Gdańsku do 10,5 mln ton ropy naftowej rocznie – o 75% więcej niż w wyjściowym 2006 r. Oznacza również wyraźne zwiększenie stopnia konwersji – głębokości przerobu ropy naftowej. Zmienia się jego struktura na korzyść atrakcyjnych rynkowo produktów najwyższej jakości – olejów napędowych i paliwa lotniczego – które z jednej strony uzyskują szczególnie wysokie marże i są bardziej rentowne, z drugiej zaś ich jakość gwarantuje osiągnięcie lepszych parametrów z punktu widzenia ochrony środowiska. Zwiększa to również możliwości eksportowe wysokomarżowych produktów na wymagające rynki zagraniczne. Ich udział w ogólnej produkcji wzrasta o 10%, co oczywiście ma bezpośredni pozytywny wpływ na wyniki finansowe Spółki oraz jej wartość.

Zamontowane w ramach Programu 10+ urządzenia oraz instalacje należą do najnowocześniejszych, najbardziej zaawansowanych technologicznie. Dzięki temu zyskuje nie tylko jakość produktów, ale też minimalizowany jest wpływ działalności przemysłowej Grupy LOTOS na środowisko naturalne. Dla Spółki, która w swoją strategię trwale wpięła zasady zrównoważonego rozwoju, ten ekologiczny aspekt Programu 10+ ma równie istotne znaczenie, jak kontekst czysto produkcyjny. Koncern pozostaje odpowiedzialny społecznie we wszystkich wymiarach swojego funkcjonowania.

Zmierzająca ku końcowi, realizacja Programu 10+ już w 2010 r. dała wymierne i spektakularne efekty. Gdańska rafineria po raz pierwszy w swej historii przerobiła ponad 8 mln ton ropy – o ponad 48% więcej niż w roku poprzednim. Tak mocne podstawy produkcyjne pozwoliły na zwiększenie udziału w krajowym rynku paliw ogółem z 28,3% do ponad 31%. W praktyce oznacza to osiągnięcie już w minionym roku celu wyznaczonego w dotychczasowej strategii Grupy Kapitałowej LOTOS dopiero na 2012 r.

Finalizacja Programu 10+, już dziś owocująca dostrzegalnym wzmocnieniem pozycji konkurencyjnej i rynkowej Spółki, stworzyła mocne fundamenty trwałego, konsekwentnego wzrostu, opartego o innowacyjność i zasady zrównoważonego rozwoju we wszystkich wymiarach: społecznym, ekologicznym i biznesowym. Grupa LOTOS osiągnęła znakomitą pozycję startową do zaistnienia jako duży, nowoczesny, liczący się w Europie Środkowej koncern naftowy. Będzie do tego dążyć zgodnie z założeniami nowej strategii na lata 2011–2015 oraz kierunkami rozwoju do 2020 r., przyjętymi w listopadzie 2010 r.

Główne działania rozwojowe Spółki, po okresie inwestowania w segment operacyjny, skoncentrują się teraz na obszarze poszukiwawczo-wydobywczym oraz handlowym. Grupa LOTOS zintensyfikuje prace na Morzu Bałtyckim oraz na koncesjach pozyskanych i planowanych do pozyskania na Morzu Północnym. W tym celu w 2010 r. zrealizowano konsolidację kapitałową aktywów z tej branży również poprzez przejęcie pełnej kontroli nad litewską firmą wydobywczą AB Geonaftha przez spółkę LOTOS Petrobaltic. Strategicznym celem jest osiągnięcie wydobycia na poziomie 1,2 mln ton ropy rocznie w 2015 r.

W obszarze handlowym strategicznymi celami są: utrzymanie osiągniętego w 2010 r. minimum 30% udziału w krajowym rynku paliw oraz wzrost udziału w krajowym rynku detalicznym z obecnych 7% do 10%.

Nadrzędnym celem strategicznym pozostaje niezmiennie budowa i zwiększanie wartości Spółki dla akcjonariuszy. Również w tym kontekście rok 2010 był bardzo pomyślny. Przychody ze sprzedaży wyniosły 19,7 mld zł – o 37% więcej niż w roku poprzednim, a zysk operacyjny 763 mln zł, co oznacza 82% wzrost w porównaniu z 2009 r.

Systematyczne raportowanie dobrych wyników finansowych owocowało od II kwartału względnie stabilnymi notowaniami walorów Grupy LOTOS na warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych, a publikacja nowej strategii przyniosła ich wyraźny wzrost. To dowód zarówno przekonania rynku o trwałym przewyżczeniu

Paweł Olechnowicz
Prezes Zarządu
Dyrektor Generalny

przez Spółkę zagrożeń wynikających ze światowego kryzysu finansowego, jak i zaufania inwestorów do pomyślnej realizacji strategicznej wizji Grupy LOTOS, co owocuje umocnieniem pozycji, jako silnego koncernu naftowego w Europie. Ma ono szczególną wartość i dla Spółki, i dla jej Zarządu, i dla mnie osobiście. Jestem przekonany, iż podstawą tego zaufania są w równej mierze osiągnięcia biznesowe grupy kapitałowej oraz fakt, iż jej strategia od wielu lat realizowana jest zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju i w oparciu o otwarty dialog zarówno z pracownikami – zwłaszcza w ramach unikatowego programu „Rozmawiamy o LOTOSIE” - jak i z inwestorami.

Otwartość i transparentność Spółki są dostrzegane i doceniane. Jej akcje ponownie zostały włączone w skład RESPECT Index, utworzonego w 2009 r. na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie tzw. rankingu poważania. Umacnia się również sama marka LOTOS, która w rankingu najcenniejszych polskich marek dziennika „Rzeczpospolita” za 2010 r. odnotowała 10% wzrost wartości rynkowej w porównaniu z rokiem poprzednim.

Z dumą i satysfakcją zwracam uwagę na fakt, że od 2002 r. Rafineria Gdańska z przedsiębiorstwa o mocach przerobowych 4,5 mln ton ropy rocznie i monolitycznej strukturze przeobraziła się w pionowo zintegrowany koncern naftowy ze zdolnością przerobu ropy 10 mln ton rocznie i zbudowała strukturę aktywów poszukiwawczo-wydobywczych, gotowych do międzynarodowej ekspansji. Grupa LOTOS to firma, która zwiększyła w tym czasie przychody czterokrotnie, a znak LOTOS jest coraz lepiej rozpoznawalny na międzynarodowym rynku. To radość i dumą dla jej kierownictwa i załogi, jak również ogromna satysfakcja Zarządu z faktu wzmocnienia pozycji regionu pomorskiego i polskiej gospodarki.

Konsekwencja, otwartość, przejrzystość, poszanowanie zasad zrównoważonego rozwoju oraz społecznej odpowiedzialności biznesu są podstawowymi kryteriami funkcjonowania Grupy Kapitałowej LOTOS w przestrzeni ekonomicznej, społecznej oraz ekologicznej. Decydują o sposobie i jakości zarządzania korporacją. Stanowią fundament budowania jej wartości oraz reputacji i zaufania do Spółki. Daje to wymierne efekty zarówno w postaci rosnących twardych wskaźników biznesowych – przychodów, zysków, rentowności - jak i w mniej wymiernych, choć nie mniej ważnych, kategoriach jakościowych, związanych z minimalizowaniem środowiskowych kosztów działalności przemysłowej oraz wizerunkiem koncernu w otoczeniu społecznym. Ta synergia stanowi ogromny kapitał Grupy LOTOS. Zapewniam, że będziemy go rozwijać, budując jednocześnie bezpieczeństwo energetyczne kraju i siłę polskiej gospodarki.

Paweł Olechnowicz
Prezes Zarządu
Dyrektor Generalny
Grupa LOTOS S.A.

Profil organizacji

Przedmiot i zakres działalności

Grupa Kapitałowa LOTOS jest zintegrowanym pionowo koncernem naftowym, który zajmuje się poszukiwaniem i wydobyciem ropy naftowej, jej przerobem oraz sprzedażą hurtową i detaliczną wysokiej jakości produktów naftowych.

Akcjonariat

W 2010 r. udział Skarbu Państwa w akcjonariacie zmniejszył się o 10,78%, a udział ING OFE spadł poniżej 5%.

Grupa Kapitałowa LOTOS

W skład Grupy Kapitałowej LOTOS wchodzi Grupa LOTOS – jako podmiot dominujący - oraz spółki: LOTOS Czechowice, LOTOS Jasło i LOTOS Petrobaltic, która prowadzi wydobycie ropy naftowej i gazu spod dna Bałtyku, a także 14 innych podmiotów firmowanych znakiem LOTOS.

Organizacja

W Grupie Kapitałowej LOTOS obowiązuje model zarządzania segmentowego. Segment jest wydzielonym obszarem działalności biznesowej, zarządzanym w skali grupy kapitałowej przez członka Zarządu Grupy LOTOS. Ten model efektywnie wspomaga proces realizacji strategii, podnosząc sprawność zarządzania oraz zapewniając synergę kosztową i przychodową w skali całej organizacji.

Członkostwo w organizacjach

Grupa LOTOS jest członkiem 24 wiodących organizacji biznesowych, branżowych i społecznych, z którymi współpracuje w sposób długofalowy. Siedem z nich to organizacje o zasięgu międzynarodowym. Na forum tych organizacji przedstawiciele Grupy LOTOS aktywnie działają na rzecz zrównoważonego rozwoju i społecznej odpowiedzialności

Przedmiot i zakres działalności

Koncern jest liderem w produkcji i sprzedaży w Polsce olejów silnikowych, asfaltów modyfikowanych oraz parafin.

Grupa Kapitałowa LOTOS jest zintegrowanym pionowo koncernem naftowym, który zajmuje się poszukiwaniem i wydobyciem ropy naftowej, jej przerobem oraz sprzedażą hurtową i detaliczną wysokiej jakości produktów naftowych. Jest czołowym producentem i dostawcą na rynek m.in. benzyny bezołowiowej, oleju napędowego oraz paliwa lotniczego, a także liderem w produkcji i sprzedaży w Polsce olejów silnikowych, asfaltów modyfikowanych oraz parafin. Grupa LOTOS jest właścicielem ogólnopolskiej sieci stacji paliw, funkcjonującej pod marką LOTOS.

Grupa LOTOS jest Spółką Akcyjną, której akcje notowane są od czerwca 2005 r. na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW).

Spółka działa na terenie całej Polski oraz poza jej granicami. Grupa LOTOS jest podmiotem dominującym Grupy Kapitałowej LOTOS, zarządzającym rafinerią w Gdańsku. Należą do niej m.in. spółki: LOTOS Czechowice S.A., LOTOS Jasło S.A. mające siedzibę na południu Polski, LOTOS Petrobaltic S.A., która poszukuje i wydobywa ropę naftową i gaz spod dna Morza Bałtyckiego oraz 14 innych podmiotów firmowanych znakiem LOTOS. Dwa z nich mają siedziby zagranicą - na Litwie, LOTOS Baltija oraz w Norwegii - LOTOS Exploration and Production Norge AS. Oba prowadzą prace poszukiwawczo-wydobywcze – odpowiednio na Bałtyku oraz na Norweskim Szelfie Kontynentalnym.

Zatrudnienie w Grupie Kapitałowej LOTOS na koniec 2010 r. wyniosło 5.010 osób. Sprzedaż produktów ropopochodnych wzrosła z blisko 7,6 mln ton w 2009 r. do niemal 8,8 mln ton w 2010 r. W tym samym okresie udział Grupy Kapitałowej LOTOS w polskim rynku paliw ogółem zwiększył się z 28,3% do 31,3%. Przychody ze sprzedaży wyniosły w 2010 r. 19,7 mld złotych, co oznacza 37% wzrost w stosunku do roku poprzedniego.

Integralnym elementem działalności Grupy LOTOS we wszystkich obszarach jest poszanowanie idei zrównoważonego rozwoju oraz zasad społecznej odpowiedzialności: dążenie do stałego ograniczania oddziaływania na środowisko naturalne, przy jednoczesnym docenieniu kapitału intelektualnego i doświadczenia pracowników oraz dbałości o społeczne otoczenie koncernu.

Akcjonariat

W 2010 r. udział Skarbu Państwa w akcjonariacie zmniejszył się o 10,78%, a udział ING OFE spadł poniżej 5%.

Kapitał podstawowy Grupy LOTOS składa się z 129.873.362 akcji zwykłych, mających pełne pokrycie w kapitale podstawowym, o wartości nominalnej 1 złoty, które są równoważne pojedynczemu głosowi na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy i posiadają prawo do dywidendy.

Zmiana stanu posiadania akcji Grupy LOTOS przez Skarb Państwa

22 stycznia 2010 r. Skarb Państwa, reprezentowany przez Ministra Skarbu Państwa, sprzedał w transakcjach pakietowych łącznie 14.000.000 akcji zwykłych na okaziciela Grupy LOTOS, stanowiących 10,78% udziału w kapitale zakładowym Grupy LOTOS oraz reprezentujących 14.000.000 głosów, co stanowi 10,78% ogólnej liczby głosów w Spółce. Po niniejszej transakcji Skarb Państwa posiadał łącznie 69.076.392 akcji zwykłych na okaziciela Grupy LOTOS, stanowiących łącznie 53,19% udziału w kapitale zakładowym oraz 69.076.392 głosów, reprezentujących 53,19% ogólnej liczby głosów w Grupie LOTOS.

Wprowadzenie do obrotu giełdowego akcji serii A Grupy LOTOS, asymilacja akcji Grupy LOTOS przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych (KDPW)

Zarząd Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW) wprowadził 19 stycznia 2010 r. w trybie zwykłym do obrotu giełdowego na rynku podstawowym 57.987.030 akcji serii A Grupy LOTOS o wartości nominalnej 1 złoty każda, oznaczonych przez KDPW kodem PLLOTOS00033. Tego samego dnia KDPW dokonał asymilacji wspomnianych akcji zwykłych na okaziciela Grupy LOTOS, powstałych po zamianie akcji zwykłych imiennych oznaczonych kodem PLLOTOS00033, z 55.635.609 akcjami zwykłymi na okaziciela Grupy LOTOS oznaczonymi kodem PLLOTOS00025. Akcje objęte asymilacją otrzymały kod PLLOTOS00025. 19 stycznia 2010 r. kodem PLLOTOS00025 oznaczonych było 113.622.639 akcji Grupy LOTOS S.A., a kodem PLLOTOS00033 - 77.361 akcji Spółki.

12 kwietnia 2010 r. KDPW dokonał asymilacji 8.250 akcji zwykłych na okaziciela Grupy LOTOS, powstałych po zamianie, dokonanej 12 kwietnia 2010 r., 8.250 akcji zwykłych imiennych serii A oznaczonych kodem PLLOTOS00033 z 113.622.639 akcjami zwykłymi na okaziciela Spółki, oznaczonymi kodem PLLOTOS00025. Akcje objęte asymilacją otrzymały kod PLLOTOS00025. Tego samego dnia Zarząd GPW wprowadził w trybie zwykłym do obrotu giełdowego na rynku podstawowym pulę wyżej opisanych akcji Spółki. Akcje Grupy LOTOS po asymilacji na dzień 12 kwietnia 2010 r. były oznaczone następująco:

- kodem PLLOTOS00025 - 113.630.889 sztuk akcji,
- kodem PLLOTOS00033 - 69.111 sztuk akcji.

Przyjęcie akcji serii C Grupy LOTOS do depozytu papierów wartościowych przez KDPW, dopuszczenie i wprowadzenie do obrotu giełdowego akcji serii C Grupy LOTOS

KDPW na podstawie Uchwały Zarządu nr 895/10 z dnia 29 grudnia 2010 r. postanowił przyjąć do depozytu papierów wartościowych 16.173.362 akcje zwykłe na okaziciela serii C spółki Grupa LOTOS o wartości nominalnej 1 złoty każda oraz oznaczyć je kodem PLLOTOS00025.

10 stycznia 2011 r. nastąpiła rejestracja w KDPW wyżej wymienionych akcji Grupy LOTOS. Łączna liczba papierów wartościowych po rejestracji pod kodem ISIN PLLOTOS00025 wyniosła 129.804.251. Tego samego dnia Zarząd GPW wprowadził w trybie zwykłym do obrotu giełdowego na rynku podstawowym akcje serii C Spółki, o których mowa powyżej.

Zmniejszenie udziału w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu Grupy LOTOS przez ING Otwarty Fundusz Emerytalny

7 lutego 2011 r. Zarząd Grupy LOTOS został poinformowany, iż ING Otwarty Fundusz Emerytalny, w wyniku zbycia akcji Spółki, rozliczonych 2 lutego 2011 r., ograniczył udział w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Grupy LOTOS poniżej 5%. Przed zbyciem akcji ING Otwarty Fundusz Emerytalny posiadał 6.640.532 akcje Grupy LOTOS, stanowiące 5,11% kapitału zakładowego Spółki. W dniu 7 lutego 2011 r. na rachunku papierów wartościowych Funduszu ING znajdowało się 5.957.442 akcje Grupy LOTOS, co stanowiło 4,59% jej kapitału zakładowego.

Struktura kapitału akcyjnego Grupy LOTOS stan na 15.02.2011 r.

Akcjonariusz	Liczba akcji	Liczba głosów	Wartość nominalna akcji (zł)	Udział w kapitale podstawowym (%)
Skarb Państwa	69.076.392	69.076.392	69.076.392	53,19

Struktura kapitału akcyjnego Grupy LOTOS

Grupa Kapitałowa LOTOS

Dwie spółki Grupy Kapitałowej LOTOS mają siedziby zagranicą: na Litwie – LOTOS Baltija oraz w Norwegii – LOTOS E&P Norge AS.

Poniżej przedstawiono jednostki zależne, wchodzące w skład Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. wraz z ich przedmiotem działalności, metodą konsolidacji oraz udziałem Grupy w ogólnej liczbie głosów w kapitale podstawowym („zakładowym”).

Nazwa podmiotu	Siedziba	Przedmiot działalności	Metoda konsolidacji /wyceny udziałów	Procentowy udział bezpośredni/pośredni Grupy w kapitale podstawowym	
				31.12.2010	31.12.2009
Podmiot dominujący					
Grupa LOTOS S.A.	Gdańsk	Wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej (głównie paliw) oraz ich sprzedaż hurtowa	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Spółki bezpośrednio zależne					
LOTOS Paliwa Sp. z o.o.	Gdańsk	Sprzedaż hurtowa, detaliczna paliw, lekkiego oleju opałowego, zarządzanie siecią stacji paliw LOTOS	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Gaz S.A. ⁽¹⁾	Mława	Spółka nie prowadzi działalności operacyjnej	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Oil S.A.	Gdańsk	Produkcja i sprzedaż olejów smarowych i smarów oraz krajowa sprzedaż olejów bazowych	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Asfalt Sp. z o.o.	Gdańsk	Produkcja i sprzedaż asfaltów	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Ekoenergia S.A. ⁽²⁾	Gdańsk	Spółka nie rozpoczęła działalności operacyjnej	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Kolej Sp. z o.o.	Gdańsk	Transport kolejowy	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Serwis Sp. z o.o.	Gdańsk	Działalność w zakresie utrzymania ruchu mechanicznego, elektrycznego i automatyki, wykonawstwo remontów	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Lab Sp. z o.o.	Gdańsk	Wykonywanie analiz laboratoryjnych	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Straż Sp. z o.o.	Gdańsk	Ochrona przeciwpożarowa	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Ochrona Sp. z o.o.	Gdańsk	Ochrona mienia i osób	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Parafiny Sp. z o.o.	Jasło	Produkcja i sprzedaż mas parafinowych	pełna	100,00%	100,00%

LOTOS Tank Sp. z o.o.	Gdańsk ⁽³⁾	Handel paliwem lotniczym	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Czechowice S.A. (spółka posiada swoją grupę kapitałową)	Czechowice-Dziedzice	Magazynowanie i dystrybucja paliw	pełna	97,55% ⁽⁵⁾	85,04% ⁽⁴⁾
LOTOS Jasło S.A. (spółka posiada swoją grupę kapitałową)	Jasło	Działalność usługowa w zakresie dystrybucji produktów ropopochodnych, magazynowania paliw, tworzenia i utrzymywania zapasów paliw, wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej oraz ich sprzedaż hurtowa i detaliczna	pełna	98,12% ⁽⁵⁾	85,01% ⁽⁴⁾
LOTOS Petrobaltic S.A. ⁽⁶⁾ (spółka posiada swoją grupę kapitałową)	Gdańsk	Pozyskiwanie oraz eksploatacja złóż ropy naftowej i gazu ziemnego	pełna	99,32%	99,32% ⁽⁴⁾
LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o.	Jasło	Spółka nie prowadzi działalności operacyjnej	pełna	100,00% ⁽⁷⁾	0,29% ⁽⁷⁾
Spółki pośrednio zależne					
RCEkoenergia Sp. z o.o.	Czechowice-Dziedzice	Wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej, ciepła i gazu	pełna	97,55% ^(9, 10)	85,04% ⁽⁸⁾
LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o.	Czechowice-Dziedzice	Produkcja estrów metylowych kwasów tłuszczowych (FAME) ⁽¹¹⁾	pełna	97,55% ^(9, 10)	85,04% ⁽⁸⁾
"PLASTEKOL Organizacja Odzysku" S.A.	Jasło	Działalność usługowa	pełna	93,70% ⁽⁹⁾	81,18% ^(8, 12)
KRAK-GAZ Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej	Kraków	- ⁽¹⁾			
Miliana Shipping Company Ltd.	Cypr	Świadczenie usług magazynowania i transportu ropy naftowej	pełna	99,32 %	99,32 % ⁽⁸⁾
LOTOS Exploration and Production Norge AS	Stavanger, Norwegia	Poszukiwanie i wydobycie ropy naftowej na Norweskim Szelfie Kontynentalnym; świadczenie usług związanych z poszukiwaniem i wydobyciem ropy naftowej.	pełna	99,32% ⁽¹³⁾	99,32 % ⁽⁸⁾
Aphrodite Offshore Services N.V.	Antyle Holenderskie	Świadczenie usług transportu morskiego	pełna	99,32%	99,32 % ⁽⁸⁾
Energobaltic Sp. z o.o.	Władysławowo ⁽¹³⁾	Produkcja energii elektrycznej, energii cieplnej, LPG oraz kondensatu gazowego	pełna ⁽¹⁴⁾	99,32%	99,32 % ⁽¹⁴⁾
UAB LOTOS Baltija	Wilno, Litwa	Doradztwo handlowe i prawne	pełna	99,32 % ⁽¹⁶⁾	100,00%

⁽¹⁾ Do dnia 23 lipca 2009 r. spółka LOTOS Gaz S.A. posiadała kontrolę nad spółką zależną KRAK-GAZ Sp. z o.o. W dniu 30 kwietnia 2009 r. spółka KRAK-GAZ Sp. z o.o. złożyła do Sądu Rejonowego dla Krakowa Śródmieścia Wydział VIII Gospodarczy do spraw upadłościowo - naprawczych wnioski o ogłoszenie upadłości. W dniu 23 lipca 2009 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa - Śródmieścia Wydział VIII Gospodarczy do spraw upadłościowych i naprawczych wydał postanowienie o ogłoszeniu upadłości w drodze likwidacji majątku spółki KRAK-GAZ Sp. z o.o. W dniu 10 stycznia 2011 r. Walne Zgromadzenie spółki LOTOS Gaz S.A. podjęło uchwałę o rozwiązaniu spółki LOTOS Gaz S.A. poprzez likwidację.

⁽²⁾ Z dniem 6 maja 2010 r. dokonano rejestracji zmiany formy prawnej spółki, spółka akcyjna na spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Obecna firma, pod którą działa spółka to LOTOS Ekoenergia Sp. z o.o.

⁽³⁾ W dniu 12 sierpnia 2009 r. nastąpiło przeniesienie siedziby spółki LOTOS Tank Sp. z o.o. z Jasła do Gdańska.

⁽⁴⁾ W dniu 9 lipca 2009 r. doszło do podpisania umowy dotyczącej objęcia przez Skarb Państwa akcji Grupy LOTOS S.A. W zamian Skarb Państwa przekazał Grupie LOTOS S.A. wkłady niepieniężne w postaci 30,32% akcji spółki LOTOS Petrobaltic S.A., 5% akcji spółki LOTOS Czechowice S.A. oraz 5% akcji spółki LOTOS Jasło S.A.

⁽⁵⁾ Do dnia 31 grudnia 2010 r. Grupa LOTOS S.A. nabyła od udziałowców niekontrolujących dodatkowo 12,51% akcji spółki LOTOS Czechowice S.A. oraz 13,11% akcji spółki LOTOS Jasło S.A.

⁽⁶⁾ W dniu 31 marca 2010 r. w Krajowym Rejestrze Sądowym zarejestrowano zmianę nazwy spółki z: Przedsiębiorstwo Poszukiwań i Eksploatacji Złóż Ropy i Gazu „Petrobaltic” Spółka Akcyjna na: LOTOS Petrobaltic Spółka Akcyjna w skrócie: LOTOS Petrobaltic S.A.

⁽⁷⁾ W dniu 20 listopada 2009 r. dotychczasowi wspólnicy spółki LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. zbyli na rzecz LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. posiadane udziały:

- Grupa LOTOS S.A. - 9.400 udziałów z posiadanych 9.500,
- LOTOS Czechowice S.A. - wszystkie 12.314 udziałów,
- LOTOS Jasło S.A. - wszystkie 9.866 udziałów,
- LOTOS Serwis Sp. z o.o. - wszystkie 2.834 udziały,
- Partner Holding Management Sp. z o.o. - wszystkie 100 udziałów.

Spółka LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. nabyła udziały własne w celu ich dobrowolnego umorzenia w drodze obniżenia kapitału zakładowego. Struktura udziałowców po transakcji w spółce LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. była następująca:

- LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. - 99,71%,

- Grupa LOTOS S.A. - 0,29%.

Grupa LOTOS S.A. ze względu na uprawnienia zgromadzenia wspólników przysługujące Grupie LOTOS S.A., jako jednemu wspólnikowi, zachowała kontrolę nad spółką LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. W dniu 31 marca 2010 r. nastąpiła rejestracja obniżenia kapitału zakładowego spółki LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. do poziomu 50 tys. zł. Kapitał zakładowy spółki LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. dzieli się na 100 udziałów. Po zarejestrowaniu zmian w Krajowym Rejestrze Sądowym udział Grupy LOTOS S.A. w kapitale zakładowym spółki LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. wynosi 100%.

⁽⁸⁾ Zmiany kapitałowe opisane w punkcie (4) miały wpływ na pośredni udział procentowy Grupy w kapitale podstawowym spółek zależnych spółek Petrobaltic S.A. (obecnie LOTOS Petrobaltic S.A.), LOTOS Czechowice S.A. oraz LOTOS Jasło S.A.

⁽⁹⁾ Zmiany kapitałowe opisane w punkcie (5) miały wpływ na pośredni udział procentowy Grupy w kapitale podstawowym spółek zależnych spółek LOTOS Czechowice S.A. oraz LOTOS Jasło S.A.

⁽¹⁰⁾ W dniu 5 listopada 2010 r. Grupa LOTOS S.A. nabyła od LOTOS Czechowice S.A. 1 udział spółki LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o. stanowiący 0,005% kapitału zakładowego spółki LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o. oraz 1 udział spółki RCEkoenergia Sp. z o.o. stanowiący 0,005% kapitału zakładowego spółki RCEkoenergia Sp. z o.o.

⁽¹¹⁾ Z dniem 1 marca 2009 r. spółka LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o. rozpoczęła działalność operacyjną.

⁽¹²⁾ W okresie maj – czerwiec 2008 r. oraz w okresie styczeń – grudzień 2009 r. spółka LOTOS Jasło S.A. nabyła akcje spółki „PLASTEKOL Organizacja Odzysku” S.A. W wyniku przeprowadzonych transakcji udział spółki LOTOS Jasło S.A. w kapitale zakładowym spółki „PLASTEKOL Organizacja Odzysku” S.A. wzrósł do 95,5%.

⁽¹³⁾ W dniu 15 listopada 2010 r. został podwyższony o 1 NOK kapitał zakładowy w spółce LOTOS Exploration and Production Norge AS. Nową 1 akcję o wartości nominalnej 1 NOK (tj. 0,4822 złotych według średniego kursu ustalonego dla NOK przez NBP na dzień 15 listopada 2010 r.) objęła Grupa LOTOS S.A.

⁽¹⁴⁾ W dniu 27 listopada 2009 r. spółka LOTOS Petrobaltic S.A. przejęła kontrolę nad spółką EnergoBaltic Sp. z o.o.

⁽¹⁵⁾ Z dniem 25 stycznia 2010 r. nastąpiła rejestracja przeniesienia siedziby spółki EnergoBaltic Sp. z o.o. z Gdańska do Władysławowa.

⁽¹⁶⁾ W dniu 9 grudnia 2010 r. Grupa LOTOS S.A. zawarła ze spółką LOTOS Petrobaltic S.A. umowę zbycia 5.876 akcji spółki UAB LOTOS Baltija stanowiących 100% kapitału zakładowego spółki.

Na dzień 31 grudnia 2010 r. udział w ogólnej liczbie głosów posiadanych przez Grupę w podmiotach zależnych jest równy udziałowi Grupy w kapitałach tych jednostek. Na dzień 31 grudnia 2009 r. udział w ogólnej liczbie głosów posiadanych przez Grupę w podmiotach zależnych był równy udziałowi Grupy w kapitałach tych jednostek, za wyjątkiem udziału w spółce LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o.

Schemat Grupy Kapitałowej LOTOS stan na 31.12.2010 r.

⁽¹⁾ akcje pracownicze – 2,45%

⁽²⁾ akcje pracownicze – 1,88%

⁽³⁾ inni akcjonariusze – 4,5%

⁽⁴⁾ Skarb Państwa – 0,01%, akcje pracownicze – 0,67%

⁽⁵⁾ UAB „Meditus” – 59,41%.

Ponadto Grupa LOTOS S.A. posiada 8,97% udziałów w kapitale zakładowym P.P.P.P. „NAFTOPORT” Sp. z o.o. (spółce należącej do grupy kapitałowej PERN "Przyjaźń" S.A. z Plocka).

W 2010 r.:

przesunięto spółkę LOTOS Gaz S.A. z segmentu handlowego do segmentu zarządczego ze względu na planowane wygaśnięcie działalności (w styczniu 2011 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Spółki podjęło decyzję o rozwiązaniu Spółki oraz postawieniu Spółki w stan likwidacji);

w segmencie zarządczym nie widnieje na dzień 31.12.2010 r. spółka UAB LOTOS Baltija, ponieważ 100% jej akcji zostało sprzedanych LOTOS Petrobaltic S.A. dnia 09.12.2010 r. i od tego momentu Spółka przynależy do segmentu poszukiwawczo-wydobywczego;
zmieniono formę prawną spółki LOTOS Ekoenergia S.A. z S.A. na Sp. z o.o.;

w spółkach LOTOS Ekoenergia Sp. z o.o. oraz LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. zlikwidowano organ rady nadzorczej;
zmieniono nazwę spółki Przedsiębiorstwo Poszukiwań i Eksploatacji Złóż Ropy i Gazu „Petrobaltic” S.A. na LOTOS Petrobaltic S.A.

Organizacja

W Grupie Kapitałowej LOTOS wyróżnia się segmenty: handlowy, operacyjny, poszukiwawczo-wydobywczy, zarządczy i finansowy.

W Grupie Kapitałowej LOTOS decyzje dotyczące poszczególnych obszarów biznesowych, w tym kierunków ich rozwoju, oceny działalności oraz alokacji zasobów, podejmuje zarząd jednostki dominującej.

Najważniejsze kryteria definiujące obszar biznesowy to:

1. angażowanie się w działalność gospodarczą, w związku z którą można uzyskiwać przychody i ponosić koszty,
2. wyniki działalności regularnie przeglądane przez zarząd jednostki dominującej oraz wykorzystywane przy podejmowaniu decyzji o zasobach alokowanych do obszaru i przy ocenie wyników działalności obszaru,
3. dostępność oddzielnych informacji finansowych.

W Grupie Kapitałowej LOTOS wyróżnia się następujące obszary biznesowe:

- **obszar poszukiwań i wydobycia ropy naftowej i gazu**, do którego przypisana jest spółka LOTOS Petrobaltic wraz z podległymi spółkami powiązanymi,
- **obszar produkcji i sprzedaży produktów naftowych**, do którego przypisane są spółki: LOTOS Paliwa, LOTOS Asfalt, LOTOS Oil, LOTOS Parafiny, LOTOS Tank, LOTOS Kolej, LOTOS Straż, LOTOS Lab, LOTOS Serwis, LOTOS Ochrona, LOTOS Czechowice wraz z podległymi spółkami powiązanymi oraz LOTOS Jasło wraz z podległymi spółkami powiązanymi,
- **pozostałe**, do których zalicza się spółki: LOTOS Park Technologiczny, LOTOS Gaz i LOTOS Ekoenergia.

W Grupie Kapitałowej LOTOS obowiązuje model zarządzania segmentowego. Segment jest wydzielonym obszarem działalności biznesowej, zarządzanym w skali Grupy Kapitałowej LOTOS przez wyznaczonego członka Zarządu Grupy LOTOS, jako jednostki dominującej. Ten model efektywnie wspomaga proces realizacji strategii, podnosząc sprawność zarządzania oraz zapewniając synergii kosztową i przychodową w skali całej Grupy Kapitałowej LOTOS.

Zarządzanie segmentowe obejmuje m.in.:

- realizację spójnej strategii,
- standaryzację i koordynację funkcji realizowanych centralnie w obszarach: zarządzania zasobami ludzkimi, procesami, systemami zarządzania, ryzykiem korporacyjnym, finansami, marką, CSR, zapewnienia bezpieczeństwa pracy i ochrony środowiska, bezpieczeństwa fizycznego, IT, logistyki etc.,
- skoordynowane planowanie i kontroling,
- koordynację inwestycji w Grupie Kapitałowej LOTOS,
- zintegrowane zarządzanie operacyjne, w tym zachowanie spójnych standardów korporacyjnych w Grupie Kapitałowej LOTOS oraz wykorzystanie efektu synergii poprzez ustalanie spójnych celów i parametrów efektywności.

W Grupie Kapitałowej LOTOS wyróżnia się:

Segment zarządczy: zarządzany przez prezesa Zarządu, dyrektora generalnego, tj. szefa segmentu zarządczego. Segment prowadzi działania w zakresie wzrostu wartości grupy kapitałowej, poprzez zarządzanie całokształtem jej działalności, w tym opracowywanie i monitorowanie realizacji strategii, wyznaczanie kierunków rozwoju poszczególnych obszarów biznesowych, koordynację funkcji wsparcia.

Do segmentu zarządczego przypisane są spółki:

- LOTOS Ochrona,

- LOTOS Ekoenergia,
- LOTOS Park Technologiczny,
- LOTOS Gaz wraz z podległymi spółkami powiązanymi.

Segment poszukiwawczo-wydobywczy: zarządzany przez prezesa Zarządu, dyrektora generalnego, tj. szefa segmentu poszukiwawczo-wydobywczego. Podstawowymi zadaniami segmentu są: opracowywanie strategii rozwoju działalności Grupy Kapitałowej LOTOS w obszarze poszukiwań i wydobycia złóż ropy naftowej i gazu, zarządzanie i nadzorowanie działań w zakresie poszukiwań i wydobycia oraz odpowiedzialność za realizację strategii w tym obszarze. Do segmentu poszukiwawczo-wydobywczego przypisana jest spółka:

- LOTOS Petrobaltic wraz z podległymi spółkami powiązanymi.

Segment operacyjny: zarządzany przez wiceprezesa Zarządu, dyrektora ds. produkcji i rozwoju, tj. szefa segmentu operacyjnego. Podstawowymi zadaniami segmentu są: zarządzanie, koordynacja i nadzór nad całokształtem spraw związanych z przerobem ropy naftowej, produkcją rafineryjną i techniką, w tym realizacją Programu 10+. W zadaniach segmentu mieści się opracowanie założeń polityki produkcji rafineryjnej, nadzór nad sprawami związanymi z rozwojem i badaniami w obszarze produkcji, koordynacja przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie rozwoju technicznego i technologicznego, kreowanie strategii w zakresie utrzymania i rozbudowy instalacji produkcyjnych.

Do segmentu operacyjnego przypisane są następujące spółki:

- LOTOS Straż,
- LOTOS Serwis,
- LOTOS Lab,
- LOTOS Czechowice wraz z podległymi spółkami powiązanymi,
- LOTOS Jasło wraz z podległymi spółkami powiązanymi.

Segment handlowy: zarządzany przez wiceprezesa Zarządu, dyrektora ds. handlu, tj. szefa segmentu handlowego. W zakresie aktywności segmentu mieści się zarządzanie procesami sprzedaży, zaopatrzenia i dystrybucji w Grupie Kapitałowej LOTOS, w tym kreowanie i realizacja polityki handlowej, planowanie sprzedaży dla wszystkich sektorów biznesowych, zarządzanie kanałami dystrybucji, zatwierdzanie planów i polityk działalności handlowej, rozwój strategii w zakresie optymalizacji łańcucha dostaw.

Do segmentu handlowego przypisane są następujące spółki:

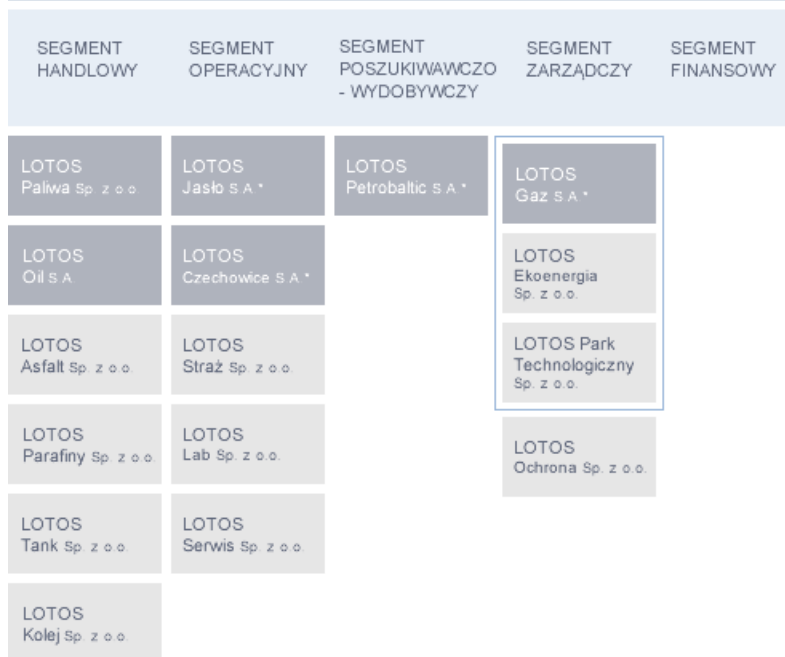
- LOTOS Paliwa,
- LOTOS Oil,
- LOTOS Asfalt,
- LOTOS Parafiny,
- LOTOS Kolej,
- LOTOS Tank.

Segment finansowy: zarządzany przez wiceprezesa Zarządu, dyrektora ds. ekonomiczno-finansowych, tj. szefa segmentu finansowego. W aktywności segmentu mieści się zarządzanie całokształtem działalności finansowej i rachunkowej grupy kapitałowej, w tym kreowanie polityki i monitorowanie obszaru wewnętrznych przepływów kapitałowych i dywidend, kreowanie i monitorowanie strategii finansowej, podatkowej i ubezpieczeniowej, zarządzanie procesem budżetowania i kontrolingu, nadzorowanie działań w zakresie organizacji finansowania programów rozwojowych grupy kapitałowej, koordynacja wdrażania i przestrzegania ładu korporacyjnego, wypracowanie i wdrożenie strategii zarządzania ryzykiem finansowym.

Grupa LOTOS, wśród spółek grupy kapitałowej, pełni rolę integratora kluczowych funkcji zarządczych i wspomagających.

Schemat obrazujący segmenty działalności Stan na dzień 31.12.2010 r.

Grupa LOTOS S.A.

■ w spółkach funkcjonują następujące organy: zarząd, rada nadzorcza, zgromadzenie wspólników/walne zgromadzenie akcjonariuszy

■ w spółkach funkcjonują następujące organy: zarząd, zgromadzenie wspólników

— w ramach segmentu zarządczego bieżący nadzór nad spółkami prowadzony jest przez Dyrektora ds. Zarządzania Aktywami

* razem ze spółkami zależnymi

W 2010 r.:

- przesunięto spółkę LOTOS Gaz S.A. z segmentu handlowego do segmentu zarządczego ze względu na planowane wygaśnięcie działalności (w styczniu 2011 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Spółki podjęło decyzję o rozwiązaniu Spółki oraz postawieniu Spółki w stan likwidacji);
- w segmencie zarządczym nie widnieje na dzień 31.12.2010 r. spółka UAB LOTOS Baltija, ponieważ 100% jej akcji zostało sprzedanych LOTOS Petrobaltic S.A. dnia 09.12.2010 r. i od tego momentu Spółka przynależy do segmentu poszukiwawczo-wydobywczego;
- zmieniono formę prawną spółki LOTOS Ekoenergia S.A. z S.A. na Sp. z o.o.;
- w spółkach LOTOS Ekoenergia Sp. z o.o. oraz LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. zlikwidowano organ rady nadzorczej;
- zmieniono nazwę spółki Przedsiębiorstwo Poszukiwań i Eksploatacji Złóż Ropy i Gazu „Petrobaltic” S.A. na LOTOS Petrobaltic S.A.

Członkostwo w organizacjach

W 2010 r. z inicjatywy m.in. Grupy LOTOS powstała organizacja Central Europe Energy Partners z siedzibą w Brukseli, działająca na rzecz regionalnego bezpieczeństwa energetycznego.

Grupa LOTOS jest członkiem następujących krajowych i międzynarodowych organizacji:

Organizacje branżowe

1. Conservation of Clean Air and Water in Europe (CONCAWE)
2. Polska Organizacja Przemysłu i Handlu Naftowego (POPiHN)
3. Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne Inżynierów i Techników Przemysłu Naftowego i Gazownictwa
4. Center for Strategic and International Studies (CSIS)
5. Polish Exploration and Production Industries Organization
6. Polska Platforma Technologiczna Biopaliw i Biokomponentów

Organizacje biznesowe

1. Business Centre Club (BCC)
2. Windsor Energy Group (WEG)
3. World Petroleum Council – Polish National Committee
4. Central Europe Energy Partners (CEEP)
5. European League for Economic Cooperation – Liga Europejskiej Współpracy Gospodarczej – Sekcja Polska
6. Gdański Klub Biznesu
7. Klub Polskiej Rady Biznesu
8. Polskie Forum Akademicko-Gospodarcze (PFA-G)
9. Stowarzyszenie "Pomorskie w Unii Europejskiej"

Organizacje propagujące ideę społecznej odpowiedzialności biznesu

1. Forum Odpowiedzialnego Biznesu
2. UN Global Compact

Organizacje specjalistyczne

1. Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej
2. Klub Polskie Forum ISO 14000
3. Polskie Forum ISO 9000
4. Polskie Towarzystwo Ekonomiczne
5. Polska Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa

6. Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych
7. Stowarzyszenie Księgowych w Polsce

Członkostwo w organach nadzorczych organizacji

1. Gdański Klub Biznesu: Paweł Olechnowicz, jako członek Rady Klubu
2. Liga Europejskiej Współpracy Gospodarczej – Sekcja Polska: Paweł Olechnowicz, jako członek Zarządu
3. Polskie Forum Akademicko-Gospodarcze: Paweł Olechnowicz, jako prezes Zarządu
4. Central Europe Energy Partners: Paweł Olechnowicz, jako przewodniczący Rady Dyrektorów

Wizja rozwoju

„Dekada rozwoju” - wywiad z Pawłem Olechnowiczem, Prezesem Zarządu Grupy LOTOS

Przejrzystość i jawność, otwarta polityka informacyjna, gotowość do poddawania się dokładnym i wszechstronnym przeglądom, systematyczne raportowanie wszelkich aspektów działalności są podstawowymi instrumentami tworzenia atmosfery zaufania do Spółki oraz jej wiarygodności. Zintegrowany raport roczny ma tu szczególnie istotne znaczenie.

Strategia działalności

W listopadzie 2010 r. Grupa Kapitałowa LOTOS ogłosiła nową strategię na lata 2011-2015 oraz długofalowe kierunki rozwoju do 2020 r. Nowa strategia skupia się przede wszystkim na dynamicznym rozwoju segmentu poszukiwawczo-wydobywczego węglowodorów oraz poprawie efektywności handlowej w powiązaniu z optymalizacją części operacyjnej.

Stopień realizacji celów strategicznych

Grupa Kapitałowa LOTOS w obszarze operacyjnym i handlowym zrealizowała zasadnicze cele strategiczne zdefiniowane na 2010 r. Dzięki realizacji Programu 10+ znacząco wzrósł przerób ropy naftowej oraz produkcja paliw, a udział koncernu w krajowym rynku paliw przekroczył zakładany poziom 30%. Różnice wystąpiły w działalności poszukiwawczo-wydobywczej.

Kluczowe ryzyka, szanse i wyzwania w aspekcie zrównoważonego rozwoju

Grupa LOTOS prowadzi działalność w otoczeniu i warunkach, które niosą ze sobą liczne ryzyka. Są one identyfikowane i oceniane w różnych obszarach działalności, a następnie podlegają analizie dotyczącej dalszych działań z nimi związanych.

„Dekada rozwoju” - wywiad z Pawłem Olechnowiczem, Prezesem Zarządu Grupy LOTOS

W Grupie LOTOS zawsze przywiązaliśmy ogromną wagę do działania zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju.

Paweł Olechnowicz
Prezes Zarządu, Grupa LOTOS S.A.

„Dekada rozwoju” – to tytuł Raportu Rocznej Grupy LOTOS S.A. za 2010 r. Jak Pan, jako Prezes Zarządu Spółki, zinterpretowałby jego wymowę?

Patrzę na niego z dwójki perspektywy: historycznej oraz przyszłościowej. Pierwsza związana jest przede wszystkim z Programem 10+, który w latach 2006–2010 był dla Grupy LOTOS absolutnym priorytetem i kluczowym przedsięwzięciem. Jego pomyślna realizacja była podstawowym elementem konstrukcji fundamentów długookresowego rozwoju Spółki, jemu poświęciliśmy w Zarządzie najwięcej uwagi. Chodziło przecież o zwiększenie mocy przerobowych gdańskiej rafinerii o 75%, o budowę nowoczesnych, najbardziej zaawansowanych technologicznie i przyjaznych środowisku naturalnemu instalacji i docelową zmianę struktury przetwarzania ropy na rzecz najwyższej jakości produktów, osiągających na rynku najlepsze marże. To właśnie historyczna perspektywa sięgająca pięciu lat wstecz.

Perspektywa przyszłościowa, również pięcioletnia, wiąże się głównie z realizacją strategii na lata 2011–2015, którą przyjęliśmy w Grupie LOTOS w listopadzie 2010 r. i której mocne podwaliny stworzyło zgodne z planem i harmonogramem sfinalizowanie Programu 10+. To perspektywa trwałego, systematycznego, innowacyjnego i proekologicznego wzrostu oraz rozbudowy dużego, zintegrowanego pionowo koncernu naftowego o liczącej się pozycji konkurencyjnej w regionie Europy Środkowej. Koncernu, który – obok zbudowanej w poprzednim okresie bazy produkcyjnej – dysponowałby własnym zapleczem surowcowym, wydobyciem rządu 1,2 mln ton ropy rocznie oraz silną organizacją handlową, zapewniającą przynajmniej 10% udziału w krajowym rynku detalicznym paliw.

Mamy zatem proste równanie: pięć lat konsekwentnego i szybkiego rozwoju Spółki, które już za nami, plus pięć kolejnych lat realizacji wizji nakreślonej w nowej strategii, to razem tytułowa „dekada rozwoju”. Zakończony sukcesem Program 10+ daje dobrą podstawę do optymistycznej oceny perspektyw zrealizowania tej przyszłościowej wizji.

Mówił Pan głównie o biznesowych aspektach „dekady rozwoju”. Równie ważny jest jednak jej kontekst społeczny i środowiskowy.

To oczywiste. W Grupie LOTOS zawsze przywiązaliśmy – i będziemy trzymać się tego w przyszłości - ogromną wagę do działania zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju (ang. sustainable development). Przypomnę, iż po raz pierwszy zdefiniowano to pojęcie w raporcie „Nasza wspólna przyszłość” (1987 r.), opracowanym przez Światową Komisję Środowiska i Rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych, określając zrównoważony rozwój, jako proces mający na celu zaspokojenie aspiracji rozwojowych obecnego pokolenia w sposób umożliwiający realizację tych samych dążeń następnym pokoleniom. A zatem: wzrost ekonomiczny tak, ale z poszanowaniem środowiska i przy racjonalnej gospodarce zasobami naturalnymi. Także z zaangażowaniem w społeczną odpowiedzialność biznesu. Wszystkie decyzje biznesowe podejmowane w Grupie LOTOS rozpatrywane są w tych wymiarach.

Mógłby Pan to omówić bardziej szczegółowo?

Po pierwsze: ochrona zasobów naturalnych i środowiska. Podstawą biznesowego funkcjonowania Grupy LOTOS jest eksploatacja nieodnawialnych zasobów, ropy naftowej i gazu ziemnego. Już sam ten fakt nakłada na Spółkę określone zobowiązania w sferze ekologicznej. Najważniejsze z nich to minimalizacja skutków oddziaływania prowadzonej działalności przemysłowej na środowisko naturalne. W tej sferze możemy pochwalić się sporymi osiągnięciami.

Przede wszystkim jednym z efektów realizacji Programu 10+ jest radykalne unowocześnienie rafinerii w Gdańsku. Obecnie wykorzystuje ona najbardziej zaawansowane technologie zapewniające wysoki poziom odsiarczania produktów ropopochodnych i ograniczających emisję szkodliwych substancji oraz odpadów do atmosfery i bezpośredniego otoczenia. Nowe instalacje są zarazem wysoce energooszczędne. Dziś, gdańską rafinerię można określić mianem najbardziej „zielonej”, czyli przyjaznej środowisku naturalnemu rafinerii w rejonie Morza Bałtyckiego.

Grupa LOTOS zaangażowana jest w projekt budowy elektrociepłowni, wykorzystującej ciężkie pozostałości po przerobieniu ropy naftowej pochodzące bezpośrednio z rafinerii. Nowy obiekt będzie działał w systemie kogeneracyjnym, czyli wytwarzał jednocześnie energię elektryczną i ciepłą, co samo w sobie zwiększa efektywność energetyczną i obniża o blisko 30% wielkość emisji gazów cieplarnianych. Utylizacja odpadów ropopochodnych, jako paliwa, wyeliminuje z kolei ich niekorzystne oddziaływanie na środowisko. Uruchomienie inwestycji, o docelowej mocy 250 MW i realizowanej w ramach umowy konsorcjalnej z Grupą ENERGA, ma nastąpić w 2014 r.

Trzeba też dodać, że Grupa LOTOS posiada obecnie własną elektrociepłownię, której układ technologiczny umożliwia wytwarzanie energii elektrycznej w kogeneracji. W 2010 r. Spółka otrzymała od Urzędu Regulacji Energetyki certyfikat potwierdzający produkcję tej tzw. „czerwonej” energii. Warunkiem certyfikacji było spełnienie rygorystycznych wymogów, w tym wykazanie wysokiego stopnia oszczędności energii pierwotnej i znaczącej redukcji emisji CO₂.

Wśród innych działań podejmowanych przez Grupę LOTOS na rzecz zmniejszenia emisyjności wymienić można również plany doprowadzenia do rafinerii rurociągu gazu ziemnego i wykorzystywanie, tego znacznie czystsze od węgla paliwa, jako źródła energii dla procesu produkcji oraz odzysk gazów, które obecnie trafiają do systemu pochodni i wykorzystanie ich, jako paliwa technologicznego, co zmniejszy całkowitą emisję dwutlenku węgla do atmosfery.

Wszystko to składa się na znaczący wkład Spółki w budowę w Polsce gospodarki niskoemisyjnej, zgodnie z wytycznymi Pakietu Klimatyczno-Energetycznego, zakładającymi m.in. ograniczenie o 20% emisji gazów cieplarnianych oraz 20% zmniejszenie zużycia energii ogółem do 2020 r.

Po drugie: jakość życia w społecznym otoczeniu przedsiębiorstwa. Grupa LOTOS jest największym pracodawcą na Pomorzu oraz liczącym się na południu Polski, gdzie działają spółki zależne – w tym w regionach, w których problem bezrobocia jest jednym z najistotniejszych w wymiarze zarówno ekonomicznym, jak i społecznym. Spółka nie może zatem uchylać się od odpowiedzialności za swoje otoczenie. Jest bowiem ważnym elementem funkcjonowania tego środowiska.

Mniej przy tym chodzi o różnego typu liczne akcje charytatywne, edukacyjne czy sponsoringowe, których Grupa LOTOS jest bądź inicjatorem, bądź partnerem, lecz o odpowiedzialność społeczną w szerszym wymiarze, związaną z pewnego rodzaju dobrostanem otoczenia firmy.

Wyraża się to głównie poprzez pośredni wpływ ekonomiczny, jaki Grupa LOTOS wywiera na dużą liczbę przedsiębiorstw kooperujących z nią w całym, złożonym łańcuchu dostaw. Dzięki współpracy z koncernem utrzymują one istniejące miejsca pracy, a także są w stanie tworzyć nowe. Modelowym przykładem jest tu realizacja Programu 10+, w ramach której Spółka współpracowała z niezwykle liczny gronem poddostawców z całego kraju, a liczba pracowników firm zewnętrznych zatrudnionych przy tym strategicznym projekcie liczona była w tysiącach.

Schodząc na nieco niższy poziom rynków lokalnych, można wskazać przykład spółki LOTOS Asphalt, która funkcjonuje m.in. w rejonie Jasła, szczególnie dotkniętym problemami bezrobocia. Jej rozbudowa i pogłębienie wytwarzanego asortymentu pozwoliły na stworzenie ok. 100 nowych miejsc pracy. Nie pozostaje to bez wpływu na stymulowanie lokalnego ożywienia gospodarczego w rejonach charakteryzujących się często bardzo trudną sytuacją ekonomiczną.

Po trzecie: otwartość, transparentność i rozwój społeczny. Na tych filarach, stanowiących nieodłączny element idei zrównoważonego rozwoju oraz zasad społecznej odpowiedzialności biznesu, od wielu lat budujemy zaufanie do Spółki, jej wiarygodność i reputację. Zarówno wśród interesariuszy, jak i w relacjach pomiędzy pracownikami i w ramach komunikacji pionowej. Ten ostatni wymiar ma szczególnie istotne znaczenie w przypadku tak skomplikowanego organizmu jak Grupa Kapitałowa LOTOS, składającego się z dużej liczby podmiotów zatrudniających w sumie ponad 5.000 osób.

Spśród licznych inicjatyw i rozwiązań systemowych realizowanych w tej sferze chciałbym wyróżnić program komunikacji wewnętrznej „Rozmawiamy o LOTOSIE”. To w moim najgłębszym przekonaniu jeden z najistotniejszych przejawów zaangażowania się Spółki w rozwój społeczny, w otwarty dialog z pracownikami. Tę platformę wymiany poglądów zainicjowano w Spółce w 2006 r. jako element działań komunikacyjnych związanych z nową strategią i Programem 10+. Okazała się tak atrakcyjna i efektywna, iż na trwałe wpisała się w społeczny krajobraz Grupy Kapitałowej LOTOS. W jej ramach co roku organizowanych jest kilkadziesiąt spotkań gromadzących dużą liczbę pracowników. W 2010 r. w całej organizacji odbyło się 56 takich „Rozmów o LOTOSIE”, a udział w nich wzięło 53% zatrudnionych.

Podobny model dialogu Spółka inicjuje, rozbudowując i umacniając sieć stacji paliw działających pod marką LOTOS. Strategia w tym obszarze oparta jest przede wszystkim na rozwoju stacji partnerskich, zarządzanych przez dealerów bezpośrednio zainteresowanych osiągnięciem jak najlepszych wyników ekonomicznych. Ich pozyskanie i aktywne włączenie w realizację przyszłościowej wizji Spółki, nakreślonej w strategii na lata 2011–2015, ma istotne znaczenie dla powodzenia działań Grupy LOTOS. Zwłaszcza w aspekcie budowy wartości marki oraz jej postrzegania przez klientów, którzy z tą marką stykają się przede wszystkim na stacjach paliw.

Raport Roczny za 2010 r. kontynuuje zintegrowane podejście do raportowania kwestii biznesowych oraz środowiskowych i społecznych zainicjowane w ubiegłorocznym Raporcie. Najwyraźniej ta nowatorska w skali kraju praktyka sprawdziła się?

Jak najbardziej. I to nie tylko dlatego, że Raport Roczny Grupy LOTOS za 2009 r., zatytułowany „Zrównoważony rozwój w perspektywie 10+”, został wyróżniony w konkursie „Raporty Społeczne” organizowanym przez firmę doradczą PwC, Forum Odpowiedzialnego Biznesu i CSR Consulting. Powiem nieskromnie, że do takich nagród zdążyliśmy przywyknąć, bowiem już „Raport społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS 2006–2007” został uznany za najlepszy, a i kolejny, za 2008 r. otrzymał wyróżnienie. Poza tym raport ubiegłoroczny był pierwszym raportem zintegrowanym, obejmującym zarówno skonsolidowane sprawozdanie finansowe, jak i pozafinansowe, opublikowanym przez polską spółkę – już choćby z tego względu był pewnym kandydatem do wyróżnienia.

Oczywiście wspomniane nagrody i wyróżnienia są dla Spółki, jej Zarządu i dla mnie osobiście dużą satysfakcją. Jednak najważniejsza jest budowa zaufania do koncernu. Przezroczystość i jawność, otwarta polityka informacyjna, gotowość do poddawania się dokładnym i wszechstronnym przeglądom, systematyczne raportowanie wszelkich aspektów działalności są podstawowymi instrumentami tworzenia tej atmosfery zaufania i wiarygodności. A raport roczny, zintegrowany i opracowany zgodnie z międzynarodowymi standardami sprawozdawczości finansowej oraz pozafinansowej – tak jak niniejszy oraz ubiegłoroczny – ma w tym wymiarze szczególnie istotne znaczenie.

Korzyści, jakie płyną z zintegrowanego raportowania, są nie do przecenienia. Takie podejście pozwala przede wszystkim na szersze spojrzenie na prowadzony biznes, lepszą identyfikację ryzyk i szans, głębszą analizę wpływu, jaki firma wywiera na otoczenie, a także uzyskanie pełniejszej informacji zarządczej oraz lepszą komunikację z kluczowymi grupami interesariuszy.

Jest to również doceniane przez rynek oraz inwestorów. Akcje Grupy LOTOS ponownie weszły w skład zainaugurowanego w 2009 r. na warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych prestiżowego RESPECT Index, który uwzględnia w pierwszym rzędzie jakościowe kryteria funkcjonowania spółek publicznych, w tym

zwłaszcza etyczne i związane z odpowiedzialnością społeczną. Sama Spółka zaś zwyciężyła w kategorii „Relacje z inwestorami” rankingu Pulsu Biznesu „Giełdowa Spółka Roku 2010”.

Zintegrowane podejście do raportowania Grupy LOTOS pozostanie z pewnością trwałym elementem komunikacji z interesariuszami. W 2010 r. poszerzono je o wskaźniki środowiskowe dla LOTOS Petrobaltic. W kolejnych latach zintegrowane raporty roczne Spółki będą coraz pełniejsze i bogatsze.

Strategia działalności

Strategia zakłada ograniczanie wpływu na środowisko naturalne oraz docenianie kapitału intelektualnego pracowników.

W 2006 r. Grupa Kapitałowa LOTOS opracowała strategię rozwoju. Dwa lata później, w 2008 r., strategia ta została zaktualizowana. Jej kluczowym programem strategicznym był Program 10+, dynamicznie rozwijający potencjał grupy kapitałowej oraz istotnie zwiększający poziom bezpieczeństwa energetycznego kraju.

W listopadzie 2010 r. Grupa Kapitałowa LOTOS ogłosiła nową strategię na lata 2011–2015 oraz długofalowe kierunki rozwoju do 2020 r.

Podstawą nowej strategii jest pomyślnie zakończona w 2010 r. realizacja Programu 10+. Dzięki tej kompleksowej inwestycji moce przerobowe gdańskiej rafinerii wzrosły do ponad 10 mln ton ropy naftowej rocznie, przy zastosowaniu najnowocześniejszych technologii. Nowe technologie ograniczają także negatywny wpływ działalności przemysłowej na środowisko naturalne. Dysponując taką bazą przetwórczą, Grupa Kapitałowa LOTOS w nowej strategii skupia się przede wszystkim na:

- dynamicznym rozwoju segmentu poszukiwawczo-wydobywczego węglowodorów,
- poprawie efektywności handlowej w powiązaniu z optymalizacją części operacyjnej.

Głównymi przesłankami zdefiniowania nowej strategii były:

- prognozowany, w długim okresie, wyższy poziom marż w sektorze wydobywczym niż w sektorze przerobu ropy naftowej,
- stopniowy wzrost konsumpcji paliw,
- potrzeba zdywersyfikowania ryzyka operacyjnego.

Nadrzędnym celem strategicznym Grupy Kapitałowej LOTOS pozostaje budowa wartości dla akcjonariuszy poprzez optymalne wykorzystanie dostępnych zasobów intelektualnych i materialnych oraz realizację programów rozwojowych w obszarach:

- poszukiwawczo-wydobywczym,
- przerobu ropy,
- handlowym.

W strategii podkreślono, iż rozwój wspomnianych obszarów odbywać się będzie z poszanowaniem idei zrównoważonego rozwoju: dążeniem do stałego ograniczania oddziaływania na środowisko naturalne przy jednoczesnym docenieniu kapitału intelektualnego i doświadczenia pracowników.

W obszarze poszukiwawczo-wydobywczym Grupa Kapitałowa LOTOS będzie intensyfikować działania na rzecz poszerzenia własnego zaplecza surowcowego w celu wykorzystania prognozowanego w długim okresie wysokiego poziomu marż w tym sektorze.

Najważniejsze cele strategiczne w tym segmencie to:

- zwiększenie wydobycia węglowodorów zgodnie z priorytetami polityki energetycznej Polski do 2030 r.,
- wydobycie 24 tys. boe/d (*barrel of oil equivalent/day*) – ekwiwalent 1,2 mln ton ropy rocznie w 2015 r.

W obszarze handlu działania Grupy Kapitałowej LOTOS będą skupiać się na dalszym rozwoju struktur handlowych w oparciu o rozbudowywaną sieć dystrybucji i efektywną logistykę produktów, a także na dynamicznym rozwoju działalności tradingowej w obszarze handlu ropą i produktami naftowymi.

Kluczowe cele strategiczne w tym segmencie to:

- utrzymanie 30% udziału w krajowym rynku paliw,
- sprzedaż paliw przewyższająca o 15% potencjał produkcyjny paliw w rafinerii Grupy LOTOS,
- 10% udział w krajowym rynku detalicznym przed zakończeniem okresu obowiązywania strategii,
- rozwój sieci stacji paliw oraz intensyfikacja sprzedaży w sieci istniejącej.

W obszarze działalności operacyjnej Grupa Kapitałowa LOTOS będzie koncentrować się na efektywnym wykorzystaniu rozbudowanych mocy przerobowych rafinerii, dalszym zwiększeniu stopnia konwersji oraz na optymalnym wykorzystaniu efektu synergii między przemysłem rafineryjnym a branżą energetyczną.

Najważniejsze cele strategiczne to:

- osiągnięcie najlepszych światowych standardów produkcyjnych oraz utrzymanie wysokiej konkurencyjności wśród rafinerii europejskich,
- optymalne wykorzystanie aktywów posiadanych oraz aktywów obejmowanych w wyniku działań rozwojowych,
- zapewnienie bezpiecznej i stabilnej pracy instalacji produkcyjnych i pomocniczych mierzonej dostępnością minimum 98% w ciągu roku,
- zwiększenie stopnia konwersji i pogłębienie przerobu surowca.

Realizacja strategii na lata 2011–2015 wzmocni pozycję Grupy Kapitałowej LOTOS jako silnego, innowacyjnego i efektywnie rozwijającego się podmiotu, który odgrywa znaczącą rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego kraju i funkcjonuje zgodnie z ideą społecznej odpowiedzialności biznesu.

Stopień realizacji celów strategicznych

W wyniku wdrożenia nowej strategii wzrosła wartość Grupy Kapitałowej LOTOS oraz bezpieczeństwo energetyczne kraju.

Grupa Kapitałowa LOTOS w obszarze operacyjnym i handlowym zrealizowała zasadnicze cele zdefiniowane na 2010 r. w strategii przyjętej w 2006 r., zaktualizowanej w 2008 r. Dzięki realizacji Programu 10+ znacząco wzrósł przerób ropy naftowej, co przełożyło się na zwiększenie produkcji wyrobów gotowych, a udział grupy kapitałowej w krajowym rynku paliw przekroczył zakładany poziom 30%.

Największe różnice wystąpiły w działalności poszukiwawczo-wydobywczej. Cel, określony wielkością wydobycia równą 10% przerobu w 2012 r., okazał się w trakcie jego realizacji niemożliwy do osiągnięcia. Zaważył na tym trwający od roku 2008 światowy kryzys finansowy, niekorzystne warunki makroekonomiczne oraz duże wahania cen ropy. Powstałe warunki uniemożliwiły pozyskanie finansowania zewnętrznego, koniecznego do zagospodarowania licencji poszukiwawczych i planowanych akwizycji.

Ze względu na pojawiające się szanse rozwojowe podjęta została decyzja o opracowaniu nowej strategii, która główny nacisk kładzie na działania w segmencie poszukiwawczo-wydobywczym. W wyniku wdrożenia nowej strategii wzrosła wartość Grupy Kapitałowej LOTOS w długim okresie oraz bezpieczeństwo energetyczne kraju.

Kluczowe ryzyka, szanse i wyzwania w aspekcie zrównoważonego rozwoju

W porównaniu z 2009 r. część ryzyk operacyjnych, finansowych i rynkowych uległa relatywnemu zmniejszeniu.

Grupa LOTOS prowadzi działalność w otoczeniu i warunkach, które niosą ze sobą liczne ryzyka. Są one identyfikowane i oceniane w różnych obszarach działalności, a następnie podlegają analizie dotyczącej dalszych działań z nimi związanych. W porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym, część ryzyk operacyjnych, finansowych i rynkowych uległa relatywnemu zmniejszeniu, między innymi dzięki przezwyciężaniu skutków światowego kryzysu finansowego, zakończeniu już fazy realizacyjnej Programu 10+ oraz wdrożeniu różnych działań ograniczających zidentyfikowane wcześniej ryzyka.

Ryzyka związane ze strategią rządu odnośnie sektora naftowego. Ryzyka prawne o charakterze strategicznym

W związku z członkostwem Polski w Unii Europejskiej, ryzyko prawne dotyczy nie tylko wewnętrznych aktów normatywnych stworzonych przez polski rząd, ale wynika również z dyrektyw unijnych. W celu jego identyfikacji Grupa LOTOS prowadzi stały monitoring polityki unijnej w zakresie planowanych i obowiązujących dyrektyw, które mają wpływ na sektor naftowy, a także stale współpracuje z organami administracji państwowej, odpowiedzialnymi za przygotowanie i realizację strategii rządu dla sektora naftowego. Ponadto, Spółka bierze udział w opiniowaniu krajowych projektów aktów prawnych oraz obowiązujących aktów prawnych z obszaru będącego przedmiotem jej zainteresowania, zwłaszcza w zakresie przepisów dotyczących zapasów obowiązkowych ropy i paliw oraz biokomponentów i biopaliw.

W obszarze biopaliw i biokomponentów, podobnie jak w roku ubiegłym, dominuje nadal ryzyko związane z brakiem wprowadzenia przez polskie organy administracyjne uregulowań w sprawie adaptacji do rozwiązań krajowych zapisów Dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2009/30/WE oraz 2009/28/WE z 23 kwietnia 2009 r., umożliwiających stosowanie zwiększonych ilości biokomponentów w paliwach normatywnych (B7, E10). Brak przewidzianych w dyrektywach rozwiązań prawnych, przy jednoczesnym corocznym podwyższaniu poziomu Narodowych Celów Wskaźnikowych (NCW), powoduje konieczność wprowadzania na rynek zwiększonych ilości nierentownego biopaliwa B100.

Niesprecyzowany pozostaje kierunek, w jakim pójdą regulacje dotyczące zapasów obowiązkowych. Nieznany jest czas rozpoczęcia ewentualnego procesu przejmowania zapasów obowiązkowych od firm funkcjonujących na rynku przez odpowiednie agendy rządowe oraz jego tempo. Według obecnego projektu ustawy, okres przejmowania zapasów obowiązkowych wyniesie 10 lat.

Poważnym ryzykiem, wynikającym z długiego procesu legislacyjnego w Polsce, jest również brak możliwości przewidywania terminu wejścia w życie regulacji prawnych i związanych z tym konsekwencji dla funkcjonowania przedsiębiorstwa i całej branży.

Już obecnie należy wziąć pod uwagę ryzyka związane z zaostrzeniem norm emisji CO₂ od 2013 r. oraz z wprowadzeniem zmian w zasadach przyznawania limitów uprawnień do emisji CO₂. Jak dotąd brak jest stosownych ustaleń administracji państwowej, co uniemożliwia zbudowanie właściwego modelu, stanowiącego podstawy do konkretnych decyzji inwestycyjnych.

Ryzyka związane ze zmianami i interpretacjami prawa podatkowego

Otoczenie prawne, w którym Grupa LOTOS prowadzi działalność gospodarczą, jest od wielu lat bardzo zmienne. Wprowadzane są nowe regulacje oraz zmiany interpretacyjne przepisów już obowiązujących, które wpływają na sposób funkcjonowania Spółki, kierunek podejmowanych działań, politykę podatkową oraz wielkość zobowiązań podatkowych.

Należy podkreślić, iż zmiany prawno-podatkowe są dla Spółki źródłem zarówno szans, jak i zagrożeń. W wielu nowych interpretacjach podatkowych Spółka upatruje korzyści płynących z optymalizacji podatkowej. Są interpretacje, które potwierdzają słuszność przyjętych w Spółce zasad postępowania w stosunku do określonych transakcji. Jednak z równym prawdopodobieństwem zmiany interpretacji przepisów podatkowych mogą owocować powstaniem ryzyka podatkowego w transakcjach, gdzie przed zmianą ono nie występowało.

Często występujące różnice w opiniach dotyczących interpretacji prawnej przepisów podatkowych, zarówno wewnątrz organów podatkowych, jak i pomiędzy nimi a przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów, a w transakcjach zagranicznych mogą prowadzić do utraty wizerunku wiarygodnego partnera biznesowego. Skutkiem może być rezygnacja z zyskownych przedsięwzięć i transakcji, w imię zapewnienia bezpieczeństwa Spółki w sferze przepisów prawa podatkowego.

Te zjawiska powodują, że ryzyko podatkowe prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce jest znacząco wyższe niż w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

Dodatkowym czynnikiem, wymuszającym daleko posuniętą ostrożność w zarządzaniu ryzykiem podatkowym, są wysokie kary przewidziane za przestępstwa lub wykroczenia skarbowe oraz dość restrykcyjne podejście polskich władz skarbowych. Prowadząc działalność gospodarczą, należy uwzględnić fakt, że na skutek mylnej interpretacji prawa, błędu pracownika, czy też niekompetencji urzędniczej, można w niezamierzony sposób spowodować zaległość podatkową i sprowadzić na siebie zarzut dokonania przestępstwa.

W warunkach licznych zmian interpretacyjnych oraz wprowadzania przez Ustawodawcę nowych przepisów, które w wielu przypadkach są niespójne, skomplikowane, a nawet odbiegające od regulacji wspólnotowych, Grupa LOTOS ustawicznie aktualizuje wewnętrzne procedury, w celu przestrzegania aktualnych wymogów prawa oraz identyfikacji i minimalizacji ryzyka podatkowego, a w szczególności jego wpływu na sprawozdania finansowe Spółki. W ten proces zaangażowani są pracownicy, którzy aktywnie uczestniczą w licznych szkoleniach podatkowych.

W sytuacjach, gdy zidentyfikowane zostaje ryzyko podatkowe wynikające z możliwości wystąpienia różnic interpretacyjnych, Grupa LOTOS korzysta z opcji uzyskania pisemnych interpretacji indywidualnych, wydawanych przez Ministra Finansów. Zastosowanie się do takiej interpretacji przepisów podatkowych eliminuje to ryzyko w zakresie, w jakim interpretacja została udzielona.

Ponadto Grupa LOTOS, jako członek liczących się w kraju organizacji zrzeszających pracodawców i przedsiębiorców, bierze czynny udział w opiniowaniu projektów aktów prawnych. Ma to na celu przede wszystkim poprawę jakości przepisów podatkowych, ale też daje możliwość odpowiedniej reakcji władz Spółki na zmieniające się otoczenie prawne.

Ryzyka o charakterze finansowym

W Grupie LOTOS funkcjonuje Komitet Zarządzania Ryzykiem Finansowym, który nadzoruje proces zarządzania ryzykiem finansowym i realizuje następujące cele:

- zwiększenie prawdopodobieństwa realizacji celów budżetowych i strategicznych,
- ograniczenie zmienności przepływów pieniężnych,
- zapewnienie krótkoterminowej płynności finansowej,
- maksymalizację wyniku na zarządzaniu ryzykiem rynkowym przy założonym poziomie ryzyka.

Kluczowym ryzykiem finansowym, z punktu widzenia funkcjonowania Grupy LOTOS, jest **ryzyko cen surowców i produktów naftowych**. Spółka przygotowuje nową politykę zarządzania tym ryzykiem, która ma objąć cele związane z wprowadzeniem od 1 stycznia 2011 r. nowego modelu handlu surowcami i produktami naftowymi w ramach grupy kapitałowej.

Zarządzanie ryzykiem walutowym reguluje „Strategia zarządzania ryzykiem walutowym w Grupie LOTOS”, podstawowy dokument w tej sferze. Horyzont zarządzania wyznaczony jest zgodnie z rokowanym okresem planowania. Naturalną walutą rynku, na którym działa Grupa LOTOS, jest dolar amerykański (USD). W związku z tym, z tytułu działalności operacyjnej, Grupa LOTOS ma strukturalnie długą pozycję w USD. Z tego też względu uznano, że najwłaściwszą walutą do zaciągania i spłaty długoterminowych kredytów, w tym na finansowanie Programu 10+, jest właśnie USD.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej związane jest z przepływami pieniężnymi, których wysokość zależy od poziomu stóp procentowych w przyszłości, w szczególności z przewidywanym harmonogramem spłat kredytu na finansowanie zapasów oraz finansowanie Programu 10+ i wynikającą z tego wysokością odsetek ustalanych na podstawie zmiennej stopy LIBOR USD.

Zarządzanie ryzykiem cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂) odbywa się zgodnie z założeniami „Strategii zarządzania ryzykiem cen uprawnień do emisji CO₂ w Grupie LOTOS”. W koordynacji z poszczególnymi fazami Protokołu z Kioto obecnie obejmuje ono horyzont zarządzania do końca 2012 r.

Ryzyko utraty płynności monitorowane jest na bieżąco poprzez analizę prognozowanych przepływów pieniężnych oraz dostępnych źródeł finansowania, a następnie dopasowywanie zapadalności aktywów i pasywów, analizę kapitału obrotowego i utrzymywanie dostępu do różnych źródeł finansowania. Zarządzanie płynnością jest skonsolidowane w całej Grupie Kapitałowej LOTOS.

Ryzyko ograniczenia lub zmiany warunków dostępu do zewnętrznego finansowania minimalizuje się przez m.in. podpisanie umów kredytowych z wieloma instytucjami finansowymi, prawidłowe, kompletne i terminowe wypełnianie obowiązków informacyjnych, analizę i dotrzymanie wskaźników i kowenantów finansowych oraz wypełnianie innych zobowiązań wobec banków, wynikających z umów kredytowych. Prowadzony jest także monitoring ratingu i ogólnej sytuacji banków uczestniczących w finansowaniu Grupy LOTOS.

Ryzyko kredytowe partnerów transakcji finansowych ograniczane jest poprzez stały monitoring ekspozycji kredytowej w stosunku do przyznaných limitów. Partnerzy transakcji muszą posiadać odpowiedni rating, przyznany przez wiodące agencje ratingowe, bądź posiadać gwarancje instytucji spełniających wymóg minimalnego ratingu. Grupa LOTOS zawiera transakcje finansowe z renomowanymi firmami, o dobrej zdolności kredytowej oraz stosuje dywersyfikację instytucji, z którymi współpracuje.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym partnerów transakcji handlowych odbywa się poprzez poddanie procedurom weryfikacji wiarygodności finansowej wszystkich klientów, którzy wnioskuje o przyznanie kredytów kupieckich bądź limitów płatniczych. Limity bądź kredyty przyznawane są w zależności od oceny wiarygodności. Decyzje takie podejmuje Komitety Kredytowe, które powołane zostały w spółkach segmentu handlowego Grupy Kapitałowej LOTOS.

W celu zapewnienia efektywnego zarządzania ryzykiem o charakterze finansowym i minimalizacji zagrożenia błędami, wszelkie dane wykorzystywane dla tych potrzeb są bardzo dokładne, a decyzje podejmuje się na podstawie szczegółowych analiz, zgodnie z wdrożonymi procedurami operacyjnymi.

Zasady i instrumenty zarządzania ryzykiem finansowym oraz wpływ najistotniejszych czynników ryzyka na kształtowanie się poszczególnych pozycji wyników finansowych, zostały przedstawione w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w części **Dodatkowe informacje i objaśnienia**.

Ryzyka związane z działalnością poszukiwawczo-wydobywczą

Ryzyka w obszarze poszukiwawczo-wydobywczym, to ryzyka zarówno produkcyjne i techniczne, jak i poszukiwawcze, geologiczno-złożowe, czy po prostu pogodowe. Wszystkie są monitorowane. Wdrażane są odpowiednie strategie postępowania w celu ich ograniczenia.

Jednym z ważniejszych są **ryzyka procesowe**, związane z wydobywaniem węglowodorów. Należą do nich rozlew ropy, kolizja morska, pożar, erupcja gazu, czy inna awaria. Stosuje się bardzo liczne środki zapobiegawcze, np. prowadzenie testów szczelności, monitorowanie parametrów zagrożenia pożarem, prowadzenie profilaktyki erupcyjnej poprzez np. zabezpieczanie otworów. Wdrożone są ponadto procedury postępowania, zarówno przy realizacji codziennych prac, jak i w momencie zagrożenia awarią. Ważnym elementem ograniczającym ryzyko jest prowadzenie regularnych szkoleń i ćwiczeń praktycznych dla pracowników. W przypadku wystąpienia incydentu lub wypadku, dokonywana jest jego dokładna analiza, a samo zdarzenie omawia się podczas bieżących szkoleń, w celu zapobiegnięcia ponownemu jego wystąpieniu.

Ryzyko techniczne związane jest z wykorzystywanymi urządzeniami do eksploatacji węglowodorów. Ogranicza się je poprzez bieżące monitorowanie stanu i parametrów urządzeń oraz nadzór techniczny (wg harmonogramu przeglądów okresowych) i wykonywanie niezbędnych testów. Prowadzone są także cykliczne szkolenia pracowników z zakresu eksploatacji urządzeń/elementów w celu minimalizacji błędów ludzkiego.

Ryzyko poszukiwawcze polega głównie na niewłaściwym oszacowaniu zasobów geologicznych. Dlatego zasoby złoża szacowane są zawsze (zgodnie z zasadami klasyfikacji SPE 2007) w trzech wariantach P10/P50/P90, tzn. podawana jest ilość, która może być potencjalnie wydobyta ze stopniem pewności 10%, 50% i 90%. Używany jest także wewnętrzny wskaźnik POS - prawdopodobieństwo osiągnięcia sukcesu - podczas oceny potencjału obszaru poddanego badaniom geologicznym. Ponadto, w fazie projektowej uwzględnia się ryzyko konieczności przeprowadzenia dodatkowych, pogłębionych analiz geologicznych dla obszarów o dużym potencjale wydobywczym.

Inne ryzyka w obszarze poszukiwawczo-wydobywczym związane są m.in. z wystąpieniem lub nasileniem zjawisk powodujących utratę lub zanik wydajności odwiertów (np. spadek ciśnienia złożowego, zawodnienie złoża), a także złymi warunkami pogodowymi, wymuszającymi przerwy w realizacji prac lub w wydobywaniu.

Ryzyka związane z zapewnieniem surowców

W Grupie LOTOS kontynuowane są działania związane z przyjętą polityką dywersyfikacji kierunków i źródeł dostaw ropy naftowej poprzez koncentrację na następujących aspektach:

- bezpieczeństwie dostaw ropy naftowej: sukcesywne zwiększanie aktywności na międzynarodowym rynku ropy, regularne kontraktowanie dostaw różnych gatunków ropy z morza – z jednoczesnym stworzeniem możliwości radykalnego zwiększenia ich udziału w całości dostaw ropy do rafinerii w przypadku zagrożenia ciągłości dostaw z kierunku podstawowego, zwiększenie roli własnego wydobywania,
- poprawie konkurencyjności – poprzez pełne wykorzystanie nadmorskiej lokalizacji rafinerii w Gdańsku i możliwość otrzymywania dostaw surowca przez dwa niezależne od siebie kanały - ropy rosyjskiej poprzez rurociąg „Przyjaźń” oraz różnych gatunków ropy dostępnej poprzez Naftoport.

Odpowiedni dobór gatunków ropy i kierunków dostaw wynika z prowadzonej w sposób ciągły optymalizacji w celu maksymalizacji marży zintegrowanej.

Ryzyka związane z działalnością operacyjną

Zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej obejmuje różne aspekty: od ryzyk procesowych i technicznych, przez zagrożenia związane z bezpieczeństwem pracy oraz środowiskiem naturalnym, po ryzyka prawne w tych obszarach.

Ryzyka związane z realizacją Programu 10+

Ryzyka związane z realizacją Programu 10+, które były znaczące w okresie ostatnich kilku lat realizacji inwestycji, zdecydowanie uległy zmniejszeniu lub eliminacji. Jest to zasługą zastosowania przez Grupę LOTOS działań ograniczających poszczególne ryzyka oraz faktem, iż faza realizacyjna Programu 10+ (budowa wszystkich instalacji) dobiegła końca, co powoduje zminimalizowanie prawdopodobieństwa wystąpienia danego zagrożenia.

Przeprowadzono szczegółowe analizy najważniejszych ryzyk w obszarze realizacji niniejszego zadania inwestycyjnego, co pozwoliło na ustalenie najlepszych sposobów postępowania z nimi. Największe zagrożenie związane było z dostarczeniem lub zamontowaniem **wadliwych urządzeń i materiałów**, mogące skutkować koniecznością napraw i wymian, a w konsekwencji wzrostem kosztów i opóźnieniami. Zastosowane działania, m.in. opracowanie listy preferowanych dostawców oraz listy tych, z którymi zawieranie kontraktów nie jest wskazane, monitoring urządzeń krytycznych, kontrola armatury, przeprowadzanie właściwej ilości różnorodnych badań i prób (np. badania składu chemicznego i grubości ścianek wybranych elementów rurociągowych, identyfikacja materiałów i jakości spoin), czy postępowanie zgodnie z wewnętrznymi standardami, pozwoliły na ograniczenie ww. ryzyka. W zakresie kontroli jakości wdrożone działania pozwoliły uniknąć zdarzeń w sposób krytyczny oddziaływujących na realizację projektu. Stosowane mechanizmy kontrolne umożliwiły wykrycie części zagrożeń na etapie pozwalającym na ich całkowite wyeliminowanie. W nielicznych przypadkach, gdy doszło do materializacji ryzyka rozszerzono zakres kontroli, co umożliwiło wyeliminowanie ryzyka podobnych zdarzeń w dalszych pracach. Trzeba jednak zaznaczyć, że nadal istnieje ryzyko ujawniania się wad ukrytych dostarczonych materiałów w trakcie ich eksploatacji. Pomimo tego, że większość instalacji Programu 10+ została już sprawdzona, przetestowana i oddana do eksploatacji, ryzyko ujawniania się usterek w czasie rozruchu i początkowego okresu eksploatacji instalacji nadal istnieje w odniesieniu do instalacji będących obecnie w fazie

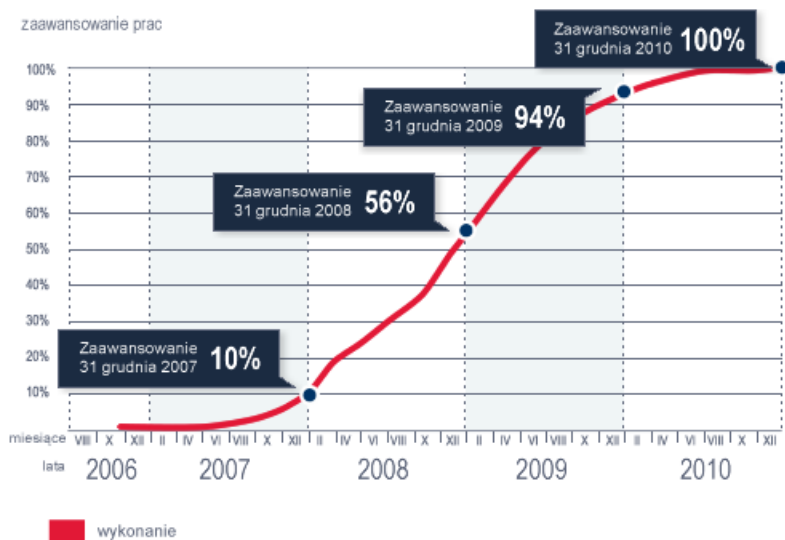

uruchamiania. Wszelkie tego typu zdarzenia mogą powodować określoną dezorganizację i/lub opóźnienie prac rozruchowych, wpływając negatywnie na harmonogram realizacyjny całego Programu. Dodatkowo, w niektórych przypadkach, późne ujawnienie się tego typu usterki już w trakcie pracy instalacji może wprowadzać zagrożenia w zakresie bezpieczeństwa pracy, bezpieczeństwa pożarowego, jak i wybuchowego.

Z Programem 10+ związanych jest także wiele innych ryzyk, które podlegały i nadal podlegają nadzorowi i monitoringowi, dzięki czemu inwestycja ta, jak dotychczas, jest realizowana zgodnie z harmonogramem i w ramach określonego budżetu. Podstawowym obecnym ryzykiem Programu 10+ pozostaje jednak jego całkowite zakończenie w terminach określonych umową kredytową i przeprowadzenie wymaganych testów sprawdzających.

Niemniej jednak, na podstawie doświadczeń zebranych podczas realizacji Programu 10+ i zarządzania ryzykiem w tym obszarze, zaprojektowano działania, które pozwolą zmniejszyć zidentyfikowane ryzyka, także podczas realizacji kolejnych inwestycji w różnych obszarach działalności Grupy LOTOS.

Poziom zaawansowania realizacji Programu 10+

Ryzyka środowiskowe

Z działalnością operacyjną Grupy LOTOS wiążą się określone ryzyka środowiskowe, wśród których najważniejsze to:

- ryzyko niespełnienia wymogów i przepisów prawa środowiskowego (krajowego i wspólnotowego),
- ryzyko związane z brakiem uprawnień do emisji CO₂,
- ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (opisane szczegółowo w kolejnej części dot. ryzyk procesowo-technologicznych).

Ryzyko związane z możliwością niespełnienia wymogów aktów prawnych, dotyczących wpływu na środowisko, minimalizowane jest przez ciągły monitoring przepisów prawa krajowego i wspólnotowego, sprawne jego wdrażanie oraz aktywne i efektywne uczestnictwo w procesie legislacyjnym. Zidentyfikowane wymogi prawne w zakresie ochrony środowiska w formie informacji, wystąpienia bądź nakazu, przekazywane są w Grupie LOTOS wszystkim, których dotyczą. Uzyskiwanie wszelkich pozwoleń odbywa się z odpowiednim wyprzedzeniem, uwzględniającym ryzyko przedłużenia się postępowania administracyjnego. Gwarantuje to uzyskanie odpowiednich dokumentów w wymaganym terminie.

Grupa LOTOS prowadzi intensywne działania w celu ograniczenia ryzyka związanego z limitami uprawnień do emisji CO₂. Wszelkie zmiany legislacyjne na szczeblu polskim i europejskim nadzorowane są na bieżąco. Utrzymywana jest stała współpraca z Krajowym Administratorem, a wnioski dotyczące przyznania nowych uprawnień przygotowywane są z odpowiednim wyprzedzeniem.

Dla instalacji rafineryjnych, uczestniczących we wspólnotowym systemie handlu emisjami CO₂, w tym instalacji z Programu 10+, które uruchomiono w 2010 r. (CDU/VDU, HDS, HGU, KAS), do zakończenia bieżącego okresu rozliczeniowego, czyli 2012 r., liczba uprawnień jest wystarczająca. Przyznano także dodatkowe uprawnienia dla elektrociepłowni, której emisja wzrosła w związku z ciepłą obsługą ww. instalacji. Z uwagi na uruchomienie ostatnich już instalacji objętych Programem 10+, w najbliższym czasie Grupa LOTOS wystąpi z wnioskiem o przyznanie uprawnień do emisji z krajowej rezerwy dla MHC i instalacji ROSE oraz dla elektrociepłowni, która zwiększy swoją emisyjność w związku z przyłączeniem do niej nowych jednostek produkcyjnych z instalacji rafineryjnej. Przewiduje się, że decyzja podjęta zostanie przez Krajowego Administratora w połowie 2011 r.

Ryzyka procesowo-techniczne i związane z bezpieczeństwem pracy

Jednym z kluczowych ryzyk dla Grupy LOTOS, wobec którego prowadzone są szczególne działania prewencyjne i przygotowawcze, jest **ryzyko zaistnienia awarii**. Zdarzenia awaryjne mogą skutkować długotrwałym unieruchomieniem instalacji, ponadnormatywną emisją zanieczyszczeń do środowiska, czy wypadkiem przy pracy. Aby zapobiec tego typu zdarzeniom, stosowane są różnorodne działania profilaktyczne, jak badania maszyn i urządzeń diagnozujące ich stan techniczny, ustalanie odpowiedniego programu badań na podstawie analiz, np. raportów korozyjnych, stosowanie list kwalifikowanych dostawców urządzeń i usług technicznych, a także wdrożenie różnych procedur operacyjnych, np. przyjmowania i kontroli dostaw.

W Grupie LOTOS prowadzi się ponadto analizę krytyczności urządzeń, czyli identyfikuje i ocenia ryzyko oraz wdraża odpowiednie plany postępowania dla poszczególnych urządzeń, w zależności od stopnia ich krytyczności. Wszystkie urządzenia pracujące na instalacjach zostały sklasyfikowane na podstawie

następujących kryteriów:

- bezpieczeństwo dla ludzi i środowiska,
- znaczenie urządzenia z perspektywy zakładu,
- znaczenie urządzenia z perspektywy instalacji,
- prawdopodobieństwo zaistnienia awarii,
- stopień skomplikowania remontu urządzenia.

Zakwalifikowanie urządzenia do określonej grupy krytyczności ma zasadniczy wpływ na wybór i stosowanie dla tego urządzenia optymalnej strategii utrzymania ruchu.

Szczególnym przypadkiem są instalacje wybudowane w ramach Programu 10+. Jako, że wiele z tych instalacji pracuje w rafinerii niedługo, odpowiednie środki zarządzania ryzykiem procesowym opisane powyżej nie zostały jeszcze zaimplementowane. Dodatkowym czynnikiem jest możliwość ujawnienia się wad powstałych w fazie budowy, a opisanych w rozdziale poświęconym analizie ryzyk związanych z Programem 10+. Pozytywnym aspektem budowy nowych instalacji jest fakt, że realizują one procesy technologiczne, które w rafinerii już były realizowane wcześniej – istnieje możliwość rezerwowania mocy przerobowych. Stąd wystąpienie awarii na jakiegokolwiek instalacji nie powoduje tak rozległych konsekwencji w całym zakładzie i możliwa jest prawie niezakłócona praca pozostałej części rafinerii.

Czynnikiem mogącym zwiększać ryzyko awarii na nowych instalacjach jest niedostateczne wyszkolenie załogi. By ryzyko to zminimalizować w rafinerii podjęto szereg działań. Wśród nich wymienić można zatrudnienie pracowników do obsługi nowych instalacji z dużym, nawet dwuletnim wyprzedzeniem, by proces szkolenia mógł zostać zakończony. Dodatkowo Grupa LOTOS zainwestowała w najnowocześniejsze narzędzia do szkolenia obsługi instalacji – symulatory treningowe. Urządzenia te to przemysłowe odpowiedniki stosowanych w lotnictwie symulatorów lotu. Umożliwiają przeszkolenie obsługi instalacji w warunkach bardzo zbliżonych do warunków pracy z rzeczywistą instalacją.

Na terenie rafinerii wykorzystywane są ponadto technologie i urządzenia spełniające kryteria najlepszych dostępnych technik BAT (ang. Best Available Techniques). Instalacje procesowe wyposażone są w odpowiednie systemy bezpieczeństwa i ochrony, w tym wielowarstwowe systemy zabezpieczeń (tj. warstwy zapobiegania, ochrony i przeciwdziałania). Wykorzystywane są systemy alarmowe, blokadowe i awaryjnego zatrzymania instalacji w celu zapobiegania niekontrolowanemu rozwojowi sytuacji awaryjnej i ochrony przed poważniejszym uszkodzeniem maszyn i urządzeń.

W celu ograniczenia skutków ryzyka, prowadzone są systematyczne szkolenia i ćwiczenia dla wszystkich pracowników rafinerii z zakresu reagowania na potencjalne sytuacje awaryjne, co pozwala zapewnić szybką i skuteczną reakcję w przypadku powstania rzeczywistego zagrożenia.

W przypadku, gdy zdarzenie awaryjne jednak wystąpi, przeprowadza się dogłębną analizę jego przyczyn (tzw. ang. Root Cause Analysis). Na podstawie jej wyników wdrażane są działania mające zapobiec ponownemu wystąpieniu awarii w przyszłości. Zgromadzone informacje o awariach i różnych incydentach są wykorzystywane przy kolejnej ocenie ryzyka technicznego.

Z uwagi na charakter prowadzonych w Grupie LOTOS procesów produkcyjnych, bardzo ważne dla Spółki jest **bezpieczeństwo pracy**. Na wielu stanowiskach występują zagrożenia związane z narażeniem pracowników na oddziaływanie czynników niebezpiecznych i uciążliwych. Każde stanowisko oceniane jest zatem pod kątem ryzyka zawodowego, w tym występowania m.in. atmosfery wybuchowej, hałasu, wibracji, czy substancji biologicznych i chemicznych. Na podstawie dokonanej oceny wdrażane są systemy zabezpieczeń, ochrony indywidualnej i zbiorowej.

Grupa LOTOS wprowadza ponadto nowe rozwiązania techniczne i organizacyjne, mające na celu zapewnienie bezpiecznych warunków pracy dla wszystkich osób przebywających i/lub pracujących na terenie i na rzecz Grupy LOTOS. Prowadzone są regularne kontrole prawidłowości zasad postępowania, a wymagania są egzekwowane. W wielu przypadkach wdrożone w Grupie LOTOS uregulowania są bardzo rygorystyczne i wykraczają poza obowiązki wynikające z wymagań prawnych.

Grupa LOTOS przykłada szczególną wagę do podnoszenia świadomości wśród pracowników w zakresie bezpieczeństwa pracy. Realizowane jest to m.in. poprzez szereg ponadstandardowych inicjatyw i programów, propagujących problematykę BHP w sposób przystępny i angażujący pracowników. Wdrażane są także systemy motywacyjne w tym obszarze.

Wszystkie wyżej opisane działania mają na celu zapewnienie, że prace i procesy realizowane są w Grupie LOTOS w warunkach bezpiecznych, co jest dla Spółki priorytetem.

Zarządzanie ryzykiem w obszarze operacyjnym związane jest także z ograniczeniem możliwości **niespełnienia wymogów aktów prawnych**, dotyczących działalności Grupy LOTOS w tym zakresie. Ryzyko to jest minimalizowane przez stały monitoring przepisów prawa krajowego i wspólnotowego, sprawne ich wdrażanie oraz aktywne i efektywne uczestnictwo w procesie legislacyjnym.

Ryzyka zaostrenia wymagań jakościowych dla produktów naftowych

Grupa LOTOS na bieżąco monitoruje projekty nowych norm i rozporządzeń, mających wpływ na działalność produkcyjną i handlową. Źródłem informacji na temat przyszłych zmian dotyczących wymagań jakościowych jest Komitet Techniczny 222 Polskiego Komitetu Normalizacyjnego do spraw przetworów naftowych i cieczy eksploatacyjnych. Dzięki aktywnemu uczestnictwu w pracach podkomitetów wchodzących w jego skład, Grupa LOTOS ma możliwość opiniowania projektów norm europejskich jeszcze w fazie ich powstawania.

Dodatkowy wpływ na poziom wymagań jakościowych, zwłaszcza dla paliw silnikowych, Grupa LOTOS uzyskuje dzięki uczestnictwu w pracach branżowego stowarzyszenia Polska Organizacja Przemysłu i Handlu Naftowego (POPiHN). Pozwala to ograniczyć ryzyko w zakresie nieterminowego dostosowania się do przyszłych standardów jakościowych produktów naftowych. W 2010 r. przewidywana była zmiana wymagań jakościowych dla benzyn i olejów napędowych w zakresie dopuszczalnej zawartości biokomponentów. Niestety zmiana ta, polegająca na zwiększeniu dopuszczalnej zawartości FAME do 7% objętości, nie nastąpiła i spodziewana jest w 2011 r. Trwają również prace nad dopuszczeniem do obrotu benzyn z zawartością etanolu do 10% objętości. Grupa LOTOS jest

już przygotowana na te zmiany i nie stanowią one zagrożenia dla kontynuacji jej działalności.

Ryzyka w obszarze handlowym

Zarządzanie ryzykiem w obszarze handlowym Grupy LOTOS obejmuje zarówno ryzyko rynkowe, jak i finansowe, związane z płynnością finansową jej kontrahentów. Strategię zarządzania ryzykiem kredytowym partnerów transakcji niefinansowych opisano w punkcie dotyczącym ryzyk w obszarze finansowym.

Jednym z kluczowych dla handlowej działalności Grupy Kapitałowej LOTOS, jest **ryzyko spadku marży** wynikające z konkurencji cenowej. Podstawowym działaniem w zarządzaniu ryzykiem cenowym, jest bieżący monitoring parametrów związanych z obszarem cenowym i marżowym w połączeniu z monitorowaniem wolumenów i wyników sprzedaży. Planowane jest wprowadzenie narzędzi i mechanizmów pozwalających na bardziej precyzyjne kreowanie cen pod kątem optymalizacji efektów marżowych. Dodatkowo, w sferze handlu detalicznego, prowadzona jest dywersyfikacja rynkowa, pod kątem segmentów rynku mniej podatnych na obniżające marżę działania konkurencji (zarówno istniejącej, jak i potencjalnej), a także działania ukierunkowane na trwałe przywiązanie klientów np. poprzez doskonalenie programu lojalnościowego Navigator na stacjach LOTOS, czy systemu LOTOS Biznes.

Grupa LOTOS zarządza także **ryzykiem mniejszego popytu**. Duża dostępność paliw (zwiększona podaż na rynku krajowym oraz import) może spowodować obniżenie ich cen na rynku, co w konsekwencji może przyczynić się do mniejszej wielkości sprzedaży. Aby ograniczyć to ryzyko, sprzedaż realizowana jest w różnych kanałach dystrybucji, a same procesy produkcyjne są na bieżąco optymalizowane.

Zarządzanie ryzykiem w obszarze handlowym ukierunkowane jest także na utrzymanie płynności dostaw produktów na rynek. Proces ten koordynuje w Grupie LOTOS Komitet Zarządzania Łańcuchem Dostaw (SCM), którego celem jest wyznaczanie kierunków operacyjnych działań grupy kapitałowej związanych z produkcją, zakupami, logistyką oraz handlem w ujęciu całego łańcucha dostaw. Dodatkowo wszelkie ograniczenia logistyczne uwzględniane są w procesie planowania operacyjnego i optymalizacji. Ponadto prowadzony jest stały monitoring czasu dostępności baz dystrybucyjnych.

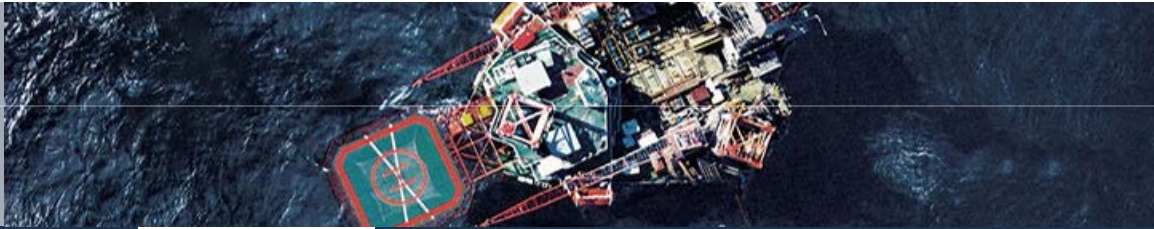
W celu ograniczenia zagrożenia związanego z utratą produktu w wyniku kradzieży lub niewłaściwego przechowywania, czy transportu, umowy w tym zakresie zawierane są z kwalifikowanymi dostawcami, a parametry w łańcuchu logistycznym są na bieżąco monitorowane.

Grupa LOTOS prowadzi także działania ograniczające ryzyko związane z planowanymi zmianami legislacyjnymi w zakresie zapasów obowiązkowych, które w konsekwencji mogą doprowadzić do podniesienia kosztów logistycznych.

W celu zapewnienia skutecznego i sprawnego reagowania w przypadku materializacji różnego rodzaju ryzyka i wystąpienia sytuacji kryzysowej, Grupa LOTOS opracowała scenariusze kryzysowe w najbardziej strategicznych obszarach, m.in. takich jak: dostawy ropy naftowej, przerób ropy, produkcja paliw, magazynowanie i logistyka produktów.

Koszty wdrożenia strategii zabezpieczających

Wiele planowanych i wdrażanych działań ograniczających ryzyko wiąże się ze zmianami w zakresie organizacyjnym lub proceduralnym w Grupie LOTOS, co najczęściej niesie za sobą niewielkie koszty. Część działań wymaga jednak dużych nakładów finansowych. Wówczas stosowana jest zasada ALARP (ang. As Low As Reasonably Practicable). Oznacza to, że poziom ryzyka obniża się tak dalece, jak to jest tylko możliwe, o ile okaże się to praktycznie uzasadnione. Ryzyko jest akceptowalne, jeżeli nie można już go bardziej ograniczyć lub gdy koszty ograniczenia są większe niż uzyskane korzyści. Wszelkie strategie zabezpieczające, w tym plany ograniczania ryzyka, jego transferu (np. przez ubezpieczenia) wdrażane są zatem po ich dokładnej analizie, szczególnie pod względem koniecznych do poniesienia kosztów.

Dokonania i prognozy

Uwarunkowania działalności

W 2010 r. największe gospodarki świata wyszły z recesji, a kraje rozwijające się zwiększyły tempo wzrostu ekonomicznego. Również polska gospodarka osiągnęła dobre wyniki. Działania Grupy LOTOS określały dwa kluczowe dla przyszłości koncernu przedsięwzięcia – finalizacja Programu 10+ oraz opracowanie nowej strategii na nadchodzące lata.

Sytuacja finansowa i majątkowa

Wyniki osiągnięte w 2010 r. i stabilna sytuacja finansowa stanowią solidną podstawę do realizacji ambitnej strategii Grupy LOTOS na lata 2011–2015. Utrzymujące się na zaplanowanym poziomie wskaźniki zadłużenia oraz pozostające na bezpiecznych poziomach wskaźniki płynności potwierdziły zasadność przyjętej strategii finansowej, która pozwoliła na niezakłóconą realizację kluczowych programów inwestycyjnych.

Giełda

Akcje Grupy LOTOS wchodziły w 2010 r. w skład pierwszego w Europie Środkowo-Wschodniej indeksu przedsiębiorstw odpowiedzialnych społecznie – RESPECT Index na GPW w Warszawie. Zostały w nim uwzględnione ponownie, po weryfikacji dokonanej na początku 2011 r.

Działalność poszukiwawczo-wydobywcza

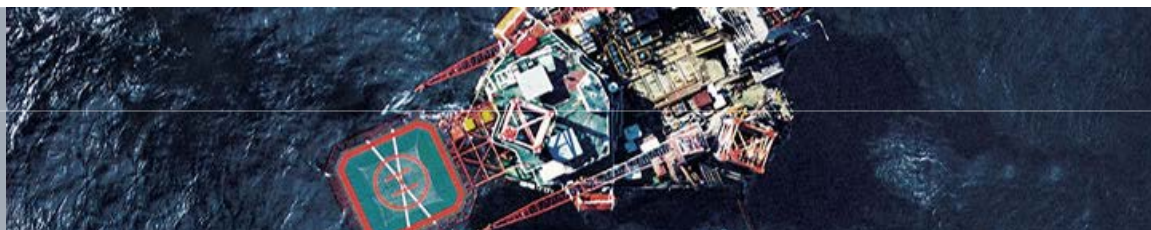
Celem strategicznym Grupy Kapitałowej LOTOS w zakresie działalności poszukiwawczo-wydobywczej pozostaje zwiększenie wydobycia węglowodorów zgodnie z priorytetami polityki energetycznej Polski do 2030 r. Zostanie ono osiągnięte poprzez bezpośredni dostęp do złóż surowców i zwiększenie własnego wydobycia.

Działalność operacyjna

Segment operacyjny w Grupie Kapitałowej LOTOS skoncentrowany jest na prowadzeniu działalności rafineryjnej i dostarczaniu na rynek wysokiej jakości produktów przy jednoczesnym optymalnym wykorzystaniu potencjału produkcyjnego i minimalizacji niekorzystnego wpływu na środowisko naturalne.

Działalność rynkowa

Zgodnie z nową strategią, działania Grupy Kapitałowej LOTOS w obszarze handlu będą koncentrować się na dalszym rozwoju struktur handlowych w oparciu o rozbudowywaną sieć dystrybucji i efektywną logistykę produktów, a także na dynamicznym rozwoju działalności tradingowej w obszarze handlu ropą i produktami naftowymi.

Uwarunkowania działalności

Sukces Programu 10+ stanowił bazę strategii Grupy LOTOS, koncentrującej się na działaniach w segmentach poszukiwawczo-wydobywczym oraz handlowym.

Sytuacja gospodarcza w 2010 r. była znacząco odmienna od obserwowanej w roku poprzednim. Największe gospodarki świata wyszły z recesji, natomiast grupa krajów rozwijających się zwiększyła tempo wzrostu gospodarczego. Globalne PKB wykazało wysokie tempo wzrostu, jednak światowa dynamika poprawy gospodarczej była nadal bardzo wrażliwa na wszelkie negatywne sygnały. Utrzymanie w 2010 r. dodatniej dynamiki PKB wymagało przeprowadzenia interwencji władz państwowych oraz udzielenia szeregu gwarancji, umożliwiających stopniowe odbudowywanie relacji gospodarczych. Funkcja władz publicznych, jako głównego gwaranta dostępu do kapitału, będzie także niezbędna w 2011 r., szczególnie w aspekcie zachowania stabilności monetarnej. Odnotowana w 2010 r. poprawa sytuacji gospodarczej, przyczyniła się do wzrostu popytu na ropę naftową oraz do wzrostu cen surowca.

Sytuacja finansowa i majątkowa

Struktura finansowania Programu 10+ była dobrze przemyślana i wdrożona. Gdy nadszedł kryzys finansowy i gospodarczy, okazała się odporna na negatywne zmiany na rynku.

Szanowni Interesariusze,

ostatnie miesiące 2010 roku przyniosły pomyślne, zgodne z harmonogramem prac i budżetem, zakończenie realizacji Programu 10+, największego w Europie Środkowo-Wschodniej projektu rozbudowy rafinerii.

Finalizacja tego projektu inwestycyjnego na niespotykaną w polskiej gospodarce skalę ma strategiczne znaczenie dla Grupy Kapitałowej LOTOS, ponieważ zapewni w nadchodzących latach stabilną pozycję koncernu na rynku oraz wzrost wartości dla jego Interesariuszy.

Nigdy nie wątpiłem w to, że projekt ten zakończy się powodzeniem. W tym przeświadczeniu utwierdzał mnie fakt, że struktura jego finansowania była dobrze przemyślana i wdrożona. Dzięki naszemu konserwatywnemu podejściu, gdy nadszedł kryzys finansowy i gospodarczy, okazała się ona odporna na negatywne zmiany na rynku.

Mariusz Machajewski
Wiceprezes Zarządu
Dyrektor ds. ekonomiczno-
finansowych

W związku z zakończeniem rozbudowy rafinerii w Gdańsku, w 2010 r. Grupa LOTOS odnotowała rekordowy przerób ropy naftowej na poziomie ponad 8 mln ton. Modernizacja wpłynęła na pogłębienie przerobu ropy, co pozwala na zwiększenie uzysku produktów wysokomarżowych - zwłaszcza oleju napędowego i paliwa lotniczego. Warto podkreślić także, że nowe instalacje umożliwiają przerób różnorodnych gatunków ropy naftowej, co przekłada się na elastyczność funkcjonowania i możliwość wykorzystania zmian zachodzących na rynku.

Następstwem wzrostu produkcji z przerobu ropy naftowej w gdańskiej rafinerii Grupy LOTOS był zwiększony wolumen sprzedaży oraz zastąpienie realizowanego dotychczas importu komponentów własnymi paliwami pochodzącymi z nowych instalacji. Dzięki temu wypracowany przez koncern zysk operacyjny w 2010 roku wyniósł 763,3 mln zł i był wyższy o blisko 82% w porównaniu z rokiem 2009. Na wynik z działalności operacyjnej wpłynęły ponadto korzystne notowania produktów naftowych na rynkach światowych.

Rekordowo wysokie były także przychody ze sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS, które wyniosły 19,7 mld zł, co oznacza wzrost w porównaniu z 2009 r. o 37,4%, głównie w efekcie zwiększonych wolumenów sprzedaży oraz wyższych notowań na rynkach światowych cen ropy i produktów naftowych. Średnioroczne notowania ropy Brent dtd wzrosły o 28,9% w porównaniu z rokiem 2009, w tym samym okresie marża z notowań dla oleju napędowego wzrosła o 24,8%, natomiast dla benzyny o 13,8%.

Dynamiczny rozwój Spółki, a co za tym idzie, wartość poniesionych w 2010 roku nakładów inwestycyjnych – na poziomie ponad 1,2 mld zł, nie pozostały bez wpływu na strukturę pasywów Grupy LOTOS. Utrzymujące się na zaplanowanym poziomie wskaźniki zadłużenia oraz pozostające na bezpiecznych poziomach wskaźniki płynności potwierdziły zasadność przyjętej strategii finansowej, która pozwoliła na niezakłóconą realizację kluczowych programów inwestycyjnych.

Zadaniem Spółki na przyszłość będzie obniżanie poziomu zadłużenia, co umożliwią zwiększone strumienie gotówki generowane w wyniku finalizacji inwestycji związanych z rozbudową rafinerii oraz wydobyciem ropy naftowej.

Warto wspomnieć, że Grupa LOTOS, jako koncern naftowy, operuje w sektorze oddziałującym na środowisko naturalne, odgrywa istotną rolę w systemie bezpieczeństwa energetycznego kraju, jest także jednym z największych pracodawców w regionie. To pokazuje jak złożona jest nasza mapa Interesariuszy. Dlatego tak ważna jest przejrzysta i otwarta polityka informacyjna Spółki, dzięki której stwarzamy szerokie możliwości oceny naszej wiarygodności. Traktuję to jako istotny czynnik budowy wartości Spółki.

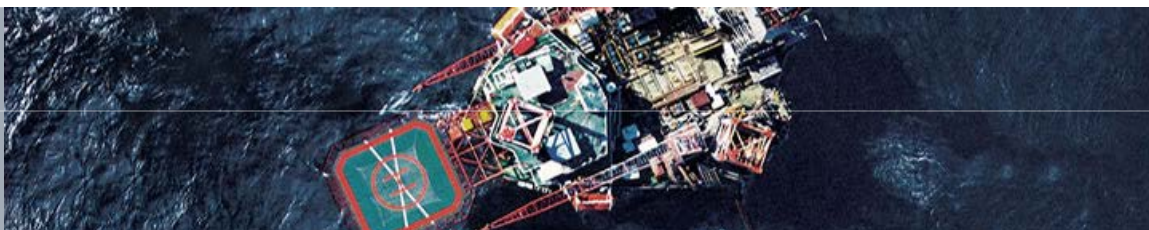
Podkreśleniem najwyższych standardów jakości w dziedzinie komunikacji Spółki z rynkiem kapitałowym jest przyznanie Grupie LOTOS w 2010 roku pierwszego miejsca w kategorii „Relacje z inwestorami” w rankingu „Giełdowa Spółka Roku”, który na zlecenie „Pulsu Biznesu” przygotował instytut Pentor Research Int.

Wyniki osiągnięte w 2010 roku i stabilna sytuacja finansowa są solidną podstawą do realizacji ambitnej strategii Spółki na lata 2011–2015. Wierzę, że sukces Programu 10+ udowodnia i pozwala nam podtrzymać przekonanie
Interesariuszy, że jesteśmy w stanie realizować ambitne cele i tym samym pomnażać wartość Grupy LOTOS.

Z poważaniem,

Mariusz Machajewski
Wiceprezes Zarządu
Dyrektor ds. ekonomiczno-finansowych
Grupa LOTOS S.A.

Giełda

Grupa LOTOS zajęła pierwsze miejsce w kategorii „Relacje z inwestorami” rankingu „Giełdowa Spółka Roku 2010”.

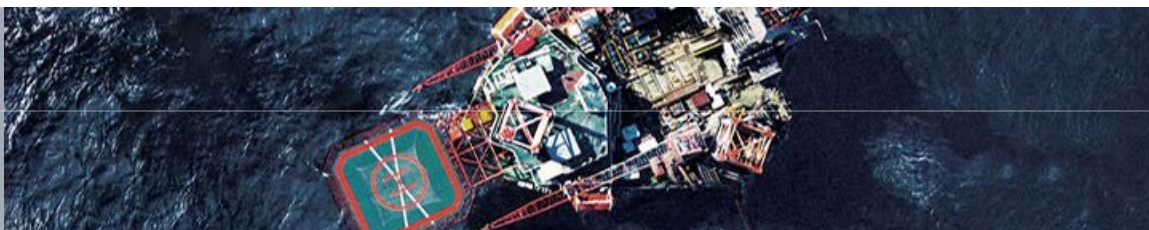
Grupa LOTOS na giełdzie

Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie rozpoczęła 2010 r. od trendu spadkowego. W lutym nastąpiło odbicie głównych indeksów, jednak o trwałym trendzie wzrostowym można było mówić dopiero w drugiej połowie roku. W ciągu całego roku indeks WIG wzrósł o 16,5%, a WIG20 o 12,3%. Indeks spółek paliwowych – WIG-PALIWA – w ciągu 2010 r. zyskał na wartości 21,9%.

Grupa LOTOS w RESPECT Index

Akcje Grupy LOTOS wchodziły w 2010 r. w skład pierwszego w Europie Środkowo-Wschodniej indeksu przedsiębiorstw odpowiedzialnych społecznie – RESPECT Index, który zadebiutował na GPW 19 listopada 2009 r. Do indeksu zakwalifikowano 16 spółek o ratingu A.

Grupa LOTOS na giełdzie

Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie rozpoczęła 2010 r. od trendu spadkowego. W lutym nastąpiło odbicie głównych indeksów, jednak o trwałym trendzie wzrostowym można było mówić dopiero w drugiej połowie roku. W ciągu całego roku indeks WIG wzrósł o 16,5%, a WIG20 o 12,3%. Indeks spółek paliwowych – WIG-PALIWA – w ciągu 2010 r. zyskał na wartości 21,9%.

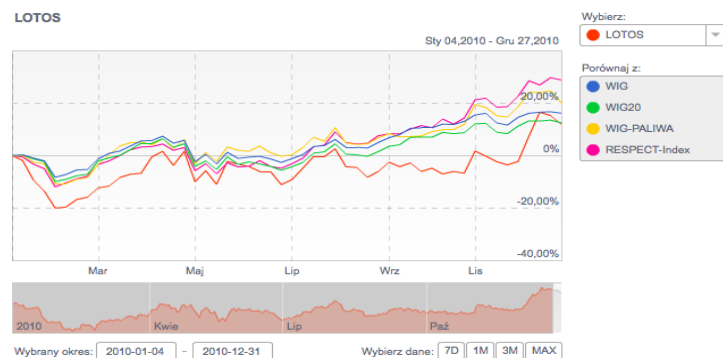
Notowania akcji Grupy LOTOS S.A. już na początku roku wykazały się dynamiką wyraźnie słabszą od całego rynku, osiągając 25 lutego roczne minimum na poziomie 25,05 zł. Następnie wartość walorów Spółki podążała za rynkiem. Dopiero publikacja nowej strategii w listopadzie była bodźcem wystarczająco silnym, aby wybić dynamikę powyżej progu 100% w porównaniu z początkiem roku i osiągnąć dodatnią stopę zwrotu na poziomie niewiele niższym od WIG20, 17 grudnia cena akcji Spółki osiągnęła roczne maksimum, tj. 37,85 zł za walor. Na koniec 2010 r. dynamika zmian ceny akcji Grupy LOTOS wyniosła, w zestawieniu z początkiem okresu, 110,3%, co oznacza wzrost ceny o ponad 10%, a w wartościach bezwzględnych o 3,40 zł. Na zamknięciu sesji 31 grudnia 2010 r. za jeden walor Spółki płacono 36,35 zł. Średni dzienny wolumen obrotu wyniósł w 2010 r. 234,5 tys. sztuk. Kapitalizacja rynkowa Grupy LOTOS wyniosła na koniec roku nieco ponad 4,7 mld zł.

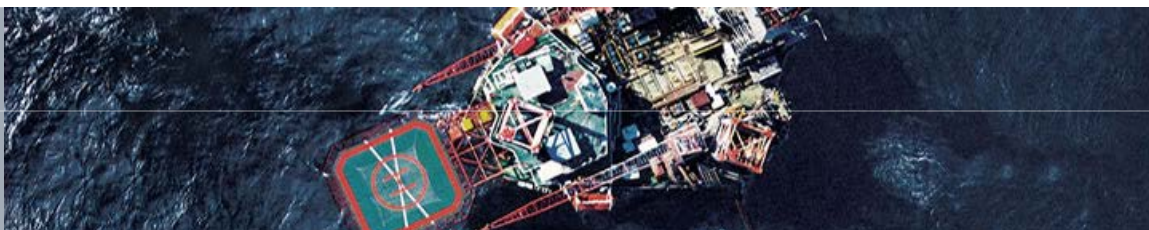
Kurs akcji Grupy LOTOS w 2010 r.

Generalnie kurs akcji Grupy LOTOS był w 2010 r., poza okresowym spadkiem w I kwartale, względnie stabilny. Wskazywałoby to na docenienie przez inwestorów podejmowanych przez Spółkę w 2009 r. działań antykrzysowych oraz konsekwentnej realizacji Programu 10+.

Tę względną stabilność odzwierciedla zestawienie rekomendacji inwestorskich odnośnie walorów Grupy LOTOS, wydawanych w ciągu 2010 r. przez instytucje finansowe. Niewielką przewagę miały zalecenia pozytywne – 13 (w tym 4 „kupuj” oraz 9 „trzymaj”), nad negatywnymi – 12 (w tym 6 „sprzedaj” oraz 6 „redukuj”).

Zmiana kursu akcji Grupy LOTOS, indeksów WIG, WIG20 i WIG-Paliwa oraz RESPECT w 2010 r.

Grupa LOTOS w RESPECT Index

Akcje Grupy LOTOS wchodziły w 2010 r. w skład pierwszego w Europie Środkowo-Wschodniej indeksu przedsiębiorstw odpowiedzialnych społecznie – RESPECT Index, który zadebiutował na GPW 19 listopada 2009 r. Do indeksu zakwalifikowano 16 spółek o ratingu A.

Walory Spółki weszły w skład RESPECT Index ponownie, po weryfikacji ogłoszonej 25 stycznia 2011 r. W 2010 r. publikacja wartości wskaźnika miała miejsce dwa razy w ciągu dnia. W 2011 r. przebiega już w trybie ciągłym, od rozpoczęcia do zakończenia sesji giełdowej.

RESPECT to projekt, który ma na celu promowanie najwyższych standardów odpowiedzialnego zarządzania wśród firm notowanych na warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych. Podobne indeksy funkcjonują na kilkudziesięciu giełdach na świecie. Najważniejsze wśród nich to Dow Jones Sustainability Index i FTSE4Good. Podstawą RESPECT Index były wyniki ratingu oceniającego przedsiębiorstwa zaangażowane w działania z obszaru zrównoważonego rozwoju. Analizą objęte zostały spółki notowane na rynku regulowanym warszawskiej GPW, które w rankingu firm odpowiedzialnych społecznie otrzymały najwyższy rating i są liderami w komunikacji spółek na rynku finansowym, zrównoważonego rozwoju i ładu informacyjnego.

Do przeprowadzenia badania przedsiębiorstw notowanych na GPW w Warszawie (z wyłączeniem rynku NewConnect, spółek zagranicznych i tych, których akcje są notowane poza warszawską giełdą) i stworzenia RESPECT Ratingu przyjęto definicję odpowiedzialności społecznej, jako strategii zarządzania i koncepcji podejścia do prowadzenia biznesu. W 2009 r. Grupa LOTOS z własnej inicjatywy przystąpiła do tego projektu, jako jedna ze 120 firm, które poddały się ocenie. Poczynając od 2011 r. dwa pierwsze etapy postępowania kwalifikacyjnego przeprowadzane są bez udziału spółek. Giełda Papierów Wartościowych wraz ze Stowarzyszeniem Emitentów Giełdowych dokonuje, na podstawie ogólnodostępnych informacji, oceny spółek pod względem spełniania przez nie kryterium płynności, a następnie praktyk stosowanych w zakresie ładu korporacyjnego (Corporate Governance), ładu informacyjnego i relacji z inwestorami. Dopiero trzeci etap badania wymaga zgody zainteresowanych na udział w projekcie i szczegółową weryfikację przez firmę Deloitte.

Firmy, które w toku tego postępowania uzyskały najwyższe oceny ratingowe, zostały włączone do indeksu giełdowego zrównoważonego rozwoju – RESPECT Index. Indeks ten jest indeksem dochodowym, uwzględniającym dochody z tytułu dywidend i praw poboru, służącym ocenie koniunktury wśród spółek uznanych za spółki o najwyższych standardach korporacyjnych.

Obszary badania spółek giełdowych pod kątem kwalifikacji do RESPECT Index w 2010 roku

Polityka CSR

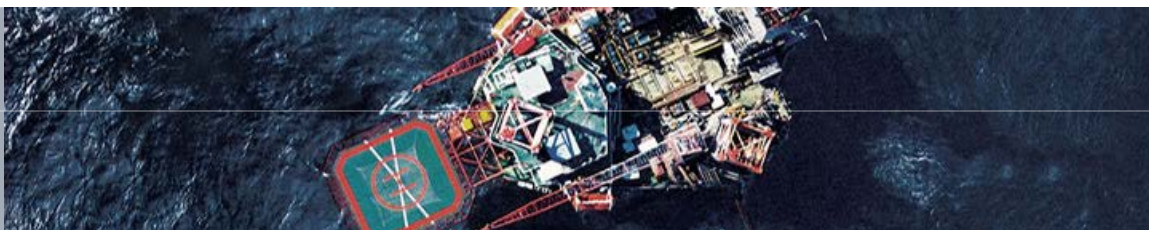
- Strategie CSR oraz aktywności podejmowane przez Spółkę w obszarze CSR
- Osoba dedykowana do działań CSR
- Raport CSR

Badanie będzie od 2011 r. powtarzane co sześć miesięcy, a poddawać mu się mogą jedynie spółki, których walory wchodzi w skład indeksów WIG-20, mWIG-40 lub sWIG-80. Całość projektu nadzoruje Komitet Sterujący, składający się z przedstawicieli organizatorów oraz rady naukowej, którą stanowi niezależne grono autorytetów świata nauki i ekonomii.

Istotnym potwierdzeniem wysokich ocen osiągniętych przez Grupę LOTOS w ramach badania RESPECT Rating jest zajęcie pierwszego miejsca w kategorii „Relacje z inwestorami” rankingu „Giełdowa Spółka Roku 2010”, który na zlecenie gazety „Puls Biznesu” opracował instytut Pentor Research Int. Wyboru dokonali specjaliści rynków kapitałowych – analitycy giełdowi, doradcy inwestycyjni i maklerzy reprezentujący domy i biura maklerskie, towarzystwa ubezpieczeniowe, fundusze, departamenty kapitałowe banków oraz firmy konsultingowe zlokalizowane na terenie całego kraju – doceniając jakość dialogu Grupy LOTOS z inwestorami indywidualnymi oraz instytucjonalnymi, a także szybkość reakcji na pytania inwestorów.

Wyniki uzyskane przez Grupę LOTOS w porównaniu do wyników spółek z RESPECT Index, 1.2011 r.

Działalność poszukiwawczo-wydobywcza

LOTOS Petrobaltic to jedyne przedsiębiorstwo zajmujące się poszukiwaniem i eksploatacją ropy w obrębie polskiej strefy ekonomicznej Morza Bałtyckiego.

Podejście do zarządzania

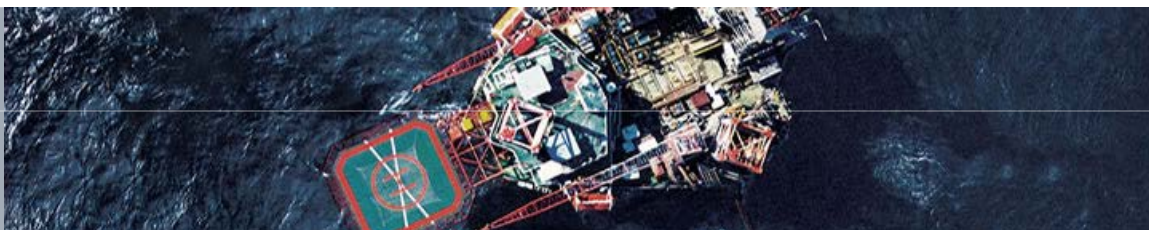
LOTOS Petrobaltic realizuje cele i zadania Grupy Kapitałowej LOTOS w obszarze poszukiwań i wydobycia ropy naftowej oraz gazu ziemnego. To jedyne przedsiębiorstwo zajmujące się poszukiwaniem i eksploatacją ropy w obrębie polskiej strefy ekonomicznej Morza Bałtyckiego.

Dokonania

Rok 2010 dla LOTOS Petrobaltic zakończył się dodatnimi wynikami finansowymi, które okazały się wyższe od planowanych. Istotne jest również utrzymanie produkcji na niezmiennym, a nawet nieco poprawionym, poziomie w stosunku do roku poprzedniego.

Plany rozwoju

Dalszym celem działalności poszukiwawczo-wydobywczej jest budowa segmentu o zasięgu międzynarodowym, posiadającego portfel aktywów o zdywersyfikowanym ryzyku, znajdujących się w różnych fazach rozwoju złóż.

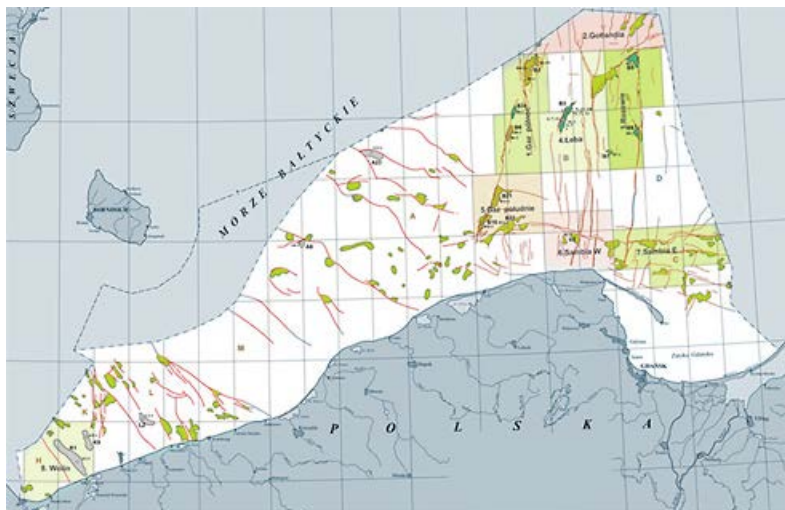
Podejście do zarządzania

LOTOS Petrobaltic realizuje cele i zadania Grupy Kapitałowej LOTOS w obszarze poszukiwań i wydobycia ropy naftowej oraz gazu ziemnego. To jedyne przedsiębiorstwo zajmujące się poszukiwaniem i eksploatacją ropy w obrębie polskiej strefy ekonomicznej Morza Bałtyckiego.

Z Grupą LOTOS Spółka powiązana jest od 2005 r., kiedy to koncern stał się jej głównym udziałowcem. LOTOS Petrobaltic prowadzi działalność na polskim obszarze morskim, obejmującym ok. 29 tys. km². Prace są wykonywane na ośmiu obszarach koncesji poszukiwawczych oraz czterech obszarach koncesji wydobywczych. W skład Grupy Kapitałowej LOTOS Petrobaltic wchodzi sześć spółek zależnych i stowarzyszonych.

W 2010 r. działania Spółki obejmowały prace poszukiwawcze i rozwojowe na Morzu Bałtyckim oraz poszerzenie portfela koncesji na Szelfie Norweskim i rozwój projektu wydobywczego Yme. Na Szelfie Norweskim działania poszukiwawczo-wydobywcze z ramienia LOTOS Petrobaltic prowadzi założona w 2007 r. spółka LOTOS E&P Norge (LOTOS Exploration and Production Norge AS) z siedzibą w Stavanger w Norwegii.

Grupa LOTOS, poprzez spółkę LOTOS Petrobaltic, jest jedyną polską firmą prowadzącą działalność wydobywczą w obrębie polskiej strefy ekonomicznej Morza Bałtyckiego

LOTOS Petrobaltic koncentruje się na realizacji strategii Grupy Kapitałowej LOTOS i optymalizacji osiąganych wyników finansowych. Tworzenie wartości Spółki dla jej akcjonariuszy odbywa się w sposób zrównoważony, w oparciu o standardy zarządzania Grupy Kapitałowej LOTOS, a więc z poszanowaniem zasad współzycia społecznego i ochrony środowiska naturalnego.

W 2010 r. LOTOS Petrobaltic został włączony w system sprawozdawczości pozafinansowej Grupy Kapitałowej LOTOS. Ten rodzaj sprawozdań stanowi podstawę sporządzania raportów, które ilustrują poszanowanie przez koncern zasad zrównoważonego rozwoju. LOTOS Petrobaltic raportuje w tym systemie środowiskowe aspekty swojej działalności. To kolejne potwierdzenie zaangażowania, zarówno całej Grupy Kapitałowej LOTOS, jak i samego LOTOS Petrobaltic w sferze społecznej odpowiedzialności biznesu.

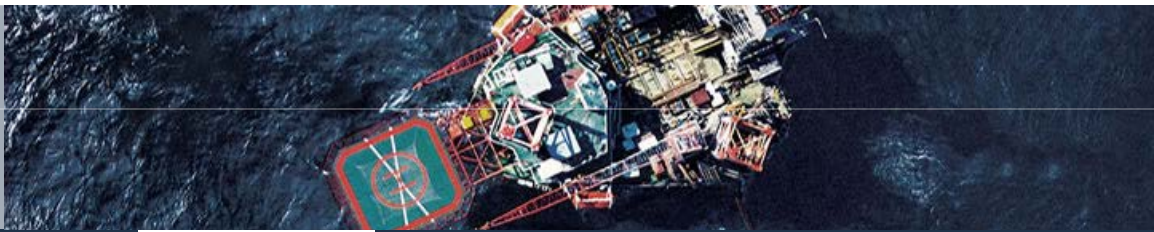
W listopadzie 2010 r. Grupa Kapitałowa LOTOS ogłosiła strategię na lata 2011–2015 oraz kierunki rozwoju do roku 2020. Nowa strategia kładzie szczególny nacisk na intensyfikację działań w sferze poszukiwania oraz wydobycie ropy naftowej i gazu. Oznacza to dla LOTOS Petrobaltic podjęcie nowych wyzwań oraz inicjatyw, a także rosnącą odpowiedzialność w ramach Grupy Kapitałowej LOTOS.

Celem strategicznym Grupy Kapitałowej LOTOS w zakresie działalności poszukiwawczo-wydobywczej pozostaje zwiększenie wydobycia węglowodorów zgodnie z priorytetami polityki energetycznej Polski do 2030 r.

Zostanie on osiągnięty poprzez:

- zwiększenie bezpieczeństwa dostaw surowca dzięki bezpośredniemu dostępowi do złóż węglowodorów,
- osiągnięcie wzrostu produkcji w wyniku realizacji programów zwiększania wydobycia ropy ze złóż na Morzu Bałtyckim i nowych projektów poza Polską, do poziomu:
  - w roku 2015 – 24.000 boe/d (*ang. barrel of equivalent/day*), czyli 1,2 mln ton rocznie,

- w roku 2020 – 100.000 boe/d (*barrel of equivalent/day*), czyli 5 mln ton rocznie,
- posiadanie ekwiwalentnych zasobów na poziomie 330 mln boe.

Dokonania

Rok 2010 dla LOTOS Petrobaltic zakończył się dodatnimi wynikami finansowymi, które okazały się wyższe od planowanych. Istotne jest również utrzymanie produkcji na niezmiennym, a nawet nieco poprawionym, poziomie w stosunku do roku poprzedniego.

Wydobycie ropy i gazu przez LOTOS Petrobaltic

	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
Ropa [tys. ton]	265,5	190,6	257,8	175,4	186,5
Gaz [mln Nm ³]	29,9	21,0	29,3	19,5	20,7

Obszar zarządzania LOTOS Petrobaltic

Najważniejsze dokonania w 2010 r. to:

- kontynuacja działania w celu zwiększenia efektywności oraz usprawnienia procesów biznesowych, a także dopasowania ich do najlepszych praktyk branżowych,
- zakończenie negocjacji i podpisanie umowy w sprawie przejęcia pełnej kontroli operacyjnej nad litewską kompanią naftową AB Geonafta, a także podpisanie umowy z Nordea Bank na finansowanie tej transakcji,
- kontynuacja zaangażowania w finansowanie projektów wydobywczych i poszukiwawczych na Norweskim Szelfie Kontynentalnym,
- rozpoczęcie budowania kompetencji w zakresie poszukiwania gazu łupkowego w Polsce i nawiązanie kontaktów z firmami międzynarodowymi zajmującymi się tego typu działalnością,
- rozpoczęcie procesu mającego na celu znalezienie partnerów w poszukiwaniu i zagospodarowaniu struktur oraz złóż znajdujących się na bałtyckich koncesjach LOTOS Petrobaltic, w szczególności struktur oraz złóż gazowych,
- podpisanie z bankiem Pekao S.A. umowy otwarcia linii kredytowej do wysokości 200 mln zł.

Struktura Grupy Kapitałowej Petrobaltic

31.12.2010 r.

LOTOS Petrobaltic S.A.

Obszar poszukiwań i wydobywania LOTOS Petrobaltic

Najważniejsze dokonania w 2010 r. to:

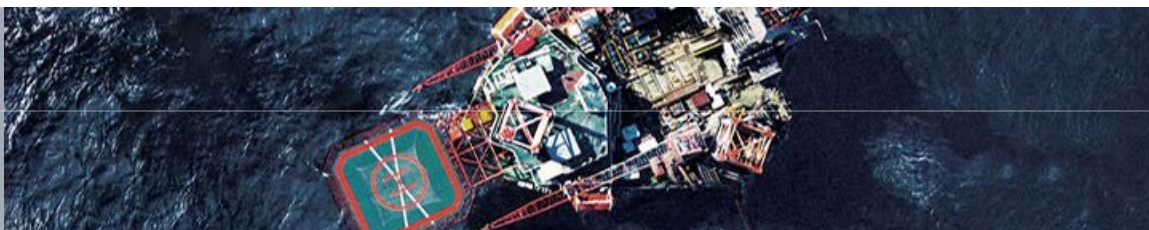
- utrzymanie wydobywania ropy na najwyższym możliwym poziomie – kontynuowano prace na złożu B3, prowadzono rekonstrukcje otworów wydobywczych dla utrzymania planowanej wydajności,
- realizacja prac wydobywczych i rozpoznawczych w programie zagospodarowania złoża B8,
- przewodzenie dalszych prac geofizycznych i reinterpretacyjnych nad rozpoznaniem potencjalnych zasobów węglowodorów na posiadanych obszarach koncesyjnych,
- przedłużenie sześciu koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego: Gaz Północ, Łeba, Sambia Wschód, Sambia Zachód, Rozewie i Gotlandia. Zmieniono zakres badań geologicznych oraz podpisano sześć aneksów do umów użytkowania górniczego dla koncesji Gaz Południe, Gaz Północ, Łeba, Sambia Wschód, Rozewie i Gotlandia, rozszerzając poszukiwania o poziomy geologiczne ordowiku i syluru, co umożliwi Spółce równoległe poszukiwanie niekonwencjonalnych złóż węglowodorów.

Obszar poszukiwań i wydobywania LOTOS E&P Norge

Najważniejsze dokonania w 2010 r. to:

- kontynuacja projektu Yme – w ramach projektu zakończono prace w zakresie wierceń i instalacji infrastruktury podwodnej, kontynuowano prace związane z budową platformy produkcyjnej. We wrześniu 2010 r. platforma produkcyjna „MOPU” została przetransportowana ze stoczni w Abu Dhabi do norweskiej stoczni Rosenberg w Stavanger, gdzie wykonywany jest kolejny etap prac i przygotowania platformy do posadowienia na złożu. Po zakończeniu prac w stoczni przewidziane jest holowanie platformy na złożo Yme oraz podłączenie z infrastrukturą produkcyjną. Data rozpoczęcia produkcji zależna jest od warunków pogodowych, gdyż wymagany jest odpowiedni stan morza zarówno przy transporcie, jak i podłączeniu platformy do złoża. Wstępnie planuje się, że rozpoczęcie produkcji ze złoża Yme nastąpi w trzecim kwartale 2011 r.,
- objęcie kolejnych koncesji w wyniku podpisania umów w ramach Rundy Koncesyjnej APA 2009:
  - 50% udziałów oraz status operatora w koncesji PL 556,
  - 10% udziałów w koncesji PL 497B, która jest rozszerzeniem dotychczas posiadanej koncesji PL 497,
- złożenie aplikacji w ramach Rundy Koncesyjnej APA 2010 oraz przyznanie w styczniu 2011 roku 25% udziałów w koncesji PL 503B, która jest rozszerzeniem dotychczas posiadanej koncesji PL 503,
- przeprowadzenie wiercenia, prac analitycznych i reinterpretacyjnych, a także pogłębionych analiz ekonomicznych, w wyniku których stwierdzono niski potencjał i perspektywiczność w koncesjach poszukiwawczych PL 316CS (20% udziałów) i PL 316DS (20% udziałów). W rezultacie zrezygnowano z dalszych prac w ramach tych koncesji i zwrócono je rządowi norweskiemu,
- przygotowanie oraz złożenie aplikacji w ramach 21 Rundy Koncesyjnej – wyniki będą znane w drugim kwartale 2011 r.,
- podpisanie z bankiem PKO BP S.A. umowy kredytowej w wysokości 65 mln USD.

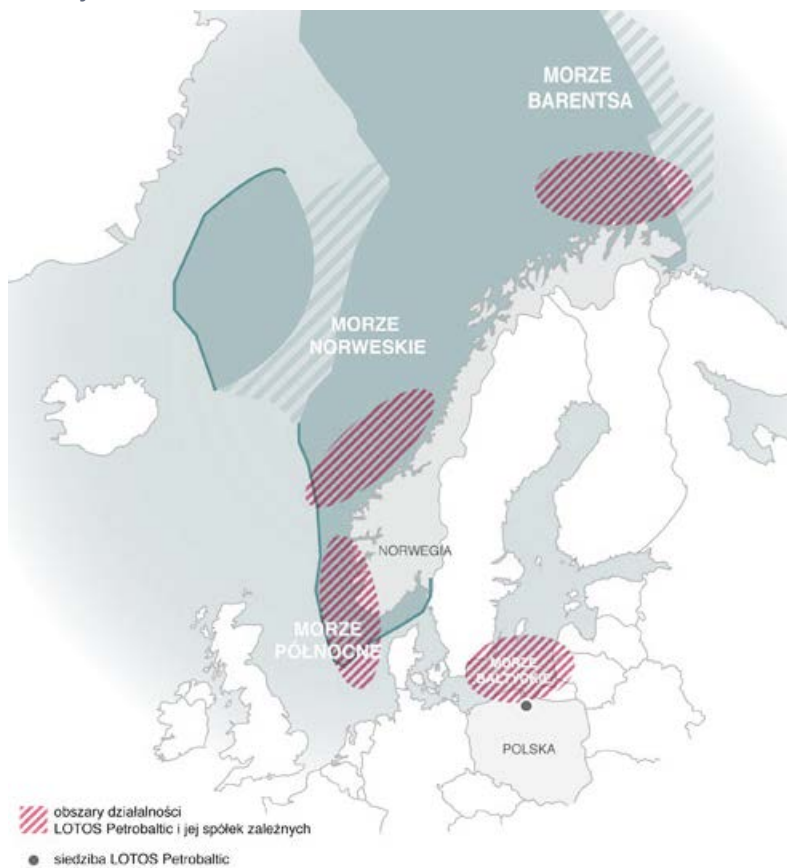

Plany rozwoju

Dalszym celem działalności poszukiwawczo-wydobywczej jest budowa segmentu o zasięgu międzynarodowym, posiadającego portfel aktywów o zdywersyfikowanym ryzyku, znajdujących się w różnych fazach rozwoju złóż.

Aktywność poszukiwawczo-wydobywcza Grupy Kapitałowej LOTOS koncentrować się będzie zarówno na obszarach lądowych, jak i morskich w rejonie Morza Bałtyckiego, na Norweskim Szelfie Kontynentalnym oraz na Litwie.

Obszary działalności

Kierunki rozwoju segmentu poszukiwawczo-wydobywczego:

Polska – Morze Bałtyckie:

- stabilizacja wydobycia na złożu B3,
- kontynuacja zagospodarowania złoża B8,
- uczestnictwo w programie poszukiwań ropy i gazu na lądowych obszarach Polski, w tym poszukiwanie złóż niekonwencjonalnych,
- kontynuacja procesu pozyskiwania partnerów dla wybranych koncesji, w celu przyspieszenia działań poszukiwawczych oraz zagospodarowania koncesji gazowych,

Norwegia – Norweski Szelf Kontynentalny:

- zakończenie zagospodarowania i uruchomienie produkcji ze złoża Yme,

- rozwój portfela koncesji poszukiwawczych,

Litwa:

- finalizacja procesu przejęcia kontroli nad AB Geonafta,
- integracja biznesowa przejmowanej Spółki,

Pozostałe obszary:

- monitoring projektów o niskim i umiarkowanym poziomie ryzyka w rejonie Afryki Północnej oraz państw akwenu Morza Kaspijskiego i Europy Środkowo-Wschodniej.

Obszary poszukiwawcze

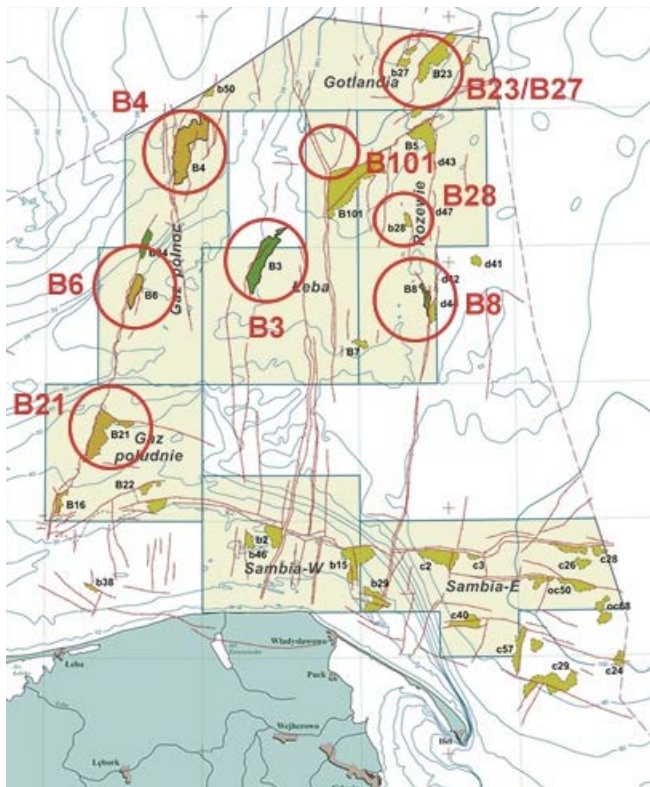
Prowadzone prace poszukiwawcze w koncesjach na Bałtyku oraz Norweskim Szelfie, mają na celu odkrycie nowych złóż ropy i gazu, które w przyszłości zastąpią aktualnie eksploatowane i zagospodarowywane złoża.

Zasoby ropy naftowej oraz gazu ziemnego Grupy Kapitałowej LOTOS według klasyfikacji Society of Petroleum Engineers i World Petroleum Council stan na 31.12.2010

Razem Bałtyk i Norweski Szelf Kontynentalny		
Kategoria (*)	ropa mln ton	gaz mld m ³
Zasoby potwierdzone 2P	6,238	0,521
Zasoby warunkowe 2C	1,349	6,464

(*) Zestawienie nie zawiera zasobów perspektywicznych, potencjalnie możliwych do odkrycia w koncesjach poszukiwawczych.

Morze Bałtyckie: 8 koncesji poszukiwawczo-rozpoznawczych

1. GAZ POŁUDNIE (34/2001/p)
2. GAZ PÓŁNOC (35/2001/p)
3. GOTLANDIA (36/2001/p)
4. ŁEBA (37/2001/p)

5. ROZEWIE (38/2001/p)
6. SAMBIA E (39/2001/p)
7. SAMBIA W (40/2001/p)
8. WOLIN (41/2001/p)

4 koncesje wydobywcze na Morzu Bałtyckim:

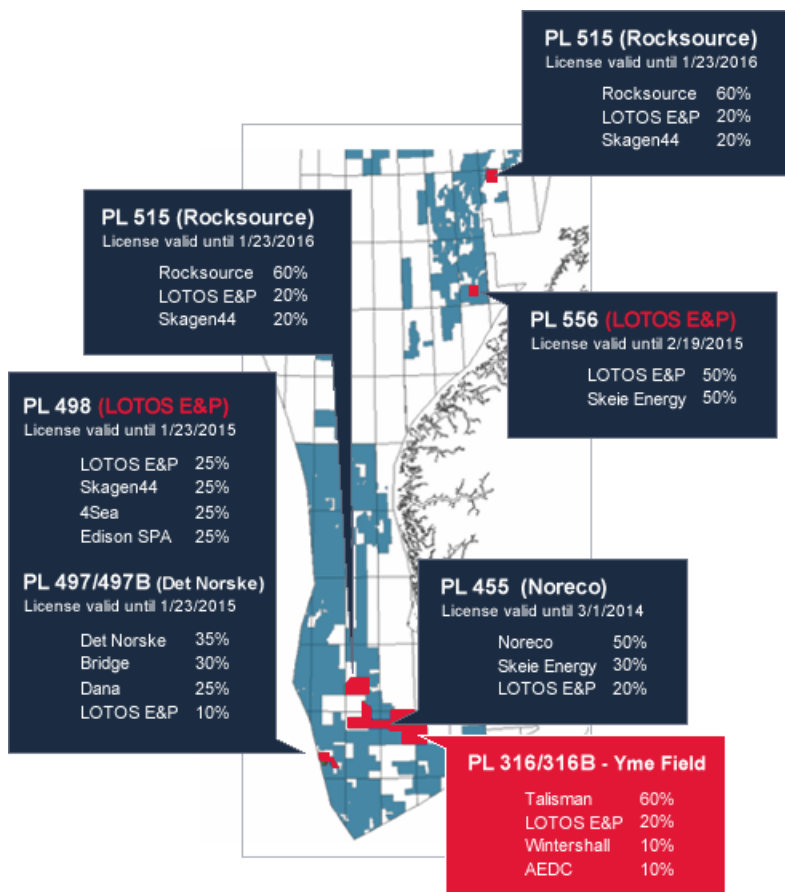
Złoże B3 - zasoby wydobywalne: 5,3 mln ton; pozostało do wydobycia: 1,2 mln ton ropy, koncesja wydobywcza ważna do 2016 r.

Złoże B8 - zasoby wydobywalne: 3,7 mln ton, pozostało do wydobycia: 3,5 mln ton ropy, koncesja wydobywcza ważna do 2031 r.

Złoże B6 - zasoby wydobywalne: 1,8 mld m³ (nie eksploatowane), koncesja wydobywcza ważna do 2032 r. obejmuje wydobywanie gazu ziemnego (gazokondensatu)

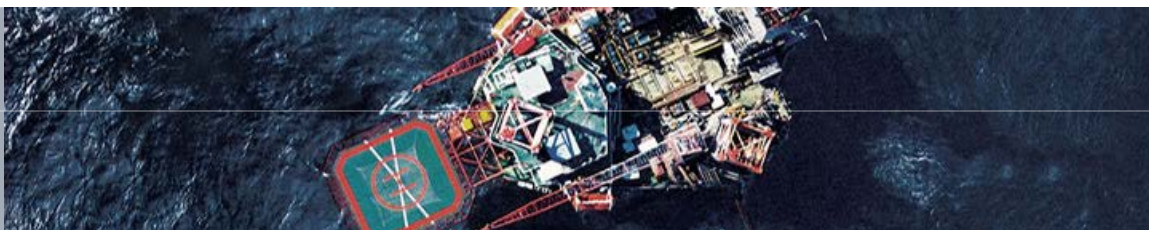
Złoże B4 - zasoby wydobywalne: 2,0 mld m³ (nie eksploatowane), koncesja wydobywcza ważna do 2032 r. obejmuje wydobywanie gazu ziemnego

Norweski Szelf Kontynentalny - 9 koncesji poszukiwawczych

1 koncesja wydobywcza na Norweskim Szelfie Kontynentalnym:

Złoże YME – LOTOS E&P Norge posiada 20% udziałów. Zasoby wydobywalne, przypadające na udziały: 1,73 mln ton; (nie eksploatowane), koncesja wydobywcza ważna do 18.06.2030 r.

Działalność operacyjna

Program 10+ to największy program inwestycyjny w historii Grupy Kapitałowej LOTOS i jeden z największych zrealizowanych w polskim przemyśle.

Podejście do zarządzania

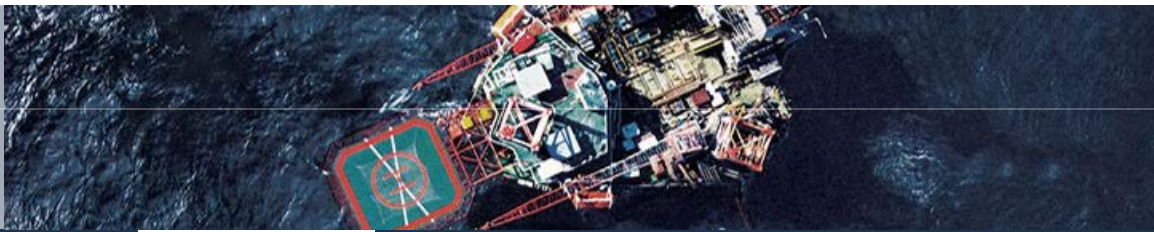
Segment operacyjny w Grupie Kapitałowej LOTOS skoncentrowany jest na prowadzeniu działalności rafineryjnej i dostarczaniu na rynek wysokiej jakości produktów, przy jednoczesnym optymalnym wykorzystaniu potencjału produkcyjnego i minimalizacji niekorzystnego wpływu na środowisko naturalne.

Dokonania

Najważniejsze dokonania Grupy Kapitałowej LOTOS w segmencie operacyjnym w 2010 r. koncentrowały się wokół realizacji Programu 10+.

Plany rozwoju

Zakończenie Programu 10+ nie oznacza, że w najbliższych latach rozwój w segmencie operacyjnym Grupy LOTOS zostanie zatrzymany. Na najbliższy rok szczególnym wyzwaniem będzie maksymalne wykorzystanie posiadanych aktywów.

Podejście do zarządzania

Segment operacyjny w Grupie Kapitałowej LOTOS skoncentrowany jest na prowadzeniu działalności rafinerijnej i dostarczaniu na rynek wysokiej jakości produktów, przy jednoczesnym optymalnym wykorzystaniu potencjału produkcyjnego i minimalizacji niekorzystnego wpływu na środowisko naturalne.

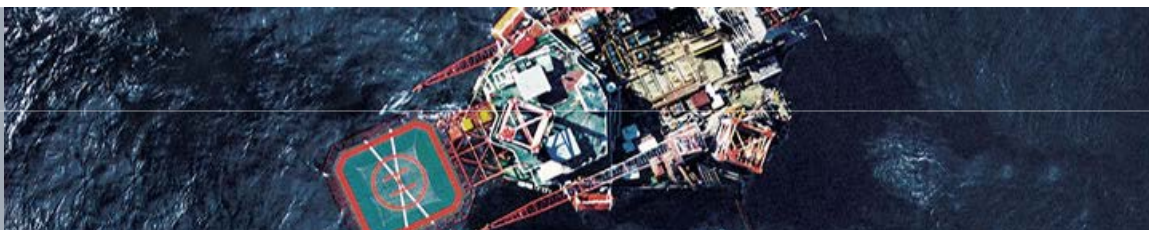
Nowa strategia Grupy Kapitałowej LOTOS do 2015 r. przewiduje dla tego segmentu skoncentrowanie się na efektywnym wykorzystaniu rozbudowanych, w ramach Programu 10+, mocy przerobowych rafinerii, zwiększeniu stopnia konwersji oraz optymalnym wykorzystaniu efektu synergii między przemysłem rafinerijnym a branżą energetyczną.

Cele strategiczne Grupy Kapitałowej LOTOS w zakresie działalności operacyjnej, to:

- osiągnięcie najlepszych światowych standardów produkcyjnych oraz utrzymanie wysokiej konkurencyjności wśród rafinerii europejskich,
- optymalne wykorzystanie aktywów posiadanych oraz aktywów obejmowanych w wyniku działań rozwojowych,
- zapewnienie bezpiecznej i stabilnej pracy instalacji produkcyjnych i pomocniczych, mierzonej dostępnością minimum 98% w ciągu roku,
- zwiększenie stopnia konwersji i pogłębienie przerobu surowca.

W celu spełnienia stale rosnących wymagań środowiskowych przyjmuje się proekologiczne kryteria rozwoju, najlepsze dostępne techniki w połączeniu z rozwiązaniami charakteryzującymi się niską emisyjnością oraz wysoką efektywnością procesów produkcyjnych. Dotyczy to zarówno samego procesu technologicznego, jak i jego efektów w postaci strumieni produktów przyjaznych dla środowiska. Poziom realizacji tych zadań zostanie potwierdzony wskaźnikiem plasującym Grupę LOTOS w gronie najbardziej bezpiecznych rafinerii europejskich.

Segment operacyjny w Grupie Kapitałowej LOTOS obejmuje działalność rafinerii w Gdańsku oraz spółek zależnych o charakterze produkcyjnym i wspierającym. Do spółek tych zaliczają się: LOTOS Czechowice, LOTOS Jasło, LOTOS Serwis, LOTOS Lab i LOTOS Straż. Rafineria Grupy LOTOS jest największym zakładem produkcyjnym w grupie kapitałowej.

Dokonania

Najważniejsze dokonania Grupy Kapitałowej LOTOS w segmencie operacyjnym w 2010 r. koncentrowały się wokół realizacji Programu 10+.

W 2010 r. kluczowymi zadaniami dla segmentu operacyjnego były:

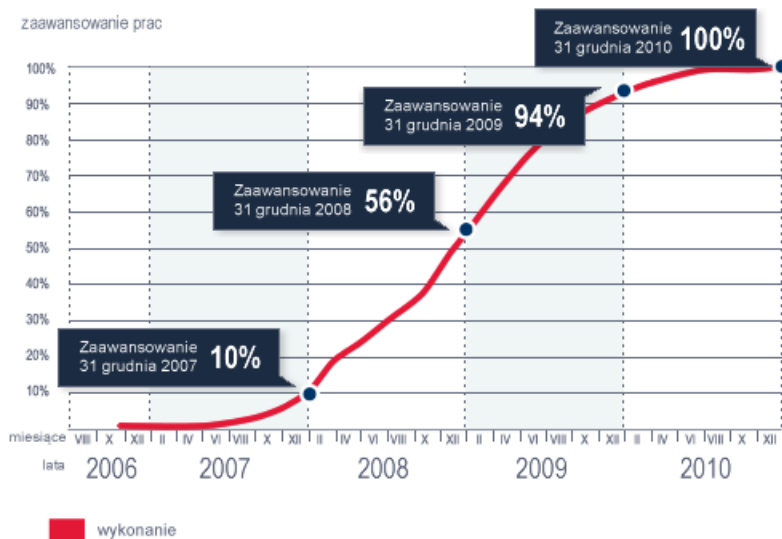
- zakończenie z sukcesem Programu 10+,
- optymalne wykorzystanie aktywów produkcyjnych,
- badania i rozwój technologii.

W 2010 r. Program 10+ wszedł w końcową fazę realizacji. Nastąpiło zakończenie budowy wszystkich instalacji produkcyjnych. Rok 2010 to również pierwszy, w którym rafineria osiągnęła nominalne moce przerobowe na poziomie 10,5 mln ton ropy, co wiązało się z uruchomieniem instalacji CDU/VDU.

Program 10+

Program 10+ to największy program inwestycyjny w historii Grupy Kapitałowej LOTOS. Jego celem jest zwiększenie mocy i głębokości przerobu ropy naftowej w gdańskiej rafinerii, a tym samym poprawa pozycji konkurencyjnej Spółki. W 2010 r. zakończono budowę i przekazano do ruchu szereg kluczowych instalacji produkcyjnych, budowanych w ramach Programu 10+. Na koniec grudnia 2010 r. zaawansowanie realizacji prac w ramach Programu 10+ wyniosło 100%, co jest równoznaczne z terminowym jego zakończeniem. Zakres prac związanych z procesem projektowania, dostaw i realizacji budowy został zakończony dla wszystkich instalacji podstawowych i pomocniczych.

Poziom zaawansowania realizacji Programu 10+

Największa instalacja Programu 10+, instalacja hydrokrakingu (MHC), uzyskała status gotowości do rozruchu RFSU (Ready For Start Up) 10 października 2010 r., natomiast 27 października do instalacji wprowadzono wsad. Pierwsze, uzyskane w połowie stycznia 2011 r. produkty z niniejszej instalacji, charakteryzowały się bardzo wysoką jakością, przy konwersji instalacji mierzonej procentową ilością najbardziej wartościowych produktów, czyli komponentów paliw, wynoszącej 70% (konwersja projektowa wynosi 60%). Głównym zadaniem MHC jest pogłębienie przerobu ropy naftowej i uzyskanie z każdej baryłki ropy większej ilości komponentów paliwowych o najwyższej jakości. Jest to parametr charakteryzujący najnowocześniejsze rafinerie w Europie i na świecie.

Instalacja przerobu ciężkiej pozostałości próżniowej (ROSE), jako ostatnia z realizowanych w ramach Programu 10+ instalacji, uzyskała 31 grudnia 2010 r. – zgodnie z harmonogramem - status gotowości do rozruchu RFSU (Ready For Start Up).

Prace w ramach Programu 10+ realizowane były bez większych zakłóceń, przy minimalizacji zidentyfikowanych ryzyk realizacyjnych. Kontraktowano doświadczone firmy o dobrym standingu technicznym i finansowym, potrafiące realizować projekty w zmiennych warunkach rynkowych. Nie odnotowano także istotnego wpływu kryzysu finansowo-gospodarczego na przebieg realizacji Programu 10+.

Status prac w poszczególnych instalacjach Programu 10+ w 2010 r.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1 Instalacja produkcji azotu (II etap)		RFSU		PDU								
2 Modernizacja oczyszczalni ścieków i zbiornik na ścieki procesowe		PDU										
3 HRU (odzysk wodoru)			MC, RFSU			PDU						
4 Kompleks aminowo-siarkowy (KAS) - Instalacje siarkowe (SRU)			PDU									
5 Kompleks aminowo-siarkowy (KAS) - Instalacja ARU/SWS			PDU									
6 Systemy rurociągów IC - faza III				MC, RFSU								
7 Pompownia P24				MC, RFSU			PDU					
8 Instalacja azotu (I etap)				PDU								
9 Systemy parowe				PDU								
10 System wody kotłowej				PDU								
11 Zbiornik LPG (V=1.700m ³)				PDU								
12 Pompownia Hydrowaxu				PDU								
13 Pompy nafty, LON i diesla w pompowni P20					MC	RFSU				PDU		
14 Rurociąg do portu R7				PDU								
15 Wytwórnia wodoru (HGU)				PDU								
16 Instalacja hydroodsierczania olejów napędowych (HDS)				PDU								
17 Modernizacja stacji kondensatu nr 1 i 5				PDU								
18 Zbiorniki benzyny pirolitycznej (V=2x20.000m ³)				PDU								
19 Modernizacja Istniejących Podstacji Elektrycznych				PDU								
20 Instalacja ciepłej wody chłodniczej						PDU						
21 Chłodnie wentylatorowe							PDU					
22 Zbiornik wody Demi								PDU				
23 Zbiorniki ciężkich frakcji VR/VGO (V=4x20.000m ³)								PDU				
24 Kompleks aminowo-siarkowy (KAS) – Instalacja mycia aminowego LPG									PDU			
25 Modernizacja systemów wodnych									PDU			
26 Zbiorniki oleju napędowego (V=3x32.000m ³)										PDU		
27 Systemy sieci podziemnych											PDU	
28 MHC											MC, RFSU	
29 Budynek stacji S31											RFSU	
30 Instalacja destylacji atmosferycznej i próżniowej ropy (CDU/VDU)											PDU	
31 Budynek stacji S32/S33/TIR i H2S TIR											PDU	
32 Pompownia P3 (pompa 1900-P96B)											MC, RFSU	
33 ROSE i zbiornik instalacji ROSE												MC, RFSU
34 Układy drogowe i place												RFSU

MC – (ang.) Mechanical Completion / zakończenie prac budowlano-montażowych

RFSU – (ang.) Ready For Start Up / osiągnięcie przez instalację gotowości do uruchomienia

PDU – (ang.) Transfer For Use / przekazano do użytkowania

Pozostałe inwestycje

Poza Programem 10+ realizowane były przedsięwzięcia związane z podnoszeniem efektywności, bezpieczeństwa i sprawności technicznej posiadanych aktywów oraz ze zmniejszeniem oddziaływania koncernu na środowisko naturalne. Do najważniejszych inwestycji należy zaliczyć:

- budowę nalewaka kolejowego oleju napędowego: celem projektu było zwiększenie zdolności nalewczycy rafinerii Grupy LOTOS. W ramach projektu wybudowano nalewak kolejowy, mogący nalewać oleje napędowe w ilości do 2,6 mln ton rocznie;
- wymianę palników na niskoemisyjne w kotłach elektrociepłowni: w 2009 r. wymieniono palniki w pierwszym kotle, w 2010 r. wymienione zostały palniki również w drugim kotle. Realizacja inwestycji przyczyniła się do zwiększenia dostępności pary dla instalacji produkcyjnych z zachowaniem limitów emisji określonych w Pozwoleniu Zintegrowanym;
- hermetyzację zbiorników oczyszczalni ścieków: celem projektu było zmniejszenie uciążliwości zapachowej dla środowiska. W ramach prac zamontowano przykrycia dachowe oraz wybudowano i uruchomiono biofiltry oczyszczające powietrze pochodzące z przykrytych zbiorników zakładowej oczyszczalni ścieków. Na bazie zebranych doświadczeń eksploatacyjnych zostały przygotowane założenia do zhermetyzowania pozostałych zbiorników oczyszczalni w 2011 r.;
- modernizację baz paliw w Rypinie i Piotrkowie Trybunalskim: w ramach realizowanych inwestycji w bazach wybudowano instalacje do odzysku opar z benzyn, zmodernizowano nalewaki autocystern wyposażając je w systemy zabezpieczające przed przepełnieniem, monitorujące i odbierające opary.

Działalność rafineryjna

Przerób ropy naftowej w 2010 r. wyniósł nieco ponad 8 mln ton i był zdecydowanie wyższy od przerobu z lat poprzednich. Wynika to z uruchomienia w pierwszym kwartale 2010 r. nowej instalacji do destylacji ropy naftowej o nominalnych mocach przerobowych na poziomie 4,5 mln ton ropy rocznie. Razem z pracującą wcześniej instalacją, gwarantuje to nominalne zdolności przerobowe rafinerii na poziomie 10,5 mln ton ropy rocznie.

Stosunkowo niskie marże rafineryjne w 2010 r. nie sprzyjały jednak maksymalizacji przerobu. Wciąż odczuwalne były skutki globalnego kryzysu ekonomicznego. Dodatkowo, część instalacji budowanych w ramach Programu 10+ nie była jeszcze w 2010 r. gotowa do pełnego działania, co wpływało na efektywność przerobu ropy. Obciążenie rafinerii było optymalizowane w oparciu o dane rynkowe i kształtowało się przez większą część roku w granicach 27 tys. ton na dobę.

Dominującym gatunkiem przerabianej ropy była rosyjska ropa REBCO, jednak intensyfikowano przerób innych gatunków. Posiadanie w rafinerii dwóch niezależnych ciągów destylacji ropy wprowadziło do rafinerii większą elastyczność w doborze mieszanek rop naftowych, co zostało wykorzystane w procesie optymalizacji produkcji. Stąd rekordowy, w ciągu ostatnich lat, udział w przerobie rop sprowadzanych drogą morską.

Przerób ropy i produkcja rafinerii (mln ton)

Wprawdzie w 2010 r. największy udział w przerabianej przez Grupę LOTOS ropie miała nadal rosyjska ropa REBCO, jednak uległ on wyraźnej redukcji – zwłaszcza na rzecz sprawdzonych już w gdańskiej rafinerii gatunków Troll, Volve i Aasgard, pozyskiwanych z odwiertów na Morzu Północnym. Istotnie pogłębiony został proces dywersyfikacji źródeł zaopatrzenia rafinerii gdańskiej w surowiec, co ma również swój znaczący wymiar w kontekście działań na rzecz bezpieczeństwa energetycznego kraju.

Struktura przerabianych rop naftowych

Poza ropą, do produkcji używano również komponenty i surowce zakupione do dalszego przerobu oraz dodatki uszlachetniające. W wyniku tego całkowita produkcja rafinerii Grupy LOTOS jest wyższa niż ilość przerobionej ropy, choć w 2010 r. różnica została zmniejszona w stosunku do lat 2007–2009. Nadal niezbędne do produkcji są np. komponenty paliwowe (etanol, ETBE, FAME), czy dodatki uszlachetniające.

Zwiększony przerób ropy w gdańskiej rafinerii Grupy LOTOS spowodował wyraźne ograniczenie importu do Polski gotowych olejów napędowych. W poprzednich latach Grupa LOTOS była importerem olejów napędowych i poprzez zwiększoną podaż budowała rynek dla produktu, który pojawił się w 2010 r. Efektem Programu 10+ jest zastąpienie oleju importowanego olejem wyprodukowanym na instalacjach w gdańskiej rafinerii Grupy LOTOS.

Dużym sukcesem, związanym głównie z realizacją Programu 10+, ale także z ciągłą optymalizacją produkcji, było utrzymanie w 2010 r. bardzo wysokiego udziału olejów napędowych w strukturze produkowanych paliw. Udało się to, mimo że instalacja łagodnego hydrokrakingu, jedna z kluczowych dla produkcji olejów napędowych, dopiero jest doprowadzana do pełnych mocy wytwórczych.

Struktura produkowanych wyrobów

Wykorzystanie zainstalowanych mocy przerobowych rafinerii w 2010 r. było dostosowywane do bieżącej sytuacji rynkowej. Najważniejszym sukcesem było rekordowo wysokie, bo w 105,8%, wykorzystanie zdolności produkcyjnych pracującej w gdańskiej rafinerii instalacji hydrokrakingu. Osiągnięty wynik dowodzi zarówno doskonałego stanu technicznego instalacji, jak i wysokich kwalifikacji pracowników obsługujących urządzenia.

Uruchomienie pozostałych instalacji z Programu 10+ pozwoli na uzupełnienie konfiguracji rafinerii i usunięcie z rafinerii „wąskie gardło”, jakim jest zagospodarowanie destylatów próżniowych z ropy naftowej w procesie hydrokrakingu.

Wykorzystanie mocy przerobowych

Realizacja Narodowego Celu Wskaźnikowego przez Grupę LOTOS

W realizacji NCW istotną rolę pełnią estry metylowe produkowane w Czechowicach-Dziedzicach przez spółkę LOTOS Biopaliwa. W 2010 r. instalacja FAME pracowała stabilnie, wyprodukowano 101,3 tys. ton biokomponentów, przekraczając tym samym założenia projektowe. Również zużycie surowców i chemikaliów oraz energochłonność była korzystniejsza od założeń projektowych. Jakość produkowanego FAME była znacznie lepsza niż obowiązujące w tym zakresie normy. Spółka LOTOS Biopaliwa przedłożyła dokumenty rejestracyjne wymagane Rozporządzeniem REACH produkowanych substancji chemicznych i substancje te zostały zarejestrowane. M.in. ten fakt oznacza, że w 2011 r. produkcja FAME będzie niezakłócona, a jej wielkość i efektywność powinna być na porównywalnym z 2010 r. poziomie.

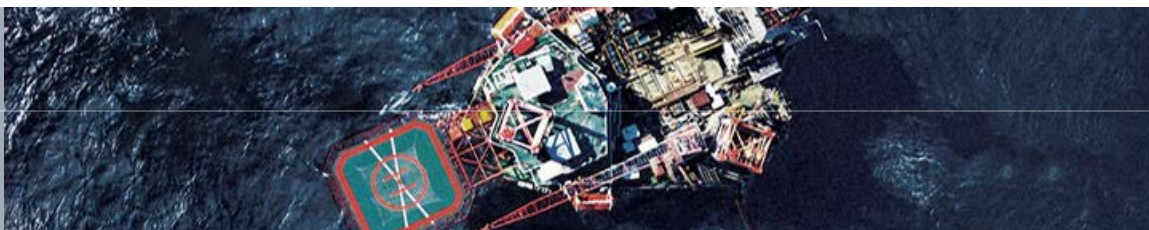
Badania i rozwój

W 2010 r. w Grupie LOTOS, w związku z uruchomieniem w ramach Programu 10+ instalacji destylacji atmosferycznej/próżniowej, uruchomiono produkcję i sprzedaż nowego produktu - benzyny surowej. Dodatkowo działalność badawczo-rozwojowa Grupy LOTOS koncentrowała się na rozwoju technologii związanych z wytworzeniem produktów specjalnych, opartych o dalszy przerób surowców z bloku olejowego. Do najważniejszych osiągnięć w dziedzinie badań i rozwoju technicznego w 2010 r. należy zaliczyć:

- uruchomienie regularnej produkcji i sprzedaży plastyfikatora naftowego QUANTILUS T50 o obniżonej toksyczności do kauczuków i wyrobów gumowych. Nowa klasa plastyfikatorów zalicza się do grupy TDAE (ang. Treated Distillate Aromatic Extract) i spełnia wymagania dla plastyfikatorów kierowanych do przemysłu oponiarskiego, które obowiązują w Unii Europejskiej od 1 stycznia 2010 r.,
- uruchomienie produkcji i sprzedaży niskozaolejonej Parafiny 64/25/0,5 jako głównego komponentu do wosków parafinowych,
- produkcję i sprzedaż pierwszej partii Cerezyiny jako surowca do produkcji cerezyiny białej spełniającej normy amerykańskiej Agencji ds. Żywności i Leków (FDA),
- uruchomienie sprzedaży Filtratów z gaczów parafinowych: średniego i ciężkiego, które stanowią surowce do produkcji emulsji parafinowych i antyzbrylaczy do nawozów sztucznych. Wykorzystywane są również jako środki do impregnacji i nasycania płyt wiórowych i rozpalek,
- uruchomienie sprzedaży Asfaltu V1500 przeznaczonego do produkcji różnego rodzaju mieszanek mineralno-asfaltowych (MMA),
- uruchomienie sprzedaży Asfaltu 50 SDA przeznaczonego do produkcji asfaltów drogą utleniania lub komponowania.

W 2010 r. prowadzono także prace rozwojowe nad produktami olejowymi wytwarzanymi przez LOTOS Oil. W ramach najważniejszych działań w dziedzinie badań i rozwoju środków smarowych w 2010 r. należy wymienić:

- rozpoczęcie badań nad podniesieniem jakości olejów do samochodów osobowych z wykorzystaniem własnych olejów bazowych – zakończenie badań nastąpi w 2011 r.,
- wprowadzenie 10 nowych olejów silnikowych (m.in. LOTOS Quazar C-4, LOTOS Quazar S, LOTOS Quazar K, LOTOS Traffic PRO 025A/B, LOTOS Traffic PRO 505.01),
- przedłużenie 42 Aprobata dla olejów smarowych,
- uzyskanie 6 Aprobata dla nowych olejów.

Plany rozwoju

Zakończenie Programu 10+ nie oznacza, że w najbliższych latach rozwój w segmencie operacyjnym Grupy LOTOS zostanie zatrzymany. Na najbliższy rok szczególnym wyzwaniem będzie maksymalne wykorzystanie posiadanych aktywów.

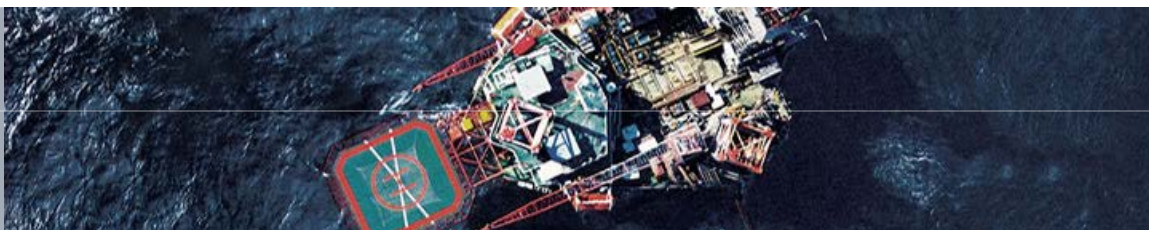
Nowe instalacje dają ogromny potencjał i zwiększają elastyczność produkcyjną rafinerii. Bieżąca optymalizacja produkcji nabiera coraz większego znaczenia.

By jeszcze lepiej panować nad procesem produkcyjnym, w 2011 r. planowane jest wdrożenie w gdańskiej rafinerii systemu do szczegółowego harmonogramowania działań produkcyjnych. Pozwoli to na bieżący monitoring realizacji planów produkcyjnych i uzyskiwanie, z odpowiednim wyprzedzeniem, informacji o odchyleniach, co z kolei umożliwi podjęcie skutecznych działań korygujących.

Stale prowadzona jest również działalność inwestycyjna. Realizuje się szereg projektów, których celem jest zwiększenie elastyczności rafinerii, bądź poprawa jej efektywności i zmniejszenie wpływu na środowisko naturalne. Najważniejszymi inwestycjami zaplanowanymi na 2011 r. są:

- budowa instalacji wydzielenia ksylenów i rozdziału reformatu: wydzielenie frakcji ksylenowej z reformatu pozwoli na zmniejszenie zawartości węglowodorów aromatycznych w benzynach silnikowych komponowanych w rafinerii, co jest zgodne z ograniczeniami normowymi oraz trendami dotyczącymi ochrony środowiska. Sprzedaż ksylenów uzupełni bądź zastąpi sprzedaż reformatu, która jest aktualną metodą zmniejszania zawartości węglowodorów aromatycznych w produkowanych benzynach,
- modernizacja instalacji rafinacji destylatów próżniowych furfurolem: celem projektu jest zwiększenie możliwości produkcyjnych instalacji, co zwiększy dostępność plastyfikatora TDAE oraz zmniejszy energochłonność instalacji. Projekt obejmować będzie dobudowę trzeciego stopnia regeneracji furfurołu oraz modyfikację układu pieców technologicznych,
- wymiana pieców na instalacji hydorafinacji lekkich destylatów: celem projektu jest wymiana pieców zaprojektowanych w starej technologii, znacznie wyeksploatowanych, co przełoży się na zwiększenie sprawności energetycznej instalacji i podniesienie poziomu bezpieczeństwa,
- doprowadzenie do rafinerii wysokociśnieniowego rurociągu gazu ziemnego: projekt ma na celu przyłączenie instalacji rafineryjnych do sieci gazu ziemnego wysokiego ciśnienia i wykorzystywanie gazu jako surowca do produkcji wodoru oraz jako paliwa w rafineryjnej sieci gazu opałowego. Zastosowanie gazu ziemnego wydatnie zmniejszy emisję CO₂ do atmosfery,
- budowa instalacji odzysku gazów z pochodni: projekt ma na celu redukcję emisji zanieczyszczeń do środowiska oraz zmniejszenie energochłonności zakładu. Będzie on polegał na zbudowaniu instalacji zwracającej część gazów z rurociągu zrzutowego, które spalane były na pochodniach. Gazy te będą kierowane do opalania pieców technologicznych,
- hermetyzacja zbiorników oczyszczalni ścieków – II etap: projekt jest kontynuacją inwestycji zrealizowanej w latach 2009–2010, ma na celu zmniejszenie uciążliwości zapachowej dla środowiska poprzez zamknięcie przestrzeni powietrznej zbiorników otwartych oczyszczalni ścieków i utylizację odgazów na biofiltrach.

Trwają również prace nad określeniem zakresu dalszej rozbudowy rafinerii w Gdańsku o instalację do zagospodarowania ciężkich pozostałości po przerobie ropy naftowej.

Działalność rynkowa

W Rankingu Najcenniejszych Polskich Marek dziennika „Rzeczpospolita” wartość marki LOTOS w 2010 r. wyceniono na 675 mln zł - o 9,8% wyżej niż w 2009 r.

Podejście do zarządzania

Działalność handlowa Grupy Kapitałowej LOTOS prowadzona jest zarówno w podmiocie dominującym - Grupie LOTOS, jak i w spółkach zależnych, tj. w LOTOS Paliwa, LOTOS Tank, LOTOS Oil, LOTOS Asphalt, LOTOS Parafiny i LOTOS Kolej.

Dokonania

W 2010 r. Grupa LOTOS umocniła swoją pozycję rynkową, jako stabilny i wiarygodny partner handlowy, oferujący produkty najwyższej jakości.

Plany rozwoju

Plany rozwoju na 2011 r. w segmencie handlowym związane są głównie z realizacją celów wyznaczonych dla tego obszaru w strategii na lata 2011–2015.

Podjęcie do zarządzania

Działalność handlowa Grupy Kapitałowej LOTOS prowadzona jest zarówno w podmiocie dominującym - Grupie LOTOS, jak i w spółkach zależnych, tj. w LOTOS Paliwa, LOTOS Tank, LOTOS Oil, LOTOS Asfalt, LOTOS Parafiny i LOTOS Kolej.

W 2010 r. podział funkcjonalny w obszarze działalności rynkowej był następujący:

- Służby handlowe umiejscowione w Grupie LOTOS organizowały sprzedaż: paliw silnikowych do koncernów międzynarodowych, paliwa lotniczego, eksport i dostawy wewnątrzspółnotowe produktów naftowych, a także kupowały surowce, komponenty i towary do odsprzedaży.
- Spółka LOTOS Paliwa prowadziła krajową, detaliczną i hurtową, sprzedaż paliw silnikowych oraz gazu płynnego (LPG).
- Spółka LOTOS Tank zajmowała się sprzedażą paliwa lotniczego w kraju.
- Przedmiotem działalności spółki LOTOS Oil była produkcja i dystrybucja środków smarnych: gotowych olejów, smarów samochodowych i przemysłowych oraz handel olejami bazowymi produkcji Grupy LOTOS. Jako uzupełnienie oferty spółka prowadziła sprzedaż kosmetyków samochodowych – płynów eksploatacyjnych stosowanych w motoryzacji oraz wprowadziła do oferty produkty o charakterze plastyfikatorów, tzw. TDAE.
- Spółka LOTOS Asfalt produkowała i sprzedawała asfalty drogowe i przemysłowe, emulsje i lepiki asfaltowe, prowadziła również handel ciężkim olejem opałowym.
- Spółka LOTOS Parafiny zajmowała się produkcją i sprzedażą wysokiej jakości parafin oraz szerokiego asortymentu mas parafinowych, produkowała również galanteryjne wyroby parafinowe przeznaczone na rynek detaliczny.
- Spółka LOTOS Kolej organizowała i realizowała przewozy kolejowe dla spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej LOTOS oraz podmiotów zewnętrznych (głównie transport produktów ropopochodnych).

Zgodnie z nową strategią działania Grupy Kapitałowej LOTOS w obszarze handlu będą koncentrować się na dalszym rozwoju struktur handlowych, w oparciu o rozbudowywaną sieć dystrybucji i efektywną logistykę produktów, a także na dynamicznym rozwoju działalności tradingowej w obszarze handlu ropą i produktami naftowymi.

Cele szczegółowe w poszczególnych obszarach działalności rynkowej określone zostały następująco:

Paliwa

Maksymalizacja efektu ekonomicznego poprzez elastyczne sterowanie strumieniem produktowym i dalsze umacnianie pozycji rynkowej:

- utrzymanie 30% udziału w krajowym rynku paliw,
- sprzedaż przewyższająca o 15% potencjał produkcyjny paliw w rafinerii Grupy LOTOS.

Sieć stacji paliw

Dalszy dynamiczny rozwój ogólnopolskiej sieci stacji paliw LOTOS, jako w pełni kontrolowanego i wysokoefektywnego kanału sprzedaży produktów poprzez:

- uzyskanie 10% udziału w krajowym rynku detalicznym przed upływem okresu objętego strategią,
- rozwój sieci stacji oraz intensyfikację sprzedaży w istniejącej sieci.

Pozostałe produkty naftowe

W grupie olejów smarowych celem jest utrzymanie pozycji lidera na rynku krajowym, a w innych grupach produktów optymalizacja efektu ekonomicznego poprzez wykorzystanie zasobów i uwarunkowań rynkowych.

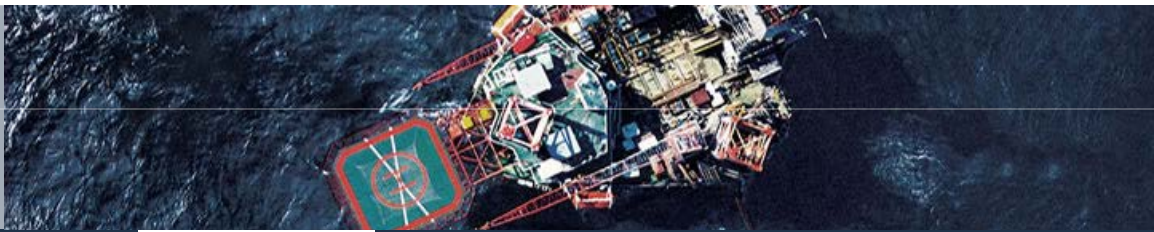
Optymalizacja łańcucha dostaw

W celu maksymalizacji marży zintegrowanej, Grupa Kapitałowa LOTOS skoncentruje się na optymalnym wykorzystaniu aktywów oraz koordynacji działań w kluczowych obszarach łańcucha dostaw: planowaniu, zaopatrzeniu, produkcji oraz dystrybucji.

Zaopatrzenie w ropę naftową

Grupa Kapitałowa LOTOS dzięki rozbudowanym zdolnościom przerobowym będzie kontynuować politykę dywersyfikacji kierunków i źródeł dostaw ropy, poprzez:

- utrzymanie dostępności do źródeł zaopatrzenia w ropę dostarczaną transportem rurociągowym i morskim,
- elastyczny dobór gatunków i kierunków dostaw ropy naftowej w celu maksymalizacji marży zintegrowanej,
- zwiększenie aktywności na międzynarodowym rynku ropy naftowej,
- zwiększenie roli własnego wydobycia w zaopatrzeniu w ropę.

Dokonania

W 2010 r. Grupa LOTOS umocniła swoją pozycję rynkową, jako stabilny i wiarygodny partner handlowy, oferujący produkty najwyższej jakości.

Ważnym elementem oferty kierowanej na rynek jest jakość obsługi, rozumiana nie tylko przez pryzmat parametrów podstawowych, takich jak ciągłość dostaw, odpowiednia infrastruktura logistyczna, ale również otwartość na nowe rozwiązania ułatwiające wzajemną współpracę i rozliczenia (np. elektroniczny transfer danych, e-faktury). Istotny element oferty stanowi również możliwość dostarczania produktów o specyficznych wymaganiach.

Grupa Kapitałowa LOTOS w 2010 r. osiągnęła 31,3% udziału w krajowym rynku paliw. Zrealizowano w ten sposób cel wyznaczony w strategii grupy kapitałowej dopiero na 2012 r. Zgodnie z nową strategią na okres 2011–2015, ogłoszoną w listopadzie 2010 r., ten poziom udziału rynkowego ma być utrzymany przez najbliższe lata.

Udział Grupy Kapitałowej LOTOS w rynku paliw w Polsce (%)

Skonsolidowana, całkowita sprzedaż Grupy Kapitałowej LOTOS w 2010 r. wyniosła 8,8 mln ton i tym samym odnotowano 16% wzrostu w stosunku do roku poprzedniego. W największym stopniu przyczyniła się do tego zwiększona sprzedaż olejów napędowych oraz ciężkiego oleju opałowego. Uruchamianie kolejnych instalacji w ramach Programu 10+ spowodowało zmiany w wielkości i strukturze obrotu Grupy LOTOS na rynkach międzynarodowych. W miarę wzrostu przerobu ropy naftowej zwiększały się wolumeny produktów naftowych, przeznaczonych do sprzedaży na rynku krajowym, jak również kierowanych na eksport. Zwiększyła się m.in. ilość eksportowanych benzyn silnikowych i reformatu oraz ciężkiego oleju opałowego. Od lipca 2010 r. rozpoczęto zagraniczną sprzedaż nowego produktu w ofercie Grupy LOTOS - benzyny surowej.

Sprzedaż Grupy Kapitałowej LOTOS (tony)

Źródło: Dane własne Grupy Kapitałowej LOTOS

Sprzedaż paliw silnikowych

W 2010 r. paliwa silnikowe były sprzedawane głównie na rynku krajowym do odbiorców detalicznych, koncernów zagranicznych, konsumentów instytucjonalnych i operatorów stacji paliw.

Całkowity wolumen sprzedaży benzyn silnikowych wzrósł o 11% w stosunku do roku poprzedniego. Sprzedaż krajowa benzyn Grupy LOTOS utrzymała się na zbliżonym do 2009 r. poziomie, co świadczy o stabilnym rynku zbytu tego produktu. Eksport benzyn silnikowych wzrósł o 75% rok do roku i kierowany był drogą morską na rynki Wielkiej Brytanii, Szwecji i Holandii.

Sprzedaż Grupy Kapitałowej LOTOS - benzyny (tony)

Źródło: Dane własne Grupy Kapitałowej LOTOS

W 2010 r. odnotowano 2% wzrostu sprzedaży benzyn premium LOTOS Dynamic 98, liczony rok do roku.

Sprzedaż LOTOS Dynamic 98 (tony)

Źródło: Dane własne Grupy Kapitałowej LOTOS

(*) W 2007 r. sprzedaż LOTOS Dynamic 98 odbywała się od października.

W 2010 r. całkowita sprzedaż oleju napędowego wzrosła o 10% w stosunku do poprzedniego roku. Przyrost na tym poziomie zanotowano głównie dzięki krajowej sprzedaży tego produktu.

Sprzedaż Grupy Kapitałowej LOTOS - oleje napędowe (tony)

W asortymencie olejów napędowych, poza standardowym paliwem do silników wysokoprężnych, cenionym przez operatorów flot samochodów dostawczych i ciężarowych, istotne miejsce zajmowało paliwo premium – LOTOS Dynamic Diesel. W 2010 r. sprzedaż tego paliwa wzrosła o 23% w porównaniu z rokiem poprzednim.

Sprzedaż LOTOS Dynamic Diesel (tony)

Źródło: Dane własne Grupy Kapitałowej LOTOS

(*) W 2007 r. sprzedaż LOTOS Dynamic Diesel odbywała się od października.

Sprzedaż lekkiego oleju opałowego¹

W 2010 r. sprzedaż lekkiego oleju opałowego Grupy Kapitałowej LOTOS wzrosła o 18% w porównaniu z rokiem poprzednim. Wyższa, niż pierwotnie oczekiwano, sprzedaż była efektem zwiększonego zgłaszanego zapotrzebowania na ten produkt, co spowodowane było wydłużeniem - na skutek ostrej i długiej zimy - okresu grzewczego.

Sprzedaż Grupy Kapitałowej LOTOS - lekki olej opałowy (tony)

Źródło: Dane własne Grupy Kapitałowej LOTOS

¹ Od listopada 2010 r. produkt ten klasyfikowany jest jako olej napędowy do celów opałowych.

Sprzedaż paliw lotniczych

Całkowita ilość sprzedawanego przez Grupę Kapitałową LOTOS paliwa lotniczego JET zmniejszyła się w 2010 r. o 31% w stosunku do roku poprzedniego. Spadek ten wynikał ze sprzedaży mniejszych wolumenów zarówno na rynku krajowym, jak i w eksporcie morskim. Zmniejszenie sprzedaży na rynku krajowym było wynikiem spadku zapotrzebowania zgłoszonego do Grupy LOTOS przez głównego gracza na rynku paliwa lotniczego w kraju.

Eksport drogą morską kierowany był do Szwecji, Finlandii i Dani. W obszarze eksportu drogą lądową, w 2010 r. pozyskano dwóch nowych odbiorców paliwa lotniczego na rynku czeskim, co przełożyło się na 77% wzrost sprzedaży w tym kanale w stosunku do roku poprzedniego.

Sprzedaż Grupy Kapitałowej LOTOS - paliwo lotnicze (tony)

Źródło: Dane własne Grupy Kapitałowej LOTOS

Sprzedaż olejów silnikowych, przemysłowych i procesowych

Łączna sprzedaż olejów smarowych i procesowych w 2010 r. wzrosła o 17% w stosunku do 2009 r., z czego wolumen krajowy utrzymał się na porównywalnym poziomie, natomiast sprzedaż na eksport wzrosła o 56%. Zanotowany wzrost ilościowy, to w dużej mierze zasługa zwiększonej sprzedaży olejów procesowych.

Rok 2010 był kolejnym rokiem spadku konsumpcji olejów przemysłowych w następstwie kryzysu. Przedsiębiorstwa powoli odbudowywały wprawdzie moce produkcyjne, jednak zakupy środków smarnych, stanowiące istotny element generujący koszty, realizowane były na niższym poziomie w stosunku do lat sprzed 2009 r. Równolegle odnotowano wzrost zainteresowania rynku nowoczesnymi produktami dla przemysłu.

Na rynku olejów silnikowych pogłębia się spadek zainteresowania jednosezonowymi olejami mineralnymi, co związane jest głównie z unowocześnianiem parku maszynowego w rolnictwie. Również w branży motoryzacyjnej obserwuje się tendencję zamiany mineralnych olejów silnikowych na semisyntetyczne oraz syntetyczne. Jako lider w segmencie olejów mineralnych, spółka LOTOS Oil najbardziej odczuła spadek zainteresowania właśnie tą kategorią produktów. Wprowadzając do oferty oleje LOTOS Quazar i jednocześnie kładąc nacisk na sprzedaż produktów semisyntetycznych i syntetycznych, Spółka stara się systematycznie powiększać udział w rynku tych produktów.

Sprzedaż Grupy Kapitałowej LOTOS - oleje smarowe i procesowe (tony)

Źródło: Dane własne Grupy Kapitałowej LOTOS

Sprzedaż asfaltów

W stosunku do roku 2009 r. całkowita sprzedaż asfaltów wzrosła w 2010 r. o 5%. Przyczyniło się do tego uruchomienie regularnej sprzedaży drogą morską, co w efekcie doprowadziło do wzrostu eksportu o prawie połowę w stosunku do roku poprzedniego. Eksportowano m.in. do takich krajów jak Rumunia, kraje nadbałtyckie i skandynawskie, Szwajcaria i Czechy. W kraju ograniczony popyt na asfalty, który wynikał głównie z długiej i ostrej zimy oraz powodzi, spowodował spadek sprzedaży o 8% rok do roku. Jednocześnie należy zauważyć, iż od września 2010 r. nastąpił wzrost dynamiki popytu na asfalty, wynikający z rozpoczęcia realizacji kontraktów drogowych zaplanowanych zgodnie z Programem Budowy Dróg Krajowych w Polsce.

Sprzedaż Grupy Kapitałowej LOTOS - asfalty (tony)

Źródło: Dane własne Grupy Kapitałowej LOTOS

W 2010 r. sprzedaż asfaltów modyfikowanych utrzymywała się na poziomie podobnym do roku poprzedniego.

Sprzedaż Grupy Kapitałowej LOTOS - asfalty modyfikowane (tony)

Źródło: Dane własne Grupy Kapitałowej LOTOS

Sprzedaż ciężkiego oleju opałowego

W 2010 r. sprzedaż całkowita ciężkiego oleju opałowego Grupy LOTOS była większa o 137% w stosunku do roku poprzedniego, przy czym poziom sprzedaży krajowej utrzymał się na poziomie z 2009 r. Oddawanie w 2010 r. instalacji wybudowanych w ramach Programu 10+ skutkowało koniecznością poszukiwania rynków zbytu dla zwiększonych mas produktowych o korzystnej strukturze popytu i poziomie cen. W efekcie, poza obsługiwany dotychczas rynkami zagranicznymi, takimi jak Holandia czy Szwecja, sprzedaż eksportowa ciężkiego oleju opałowego odbywała się również na rynkach pozaeuropejskich.

Sprzedaż Grupy Kapitałowej LOTOS - ciężki olej opałowy (tony)

Źródło: Dane własne Grupy Kapitałowej LOTOS

Sprzedaż parafin

W 2010 r. całkowita sprzedaż parafin została utrzymana na poziomie z roku poprzedniego. Parafiny zniczowe kierowane były głównie na rynek krajowy, do wiodących producentów świec i zniczy. Ponadto rozwinięto współpracę z przemysłami nawozów sztucznych, przetwórstwa drzewnego, produkcji farb i lakierów, gumowym oraz materiałów budowlanych. Głównymi kierunkami eksportowymi były przede wszystkim takie kraje, jak: Niemcy, Holandia i Słowenia.

Sprzedaż Grupy Kapitałowej LOTOS - parafiny (tony)

Źródło: Dane własne Grupy Kapitałowej LOTOS

Rozwój sieci stacji paliw

Udział Grupy LOTOS w detalicznym rynku paliw wyniósł w 2010 r. 7,3%. Na koniec 2010 r. w ramach sieci stacji LOTOS funkcjonowały 324 punkty sprzedaży, w tym:

- 154 stacje własne, prowadzone w systemie ajencyjnym (CODO),
- 109 stacji partnerskich zarządzanych w systemie partnerstwa handlowego (DOFO),

- 61 stacji obsługiwanych w systemie patronackim (DODO).

Liczba i struktura stacji paliw

Łączna liczba stacji własnych i partnerskich zwiększyła się o 21 w stosunku do 2009 r. W ramach stacji CODO w 2010 r. uruchomiono sześć Miejsc Obsługi Podróżnych przy autostradach: dwie pary przy autostradzie A4: Rachowice – Kozłów oraz Witowice – Oleśnica oraz jedną parę przy węźle Police – Łęka przy autostradzie A2.

W ofercie produktowej dostępnej na stacjach paliw LOTOS, oprócz produktów standardowych, znajdują się również paliwa premium – LOTOS Dynamic. Na stacjach własnych i partnerskich w stosunku do poprzedniego roku ich sprzedaż wzrosła o 17%.

Sprzedaż paliw LOTOS Dynamic na stacjach CODO (tony)

Źródło: Dane własne Grupy Kapitałowej LOTOS

Poza paliwami, stacje LOTOS oferują szeroki asortyment towarów charakterystycznych dla sklepów typu „convenience” - niewielkich placówek handlowych, oferujących przede wszystkim gotowe, konfekcjonowane produkty spożywcze, napoje oraz towary powszechnego użytku, jak gazety, papierosy, baterie itp. Wybrane stacje posiadają także w ofercie przekąski w ramach kącików gastronomicznych. Uzupełnieniem są usługi towarzyszące, takie jak myjnie czy kompresory.

Priorytetem jest rozwój sieci własnej CODO. Efektem docelowym ma być osiągnięcie liczby stacji pozwalającej m.in. w sposób efektywny prowadzić i rozwijać programy lojalnościowe wspierające sprzedaż.

W 2011 r. planuje się wznowienie prac związanych z wejściem w segment stacji ekonomicznych. Powinno to umożliwić efektywne przejęcie potencjalnych lokalizacji na obszarze o relatywnie mniejszej sile nabywczej.

Zakładane jest dalsze, stopniowe wygaszanie kanału stacji patronackich DODO, przy założeniu kontynuacji współpracy z wybranymi stacjami w formule stacji partnerskich DOFO.

Logistyka

Jednym z podstawowych celów działalności logistycznej zarówno w 2010 r., jak i w kolejnych latach, jest rozwijanie elastycznego systemu do obsługi zmieniających się potrzeb w obszarze handlu i produkcji. Sukces tego obszaru mierzony jest poziomem zapewnienia wsparcia dla działań handlowych, z uwzględnieniem sezonowości sprzedaży produktów naftowych oraz elastyczne reagowanie, zarówno na nieoczekiwany wzrost, jak i spadek sprzedaży.

Działania Grupy LOTOS koncentrowały się w 2010 r. na dostosowaniu systemu logistyki na potrzeby dystrybucji produktów, powstających w wyniku zakończenia Programu 10+, tworzeniu i rotacji znacznych ilości zapasów obowiązkowych oraz realizacji inwestycji zwiększających możliwości przeładunkowe własnych baz paliw. Zakończono modernizację dwóch baz, dostosowując technologię przeładunków do najnowszych wymagań technicznych.

Rozbudowa rafinerii w ramach Programu 10+ oraz istotny wzrost wolumenów sprzedaży paliw spowodowały konieczność zwiększenia poziomu zapasów handlowych oraz surowców, co wymagało dostosowania zasobów magazynowych do bieżących i przyszłych potrzeb.

Wykorzystywana w 2010 r. sieć baz magazynowych podlegała ciągłej optymalizacji. Liczba baz zewnętrznych, wolumen paliw oraz ich rodzaj dystrybuowany poprzez operatorów niezależnych, był systematycznie dostosowywany do potrzeb rynkowych i pozyskiwanych nowych źródeł zaopatrzenia. Zapoczątkowano prace nad kontrolą i minimalizacją ubytków w całym łańcuchu dostaw. Realizowano plan rotacji zapasów obowiązkowych umożliwiając optymalny kosztowo proces ich wymiany. Prace nad tymi projektami będą kontynuowane w kolejnych latach.

W 2010 r. roku prowadzono także działania ukierunkowane na poszukiwanie efektów synergii w obszarze logistyki w całej Grupie Kapitałowej LOTOS, co umożliwi osiągnięcie efektów skali w zakresie transportu i magazynowania.

Transport kolejowy

W celu optymalnego wykorzystania aktywów oraz zapewnienia efektywnej ekonomicznie, sprawnej i bezpiecznej dystrybucji własnych produktów, spółki Grupy Kapitałowej LOTOS zlecają ich transport kolejowy spółce zależnej, LOTOS Kolej.

Strategicznym celem spółki, oprócz obsługi Grupy Kapitałowej LOTOS, jest dywersyfikacja źródeł przychodu pomiędzy kontrahentów z obrębu Grupy Kapitałowej LOTOS i spoza niej. Zakładany udział kontrahentów zewnętrznych w całości przewozów wynosić powinien nie mniej niż 10% (w 2010 r. było to 26%).

Połączenie świadczenia usług przewozu towarów (produktów ropopochodnych, chemii oraz przewozów intermodalnych), dzierżawy i wynajmu wagonów, w powiązaniu z usługami przewozowymi, oraz obsługa bocznice w Gdańsku, Czechowicach, Jaśle, a także na terenie bazy magazynowej w Rypinie, pozwala zapewnić klientom LOTOS Kolej kompleksową obsługę transportu kolejowego. Gwarantuje to wysoką jakość świadczonych usług, przy jednoczesnej redukcji kosztów.

LOTOS Kolej należy do ścisłej czołówki przewoźników kolejowych w Polsce, zajmując trzecie miejsce (drugie wśród przewoźników prywatnych). Po trzech kwartałach roku 2010 spółka posiadała, według danych Urzędu Transportu Kolejowego z grudnia 2010 r., 22% udziału w krajowym, kolejowym rynku przewozów intermodalnych (mierzonych pracą przewozową).

Udział w rynku przewozów towarów w kraju za okres I - IX 2010 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych miesięcznika branżowego „Rynek kolejowy” nr 1/2011

Główne kierunki krajowych przewozów kolejowych realizowanych przez LOTOS Kolej w 2010 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Grupy Kapitałowej LOTOS

Główne kierunki przewozów

- Zduńska Wola Karsznice
- Tarnowskie Góry
- Gniezno
- Emilianów

Główne kierunki międzynarodowych przewozów kolejowych realizowanych przez LOTOS Kolej w 2010 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Grupy Kapitałowej LOTOS

Wielkość przewozów LOTOS Kolej (tys. ton)

Źródło: Dane własne Grupy Kapitałowej LOTOS

Logistyka morska

Logistyka morska jest ważnym elementem w łańcuchu logistycznym Grupy LOTOS. Połączenie rurociągami produktowymi rafinerii w Gdańsku z bazą przeładunkową paliw płynnych w Porcie Północnym daje firmie znaczącą przewagę logistyczną na rynku. W 2010 r. do terminali przeładunkowych Naftoportu, Portu Północnego i Siarkopolu zawinęło blisko 300 tankowców z ropą, produktami naftowymi i biokomponentami, a także pod załadunek produktów naftowych przeznaczonych na eksport z Grupy LOTOS. Znaczący wzrost liczby statków w 2010 r., w stosunku do roku poprzedniego, był spowodowany wzrostem eksportu drogą morską w wyniku realizacji inwestycji Programu 10+.

Baza Przeładunkowa Paliw Płynnych, gdzie operuje spółka Naftoport, stwarza możliwości przeładunku zbiornikowców o zanurzeniu do 15 m i możliwość załadunku do 150 tys. ton ropy lub produktów naftowych. Dzięki temu Grupa LOTOS efektywnie eksportuje nadwyżki produkcyjne, lokując je na rynkach krajów skandynawskich i północno-zachodniej Europy. Bezpośrednie połączenie z portem ułatwia także organizację i prowadzenie uzupełniającego importu produktów naftowych - przede wszystkim oleju napędowego i komponentu lekkiego oleju opałowego.

Położenie rafinerii Grupy LOTOS w pobliżu morskiego terminalu przeładunkowego ropy naftowej pozwala na dywersyfikację dostaw surowca, umożliwia dostawy ropy naftowej pochodzącej z własnych złóż na Bałtyku, a w niedalekiej przyszłości również z Morza Północnego.

Grupa LOTOS konsekwentnie dąży do przejmowania gestii transportowej w dostawach morskich. Zapewnia to większą kontrolę i usprawnia proces planowania przeładunków w portach morskich, a także pozwala minimalizować przypadki przestoju statków i związane z tym koszty.

Marka LOTOS

W przyjętych założeniach strategii Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2011–2015 oraz kierunkach rozwoju do 2020 r. budowa silnej marki LOTOS oraz jej wizerunku jest jednym z istotnych elementów.

Strategia marki korporacyjnej jest zgodna ze strategią biznesową Grupy LOTOS i pełni nadrzędną rolę wobec strategii marek produktowych. Celem strategicznym jest wzrost wartości marki LOTOS poprzez budowę wizerunku:

- marki opartej na kluczowych wartościach: nowoczesności, rozwoju i partnerstwie,
- marki działającej w skali międzynarodowej,
- marki wysokiej jakości produktów,
- marki odpowiedzialnej społecznie.

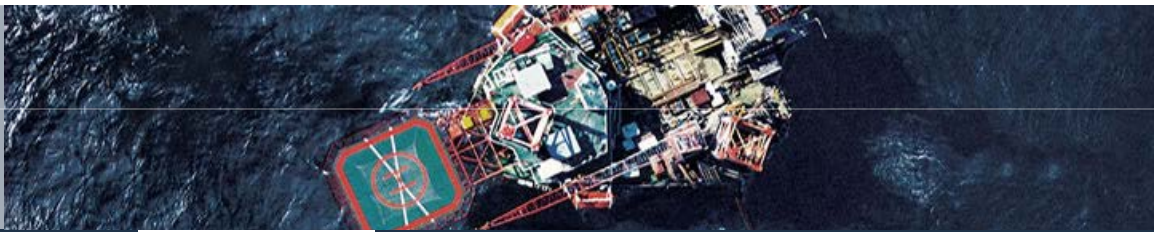
Prowadzone działania mają na celu wzrost świadomości marki LOTOS oraz pozycjonowanie Grupy LOTOS jako firmy profesjonalnie zarządzanej, stawiającej na jakość i innowacyjność, ekologię oraz bezpieczeństwo.

W VII edycji Rankingu Najcenniejszych Polskich Marek, opublikowanego przez dziennik „Rzeczpospolita” (grudzień 2010 r.), wartość marki LOTOS w 2010 r. wyceniono na 675 mln zł, co oznacza 9,8% wzrostu w porównaniu z rokiem poprzednim. Zwraca uwagę systematyczny i dynamiczny trend wzrostowy, utrzymujący się od początku notowań wskaźnika wartości marki.

Wartość marki LOTOS (mln zł)

Źródło: dziennik Rzeczpospolita, grudzień 2010 r.

Plany rozwoju

Plany rozwoju na 2011 r. w segmencie handlowym związane są głównie z realizacją celów wyznaczonych dla tego obszaru w strategii na lata 2011–2015.

Paliwa silnikowe

Rok 2011 będzie kolejnym rokiem wzrostu wolumenu sprzedawanych produktów. Grupa LOTOS współpracować będzie z koncernami międzynarodowymi. Pod uwagę bierze się możliwość nawiązania współpracy z hipermarketami w zakresie dostarczania paliw do posiadanych przez nie sieci stacji. Kontynuowana będzie również intensywna współpraca z klientami hurtowymi.

Rozwój sieci stacji

Spółka LOTOS Paliwa w 2011 r. będzie kontynuowała działania wspierające realizację strategii Grupy Kapitałowej LOTOS w obszarze sprzedaży detalicznej paliw. Najważniejsze zadania:

- uruchomienie kolejnych obiektów w ramach systemu stacji CODO oraz DOFO,
- promowanie paliw premium LOTOS Dynamic 98 i LOTOS Dynamic Diesel,
- rozwój programu flotowego LOTOS Biznes,
- stałe podnoszenie i monitorowanie jakości obsługi klienta,
- dalsze, stopniowe odchodzenie od modelu stacji patronackich DODO, przy założeniu kontynuacji współpracy z wybranymi stacjami w formule stacji partnerskich DOFO,
- ujednolicenie wizualizacji stacji, instalacja „kąćków kawowych” oraz rozszerzenie oferty gastronomicznej.

Paliwo lotnicze

Grupa LOTOS planuje intensyfikować działania w zakresie sprzedaży paliwa lotniczego, m.in. poprzez pozyskanie nowych klientów i umacnianie relacji z dotychczasowymi. W obszarze sprzedaży lotniskowej w 2011 r. spółka LOTOS Tank planuje przeprowadzenie procesu inwestycyjnego na lotnisku Warszawa Okęcie, rozpoczęcie projektów na kolejnych lotniskach i dalsze umacnianie pozycji rynkowej w Porcie Lotniczym w Gdańsku.

Oleje smarowe

Działania spółki LOTOS Oil w kolejnym roku skupione będą na dwóch elementach: intensyfikacji działań rynkowych oraz procesie budowy i wzmacnianiu marki LOTOS. Kontynuowane będą intensywne działania wspierające aktywność sprzedażową służb handlowych spółki oraz Autoryzowanych Dystrybutorów, ze szczególnym naciskiem na działania skierowane do warsztatów, punktów wymiany oleju oraz klientów sieciowych (serwisy i warsztaty samochodowe, KIA Motors Polska, Subaru Import Polska i inni partnerzy strategiczni).

Asfalty

W 2011 r. podejmowane będą działania w obszarze handlu, produkcji i logistyki ukierunkowane na optymalizację istniejących procesów, głównie w obszarze kosztów, dostępności i technologii asfaltów.

Parafiny

Spółka LOTOS Parafiny prowadzić będzie aktywną politykę handlową, ukierunkowaną na budowę rynku produktów o wyższych marżach, tj. wosków specjalnych,

emulsji parafinowych, antyzbrylaczy. Prowadzone są prace nad nowymi produktami stosowanymi w przemyśle. Planowane jest rozwijanie współpracy z przemysłami: nawozów sztucznych, przetwórstwa drzewnego, produkcji farb i lakierów, przemysłu gumowego oraz produkcji materiałów budowlanych.

Logistyka

Najważniejszymi zadaniami w obszarze logistyki będą:

- systematyczny wzrost poziomu obsługi klienta,
- dalsza integracja logistyki pierwotnej i wtórnej,
- pozyskanie niezbędnych pojemności zbiornikowych w celu spełnienia wymogów ustawowych dotyczących zapasów obowiązkowych oraz zabezpieczenia bezpieczeństwa dystrybucji produktów w Grupie Kapitałowej LOTOS,
- zapewnienie szeroko rozumianego bezpieczeństwa obrotu produktowego (w tym Health Safety Security Environment).

Spółka LOTOS Kolej skoncentruje swoje działania na zabezpieczeniu zwiększonego wolumenu przewozów na rzecz Grupy Kapitałowej LOTOS oraz dalszym rozwoju przewozów zagranicznych.

Zaangażowanie

Misja, wizja, wartości

Grupa Kapitałowa LOTOS deklaruje realizację celów strategicznych z zachowaniem standardów odpowiedzialności wobec społeczeństwa i środowiska naturalnego poprzez dostarczanie produktów w taki sposób, aby nie dopuścić do degradacji kapitału przyrodniczego i społecznego.

Ludzie

Strategia przekształcenia zasobów ludzkich w kapitał firmy uwzględnia dostosowanie struktury jakościowej i ilościowej do zmiennych warunków otoczenia, kształtowanie wewnętrznego rynku pracy oraz nagradzanie za efektywną pracę przy użyciu zróżnicowanych narzędzi motywowania.

Środowisko

Polityka środowiskowa Grupy Kapitałowej LOTOS ukierunkowana jest na zmniejszanie zużycia mediów i surowców, ograniczanie emisji zanieczyszczeń, zagospodarowanie odpadów oraz bezpieczeństwo w zakresie prowadzenia procesów przemysłowych w taki sposób, aby skutecznie zapobiegać awariom.

Misja, wizja, wartości

Nadrzędne wartości społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS to: czystość, otwartość, innowacyjność i odpowiedzialność.

Misją Grupy Kapitałowej LOTOS jest innowacyjny i zrównoważony rozwój w obszarze poszukiwań i wydobycia oraz przerobu węglowodorów, handlu produktami najwyższej jakości, zapewniający trwały wzrost wartości dla akcjonariuszy i osiągnięcie pełnej satysfakcji klienta, umożliwiający stałe doskonalenie i korzystanie z potencjału pracowników, realizowany w sposób odpowiedzialny wobec społeczeństwa, przyjazny dla środowiska naturalnego, zgodny z polityką bezpieczeństwa energetycznego.

Grupa LOTOS dąży do tego, by być najlepiej ocenianą firmą naftową w regionie Morza Bałtyckiego pod względem:

- jakości produktów naftowych,
- jakości obsługi klienta,
- profesjonalnego zarządzania.

Nadrzędnym celem strategicznym Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. jest budowa wartości dla akcjonariuszy poprzez optymalne wykorzystanie dostępnych zasobów intelektualnych i materialnych oraz realizację programów rozwojowych w obszarach:

- poszukiwawczo-wydobywczym,
- przerobu ropy,
- handlowym.

Grupa Kapitałowa LOTOS deklaruje realizację celów strategicznych przy zachowaniu standardów społecznej odpowiedzialności biznesu. Zobowiązania Grupy Kapitałowej LOTOS w tej sferze dotyczą odpowiedzialności wobec społeczeństwa i środowiska naturalnego poprzez prowadzenie działalności produkcyjnej w sposób nie dopuszczający do degradacji kapitału przyrodniczego i społecznego. Grupa Kapitałowa LOTOS poczuwa się także do odpowiedzialności biznesowej za swoje produkty wobec państwa, rynku, partnerów, klientów i pracowników. Odpowiedzialność ta jest wpisana w strategię zarządzania koncernem.

Grupa LOTOS popiera i stosuje, we wszystkich sferach swojej działalności, dziesięć Zasad UN Global Compact – największej na świecie dobrowolnej inicjatywy obywatelstwa korporacyjnego. Spółka, jako członek tej organizacji, zadeklarowała ich przestrzeganie i zobowiązała się do:

1. popierania i przestrzegania praw człowieka, przyjętych przez społeczność międzynarodową,
2. eliminowania wszelkich przypadków łamania praw człowieka przez firmę,
3. poszanowanie wolności stowarzyszania się,
4. eliminowania wszelkich form pracy przymusowej,
5. popierania zniesienia pracy dzieci,
6. efektywnego przeciwdziałania dyskryminacji w sferze zatrudnienia,
7. prewencyjnego podejścia do środowiska naturalnego,
8. podejmowania inicjatyw mających na celu promowanie postaw odpowiedzialności ekologicznej,
9. stosowania i rozpowszechniania przyjaznych środowisku technologii,
10. przeciwdziałania korupcji we wszystkich formach, w tym wymuszeniom i łapówkarstwu.

Sposób i zakres wypełniania przez Spółkę przyjętych zobowiązań opisany jest w skonsolidowanym raporcie pozafinansowym, który już po raz drugi stanowi integralną część raportu rocznego Grupy LOTOS.

Nadrzędne wartości społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS pozostają w związku z najistotniejszymi potrzebami, problemami i wyzwaniem zidentyfikowanymi w toku dialogu firmy z kluczowymi, dla jej bieżącego działania oraz przyszłości, grupami interesariuszy:

CZYSTOŚĆ

to przestrzeganie najwyższych standardów środowiskowych i ekologicznych oraz deklaracja etycznej i uczciwej konkurencji, przeciwdziałanie naruszaniu praw człowieka

OTWARTOŚĆ

to stosunek do zmian, potrzeb świata i oczekiwań ludzi, nastawienie na przyszłość i dynamiczny rozwój działalności w jej wymiarze międzynarodowym

INNOWACYJNOŚĆ

to dbałość o kapitał intelektualny oraz docenianie kompetencji i zdolności ludzi stanowiących o sile rynkowych perspektyw marki LOTOS, a także znajdujących się w społecznym otoczeniu

ODPOWIEDZIALNOŚĆ

to postawa wobec przyszłości ludzi i środowiska naturalnego, wobec kraju i bezpieczeństwa jego pozycji w świecie

Koncern adresuje swoje odpowiedzialne praktyki do czterech kluczowych grup interesariuszy:

otoczenia wewnętrznego: pracowników, spółek zależnych, organizacji związkowych,

otoczenia rynkowego: zagranicznych i krajowych kontrahentów, partnerów biznesowych, podwykonawców, organizacji branżowych, instytucji nadających certyfikaty i wydających pozwolenia, firm konkurencyjnych,

otoczenia społecznego: akcjonariuszy, inwestorów, społeczności lokalnych, agend rządowych, organizacji pozarządowych, konsumentów i organizacji konsumenckich, klientów, organizacji pracodawców, mediów,

środowiska naturalnego: środowiska przyrodniczego, organizacji ekologicznych, mieszkańców okolic zakładów produkcyjnych i stacji paliw.

Ludzie

Grupa Kapitałowa LOTOS koncentruje swoją działalność prospołeczną na aktywności spójnej z misją i strategią rozwoju koncernu.

I FILAR STRATEGII SPOŁECZNEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI

GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS

CZŁOWIEK = ODPOWIEDZIALNOŚĆ SPOŁECZNA

zadanie = tworzenie wartości społecznych

warunki pracy, różnorodność, prawa człowieka, przeciwdziałanie wykluczeniu

Pracownicy

Kierownictwo Grupy Kapitałowej LOTOS przykłada szczególną wagę do kształtowania odpowiedzialnych relacji z pracownikami. Dotyczy to zarówno praktyk rekrutacji, stosunków pracy, troski o bezpieczeństwo zatrudnionych, jak i rozwijania dialogu społecznego wewnątrz firmy.

Społeczeństwo

Otwarte, oparte na zaufaniu i współdziałaniu relacje ze społecznym otoczeniem stanowią wartość dla Grupy Kapitałowej LOTOS. Firma wywiera istotny pozaekonomiczny wpływ na społeczeństwo. Realizacja Programu 10+ dała temu dobitny dowód. Od lat przedsiębiorstwo inwestuje także w kompleksowe projekty przeciwdziałające problemom społecznym w jego otoczeniu: działa na rzecz wzrostu bezpieczeństwa w ruchu drogowym, pomaga chronić zagrożone gatunki fauny i flory, a także angażuje się w długofalowe programy edukacji sportowej dzieci i młodzieży.

Pracownicy

Kierownictwo Grupy Kapitałowej LOTOS przykłada szczególną wagę do kształtowania odpowiedzialnych relacji z pracownikami. Dotyczy to zarówno praktyk rekrutacji, stosunków pracy, troski o bezpieczeństwo zatrudnionych, jak i rozwijania dialogu społecznego wewnątrz firmy.

Grupa LOTOS stosuje zasady społecznej odpowiedzialności w każdej sferze swojego działania. Dotyczy to również polityki personalnej, która prowadzona jest w sposób kompleksowy i strategiczny.

Strategia przekształcenia zasobów ludzkich w kapitał firmy uwzględnia dostosowanie struktury jakościowej i ilościowej do zmiennych warunków otoczenia, kształtowanie wewnętrznego rynku pracy oraz nagradzanie za efektywną pracę przy użyciu zróżnicowanych narzędzi motywowania.

Zatrudnienie w spółkach Grupy Kapitałowej LOTOS

Spółki	31.12.2008 r.	31.12.2009 r.	31.12.2010 r.
Podmiot dominujący			
Grupa LOTOS	1.246	1.305	1.310
Podmioty bezpośrednio zależne			
Petrobaltic	446	421	431
LOTOS E&P Norge	12	13	17
LOTOS Czechowice wraz ze spółkami zależnymi	268	250	240
LOTOS Jasło wraz ze spółkami zależnymi	179	152	104
LOTOS Serwis	734	725	711
LOTOS Lab	168	153	153
LOTOS Straż	72	76	86
LOTOS Ochrona	176	194	159
LOTOS Park Technologiczny	31	15	1
LOTOS Paliwa	244	261	261
LOTOS Oil	327	331	341
LOTOS Asfalt	214	249	290
LOTOS Gaz	82	28	5
LOTOS Parafiny	279	274	259
LOTOS Kolej	407	504	582
LOTOS Tank	12	16	18
UAB LOTOS Baltija	8	6	7
Energobaltic	b.d.	b.d.	35
Razem	4.878	4.949	5.010

Główne cele polityki personalnej w Grupie LOTOS, to:

- optymalna alokacja i wykorzystanie zasobów ludzkich w Grupie Kapitałowej LOTOS,
- stworzenie odpowiednich warunków do realizacji zadań na oczekiwanym poziomie – poprawa kultury organizacyjnej (zmiana zachowań pracowników, wzrost motywacji i zaangażowania, praca zespołowa, poprawa komunikacji), zapewnienie poczucia bezpieczeństwa zatrudnienia (pakiet opieki medycznej, świadczenia socjalne, fundusz inwestycyjno-emerytalny itp.),
- maksymalne wykorzystanie umiejętności i wiedzy pracowników,
- doskonalenie Systemu Okresowej Oceny Pracowników poprzez dodatkowe powiązanie go z wyznaczeniem celów i zadań rozwojowych,
- zapewnienie odpowiednich warunków do efektywnego rozwoju i praktycznego zastosowania nabywanej wiedzy i umiejętności (system szkoleniowo-rozwojowy Akademia LOTOS),
- doskonalenie systemów motywacyjnych – powiązanie motywacji materialnej i niematerialnej z wynikami pracy,
- badanie opinii pracowników.

Kluczowym założeniem strategii zarządzania zasobami ludzkimi jest traktowanie pracowników jako najważniejszego kapitału firmy.

Zasady wynagradzania

System wynagrodzeń pracowników jest nowoczesny, przejrzysty i opiera się na wynagrodzeniu zasadniczym, którego poziom ustalany jest na podstawie danych z ogólnopolskich raportów płacowych, sporządzanych przez profesjonalne firmy zajmujące się doradztwem personalnym. Od stycznia 2010 r. wynagrodzenia zasadnicze pracowników Grupy LOTOS oraz spółek Grupy Kapitałowej LOTOS wzrosły o 2%. Pracownicy mają prawo do premii rocznej i nagrody specjalnej, otrzymują gratyfikacje jubileuszowe, odprawy emerytalne i rentowe, a także mogą korzystać z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. W 2010 r. do systemu wynagrodzeń Grupy LOTOS i spółek Grupy Kapitałowej LOTOS wprowadzono nowy składnik – kwartalną nagrodę motywacyjną, która naliczana jest na komórkę organizacyjną, jej wysokość może wynosić 3-10% kwartalnych wynagrodzeń zasadniczych pracowników komórki organizacyjnej, a w uznaniowym przyznawaniu nagród uczestniczą wszyscy przełożeni pracowników, tj. mistrzowie, brygadziści, kierownicy zespołów.

Zasady wynagradzania pracowników są określone w Zakładowym Układzie Zbiorowym dla Pracowników Grupy LOTOS i obowiązują od 20 kwietnia 2005 r. System wynagrodzeń składa się z następujących elementów:

- miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego,
- dodatków wynikających z przepisów prawa pracy (dodatek nocny, wynagrodzenia za urlop, wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych),
- premii rocznej w wysokości do 10% rocznych wynagrodzeń, wypłacanej w pierwszej połowie roku następnego – pod warunkiem uzyskania przez Spółkę określonych wyników ekonomicznych (przychody, wynik finansowy),
- kwartalnej nagrody motywacyjnej, naliczanej na komórki organizacyjne, której wysokość wynosi od 3% do 10% kwartalnych wynagrodzeń zasadniczych.

W systemie wynagrodzeń funkcjonuje także fundusz nagród specjalnych, z którego wypłacane są indywidualne nagrody dla wyróżniających się pracowników, za pracę w zespołach projektowych lub wykonywanie zadań dodatkowych.

Oprócz wynagrodzeń, pracownicy mają prawo do następujących świadczeń:

- gratyfikacji jubileuszowej, wypłacanej co 5 lat, po przekroczeniu 15-letniego stażu pracy,
- jednorazowej odprawy emerytalnej lub rentowej, wypłacanej w dniu rozwiązania umowy o pracę w związku z przejściem pracownika na emeryturę lub rentę.

Grupa LOTOS stara się, by wynagrodzenia w firmie były konkurencyjne na rynku pracy i jednocześnie atrakcyjne dla pracowników. Dla każdego stanowiska określona została mediana rynkowa, stanowiąca wartość docelową, do której, w założeniu, wyrównane miały być wynagrodzenia wszystkich pracowników zarabiających poniżej tego poziomu. Mediany wyznaczone zostały na podstawie danych otrzymanych od firm zewnętrznych, zajmujących się doradztwem personalnym.

Dwa razy w roku przeprowadzana jest analiza wynagrodzeń zasadniczych pracowników i ich porównanie do ustalonych median rynkowych. Wówczas przełożeni mają możliwość zwiększenia wynagrodzenia podległych pracowników do odpowiedniego poziomu. W 2010 r. regulacja wynagrodzeń została połączona z zapisanym w Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy okresowym przeglądem płac, co oznacza, że przy okazji regulacji, dokonano także podwyżek płac najbardziej wyróżniających się pracowników.

Świadczenia socjalne

Pracownicy mogą korzystać z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych na zasadach określonych w „Regulaminie korzystania z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych”.

W Grupie LOTOS i spółkach zależnych, objętych umową o prowadzeniu wspólnej działalności socjalnej, zwiększony został odpis podstawowy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, wynikający z Ustawy z dnia 4 marca 1994 r., do 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej na każdego pracownika i 6,25% na każdego emeryta i rencistę, co pozwoliło niemal w 100% zrealizować, zatwierdzony przez Zarząd i działające w spółce organizacje związkowe, preliminarz wydatków na 2010 r.

Obowiązujący regulamin objął opieką wszystkich pracowników Grupy LOTOS i spółek zależnych oraz ich dzieci w wieku 6-18 lat, emerytów i rencistów, małżonków zmarłych pracowników i emerytów oraz osoby przebywające na świadczeniach przedemerytalnych. Zgodnie z podpisywanym corocznie preliminarzem wydatków, uprawnionym osobom udziela się różnej formy pomocy socjalnej: od dofinansowania do wypoczynku letniego, poprzez dopłatę do rehabilitacji dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, aż po udzielanie pożyczek na cele mieszkaniowe i przyznawanie bezzwrotnych zapomóg osobom, które z przyczyn losowych znalazły się w trudnej sytuacji życiowej.

Wydatki na cele socjalne rosną w związku z dynamicznym rozwojem firmy oraz ze zwiększającą się liczbą pracowników, dla których dobre zarobki i bogata oferta socjalna stanowią dodatkowy atut przy wyborze pracy.

Wydatki na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych w 2010 r.

Rodzaj świadczenia	Liczba	Dofinansowanie (w złotych)
Wypoczynek letni pracowników	4.493	7.286.000
Wypoczynek letni dzieci	1.916	2.170.000
Zapomogi bezzwrotne	250	22.000
Pożyczki na cele mieszkaniowe	17	477.500
Rekreacja pracowników i ich rodzin, paczki świąteczne dla dzieci	2.200	430.000

Zasady rekrutacji

Grupa LOTOS, prowadząc procesy rekrutacyjne, ma na uwadze wysokie kwalifikacje i umiejętności swoich pracowników oraz konieczność zapewnienia im możliwości rozwoju zawodowego, w związku z tym priorytetowo traktuje rekrutację wewnętrzną – zawsze bierze pod uwagę aplikacje pracowników Grupy Kapitałowej LOTOS. Takie działanie umożliwia efektywny transfer wiedzy pomiędzy spółkami Grupy Kapitałowej LOTOS.

Równocześnie, poprzez publikacje ogłoszeń prasowych i internetowych, informacje w mediach, udział w targach pracy itp., Grupa LOTOS prowadzi rekrutację zewnętrzną, dzięki którym pozyskuje nowych pracowników, wzbogacających organizację w kwalifikacje i wiedzę niezbędne dla realizacji nowych zadań.

Procesy rekrutacyjne prowadzone są w sposób profesjonalny i transparentny, zgodnie z przyjętymi i doskonalonymi standardami. Informacje o prowadzonych procesach rekrutacyjnych i metodach rekrutacji publikowane są na stronach intranetowych i internetowych.

Praktyki i stypendia

Grupa Kapitałowa LOTOS czynnie wspiera rozwój naukowy i zawodowy studentów i uczniów. W 2010 r. przyjęto na praktykę 128 osób. Byli wśród nich studenci: Politechniki Gdańskiej, Uniwersytetu Gdańskiego, Akademii Górniczo-Hutniczej, Politechniki Krakowskiej, Politechniki Łódzkiej oraz Akademii Morskiej. Na praktyki zawodowe przyjęto 33 uczniów z trójmiejskich szkół średnich.

Grupa LOTOS wspiera studentów i absolwentów trójmiejskich uczelni w odnalezieniu się na rynku pracy. Po raz kolejny Spółka wzięła udział w programie „Wakacyjny Staż”, organizowanym przez Urząd Miejski w Gdańsku pod patronatem Prezydenta Miasta Gdańska. W ramach pogłębiania wzajemnych kontaktów między społecznością studencką a środowiskiem gospodarczym w tegorocznej edycji ufundowano 18 staży studenckich i absolwenckich.

Akademia LOTOS

W 2004 r. powołana została Akademia LOTOS, system szkoleniowo-rozwojowy, którego celem jest budowa partnerskiego zespołu pracowniczego tworzącego strukturę organizacji transparentnej, nowoczesnej, sprawnej i silnej, mogącej stawić czoła konkurentom – dużym firmom na rynku Unii Europejskiej. Misją Akademii LOTOS jest wdrażanie w Grupie Kapitałowej LOTOS kultury pracy i filozofii zarządzania, opartej o wzorzec pracownika świadomie uczestniczącego w tworzeniu wartości dodanej, wymagany przez klientów i akcjonariuszy, oparty na wiedzy, wartościach, odpowiedzialności i innowacyjności.

Przy realizacji programów szkoleniowo-rozwojowych prowadzonych w ramach Akademii LOTOS Spółka kieruje się zasadami:

- **spójności** – system szkoleń uwzględni misję i strategię Grupy LOTOS, długofalowe plany rozwojowe firmy, jest powiązany z pozostałymi obszarami zarządzania zasobami ludzkimi,
- **odpowiedzialności** – za efekty szkoleń i rozwój odpowiadają wszyscy uczestnicy tego procesu,
- **dostępności** – szkolenia są przeznaczone dla wszystkich grup pracowniczych,
- **ciągłości** – planowanie rozwoju jest procesem ciągłym, powiązany z wynikami systemu okresowej oceny pracowników, ścieżkami kariery, planami sukcesji oraz programami rozwojowymi, przeznaczonymi dla poszczególnych grup pracowniczych,
- **elastyczności** – planowanie i wdrażanie szkoleń jest powiązane z monitorowaniem zmieniającego się otoczenia zewnętrznego firmy oraz ze zmianami w oczekiwaniach odnośnie kwalifikacji pracowników.

Do określania kierunków rozwoju pracowników stosowane są następujące narzędzia:

- **Mapa umiejętności** – zbiór kluczowych kompetencji do realizacji poszczególnych procesów,
- **Kodeksy etyczne** – przyjęte standardy postępowania („Kodeks postępowania pracownika Grupy Kapitałowej LOTOS”, „Kodeks Menadżera”, „Dekalog korporacyjny”),
- **System Okresowych Ocen Pracowników (SOOP)** – ocena kompetencji pracowników, planowanie celów zawodowych i rozwojowych.

W ramach „Kalendarza szkoleń Akademii LOTOS” Spółka w 2010 r. rozwijała kompetencje indywidualne pracowników, realizując szkolenia na temat:

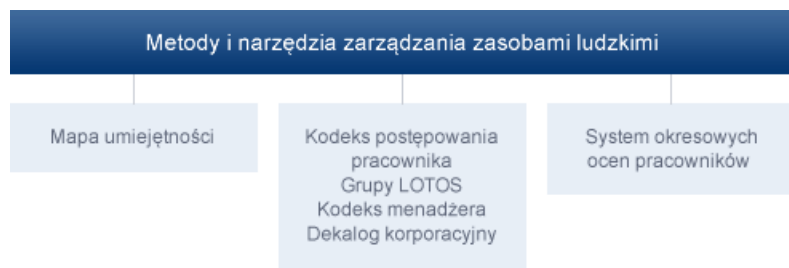
- Trening zwiększania efektywności – techniki radzenia sobie ze stresem,
- Kreatywne myślenie i twórcze rozwiązywanie problemów,
- Wystąpienia publiczne, sztuka prezentacji,
- Planowanie i organizacja pracy własnej,
- Kierowanie zespołem pracowniczym,
- Work-Life Balance,
- Pakiet MS Office,
- Delegowanie i egzekucja zadań,
- Trudne rozmowy menadżerskie,
- Motywowanie pracowników i ocenianie pracy.

Programy oraz harmonogram szkoleń realizowanych w ramach „Kalendarza szkoleń” dostępne są w wersji elektronicznej dla wszystkich pracowników, w wewnętrznej sieci internetowej **LOTOSTRADA**, w dedykowanej zakładce – **AKADEMIA LOTOS**, prowadzonej przez Biuro Zarządzania Zasobami Ludzkimi. Kalendarz szkoleń obejmuje zagadnienia wynikające z analizy mapy umiejętności, wyników SOOP, planów rozwojowych pracowników w poszczególnych komórkach organizacyjnych oraz uwzględnia potrzeby rozwojowe firmy.

Drugim nurtem kształcenia i rozwoju zawodowego, realizowanym w ramach Akademii LOTOS są programy dedykowane poszczególnym grupom i segmentom pracowników. Najważniejsze z nich to:

- Program adaptacyjny dla nowo zatrudnionych pracowników,
- Program certyfikowania wiedzy dla pracowników z obszaru produkcji,
- Seminaria dla kadry kierowniczej,
- Program Kadra 10+,
- Program MISTRZ,
- Program rozwoju kompetencji z zakresu zarządzania pracownikami służb technicznych,
- Cykl szkoleń na temat: „Zarządzanie przez cele przy wykorzystaniu systemu nagród finansowych”,
- Korporacyjna edycja Studiów Menadżerskich Master of Business Administration (MBA).

Dodatkowe informacje o programach i szkoleniach realizowanych w ramach Akademii LOTOS - [[link](#)]

Organizacje związkowe

W Grupie LOTOS działa sześć organizacji związkowych. Wszystkie są zorganizowane jako międzyzakładowe, a ich członkami są pracownicy spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej LOTOS. W Grupie LOTOS największa organizacja związkowa zrzesza ponad 240 członków, zaś w Grupie Kapitałowej LOTOS najliczniejszy związek liczy ok. 500 pracowników.

Liczebność organizacji związkowych w Grupie LOTOS wykazuje niewielką tendencję wzrostową.

Uzwiązkowienie w Grupie LOTOS

Rok 2009		Rok 2010	
Kwartał	Pracownicy należący do związków zawodowych w stosunku do ogólnej liczby zatrudnionych (w %)	Kwartał	Pracownicy należący do związków zawodowych w stosunku do ogólnej liczby zatrudnionych (w %)
I	34,50	I	38,90
II	37,53	II	39
III	37,59	III	39,14
IV	38,20	IV	39,60

Wolność negocjacji zbiorowych

W Grupie LOTOS obowiązuje zawarty w 2004 r. Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy, uzupełniony i zmieniony czterema protokołami dodatkowymi. Wśród spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej LOTOS układowa metoda regulacji treści stosunków pracy jest dominującą. Zasadą jest także wykorzystanie przez pracodawców i związki zawodowe negocjacji zbiorowych dla załatwienia wszystkich spraw regulowanych normami zbiorowego prawa pracy, w szczególności ustalania wskaźnika wzrostu wynagrodzeń, a także eliminowania konfliktów.

Dobrym przykładem korzystania z dialogu i właściwej komunikacji jest rozwiązanie zatargu, jaki zaistniał na przełomie 2009 i 2010 r. Dotyczył on uregulowań zawartych w układzie zbiorowym i porozumieniu kryzysowym podpisanym 10 lutego 2009 r. Pomimo uzasadnionych wątpliwości pracodawcy co do zgodności zgłoszonych żądań z przepisami prawa pracy, regulującymi problematykę sporów zbiorowych (potwierdzonymi dwiema opiniami uznanych autorytetów prawa pracy), przystąpiono do negocjacji z partnerami społecznymi, kończąc - w ciągu półtora miesiąca - zaistniały zatarg, podpisaniem satysfakcjonującego porozumienia.

Partnerzy społeczni w sprawach związanych z BHP

W Grupie LOTOS płaszczyzną współpracy ze związkami zawodowymi w sprawach dotyczących bezpieczeństwa pracy jest społeczna inspekcja pracy. Obecnie tworzy ją trzech pracowników wybranych na kadencję 2008–2011. Zakładowy Społeczny Inspektor Pracy w Grupie LOTOS, na wniosek organizacji związkowych, od dnia wyboru jest zwolniony z obowiązku świadczenia pracy zawodowej, dzięki czemu może efektywniej i skuteczniej monitorować przestrzeganie przepisów BHP. We współpracy ze służbami pracodawcy, kontrolował on także przestrzeganie przepisów BHP przez pracowników firm realizujących inwestycje w ramach Programu 10+.

W 2010 r. Zakładowy Społeczny Inspektor Pracy w Grupie LOTOS Pan Krzysztof Chyliński otrzymał od Okręgowego Inspektora Pracy w Gdańsku honorową nagrodę „Dla najaktywniejszego Społecznego Inspektora Pracy”.

Rada Pracowników

Jesienią w 2010 r. pracownicy Grupy LOTOS wybrali siedmioosobową Radę Pracowników II kadencji. Wybory przeprowadzono w dwóch turach, przy ogólnej frekwencji ok. 37%. Obowiązuje porozumienie określające zasady współpracy pracodawcy z Radą, podpisane z Radą pierwszej kadencji, uzupełnione jedynie aneksem wprowadzającym modyfikacje wynikające ze zmienionego stanu prawnego.

Program „Rozmawiamy o LOTOSIE”

Unikatową platformą otwartego dialogu społecznego w Spółce jest zainicjowany w 2006 r. program „Rozmawiamy o LOTOSIE”. W jego ramach corocznie odbywa się kilkadziesiąt spotkań z pracownikami. W ich trakcie omawiana jest strategia koncernu, aktualnie realizowane działania oraz bieżące problemy funkcjonowania Grupy Kapitałowej LOTOS. Z jednej strony zapewnia to równy dostęp do informacji wszystkim pracownikom, z drugiej zaś stanowi istotną płaszczyznę wymiany poglądów między nimi a kadrami zarządzającą. Zarząd przywiązuje wielką wagę do tej formuły komunikacji z pracownikami, traktując ją jako istotny element budowy kapitału ludzkiego – najcenniejszego aktywa Spółki.

W 2010 r. zorganizowano w Grupie LOTOS osiem takich spotkań z udziałem 572 pracowników (44% ogółu zatrudnionych), a w ramach Grupy Kapitałowej LOTOS 56 spotkań, w których uczestniczyło 2.581 pracowników (53% zatrudnionych). Te wydarzenia zostały pozytywnie ocenione przez 95,3% osób, które wzięły w nich udział.

Struktura odpowiedzi na pytanie „Czy widzi Pan/i potrzebę organizowania cyklicznych spotkań poświęconych omówieniu bieżącej sytuacji Grupy Kapitałowej LOTOS i Grupy LOTOS?”

Bezpieczeństwo w miejscu pracy

Bezpieczeństwo pracowników własnych i kontraktorów należy do priorytetów Grupy LOTOS. Szczególnie wysoką rangę nadaje się działaniom mającym na celu utrzymywanie wysokiego poziomu bezpieczeństwa, zminimalizowanie występujących zagrożeń, obniżanie wypadkowości oraz podnoszenie świadomości pracowników i kultury bezpiecznej pracy. Dzięki temu Grupa LOTOS cieszy się renomą pracodawcy oferującego bezpieczne, odpowiednio wyposażone i dobrze zorganizowane stanowiska pracy.

Grupa LOTOS podejmuje szeroko zakrojone działania mające na celu:

- zapewnienie właściwej organizacji środowiska pracy,
- systematyczne wykonywanie badań środowiskowych,
- stosowanie najlepszych możliwych zabezpieczeń procesowo-technicznych i zdrowotnych,
- doskonalenie systemu identyfikacji zagrożeń i szacowania ryzyka w układzie człowiek – maszyna – otoczenie,
- prowadzenie systematycznej działalności doradczo-nadzorczo-kontrolnej,
- organizowanie praktycznych szkoleń i warsztatów tematycznych podnoszących kwalifikacje zawodowe pracowników,
- współpracę z organami państwowymi, organizacjami krajowymi i jednostkami badawczo-naukowymi,
- wymianę doświadczeń ze współpracującymi zakładami przemysłu chemicznego w Polsce,
- podnoszenie świadomości i zaangażowania pracowników wpływające na wzrost kultury bezpieczeństwa pracy.

Pod względem bezpieczeństwa pracy Grupa LOTOS jest wysoko oceniana przez przedstawicieli światowych koncernów, wizytujących rafinerię audytorów zewnętrznych oraz przedstawicieli firm ubezpieczeniowych. Wypracowywane są wspólne standardy bezpieczeństwa pracy w całej grupie kapitałowej.

Świadomość bezpieczeństwa u pracowników kształtowana jest poprzez:

- szkolenia i podnoszenie kwalifikacji pracowników,

- popularyzację zagadnień bhp,
- zachęcanie do aktywnego współuczestnictwa w kreowaniu i wdrażaniu korporacyjnej polityki bezpieczeństwa pracy,
- organizację akcji informacyjnych, konkursów wiedzy prowadzonych w zachęcającej i przyjaznej formie.

W 2010 r. pilotażowo, po raz pierwszy, Grupa LOTOS zorganizowała dla pracowników Dzień BHP. Koncern podejmuje też szereg ponadstandardowych inicjatyw, służących propagowaniu problematyki BHP w sposób przystępny i angażujący pracowników. Należą do nich:

- wykorzystywanie najlepszych dostępnych technik oraz stosowanie najwyższej jakości elementów technicznych w obszarze produkcji,
- informowanie pracowników o sytuacji w zakładzie, nowinkach światowych i krajowych z wykorzystaniem dostępnych środków komunikacji. Do najciekawszych inicjatyw mających na celu poprawę komunikacji w dziedzinie BHP wśród pracowników Grupy Kapitałowej LOTOS, należy zaliczyć:
  - zamieszczane w każdym numerze miesięcznika pracowniczego LOTOSFERA artykuły poruszające zagadnienia bezpiecznej pracy i ochrony zdrowia,
  - wydawanie kwartalnika BHP „Bezpiecznik” (który w 2009 r. otrzymał wyróżnienie Stowarzyszenia Prasy Firmowej w kategorii magazyn wewnętrzny „za pomysł nieustającego reporterskiego dyżuru pracowników działu BHP, którzy na prawdziwych przykładach z terenu zakładu pokazują, jak unikać niebezpieczeństw”),
  - wydzielone gabloty „Bezpieczeństwo pracy” promujące pracę bez wypadków, prezentujące zgłoszone przez pracowników sytuacje niebezpieczne, czy odpowiedzi na pytania otrzymywane za pośrednictwem skrzynek BHP lub poczty elektronicznej,
  - tablice „Wypadkowości” na terenie rafinerii, informujące o liczbie wypadków przy pracy i zarejestrowanych sytuacjach niebezpiecznych na terenie poszczególnych zakładów produkcyjnych i spółek,
  - panel „Bezpieczeństwo pracy” w intranecie umożliwiający pracownikom dostęp m.in. do materiałów promujących zdrowy i higieniczny tryb życia, filmów instruktażowych, materiałów szkoleniowych, nowinek światowych, konkursów wiedzy,
  - segregator „Bezpiecznej pracy” zlokalizowany na terenie zakładów produkcyjnych, zawierający materiały edukacyjne i dydaktyczne dotyczące bezpieczeństwa;
- rozwinięcie systemu szkoleń pracowniczych, w tym m.in.:
  - przygotowanie filmu instruktażowego dla pracowników i gości przebywających na terenie Grupy LOTOS i wykonawców prowadzących prace. Film zawiera treści dotyczące m.in.: zagrożeń, jakie występują na terenie Grupy LOTOS, zasad przebywania i poruszania się po terenie zakładu, obowiązujących zakazów i nakazów, zasad stosowania odzieży ochronnej i środków ochrony indywidualnej, prac niebezpiecznych pod względem pożarowym, czy zasad i ochrony przeciwpożarowej,
  - prowadzenie ćwiczeń doskonalących w zakresie właściwego reagowania pracowników w przypadku wypadku przy pracy, ogłoszenia alarmu chemicznego, ewakuacji z budynków, ćwiczenie scenariuszy awaryjnych, zapisanych w Raporcie o bezpieczeństwie we współpracy z LOTOS Straż i Rafinerijną Służbą Ratowniczą,
  - szkolenia wyspecjalizowanej grupy pracowników pionu produkcji, wchodzących w skład zespołu ratowników pierwszej pomocy, zapewniających pomoc lekarską do czasu przyjazdu lekarza.

Na szkoleniach wykorzystuje się m.in. film instruktażowy, materiał zdjęciowy, prezentacje multimedialne, gry dydaktyczne, warsztaty praktyczne w oparciu o pracę indywidualną i grupową.

W związku z realizacją strategicznych inwestycji związanych z realizacją Programu 10+, tempem prowadzonych prac konstrukcyjno-montażowych oraz dużą liczbą pracowników firm zewnętrznych przebywających na terenie rafinerii, wzrosła potrzeba podniesienia świadomości pracowników w odniesieniu do zagadnień związanych z właściwym postępowaniem, bezpiecznym wykonywaniem prac i przestrzeganiem wewnętrznych wymogów BHP i przeciwpożarowych. W tym celu kierownictwo i pracownicy firm zewnętrznych m. in.:

- otrzymują „Informator o zasadach postępowania na terenie Grupy LOTOS”, do którego dołączone są aktualne wymagania wewnętrzne dotyczące bezpieczeństwa Grupy LOTOS;
- przed wejściem na teren rafinerii otrzymują ulotkę „Ogólne zasady bezpieczeństwa na terenie Grupy LOTOS”;
- przed rozpoczęciem prac, przechodzą szkolenie z wewnętrznych zasad bezpieczeństwa obowiązujących w przedsiębiorstwie i prawidłowego wykonywania prac; w 2010 r. przygotowano film instruktażowy dla pracowników i gości przebywających na terenie Grupy LOTOS i wykonawców prowadzących prace;
- podlegają systematycznej ocenie pod kątem spełniania ustalonych wewnętrznych wymogów BHP;
- za nieprzestrzeganie przepisów i zasad BHP oraz ustalonych procedur wewnętrznych, zgodnie z wprowadzonym systemem, obciążani są m.in.: karami pieniężnymi, terminowym/bezterminowym odebraniem przepustek umożliwiających wejścia na teren Spółki;
- uczestniczą w organizowanych spotkaniach z pracownikami Grupy LOTOS, mających na celu m.in.: wdrażanie wewnętrznych standardów bezpieczeństwa pracy, czy omawianie najczęściej pojawiających się nieprawidłowości.

Służby BHP Grupy LOTOS oraz przedstawiciele firm zewnętrznych sprawują nadzór nad trwającymi pracami inwestycyjnymi. Przedstawiciele koncernu są obecni na terenach inwestycyjnych, by służyć radą szczególnie osobom nadzorującym wykonywanie prac, zarówno z ramienia Spółki, jak i wykonawców.

Plany krótkoterminowe:

- program angażujący dla kadry kierowniczej, mający na celu zmotywowanie pracowników do pracy zgodnie z obowiązującymi zasadami i

procedurami bezpieczeństwa,

- promocja kultury bezpieczeństwa pracy poprzez organizację i zachęcenie pracowników do udziału w Światowym Dniu Bezpieczeństwa Pracy,
- wdrożenie systemu motywacyjnego nagradzania pracowników firm zewnętrznych za bezpieczne zachowania i promowanie właściwych postaw i zachowań,
- wdrożenie jednolitego systemu oceniania zakładów produkcyjnych i spółek zależnych w kontekście spełnienia wymagań BHP i przeciwpożarowej.

Plany średnio- i długoterminowe:

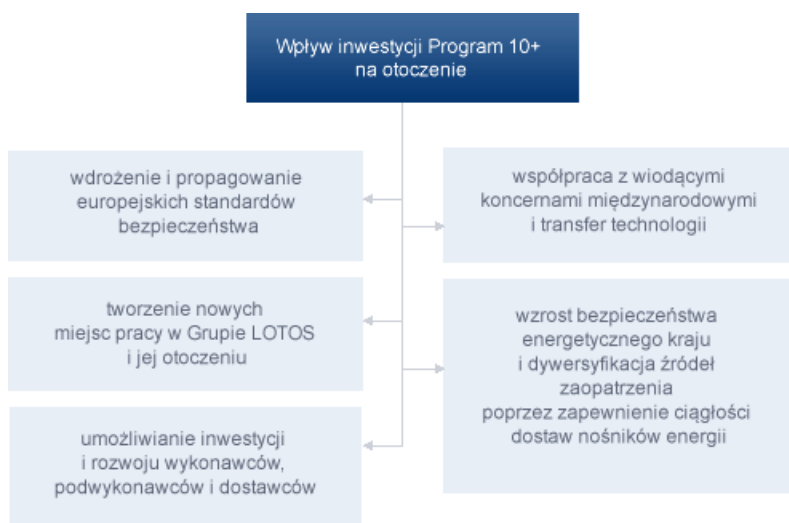
- budowanie kultury bezpieczeństwa pracy w oparciu o zaangażowanie kadry kierowniczej i pracowników niższego szczebla,
- wdrożenie programu uczenia się ze zdarzeń mających miejsce w Grupie LOTOS i na świecie, jako działanie prewencyjne w obszarze bezpieczeństwa w korporacji,
- ujednolicanie standardów bezpieczeństwa pracy w Grupie Kapitałowej LOTOS,
- osiągnięcie poziomu wskaźnika wypadkowości LTIF poniżej średniej dla rafinerii europejskich poprzez eliminację zagrożeń wypadkowych, wdrożenie projektów związanych z poprawą warunków pracy z wykorzystywaniem najlepszych światowych rozwiązań i technik w tym zakresie.

Społeczeństwo

Otwarte, oparte na zaufaniu i współdziałaniu relacje ze społecznym otoczeniem stanowią wartość dla Grupy Kapitałowej LOTOS. Firma wywiera istotny pozaekonomiczny wpływ na społeczeństwo. Realizacja Programu 10+ dała temu dobitny dowód. Od lat przedsiębiorstwo inwestuje także w kompleksowe projekty przeciwdziałające problemom społecznym w jego otoczeniu: działa na rzecz wzrostu bezpieczeństwa w ruchu drogowym, pomaga chronić zagrożone gatunki fauny i flory, a także angażuje się w długofalowe programy edukacji sportowej dzieci i młodzieży.

Wpływ inwestycji Program 10+ na otoczenie

Grupa LOTOS, w wyniku realizacji Programu 10+, wywarła znaczący pośredni wpływ ekonomiczny na otoczenie Spółki. Do kluczowych jego obszarów należy zaliczyć:

Wdrożenie i propagowanie europejskich standardów bezpieczeństwa

Koncern, dbając o wysoki poziom bezpieczeństwa w realizacji inwestycji Program 10+, zawarł w umowie na zarządzanie projektem z Project Managing Contractor (PMC) zapisy o współpracy i koordynacji całości działań w obszarze bezpieczeństwa i ochrony pracy (HSE).

Procedury i instrukcje HSE

Z uwagi na skalę działań realizowanych w ramach inwestycji Program 10+ i dla jej lepszego monitorowania, wspólnie z PMC zostało opracowanych szereg procedur oraz instrukcji do opracowania przez wykonawców, w celu zapewnienia bezpieczeństwa (plany HSE). Celem tych dokumentów było przedstawienie wzorcowych i zalecanych do wdrożenia rozwiązań, dotyczących zarządzania bezpieczeństwem pracy i ochroną środowiska w realizacji tak wielkich inwestycji, jak Program 10+. Dokumenty te były przekazane w formie załączników do umów i zleceń z firmami wykonawczymi.

Dobre praktyki HSE

W celu efektywnego propagowania zagadnień dotyczących bezpieczeństwa pracy i ochrony środowiska stworzono szereg broszur omawiających te zagadnienia. Przekazano je do wszystkich generalnych wykonawców i zobowiązano do zapoznania się z ich treścią wszystkich podwykonawców.

Tablice bezpieczeństwa

Kształtowanie pożądanej kultury bezpieczeństwa w obszarze związanym z realizacją Programu 10+ wymagało stosowania odpowiednich narzędzi umożliwiających jej monitorowanie oraz ocenę. Dla stworzenia atmosfery pozytywnej konkurencji na polu bezpieczeństwa pracy wśród wykonawców na placach

budów zostały ustawione tablice bezpieczeństwa.

Kontrole HSE na terenie budowy

W ramach monitorowania bezpieczeństwa pracy oraz ochrony środowiska, Spółka wspólnie z PMC przeprowadzała cotygodniowe kontrole z udziałem kierownictwa budowy, służb BHP z ramienia wykonawcy oraz inspektorów nadzoru. Każdorazowo po przeprowadzonej kontroli Grupa LOTOS sporządzała raport i przysyłała go do wykonawcy. Jeżeli w protokole zawarte były zadania do wykonania przez wykonawcę, po ich realizacji wykonawca przysyłał zwrótnie wypełniony raport z podjętych działań korygujących.

Przeglądy HSE

Zgodnie z wymaganiami procedur powstałych na potrzeby realizacji Programu 10+, Spółka wspólnie z PMC przeprowadziła cykl przeglądów w obszarze HSE wśród wszystkich głównych wykonawców. Celem tych przeglądów było sprawdzenie wdrożonych działań wśród kontraktorów i ich podwykonawców w oparciu o dokumenty, jakie powstały na potrzeby inwestycji oraz wdrożonych działań na terenach budowy.

Miesięczne spotkania koordynacyjne HSE

W celu nawiązania lepszej współpracy pomiędzy inwestorem a wykonawcami, Grupa LOTOS wspólnie z PMC organizowała spotkania z udziałem personelu zajmującego się zapewnieniem i monitorowaniem bezpieczeństwa pracy i ochrony środowiska. W trakcie tych spotkań wykonawcy przekazywali informacje dotyczące podjętych działań na rzecz poprawy poziomu HSE, podsumowywano miniony miesiąc i wypracowywano kolejne działania, których nadrzędnym zadaniem było podniesienie poziomu bezpieczeństwa.

Tworzenie nowych miejsc pracy w Grupie LOTOS i jej otoczeniu

Nowe instalacje oznaczają także nowe miejsca pracy. Dla pokrycia potrzeb kadrowych związanych z przyszłą eksploatacją instalacji budowanych w ramach Programu 10+ Grupa LOTOS przeprowadziła nabór i szkolenie 120 nowych pracowników, w tym 30 inżynierów. Ponadto przy budowie instalacji Programu 10+ okresowo pracowało na budowie 3.450 pracowników firm trzecich.

Umożliwianie inwestycji i rozwoju wykonawców, podwykonawców i dostawców

W wyniku zawartych z wykonawcami umów na projektowanie, dostawę i wykonawstwo robót w ramach realizacji Programu 10+ do końca 2010 r. Grupa LOTOS zapłaciła firmom 5,5 mld zł.

Wartość zakupionych usług - Program 10+ w mld PLN do 31.12. 2010 r.

Podkreślić należy, że w kraju pozostało 41% wydatków Grupy LOTOS z tytułu wykonanych prac na rzecz Programu 10+ przez firmy trzecie. Z tego 26%, tj. 0,58 mld zł zarobiły firmy z województwa pomorskiego, natomiast 74%, tj. 1,66 mld zł – pozostałe firmy krajowe.

Wartość zakupionych usług w kraju - Program 10+ w mld PLN do 31.12. 2010 r.

Współpraca z wiodącymi koncernami międzynarodowymi i transfer technologii

Technologie dla poszczególnych przedsięwzięć Programu 10+ zostały wybrane spośród wiodących i najbardziej efektywnych procesów. Wśród ich dostawców znaleźli się światowi liderzy branży tacy jak: Shell Global Solutions, Kellogg Brown and Root, Lurgi GmbH, Chevron Lummus Global. Amerykański koncern Lockheed Martin w ramach umowy offsetowej z Rządem RP, związanej z zakupem myśliwców F-16, zaangażowany był w finansowanie transferu technologii i wspieranie całego Programu. Do realizacji Programu zostały zaangażowane głównie wiodące firmy projektowe w branży budownictwa przemysłowego, które posiadają wieloletnie doświadczenie w projektowaniu i zarządzaniu budową kompleksów rafineryjnych i chemicznych na całym świecie: Technip (Włochy), ABB Lummus Global (Niemcy), Lurgi (Niemcy/Polska), Fluor (Holandia/Polska). Jednocześnie znaczący udział, szczególnie jako wykonawcy robót budowlano-montażowych dla poszczególnych zadań inwestycyjnych, miały firmy z regionu pomorskiego i przedsiębiorstwa budowlane z całej Polski.

Wzrost bezpieczeństwa energetycznego kraju i dywersyfikacja źródeł zaopatrzenia poprzez zapewnienie ciągłości dostaw nośników energii

Stworzone w gdańskiej rafinerii możliwości przerobu różnych gatunków ropy naftowej, dostęp do własnych złóż oraz bliskie położenie morskich terminali przeładunkowych sprzyjają zwiększeniu bezpieczeństwa energetycznego i dywersyfikacji dostaw surowca.

Działania prospołeczne

Grupa Kapitałowa LOTOS koncentruje swoją działalność prospołeczną przede wszystkim na aktywności spójnej z misją i strategią rozwoju koncernu oraz wartościami reprezentowanymi przez markę LOTOS w obszarach ważnych dla życia klientów oraz mieszkańców okolic zakładów. Swoje cele biznesowe Spółka realizuje z uwzględnieniem istotnych celów społecznych. Działalność prospołeczna realizowana jest w dwóch priorytetowych obszarach:

- **ochrona środowiska i ekologia:** inicjatywy z zakresu ochrony środowiska i ekologii ze szczególnym uwzględnieniem ochrony walorów przyrodniczych Morza Bałtyckiego,
- **ludzie i ich otoczenie:** wsparcie udzielane instytucjom zdrowia publicznego, działania na rzecz osób niepełnosprawnych, rozwój nauki i edukacji, rozwój kultury fizycznej i edukacji sportowej młodego pokolenia.

Działania proekologiczne

W ramach założeń strategii społecznej odpowiedzialności Grupa Kapitałowa LOTOS wspiera ekologię, czyli szeroko rozumiane działania związane ze strukturą i funkcjonowaniem przyrody. W ramach działań proekologicznych Spółka prowadzi i wspiera inicjatywy mające na celu m.in. podwyższanie świadomości i wrażliwości na zagrożenia związane z ochroną środowiska i działania ekologiczne.

Współpraca z Fundacją Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego

W 2009 r. Grupa LOTOS podjęła współpracę z Fundacją Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego i Stacją Morską Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego w Helu. Działania mają pomóc w zahamowaniu procesu wymierania najbardziej zagrożonych gatunków morza, przede wszystkim morświna, zwanego bałtyckim delfinem. Współpraca, poza działaniami chroniącymi zagrożone gatunki, obejmuje edukację i propagowanie wiedzy na temat różnorodności biologicznej Bałtyku oraz informację o sposobach ochrony gatunków zagrożonych. Spółka przekazała środki na zakup aparatury wspomagającej ochronę morświnów przed połowem. Działania realizowane są w Zatoce Puckiej w ramach projektu „**Czynna ochrona morświnów przed przyłowem**”. Grupa LOTOS przekazała środki pieniężne z przeznaczeniem na dofinansowanie działań proekologicznych – ochronę morświnów, zakup hydroakustycznych detektorów i pułapkowych narzędzi połowowych typu "pot".

W ramach wspólnych działań na rzecz ochrony zasobów naturalnych Morza Bałtyckiego Spółka, kolejny rok z rzędu, zaangażowała się w organizację Dnia Morświna, którego celem było przybliżenie społeczeństwu wiedzy na temat życia i ochrony tego gatunku. Współpraca firmy z partnerami zaowocowała realizacją projektu „**Poznajmy i chrońmy bioróżnorodność Morza Bałtyckiego**”, upowszechniającego wiedzę na temat ochrony zasobów naturalnych i problematyki żyjących w tym akwenie ssaków morskich. W 2010 r. odbył się konkurs skierowany do gimnazjalistów, dotyczący bioróżnorodności Morza Bałtyckiego i jego ochrony. W konkursie uczestniczyło 53 uczniów. Zorganizowana została również kampania informacyjno-edukacyjna „**Natura pod kilem**”, promująca ochronę obszarów Natura 2000 oraz zachęcająca do włączenia się społeczeństwa w tworzenie planów ochrony tych obszarów. Kampania prowadzona była na statkach Żeglugi Gdańskiej w terminie 1 maja 2010 - 31 sierpnia 2010 r. W celach informacyjno - edukacyjnych rozdystrybuowano 75.000 ulotek i zamieszczono na statkach dziesięć tablic edukacyjnych. Kontynuacją tych działań było przeprowadzenie w terminie 2 listopada 2010 - 31 grudnia 2010 r. kampanii billboardowej na terenie Trójmiasta i Półwyspu Helskiego na rzecz ochrony siedlisk obszaru objętego europejskim systemem ochrony przyrody obszaru Natura 2000.

Projekt współpracy Grupy LOTOS z Fundacją Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego oraz Stacją Morską Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego w Helu spotkał się z uznaniem uczestników Targów Dobrych Praktyk CSR zorganizowanych jesienią 2010 r. przez Forum Odpowiedzialnego Biznesu w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego. Działania z zakresu Ochrony bioróżnorodności Bałtyku zostały nagrodzone 2. miejscem wśród 28 firm i organizacji pozarządowych biorących udział w Targach.

Międzynarodowy Dzień Sprzątania Bałtyku i Międzynarodowy Dzień Sprzątania Świata

W ramach Międzynarodowego Dnia Sprzątania Bałtyku, w połączeniu z Międzynarodowym Dniem Sprzątania Świata, Spółka zainicjowała akcję „**Posprzątaj z nami Bałtyk! Posprzątaj z nami Świat!**”, skierowaną przede wszystkim do dzieci i młodzieży z trójmiejskich szkół. Celem było rozbudzenie odpowiedzialności za otaczające środowisko, a szczególnie za Morze Bałtyckie, w tym za jego czystość. Wydarzenie zostało zorganizowane na terenie Wyspy Sobieszewskiej, która znajduje się w najbliższym sąsiedztwie Spółki i jest miejscem szczególnie cennym pod względem przyrodniczym. Uczniowie wzięli udział w sprzątaniu pasa lasu oraz fragmentu plaży. Następnie wzięli udział w specjalnie przygotowanym programie edukacyjno-rekreacyjnym o tematyce ekologicznej. W akcji uczestniczyło ok. 300 dzieci z 10 szkół podstawowych i przedszkoli. Zebrano ok. 60 sześćdziesięciolitrowych worków śmieci.

Współpraca z Fundacją Agencja Regionalnego Monitoringu Atmosfery

Grupa LOTOS, jako przedsiębiorstwo działające w branży chemicznej, w sposób szczególny poczuwa się do odpowiedzialności za prospołeczne działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego. Poza przedsięwzięciami z zakresu edukacji ekologicznej, Spółka współpracuje z instytucjami proekologicznymi. Należy do nich Fundacja Agencja Regionalnego Monitoringu Atmosfery Aglomeracji Gdańskiej (ARMAAG). W 2010 r. Grupa LOTOS wsparła ją, przekazując środki finansowe przeznaczone na rozbudowę oprogramowania systemu informacyjnego SoundPlan oraz modernizację stacji pomiarowej AM2, zlokalizowanej w Gdańsku Kaczeńce. Celem tych działań jest rozwój, utrzymanie i doskonalenie monitoringu regionalnego w aglomeracji gdańskiej i Tczewie. Efektem jest doskonalenie systemu informacji o jakości powietrza i określanie wpływu źródeł emisji na stan zanieczyszczenia.

Działania społeczne

Akademia Bezpieczeństwa LOTOS

Program złożony jest z szeregu działań mających na celu przede wszystkim zapobieganie wypadkom drogowym z udziałem dzieci, poprzez działania edukacyjne i propagowanie zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym wśród dzieci i dorosłych. Na działania w 2010 r. składały się następujące elementy:

- Program „LOTOS - Bezpieczna droga do szkoły”,
- Konkurs plastyczny „Uwolnić odbłaski”,
- Udział w Pikniku Motoryzacyjnym i Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym w Sopocie,
- Działania komunikacyjne skierowane do pracowników.

Działania w ramach Akademii Bezpieczeństwa LOTOS skierowane są do zewnętrznych grup odbiorców (dzieci i młodzieży) oraz do wewnątrz, czyli pracowników Grupy Kapitałowej LOTOS.

„**LOTOS - Bezpieczna droga do szkoły**” to program edukacyjno-prewencyjny realizowany we współpracy z Policją i ekspertami BRD, którego celem jest zapobieganie wypadkom drogowym z udziałem dzieci w wieku wczesnoszkolnym. Działanie skierowane jest do pierwszoklasistów szkół podstawowych i ma na celu zwrócenie ich uwagi na zagadnienia dotyczące bezpieczeństwa ruchu drogowego, jak również kształtowanie właściwych zachowań i postaw podczas poruszania się po drodze. Niski poziom bezpieczeństwa, szczególnie wśród pieszych na drogach w Polsce, to ważny problem społeczny. W ramach programu prowadzone są przez policjantów i instruktorów BRD zajęcia, podczas których omawiane są zasady bezpiecznego poruszania się po drogach oraz rozpoznawania odpowiednich miejsc do zabawy. Wszyscy uczestnicy zajęć otrzymują, ufundowane przez koncern, elementy odblaskowe i pakiety edukacyjne BRD.

Program realizowany jest na terenie funkcjonowania wybranych podmiotów wchodzących w skład Grupy Kapitałowej LOTOS, tj. w województwie pomorskim oraz powiatach znajdujących się w bezpośrednim oddziaływaniu spółek LOTOS Czechowice i LOTOS Jasto. W województwie pomorskim działania podejmowane są od 2001 r., w Jaśle od 1998 r. i w Czechowicach od 2004 r.

W ciągu ostatnich pięciu lat Spółka przekazała uczniom ok. 61 tys. odblasków i 38 tys. pakietów BRD, w tym po 13 tys. w 2010 r.

Konkurs „Uwolnić Odblaski” jest integralnym elementem Akademii Bezpieczeństwa LOTOS, adresowanym do uczniów klas pierwszych szkół podstawowych z woj. pomorskiego, powiatu jasielskiego i bielskiego, szczególnie dla uczestników programu „LOTOS - Bezpieczna droga do szkoły”. Ma na celu zwrócenie uwagi dzieci na zagrożenia, z jakimi mogą się spotkać w ruchu drogowym oraz służy wyrobieniu nawyku noszenia elementów odblaskowych, które zmniejszają ryzyko wypadków.

Akademia Bezpieczeństwa LOTOS – rok 2010 w liczbach:

uczestnicy „LOTOS - Bezpieczna droga do szkoły”: 13.000 dzieci, w tym w woj. pomorskim 9.000, w Jaśle i Czechowicach-Dziedzicach po 2.000,

uczestnicy konkursu plastycznego „Uwolnić odbłaski”: udział 500 uczniów z 70 szkół,

uczestnicy Pikniku Motoryzacyjnego i Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym w Sopocie: 5.000 osób.

O wartości Programu Akademii Bezpieczeństwa LOTOS może świadczyć fakt, że Grupa LOTOS w 2010 r. została nagrodzona tytułem Najlepszego Partnera w Biznesie w kategorii społeczna odpowiedzialność biznesu w konkursie organizowanym przez magazyn Home&Market;. Podkreślono zaangażowanie firmy w działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa na drogach, jako szczególnie ważnej w Polsce kwestii.

Projekt Akademia Bezpieczeństwa LOTOS został również zakwalifikowany do Raportu Dobrych Praktyk 2010, przygotowywanego corocznie przez Forum Odpowiedzialnego Biznesu, w którym prezentowane są praktyki przedstawiające innowacyjne podejście do rozwiązywania problemów i jednocześnie przynoszące korzyści dla firmy, stanowiąc wartość dodaną dla niej samej bądź społeczeństwa.

Program „Dobry Sąsiad”

Program został rozpoczęty w 2006 r. Jego realizacja przebiega w bezpośrednim otoczeniu Grupy LOTOS w Gdańsku. Celem strategicznym programu jest podwyższenie świadomości ekologicznej oraz propagowanie działań proekologicznych poprzez wspomaganie edukacji najmłodszych, zaś cele szczegółowe, to:

- angażowanie się w życie lokalnych społeczności poprzez wspieranie festynów rodzinnych, imprez sportowych itp.,
- wspieranie działań proekologicznych w najbliższym sąsiedztwie rafinerii ze szczególnym uwzględnieniem Wyspy Sobieszewskiej,
- wspieranie wybranych inwestycji władz samorządowych mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców dzielnic objętych programem,
- uświadamianie mieszkańców w kierunku zrozumienia specyfiki zakładu i przekonania, że rafineria Grupy LOTOS to zakład posiadający najnowocześniejsze zabezpieczenia ekologiczne,
- minimalizowanie różnic społecznych poprzez wspieranie organizacji oraz instytucji pożytku publicznego, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci,
- angażowanie się w inicjatywy mające charakter trwały, przeznaczone dla mieszkańców dzielnic sąsiadujących z Grupą LOTOS, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, tzn. budowa placów zabaw, boisk sportowych, rekultywacja parków itp.

Realizując cele programu, Grupa LOTOS, w partnerstwie ze Stacją Ornitologiczną Muzeum i Instytutu Zoologii Polskiej Akademii Nauk MiZ PAN, Grupą Badawczą Ptaków Wodnych „Kuling” oraz Stowarzyszeniem Przyjaciół Wyspy Sobieszewskiej, przygotowała i zrealizowała Program „**Chronimy NATURE na Wyspie Sobieszewskiej**”. W jego ramach zrealizowano w 2010 r. następujące działania:

- **stworzono infrastrukturę, która umożliwi zminimalizowanie zagrożeń dla rezerwatu „Mewia Łacha”**: powstała ścieżka ekologiczna o długości ponad 3 km, w części końcowej wytyczona palikami i linami oraz oznaczona 16 tablicami informacyjno-edukacyjnymi o walorach rezerwatu „Mewia Łacha”.
- **przeprowadzono akcję edukacyjno-informacyjną skierowaną do mieszkańców i turystów nt. szczególnych walorów naturalnych Wyspy Sobieszewskiej**; ustawiono 12 tablic edukacyjno-informacyjnych z treściami opisującymi występującą na Wyspie Sobieszewskiej florę i faunę oraz przygotowano i wydrukowano w nakładzie 2.000 sztuk czterdziestostronicowe lokalne czasopismo „Echa Wyspy”. Zamieszczano w nim treści o walorach przyrodniczych Wyspy Sobieszewskiej,
- **zrealizowano kampanię edukacyjną skierowaną do dzieci i młodzieży**, w ramach której sfinansowano wykłady dla 1.048 uczniów ze szkół podstawowych i gimnazjalnych z terenu Gdańska oraz gminy Pruszcz Gdański, a także przygotowano folder „Ptaki Trzcinowisk”, który służy jako pomoc dydaktyczna w prowadzonych działaniach edukacyjnych. Wydrukowano i rozdystrybuowano 13.000 egzemplarzy folderu.

Inne akcje społeczne

Grupa LOTOS w ramach działań społecznych wspiera przedsięwzięcia, których idea są istotne cele i potrzeby społeczne regionów, w których funkcjonuje. Szczególnie wspieramy przedsięwzięcia społeczne ukierunkowane na wyrównywanie szans dzieci i młodzieży, w tym szczególnie dla dzieci z domów dziecka oraz rodzin ubogich i dysfunkcyjnych. W 2010 r. Spółka po raz kolejny zaangażowała się w organizację w Gdańsku Dnia Dziecka w Oliwskim ZOO oraz zorganizowała Mikołajki. Inicjatywy Mikołajkowe zostały zorganizowane w Gdańsku, Jaśle oraz Czechowicach-Dziedzicach.

Grupa LOTOS, w ramach działań w sferze społecznej odpowiedzialności, wspiera lokalne inicjatywy mające na celu wyrównywanie szans osobom pokrzywdzonym przez los. W 2010 r. Grupa LOTOS była partnerem:

- III Międzynarodowych Spotkań Artystycznych organizowanych przez Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu,
- koncertu „Muzyka pamięcią serca” z udziałem osób niepełnosprawnych zorganizowanego przez Fundację „Nuta Nadziei”, który odbył się w Smętowie Granicznym.

Grupa LOTOS wspiera przedsięwzięcia społeczne, które mają za zadanie zbieranie środków finansowych przeznaczonych na pomoc charytatywną dla najbardziej potrzebujących. W 2010 r. Grupa LOTOS wsparła:

- XIV aukcję Rotariańską, Rotary International - Elbląski Klub Rotary,
- koncert charytatywny „Pomóż sobie i innym” zorganizowany przez Polski Czerwony Krzyż – oddział Gdańsk,
- XVIII Uroczysty Wieczór Koncertowy, zorganizowany przez Stowarzyszenie Lion Club Neptun,
- Charytatywny Koncert Świąteczny, zorganizowany przez Gdańską Fundację Innowacji Społecznych w Gdańsku,
- aukcję charytatywną podczas Balu Charytatywnego, zorganizowanego przez Sopot Rotary International Club,
- festyn „Zeszyt dla ucznia”, zorganizowany przez Centrum Wspomagania Organizacji Pozarządowych w Gdańsku,
- Wielki Festyn dla dzieci „Planeta Marzeń”, zorganizowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdańsku.

Inicjatywy podejmowane przez Grupę LOTOS na rzecz najbliższego otoczenia spotykają się z uznaniem. W 2010 r. koncert został jedną z nominowanych w województwie pomorskim firm do tytułu Firma Dobrze Widziana. Laureat zostanie wyłoniony podczas ogólnopolskiej gali, która odbędzie się pod koniec marca 2011 r. w Warszawie. Konkurs prowadzony jest przez Business Centre Club w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, który zakłada prowadzenie kampanii informacyjnej oraz badawczej w zakresie CSR oraz wspieranie wdrażania w polskich firmach zarządzania zgodnego ze standardami społecznej odpowiedzialności biznesu. Firmy biorące udział w konkursie są oceniane pod kątem społecznego zaangażowania, warunków w miejscu pracy, relacji z rynkiem,

działań ekologicznych oraz komunikowania o CSR.

Koncern od lat konsekwentnie angażuje się w realizację wydarzeń kulturalnych, najważniejszych dla regionów, na terenie których zlokalizowane są podmioty Grupy Kapitałowej LOTOS, ale też wychodzące swoim oddziaływaniem poza te regiony. W 2010 r. Spółka przyczyniła się do organizacji między innymi takich wydarzeń kulturalno-społecznych, jak:

- II Festiwal Solidarity of Arts,
- Światowy Zjazd Gdańszczan,
- Miesiąc Heweliusza,
- Święto ulicy Bohaterów Monte Cassino,
- Festiwal Polskich Filmów Fabularnych,
- Cuda Wianki – Lato zaczyna się w Gdyni,
- Bieszczadzkie Spotkania ze Sztuką "Rozsypaniec",
- XXVIII Międzynarodowe Obchody Święta Kultury Łemkowskiej „Łemkowska Watra”,
- LOTOS Jazz Festival – Bielska Zadymka Jazzowa.

Sport

Projekty społeczno-sportowe, ukierunkowane są na wsparcie rozwoju sportowego młodzieży, kształcenie kolejnych pokoleń sportowców, którzy będą zasilali lokalne drużyny czy kadrę narodową. Spółka traktuje jako działania w ramach społecznej odpowiedzialności firmy, odpowiedzialności za środowisko, w którym funkcjonuje. Wychowanie przez sport jest również swego rodzaju walką z rodzącymi się patologiami, sposobem na właściwe spędzanie wolnego czasu, wychowaniem w duchu zdrowej, uczciwej rywalizacji.

Edukacja sportowa

Grupa LOTOS wraz z Partnerem: Polskim Związkiem Narciarskim realizuje jeden z większych programów edukacji sportowej w Polsce „**LOTOS Cup - Szukamy Następców Mistrza**”, organizowany w ramach Narodowego Programu Rozwoju Skoków Narciarskich.

Program powstał w 2004 r. W kolejnych pięciu sezonach odniósł on wielki sukces organizacyjny, sportowy i medialny, stając się jednym z głównych polskich programów sportowo-społecznych. Głównymi ideami programu są: promocja, na niespotykaną dotychczas skalę, skoków narciarskich w wydaniu dziecięcym i młodzieżowym oraz szukanie największych talentów wśród skoczków.

Podstawowym założeniem programu było uruchomienie systemu aktywnego wsparcia młodzieży trenującej w klubach, prowadzących młodzieżowe sekcje skoków narciarskich. W latach 2004–2010 najzdolniejszym młodym skoczkom z dziewiętnastu klubów całej Polski ufundowano 185 kompletów nart z wiązaniami, 161 kombinezonów, 100 kasków i 150 par butów skokowych. Poprzez przekazanie łącznie 596 sztuk profesjonalnego sprzętu sportowego, program dał możliwość pełnego szkolenia najmłodszych grup wiekowych. W ten sposób Grupa LOTOS uruchomiła największy, społeczny program wsparcia uzdolnionych skoczków narciarskich z polskich klubów sportowych. Dodatkowo 72 skoczków w kategoriach młodzików i juniorów młodszych, którzy zajęli pierwszych sześć miejsc w klasyfikacji generalnej zawodów LOTOS Cup w sezonach 2004–2010 otrzymało roczne stypendia sportowe.

W poszczególnych 48 zawodach młodzieżowych LOTOS Cup w latach 2005–2010 rozgrywanych w formule Pucharu Świata na skoczniach w Szczyrku, Wiśle, Zagórzu i Zakopanem rywalizowało ponad 170 skoczków. W trzecim roku istnienia program „Szukamy następców Mistrza” wychował pierwszego skoczka, który został powołany do kadry narodowej seniorów. Maciej Kot ze Startu Krokiew Zakopane wystąpił w konkursie drużynowym Pucharu Świata FIS w fińskim Lahti (marzec 2007 r.) i w ten sposób jedno z głównych założeń programu „szukanie największych talentów polskich skoczków – młodych skoczków, którzy w przyszłości będą reprezentować Polskę na najsłynniejszych skoczniach świata” stało się faktem. Kamil Stoch, który z sezonu na sezon osiąga coraz lepsze wyniki, a który w roku 2011 po raz pierwszy wygrał jedno z zawodów rozgrywanych w ramach Pucharu Świata - w Zakopanem - jest również wychowankiem niniejszego programu.

W sezonie 2007/2008 z szerokiej grupy uzdolnionych skoczków narciarskich – stypendystów programu „Szukamy następców Mistrza”, została wyłoniona młodzieżowa drużyna kombinatorów norweskich. Przed trenerami postawiono cel odbudowania polskiej kombinacji norweskiej. W sezonie 2010/2011 trzon kadry młodzieżowej kombinacji norweskiej stanowią właśnie oni. Biorąc pod uwagę zadanie, jakie postawili przed sobą działacze PZN, jak również efekty już prowadzonych szkoleń, zdecydowano w sezonie 2010/2011 rozszerzyć zakres działań w ramach projektu „Szukamy następców mistrza” i rozegrać dodatkowo 3 zawody LOTOS Cup w kombinacji norweskiej na obiektach Szczyrku, Wisły i Zakopanego z udziałem wszystkich kategorii wiekowych programu, w tym kategorii open dla seniora i juniora A.

Kolejnym obszarem naszej aktywności w zakresie wspierania młodych sportowców jest współpraca z dwoma grupami młodzieżowymi trenującymi na co dzień w klubie Lechia Gdańsk. Na bazie tej współpracy organizowany jest cykl halowych piłkarskich turniejów dla młodzieży, pod nazwą „Złote Lwy Gdańskie”. W ostatnim turnieju udział wzięło 78 zespołów z całej Polski z roczników 1995–2000 i wystąpiło 1.073 młodych piłkarzy.

W ramach prac Społecznego Komitetu Wsparcia EURO 2012, powstałego przy Prezydencie Miasta Gdańska, którego Prezes Grupy LOTOS jest członkiem i Przewodniczącym Rady Sponsorów, Spółka wsparła budowę przyszkolnych boisk piłkarskich ze sztuczną nawierzchnią. Działanie realizowane jest w ramach Programu „Junior Gdańsk 2012”, którego założeniem jest budowa sieci boisk przyszkolnych w Gdańsku dzięki wsparciu finansowemu przedsiębiorców działających na terenie Pomorza. Grupa LOTOS, jako jedyna firma, wsparła budowę dwóch boisk – w 2010 r. ukończono budowę boiska przy Szkole Podstawowej nr 61 w Gdańsku i rozpoczęto kolejne przy Gimnazjum nr 20 w Gdańsku.

W 2010 r. Spółka objęła wsparciem finansowym szkolenie juniorskich drużyn uprawiających hokej na lodzie. W ramach współpracy w grudniu 2010 r. zorganizowany został międzynarodowy turniej dla młodzieży z udziałem drużyn z Rosji, Białorusi i Polski, a na początku 2011 r. drużyna juniorów młodszych, wspierana przez Grupę LOTOS, zdobyła medal podczas Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży w Sportach Zimowych w Krynicy Zdroju.

W sportach motorowych, podobnie jak przy innych dyscyplinach, które są sponsorowane, Spółka wspiera zespół młodych adeptów żużlowych. W 2010 r. zawarta

została umowa ze Stowarzyszeniem Gdański Klub Żużlowy Wybrzeże, który szkoli kolejne pokolenie sportowców z uwzględnieniem najwyższej staranności oraz dbałości o rozwój popularności sportu żużlowego wśród dzieci i młodzieży. Celem Młodzieżowej Szkoły Żużlowej jest wyszkolenie młodych żużlowców do pierwszej drużyny klubu GKS Wybrzeże S.A., właściciela drużyny LOTOS Wybrzeże Gdańsk.

Już w pierwszych miesiącach funkcjonowania Młodzieżowej Szkoły Żużlowej reprezentanci LOTOS Wybrzeża zdołali osiągnąć nieprzeciętne sukcesy. Tytuł indywidualnego mistrza Polski przypadł w udziale trzynastoletniemu gdańszczaninowi.

Drużyna LOTOS Wybrzeże Gdańsk w minionym sezonie zdobyła ponadto złote "krążki" Pucharu Polski Par Klubowych. Grupa LOTOS wspiera szkolenie młodzieży w żużlu od 2006 r. W poprzednich latach szkółka prowadzona była przez Fundację, której przewodzi znakomity sportowiec Zenon Plech. Za największy sukces okresu 2006–2009 należy uznać otrzymany tytuł indywidualnego mistrza Polski dla jednego z wychowanków.

O jakości realizowanych przez Spółkę działań na rzecz edukacji sportowej młodego pokolenia świadczy otrzymanie tytułu laureata Nagrody Biznesu Sportowego w kategorii „Sport dzieci i młodzieży” podczas konkursu nagród biznesu sportowego DEMES 2010 za Narodowy Program Rozwoju Skoków Narciarskich "Szukamy Następców Mistrza", realizowany wspólnie z Polskim Związkiem Narciarskim. Sukcesy przyszłych sportowców w dużej mierze uzależnione są od profesjonalnego przygotowania dzieci, dlatego tak ważne jest zachęcanie ich do aktywnego spędzania wolnego czasu. W ramach programu organizowany jest cykliczny, profesjonalnie przygotowany konkurs LOTOS Cup, pozwalający najmłodszym adeptom skoków narciarskich konkurować z rówieśnikami, promując jednocześnie funkcję wychowania przez sport i obiektywnie egzekwując zasady rywalizacji sportowej oraz fair play.

Sponsoring sportu

Zaangażowanie Grupy LOTOS w sponsorowanie sportu charakteryzuje się strategicznym i długofalowym podejściem. Aktywność Grupy LOTOS koncentruje się na sportach zespołowych, które w ostatnich latach, dzięki swoim osiągnięciom na arenie międzynarodowej, zyskały na bardzo dużej popularności, sportach motorowych oraz zimowych.

koszykówka, siatkówka

Od ponad 12 lat Grupa LOTOS jest sponsorem tytularnym kobiecej drużyny koszykówki kobiet LOTOS Gdynia, który jest: jedenastokrotnym Mistrzem Polski - (1996, 1998–2005, 2009, 2010), pięciokrotnym zdobywcą Pucharu Polski - (2005, 2007, 2008, 2010, 2011), zdobywcą Super Pucharu Polski, klubowym wicemistrzem Ligi Światowej, wicemistrzem Euroligi w latach 2002 i 2004, obecnym w Eurolidze nieprzerwanie od 1998 r.

Ponadto Grupa LOTOS od 2009 r. wspiera zespół siatkówki męskiej LOTOS TREFL Gdańsk, a od 2010 r. zespół koszykówki męskiej TREFL Sopot.

narciarstwo

Od sześciu lat koncern jest Generalnym Sponsorem Polskiego Narciarstwa. W ramach współpracy z Polskim Związkiem Narciarskim wspiera skoczków narciarskich będących w kadrze A i młodzieżowej, zawodników i zawodniczki kadry A i młodzieżowej w biegach narciarskich oraz kadrę kombinacji norweskiej. Jako Generalny Sponsor Polskiego Narciarstwa, Grupa LOTOS wspiera Justynę Kowalczyk, trzykrotną medalistkę olimpijską z Turynu (2006) i Vancouver (2010), dwukrotną mistrzynię świata z Liberca (2009), zdobywczynię dwóch medali podczas Mistrzostw Świata w Oslo (2011), mistrzynię świata i triumfatorkę Pucharu Świata w sezonach 2008/2009 i 2009/2010, oraz Adama Małysza, medalistę olimpijskiego z Salt Lake City (2002) i Vancouver (2010), czterokrotnego indywidualnego mistrza świata, czterokrotnego zdobywcę Pucharu Świata, trzykrotnego tryumfatora Letniego Grand Prix oraz medalistę MŚ w Oslo (2011).

sporty motorowe

Rok 2010 to - poza sponsorowanym od sześciu lat przez Grupę LOTOS rajdem, LOTOS Baltic Cup oraz Górkimi Samochodowymi Mistrzostwami Polski - zaangażowanie poprzez spółki produktowe LOTOS Paliwa i LOTOS Oil w cykl rajdowych wydarzeń sportowych. Spółki współpracowały z dwoma teamami: zawodnicy Kajetan Kajetanowicz i Jarek Baran zapewnili sobie mistrzostwo Polski w klasyfikacji generalnej Rajdowych Samochodowych Mistrzostw Polski 2010, a zespół Dynamic World Rally Team (Michał Kościuszko i Maciej Szczepaniak) uplasował się na 5. miejscu w Mistrzostwach Świata w klasyfikacji SWRC.

Od kilku lat Grupa LOTOS wspiera gdańskich żużlowców, a od dwóch sezonów sportowych jest Sponsorem Tytularnym zespołu LOTOS Wybrzeże Gdańsk, który występuje w I lidze żużlowej. Zespół opiera swój skład o zawodników polskich i zagranicznych. W sezonie 2011 walczyć będzie o wejście do Ekstraligi żużlowej.

Szerzej działania prospołeczne Spółki zaprezentowane zostały w portalu internetowym Grupy LOTOS [[link](#)]

Środowisko

Zastosowane w gdańskiej rafinerii nowoczesne rozwiązania technologiczne daleko przekraczają wymagania ochrony środowiska.

II FILAR STRATEGII SPOŁECZNEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS

ŚRODOWISKO NATURALNE = ODPOWIEDZIALNOŚĆ ŚRODOWISKOWA

zadanie = tworzenie wartości ekologicznych

ekoefektywność, inwestycje „podwójnie korzystne”

Ograniczanie wpływu na środowisko

Od wielu lat polityka środowiskowa Grupy LOTOS dąży do funkcjonowania zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju przy poszanowaniu określonych prawem warunków środowiskowych i z zachowaniem zasad społecznej odpowiedzialności biznesu.

Plany rozwoju

W kolejnych latach wpływ na środowisko zarówno pojedynczych procesów, jak i rafinerii jako całości, będzie ograniczany poprzez realizację różnych inwestycji lub remontów. Po realizacji tych projektów znacząco zmniejszy się emisja zanieczyszczeń do powietrza.

Ograniczanie wpływu na środowisko

Od wielu lat polityka środowiskowa Grupy LOTOS dąży do funkcjonowania zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju przy poszanowaniu określonych prawem warunków środowiskowych i z zachowaniem zasad społecznej odpowiedzialności biznesu.

Osiągnięcie wspomnianych celów możliwe jest dzięki ukierunkowaniu polityki na:

- czystszą produkcję, polegającą na stałym dążeniu do zmniejszenia zużycia mediów i surowców,
- ograniczanie emisji zanieczyszczeń,
- zagospodarowanie odpadów,
- bezpieczeństwo w zakresie prowadzenia procesów przemysłowych w taki sposób, aby skutecznie zapobiegać awariom.

Stosowanie zasady zrównoważonego rozwoju i społecznej odpowiedzialności biznesu oznacza również wytwarzanie wysokiej jakości produktów o możliwie najniższej uciążliwości dla środowiska.

Przy współpracy oraz w toku konsultacji z władzami terenowymi, organizacjami społecznymi zajmującymi się ochroną środowiska w regionie, realizowanych jest wiele działań zmierzających do zmniejszenia oddziaływania Spółki na otoczenie.

Minimalizacja niekorzystnego wpływu osiągnięta jest poprzez:

- stały monitoring emisji i imisji zanieczyszczeń powietrza i wód oraz stężeń węglowodorów wokół firmy, pozwalający na szybką reakcję w sytuacji osiągnięcia niekorzystnych tendencji wzrostu mierników oddziaływania rafinerii na otoczenie,
- wprowadzanie do środowiska ścieków o jakości w pełni dostosowanej do wymagań prawnych dzięki trójstopniowej oczyszczalni ścieków,
- ponowne wykorzystywanie ścieków oczyszczonych do produkcji wody gospodarczej,
- prowadzenie szczegółowego nadzoru nad gospodarką odpadami,
- stosowanie urządzeń ochronnych środowiska, takich jak:
  - system podwójnych uszczelnień zainstalowanych w zbiornikach z dachami pływającymi,
  - zhermetyzowanie wszystkich instalacji technologicznych oraz podłączenie do systemu zrzutów awaryjnych, gdzie węglowodory spalane są w pochodniach,
  - prowadzenie napełniania autocystemem oraz cystern kolejowych z zastosowaniem systemu hermetyzacji i odzysku par.

Zagadnieniami związanymi z szeroko pojętą problematyką ochrony środowiska w Grupie LOTOS zajmuje się wyspecjalizowane Biuro Ochrony Środowiska. Poza monitorowaniem sposobu i zakresu oddziaływania na środowisko obiektów produkcyjnych Grupy LOTOS w Gdańsku oraz analizą w aspekcie zgodności ilości i jakości emitowanych zanieczyszczeń, wytwarzanych odpadów, odprowadzanych ścieków i wód czy emisji hałasu, zadaniem Biura jest również koordynowanie działań zmierzających do przestrzegania środowiskowych wymagań prawnych oraz wyznaczanie standardów dotyczących prowadzonej działalności środowiskowej w całej grupie kapitałowej. Zagadnienia związane z działalnością Biura dotyczą również monitorowania emisji CO₂ i prowadzenia działań w zakresie wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami (SHE) tych emisji. Monitorowanie i raportowanie emisji CO₂ z instalacji Grupy LOTOS objętych SHE przebiega wzorowo, o czym świadczy coroczna pozytywna ocena przeprowadzona przez licencjonowanego weryfikatora - światowego lidera usług certyfikacyjnych.

W ramach podejścia Spółki do zarządzania w obszarze środowiska należy również wspomnieć o podnoszeniu świadomości ekologicznej pracowników, którym poprzez komunikację wewnętrzną przybliżana jest problematyka ochrony środowiska, rozumiana jako działania indywidualne, zakładowe, regionalne oraz globalne.

Plany rozwoju

W kolejnych latach wpływ na środowisko zarówno pojedynczych procesów, jak i rafinerii jako całości, będzie ograniczany poprzez realizację różnych inwestycji lub remontów. Po realizacji tych projektów znacząco zmniejszy się emisja zanieczyszczeń do powietrza.

Grupa LOTOS uczestniczy w projekcie budowy wysokosprawnej elektrociepłowni gazowej, która po zakończeniu częściowo zastąpi obecnie pracującą elektrociepłownię olejową. Do tego czasu w planach jest przeprowadzenie, np. modernizacji kotłów w zakładowej elektrociepłowni, polegającej m.in. na wyposażeniu ich w palniki niskoemisyjne NO_x . Na etapie koncepcyjnym jest również stosowanie, jako podstawowego paliwa w rafinerii, gazu ziemnego (jako nośnika energetycznego oraz jako surowca do produkcji wodoru), a także wykorzystywanie gazów zrzutowych, aktualnie spalanych w systemie pochodni.

Zarządzanie chemikaliami

Ustawodawstwo krajowe i europejskie narzuca Grupie LOTOS określenie wpływu wszystkich produktów na zdrowie i bezpieczeństwo. Wszystkie produkty wytwarzane podczas przerobu ropy naftowej podlegają klasyfikacji, a przez to ocenie wpływu na zdrowie i bezpieczeństwo użytkowania. Grupa LOTOS prowadziła w 2010 r. intensywnie działania, mające na celu wypełnienie wymogów rozporządzenia REACH (ang. Registration Evaluation Authorisation of Chemicals) wraz ze zmianami. Na przełomie września i października 2010 r. Grupa LOTOS zakończyła rejestrację REACH substancji, a w grudniu 2010 r. zgłosiła klasyfikację substancji wprowadzanych do obrotu, lecz niepodlegających obowiązkowi rejestracji REACH. Należy podkreślić, że dotrzymanie narzuconych terminów rejestracji i dokonywania zgłoszeń było możliwe dzięki dobrze skoordynowanej pracy w ramach Projektu REACH rozpoczętego ze znacznym wyprzedzeniem.

Rejestracja została dokonana wspólnie z innymi rafineriami na podstawie odpowiednich umów, w którym pośredniczyła międzynarodowa organizacja CONCAWE, skupiająca rafinerie i zajmująca się badaniem czystości wód oraz powietrza. W ramach rejestracji uzgodniono wspólną klasyfikację, zaproponowano oznakowanie oraz przedstawiono m.in. wyniki badań toksykologicznych, ekotoksykologicznych, fizykochemicznych i identyfikacyjnych. Dzięki wspólnemu działaniu ograniczono ok. 25-krotnie koszty badań w stosunku do oszacowanych podczas rozpoczynania Projektu REACH.

Dzięki działaniom w ramach projektu REACH, klienci koncernu mają gwarancję, że nadal będą otrzymywać certyfikowane produkty wysokiej jakości, a dostawy będą dokonywane zgodnie z wymaganiami zawartymi w prawodawstwie. Wymiana informacji pomiędzy przedsiębiorstwami w ramach SIEF (ang. Scientific Information Exchange Forum) oraz z Europejską Agencją Chemikaliów w Helsinkach odbywała się elektronicznie. Obsługa systemu REACH w Grupie Kapitałowej LOTOS odbywała się poprzez zintegrowany system informatyczny, z którego mogły korzystać wszystkie spółki rejestrujące produkty rafineryjne. Jest on kompatybilny z innymi systemami w ramach konsorcjów produktowych innych przedsiębiorstw petrochemicznych. Jako narzędzia informatyczne wykorzystywano bezpłatną europejską bazę danych i portal, który służył do przesyłania plików rejestracyjnych. Grupa LOTOS na bieżąco analizuje postęp procedur tworzenia tzw. List Kandydackich substancji SVHC (substancji wzbudzających szczególnie duże obawy) i podejmuje wszelkie niezbędne działania celem wywiązania się z obowiązków nałożonych przez rozporządzenie REACH.

Żadna z substancji produkowanych i wprowadzanych do obrotu przez Grupę LOTOS nie znajduje się obecnie na opublikowanej przez Europejską Agencję Chemikaliów Liście Kandydackiej substancji SVHC i nie podlega procedurze udzielania zezwoleń.

Zarządzanie

Ład korporacyjny

Do podstawowych celów realizacji zasad ładu korporacyjnego należy zaufanie w relacjach z interesariuszami oraz otwartość i konsekwentne budowanie wartości Spółki dla akcjonariuszy.

Systemy zarządzania

W Grupie LOTOS posiadanie certyfikatu Zintegrowanego Systemu Zarządzania nie jest celem samym w sobie. Wdrażamy działania zapewniające uzyskiwanie realnych wartości z posiadanego systemu. Normy pokazują nam uniwersalne rozwiązania zwiększające szanse na znalezienie wartości dodanej, czyli uczynienie wdrożonego systemu skutecznym i bardziej użytecznym.

Zarządzanie ryzykiem

W Grupie LOTOS zarządzanie ryzykiem korporacyjnym ma na celu: zapewnienie kompleksowej wiedzy o zagrożeniach i szansach związanych z działalnością Grupy Kapitałowej LOTOS, umożliwienie podejmowania szybkich i efektywnych decyzji, na podstawie analizy ryzyka oraz przygotowanie organizacji na natychmiastową reakcję, w przypadku wystąpienia ryzyka.

Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Grupy LOTOS we wszystkich dziedzinach działalności Spółki. Może delegować swoich członków do samodzielnego pełnienia określonych funkcji oraz powoływać stałe bądź doraźne komitety, sprawujące nadzór nad poszczególnymi sferami działalności.

Zarząd

Zarząd reprezentuje Spółkę wobec osób trzecich oraz prowadzi wszelkie sprawy korporacyjne Grupy LOTOS. Nie dotyczy to spraw, które są zastrzeżone do kompetencji Walnego Zgromadzenia lub Rady Nadzorczej, a także tych, które przekraczają zakres zwykłego zarządzania przedsiębiorstwem dla poszczególnych członków Zarządu.

Ład korporacyjny

Grupa LOTOS co roku publikuje oświadczenia Zarządu o stosowaniu ładu korporacyjnego.

Do podstawowych celów realizacji zasad ładu korporacyjnego w Grupie LOTOS należy:

- przejrzystość jej działania jako spółki giełdowej,
- zaufanie w relacjach z interesariuszami,
- otwartość i konsekwentne budowanie wartości Spółki dla akcjonariuszy.

Od debiutu giełdowego w czerwcu 2005 r. Grupa LOTOS przestrzegała większości zaleceń skodyfikowanych w dokumencie „Dobre praktyki w spółkach publicznych”, a od 1 stycznia 2008 r. stosuje większość zasad ładu korporacyjnego zebranych pod nazwą „Dobre praktyki spółek notowanych na GPW”, przyjętych przez Radę Nadzorczą Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (GPW) 4 lipca 2007 r. Od 1 lipca 2010 r. Grupa LOTOS S.A. stosuje znowelizowany przez GPW w dniu 19 maja 2010 r. zbiór Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW. Pełen tekst zbioru zasad jest dostępny publicznie na stronie internetowej GPW oraz w profilu inwestorskim internetowego portalu Grupy LOTOS.

Dobre praktyki spółek notowanych na GPW [[link](#)]

Grupa LOTOS co roku publikuje oświadczenia Zarządu o stosowaniu ładu korporacyjnego. Są one dostępne w serwisie internetowym Spółki.

Zgodnie z zasadą „comply or explain”, która zakłada, że spółki publiczne powinny stosować wszystkie zasady dobrych praktyk, a raportować jedynie przypadki, gdy nastąpi naruszenie którejs z nich w sposób incydentalny lub trwały, Zarząd Spółki podał do publicznej wiadomości w 2008 r. oraz powtórzył w kolejnych latach, wykaz niestosowanych zasad ładu korporacyjnego wraz z komentarzem o przyczynach zaistniałych odstępstw.

Oświadczenie Zarządu o stosowaniu ładu korporacyjnego w 2008 r. [[link](#)]

W 2010 r. Grupa LOTOS nie opublikowała odrębnych komunikatów związanych z nieprzestrzeganiem zasad zawartych w zbiorze „Dobre praktyki spółek notowanych na GPW”.

Grupa LOTOS podejmuje działania w sferze wdrażania dobrych praktyk dotyczących ochrony środowiska, bezpieczeństwa pracy i systemów zarządzania, wykraczających poza wymogi przewidziane prawem państwowym. Od 19 listopada 2009 r. Spółka wchodzi w skład pierwszego w Europie Środkowo-Wschodniej indeksu przedsiębiorstw odpowiedzialnych społecznie, tzw. RESPECT Index (Responsibility, Ecology, Sustainability, Participation, Environment, Community, Transparency), do którego zakwalifikowano 16 spółek notowanych na rynku regulowanym GPW i jednocześnie wyróżnionych przyznaniem im ratingu A, jako liderom zrównoważonego rozwoju, ładu informacyjnego i komunikacji na rynku finansowym. W styczniu 2011 r. Spółka została ponownie wybrana do składu RESPECT Index.

Grupa LOTOS zajęła pierwsze miejsce w kategorii „Relacje z inwestorami” rankingu Giełdowa Spółka Roku, który na zlecenie „Pulsu Biznesu” przygotował instytut badawczy „Pentor”. W ocenie specjalistów rynków kapitałowych – analityków giełdowych, doradców inwestycyjnych i maklerów reprezentujących domy i biura maklerskie, towarzystwa ubezpieczeniowe, fundusze, departamenty kapitałowe banków oraz firmy konsultingowe zlokalizowane na terenie całego kraju – Grupa LOTOS prowadzi najwyższej jakości dialog z inwestorami indywidualnymi oraz instytucjonalnymi, a także najszybciej reaguje na pytania i wątpliwości inwestorów.

Systemy zarządzania

Podejście do zarządzania w Grupie LOTOS zakłada stałe doskonalenie organizacji. W 2010 r. Spółka zainicjowała cykliczną ocenę dojrzałości organizacyjnej, w tym wdrożonych systemów zarządzania.

Podejście do zarządzania

W Grupie LOTOS posiadanie certyfikatu Zintegrowanego Systemu Zarządzania nie jest celem samym w sobie. Wdrażamy działania zapewniające uzyskiwanie realnych wartości z posiadanego systemu. Normy pokazują nam uniwersalne rozwiązania zwiększające szanse na znalezienie wartości dodanej, czyli uczynienie wdrożonego systemu skutecznym i bardziej użytecznym.

System kontroli wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej w Grupie LOTOS to zestaw rozwiązań organizacyjno-procesowych odnoszących się do całej organizacji oraz procedur określających funkcjonowanie poszczególnych procesów. System zapewnia uporządkowane i efektywne prowadzenie działalności zgodnej z celami organizacji, z przepisami prawa oraz regulacjami wewnętrznymi.

Główne zmiany w systemach i kluczowe projekty w 2010 r.

Grupa LOTOS dąży do osiągnięcia oczekiwanego poziomu profesjonalizacji kultury organizacyjnej. Czynnikiem ten ma istotny wpływ na możliwość odnoszenia przez nią sukcesów w zakresie ochrony i budowania wartości dla interesariuszy.

Plany rozwoju

W 2011 r. kontynuowane będą istniejące i wdrażane nowe projekty, które odpowiadają wymogom wewnętrznego procesu doskonalenia organizacji.

Podejście do zarządzania

W Grupie LOTOS posiadanie certyfikatu Zintegrowanego Systemu Zarządzania nie jest celem samym w sobie. Wdrażamy działania zapewniające uzyskiwanie realnych wartości z posiadanego systemu. Normy pokazują nam uniwersalne rozwiązania zwiększające szanse na znalezienie wartości dodanej, czyli uczynienie wdrożonego systemu skutecznym i bardziej użytecznym.

Celem jest podniesienie konkurencyjności w sposób zorganizowany i odpowiedzialny, ale też przejrzysty i dostępny dla wszystkich pracowników.

Głównymi beneficjentami systemu jest cała organizacja, jak również nasi klienci i dostawcy, dlatego prowadzimy działania w celu zwiększenia zaangażowania uczestników procesów w prowadzone działania, dbając o ich koordynację na wielu płaszczyznach.

Zintegrowany System Zarządzania w Grupie LOTOS jest systemem ugruntowanym w organizacji, a zdobyte na przestrzeni wielu lat doświadczenia zmagają w kierunku zapewnienia funkcjonowania jednolitych systemów zarządzania w ramach Grupy Kapitałowej LOTOS w celu ich rozwoju oraz budowy wspólnej platformy zarządzania, z uwzględnieniem specyfiki spółek zależnych.

Zintegrowany System Zarządzania

Dla klienta: gwarancja dbałości o jakość produktów i usług

Dla otoczenia: dowód troski o środowisko

Dla pracowników: zapewnienie bezpieczeństwa pracy

Systemy zarządzania w Grupie Kapitałowej LOTOS 30.01.2011 r.

Nazwa spółki	Wdrożone systemy zarządzania
Grupa LOTOS	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001. Wdrożone wymagania Publikacji Standaryzacyjnej Zapewniania Jakości AQAP 2110 oraz wymagania Wewnętrznego Systemu Kontroli obrotu materiałami o znaczeniu strategicznym, zgodne z normą PN-N-19001.
LOTOS Asfalt	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001. Wdrożony i certyfikowany system Zakładowej Kontroli Produkcji.
LOTOS Kolej	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001. Wdrożony System Zarządzania Bezpieczeństwem Przewozów Kolejowych (SMS).
LOTOS Lab	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001. Akredytacja Polskiego Centrum Akredytacji zgodna z normą PN-EN ISO/IEC 17025:2005.
LOTOS Ochrona	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001.
LOTOS Oil	Wdrożony i certyfikowany System Zarządzania zgodny z normą ISO 9001 oraz Publikacją Standaryzacyjną Zapewniania Jakości AQAP 2110. Ponadto wdrożono wymagania ISO 14001 i PN-N-18001.
LOTOS Parafiny	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001.
	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania

LOTOS Petrobaltic	zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001. Wdrożone systemy ISM Code (System Zarządzania Bezpieczną Eksploatacją Statków i Zapobieganiem Zanieczyszczeniu), ISPS Code (System Ochrony Statku i Obiektu Portowego).
LOTOS Serwis	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001. Wdrożone wymagania jakości dotyczące spawania wyrobów metalowych zgodne z normą PN-EN ISO 3834-2:2007.
LOTOS Straż	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001.
LOTOS Czechowice	Wdrożony Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001.
LOTOS Paliwa	Wdrożony i certyfikowany System Zarządzania Jakością zgodny z normą ISO 9001.
LOTOS Jasło	Spółka obecnie wdraża wymagania Zintegrowanego Systemu Zarządzania.
LOTOS Tank	Spółka obecnie wdraża wymagania Zintegrowanego Systemu Zarządzania.

Audyty Zintegrowanego Systemu Zarządzania

Audyty w Grupie Kapitałowej LOTOS są jednym z głównych narzędzi doskonalenia Zintegrowanego Systemu Zarządzania. Dzięki ich wynikom kierownictwo ma dostęp do informacji dotyczących skuteczności realizowanych procesów, a przez to możliwość podejmowania właściwych decyzji zarządczych.

Liczba auditów przeprowadzonych w Grupie LOTOS na przestrzeni ostatnich lat kształtuje się na zbliżonym średnim poziomie ponad 60 auditów rocznie, a średnio audyt trwa ok. 3 audytodni.

Liczba auditów zrealizowanych w latach 2007–2010

Audyty realizowane przez Grupę LOTOS, to przede wszystkim:

- **audyty wewnętrzne** w komórkach organizacyjnych Grupy LOTOS, w zakładach produkcyjnych oraz w bazach paliw, a także audyty przekrojowe dotyczące specyficznego zagadnienia w określonej części organizacji,
- **audyty korporacyjne** prowadzone w spółkach zależnych Grupy LOTOS, mające na celu ocenę stopnia wdrożenia wymagań korporacyjnych,
- **audyty dostawców** realizowane przede wszystkim w firmach prowadzących prace remontowo-budowlane na terenie Grupy LOTOS, mają na celu ocenę spełnienia wymagań przekazanych dostawcom do realizacji (w szczególności z obszaru bhp i ochrony środowiska), w związku z realizacją Programu 10+ od 2008 r. wzrastała liczba tych auditów.

Podział auditów zrealizowanych w latach 2009–2010

Podział auditów wewnętrznych w 2009 r.

Podział auditów wewnętrznych w 2010 r.

Spółki zależne Grupy Kapitałowej LOTOS w ramach własnych systemów zarządzania dodatkowo realizują również audyty wewnętrzne, a także, jeżeli zachodzi taka potrzeba, audyty dostawców.

Staramy się kształtować spójną politykę dotyczącą prowadzenia auditów w Grupie Kapitałowej LOTOS. Aby móc taką wartość dodaną z auditów uzyskać, z roku na rok mamy coraz wyższe wymagania względem auditorów, jednocześnie kontynuując, w ramach Szkoły Auditora, szkolenie wielu osób z różnych obszarów biznesowych Grupy Kapitałowej LOTOS.

System kontroli wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej w Grupie LOTOS to zestaw rozwiązań organizacyjno-procesowych odnoszących się do całej organizacji oraz procedur określających funkcjonowanie poszczególnych procesów. System zapewnia uporządkowane i efektywne prowadzenie działalności zgodnej z celami organizacji, z przepisami prawa oraz regulacjami wewnętrznymi.

Wyrazem organizacyjnym systemu kontroli wewnętrznej Grupy LOTOS jest m.in.:

- struktura organizacyjna określająca zasady podległości służbowej,
- regulamin organizacyjny określający cele i zadania poszczególnych komórek,
- zakresy obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności dla pracowników,
- zróżnicowany charakter uprawnień w dostępie do informacji, dokumentów i przechowywanych danych,
- upoważnienia, pełnomocnictwa, formalne ustanowione zastępstwa,
- ograniczenia dostępu do pomieszczeń, w szczególności tych o charakterze szczególnym, gdzie przechowywane są informacje poufne, dane osobowe itp.,

a także ustalone zasady:

- bezpieczeństwa i ochrony,
- definiowania celów,
- dokumentowania działalności (operacyjnej, finansowo-księgowej, handlowej),
- tworzenia wewnętrznych uregulowań,
- raportowania wewnętrznego.

Pozostałe rozwiązania tworzące system kontroli wewnętrznej w Spółce to te, które wbudowane są w każdy z procesów operacyjnych, zdefiniowanych w organizacji.

Nadzór nad funkcjonowaniem systemu został przypisany do odpowiednich funkcji w organizacji w ramach struktury organizacyjnej. Ponadto w Spółce funkcjonuje Audyt Wewnętrzny, który m.in. dokonuje oceny rozwiązań składających się na system kontroli wewnętrznej. Wyniki z przeprowadzonych badań przekazywane są w formie raportów Zarządowi i Komitetowi Audytu Rady Nadzorczej Grupy LOTOS.

Główne zmiany w systemach i kluczowe projekty w 2010 r.

Grupa LOTOS dąży do osiągnięcia oczekiwanego poziomu profesjonalizacji kultury organizacyjnej. Czynnikiem ten ma istotny wpływ na możliwość odnoszenia przez nią sukcesów w zakresie ochrony i budowania wartości dla interesariuszy.

Ocena dojrzałości organizacyjnej

W raportowanym okresie przeprowadzona została ocena dojrzałości organizacyjnej Grupy LOTOS. Ocena dotyczyła roku 2010 i ze względu na fakt, iż dokonano jej po raz pierwszy, miała charakter pilotażowy.

Dojrzałość organizacyjna przedsiębiorstwa to osiągnięty przez daną organizację poziom profesjonalizacji kluczowych rozwiązań organizacyjnych, procesów i podejmowanych działań, a także ich zgodność z najlepszymi praktykami w obszarze funkcjonowania organizacji i zarządzania nią.

W związku z przyjętym przez Grupę LOTOS podejściem do zarządzania, zakładającym ciągłe doskonalenie, Spółka zdecydowała o podjęciu działań zmierzających do uzyskania obiektywnego zapewnienia dotyczącego dojrzałości przyjętych rozwiązań w zakresie:

- kontroli wewnętrznej,
- zarządzania ryzykiem,
- zgodności („compliance”),
- przeciwdziałania nadużyciom,
- ładu korporacyjnego.

W celu dokonania wewnętrznej oceny dojrzałości powyższych systemów Spółka, we współpracy z zewnętrznym doradcą, opracowała model oceny wykorzystujący najlepsze praktyki biznesowe ujęte w modelu GRC (Governance, Risk Management, and Compliance) wypracowanym przez Open Compliance & Ethics Group. Podstawę dla prac nad konstrukcją modelu stanowiły również inne dokumenty, w tym „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW” oraz metodyki doradcy zewnętrznego w zakresie zarządzania ryzykiem oraz zarządzania ryzykiem nadużyć.

Opracowany model zakłada jednolite podejście do dokonywania przeglądu i formułowania ocen w odniesieniu do budowy i struktury poszczególnych systemów, jak i skuteczności ich działania. Pozwala formułować zarówno ocenę każdego z systemów z osobna, jak również dokonywać kompleksowej oceny dojrzałości organizacyjnej Spółki. Podejście to umożliwia identyfikowanie obszarów, w których zachodzi poprawa lub pogorszenie wyników, a także formułowanie rekomendacji i inicjowanie działań naprawczych.

Ocena systemu kontroli wewnętrznej dotyczy głównie rozwiązań w zakresie środowiska kontroli wewnętrznej. Głównym obszarem zainteresowania w przypadku oceny systemu zarządzania ryzykiem są zagadnienia związane z zarządzaniem tym procesem, identyfikacją oraz oceną zidentyfikowanego ryzyka. System zgodności („compliance”) oceniany jest przede wszystkim pod kątem poprawności rozwiązań przyjętych w zakresie zapewnienia zgodności przyjętych rozwiązań i podejmowanych działań z regulacjami zewnętrznymi. W ocenie systemu przeciwdziałania nadużyciom oceniane są przede wszystkim rozwiązania służące zapobieganiu nadużyciom, w tym ukierunkowane na budowanie i pielęgnowanie właściwych postaw etycznych oraz podejście stosowane w zakresie identyfikacji i oceny obszarów nadużyć. Istotnym elementem procesu oceny ładu korporacyjnego są kwestie związane z efektywnością zarządzania i sprawnością organizacyjną Spółki, w tym w zakresie kształtowania kultury korporacyjnej, formułowania celów, komunikacji, monitoringu, kontroli etc.

Skumulowana ocena dojrzałości organizacyjnej Spółki wskazuje, że Grupa LOTOS jest organizacją, która ukierunkowana jest na profesjonalizację podejmowanych działań oraz przyjmowanie rozwiązań stanowiących dobre praktyki w zakresie funkcjonowania organizacji i zarządzania nią. Jednocześnie jednak da się zauważyć znaczne zróżnicowanie w poziomie rozwoju, rozumianym jako zaprojektowanie i efektywność, poszczególnych systemów wpływających na stan dojrzałości organizacyjnej Spółki.

Wysoka ocena uzyskana przez Grupę LOTOS wynika w znacznym stopniu z wysiłków poczynionych w poprzednich latach na zabezpieczenie wartości i funkcjonowania przedsiębiorstwa, których wyrazem są sprawnie działający system kontroli wewnętrznej oraz rozwiązania tworzące ład korporacyjny i służące zapewnieniu zgodności.

Rezultat ten był możliwy również dzięki działaniom skierowanym na ustanowienie w organizacji systemu zarządzania ryzykiem, który konsekwentnie wdrażany i powiązany z procesami decyzyjnymi zachodzącymi w Spółce może stać się ważnym czynnikiem w procesie kreowania wartości dla akcjonariuszy i pozostałych interesariuszy

Założeniem Grupy LOTOS jest dokonywanie oceny dojrzałości organizacyjnej także w kolejnych latach, w cyklu rocznym.

Aplikacja Wymagania Grupy LOTOS dla kontrahentów

Jednym z priorytetów Grupy LOTOS jest zapewnienie bezpiecznych warunków pracy, zarówno własnym pracownikom, jak i pracownikom firm zewnętrznych, wykonujących prace na terenie Grupy LOTOS. Kierując się tymi zasadami oraz wnioskami z auditów dostawców zrodziła się potrzeba udoskonalenia zasad dystrybucji wymagań Grupy LOTOS kontrahentom. Mając na uwadze ciągle podnoszenie skuteczności komunikacji z interesariuszami, jakimi są kontrahenci, Grupa LOTOS opracowała nowy elektroniczny system służący do dystrybucji bieżących wewnętrznych wymagań i zasad obowiązujących na terenie Grupy LOTOS, w szczególności z zakresu szeroko pojętego bezpieczeństwa pracy, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa fizycznego oraz ochrony przeciwpożarowej.

Aplikacja Wymagania Grupy LOTOS dla kontrahentów, która została wdrożona z dniem 1 stycznia 2011 r., będzie dostępna wyłącznie dla uprawnionych osób przez zabezpieczoną, dedykowaną stronę internetową. Stanowi ona również platformę wymiany informacji w zakresie bezpieczeństwa pracy pomiędzy kontrahentami a służbą BHP Grupy LOTOS.

System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji

W Grupie LOTOS wdrażany jest system ochrony informacji wrażliwych DLP (Data Loss Prevention), który umożliwia kontrolowanie przepływu informacji wewnątrz przedsiębiorstwa oraz zapobieganie niekontrolowanemu lub nieuprawnionemu wydostawianiu się na zewnątrz informacji o największym znaczeniu dla Spółki, zgodnie z zasadami bezpieczeństwa informacji obowiązującymi w przedsiębiorstwie.

System Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym (Enterprise Risk Management, ERM)

Grupa Kapitałowa LOTOS kontynuuje wdrażanie systemu zarządzania ryzykiem korporacyjnym (Enterprise Risk Management, ERM). Ma on na celu zapewnienie bezpiecznej i skutecznej realizacji celów strategicznych i operacyjnych grupy kapitałowej. System wspiera podejmowanie szybkich, prawidłowych i świadomych decyzji na podstawie dokonanych wcześniej analiz ryzyka. Wdrożone zasady identyfikacji i oceny ryzyka pozwalają na odpowiednio wczesne reagowanie na występujące zagrożenia i ich częściowe lub całkowite ograniczenie. Poprzez opracowanie stosownych planów postępowania, pozwala także przygotować się na wypadek materializacji danego ryzyka. Grupa LOTOS identyfikuje również pojawiające się szanse oraz nowe możliwości i dąży do ich wykorzystania. Dzięki zarządzaniu ryzykiem korporacyjnym w Grupie LOTOS realizowane są działania - w ramach akceptowalnego poziomu ryzyka - które są najbardziej korzystne z punktu widzenia jej działalności biznesowej.

Plany rozwoju

W 2011 r. kontynuowane będą istniejące i wdrażane nowe projekty, które odpowiadają wymogom wewnętrznego procesu doskonalenia organizacji.

Plany na ten rok zakładają stopniowe włączanie do istniejącego Zintegrowanego Systemu Zarządzania nowych projektów, dyktowanych realnymi potrzebami przedsiębiorstwa. Kluczowe spośród nich to:

- wdrażanie Systemu Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym (Enterprise Risk Management, ERM) – szczegółowe informacje o systemie zarządzania ryzykiem korporacyjnym w Grupie LOTOS, stosowane zasady i narzędzia opisane zostały w rozdziale „Wizja rozwoju”,
- wdrażanie wymagań Systemu Zarządzania Energią (Energy Management System, EnMS) w celu wsparcia działań zmierzających do poprawy wydajności energetycznej w Grupie LOTOS. Proces realizowany będzie w zgodzie z celami Polityki energetycznej Polski do 2030 r. (w zakresie poprawy efektywności energetycznej oraz oddziaływania na środowisko) i celami ilościowymi w zakresie emisji gazów cieplarnianych do roku 2020. Zamiarem Spółki jest wykorzystanie potencjału już zrealizowanych projektów zwiększających efektywność energetyczną oraz wdrożenie najlepszych praktyk, rozwiązań i standardów technicznych, których celem jest oszczędność energii (m.in. projekty realizujące zalecenia Dyrektyw UE),
- wdrażanie zarządzania projektowego przedsięwzięciami w Grupie Kapitałowej LOTOS ma na celu rozwój narzędzi i metod, które pozwolą na skuteczne realizowanie strategii firmy. Opierając się na najlepszych światowych wzorcach i doświadczeniu naszych pracowników wprowadzimy jednolity system pozwalający na:
  - wybór najlepszych przedsięwzięć pozwalających realizować cele strategiczne,
  - efektywną realizację tych przedsięwzięć,
  - skuteczne monitorowanie ich realizacji,
  - rzetelną ocenę osiągniętych rezultatów,
- doskonalenie i rozbudowę funkcjonującego w Grupie Kapitałowej LOTOS Portalu Zintegrowanego Systemu Zarządzania, narzędzia służącego m.in. do dystrybucji wymagań wewnętrznych i aktów prawnych oraz gromadzenia informacji dotyczących ochrony środowiska, nadanych pełnomocnictw i wystawianych referencji,
- doskonalenie aplikacji służącej do dystrybucji kontrahentom wewnętrznych wymagań i zasad obowiązujących na terenie Grupy LOTOS. Planowane jest między innymi rozszerzenie uprawnień dla spółek zależnych Grupy LOTOS,
- realizację kolejnego etapu szkoleń w ramach Szkoły Auditora, której celem jest przygotowanie odpowiednio wyszkolonych i doświadczonych auditorów, przeprowadzających audyty w poszczególnych spółkach Grupy Kapitałowej LOTOS w oparciu o najwyższe, jednolite standardy korporacyjne.

Zarządzanie ryzykiem

Dla wszystkich zarejestrowanych ryzyk wskazywane są stosowane środki kontroli i mechanizmy zabezpieczające oraz sposób monitorowania danego ryzyka.

Podejście do zarządzania

W 2010 r. określono szczegółowe zasady identyfikacji i oceny ryzyka, sposobu monitorowania i raportowania oraz weryfikacji skuteczności prowadzonych działań. Procedura ma na celu zapewnienie, że zaplanowane w Grupie Kapitałowej LOTOS działania są realizowane cyklicznie, stosowana metodologia jest optymalna i adekwatna do różnych obszarów działalności, a sam proces zarządzania ryzykiem jest spójny i skuteczny.

Kluczowe instrumenty

W Grupie LOTOS identyfikowane są ryzyka dla realizacji celów strategicznych oraz procesowych/operacyjnych. Identyfikacja dokonywana jest najczęściej podczas warsztatów grupowych, ale także każdy pracownik ma prawo i obowiązek zgłaszania zauważonych zagrożeń i szans, które są związane z realizowanymi procesami i mogą mieć wpływ na osiągnięcie wyznaczonych celów.

Plany rozwoju

W Grupie LOTOS trwają prace nad budową narzędzia informatycznego wspierającego system zarządzania ryzykiem korporacyjnym.

Podejście do zarządzania

W 2010 r. określono szczegółowe zasady identyfikacji i oceny ryzyka, sposobu monitorowania i raportowania oraz weryfikacji skuteczności prowadzonych działań. Procedura ma na celu zapewnienie, że zaplanowane w Grupie Kapitałowej LOTOS działania są realizowane cyklicznie, stosowana metodologia jest optymalna i adekwatna do różnych obszarów działalności, a sam proces zarządzania ryzykiem jest spójny i skuteczny.

W Grupie LOTOS zarządzanie ryzykiem korporacyjnym (Enterprise Risk Management - ERM) ma na celu:

- zapewnienie kompleksowej wiedzy o zagrożeniach i szansach związanych z działalnością grupy kapitałowej,
- umożliwienie podejmowania szybkich i efektywnych decyzji na podstawie analizy ryzyka,
- przygotowanie organizacji na natychmiastową reakcję w przypadku wystąpienia ryzyka.

W celu realizacji powyższych założeń wdrażane jest systemowe podejście do zarządzania ryzykiem obejmujące:

- identyfikację ryzyk oraz ich ocenę jakościową i ilościową,
- ustalenie strategii postępowania z ryzykiem,
- wdrożenie zaplanowanych działań,
- weryfikację skuteczności przeprowadzonych działań,
- stały monitoring i kontrolę zarówno poziomu ryzyka, jak i statutu realizowanych działań,
- ustandaryzowane zasady komunikacji i raportowania.

Reakcja na ryzyko w Grupie LOTOS obejmuje cztery formy działań:

- ograniczenie prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka, np. poprzez działania kontrolne, wprowadzenie zmian w procesie, itp.,
- transfer, czyli przeniesienie ryzyka na inny podmiot np. poprzez ubezpieczenie, outsourcing,
- unikanie ryzyka poprzez wycofywanie się z danego obszaru ryzyka lub niepodejmowanie takich działań (jest to jednak najrzadziej stosowana strategia),
- akceptacja danego poziomu ryzyka, w przypadku, gdy nie da się już go ograniczyć, lub gdy ryzyko jest na tyle małe, że nie ma takiej potrzeby.

Podstawowe zasady i zakres odpowiedzialności obowiązujący w systemie określa „Polityka Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym w Grupie Kapitałowej Grupy LOTOS”. W Grupie LOTOS działa ponadto Komitet ds. Strategii i Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym, który pełni funkcję opiniodawczą. Weryfikuje on przede wszystkim, czy zaplanowane przez właścicieli ryzyk działania ograniczające ryzyko są spójne z punktu widzenia funkcjonowania całej Grupy Kapitałowej LOTOS i nie powodują niebezpiecznego podniesienia poziomu ryzyka w innym obszarze działalności.

Raz do roku dokonywana jest ocena skuteczności systemu zarządzania ryzykiem korporacyjnym. Jej wyniki wykorzystywane są w celu dalszego doskonalenia systemu. Informacje na temat funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem korporacyjnym przekazywane są Zarządowi oraz Komitetowi Audytu Rady Nadzorczej Grupy LOTOS.

Kluczowe instrumenty

W Grupie LOTOS identyfikowane są ryzyka dla realizacji celów strategicznych oraz procesowych/operacyjnych. Identyfikacja dokonywana jest najczęściej podczas warsztatów grupowych, ale także każdy pracownik ma prawo i obowiązek zgłaszania zauważonych zagrożeń i szans, które są związane z realizowanymi procesami i mogą mieć wpływ na osiągnięcie wyznaczonych celów.

Ocena ryzyka dokonywana jest w dwóch perspektywach czasowych: w okresie najbliższego roku oraz do końca okresu obowiązującej Strategii Grupy Kapitałowej LOTOS, czyli aktualnie do 2015 r. Dla każdego ryzyka szacowane jest prawdopodobieństwo jego wystąpienia, a następnie wyceniane są skutki finansowe oraz skutki reputacyjne, jakie dane ryzyko może generować dla Grupy LOTOS. Uwzględniany jest tu zarówno wpływ na bezpieczeństwo ludzi, środowisko naturalne, a także przewidywany odbiór przez interesariuszy.

Dla wszystkich zarejestrowanych ryzyk wskazywane są stosowane środki kontroli i mechanizmy zabezpieczające oraz sposób monitorowania danego ryzyka. Każde ryzyko posiada tzw. właściciela ryzyka, który jest odpowiedzialny za jego nadzór i monitorowanie przy wykorzystaniu ustalonych wskaźników. Wyniki monitorowania są raportowane zgodnie z przyjętymi zasadami.

Na podstawie przeprowadzonej oceny przygotowana jest zagregowana Mapa Ryzyk Grupy Kapitałowej LOTOS. Jest to dokument dynamiczny i podlega zmianom, co spowodowane jest zmiennością otoczenia, procesów biznesowych realizowanych w organizacji, zakończeniem realizacji jednych inwestycji i rozpoczęciem kolejnych, a także zastosowaniem działań ograniczających zidentyfikowane ryzyko.

Wszystkie ryzyka, które oceniono jako znaczące z punktu widzenia realizowanych celów, poddawane są szczegółowym analizom pod kątem czynników danego ryzyka i bieżącego sposobu zarządzania i monitorowania. W wyniku dokonanych analiz, przygotowywane są plany ograniczania ryzyka oraz plany postępowania na wypadek jego materializacji.

W Grupie LOTOS prowadzone jest także zarządzanie ryzykami w projektach, zwłaszcza inwestycyjnych. Kryteria oceny ryzyka są nieco odmienne, gdyż zostały dostosowane do obszaru zarządzania projektami. Zasady postępowania z samym ryzykiem są jednak spójne w całej Grupie LOTOS i pozwalają na skuteczną i bezpieczną realizację zaplanowanych projektów.

Plany rozwoju

W Grupie LOTOS trwają prace nad budową narzędzia informatycznego wspierającego system zarządzania ryzykiem korporacyjnym.

Obecnie wykorzystywane narzędzie wspiera ocenę ryzyk i ich wizualizację na mapie. Budowa nowego, kompleksowego narzędzia pozwoli dodatkowo na stały monitoring poziomu różnych ryzyk, wykorzystując ustalone wskaźniki KRI (key risk indicators). Aby usprawnić jego funkcjonowanie będzie ono zintegrowane z innymi systemami Grupy LOTOS (np. z SAP) w celu bezpośredniego pobierania i wykorzystywania danych tam gromadzonych.

Obecnie prowadzone są również prace nad wspólną dla całej Grupy LOTOS bazą incydentów, czyli zdarzeń, które po pierwsze mogą mieć wpływ na materializację różnych ryzyk, ale także mogą informować o nowych pojawiających się ryzykach, dotychczas niezidentyfikowanych.

Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Grupy LOTOS we wszystkich dziedzinach działalności Spółki.

Kompetencje

Rada Nadzorcza powoływana jest przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy.

Skład

Zgodnie ze Statutem Grupy LOTOS w skład Rady Nadzorczej wchodzi od sześciu do dziewięciu członków, w tym przewodniczący, wiceprzewodniczący i sekretarz. Liczbę członków Rady Nadzorczej ustala Walne Zgromadzenie.

Stale komitety Rady Nadzorczej

Komitety na stałe powołane przez Radę Nadzorczą to: Komitet Audytu, Komitet Strategii i Rozwoju oraz Komitet Organizacji i Zarządzania.

Wynagradzanie

Ustalanie zasad wynagradzania członków Rady Nadzorczej należy do kompetencji Walnego Zgromadzenia. Wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej podlegają ograniczeniom i zasadom określonym w Ustawie z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. nr 26 z 2000 r., poz. 306, z późn. zm.).

Status niezależności

Zasada nr 6 z działu III „Dobrych praktyk spółek notowanych na GPW” stanowi: „Przynajmniej dwóch członków rady nadzorczej powinno spełniać kryteria niezależności od spółki i podmiotów pozostających w istotnym powiązaniu ze spółką.

Unikanie konfliktu interesów

Przepis art. 387 Kodeksu spółek handlowych zastrzega, iż członek zarządu, prokurent, likwidator, kierownik oddziału lub zakładu oraz zatrudniony w spółce główny księgowy, radca prawny lub adwokat nie może być jednocześnie członkiem rady nadzorczej.

Zaangażowanie w kwestie zrównoważonego rozwoju

Przedmiotem zainteresowania Rady Nadzorczej Grupy LOTOS jest działalność Spółki w perspektywie zrównoważonego rozwoju zarówno w aspekcie dostępu do surowców naturalnych, jak i społecznego oraz środowiskowego oddziaływania koncernu na otoczenie.

Kompetencje

Rada Nadzorcza powoływana jest przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy.

Rada Nadzorcza realizuje swoje zadania kolegialnie. Rada może delegować swoich członków do samodzielnego pełnienia określonych funkcji oraz powoływać stałe bądź doraźne komitety, sprawujące nadzór nad poszczególnymi sferami działalności Spółki. Komitety na stałe powołane przez Radę Nadzorczą Grupy LOTOS, to: Komitet Audytu, Komitet Strategii i Rozwoju oraz Komitet Organizacji i Zarządzania.

Zasady działania organu określa Statut Grupy LOTOS oraz Regulamin Rady Nadzorczej. Dokumenty są publicznie dostępne w internetowym portalu Grupy LOTOS.

Statut Grupy LOTOS [[link](#)]

Regulamin Walnych Zgromadzeń Akcjonariuszy Grupy LOTOS [[link](#)]

Regulamin Rady Nadzorczej Grupy LOTOS [[link](#)]

Skład

Zgodnie ze Statutem Grupy LOTOS w skład Rady Nadzorczej wchodzi od sześciu do dziewięciu członków, w tym przewodniczący, wiceprzewodniczący i sekretarz. Liczbę członków Rady Nadzorczej ustala Walne Zgromadzenie.

Rada Nadzorcza jest powoływana i odwoływana przez Walne Zgromadzenie bezwzględną większością głosów w głosowaniu tajnym spośród nieograniczonej liczby kandydatów. Niezależnie od powyższego, tak długo jak Skarb Państwa pozostaje akcjonariuszem Spółki, jest on uprawniony do powoływania i odwoływania jednego członka Rady Nadzorczej. Przewodniczący Rady jest powoływany przez Walne Zgromadzenie. Kadencja Rady Nadzorczej jest kadencją wspólną i trwa trzy lata.

Na dzień 31 grudnia 2010 r. oraz na dzień przekazania niniejszego raportu skład Rady Nadzorczej Grupy LOTOS VII kadencji przedstawiał się następująco:

- Wiesław Skwarko – przewodniczący,
- Leszek Starosta – wiceprzewodniczący,
- Oskar Pawłowski – sekretarz,
- Małgorzata Hirszel – członek,
- Michał Rumiński – członek,
- Rafał Wardziński – członek,
- Ewa Sibrecht-Ośka – członek,
- Rafał Lorek – członek.

Wiesław Skwarko

Przewodniczący Rady Nadzorczej

Powołany do Rady Nadzorczej Grupy LOTOS 30 czerwca 2008 r., objął funkcję przewodniczącego Rady. Jako przewodniczący administruje i kieruje pracami Rady Nadzorczej oraz reprezentuje ją wobec pozostałych organów Spółki i innych osób. Jednocześnie od 12 sierpnia 2008 r. pełni funkcję przewodniczącego Komitetu Strategii i Rozwoju Rady Nadzorczej Spółki. Od 19 marca 2009 r. jest również członkiem Komitetu Audytu Rady.

Zgodnie z decyzją Rady Nadzorczej z 12 sierpnia 2008 r. został wyznaczony do indywidualnego nadzoru nad realizacją Programu 10+, tj. w szczególności:

- monitorowania postępu prac i ich zgodności z harmonogramem,
- nadzoru nad realizacją strategii w zakresie pozyskiwania surowców,
- nadzoru nad realizacją strategii sprzedaży produktów wytworzonych w ramach projektu,
- nadzoru nad spójnością logistyki.

Absolwent Wydziału Handlu Zagranicznego Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie (SGH).

W latach 1987–1994 asystent w SGH. Od 1990 do 1999

r. partner w Access Sp. z o.o., następnie członek Zarządu Rothschild Polska Sp. z o.o. W latach 2005–2006 dyrektor Biura Prywatyzacji w Nafcie Polskiej S.A. Od 2006 r. dyrektor ds. strategii finansowej i rozwoju kapitałowego w CTL Maczki Bór w Sosnowcu, a następnie w CTL Logistics S.A. w Warszawie. W latach 2008–2009 członek Zarządu Nafty Polskiej S.A., a od 1 stycznia 2010 r. likwidator w spółce Nafta Polska S.A. w likwidacji. Przewodniczył Radzie Nadzorczej ZAK S.A., a od 27 października 2010 r. pełni funkcję Wiceprezesa Zarządu ZAK S.A. w Kędzierzynie Koźlu.

Leszek Starosta

Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej

Powołany do Rady Nadzorczej Grupy LOTOS 30 czerwca 2008 r. Od 12 sierpnia 2008 r. pełni funkcję wiceprzewodniczącego Rady i w związku z tym ma prawo do wykonywania wszelkich uprawnień przewodniczącego Rady wynikających ze Statutu Spółki i Regulaminu Rady, o ile zostanie upoważniony do tego przez przewodniczącego lub w przypadku jego nieobecności. Jednocześnie pełni funkcję przewodniczącego Komitetu Organizacji i Zarządzania oraz jest członkiem Komitetu Strategii i Rozwoju Rady Nadzorczej Spółki.

Zgodnie z decyzją Rady Nadzorczej z 12 sierpnia 2008 r. sprawuje indywidualny nadzór nad projektem inwestycyjnym Grupy LOTOS, tj. Programem 10+, w szczególności w zakresie procedur kontraktowych i przestrzegania prawa inwestycyjnego.

Absolwent studiów prawnych na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu. Profesor nadzwyczajny dr hab. nauk prawnych, dziekan Wydziału Prawa i prorektor ds. rozwoju Szkoły Wyższej Prawa i Dyplomacji w Gdyni, dyrektor naukowy w Instytucie Studiów Europejskich w Gdyni. W latach 1991–2000 doradca Zarządu Rafinerii Gdańskiej S.A., w latach 1995–1998 doradca i konsultant Prezesa Zarządu Petrochemii Płock S.A. Autor ponad 20 studiów i analiz dotyczących sektora naftowego i paliwowego, przygotowywanych m.in. na zlecenie centralnych organów administracji publicznej. W latach 1998–2007 członek i wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej Prokom Software S.A. Adwokat – członek Izby Adwokackiej w Gdańsku, wiceprezydent „Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej”, członek Komisji Prawa Sportowego w Polskim Komitecie Olimpijskim.

Oskar Pawłowski

Sekretarz Rady Nadzorczej

Powołany do Rady Nadzorczej Grupy LOTOS 11 lutego 2010 r. Od 2 marca 2010 r. sprawuje funkcję sekretarza Rady Nadzorczej. Pełniąc funkcję sekretarza, organizuje i dokumentuje pracę Rady oraz czuwa nad jej obsługą organizacyjno-techniczną. Od 2 marca 2010 r. jest również członkiem Komitetu Organizacji i Zarządzania oraz Komitetu Audytu Rady Nadzorczej.

Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu oraz Uniwersytetu w Cambridge w zakresie prawa brytyjskiego i prawa Unii Europejskiej. W 2006 r. ukończył aplikację radcowską w Okręgowej Izbie Radców w Poznaniu i został wpisany na listę radców prawnych.

Obecnie partner zarządzający w Kancelarii Prawnej Oskar Pawłowski i Wspólnicy Sp.k., wcześniej prawnik m. in. w Kancelarii D. Janczak i Wspólnicy Sp.k./Domański Zakrzewski Palinka Sp.k. – Ernst & Young Law Alliance – Grupa Energetyczna oraz w Kancelarii Prawnej Głowacki, Grynhoff, Hałaziński s.j. Specjalizuje się w otoczeniu regulacyjnym przedsiębiorstw sektora energetycznego oraz obsłudze prawnej obrotu nieruchomościami i procesu inwestycyjnego. Ma bogate doświadczenie w zakresie prawa spółek oraz fuzji i przejęć. Pełni również funkcję Arbitra Sądu Arbitrażowego ds. Energetyki przy Izbie Energetyki Przemysłowej i Odbiorców Energii. Pełni funkcję Prezesa Zarządu spółki pod firmą Diabpol Sp. z o.o. oraz Członka Rady Nadzorczej spółki pod firmą Instal Lublin S.A.

Autor publikacji „Prawa odbiorców energii elektrycznej i sposób ich ochrony” (Rynek Energii, 2/2009) i „Badanie stanu prawnego nieruchomości due diligence” (Inwestor, 1/2010).

Michał Rumiński

Członek Rady Nadzorczej

Powołany do Rady Nadzorczej Grupy LOTOS 11 lutego 2010 r. Od 2 marca 2010 r. uczestniczy w pracach Komitetu Strategii i Rozwoju oraz Komitetu Organizacji i Zarządzania, natomiast od dnia 2 sierpnia 2010 r. pełni funkcję Przewodniczącego Komitetu Audytu.

Absolwent MBA na University of Chicago, Booth School of Business, ekonomii w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie oraz prawa na Uniwersytecie Warszawskim.

Od 2007 r., w ramach współpracy z Funduszem Inwestycyjnym MCI Euroventures, pełni funkcje: partnera inwestycyjnego, członka Zarządu ABC Data Holding S.A., prezesa Zarządu i partnera zarządzającego Cleantech Venture Partners oraz członka Rady Nadzorczej Grupy Lew Sp. z o.o. W latach 2000-2007 związany z KBC Group, w 2004 r. objął stanowisko dyrektora ds. corporate finance w banku inwestycyjnym KBC Securities N.V.

Autor publikacji „Kryzys walutowy 1997 roku a restrukturyzacja sektora finansowego i sektora przedsiębiorstw w Korei Południowej” (Narodowy Bank Polski, 2004) i „Wolny przepływ kapitału we Wspólnocie Europejskiej” (INFOR, 2000).

Małgorzata Hirszel

Członek Rady Nadzorczej

Powołana do Rady Nadzorczej Grupy LOTOS, zgodnie z §11 ust. 2 Statutu Spółki, 1 lipca 2008 r. Od 12 sierpnia 2008 r. uczestniczy w pracach Komitetu Strategii i Rozwoju oraz Komitetu Organizacji i Zarządzania Rady Nadzorczej.

Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego oraz studiów podyplomowych na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego (specjalizacja: studia europejskie). Doktorantka Polskiej Akademii Nauk w Instytucie Nauk Prawnych.

Od 2000 r. pracownik Kancelarii Prezesa Rady

Ministrów, gdzie do 2002 r. zajmowała stanowisko głównego specjalisty/radcy Szefa KPRM, następnie radcy Wiceprezesa Rady Ministrów i radcy Prezesa Rady Ministrów w Departamencie Ekonomiczno-Społecznym (później przekształconym w Departament Komitetu Rady Ministrów). Od 2002 do 2006 r. pełniła funkcję p.o. zastępcy dyrektora Departamentu ds. Gospodarczych w ww. Departamencie. Następnie p.o. dyrektora Departamentu Programowego KPRM. Od 2007 r. dyrektor Departamentu Komitetu Rady Ministrów i sekretarz stałego komitetu Rady Ministrów.

Egzamin dla kandydatów na członków rad nadzorczych w spółkach Skarbu Państwa złożyła w 2002 r.

Rafał Wardziński

Członek Rady Nadzorczej

Powołany do Rady Nadzorczej Grupy LOTOS 11 lutego 2010 r. Od 2 marca 2010 r. uczestniczy w pracach Komitetu Strategii i Rozwoju oraz Komitetu Audytu Rady Nadzorczej.

Ukończył studia magisterskie na Uniwersytecie Szczecińskim w Zakładzie Integracji Europejskiej im. J. Monnet oraz studia uzupełniające na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Liege (Belgia), stypendysta Komisji Europejskiej.

W latach 2003–2004 zatrudniony w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Zachodniopomorskiego w Departamencie Integracji Europejskiej. Od 2004 r. do 2007 r. doradca parlamentarny w Komisji Przemysłu, Badań Naukowych i Energii Parlamentu Europejskiego w Brukseli. W latach 2007–2008 dyrektor Biura Regionalnego Województwa Zachodniopomorskiego w Brukseli. Od 2008 r. zatrudniony w Ministerstwie Skarbu Państwa, obecnie jako zastępca dyrektora Departamentu Spółek Kluczowych.

Były przewodniczący Rady Nadzorczej PERN „Przyjaźń” oraz członek Rady Nadzorczej Kopalni i Zakładów Chemicznych Siarki „Siarkopol” S.A. Obecnie członek Rady Nadzorczej Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A.

Ewa Sibrecht-Ośka

Członek Rady Nadzorczej

Powołana do Rady Nadzorczej Grupy LOTOS 28 czerwca 2010 r. Od 2 sierpnia 2010 r. uczestniczy w pracach Komitetu Organizacji i Zarządzania.

Absolwentka Uniwersytetu Łódzkiego, Wydział Prawa. Od 1994 r. radca prawny - aplikacja radcowska w Warszawie. Od 1991 do 2001 r. zatrudniona w Departamencie Prawnym Ministerstwa Finansów. Równolegle zatrudniona: w latach 1992–1995 - w banku; w latach 1995–1996 - w Kancelarii Prawniczej Baker McKenzie; w latach 1998–2001 - w Kancelarii Prawniczej Cavere; w latach 2000–2001 - w Urzędzie Komitetu Integracji Europejskiej.

W latach 2001–2006 pracowała w Nafcie Polskiej S.A., natomiast w 2007 r. w Urzędzie Miasta Stołecznego Warszawy w Biurze Nadzoru Właścicielskiego jako radca prawny. Od listopada 2007 r. radca prawny ministra w Departamencie Nadzoru Właścicielskiego i Prywatyzacji i w Ministerstwie Skarbu Państwa. Od maja

2009 r. zatrudniona w Ministerstwie Skarbu Państwa jako Dyrektor Departamentu Analiz, w grudniu 2010 r. objęła stanowisko Dyrektora Departamentu Nadzoru Właścicielskiego.

Uczestniczyła w pracach nad projektem ustawy o doradztwie podatkowym i ustawy o postępowaniu kompensacyjnym w podmiotach o szczególnym znaczeniu dla polskiego przemysłu stoczniowego. Ponadto uczestniczyła w przygotowaniu Grupy LOTOS S.A. do debiutu giełdowego oraz w procesie prywatyzacji sektora Wielkiej Syntezy Chemicznej - uczestnictwo w projekcie przygotowania zbycia akcji spółek inwestorom, w tym odbiór analiz przedprywatyzacyjnych, umowy z prywatyzowanymi spółkami oraz negocjacje umów z inwestorami w tym zagadnienia pomocy publicznej.

Rafał Lorek

Niezależny Członek Rady Nadzorczej

Powołany do Rady Nadzorczej Grupy LOTOS 28 czerwca 2010 r. Od 2 sierpnia 2010 r. uczestniczy w pracach Komitetu Audytu.

Absolwent Szkoły Głównej Handlowej (SGH) w Warszawie. Większość jego kariery zawodowej związana jest z rynkiem kapitałowym w Polsce. Pracował dla szeregu największych instytucji świadczących usługi z zakresu bankowości inwestycyjnej oraz wealth management. Rozpoczął swoją karierę zawodową pracując jako makler w Banku Handlowym, a następnie Societe Generale Securities Polska w latach 1995–2000. W okresie od 2001 do 2005 r. pracował w CAIB Investment Management S.A. na stanowisku Account Managera, a następnie Zastępcy Dyrektora Zespołu Account Managerów. W latach 2005–2007 pracował jako Senior Wealth Manager w Citibank Polska. W latach 2007–2008 pracował w Bank Sal. Oppenheim Jr. & CIE Austria AG na stanowisku Vice President Private Banking. Od roku 2008 prowadzi własną firmę konsultingową R.S.P. LOREK. Od czerwca 2010 r. pełni funkcję Prezesa Zarządu spółki Lorek Pawlak i Wspólnicy Sp. z o.o.

W 2010 roku Rada Nadzorcza Grupy LOTOS VII kadencji działała w następującym składzie:

Na dzień 1 stycznia 2010 r.:

- Wiesław Skwarko – przewodniczący,
- Leszek Starosta – wiceprzewodniczący,
- Mariusz Obszyński – sekretarz,
- Radosław Barszcz – członek,
- Małgorzata Hirszel – członek,
- Jan Stefanowicz – członek,
- Ireneusz Fąfara – członek.

11 lutego 2010 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Grupy LOTOS odwołało z Rady Nadzorczej Mariusza Obszyńskiego, Radosława Barszcza i Jana Stefanowicza, a następnie powołało do organu nadzorczego Spółki na dalszy okres VII kadencji Oskara Pawłowskiego, Michała Rumińskiego i Rafała Wardzińskiego. W uzasadnieniu swojego wniosku akcjonariusz podał, że zmiany w składzie Rady Nadzorczej mają na celu wzmocnienie sprawowanego przez Radę Nadzorczą nadzoru nad działalnością Spółki.

W związku z powyższym od 11 lutego skład Rady Nadzorczej przedstawiał się następująco:

- Wiesław Skwarko – przewodniczący,

- Leszek Starosta – wiceprzewodniczący,
- Oskar Pawłowski – sekretarz,
- Ireneusz Fąfara – członek,
- Małgorzata Hirszel – członek,
- Michał Rumiński – członek,
- Rafał Wardziński – członek.

W związku ze złożoną 29 marca 2010 r. przez Ireneusza Fąfara rezygnacją z członkostwa w Radzie Nadzorczej Grupy LOTOS, Rada do 28 czerwca 2010 r. działała w ograniczonym składzie osobowym w stosunku do liczby członków Rady określonej uchwałą nr 34 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z 30 czerwca 2008 r., które ustaliło liczbę członków Rady Nadzorczej Grupy LOTOS VII kadencji na 7 osób. W związku z zaistniałymi okolicznościami, mając na uwadze ww. decyzję Walnego Zgromadzenia, a także w celu zapewnienia Radzie Nadzorczej Spółki możliwości sprawnego działania i wykonywania powierzonych jej obowiązków, zaszła potrzeba uzupełnienia składu Rady Nadzorczej. Konieczność uzupełnienia składu Rady wynikała również ze zgłoszonej przez Akcjonariusza Skarb Państwa – sugestii dotyczącej zwiększenia składu osobowego organu nadzorczego, celem usprawnienia działania i wykonywania powierzonych mu obowiązków. Mając powyższe na uwadze 28 czerwca 2010 r. Zwyczajne Walne Zgromadzenie na mocy uchwały nr 20 podjęło decyzję w sprawie ustalenia liczby członków Rady Nadzorczej na 8 osób oraz powołało do Rady Nadzorczej VII kadencji Ewę Sibrecht-Ośka oraz Rafała Lorka.

Stałe komitety Rady Nadzorczej

Komitety na stałe powołane przez Radę Nadzorczą to: Komitet Audytu, Komitet Strategii i Rozwoju oraz Komitet Organizacji i Zarządzania.

Komitet Audytu

Zadaniem Komitetu Audytu jest stałe doradztwo Radzie Nadzorczej w kwestiach dotyczących właściwego wdrażania zasad sprawozdawczości budżetowej i finansowej, kontroli wewnętrznej oraz współpraca z biegłymi rewidentami Spółki.

W 2010 r. oraz na dzień przekazania niniejszego raportu Komitet Audytu działał w następującym składzie:

Od 1 stycznia do 11 lutego 2010 r.:

- Jan Stefanowicz – przewodniczący
- Mariusz Obszyński
- Wiesław Skwarko
- Radosław Barszcz
- Ireneusz Fąfara

W związku z wprowadzonymi przez Walne Zgromadzenie w dniu 11 lutego 2010 r. zmianami w składzie Rady Nadzorczej Spółki (*odwołani: J. Stefanowicz, M. Obszyński, R. Barszcz; powołani: R. Wardziński, M. Rumiński, O. Pawłowski*), Rada na pierwszym posiedzeniu w zmienionym składzie dokonała uzupełnienia składu Komitetu Audytu, powołując do Komitetu spośród członków Rady: Oskara Pawłowskiego i Rafała Wardzińskiego, a funkcję przewodniczącego komitetu powierzyła Ireneuszowi Fąfara.

Od 2 marca do 29 marca 2010 r.:

- Ireneusz Fąfara – przewodniczący
- Wiesław Skwarko
- Oskar Pawłowski
- Rafał Wardziński

W związku ze złożoną w dniu 29 marca 2010 r. rezygnacją przez Ireneusza Fąfara z członkostwa w Radzie Nadzorczej, Komitet Audytu od dnia 29 marca do 2 sierpnia 2010 r. działał w zmniejszonym składzie. Zgodnie z §2 ust. 3 Regulaminu Komitetu zwoływania posiedzeń Komitetu do dnia wyboru nowego przewodniczącego dokonywał Wiesław Skwarko – przewodniczący Rady Nadzorczej.

Mając na uwadze decyzję Walnego Zgromadzenia podjętą 28 czerwca 2010 r. dotyczącą zmian w składzie Rady Nadzorczej (*powołani: E. Sibrecht-Ośka, R. Lorek*), Rada Nadzorcza na pierwszym posiedzeniu w nowym składzie w dniu 2 sierpnia 2010 r. podjęła decyzję o uzupełnieniu składu Komitetu Audytu, powołując do Komitetu spośród pozostałych członków Rady: Rafała Lorka oraz Michała Rumińskiego – powierzając mu funkcję przewodniczącego Komitetu Audytu.

W związku z powyższym od 2 sierpnia 2010 r. do 31 grudnia 2010 r. oraz na dzień przekazania niniejszego raportu skład Komitetu Audytu przedstawiał się następująco:

- Michał Rumiński – przewodniczący
- Wiesław Skwarko
- Oskar Pawłowski
- Rafał Wardziński
- Rafał Lorek

Komitet Organizacji i Zarządzania

Zadaniem Komitetu Organizacji i Zarządzania jest przedstawianie Radzie Nadzorczej opinii i rekomendacji dotyczących struktury zarządzania, w tym kwestii rozwiązań organizacyjnych, systemu wynagrodzeń oraz doboru kadry, umożliwiających osiągnięcie strategicznych celów Spółki.

W 2010 r. oraz na dzień przekazania niniejszego raportu Komitet Organizacji i Zarządzania działał w następującym składzie:

Od 1 stycznia do 11 lutego 2010 r.:

- Leszek Starosta – przewodniczący
- Małgorzata Hirszel
- Mariusz Obszyński

W związku z wprowadzonymi przez Walne Zgromadzenie 11 lutego 2010 r. zmianami w składzie Rady Nadzorczej Spółki (*odwołani: J. Stefanowicz, M. Obszyński, R. Barszcz; powołani: R. Wardziński, M. Rumiński, O. Pawłowski*), Rada na pierwszym posiedzeniu w zmienionym składzie dokonała uzupełnienia składu Komitetu Organizacji i Zarządzania, powołując do Komitetu spośród członków Rady: Michała Rumińskiego i Oskara Pawłowskiego.

Od 2 marca 2010 r. do 2 sierpnia 2010 r. skład Komitetu Organizacji i Zarządzania przedstawiał się następująco :

- Leszek Starosta – przewodniczący
- Małgorzata Hirszel
- Michał Rumiński
- Oskar Pawłowski

W związku z decyzją Walnego Zgromadzenia podjętą 28 czerwca 2010 r. dotyczącą zmian w składzie Rady Nadzorczej (*powołani: E. Sibrecht-Ośka, R. Lorek*), Rada Nadzorcza na pierwszym posiedzeniu w nowym składzie dokonała powołania do składu Komitetu Organizacji i Zarządzania Ewę Sibrecht-Oskę.

Od 2 sierpnia 2010 r. do 31 grudnia 2010 r. oraz na dzień przekazania niniejszego raportu Komitet Organizacji i Zarządzania działał w następującym składzie:

- Leszek Starosta – przewodniczący
- Małgorzata Hirszel
- Michał Rumiński
- Oskar Pawłowski
- Ewa Sibrecht-Ośka

Komitet Strategii i Rozwoju

Zadaniem Komitetu Strategii i Rozwoju jest opiniowanie i przedstawianie Radzie Nadzorczej rekomendacji w kwestiach planowanych inwestycji mających istotny wpływ na aktywa Spółki oraz dotyczących wieloletnich strategii Spółki.

W 2010 r. oraz na dzień przekazania niniejszego raportu Komitet Strategii i Rozwoju działał w następującym składzie:

Od 1 stycznia 2010 r. do 11 lutego 2010 r.:

- Wiesław Skwarko – przewodniczący
- Radosław Barszcz
- Leszek Starosta
- Jan Stefanowicz
- Małgorzata Hirszel

W związku z wprowadzonymi przez Walne Zgromadzenie 11 lutego 2010 r. zmianami w składzie Rady Nadzorczej Spółki (*odwołani: J. Stefanowicz, M. Obszyński, R. Barszcz; powołani: R. Wardziński, M. Rumiński, O. Pawłowski*), Rada na pierwszym posiedzeniu w zmienionym składzie dokonała uzupełnienia składu Komitetu Strategii i Rozwoju, powołując do Komitetu spośród członków Rady: Rafała Wardzińskiego i Michała Rumińskiego.

Od 2 marca 2010 r. do 31 grudnia 2010 r. oraz na dzień przekazania niniejszego raportu skład Komitetu Strategii i Rozwoju przedstawiał się następująco:

- Wiesław Skwarko – przewodniczący
- Rafał Wardziński
- Leszek Starosta
- Michał Rumiński
- Małgorzata Hirszel

Wynagradzanie

Ustalanie zasad wynagradzania członków Rady Nadzorczej należy do kompetencji Walnego Zgromadzenia. Wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej podlegają ograniczeniom i zasadom określonym w Ustawie z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. nr 26 z 2000 r., poz. 306, z późn. zm.).

Zgodnie z postanowieniami ustawy Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie ustaliło w 2000 r. zasady wynagradzania członków Rady Nadzorczej. Zgodnie z nimi:

- członkom Rady przysługuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości jednego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego,
- wynagrodzenie przysługuje bez względu na częstotliwość zwołanych posiedzeń, jednak nie dotyczy to miesięcy, w których członek Rady nie był obecny z przyczyn nieusprawiedliwionych na żadnym z posiedzeń,
- wynagrodzenie obliczane jest proporcjonalnie do liczby dni pełnienia funkcji w przypadku, gdy powołanie lub odwołanie nastąpiło w czasie trwania miesiąca kalendarzowego,
- Spółka pokrywa koszty poniesione w związku z wykonywaniem przez członków Rady powierzonych im funkcji oraz, zgodnie z ustawą o podatku dochodowym od osób fizycznych, oblicza i pobiera od wynagrodzeń zaliczki na podatek dochodowy.

Wysokość wynagrodzeń członków Rady Nadzorczej w 2010 r.

Członek Rady Nadzorczej	Kwota [w zł]
Wiesław Skwarko (*)	3.455
Leszek Starosta	41.888
Mariusz Obszyński	8.585
Radosław Barszcz	8.585
Jan Stefanowicz	8.585
Małgorzata Hirszel	41.888
Oskar Pawłowski	33.304
Michał Rumiński	33.304
Rafał Wardziński	33.304
Ewa Sibrecht-Ośka	17.273
Rafał Lorek	17.273
Ireneusz Fąfara	13.917

* Wiesław Skwarko do 31 października 2010 nie pobierał wynagrodzenia z tytułu członkostwa w Radzie Nadzorczej Grupy LOTOS S.A.

Żaden z członków Rady Nadzorczej nie posiada akcji Grupy LOTOS.

Status niezależności

Zasada nr 6 z działu III „Dobrych praktyk spółek notowanych na GPW” stanowi: „Przynajmniej dwóch członków rady nadzorczej powinno spełniać kryteria niezależności od spółki i podmiotów pozostających w istotnym powiązaniu ze spółką.

W zakresie kryteriów niezależności członków rady nadzorczej powinien być stosowany Załącznik II do Zalecenia Komisji Europejskiej z 15 lutego 2005 r. dotyczącego roli dyrektorów niewykonawczych lub będących członkami rady nadzorczej spółek giełdowych i komisji rady (nadzorczej). Niezależnie od postanowień pkt b) wyżej wymienionego Załącznika osoba będąca pracownikiem spółki, podmiotu zależnego lub podmiotu stowarzyszonego nie może być uznana za spełniającą kryteria niezależności, o których mowa w Załączniku. Ponadto za powiązanie z akcjonariuszem wykluczające przymiot niezależności członka rady nadzorczej, w rozumieniu niniejszej zasady, rozumie się rzeczywiste i istotne powiązanie z akcjonariuszem mającym prawo do wykonywania 5% i więcej ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu.”

Powyższa zasada nie jest w pełni stosowana przez Spółkę ze względu na fakt, że Grupa LOTOS posiada informację dotyczącą niezależności jedynie jednego z członków Rady Nadzorczej – Rafała Lorka. Stosowanie przez Spółkę powyższej zasady będzie możliwe po otrzymaniu informacji dotyczącej powołania lub uznania co najmniej dwóch członków rady nadzorczej za członków niezależnych zgodnie z załącznikiem II do Zalecenia Komisji Europejskiej z 15 lutego 2005 r.

Unikanie konfliktu interesów

Przepis art. 387 Kodeksu spółek handlowych zastrzega, iż członek zarządu, prokurent, likwidator, kierownik oddziału lub zakładu oraz zatrudniony w spółce główny księgowy, radca prawny lub adwokat nie może być jednocześnie członkiem rady nadzorczej.

Poza wspomnianym warunkiem członkowie Rady Nadzorczej Grupy LOTOS z chwilą powołania ich do Rady zobowiązani są do składania oświadczeń o niewykonywaniu działalności konkurencyjnej w stosunku do Spółki oraz, że nie są współnikami w konkurencyjnej spółce cywilnej lub spółce osobowej ani członkiem organu spółki kapitałowej czy też członkiem organu jakiegokolwiek innej konkurencyjnej osoby prawnej.

Zaangażowanie w kwestie zrównoważonego rozwoju

Przedmiotem zainteresowania Rady Nadzorczej Grupy LOTOS jest działalność Spółki w perspektywie zrównoważonego rozwoju zarówno w aspekcie dostępu do surowców naturalnych, jak i społecznego oraz środowiskowego oddziaływania koncernu na otoczenie.

W 2010 r. Rada Nadzorcza odbyła łącznie 9 posiedzeń, podejmując 41 uchwał, w tym dwie w trybie pisemnym. Rada objęła analizą kluczowe dla działalności Grupy LOTOS obszary i zagadnienia, m.in. z zakresu oceny wyników, szans i ryzyk Spółki w zakresie zrównoważonego rozwoju. Do głównych zagadnień z tego obszaru zaliczyć należy:

- przebieg realizacji inwestycji Programu 10+,
- działalność poszukiwawczo-wydobywczą,
- Strategię Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2011–2015 oraz kierunki rozwoju do 2020 r.,
- realizację Pakietu Antykryzysowego,
- finansowanie przez Grupę LOTOS przedsięwzięć społecznych,
- działalność sponsoringową Spółki.

Zarząd

Zarząd Spółki stosuje dobre praktyki w dziedzinie komunikacji z zewnętrznymi i wewnętrznymi grupami interesariuszy.

Kompetencje

Zarząd reprezentuje Spółkę wobec osób trzecich oraz prowadzi wszelkie sprawy korporacyjne Grupy LOTOS. Nie dotyczy to spraw, które są zastrzeżone do kompetencji Walnego Zgromadzenia lub Rady Nadzorczej, a także tych, które przekraczają zakres zwykłego zarządu przedsiębiorstwem dla poszczególnych członków Zarządu.

Skład

Zgodnie ze Statutem Grupy LOTOS w skład Zarządu wchodzi od trzech do siedmiu członków, w tym prezes i wiceprezesi Zarządu. Liczbę członków Zarządu określa uchwała Rady Nadzorczej.

Wynagradzanie

Z uwagi na fakt, iż udział Skarbu Państwa przekracza 50% udziału w kapitale zakładowym Spółki, zasady wynagradzania członków Zarządu określają przepisy tzw. ustawy kominowej.

Unikanie konfliktu interesów

W celu uniknięcia konfliktu interesów Spółka stosuje się do przepisów Kodeksu spółek handlowych (KSH), postanowień Regulaminu Zarządu, a także „Dobrych praktyk spółek notowanych na GPW”.

Kompetencje

Zarząd reprezentuje Spółkę wobec osób trzecich oraz prowadzi wszelkie sprawy korporacyjne Grupy LOTOS. Nie dotyczy to spraw, które są zastrzeżone do kompetencji Walnego Zgromadzenia lub Rady Nadzorczej, a także tych, które przekraczają zakres zwykłego zarządu przedsiębiorstwem dla poszczególnych członków Zarządu.

Zarząd Grupy LOTOS działa na podstawie Statutu Grupy LOTOS oraz Regulaminu Zarządu. Dokumenty są publicznie dostępne w internetowym portalu Grupy LOTOS.

Regulamin Zarządu Grupy LOTOS [[link](#)]

W 2010 r. Zarząd Spółki odbył łącznie 51 posiedzeń i podjął 128 uchwał.

Skład

Zgodnie ze Statutem Grupy LOTOS w skład Zarządu wchodzi od trzech do siedmiu członków, w tym prezes i wiceprezesi Zarządu. Liczbę członków Zarządu określa uchwała Rady Nadzorczej.

Zarząd powoływany jest przez Radę Nadzorczą. Rada Nadzorcza powołuje najpierw prezesa Zarządu, a następnie na jego wniosek wiceprezesów i pozostałych członków Zarządu. Kadencja Zarządu jest kadencją wspólną i trwa trzy lata.

W okresie od 1 stycznia 2010 r. do 31 grudnia 2010 r. oraz na dzień przekazania niniejszego raportu Zarząd Grupy LOTOS VII kadencji działał w czteroosobowym składzie:

- Paweł Olechnowicz – prezes Zarządu, dyrektor generalny,
- Mariusz Machajewski – wiceprezes Zarządu, dyrektor ds. ekonomiczno-finansowych,
- Marek Sokółowski – wiceprezes Zarządu, dyrektor ds. produkcji i rozwoju,
- Maciej Szozda – wiceprezes Zarządu, dyrektor ds. handlu.

Paweł Olechnowicz

Prezes Zarządu, dyrektor generalny

Funkcję prezesa Zarządu Grupy LOTOS pełni od 12 marca 2002 r. Jako prezes Zarządu zarządza i kieruje całokształtem działalności Spółki oraz ponosi odpowiedzialność w tym zakresie działania. Pełni również obowiązki wiceprezesa Zarządu ds. poszukiwań i wydobywania.

Absolwent Wydziału Technologii i Mechanizacji Odlewnictwa Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, podyplomowych studiów na Politechnice Gdańskiej (organizacja, ekonomika i Zarządzanie Przemysłem) oraz MBA INSEAD w Fontainebleau we Francji. Ukończył wiele specjalistycznych szkoleń krajowych i zagranicznych z zakresu zarządzania. W 1977 r. rozpoczął karierę zawodową w Zakładach Mechanicznych „Zamech” w Elblągu (od 1990 r. ABB Zamech Sp. z o.o.). W latach 1990–1996 był prezesem Zarządu i dyrektorem generalnym ABB Zamech Ltd. Kolejne dwa lata pracował w centrali ABB Ltd. w Zurichu na stanowisku wiceprezesa na Europę Centralną i Wschodnią. W latach 1999–2000 pełnił funkcję wiceprezesa i zastępcy dyrektora generalnego w ZML Kęty S.A. Od 2001 r. kierował założoną przez siebie firmą konsultingową Paweł Olechnowicz - Consulting. Jest prezesem Polskiego Forum Akademicko-Gospodarczego oraz przewodniczącym Rady Dyrektorów Central Europe Energy Partners.

Marek Paweł Sokołowski

Wiceprezes Zarządu, dyrektor ds. produkcji i rozwoju

Funkcję wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS pełni od 19 kwietnia 2002 r. Jako wiceprezes Zarządu zarządza, koordynuje i kieruje całokształtem spraw pionu produkcji, pionu techniki, pionu rozwoju technologii i pionu rozbudowy rafinerii realizującego Program 10+ oraz ponosi odpowiedzialność w tym zakresie działania. Nadzoruje również spółki segmentu operacyjnego w strukturze korporacyjnej grupy kapitałowej.

Absolwent Wydziału Elektrycznego Politechniki Gdańskiej i studiów podyplomowych w zakresie realizacji inwestycji w przemyśle. Ukończył wiele specjalistycznych szkoleń krajowych i zagranicznych w zakresie zarządzania. W Rafinerii Gdańskiej S.A. (obecnie Grupa LOTOS) pracuje od 1973 r. Od 1990 r. jako dyrektor techniczny i członek Zarządu. Odpowiadał za utrzymanie ruchu rafinerii oraz realizację inwestycji przez kolejne trzy kadencje. Zarządzał realizacją programu rozbudowy i modernizacji rafinerii gdańskiej w latach 1996–2000. Od połowy 2000 r. pracował jako szef służb technicznych i prokurent Spółki. W okresie pełnienia funkcji wiceprezesa Zarządu zrealizował szeroki program restrukturyzacji segmentu operacyjnego. Zainicjował realizację Programu Doskonałości Operacyjnej, którego celem było wdrożenie profesjonalnych metod szkolenia operatorów procesów produkcyjnych i praktyczne wykorzystanie matematycznych metod optymalizacyjnych do kierowania produkcją rafineryjną.

Do jego największych sukcesów należy zaliczyć realizację kilku kolejnych programów rozwojowych rafinerii w Gdańsku, które powiększyły jej zdolność produkcyjną z 3 do 10,5 mln ton ropy rocznie. Największy z nich – Program 10+, nad którego kształtem i organizacją pracował jako wiceprezes Zarządu, został aktualnie zakończony, stawiając rafinerię w Gdańsku wśród najlepszych w Europie.

Mariusz Machajewski

Wiceprezes Zarządu, dyrektor ds. ekonomiczno-finansowych

Funkcję wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS pełni od 19 czerwca 2006 r. Jako wiceprezes Zarządu zarządza całokształtem działalności ekonomiczno-finansowej i rachunkowej Spółki oraz ponosi odpowiedzialność za niniejszy zakres działania.

Absolwent Wydziału Ekonomii Uniwersytetu Gdańskiego. Ukończył wiele specjalistycznych szkoleń krajowych i zagranicznych w zakresie zarządzania i ekonomii. W latach 1994–1997 pracował w Stoczni Gdynia S.A. W 1997 r. rozpoczął pracę w Rafinerii Gdańskiej S.A. (obecnie Grupa LOTOS), od 1999 r. kierował służbami kontrolingu Spółki. Od połowy 2002 r. jest zatrudniony na stanowisku dyrektora ds. ekonomiczno-finansowych. Od kwietnia 2005 r. do czerwca 2006 r. był prokurentem Spółki. W kwietniu 2010 r. otrzymał prestiżowy tytuł „Dyrektora Finansowego Roku 2009”.

Maciej Szozda

Wiceprezes Zarządu, dyrektor ds. handlu

Funkcję wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS pełni od 1 lipca 2009 r. Jako wiceprezes Zarządu zarządza całokształtem działalności pionu handlowego Grupy LOTOS S.A. oraz ponosi odpowiedzialność w tym zakresie działania. Nadzoruje również spółki segmentu handlowego w strukturze korporacyjnej grupy kapitałowej.

Absolwent Wydziału Handlu w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. Od 1980 r. pracował w PHZ Labimex. W latach 1983–1984 dyrektor zarządzający w KWM Engineering. Następnie do 1986 r. przebywał w USA, jako kierownik kontraktu. W 1986 r. rozpoczął pracę jako dyrektor w Przedsiębiorstwie Zagranicznym Ipaco, zaś w latach 1987–1989 pełnił funkcję export managera w Sinexim GmbH w Berlinie Zachodnim. Od 1989 r. prowadził własną działalność gospodarczą, m.in. w Easey Garments UK Ltd. jako szef Przedstawicielstwa na teren Polski i krajów WNP. W 2002 r. związał swoją karierę z PKN Orlen S.A., obejmując kolejno stanowiska: dyrektora Biura Planowania i Rozwoju Sieci Detalicznej, dyrektora Biura Rozwoju Sieci Detalicznej – Europa, dyrektora wykonawczego ds. sprzedaży detalicznej. Od października 2008 r. do lutego 2009 r. członek Rady Nadzorczej Orlen Deutschland AG. Od 2007 r. do marca 2009 r. członek Zarządu, a następnie prezes Zarządu spółki z grupy kapitałowej PKN Orlen S.A. - AB VENTUS NAFTA z siedzibą w Wilnie.

Stanowiska i funkcje członków Zarządu Grupy LOTOS w spółkach Grupy Kapitałowej LOTOS w 2010 r.

Paweł Olechnowicz	Przewodniczący Rady Nadzorczej	LOTOS Petrobaltic S.A. *
	Przewodniczący Rady Dyrektorów	LOTOS Exploration and Production Norge AS
Marek Sokółowski	Przewodniczący Rady Nadzorczej	LOTOS Czechowice S.A.
	Przewodniczący Rady Nadzorczej	LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o.
Mariusz Machajewski	Członek Rady Nadzorczej	LOTOS Paliwa Sp. z o.o.
	Przewodniczący Rady Nadzorczej	RCEkoenergia Sp. z o.o.
Maciej Szozda	Przewodniczący Rady Nadzorczej	LOTOS Paliwa Sp. z o.o.
	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o.

* do 1 lipca 2010 r.

Wynagradzanie

Z uwagi na fakt, iż udział Skarbu Państwa przekracza 50% udziału w kapitale zakładowym Spółki, zasady wynagradzania członków Zarządu określają przepisy tzw. ustawy kominowej.

W 2000 r. prawo do ustalania wysokości wynagrodzenia członków Zarządu przysługiwało Walnemu Zgromadzeniu, które wykonało przysługujące mu kompetencje, podejmując w sierpniu 2000 r. uchwały określające zasady wynagradzania i zatrudnienia członków Zarządu Spółki. Obowiązywały one do dnia 30 czerwca 2009 r., kiedy to Zwyczajne Walne Zgromadzenie wprowadziło zmiany do Statutu Spółki w zakresie podziału kompetencji pomiędzy Walnym Zgromadzeniem a Radą Nadzorczą, polegające na przeniesieniu spod kompetencji Walnego Zgromadzenia do kompetencji Rady Nadzorczej ustalanie zasad wynagradzania członków Zarządu, wysokości wynagrodzenia miesięcznego dla członków Zarządu oraz wysokości nagrody rocznej dla prezesa Zarządu. Wprowadzenie tych zmian miało na celu uelastycznienie zapisów Statutu Spółki w kierunku przyjęcia generalnej zasady, wyrażonej w art. 378 §1 Kodeksu spółek handlowych, zgodnie z którą to Rada Nadzorcza ustala wynagrodzenie Zarządu z jednoczesnym zastrzeżeniem, „chyba że szczególny przepis prawa stanowi inaczej”, nawiązującym do przepisów Ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. z 2000 r. Nr 26, poz. 306 z późn. zm.).

Poddany pod głosowanie na Walnym Zgromadzeniu wniosek Rady Nadzorczej w sprawie zmiany kompetencji pomiędzy Walnym Zgromadzeniem a Radą Nadzorczą w ww. kwestii znajdował uzasadnienie i nie był sprzeczny z obowiązującymi Grupę LOTOS przepisami tzw. ustawy kominowej, bowiem na tymże Walnym Zgromadzeniu Akcjonariusze wyrazili również zgodę na podwyższenie kapitału zakładowego Spółki poprzez wniesienie aportem akcji Przedsiębiorstwo Poszukiwań i Eksploatacji Złóż Ropy i Gazu "Petrobaltic", LOTOS Czechowice i LOTOS Jasło należących do Skarbu Państwa. Zgodnie z podjętą decyzją kapitał zakładowy Grupy LOTOS został podwyższony z kwoty 113.700.000 zł do 129.873.362 zł. Spółka wyemitowała 16.173.362 nowych akcji zwykłych, na okaziciela serii C, które zostały zaferowane Skarbowi Państwa w drodze subskrypcji prywatnej, z pozbawieniem pozostałych akcjonariuszy prawa ich poboru. Z kolei Skarb Państwa przekazał Grupie LOTOS 2.801.400 akcji Petrobaltic, 375.000 akcji LOTOS Czechowice i 300.000 akcji LOTOS Jasło. W wyniku powyższej transakcji, z chwilą zarejestrowania przez Sąd podwyższenia kapitału zakładowego, tj. 17 lipca 2009 r., zmianie uległa struktura akcjonariatu. Udział akcjonariusza – Nafta Polska S.A. uległ zmniejszeniu z 51,91% do 45,45%, a tym samym Grupa LOTOS przestała podlegać przepisom tzw. ustawy kominowej.

Jednakże 22 lipca 2009 r. Skarb Państwa objął kolejny znaczny pakiet akcji Grupy LOTOS na podstawie umowy zawartej 16 lipca 2009 r. pomiędzy Naftą Polską a Ministerstwem Skarbu Państwa. Realizując postanowienia ww. umowy Nafta Polska przeniosła na Skarb Państwa łącznie 59.025.000 akcji Grupy LOTOS, tym samym nie posiada jakichkolwiek akcji Spółki, zaś Skarb Państwa stał się właścicielem 63,97% udziału w kapitale zakładowym Grupy LOTOS.

W związku z zaistniałą sytuacją w stosunku do Grupy LOTOS ponownie mają zastosowanie przepisy tzw. ustawy kominowej, zgodnie z którą ustalanie zasad wynagradzania prezesa Zarządu Spółki należy do kompetencji Walnego Zgromadzenia na wniosek Rady Nadzorczej. Natomiast kwestie związane z ustalaniem zasad i wysokości wynagradzania pozostałych członków Zarządu pozostają w gestii Rady Nadzorczej.

Z uwagi na fakt, iż udział Skarbu Państwa przekracza 50% udziału w kapitale zakładowym Spółki (50% liczby akcji) w stosunku do Grupy LOTOS mają zastosowanie przepisy art. 8 pkt 4 ww. ustawy.

Mając na uwadze powyższe Rada Nadzorcza, działając w ramach przyznaných jej kompetencji na podstawie §13 ust. 2 pkt 1 Statutu Grupy LOTOS oraz na podstawie ustawy z 3 marca 2000 r., ustaliła 13 listopada 2009 r. wysokość wynagrodzenia wiceprezesów Zarządu Spółki na poziomie sześciokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego oraz wystąpiła z wnioskiem do Walnego Zgromadzenia w sprawie ustalenia wysokości miesięcznego wynagrodzenia prezesa Zarządu na tym samym poziomie.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie, przychylając się do wniosku Rady Nadzorczej wyrażonym w uchwale nr 63/VII/2009 z 13 listopada 2009 r., określiło dnia 17 grudnia 2009 r. zasady wynagradzania prezesa Zarządu Spółki przy jednoczesnym uchyleniu uchwały Walnego Zgromadzenia z 18 sierpnia 2000 r. dotychczas regulującej zasady wynagradzania członków Zarządu Spółki.

22 stycznia 2010 r. Skarb Państwa dokonał sprzedaży 14.000.000 akcji zwykłych na okaziciela Spółki, co jednak nie wpłynęło na zmianę zasad wynagradzania członków Zarządu i w stosunku do Grupy LOTOS mają zastosowanie przepisy „ustawy kominowej”. Aktualnie, po przeprowadzeniu ww. transakcji, Skarb Państwa posiada łącznie 69.076.392 akcji zwykłych na okaziciela, stanowiących łącznie 53,19% udziału w kapitale zakładowym Grupy LOTOS oraz reprezentujących 53,19% ogólnej liczby głosów w Spółce.

Ponadto zgodnie z indywidualnymi umowami o pracę, w czasie ich obowiązywania, członkom Zarządu Grupy LOTOS przysługują świadczenia dodatkowe obejmujące:

- koszty polisy ubezpieczenia na życie (włączając w to comiesięczne stawki ubezpieczeniowe),
- ponadstandardową opiekę medyczną w niepublicznej placówce opieki zdrowotnej, zarówno w kraju, jak i zagranicą dla członka Zarządu oraz jego rodziny.

Poza tym prezesowi oraz wiceprezesowi Zarządu ds. handlu przysługuje świadczenie dodatkowe w postaci wyposażonego mieszkania służbowego na terenie Trójmiasta (wraz z pokryciem przez Spółkę kosztów najmu i kosztów eksploatacyjnych), z którego ww. nie korzystają.

Jednocześnie, zgodnie z Ustawą z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. z 2000 r. nr 26, poz. 306, z późn. zm.) oraz Rozporządzeniem Ministra Skarbu Państwa z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu przyznawania nagrody rocznej osobom kierującym niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. z 2001 r. nr 22, poz. 259), członkom Zarządu może zostać przyznana nagroda roczna. Nagroda roczna może zostać przyznana w przypadku, gdy Spółka:

- poprawiła wyniki finansowe,
- wzmocniła pozycję rynkową lub branżową,
- efektywnie wdrażała plany restrukturyzacji lub rozwoju,
- nie przekroczyła maksymalnego rocznego wskaźnika przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia,
- terminowo regulowała zobowiązania o charakterze publicznoprawnym.

Nagroda może zostać przyznana w przypadku zatwierdzenia sprawozdania finansowego. Uprawnionym do otrzymania nagrody rocznej jest członek Zarządu, który pełnił swoją funkcję przez cały rok obrotowy i w tym okresie rażąco nie naruszył swoich obowiązków pracowniczych, nie rozwiązano z nim umowy o pracę z jego winy lub nie rozwiązano umowy o zarządzanie albo nie odwołano go ze stanowiska z przyczyn stanowiących podstawę do rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia. Zgodnie z przepisami maksymalna wysokość nagrody to trzykrotność przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w roku poprzedzającym przyznanie nagrody. Decyzję o przyznaniu nagrody rocznej prezesowi Zarządu podejmuje Walne Zgromadzenie na wniosek Rady Nadzorczej. W przypadku pozostałych członków Zarządu decyzję o przyznaniu nagrody rocznej podejmuje Rada Nadzorcza.

Wysokość wynagrodzeń członków Zarządu Grupy LOTOS w 2010 r.

Członek Zarządu	Kwota [w zł]
Paweł Olechnowicz	301.842
Marek Sokołowski	300.808
Mariusz Machajewski	300.808
Maciej Szozda	261.613

Marek Sokołowski, wiceprezes Zarządu jest właścicielem 8.636 akcji Grupy LOTOS. Pozostali członkowie Zarządu nie posiadają akcji Spółki.

Unikanie konfliktu interesów

W celu uniknięcia konfliktu interesów Spółka stosuje się do przepisów Kodeksu spółek handlowych (KSH), postanowień Regulaminu Zarządu, a także „Dobrych praktyk spółek notowanych na GPW”.

Zgodnie z postanowieniami Regulaminu Zarządu, w związku z art. 377 KSH, w razie sprzeczności interesów Spółki z osobistymi interesami członka Zarządu oraz osobami, z którymi jest powiązany osobiście, powinien on wstrzymać się od udziału w rozstrzygnięciu takich spraw. Ponadto zgodnie z „Dobrymi praktykami spółek notowanych na GPW” członek Zarządu powinien poinformować Zarząd o zaistniałym konflikcie interesów lub możliwości jego powstania oraz powstrzymać się od zabierania głosu w dyskusji i od głosowania nad uchwałą w sprawie. Zgodnie z Regulaminem Zarządu uzyskania zgody Rady Nadzorczej wymaga zajmowanie przez członków Zarządu Spółki stanowisk – funkcji w organach nadzorczych lub zarządzających innych podmiotów. Równocześnie mają zastosowanie przepisy KSH, które zabraniają członkowi Zarządu pełnić jednocześnie funkcję w Radzie Nadzorczej. Dotyczy to również innych osób podlegających bezpośrednio członkowi Zarządu.

Sprawozdania

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2010 r. zostało sporządzone zgodnie z najlepszymi międzynarodowymi standardami sprawozdawczości finansowej. Uzupełnione jest opinią niezależnego biegłego rewidenta.

Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe

Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe powstało w oparciu o Ramowe Wytyczne raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju Global Reporting Initiative (wersja G3 GRI) i Zasady United Nations Global Compact odnoszące się do praw człowieka, standardów pracy, środowiska naturalnego oraz przeciwdziałania korupcji.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe

W Grupie LOTOS sprawozdanie finansowe weryfikowane jest przez niezależnego audytora.

Opinia niezależnego biegłego rewidenta

Wybrane skonsolidowane dane finansowe

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

Skonsolidowane sprawozdanie z pozycji finansowej

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Skonsolidowane sprawozdanie zmian w kapitałach własnych

Dodatkowe informacje i objaśnienia

Opinia niezależnego biegłego rewidenta

Dla Rady Nadzorczej Spółki Grupa LOTOS S.A.

- Przeprowadziliśmy badanie załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego grupy kapitałowej Grupa LOTOS S.A. („Grupy”), w której jednostką dominującą jest Grupa LOTOS S.A. („Spółka”) z siedzibą w Gdańsku, ul. Elbląska 135, za rok zakończony dnia 31 grudnia 2010 roku, obejmującego skonsolidowane sprawozdanie z pozycji finansowej sporządzone na dzień 31 grudnia 2010 roku, skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów, skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych, skonsolidowane sprawozdanie zmian w kapitałach własnych za okres od dnia 1 stycznia 2010 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku oraz dodatkowe informacje i objaśnienia („załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe”).
- Za rzetelność i jasność załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jak również za jego sporządzenie zgodnie z wymagającymi zastosowania zasadami (polityką) rachunkowości oraz za prawidłowość dokumentacji konsolidacyjnej odpowiada Zarząd Spółki. Ponadto Zarząd Spółki oraz członkowie Rady Nadzorczej są zobowiązani do zapewnienia, aby załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie z działalności Grupy spełniały wymagania przewidziane w ustawie z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz.U. nr 152 z 2009 roku poz. 1223, z późn. zm. – „ustawa o rachunkowości”). Naszym zadaniem było zbadanie załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego oraz wyrażenie, na podstawie badania, opinii o tym czy jest ono we wszystkich istotnych aspektach zgodne z wymagającymi zastosowania zasadami (polityką) rachunkowości oraz czy rzetelnie i jasno przedstawia ono, we wszystkich istotnych aspektach, sytuację majątkową i finansową, jak też wynik finansowy Grupy.
- Badanie załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego przeprowadziliśmy stosownie do postanowień:
  - rozdziału 7 ustawy o rachunkowości,
  - krajowych standardów rewizji finansowej, wydanych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów w Polsce, w taki sposób, aby uzyskać racjonalną pewność, czy sprawozdanie to nie zawiera istotnych nieprawidłowości. W szczególności, badanie obejmowało sprawdzenie – w dużej mierze metodą wrywkową – dokumentacji, z której wynikają kwoty i informacje zawarte w załączonym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Badanie obejmowało również ocenę poprawności przyjętych i stosowanych przez Grupę zasad rachunkowości i znaczących szacunków dokonanych przez Zarząd Spółki, jak i ogólnej prezentacji załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Uważamy, że przeprowadzone przez nas badanie dostarczyło nam wystarczających podstaw do wyrażenia opinii o załączonym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym traktowanym jako całość.
- Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za poprzedni rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku było przedmiotem badania przez kluczowego biegłego rewidenta działającego w imieniu innego podmiotu uprawnionego, który z dniem 26 kwietnia 2010 roku wydał opinię z zastrzeżeniem oraz uzupełniającym objaśnieniem o tym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Zastrzeżenie dotyczyło braku możliwości oceny wpływu kwestii będących przedmiotem zastrzeżeń zawartych w opinii biegłego rewidenta wydanej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego litewskiej Grupy Kapitałowej AB Geonafta na wartość posiadanych przez Grupę udziałów w jednostce dominującej Grupy Kapitałowej AB Geonafta. Natomiast uzupełniające objaśnienie dotyczyło aktywów z tytułu nakładów poniesionych na poszukiwania złóż gazowych B-4 i B-6 oraz kosztów budowy odwiertów w wysokości 47,8 miliona złotych.
- Naszym zdaniem załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe, we wszystkich istotnych aspektach:
  - przedstawia rzetelnie i jasno wszystkie informacje istotne dla oceny wyniku finansowego działalności gospodarczej za okres od dnia 1 stycznia 2010 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku, jak też sytuacji majątkowej i finansowej badanej Grupy na dzień 31 grudnia 2010 roku;
  - sporządzone zostało zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez UE;
  - jest zgodne z wpływającymi na formę i treść sprawozdania finansowego przepisami prawa regulującymi przygotowanie sprawozdań finansowych.
- Jak przedstawiono w nocie 17 dodatkowych informacji i objaśnień do załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, Grupa wykazuje jako środki trwałe w budowie nakłady poniesione przez spółkę LOTOS Exploration and Production Norge AS na zakup udziałów w norweskich koncesjach wydobywczych dotyczących 20% udziałów w złożu YME, a także koszty odwiertów oraz inne nakłady poniesione dotychczas na eksploatację tego złoża w łącznej wysokości 1151 milionów złotych. Grupa przeprowadziła opisany w przedmiotowej nodcie test na utratę wartości tych aktywów w oparciu o analizy zdyskontowanych przepływów pieniężnych dla posiadanych 20% udziałów w zasobach węglowodorów w ramach nabytych koncesji wydobywczych obejmujących projekt zagospodarowania złoża YME. Nie zgłaszając zastrzeżeń do prawidłowości i rzetelności załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, zwracamy uwagę na wskazaną przez Zarząd Spółki niepewność co do realizacji aktywów ujętych w związku ze złożem YME w załączonym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym związaną z faktem, że prognozowane przepływy pieniężne uzależnione są od szeregu przyszłych zdarzeń, w szczególności od zmienności rynkowych cen ropy naftowej.
- Zapoznaliśmy się ze sprawozdaniem Zarządu Spółki na temat działalności Grupy w okresie od dnia 1 stycznia 2010 roku do dnia 31

grudnia 2010 roku oraz zasad sporządzenia rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego („sprawozdanie z działalności”) i uznaliśmy, że informacje pochodzące z załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego są z nim zgodne. Informacje zawarte w sprawozdaniu z działalności uwzględniają odpowiednie postanowienia rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. nr 33, poz. 259 - „rozporządzenie w sprawie informacji bieżących i okresowych”).

w imieniu
Ernst & Young Audit sp. z o.o.
Rondo ONZ 1, 00-124 Warszawa
nr ewid. 130

Kluczowy Biegły Rewident

Marcin Zieliński
biegły rewident
nr 10402

Warszawa, dnia 11 kwietnia 2011 roku

Partner

Jacek Hryniuk

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

Wybrane skonsolidowane dane finansowe

	PLN'000	PLN'000	EUR'000	EUR'000
Grupa Kapitałowa Grupy LOTOS S.A.	za rok zakończony 31.12.2010	za rok zakończony 31.12.2009	za rok zakończony 31.12.2010	za rok zakończony 31.12.2009
	(dane przekształcone)		(dane przekształcone)	
Przychody ze sprzedaży	19.680.533	14.321.041	4.914.727	3.299.323
Zysk operacyjny	763.315	419.793	190.619	96.713
Zysk przed opodatkowaniem	721.939	1.109.608	180.286	255.635
Zysk netto z działalności kontynuowanej	681.353	911.812	170.151	210.066
Zysk z działalności kontynuowanej przypisany akcjonariuszom Jednostki Dominującej	679.180	900.761	169.608	207.520
Zysk z działalności kontynuowanej przypisany udziałom niekontrolującym	2.173	11.051	543	2.546
Całkowite dochody ogółem	678.609	928.661	169.466	213.948
Całkowity dochód przypisany akcjonariuszom Jednostki Dominującej	676.450	908.083	168.927	209.207
Całkowity dochód przypisany udziałom niekontrolującym	2.159	20.578	539	4.741
Przeplwy pieniężne netto z działalności operacyjnej	880.255	695.024	219.822	160.122
Przeplwy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(1.053.896)	(3.333.619)	(263.184)	(768.009)
Przeplwy pieniężne netto z działalności finansowej	447.706	2.181.465	111.804	502.572
Przeplwy pieniężne netto razem	272.095	(454.791)	67.949	(104.776)
Podstawowy zysk na jedną akcję zwykłą (w złotych/EUR)	5,23	7,44	1,31	1,71
Rozwodniony zysk na jedną akcję zwykłą (w złotych/EUR)	-	-	-	-
	PLN'000	PLN'000	EUR'000	EUR'000
	stan na 31.12.2010	stan na 31.12.2009	stan na 31.12.2010	stan na 31.12.2009
	(dane przekształcone)		(dane przekształcone)	
Aktywa razem	17.736.029	15.225.952	4.478.456	3.706.234
Kapitały własne przypisane akcjonariuszom Jednostki Dominującej	7.498.819	6.809.393	1.893.498	1.657.513

Udziały niekontrolujące	14.658	36.752	3.701	8.946
Kapitały własne razem	7.513.477	6.846.145	1.897.199	1.666.459

W celu przeliczenia pozycji w sprawozdaniu z pozycji finansowej w tabeli "Wybrane dane finansowe" na dzień 31 grudnia 2010 roku, użyto średniego kursu NBP obowiązującego dla EUR w tym dniu tj. 1 EUR = 3,9603 PLN. Pozycje sprawozdania z całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych wykazane w tabeli "Wybrane dane finansowe" za rok zakończony 31 grudnia 2010 roku przeliczono przy użyciu kursu 1 EUR = 4,0044 PLN (według kursu stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów ustalonych przez Narodowy Bank Polski na ostatni dzień każdego zakończonego miesiąca okresu od 1 stycznia 2010 roku do 31 grudnia 2010 roku).

W celu przeliczenia pozycji w sprawozdaniu z pozycji finansowej w tabeli "Wybrane dane finansowe" na dzień 31 grudnia 2009 roku, użyto średniego kursu NBP obowiązującego dla EUR w tym dniu tj. 1 EUR = 4,1082 PLN. Pozycje sprawozdania z całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych wykazane w tabeli "Wybrane dane finansowe" za rok zakończony 31 grudnia 2009 roku przeliczono przy użyciu kursu 1 EUR = 4,3406 PLN (według kursu stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów ustalonych przez Narodowy Bank Polski na ostatni dzień każdego zakończonego miesiąca okresu od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku).

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów za rok zakończony 31 grudnia 2010 roku i 31 grudnia 2009 roku.

(w tysiącach złotych)	Nota	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
			(dane przekształcone)
Przychody ze sprzedaży	12.1	19.680.533	14.321.041
Koszt własny sprzedaży	12.5	(17.562.048)	(12.775.790)
Zysk na sprzedaży		2.118.485	1.545.251
Koszty sprzedaży	12.5	(871.290)	(726.367)
Koszty ogólnego zarządu	12.5	(401.143)	(332.666)
Pozostałe przychody operacyjne	12.2	56.959	74.264
Pozostałe koszty operacyjne	12.4	(139.696)	(140.689)
Zysk operacyjny		763.315	419.793
Przychody finansowe	12.3	225.940	954.912
Koszty finansowe	12.6	(285.965)	(303.879)
Udział w inwestycjach w jednostkach stowarzyszonych	21	18.649	8.227
Utrata kontroli nad jednostką zależną	2	-	30.555
Zysk przed opodatkowaniem		721.939	1.109.608
Podatek dochodowy od osób prawnych	13.1	(40.586)	(197.796)
Zysk netto z działalności kontynuowanej		681.353	911.812
Inne całkowite dochody			
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		(2.005)	14.378
Pozostałe całkowite dochody	21	(739)	2.471
Inne całkowite dochody (netto)		(2.744)	16.849
Całkowite dochody ogółem		678.609	928.661
Zysk netto z działalności kontynuowanej przypisany:			
Akcjonariuszom Jednostki Dominującej	15	679.180	900.761
Udziałom niekontrolującym		2.173	11.051
		681.353	911.812
Całkowity dochód ogółem przypisany:			
Akcjonariuszom Jednostki Dominującej		676.450	908.083
Udziałom niekontrolującym		2.159	20.578
		678.609	928.661
Zysk netto z działalności kontynuowanej na jedną akcję (w złotych)			

Średnia ważona liczba akcji w tysiącach sztuk		129.873	121.144
- podstawowy	15	5,23	7,44
- rozwodniony		-	-

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

Skonsolidowane sprawozdanie z pozycji finansowej

Skonsolidowane sprawozdanie z pozycji finansowej na dzień 31 grudnia 2010 roku i 31 grudnia 2009 roku.

(w tysiącach złotych)	Nota	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009 (dane przekształcone)	1 stycznia 2009 (dane przekształcone)
AKTYWA				
Aktywa trwałe				
Rzeczowe aktywa trwałe	17	6.173.798	3.438.629	2.948.598
Środki trwałe w budowie	17	4.213.684	6.240.316	3.948.173
Wartość firmy	20	46.688	46.688	45.562
Wartości niematerialne	18	94.825	89.240	55.921
Inwestycje w nieruchomości	19	3.376	3.762	4.898
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych, wycenianych metodą praw własności	21	93.064	88.255	59.048
Długoterminowe aktywa finansowe	23	64.358	93.076	88.059
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	13.4	159.901	74.267	101.168
Należności długoterminowe	25	28.612	22.061	9.152
Rozliczenia międzyokresowe czynne	27	4.003	5.087	12.759
Aktywa trwałe razem		10.882.309	10.101.381	7.273.338
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	22	6.018	5.209	8.631
Aktywa obrotowe				
Zapasy, w tym:	24	4.506.791	3.023.144	2.447.247
- zapasy obowiązkowe	24	2.980.241	2.196.965	1.679.925
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	26	1.821.939	1.536.854	1.364.881
Należności z tytułu podatku dochodowego	13.3	47.492	131.299	199.971
Rozliczenia międzyokresowe czynne	27	32.674	25.982	45.863
Krótkoterminowe aktywa finansowe	28	45.647	47.029	305.912
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	30	391.266	355.054	674.106
Aktywa obrotowe razem		6.845.809	5.119.362	5.037.980
Aktywa obrotowe przeznaczone do sprzedaży, w tym:	22	1.893	-	-
- środki pieniężne i ich ekwiwalenty		77	-	-
- inne aktywa obrotowe		1.816	-	-
Aktywa razem		17.736.029	15.225.952	12.319.949
PASYWA				

Kapitały własne				
Kapitał podstawowy	32	129.873	129.873	113.700
Kapitał zapasowy		1.311.348	1.311.348	970.951
Zyski zatrzymane		6.045.317	5.353.895	4.430.214
Różnice kursowe z przeliczenia		12.281	14.277	7.060
Kapitały własne przypisane akcjonariuszom Jednostki Dominującej		7.498.819	6.809.393	5.521.925
Udziały niekontrolujące	33	14.658	36.752	396.078
Kapitały własne razem		7.513.477	6.846.145	5.918.003
Zobowiązania długoterminowe				
Oprocentowane kredyty i pożyczki	34	4.403.453	4.942.590	3.412.245
Rezerwy długoterminowe	36	320.722	275.057	267.903
Rezerwa na podatek odroczoney	13.4	123.143	90.611	10.411
Pozostałe zobowiązania finansowe	37.2	179.096	300.389	176.387
Rozliczenia międzyokresowe bierne i pozostałe zobowiązania	37.1	40.141	52.130	9.107
Zobowiązania długoterminowe razem		5.066.555	5.660.777	3.876.053
Zobowiązania krótkoterminowe				
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, rozliczenia międzyokresowe bierne oraz pozostałe zobowiązania	37.1	2.960.776	1.890.654	1.886.440
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	13.3	15.188	11.867	8.069
Oprocentowane kredyty i pożyczki	34	1.932.006	758.481	507.360
Obligacje	35	52.670	-	-
Rezerwy krótkoterminowe	36	20.218	38.897	80.470
Pozostałe zobowiązania finansowe	37.2	174.966	19.131	43.554
Zobowiązania krótkoterminowe razem		5.155.824	2.719.030	2.525.893
Zobowiązania związane z aktywami przeznaczonymi do sprzedaży	37.1	173	-	-
Zobowiązania razem		10.222.552	8.379.807	6.401.946
Pasywa razem		17.736.029	15.225.952	12.319.949

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za rok zakończony 31 grudnia 2010 roku i 31 grudnia 2009 roku.

(w tysiącach złotych)	Nota	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
			(dane przekształcone)
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk netto z działalności kontynuowanej		681.353	911.812
Korekty o pozycje:			
Udział w zyskach netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności	21	(18.649)	(8.227)
Amortyzacja	31	389.901	284.793
(Zyski)/Straty z tytułu różnic kursowych		155.700	(456.019)
Odsetki i dywidendy		58.344	37.390
(Zyski)/Strata z tytułu działalności inwestycyjnej		87.097	16.580
Podatek dochodowy zapłacony		(84.219)	(187.291)
Podatek dochodowy bieżącego okresu	13.1	40.586	197.796
(Zwiększenie) stanu należności	31	(298.709)	(187.480)
(Zwiększenie) stanu zapasów	31	(1.483.647)	(575.767)
Zwiększenie stanu zobowiązań i rozliczeń międzyokresowych biernych	31	1.156.657	692.711
Zwiększenie /(Zmniejszenie) stanu rezerw	31	9.851	(48.866)
(Zwiększenie)/Zmniejszenie stanu rozliczeń międzyokresowych czynnych	31	(6.969)	19.045
Rozliczenie i wycena instrumentów finansowych		193.036	(1.453)
Inne korekty		(77)	-
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		880.255	695.024
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Dywidendy otrzymane		10.490	1.737
Odsetki otrzymane		1.378	4.252
Sprzedaz/(Zakup) środków trwałych i wartości niematerialnych	31	(1.009.937)	(3.072.664)
Sprzedaz/(Zakup) krótkoterminowych aktywów finansowych		83	2.758
(Zakup) długoterminowych aktywów finansowych		(14)	-
Nabycie Energobaltic Sp. z o.o. po odjęciu nabytych w transakcji połączenia środków pieniężnych	20	-	(1.526)
Inne wpływy z tytułu aktywów finansowych		-	6.050
Wydatki z tytułu zaliczek na środki trwałe w budowie		(57.064)	(258.581)

Środki pieniężne związane z utratą kontroli nad jednostką zależną	-	(367)
Pozostałe pozycje netto	1.168	(15.278)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(1.053.896)	(3.333.619)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		
Wpływy z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek	1.262.315	2.263.790
Emisja obligacji	35	102.670
Przepływy środków pieniężnych wynikające ze zmian w udziale w jednostce zależnej nie skutkujące utratą kontroli długoterminowych aktywów finansowych	(11.554)	-
Wydatki z tytułu spłaty kredytów i pożyczek	(630.530)	(195.696)
Wykup obligacji	35	(50.000)
Zapłacone odsetki	(97.804)	(100.446)
Zapłacone dywidendy	-	(15)
Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego	(4.786)	(1.737)
Rozliczenie instrumentów finansowych	(119.585)	216.047
Pozostałe pozycje netto	(3.020)	(478)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	447.706	2.181.465
Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych	(1.970)	2.339
Zmiana stanu środków pieniężnych netto	272.095	(454.791)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu	31	(155.660)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	31	(155.660)
- o ograniczonej możliwości dysponowania	30	42.319
		20.420

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

Skonsolidowane sprawozdanie zmian w kapitałach własnych

Skonsolidowane sprawozdanie zmian w kapitałach własnych za rok zakończony 31 grudnia 2010 roku i 31 grudnia 2009 roku.

(w tysiącach złotych)	Nota	Kapitał podstawowy	Kapitał zapasowy	Zyski zatrzymane	Różnice kursowe	Kapitały własne przypisany akcjonariuszom Jednostki Dominującej	Udziały niekontrolujące	Kapitały własne razem
1 stycznia 2009		113.700	970.951	4.297.823	7.060	5.389.534	396.078	5.785.612
Aktywowanie prawa wieczystego użytkowania gruntów	9.2	-	-	132.391	-	132.391	-	132.391
1 stycznia 2009 (dane przekształcone)		113.700	970.951	4.430.214	7.060	5.521.925	396.078	5.918.003
Zysk netto z działalności kontynuowanej za rok zakończony 31 grudnia 2009		-	-	900.761	-	900.761	11.051	911.812
Inne całkowite dochody ogółem za rok zakończony 31 grudnia 2009		-	-	105	7.217	7.322	9.527	16.849
Dywidendy dla akcjonariuszy z podziału zysku za 2008 rok		-	-	-	-	-	(19)	(19)
Emisja nowych akcji	32	16.173	-	-	-	16.173	-	16.173
Nadwyżka ceny emisyjnej nad nominalną	32	-	340.773	-	-	340.773	-	340.773
Koszty emisji z uwzględnieniem podatku odroczonego	32	-	(376)	-	-	(376)	-	(376)
Zmiany w udziale własnościowym		-	-	22.835	-	22.835	(379.647)	(356.812)
Zmiany w strukturze organizacyjnej Grupy		-	-	(20)	-	(20)	(238)	(258)
31 grudnia 2009 (dane przekształcone)		129.873	1.311.348	5.353.895	14.277	6.809.393	36.752	6.846.145
1 stycznia 2010 (dane przekształcone)		129.873	1.311.348	5.353.895	14.277	6.809.393	36.752	6.846.145
Zysk netto z działalności kontynuowanej za rok		-	-	679.180	-	679.180	2.173	681.353

zakończony
31 grudnia 2010

Zmiany w udziale własnościowym	2	-	-	12.976	-	12.976	(24.253)	(11.277)
Inne całkowite dochody ogółem za rok zakończony 31 grudnia 2010		-	-	(734)	(1.996)	(2.730)	(14)	(2.744)
31 grudnia 2010		129.873	1.311.348	6.045.317	12.281	7.498.819	14.658	7.513.477

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

Dodatkowe informacje i objaśnienia

1. Informacje ogólne
2. Skład Grupy Kapitałowej
3. Informacje dotyczące składu osobowego Zarządu oraz Rady Nadzorczej Jednostki Dominującej
4. Zatwierdzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego
5. Kontynuacja działalności
6. Czas trwania Grupy Kapitałowej
7. Data bilansowa oraz okres objęty skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym
8. Waluta pomiaru i waluta sprawozdawcza
9. Podstawa sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych
10. Zasady rachunkowości
11. Segmenty działalności
12. Przychody i koszty
13. Podatek dochodowy
14. Majątek socjalny oraz zobowiązania Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych
15. Zysk przypadający na jedną akcję
16. Dywidendy
17. Rzeczowe aktywa trwałe oraz środki trwałe w budowie
18. Wartości niematerialne
19. Inwestycje w nieruchomości
20. Połączenia jednostek gospodarczych
21. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych
22. Aktywa przeznaczone do sprzedaży
23. Długoterminowe aktywa finansowe
24. Zapasy
25. Należności długoterminowe
26. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności
27. Rozliczenia międzyokresowe czynne
28. Krótkoterminowe aktywa finansowe
29. Świadczenia pracownicze
30. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych
31. Informacja o strukturze środków pieniężnych do sprawozdania z przepływów pieniężnych
32. Kapitał podstawowy
33. Udziały niekontrolujące
34. Oprocentowane kredyty i pożyczki
35. Obligacje
36. Rezerwy
37. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe bierne, pozostałe zobowiązania
38. Zobowiązania warunkowe
39. Informacje o podmiotach powiązanych
40. Informacje o umowie i wynagrodzeniu podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych oraz informacje dotyczące wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych Grupy LOTOS S.A.
41. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym
42. Instrumenty finansowe
43. Struktura zatrudnienia
44. Pozostałe informacje
45. Zarządzanie kapitałem
46. Istotne zdarzenia następujące po dniu bilansowym
47. Podpisy członków Zarządu oraz osoby odpowiedzialnej za prowadzenie ksiąg rachunkowych Grupy LOTOS S.A.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

1. Informacje ogólne

Grupa LOTOS S.A. („Spółka”, „Jednostka Dominująca”), będąca jednostką dominującą Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. („Grupa Kapitałowa”, „Grupa”) została utworzona Aktem Notarialnym z dnia 18 września 1991 roku. Spółka została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Gdańsku XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego (obecnie Sąd Rejonowy Gdańsk - Północ, VII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego) w dniu 10 kwietnia 2002 roku, pod numerem KRS 0000106150. Spółce nadano numer statystyczny REGON 190541636.

Siedziba Spółki mieści się na ul. Elbląskiej 135, 80 - 718 Gdańsk.

W 2003 roku na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Gdańsku XII Wydziału Gospodarczego Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 28 maja 2003 roku została dokonana zmiana firmy Rafineria Gdańska Spółka Akcyjna na Grupa LOTOS Spółka Akcyjna.

Podstawowym przedmiotem działalności Grupy jest wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej oraz ich sprzedaż hurtowa i detaliczna. Grupa prowadzi również działalność w zakresie pozyskiwania oraz eksploatacji złóż ropy naftowej i gazu ziemnego.

Jednostka Dominująca posiada następujące koncesje związane z podstawowym zakresem działalności:

- wytwarzanie paliw ciekłych udzieloną Spółce przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki w dniu 28 listopada 1998 roku, przedłużoną na okres do 31 grudnia 2025 roku decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 5 października 2007 roku,
- obrót paliwami ciekłymi udzieloną Spółce przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki w dniu 23 grudnia 1998 roku, przedłużoną na okres do 31 grudnia 2025 roku decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki w dniu 5 października 2007 roku,
- magazynowanie paliw ciekłych na okres do 15 października 2016 roku udzieloną Spółce przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki w dniu 10 października 2006 roku,
- wytwarzanie energii elektrycznej w kogeneracji udzieloną Spółce przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki w dniu 29 września 2000 roku, przedłużoną na okres do dnia 1 września 2018 roku decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki w dniu 16 lipca 2009 roku,
- obrót energią elektryczną udzieloną Spółce przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki w dniu 5 września 2001 roku, przedłużoną na okres do dnia 1 września 2021 roku decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki w dniu 12 lipca 2010 roku,
- przesyłanie i dystrybucję energii elektrycznej udzieloną Spółce przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki w dniu 5 września 2001 roku, przedłużoną na okres do dnia 1 września 2021 roku decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki w dniu 12 lipca 2010 roku.

Ponadto, spółki z Grupy Kapitałowej posiadają m.in. koncesje i licencje:

- udzielone przez Ministra Środowiska na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego w poszczególnych rejonach (rejon Gaz Południe do 14 grudnia 2012 roku, rejon: Gaz Północ do 14 grudnia 2013 roku, Gotlandia do 14 grudnia 2016 roku, Łeba i Rozewie do 14 grudnia 2014 roku, Sambia- E do 14 maja 2011 roku, Sambia –W do 14 grudnia 2014 roku, Wolin do 14 czerwca 2011 roku),
- udzielone przez Ministra Środowiska na eksploatację z poszczególnych złóż (złóżko B6 do 7 listopada 2032 roku, złóżko B - 3 do 29 lipca 2016 roku, złóżko B - 8 do 5 września 2031 roku i złóżko B - 4 do 11 maja 2032 roku),
- udzielone przez norweskie Ministerstwo Ropy Naftowej i Energii na poszukiwanie, rozpoznanie i eksploatację złóż węglowodorów na obszarze oznaczonym PL 316, PL 316B obejmującą 20% udziału w złożu YME (od 29 sierpnia 2008 roku), PL 316CS i PL 316DS (wygasły w dniu 18 czerwca 2010 roku) oraz PL 455 - 20% udziału na Norweskim Szelfie Kontynentalnym,
- udzielone przez norweskie Ministerstwo Ropy Naftowej i Energii w wyniku rozstrzygnięcia rundy koncesyjnej APA 2008 udziały w koncesjach poszukiwawczych w obszarze południowej części Morza Północnego oraz na Morzu Norweskim:
  1. PL 497: LOTOS Exploration and Production Norge AS -10% udział,
  2. PL 498: LOTOS Exploration and Production Norge AS (Operator) - 25% udział,
  3. PL 503: LOTOS Exploration and Production Norge AS (Operator) - 25% udział,
  4. PL 515: LOTOS Exploration and Production Norge AS - 20% udział,
- udzielone przez norweskie Ministerstwo Ropy Naftowej i Energii w wyniku rozstrzygnięcia rundy koncesyjnej APA 2009 jako 50% udziału oraz statusu operatora w koncesji PL 556 (do dnia 19 lutego 2011 roku, patrz Not 46 Dodatkowych informacji i objaśnień) zlokalizowanej w obszarze Morza Norweskiego oraz 10% udziału w koncesji PL 497B (rozszerzenie koncesji PL 497),
- udzielone przez norweskie Ministerstwo Ropy Naftowej i Energii w wyniku rozstrzygnięcia rundy koncesyjnej APA 2010 jako 25% udziału oraz statusu operatora w koncesji PL 503B zlokalizowanej w obszarze Morza Norweskiego,
- udzielone przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki m.in. na: wytwarzanie, obrót paliwami ciekłymi, przesyłanie i dystrybucję ciepła,

wytwarzanie energii elektrycznej, przesyłanie i dystrybucję energii, obrót energią elektryczną,

- udzielone przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego na wytwarzanie biokomponentów, magazynowanie biokomponentów, wprowadzanie do obrotu biokomponentów (rodzaj biokomponentu - ester metylowy),
- udzielone przez Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego na wykonywanie przewozów kolejowych rzeczy i udostępnianie pojazdów trakcyjnych.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

2. Skład Grupy Kapitałowej

Według stanu na dzień 31 grudnia 2010 roku w skład Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. wchodziły Grupa LOTOS S.A. jako Podmiot Dominujący oraz 25 spółek o profilu produkcyjnym i usługowym w tym:

- 16 spółek zależnych od Grupy LOTOS S.A.
- 9 spółek pośrednio zależnych od Grupy LOTOS S.A.

Ponadto, Grupa na dzień 31 grudnia 2010 roku oraz na dzień 31 grudnia 2009 roku posiadała pośrednio w jednostce stowarzyszonej AB Geonaftha 40,31% udziału w kapitale zakładowym (patrz **Nota 21** Dodatkowych informacji i objaśnień).

Poniżej przedstawiono jednostki zależne wchodzące w skład Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. wraz z ich przedmiotem działalności, metodą konsolidacji oraz udziałem Grupy w ogólnej liczbie głosów w kapitale podstawowym („zakładowy”).

Nazwa podmiotu	Siedziba	Przedmiot działalności	Metoda konsolidacji /wyceny udziałów	Procentowany udział bezpośredni/pośredni Grupy w kapitale podstawowym	
				31.12.2010	31.12.2009
Podmiot dominujący					
Grupa LOTOS S.A.	Gdańsk	Wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej (głównie paliw) oraz ich sprzedaż hurtowa	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Spółki bezpośrednio zależne					
LOTOS Paliwa Sp. z o.o.	Gdańsk	Sprzedaż hurtowa, detaliczna paliw, lekkiego oleju opałowego, zarządzanie siecią stacji paliw LOTOS	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Gaz S.A. ⁽¹⁾	Mława	Spółka nie prowadzi działalności operacyjnej	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Oil S.A.	Gdańsk	Produkcja i sprzedaż olejów smarowych i smarów oraz krajowa sprzedaż olejów bazowych	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Asfalt Sp. z o.o.	Gdańsk	Produkcja i sprzedaż asfaltów	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Ekoenergia S.A. ⁽²⁾	Gdańsk	Spółka nie rozpoczęła działalności operacyjnej	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Kolej Sp. z o.o.	Gdańsk	Transport kolejowy	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Serwis Sp. z o.o.	Gdańsk	Działalność w zakresie utrzymania ruchu mechanicznego, elektrycznego i automatyki, wykonawstwo remontów	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Lab Sp. z o.o.	Gdańsk	Wykonywanie analiz laboratoryjnych	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Straż Sp. z o.o.	Gdańsk	Ochrona przeciwpożarowa	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Ochrona					

Sp. z o.o.	Gdańsk	Ochrona mienia i osób	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Parafiny Sp. z o.o.	Jasło	Produkcja i sprzedaż mas parafinowych	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Tank Sp. z o.o.	Gdańsk ⁽³⁾	Handel paliwem lotniczym	pełna	100,00%	100,00%
LOTOS Czechowice S.A. (spółka posiada swoją grupę kapitałową)	Czechowice-Dziedzice	Magazynowanie i dystrybucja paliw	pełna	97,55% ⁽⁵⁾	85,04% ⁽⁴⁾
LOTOS Jasło S.A. (spółka posiada swoją grupę kapitałową)	Jasło	Działalność usługowa w zakresie dystrybucji produktów ropopochodnych, magazynowania paliw, tworzenia i utrzymywania zapasów paliw, wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej oraz ich sprzedaż hurtowa i detaliczna	pełna	98,12% ⁽⁵⁾	85,01% ⁽⁴⁾
LOTOS Petrobaltic S.A. ⁽⁶⁾ (spółka posiada swoją grupę kapitałową)	Gdańsk	Pozyskiwanie oraz eksploatacja złóż ropy naftowej i gazu ziemnego	pełna	99,32%	99,32% ⁽⁴⁾
LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o.	Jasło	Spółka nie prowadzi działalności operacyjnej	pełna	100,00% ⁽⁷⁾	0,29% ⁽⁷⁾
Spółki pośrednio zależne					
RCEkoenergia Sp. z o.o.	Czechowice-Dziedzice	Wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej, ciepła i gazu	pełna	97,55% ^(9, 10)	85,04% ⁽⁸⁾
LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o.	Czechowice-Dziedzice	Produkcja estrów metylowych kwasów tłuszczowych (FAME) ⁽¹¹⁾	pełna	97,55% ^(9, 10)	85,04% ⁽⁸⁾
"PLASTEKOL Organizacja Odzysku" S.A.	Jasło	Działalność usługowa	pełna	93,70% ⁽⁹⁾	81,18% ^(8, 12)
KRAK-GAZ Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej	Kraków	- ⁽¹⁾			
Miliana Shipping Company Ltd.	Cypr	Świadczenie usług magazynowania i transportu ropy naftowej	pełna	99,32 %	99,32 % ⁽⁸⁾
LOTOS Exploration and Production Norge AS	Stavanger, Norwegia	Poszukiwanie i wydobycie ropy naftowej na Norweskim Szelfie Kontynentalnym; świadczenie usług związanych z poszukiwaniem i wydobyciem ropy naftowej	pełna	99,32% ⁽¹³⁾	99,32 % ⁽⁸⁾
Aphrodite Offshore Services N.V.	Antyle Holenderskie	Świadczenie usług transportu morskiego	pełna	99,32%	99,32 % ⁽⁸⁾
Energobaltic Sp. z o.o.	Władysławowo ⁽¹⁵⁾	Produkcja energii elektrycznej, energii cieplnej, LPG oraz kondensatu gazowego	pełna ⁽¹⁴⁾	99,32%	99,32 % ⁽¹⁴⁾
UAB LOTOS Baltija	Wilno, Litwa	Doradztwo handlowe i prawne	pełna	99,32 % ⁽¹⁶⁾	100,00%

⁽¹⁾ Do dnia 23 lipca 2009 r. spółka LOTOS Gaz S.A. posiadała kontrolę nad spółką zależną KRAK-GAZ Sp. z o.o. W dniu 30 kwietnia 2009 r. spółka KRAK-GAZ Sp. z o.o. złożyła do Sądu Rejonowego dla Krakowa Śródmieścia Wydział VIII Gospodarczy do spraw upadłościowo - naprawczych wnioski o ogłoszenie upadłości. W dniu 23 lipca 2009 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa - Śródmieścia Wydział VIII Gospodarczy do spraw upadłościowych i naprawczych wydał postanowienie o ogłoszeniu upadłości w drodze likwidacji majątku spółki KRAK-GAZ Sp. z o.o.

W dniu 10 stycznia 2011 r. Walne Zgromadzenie spółki LOTOS Gaz S.A. podjęło uchwałę o rozwiązaniu spółki LOTOS Gaz S.A. poprzez likwidację.

⁽²⁾ Z dniem 6 maja 2010 r. dokonano rejestracji zmiany formy prawnej spółki, spółka akcyjna na spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Obecna firma, pod którą działa spółka to LOTOS Ekoenergia Sp. z o.o.

⁽³⁾ W dniu 12 sierpnia 2009 r. nastąpiło przeniesienie siedziby spółki LOTOS Tank Sp. z o.o. z Jasła do Gdańska.

⁽⁴⁾ W dniu 9 lipca 2009 r. doszło do podpisania umowy dotyczącej objęcia przez Skarb Państwa akcji Grupy LOTOS S.A. W zamian Skarb Państwa przekazał Grupie LOTOS S.A. wkłady niepieniężne w postaci 30,32% akcji spółki LOTOS Petrobaltic S.A., 5% akcji spółki LOTOS Czechowice S.A. oraz 5% akcji spółki LOTOS Jasło S.A.

⁽⁵⁾ Do dnia 31 grudnia 2010 r. Grupa LOTOS S.A. nabyła od udziałowców niekontrolujących dodatkowo 12,51% akcji spółki LOTOS Czechowice S.A. oraz 13,11% akcji spółki LOTOS Jasło S.A.

⁽⁶⁾ W dniu 31 marca 2010 r. w Krajowym Rejestrze Sądowym zarejestrowano zmianę nazwy spółki z: Przedsiębiorstwo Poszukiwań i Eksploatacji Złóż Ropy i Gazu "Petrobaltic" Spółka Akcyjna na: LOTOS Petrobaltic Spółka Akcyjna w skrócie: LOTOS Petrobaltic S.A.

⁽⁷⁾ W dniu 20 listopada 2009 r. dotychczasowi wspólnicy spółki LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. zbyli na rzecz LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. posiadane udziały:

- Grupa LOTOS S.A. - 9.400 udziałów z posiadanych 9.500,

- LOTOS Czechowice S.A. - wszystkie 12.314 udziałów,

- LOTOS Jasło S.A. - wszystkie 9.866 udziałów,

- LOTOS Serwis Sp. z o.o. - wszystkie 2.834 udziały,
- Partner Holding Management Sp. z o.o. - wszystkie 100 udziałów.

Spółka LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. nabyła udziały własne w celu ich dobrowolnego umorzenia w drodze obniżenia kapitału zakładowego. Struktura udziałowców po transakcji w spółce LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. była następująca:

- LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. - 99,71%,
- Grupa LOTOS S.A. - 0,29%.

Grupa LOTOS S.A. ze względu na uprawnienia zgromadzenia wspólników przysługujące Grupie LOTOS S.A., jako jednemu wspólnikowi, zachowała kontrolę nad spółką LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. W dniu 31 marca 2010 r. nastąpiła rejestracja obniżenia kapitału zakładowego spółki LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. do poziomu 50 tys. zł. Kapitał zakładowy spółki LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. dzieli się na 100 udziałów. Po zarejestrowaniu zmian w Krajowym Rejestrze Sądowym udział Grupy LOTOS S.A. w kapitale zakładowym spółki LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. wynosi 100%.

⁽⁸⁾ Zmiany kapitałowe opisane w punkcie ⁽⁴⁾ miały wpływ na pośredni udział procentowy Grupy w kapitale podstawowym spółek zależnych spółek Petrobaltic S.A. (obecnie LOTOS Petrobaltic S.A.), LOTOS Czechowice S.A. oraz LOTOS Jasło S.A.

⁽⁹⁾ Zmiany kapitałowe opisane w punkcie ⁽⁵⁾ miały wpływ na pośredni udział procentowy Grupy w kapitale podstawowym spółek zależnych spółek LOTOS Czechowice S.A. oraz LOTOS Jasło S.A.

⁽¹⁰⁾ W dniu 5 listopada 2010 r. Grupa LOTOS S.A. nabyła od LOTOS Czechowice S.A. 1 udział spółki LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o. stanowiący 0,005% kapitału zakładowego spółki LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o. oraz 1 udział spółki RCEkoenergia Sp. z o.o. stanowiący 0,005% kapitału zakładowego spółki RCEkoenergia Sp. z o.o.

⁽¹¹⁾ Z dniem 1 marca 2009 r. spółka LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o. rozpoczęła działalność operacyjną.

⁽¹²⁾ W okresie maj – czerwiec 2008 r. oraz w okresie styczeń - grudzień 2009 r. spółka LOTOS Jasło S.A. nabyła akcje spółki "PLASTEKOL Organizacja Odzysku" S.A. W wyniku przeprowadzonych transakcji udział spółki LOTOS Jasło S.A. w kapitale zakładowym spółki "PLASTEKOL Organizacja Odzysku" S.A. wzrósł do 95,5%.

⁽¹³⁾ W dniu 15 listopada 2010 r. został podwyższony o 1 NOK kapitał zakładowy w spółce LOTOS Exploration and Production Norge AS. Nową 1 akcję o wartości nominalnej 1 NOK (tj. 0,4822 złotych według średniego kursu ustalonego dla NOK przez NBP na dzień 15 listopada 2010 r.) objęła Grupa LOTOS S.A.

⁽¹⁴⁾ W dniu 27 listopada 2009 r. spółka LOTOS Petrobaltic S.A. przejęła kontrolę nad spółką Energobaltic Sp. z o.o.

⁽¹⁵⁾ Z dniem 25 stycznia 2010 r. nastąpiła rejestracja przeniesienia siedziby spółki Energobaltic Sp. z o.o. z Gdańska do Władysławowa.

⁽¹⁶⁾ W dniu 9 grudnia 2010 r. Grupa LOTOS S.A. zawarła ze spółką LOTOS Petrobaltic S.A. umowę zbycia 5.876 akcji spółki UAB LOTOS Baltija stanowiących 100% kapitału zakładowego spółki.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz 31 grudnia 2008 roku udział w ogólnej liczbie głosów posiadanych przez Grupę w podmiotach zależnych jest równy udziałowi Grupy w kapitałach tych jednostek, za wyjątkiem udziału w spółce LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o.

Utrata kontroli nad spółką KRAK-GAZ Sp. z o.o. (spółka zależna od LOTOS GAZ S.A.)

W dniu 30 kwietnia 2009 roku spółka KRAK-GAZ Sp. z o.o. złożyła do Sądu Rejonowego dla Krakowa Śródmieścia Wydział VIII Gospodarczy do spraw upadłościowo - naprawczych wniosek o ogłoszenie upadłości.

W dniu 1 lipca 2009 roku ustanowiono tymczasowego nadzorcę sądowego, który w dniu 13 lipca 2009 roku złożył sprawozdanie obejmujące analizę dokumentacji dłużnika i stanu jego przedsiębiorstwa.

W dniu 23 lipca 2009 roku Sąd Rejonowy dla Krakowa - Śródmieścia Wydział VIII Gospodarczy do spraw upadłościowych i naprawczych wydał postanowienie o ogłoszeniu upadłości w drodze likwidacji majątku spółki KRAK-GAZ Sp. z o.o. (KRAK-GAZ Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej).

W wyniku ustanowienia tymczasowego nadzorcę sądowego z dniem 1 lipca 2009 roku spółka LOTOS Gaz S.A. utraciła kontrolę nad spółką zależną KRAK-GAZ Sp. z o.o. w rozumieniu znowelizowanego MSR 27 Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe. W związku z powyższym, w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. za rok zakończony 31 grudnia 2009 roku i na dzień 31 grudnia 2009 roku spółka KRAK-GAZ Sp. z o.o. nie została objęta konsolidacją.

Rozliczenie utraty kontroli nad spółką KRAK-GAZ Sp. z o.o.

(w tysiącach złotych)	31 grudnia 2009 roku
Aktywa netto spółki KRAK-GAZ Sp. z o.o. na dzień przejścia kontroli ⁽¹⁾	4.684
Zmiana aktywów netto spółki KRAK-GAZ Sp. z o.o. od dnia przejścia kontroli do dnia utraty kontroli	(35.239)
Aktywa netto spółki KRAK-GAZ Sp. z o.o. na dzień utraty kontroli	(30.555)
Wartość godziwa udziałów KRAK-GAZ Sp. z o.o.	0
Wpływ utraty kontroli nad spółką KRAK-GAZ Sp. z o.o. na skonsolidowany wynik Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A.	30.555

⁽¹⁾ Spółka została objęta konsolidacją metodą pełną w dniu 7 lipca 2007 roku.

Do dnia 31 grudnia 2009 roku spółka LOTOS Gaz S.A. objęła udziały o wartości 17.329 tysięcy złotych w spółce KRAK-GAZ Sp. z o.o. odpisem w pełnej wysokości. Ponadto, wartość firmy powstała w wyniku przejścia kontroli nad spółką KRAK GAZ Sp. z o.o. w dniu 7 lipca 2007 roku w kwocie 12.645 tysięcy złotych w 2008 roku została objęta odpisem z tytułu utraty wartości. Pozostałe koszty operacyjne Grupy Kapitałowej LOTOS Gaz S.A. do dnia utraty kontroli uwzględniają wartość zawiązanego odpisu aktualizującego należności od spółki KRAK-GAZ Sp. z o.o. w kwocie 21.243 tysięcy złotych, wcześniej podlegającego eliminacjom wewnątrzgrupowym.

Wynik netto spółki KRAK-GAZ Sp. z o.o. do dnia utraty kontroli uwzględniony w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów za 2009 rok wynosi (16.423) tysięcy złotych.

Obniżenie kapitału zakładowego spółki UAB LOTOS Baltija

W dniu 21 września 2009 roku nastąpiła rejestracja obniżenia kapitału zakładowego spółki UAB LOTOS Baltija z 720,2 tysięcy litów do poziomu 381,9 tysięcy

litów. Kapitał zakładowy spółki UAB LOTOS Baltija po zmniejszeniu dzieli się na 5.876 akcji zwykłych imiennych, wartość nominalna jednej akcji wynosi 65 litów.

Rejestracja obniżenia kapitału zakładowego spółki LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o.

W dniu 20 listopada 2009 roku dotychczasowi wspólnicy spółki LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. zbyli na rzecz LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. posiadane udziały:

- Grupa LOTOS S.A. - 9.400 udziałów z posiadanych 9.500,
- LOTOS Czechowice S.A. - wszystkie 12.314 udziałów,
- LOTOS Jasło S.A. - wszystkie 9.866 udziałów,
- LOTOS Serwis Sp. z o.o. - wszystkie 2.834 udziały,
- Partner Holding Management Sp. z o.o. - wszystkie 100 udziałów.

Spółka LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. nabyła udziały własne w celu ich dobrowolnego umorzenia w drodze obniżenia kapitału zakładowego.

Struktura udziałowców po transakcji w spółce LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. była następująca:

LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. - 99,71%,

Grupa LOTOS S.A. - 0,29%.

Grupa LOTOS S.A. ze względu na uprawnienia zgromadzenia wspólników przysługujące Grupie LOTOS S.A. jako jedynego wspólnika, zachowała kontrolę nad spółką LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o.

W dniu 31 marca 2010 roku nastąpiła rejestracja obniżenia kapitału zakładowego spółki LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. do poziomu 50 tysięcy złotych. Kapitał zakładowy spółki LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. dzieli się na 100 udziałów. Po zarejestrowaniu zmian w Krajowym Rejestrze Sądowym udział Grupy LOTOS S.A. w kapitale zakładowym spółki LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. wynosi 100%.

Nabycie akcji spółki LOTOS Jasło S.A.

W dniu 4 lutego 2010 roku Grupa LOTOS S.A. złożyła propozycję nabycia akcji spółki LOTOS Jasło S.A. Propozycja niniejsza została skierowana wyłącznie do następujących osób: pracowników lub byłych pracowników LOTOS Jasło S.A., którzy nabyli akcje nieodpłatnie w trybie Ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i prywatyzacji, spadkobierców tych osób, członków najbliższej rodziny tych osób, którzy nabyli akcje w formie darowizny bezpośrednio od osób o których mowa powyżej. Propozycja była ważna do dnia 22 marca 2010 roku. Cena nabycia akcji wynosiła w okresie od dnia 8 lutego 2010 roku do dnia 8 marca 2010 roku 4,90 złotych za jedną akcję, w okresie od dnia 9 marca 2010 roku do dnia 22 marca 2010 roku 4,23 złotych za jedną akcję. W dniu 20 maja 2010 roku Grupa LOTOS S.A. złożyła kolejną propozycję nabycia akcji spółki LOTOS Jasło S.A. skierowaną do wszystkich pozostałych akcjonariuszy, ważną do dnia 11 czerwca 2010 roku, z ceną nabycia 4,45 złotych za jedną akcję. Proces wykupu akcji został zakończony pod koniec 2010 roku. Wobec pozostałych akcji będących w rękach akcjonariuszy mniejszościowych Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy spółki LOTOS Jasło S.A. podjęło w dniu 30 listopada 2010 roku uchwałę o przymusowym wykupie akcji od udziałowców niekontrolujących.

Nabycie akcji spółki LOTOS Czechowice S.A.

W dniu 4 lutego 2010 roku Grupa LOTOS S.A. złożyła propozycję nabycia akcji spółki LOTOS Czechowice S.A. Propozycja niniejsza została skierowana wyłącznie do następujących osób: pracowników lub byłych pracowników LOTOS Czechowice S.A., którzy nabyli akcje nieodpłatnie w trybie Ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i prywatyzacji, spadkobierców tych osób, członków najbliższej rodziny tych osób, którzy nabyli akcje w formie darowizny bezpośrednio od osób o których mowa powyżej. Propozycja była ważna do dnia 22 marca 2010 roku. Cena nabycia akcji wynosiła w okresie od dnia 8 lutego 2010 roku do dnia 8 marca 2010 roku 7,98 złotych za jedną akcję, w okresie od dnia 9 marca 2010 roku do dnia 22 marca 2010 roku 6,89 złotych za jedną akcję. W dniu 20 maja 2010 roku Grupa LOTOS S.A. złożyła kolejną propozycję nabycia akcji spółki LOTOS Czechowice S.A. skierowaną do wszystkich pozostałych akcjonariuszy, ważną do dnia 11 czerwca 2010 roku, z ceną nabycia 7,25 złotych za jedną akcję. Proces wykupu akcji został zakończony pod koniec 2010 roku. Wobec pozostałych akcji będących w rękach akcjonariuszy mniejszościowych Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy spółki LOTOS Czechowice S.A. podjęło w dniu 1 grudnia 2010 roku uchwałę o przymusowym wykupie akcji od udziałowców niekontrolujących. (patrz **Nota 46** Dodatkowych informacji i objaśnień).

Rozliczenie nabycia akcji spółek LOTOS Jasło S.A. oraz LOTOS Czechowice S.A. od udziałowców niekontrolujących

Do dnia 31 grudnia 2010 roku Grupa LOTOS S.A. nabyła 938.701 akcji spółki LOTOS Czechowice S.A. o łącznej wartości 7.574 tysięcy złotych stanowiących 12,51% kapitału podstawowego oraz 786.924 akcji spółki LOTOS Jasło S.A. o łącznej wartości 3.980 tysięcy złotych stanowiących 13,11% kapitału podstawowego.

W wyniku przeprowadzonych transakcji Grupa LOTOS S.A. na dzień 31 grudnia 2010 roku posiada 97,55% udziału w kapitale zakładowym spółki LOTOS Czechowice S.A. oraz 98,12% udziału w kapitale zakładowym spółki LOTOS Jasło S.A.

Zgodnie ze znowelizowanym MSR 27 Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe wyżej opisana transakcja została rozliczona jako transakcja kapitałowa, w wyniku której do zysków zatrzymanych przypisanych Jednostce Dominującej odniesiona została kwota 12.976 tysięcy złotych.

Rozliczenie przejęcia akcji spółek LOTOS Jasło S.A. oraz LOTOS Czechowice S.A. na dzień 31 grudnia 2010 roku od udziałowców niekontrolujących:

(w tysiącach złotych)	
Wartość udziałów niekontrolujących na dzień 31 grudnia 2010 roku (A)	24.253
Wartość nabytych (cena zapłacona) 12,51% akcji spółki LOTOS Czechowice S.A. oraz 13,11% akcji spółki LOTOS Jasło S.A. (B)	11.554
Koszty powiązane z przejęciem (C)	(277)

Podwyższenie kapitału zakładowego w spółce LOTOS Gaz S.A.

W dniu 14 grudnia 2009 roku odbyło się Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy spółki LOTOS Gaz S.A., na którym kapitał zakładowy spółki został podwyższony z kwoty 3.680 tysięcy złotych do kwoty 10.080 tysięcy złotych, tj. o kwotę 6.400 tysięcy złotych, poprzez podwyższenie wartości nominalnej dotychczasowych 160.000 sztuk akcji z kwoty 23 złotych do kwoty 63 złotych. Nie dokonano rejestracji podwyższenia kapitału zakładowego spółki LOTOS Gaz S.A. Spółka otrzymała zwrot wpłaty na akcje związane z podwyższeniem kapitału zakładowego w wysokości 6.400 tysięcy złotych. W związku z powyższym Grupa LOTOS S.A. rozwiązała wcześniej utworzone odpisy aktualizujące aktywa finansowe w wysokości 6.400 tysięcy złotych.

Zmiana formy prawnej spółki LOTOS Ekoenergia Sp. z o.o.

Z dniem 6 maja 2010 roku dokonano rejestracji zmiany formy prawnej spółki, spółka akcyjna na spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Obecna firma, pod którą działa spółka to LOTOS Ekoenergia Sp. z o.o.

Nabycie udziałów spółki LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o. oraz spółki RCEkoenergia Sp. z o.o.

W dniu 5 listopada 2010 roku Grupa LOTOS S.A. nabyła od LOTOS Czechowice S.A. 1 udział spółki LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o. za cenę 3 tysiące złotych oraz 1 udział spółki RCEkoenergia Sp. z o.o. za cenę 1 tysiąc złotych.

Struktura udziałowców po transakcji w spółce LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o. jest następująca:

LOTOS Czechowice S.A. - 99,995%,
Grupa LOTOS S.A. - 0,005%.

Struktura udziałowców po transakcji w spółce RCEkoenergia Sp. z o.o. jest następująca:

LOTOS Czechowice S.A. - 99,995%,
Grupa LOTOS S.A. - 0,005%.

Objęcie akcji nowej emisji spółki LOTOS Exploration and Production Norge AS

W dniu 15 listopada 2010 roku został podwyższony o 1 NOK kapitał zakładowy w spółce LOTOS Exploration and Production Norge AS do 430.000.001 NOK (tj. 207.346.000 złotych według średniego kursu ustalonego dla NOK przez NBP na dzień 15 listopada 2010 roku). Nową 1 akcją o wartości nominalnej 1 NOK (tj. 0,4822 złotych według średniego kursu ustalonego dla NOK przez NBP na dzień 15 listopada 2010 roku) objęła Grupa LOTOS S.A.

Struktura udziałowców po transakcji w spółce LOTOS Exploration and Production Norge AS jest następująca:

LOTOS Petrobaltic S.A. - 99,9999998%,
Grupa LOTOS S.A. - 0,0000002%.

W dniu 2 grudnia 2010 roku w norweskim Rejestrze Przedsiębiorców Bronnoysundregistrene zarejestrowano podwyższenie kapitału zakładowego spółki LOTOS Exploration and Production Norge AS opisane powyżej.

Zbycie akcji spółki UAB LOTOS Baltija

W dniu 9 grudnia 2010 roku Grupa LOTOS S.A. zawarła ze spółką LOTOS Petrobaltic S.A. umowę zbycia 5.876 akcji spółki UAB LOTOS Baltija stanowiących 100% kapitału zakładowego spółki za łączną cenę sprzedaży w wysokości 485 tysięcy złotych.

Propozycja nabycia akcji spółki LOTOS Petrobaltic S.A.

W dniu 17 grudnia 2010 roku Grupa LOTOS S.A. złożyła propozycję nabycia akcji spółki LOTOS Petrobaltic S.A. Propozycja niniejsza została skierowana wyłącznie do następujących osób: pracowników lub byłych pracowników LOTOS Petrobaltic S.A., którzy nabyli akcje nieodpłatnie w trybie Ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i prywatyzacji, spadkobierców tych osób, członków najbliższej rodziny tych osób, którzy nabyli akcje w formie darowizny bezpośrednio od osób o których mowa powyżej. Propozycja była ważna do dnia 30 stycznia 2011 roku. Cena nabycia akcji wynosiła 126 złotych za jedną akcję. Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego proces wykupu akcji nie został zakończony.

Do dnia 7 kwietnia 2011 roku zostało skupionych przez Grupę LOTOS S.A. od akcjonariuszy mniejszościowych 56.486 akcji spółki LOTOS Petrobaltic S.A., stanowiących 0,61% kapitału zakładowego spółki LOTOS Petrobaltic S.A. W wyniku przeprowadzonych transakcji Grupa LOTOS S.A. posiada 99,93% udziału w kapitale zakładowym spółki LOTOS Petrobaltic S.A.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

3. Informacje dotyczące składu osobowego Zarządu oraz Rady Nadzorczej Jednostki Dominującej

W okresie od 1 stycznia 2010 roku do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego skład Zarządu Grupy LOTOS S.A. był następujący:

- Paweł Olechnowicz – Prezes Zarządu, Dyrektor Generalny,
- Mariusz Machajewski – Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Ekonomiczno – Finansowych,
- Marek Sokółowski – Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Produkcji i Rozwoju,
- Maciej Szozda – Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Handlu.

Na dzień 1 stycznia 2010 roku skład Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A. był następujący:

- Wiesław Skwarko – Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- Leszek Starosta – Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej,
- Mariusz Obszyński – Sekretarz Rady Nadzorczej,
- Radosław Barszcz – Członek Rady Nadzorczej,
- Małgorzata Hirszel – Członek Rady Nadzorczej,
- Jan Stefanowicz – Członek Rady Nadzorczej,
- Ireneusz Fąfara – Członek Rady Nadzorczej.

W dniu 11 lutego 2010 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Grupy LOTOS S.A. podjęło uchwałę o odwołaniu Pana Mariusza Obszyńskiego, Pana Radosława Barszcza oraz Pana Jana Stefanowicza. Następnie do składu Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A. VII kadencji powołane zostały następujące osoby: Pan Oskar Pawłowski, Pan Michał Rumiński, Pan Rafał Wardziński.

W dniu 29 marca 2010 roku Spółka otrzymała oświadczenie Pana Ireneusza Fąfara - Członka Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A. o jego rezygnacji z członkostwa w Radzie Nadzorczej Spółki.

W dniu 28 czerwca 2010 roku do Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A. VII kadencji powołane zostały następujące osoby: Pani Ewa Sibrecht-Ośka – Członek Rady Nadzorczej, Pan Rafał Lorek – Niezależny Członek Rady Nadzorczej.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku oraz na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego skład Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A. był następujący:

- Wiesław Skwarko – Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- Leszek Starosta – Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej,
- Oskar Pawłowski – Sekretarz Rady Nadzorczej,
- Małgorzata Hirszel – Członek Rady Nadzorczej,
- Michał Rumiński – Członek Rady Nadzorczej,
- Rafał Wardziński – Członek Rady Nadzorczej,
- Ewa Sibrecht-Ośka – Członek Rady Nadzorczej,
- Rafał Lorek – Niezależny Członek Rady Nadzorczej.

4. Zatwierdzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd w dniu 11 kwietnia 2011 roku.

5. Kontynuacja działalności

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez spółki Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia faktów i okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez spółki Grupy w okresie 12 miesięcy po dniu bilansowym.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

6. Czas trwania Grupy Kapitałowej

Czas trwania Jednostki Dominującej oraz spółek zależnych jest nieoznaczony.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

7. Data bilansowa oraz okres objęty skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. obejmuje dane bilansowe na dzień 31 grudnia 2010 roku dane porównywalne na dzień 31 grudnia 2009 roku dane na dzień 1 stycznia 2009 roku. Sprawozdanie z całkowitych dochodów, sprawozdanie z przepływów pieniężnych oraz sprawozdanie zmian w kapitałach własnych Grupy prezentuje dane za okres od dnia 1 stycznia 2010 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku wraz z danymi porównywalnymi za okres od dnia 1 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2009 roku.

Zaprezentowane dane finansowe na dzień 31 grudnia 2010 roku i 31 grudnia 2009 roku oraz za rok zakończony tą datą, zawarte w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, podlegały badaniu przez biegłego rewidenta. Dane finansowe na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku podlegały badaniu przez biegłego rewidenta, który wydał opinię z badania w dniu 26 kwietnia 2010 roku (nie dotyczy wybranych danych przekształconych o czym mowa w **Nocie 9.2** Dodatkowych informacji i objaśnień).

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

8. Waluta pomiaru i waluta sprawozdawcza

Walutą pomiaru i walutą sprawozdawczą niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski. Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przedstawione w złotych („PLN”), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach złotych.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

9. Podstawa sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) oraz MSSF zatwierdzonymi przez Unię Europejską, opublikowanymi i obowiązującymi na dzień 31 grudnia 2010 roku.

MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („Rada”, „RMSR”) oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej („KIMSF”).

Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w Unii Europejskiej proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Spółkę działalność, w zakresie stosowanych przez Spółkę zasad rachunkowości nie ma różnicy między standardami MSSF, które weszły w życie, a standardami MSSF zatwierdzonymi przez Unię Europejską.

Jednostka Dominująca oraz LOTOS Petrobaltic S.A., LOTOS Exploration and Production Norge AS, LOTOS Asphalt Sp. z o.o., LOTOS Oil S.A., LOTOS Paliwa Sp. z o.o., LOTOS Kolej Sp. z o.o., LOTOS Tank Sp. z o.o., LOTOS Serwis Sp. z o.o. prowadzą swoje księgi rachunkowe zgodnie z polityką (zasadami) rachunkowości określonymi przez Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej. Pozostałe spółki Grupy prowadzą swoje księgi rachunkowe zgodnie z polityką (zasadami) rachunkowości określonymi przez Ustawę z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości oraz politykami, standardami rachunkowości zależnymi od siedziby zagranicznej spółki. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera korekty nie zawarte w księgach rachunkowych jednostek Grupy stosujących inne standardy niż MSSF, wprowadzone w celu doprowadzenia danych finansowych tych jednostek do zgodności z MSSF.

Z dniem 1 stycznia 2009 roku Grupa skorzystała z możliwości wcześniejszego zastosowania zaktualizowanego standardu MSSF 3 „Połączenia jednostek gospodarczych” oraz zaktualizowanego standardu MSR 27 „Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe”. Zastosowanie zaktualizowanego standardu MSSF 3 i zaktualizowanego standardu MSR 27 nie miało istotnego wpływu na okresy wcześniejsze.

W kwietniu 2009 Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości wydała drugi zbiór zmian do publikowanych przez siebie standardów, przede wszystkim w celu usunięcia nieścisłości i niejasności sformułowań. Dla poszczególnych standardów obowiązują różne przepisy przejściowe. Zastosowanie zmian w wymienionych poniżej standardach spowodowało zmiany w zasadach (polityce) rachunkowości, nie miało jednak żadnego wpływu na zaprezentowaną w sprawozdaniach finansowych sytuację finansową ani wyniki działalności Grupy.

MSR 7 Sprawozdanie z przepływów pieniężnych: Wyrażnie stwierdzono, że jako przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej zaklasyfikować można jedynie wydatki prowadzące do rozpoznania składnika aktywów.

MSR 36 Utrata wartości aktywów: Doprecyzowano, iż największa dozwolona jednostka przyporządkowania wartości firmy nabytej w wyniku połączenia jednostek dla celów testów na utratę wartości to segment operacyjny w rozumieniu MSSF 8 przed zagregowaniem dla celów sprawozdawczości. Zmiana ta nie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy.

MSSF 8 Segmenty operacyjne: Doprecyzowano, iż aktywa i zobowiązania segmentu należy wykazywać tylko wówczas, gdy aktywa takie i zobowiązania są włączone do miar wykorzystywanych przez główny organ odpowiedzialny za podejmowanie decyzji operacyjnych. Ponieważ główny organ Grupy odpowiedzialny za podejmowanie decyzji operacyjnych dokonuje przeglądu aktywów segmentu, Grupa kontynuuje ujawnianie wymaganych informacji w **Nocie 11**.

Grupa dokonała weryfikacji nowych interpretacji, standardów oraz zmian do standardów już obowiązujących. Nowe interpretacje, standardy oraz zmiany do istniejących standardów obowiązujących i przyjętych do stosowania przez Unię Europejską nie mają istotnego wpływu na stosowane przez Grupę zasady (polityki) rachunkowości.

9.1 Nowe standardy i interpretacje

Nowe standardy, zmiany w obowiązujących standardach oraz interpretacje wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej, które nie zostały przyjęte przez Unię Europejską są następujące:

- MSSF 9 „Instrumenty finansowe” (ma zastosowanie od 1 stycznia 2013 roku lub później),
- Zmiany do MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji: transfer aktywów finansowych” (ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2011 roku lub później),
- Zmiany do MSR 12 „Podatek dochodowy: Realizacja podatkowa aktywów” (ma zastosowanie od 1 stycznia 2012 lub później),
- Zmiany do MSSF 1 „Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy: znacząca hiperinflacja i usunięcie stałych dat dla stosujących MSSF po raz pierwszy” (ma zastosowanie od 1 lipca 2011 lub później).

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego innego standardu, interpretacji lub zmiany, która została opublikowana, lecz nie weszła dotychczas w życie.

Faza pierwsza standardu MSSF 9 „Instrumenty Finansowe”: Klasyfikacja i Wycena – mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub później, do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie została zatwierdzona przez Unię Europejską. W kolejnych fazach Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości zajmie się rachunkowością zabezpieczeń i utratą wartości. Zakończenie tego projektu oczekiwane jest w połowie 2011 roku. Zastosowanie pierwszej fazy MSSF 9 będzie miało wpływ na klasyfikację i wycenę aktywów finansowych Grupa. Grupa dokona oceny tego wpływu w powiązaniu z innymi fazami, gdy zostaną one opublikowane, w celu zaprezentowania spójnego obrazu.

Zarząd nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji miało istotny wpływ na stosowane przez Grupę zasady (polityki) rachunkowości oraz zaprezentowaną w sprawozdaniach finansowych sytuację finansową ani wyniki działalności Grupy.

W okresach rozpoczynających się po 1 stycznia 2010 roku będą obowiązywać nowe standardy, zmiany w obowiązujących standardach oraz interpretacje, które zostały przyjęte przez Unię Europejską:

- MSR 32 „Instrumenty finansowe: prezentacja: Klasyfikacja emisji praw poboru” (ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lutego 2010 roku lub później),
- Zmiany do MSSF 1 „Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy: ograniczone zwolnienie z obowiązku prezentowania danych porównawczych wymaganych przez MSSF 7 dla stosujących MSSF po raz pierwszy” (mają zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2010 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do KIMSF 14 MSR 19 „Limit wyceny aktywów z tytułu określonych świadczeń, minimalne wymogi finansowania oraz ich wzajemne zależności: przedpłaty minimalnych wymogów finansowania” (mają zastosowanie od 1 stycznia 2011 roku lub później),
- Zaktualizowany MSR 24 „Ujawnianie informacji na temat podmiotów powiązanych” (ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2011 roku lub później),
- KIMSF 19 „Konwersja zobowiązań finansowych na instrumenty kapitałowe” (ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2010 roku lub później),
- Zmiany wynikające z przeglądu MSSF (opublikowane w maju 2010 roku) – część zmian ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2010 roku, a część dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2011 roku.

9.2 Zmiany zasad rachunkowości oraz korekty błędów

Przy sporządzaniu niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupa zastosowała takie same zasady rachunkowości i metody wycen jak przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok zakończony 31 grudnia 2009 roku, za wyjątkiem zastosowania z dniem 1 stycznia 2010 roku zmian do MSR 17 Leasing, w wyniku których Grupa aktywowała otrzymane bezpłatnie prawo wieczystego użytkowania gruntów w wartości godziwej w księgach rachunkowych i zaprezentowała jako składnik rzeczowych aktywów trwałych odpowiednio podwyższając wartość kapitałów własnych na skutek niemożliwości ustalenia zobowiązania z tego tytułu. Wcześniej Grupa traktowała otrzymane bezpłatnie prawo wieczystego użytkowania gruntów jako leasing operacyjny i prezentowała w wartości godziwej jako pozycję pozabilansową. W związku z przeniesieniem otrzymanego bezpłatnie prawa wieczystego użytkowania gruntów do ewidencji bilansowej Grupa dokonała korekty danych. W wyniku przekształcenia danych na dzień 31 grudnia 2009 roku i na dzień 1 stycznia 2009 roku wartość rzeczowych aktywów trwałych wzrosła o kwotę 163.446 tysięcy złotych, wartość rezerwy na podatek odroczony wzrosła o kwotę 31.055 tysięcy złotych, wartość kapitałów własnych (zyski zatrzymane) wzrosły o kwotę 132.391 tysięcy złotych, z uwzględnieniem efektu podatku odroczonego.

Grupa na dzień 31 grudnia 2009 roku, dokonała reklasyfikacji prezentacji pozycji wcześniej ujmowanych jako środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania do pozycji długoterminowych aktywów finansowych w zakresie lokaty zabezpieczającej spłatę odsetek od kredytu na finansowanie zapasów w kwocie 5.819 tysięcy złotych (1 stycznia 2009: 31.440 tysięcy złotych) oraz depozytu zabezpieczającego w kwocie 1.205 tysięcy złotych (1 stycznia 2009: 7.255 tysięcy złotych). W związku z powyższym uległy zmianie przepływy z działalności inwestycyjnej i finansowej odpowiednio o kwotę 6.050 tysięcy złotych i 25.621 tysięcy złotych.

Ponadto, Grupa wykazała na dzień 31 grudnia 2009 roku, jako wartość środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania środki pieniężne na rachunku bankowym objęte blokadą w kwocie 18.320 tysięcy złotych.

W sprawozdaniu z przepływów pieniężnych za rok zakończony 31 grudnia 2009 roku, wycena instrumentów finansowych ujęta w pozycji (Zysk)/Strata z tytułu działalności inwestycyjnej w kwocie 214.433 tysięcy złotych oraz w pozycji (Zysk)/Strata z tytułu różnic kursowych w kwocie 161 tysięcy złotych została przeniesiona do pozycji Rozliczenie i wycena instrumentów finansowych.

Grupa w okresie roku zakończonego 31 grudnia 2009 roku dokonała reklasyfikacji kosztów dotyczących transportu międzymagazynowego. Za rok zakończony 31 grudnia 2009 roku zmniejszeniu uległa wartość kosztów ogólnego zarządu o kwotę 25.248 tysięcy złotych na rzecz kosztu własnego sprzedaży.

Grupa w okresie roku zakończonego 31 grudnia 2010 roku skompensowała zyski z tytułu różnic kursowych ze stratami z tytułu różnic kursowych na poziomie Grupy. Za rok zakończony 31 grudnia 2009 roku zmniejszeniu uległa wartość przychodów i kosztów finansowych z tytułu różnic kursowych o kwotę 40.012 tysięcy złotych.

W związku z transakcją zakupu zorganizowanej części przedsiębiorstwa w postaci Działu Handlu LPG LOTOS Gaz S.A. przez LOTOS Paliwa Sp. z o.o. od spółki LOTOS Gaz S.A. w grudniu 2009 roku, dla celów zachowania porównywalności danych wykazanych w **Nocie 11** Dodatkowych informacji i objaśnień, wartość przychodów ze sprzedaży, wyniku operacyjnego (EBIT), amortyzacji oraz wyniku operacyjnego przed uwzględnieniem amortyzacji (EBITDA) związanych z działalnością Grupy Kapitałowej LOTOS Gaz S.A. w zakresie obrotu LPG została wykazana w segmencie produkcji i handlu.

10. Zasady rachunkowości

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, z wyjątkiem pochodnych instrumentów finansowych, które są wyceniane według wartości godziwej.

Najważniejsze zasady rachunkowości stosowane przez Grupę przedstawione zostały poniżej.

10.1. Podstawa konsolidacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone na podstawie sprawozdania finansowego Jednostki Dominującej oraz sprawozdań finansowych jednostek kontrolowanych przez jednostkę dominującą sporządzonych na dzień 31 grudnia 2010 roku.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych po uwzględnieniu korekt doprowadzających do zgodności z MSSF sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie Jednostki Dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości zastosowane dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze. W celu eliminacji jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości wprowadza się korekty.

Wszystkie znaczące salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym istotne niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane, chyba że dowodzą wystąpienia utraty wartości.

Spółki zależne podlegają konsolidacji od momentu objęcia kontroli przez Grupę, natomiast przestają być konsolidowane w momencie utraty nad nimi kontroli. Sprawowanie kontroli przez Spółkę ma miejsce wtedy, gdy posiada ona bezpośrednio lub poprzez swoje jednostki zależne więcej niż połowę liczby głosów w danej spółce, chyba że możliwe jest do udowodnienia, że taka własność nie stanowi o sprawowaniu kontroli. Sprawowanie kontroli ma miejsce również wtedy, gdy Spółka ma możliwość wpływania na politykę finansową i operacyjną danej jednostki.

10.2. Inwestycje w podmioty stowarzyszone

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych są ujmowane metodą praw własności. Są to jednostki, na które Jednostka Dominująca bezpośrednio lub poprzez spółki zależne wywiera znaczący wpływ i które nie są ani jej jednostkami zależnymi, ani wspólnymi przedsięwzięciami. Sprawozdania finansowe jednostek stowarzyszonych są podstawą określenia wartości udziałów posiadanych przez jednostkę dominującą metodą praw własności. Rok obrotowy jednostek stowarzyszonych i Jednostki Dominującej jest jednakowy.

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych są wykazywane w sprawozdaniu z pozycji finansowej według ceny nabycia skorygowanej o późniejsze zmiany udziału Jednostki Dominującej w aktywach netto tych jednostek, pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Sprawozdanie z całkowitych dochodów odzwierciedla udział w wynikach działalności jednostek stowarzyszonych. W przypadku zmiany ujętej bezpośrednio w kapitale własnym jednostek stowarzyszonych, Jednostka Dominująca ujmuje swój udział w każdej zmianie i ujawnia go, jeśli jest to właściwe, w sprawozdaniu ze zmian w kapitale własnym.

10.3. Wartości niematerialne

Wartości niematerialne są rozpoznawane, jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości spowodują one wpływ do Grupy korzyści ekonomicznych, które mogą być bezpośrednio powiązane z tymi aktywami. Początkowe ujęcie wartości niematerialnych następuje według cen nabycia lub kosztu wytworzenia, jeśli są nabyte w ramach oddzielnej transakcji. Wartości niematerialne nabyte w ramach transakcji przejęcia jednostki gospodarczej są aktywowane według wartości godziwej na dzień przejęcia. Po ujęciu początkowym wartości niematerialne są wyceniane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Grupa aktywuje i wykazuje jako składnik wartości niematerialnych opłaty za koncesje na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego oraz wynagrodzenia z tytułu zawartych umów o ustanowienie użytkowania górnictwa w celu poszukiwania i rozpoznawania złóż ropy naftowej i gazu ziemnego. Uzyskanie koncesji oraz ustanowienie użytkowania górnictwa jest niezbędne do rozpoczęcia i prowadzenia prac poszukiwawczych. Wartości niematerialne są amortyzowane liniowo w okresie odpowiadającym szacowanemu okresowi ich ekonomicznej użyteczności.

Przewidywany okres ekonomicznej użyteczności posiadanych przez Grupę wartości niematerialnych wynosi od 2 do 33 lat.

Okres i metoda amortyzacji wartości niematerialnych są weryfikowane na koniec każdego roku obrotowego. Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych.

Okresy użytkowania są poddawane corocznej weryfikacji, a w razie potrzeby, korygowane z efektem od początku następnego roku obrotowego.

Nakłady poniesione na wartości niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, nie są aktywowane i są ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

10.4. Wartość firmy jednostek podporządkowanych

Jednostka przejmująca ujmuje wartość firmy na dzień przejęcia i wycenia w kwocie nadwyżki wartości sumy: przekazanej zapłaty wycenianej według wartości godziwej na dzień przejęcia, kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w jednostce przejmowanej, w przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami, wartości godziwej na dzień przejęcia udziału w kapitale jednostki przejmowanej, należącego poprzednio do jednostki przejmującej, nad kwotą netto ustalonej na dzień przejęcia wartości możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań wycenionych w wartościach godziwych. W połączeniu jednostek realizowanym etapami jednostka przejmująca ponownie wycenia uprzednio należące do niej udziały kapitałowe w jednostce przejmowanej do wartości godziwej na dzień przejęcia i ujmuje powstały zysk lub stratę, o ile powstała, w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się raz na rok. Wartość firmy nie podlega amortyzacji.

Na dzień przejęcia nabyta wartość firmy jest alokowana do każdego ze zidentyfikowanych ośrodków wypracowujących środki pieniężne. Utrata wartości ustalana jest poprzez oszacowanie wartości odzyskiwalnej ośrodka wypracowującego środki pieniężne, którego dotyczy dana wartość firmy. W przypadku, gdy wartość odzyskiwalna ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, ujęty zostaje odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości. W przypadku, gdy wartość firmy stanowi część ośrodka wypracowującego środki pieniężne i dokonana zostanie sprzedaż części działalności w ramach tego ośrodka, przy ustalaniu zysków lub strat ze sprzedaży takiej działalności wartość firmy związana ze sprzedaną działalnością zostaje włączona do jej wartości bilansowej. W takich okolicznościach wartość firmy odnosząca się do zbytej działalności powinna być wyceniana na podstawie względnej wartości zbytej działalności, proporcjonalnie do udziału w zatrzymanej części ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

10.5. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe, oprócz gruntów, są wyceniane według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Grunty wyceniane są w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. W przypadku prawa wieczystego użytkowania gruntu przez cenę nabycia rozumie się cenę nabycia prawa od osoby trzeciej.

Grupa aktywuje otrzymane bezpłatnie prawo wieczystego użytkowania gruntów w wartości godziwej w księgach rachunkowych.

Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdadnego do używania. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria rozpoznania. Koszty poniesione po wprowadzeniu środka trwałego do użytkowania, jak koszty napraw, przeglądów, opłaty eksploatacyjne, wpływają na wynik finansowy okresu sprawozdawczego, w którym zostały poniesione.

Środki trwałe (w tym ich komponenty), z wyjątkiem gruntów oraz środków trwałych zaliczanych do infrastruktury wydobywczej ropy naftowej, są amortyzowane liniowo w okresie odpowiadającym szacowanemu okresowi ich ekonomicznej użyteczności, który kształtuje się następująco:

Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	1 rok – 80 lat
Urządzenia techniczne i maszyny	1 rok – 25 lat
Środki transportu	1 rok – 15 lat
Inne środki trwałe	1 rok – 10 lat

Środki trwałe wchodzące w skład infrastruktury wydobywczej amortyzowane są metodą naturalną opartą na odpisaniu w ciężar kosztów kwoty amortyzacji przypadającej na jednostkę wydobytej ropy naftowej. Stawka amortyzacji szacowana jest w odniesieniu do prognozy wydobycia surowca z obszaru geologicznego. W przypadku istotnej zmiany wielkości szacowanych zasobów (2P – zasoby pewne oraz prawdopodobne) na dzień bilansowy ustala się zaktualizowaną kwotę amortyzacji przypadającą na jednostkę wydobytego surowca i począwszy od nowego roku obrotowego dokonuje amortyzacji według zaktualizowanej stawki.

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta ze sprawozdania z pozycji finansowej po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów ze sprawozdania z pozycji finansowej (obliczone jako różnica pomiędzy ewentualnymi wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danej pozycji) są ujmowane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Wartość końcowa, okres użytkowania oraz metoda amortyzacji składników aktywów poddawane są corocznej weryfikacji i w razie konieczności korygowane z efektem od początku następnego roku obrotowego.

Każdorazowo, przy wykonywaniu remontu, koszt remontu jest ujmowany w wartości bilansowej rzeczowych aktywów trwałych, jeżeli są spełnione kryteria ujmowania.

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w pozycji środki trwałe ujęto aktywo odpowiadające wartości rezerwy na likwidację zakładu górniczego. Aktywo zostało utworzone zgodnie MSR 16 – „Środki trwałe”, który stanowi, iż „koszt/wartość składnika majątku trwałego składa się m.in. ze wstępnego szacunku kosztu rozbioru, demontażu/usunięcia środka trwałego oraz przywrócenia miejsca jego montażu do pierwotnego kształtu, którego obowiązek poniesienia ciąży na spółce

albo od momentu nabycia środka trwałego albo w konsekwencji użytkowania danego środka trwałego przez spółkę przez pewien okres w celu innym niż wytworzenie zapasów w trakcie danego okresu”. Obowiązek poniesienia przez Grupę kosztów likwidacji Morskich Kopalni Ropy wynika bezpośrednio z powodów opisanych w MSR 16. Ten sam standard, w punkcie 63, nakłada na stosujących MSR obowiązek okresowej analizy zmiany wartości aktywa, nie rzadziej niż na dzień bilansowy. Dodatkowo należy podkreślić, iż KIMSF wydał interpretację nr 1 dotyczącą zagadnień „Zmian obecnie prezentowanego kosztu rozbiórki/demontażu środka trwałego oraz przywrócenia miejsca jego montażu do pierwotnego kształtu oraz podobnych zobowiązań”. Interpretacja ta odnosi się bezpośrednio m.in. do MSR 16, w szczególności zaś do zmian wartości aktywa rozpoznanego jako przyszły koszt likwidacji.

Zmiany wartości tak rozpoznanego aktywa mogą wynikać z następujących powodów:

- zmiany w szacowanych wpływach pieniężnych niezbędnych do wywiązania się z obowiązku likwidacji,
- zmiany wysokości bieżącej rynkowej stopy dyskontowej,
- wzrost wynikający z upływu czasu – skracania się okresu do momentu likwidacji powodującego rozliczenie stopy dyskontowej.

Grupa uwzględniła wymóg KIMSF w tym zakresie, wobec czego niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentuje zaktualizowaną wartość tego aktywa.

10.6. Środki trwale w budowie

Środki trwale w budowie są wyceniane w wysokości ogółu kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem, w tym kosztów finansowych, pomniejszonych o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Środki trwale w budowie nie są amortyzowane do momentu zakończenia ich budowy i oddania do użytkowania.

Środki trwale w budowie dotyczą środków trwałych będących w toku budowy lub montażu i są wykazywane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia.

Koszty finansowe aktywowane na środkach trwałych w budowie obejmują koszty obsługi zobowiązań zaciągniętych w celu ich sfinansowania.

Koszty poszukiwania złóż ropy naftowej i gazu ziemnego są aktywowane jako środki trwale w budowie do czasu określenia zasobności złoża oraz ekonomicznej opłacalności jego eksploatacji. W momencie potwierdzenia istnienia złóż, których eksploatacja jest technicznie możliwa i ekonomicznie opłacalna, nakłady poniesione na poszukiwanie złóż są przenoszone do środków trwałych i amortyzowane. W przypadku, gdy wiercenia poszukiwawcze nie doprowadzą do odkrycia złóż, których eksploatacja jest technicznie możliwa i ekonomicznie opłacalna, dokonuje się odpisów aktualizujących wartość środków trwałych w budowie w wynik okresu, w którym stwierdzono brak możliwości gospodarczego wykorzystania odkrytych złóż.

10.7. Nakłady na poszukiwanie i ocenę zasobów

Aktywa z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych to nakłady na poszukiwanie i ocenę zasobów mineralnych ujęte jako aktywa, zgodnie z zasadami (polityką) rachunkowości Grupy. Nakłady na poszukiwanie i ocenę zasobów mineralnych to nakłady poniesione przez Grupę w związku z poszukiwaniem i oceną zasobów mineralnych zanim możliwe jest dowiedzenie technicznej wykonalności i komercyjnej zasadności wydobywania zasobów mineralnych. Poszukiwanie i ocena zasobów mineralnych to poszukiwanie zasobów mineralnych, w tym ropy naftowej, gazu ziemnego oraz analogicznych nieodnawialnych zasobów, po tym, gdy jednostka uzyskała prawo prowadzenia poszukiwań na określonym obszarze, jak też ustalanie technicznej wykonalności i komercyjnej zasadności wydobywania zasobów mineralnych. Grupa klasyfikuje aktywa z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych jako rzeczowe aktywa trwałe lub wartości niematerialne w zależności od rodzaju nabytych aktywów i stosuje tę zasadę klasyfikacji w sposób ciągły. Grupa zaprzestaje klasyfikacji aktywów z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych jako takich, gdy wykazano techniczną wykonalność i komercyjną zasadność wydobywania zasobów mineralnych. Grupa stosuje MSSF 6 do prezentacji i ujawniania odpisów aktualizujących dotyczących aktywów z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych, Grupa dokonuje ich oceny zgodnie z MSR 36. Odpisy aktualizujące obciążają wynik finansowy zgodnie z MSR 36.

Grupa rozważa potrzebę dokonywania odpisów aktualizujących wartość aktywów z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych biorąc pod uwagę wystąpienie dla danego obszaru poszukiwań między innymi następujących okoliczności:

- okres, przez który jednostka miała prawo do prowadzenia poszukiwań zakończył się w bieżącym okresie obrotowym lub zakończy się w najbliższej przyszłości, a jego przedłużenia nie przewiduje się;
- Grupa nie przewiduje poniesienia znaczących nakładów na dalsze poszukiwania i ocenę zasobów mineralnych;
- poszukiwanie i ocena zasobów mineralnych nie doprowadziły do odkrycia znaczących z gospodarczego punktu widzenia zasobów mineralnych i jednostka postanowiła zaniechać dalszych poszukiwań;
- dostępne dane wskazują, iż mimo kontynuowania prac rozwojowych, wartość bilansowa aktywów z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych nie zostanie w pełni odzyskana, nawet jeśli pomyślnie zakończą się prace rozwojowe lub nastąpi ich sprzedaż.

10.8. Leasing

Leasing jest klasyfikowany jako leasing finansowy, gdy warunki umowy przenoszą zasadniczo całe potencjalne korzyści oraz ryzyko wynikające z bycia właścicielem na leasingobiorcę. Wszystkie pozostałe rodzaje są traktowane jako leasing operacyjny.

Grupa jako leasingodawca

Aktywa oddane w leasing finansowy są prezentowane w sprawozdaniu z pozycji finansowej jako należności w kwocie równej inwestycji leasingowej netto, pomniejszanej o kapitałową część opłat leasingowych dotyczących danego okresu obrotowego skalkulowanych w sposób odzwierciedlający stałą okresową stopę zwrotu na nierozliczonej części inwestycji leasingowej netto.

Przychody finansowe z tytułu odsetek z leasingu finansowego są ujmowane w odpowiednich okresach przy uwzględnieniu stałej stopy zwrotu z wartości netto inwestycji spółki należnej z tytułu leasingu.

Przychody z tytułu leasingu operacyjnego są ujmowane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów przy zastosowaniu metody liniowej w okresie wynikającym z umowy leasingu.

Grupa jako leasingobiorca

Aktywa użytkowane na podstawie umowy leasingu finansowego są traktowane jak aktywa Grupy i są wyceniane w ich wartości godziwej w momencie ich nabycia, nie wyższej jednak niż wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych. Powstające z tego tytułu zobowiązanie wobec leasingodawcy jest prezentowane w sprawozdaniu z pozycji finansowej w pozycji zobowiązania z tytułu leasingu finansowego. Płatności leasingowe zostały podzielone na część odsetkową oraz część kapitałową tak, by stopa odsetek od pozostającego zobowiązania była wielkością stałą. Koszty finansowe są odnoszone do sprawozdania z całkowitych dochodów.

Płatności z tytułu leasingu operacyjnego są odnoszone w sprawozdanie z całkowitych dochodów przy zastosowaniu metody liniowej w okresie wynikającym z umowy leasingu.

10.9. Aktywa trwałe przeznaczone do zbycia

Aktywa trwałe i grupy do zbycia klasyfikuje się jako przeznaczone do sprzedaży, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana raczej w wyniku transakcji sprzedaży niż w wyniku ich dalszego użytkowania. Warunek ten uznaje się za spełniony wyłącznie wówczas, gdy wystąpienie transakcji sprzedaży jest bardzo prawdopodobne, a składnik aktywów (lub grupa do zbycia) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w swoim obecnym stanie. Klasyfikacja składnika aktywów jako przeznaczonego do zbycia zakłada zamiar kierownictwa spółki do dokonania transakcji sprzedaży w ciągu roku od momentu zmiany klasyfikacji.

Aktywa trwałe (i grupy do zbycia) zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży wycenia się po niższej spośród dwóch wartości: pierwotnej wartości bilansowej lub wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane ze sprzedażą.

10.10. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników aktywów. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie zachodzą, lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów.

Wartość odzyskiwalna składnika aktywów odpowiada wartości godziwej tego składnika aktywów lub ośrodkowi wypracowującego środki pieniężne, pomniejszonej o koszty sprzedaży lub wartości użytkowej, zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość tę ustala się dla poszczególnych aktywów, chyba że dany składnik aktywów nie generuje samodzielnie wpływów pieniężnych, które w większości są niezależne od tych, które są generowane przez inne aktywa lub grupy aktywów. Jeśli wartość bilansowa składnika aktywów jest wyższa niż jego wartość odzyskiwalna, ma miejsce utrata wartości i dokonuje się wówczas odpisu do ustalonej wartości odzyskiwalnej. Przy szacowaniu wartości użytkowej prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed uwzględnieniem skutków opodatkowania, która odzwierciedla bieżące rynkowe oszacowanie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko typowe dla danego składnika aktywów. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości składników majątkowych używanych w działalności kontynuowanej ujmują się w tych kategoriach kosztów, które odpowiadają funkcji składnika aktywów, w przypadku którego stwierdzono utratę wartości.

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy występują przesłanki wskazujące na to, że odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, który był ujęty w okresach poprzednich w odniesieniu do danego składnika aktywów jest zbędny, lub czy powinien zostać zmniejszony. Jeżeli takie przesłanki występują, Grupa szacuje wartość odzyskiwalną tego składnika aktywów. Poprzednio ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości ulega odwróceniu wtedy i tylko wtedy, gdy od czasu ujęcia ostatniego odpisu aktualizującego nastąpiła zmiana wartości szacunkowych stosowanych do ustalenia wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów. W takim przypadku, podwyższa się wartość bilansową składnika aktywów do wysokości jego wartości odzyskiwalnej. Podwyższona kwota nie może przekroczyć wartości bilansowej składnika aktywów, jaka zostałaby ustalona (po odjęciu umorzenia), gdyby w ubiegłych latach w ogóle nie ujęto odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w odniesieniu do tego składnika aktywów. Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości składnika aktywów ujmuje się niezwłocznie jako przychód w sprawozdaniu z całkowitych dochodów. Po odwróceniu odpisu aktualizującego, w kolejnych okresach odpis amortyzacyjny dotyczący danego składnika jest korygowany w sposób, który pozwala w ciągu pozostałego okresu użytkowania tego składnika aktywów dokonywać systematycznego odpisania jego zweryfikowanej wartości bilansowej pomniejszonej o wartość końcową.

10.11. Inwestycje w nieruchomości

Nieruchomości inwestycyjne wyceniane są według ceny nabycia pomniejszonej o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Do nieruchomości inwestycyjnych obejmujących inwestycje w grunty, prawo wieczystego użytkowania oraz budynki i budowle zalicza się takie nieruchomości, których Grupa nie użytkuje na własne potrzeby, ale które przyniosą korzyści w postaci przyrostu wartości lub przychodów z wynajmu.

10.12. Zapasy

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia lub kosztu wytworzenia i ceny sprzedaży netto.

Koszty poniesione w celu doprowadzenia składników zapasów do ich aktualnego miejsca i stanu ujmowane są w następujący sposób:

- materiały i towary – według ceny nabycia ustalonej metodą średniej ważonej,
- produkty gotowe i produkty w toku – według kosztu bezpośrednich materiałów i robocizny oraz uzasadnionej części pośrednich kosztów produkcji, ustalonej przy normalnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych.

Cena sprzedaży netto jest to możliwa do uzyskania na dzień bilansowy cena sprzedaży bez podatku od towarów i usług, podatku akcyzowego i opłaty paliwowej, pomniejszona o rabaty, opusty i tym podobne oraz koszty związane z przystosowaniem składnika do sprzedaży i dokonaniem tej sprzedaży.

Grupa wykazuje zapasy obowiązkowe jako aktyw krótkoterminowe ze względu na ich rotację w krótkim okresie.

10.13. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Należności z tytułu dostaw i usług, których termin zapadalności wynosi zazwyczaj od 7 do 60 dni, są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych, z uwzględnieniem odpisu na wątpliwe należności. Odpis na należności oszacowywany jest wtedy, gdy ściągnięcie pełnej kwoty należności przestało być prawdopodobne. Należności nieściągalne są odpisywane w ciężar sprawozdania z całkowitych dochodów w momencie stwierdzenia ich nieściągalności.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie należności w związku z upływem czasu jest ujmowane jako przychody finansowe.

10.14. Transakcje w walucie obcej

Wyrażone w walutach obcych operacje gospodarcze ujmuje się w walucie funkcjonalnej spółek z Grupy (polski złoty) na dzień ich przeprowadzenia odpowiednio po kursie:

1. kupna lub sprzedaży walut stosowanym przez bank, w którym następuje transakcja – w przypadku operacji sprzedaży lub kupna walut oraz operacji zapłaty należności lub zobowiązań; lub
2. średnim ustalonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski na ten dzień chyba, że w innym wiążącym jednostkę dokumencie ustalony został inny kurs.

Aktywa i zobowiązania monetarne wyrażone w walucie obcej są na dzień bilansowy przeszacowywane według średniego kursu Narodowego Banku Polskiego na ten dzień. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych lub kosztu własnego sprzedaży, z wyjątkiem różnic kursowych traktowanych jako część kosztów finansowania zewnętrznego kapitalizowanych w wartości środków trwałych, stanowiących korektę odsetek (różnice kursowe od odsetek). Różnice kursowe od wyceny kredytów w walutach obcych odnoszone są odpowiednio w koszty lub przychody finansowe. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej są przeliczane na dzień bilansowy po kursie z dnia dokonania wyceny do wartości godziwej.

Następujące kursy zostały przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

Kurs średni NBP na dzień	31 grudnia 2010 roku	31 grudnia 2009 roku
USD	2,9641	2,8503
EUR	3,9603	4,1082
NOK	0,5071	0,4946
LTL	1,1469	1,1898

Sprawozdania finansowe jednostek zagranicznych przeliczane są na walutę polską w następujący sposób:

- odpowiednie pozycje sprawozdania z pozycji finansowej po średnim kursie, ustalonym przez Narodowy Bank Polski na dzień bilansowy;
- odpowiednie pozycje sprawozdania z całkowitych dochodów po kursie stanowiącym średnią arytmetyczną średnich kursów ustalonych przez Narodowy Bank Polski na każdy dzień kończący miesiąc obrotowy.

Różnice kursowe powstałe w wyniku takiego przeliczenia są ujmowane bezpośrednio w kapitale własnym jako odrębny składnik.

W momencie zbycia podmiotu zagranicznego, zakumulowane odroczone różnice kursowe ujęte w kapitale własnym, dotyczące danego podmiotu zagranicznego, są ujmowane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

10.15. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe przechowywane do terminu zapadalności wyceniane są według wartości nominalnej.

Wykazana w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów środków pieniężnych pozycja środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych składa się z gotówki w kasie, kredytów w rachunku bieżącym oraz lokat bankowych o terminie zapadalności nie dłuższym niż 3 miesiące, które nie zostały potraktowane jako działalność lokacyjna.

10.16. Rozliczenia międzyokresowe

Grupa dokonuje czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów, jeżeli dotyczą one przyszłych okresów sprawozdawczych.

Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów dokonywane są w wysokości prawdopodobnych zobowiązań przypadających na bieżący okres sprawozdawczy.

Pracownikom jednostek wchodzących w skład Grupy przysługuje prawo do urlopów na warunkach określonych w przepisach Kodeksu Pracy. Grupa uznaje koszt urlopów pracowniczych na bazie memoriałowej, stosując metodę zobowiązań. Rezerwa z tytułu niewykorzystanych urlopów pracowniczych ustalana jest w oparciu o różnicę pomiędzy faktycznym stanem wykorzystania urlopów przez pracowników, a stanem jaki wynikałby z wykorzystania proporcjonalnego do upływu czasu.

10.17. Kapitały własne

Kapitały własne ujmuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa i postanowieniami statutu.

Kapitał podstawowy Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. stanowi kapitał Jednostki Dominującej i jest wykazywany według wartości nominalnej, w wysokości zgodnej ze Statutem Spółki oraz wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego.

10.18. Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Jeżeli Grupa spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów po pomniejszeniu o wszelkie zwroty. W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

10.19. Odprawy emerytalne i nagrody jubileuszowe

Zgodnie z zakładowymi systemami wynagradzania pracownicy Grupy mają prawo do nagród jubileuszowych oraz odpraw emerytalnych i rentowych. Nagrody jubileuszowe są wypłacane pracownikom po przepracowaniu określonej liczby lat. Odprawy emerytalne i rentowe są wypłacane jednorazowo, w momencie przejścia na emeryturę lub rentę. Wysokość odpraw emerytalnych i rentowych oraz nagród jubileuszowych zależy od stażu pracy oraz średniego wynagrodzenia pracownika. Spółka tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i rentowych oraz nagród jubileuszowych w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą. Według MSR 19 „Świadczenia pracownicze” nagrody jubileuszowe są innymi długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi, natomiast odprawy emerytalne i rentowe są programami określonych świadczeń po okresie zatrudnienia. Wartość bieżąca tych zobowiązań na każdy dzień bilansowy jest obliczona przez niezależnego aktuarium. Naliczone zobowiązania są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia bilansowego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są o dane historyczne. Zyski i straty z obliczeń aktuarialnych są rozpoznawane w zysku lub stracie.

Ponadto, Spółka tworzy rezerwę na przysługujące pracownikom i uprawnionym osobom świadczenia w ramach funkcjonującego Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

10.20. Podział zysku na cele pracownicze oraz fundusze specjalne

Zgodnie z polską praktyką gospodarczą akcjonariusze/udziałowcy jednostek mogą dokonać podziału zysku na cele pracownicze w formie zasilania funduszu socjalnego oraz na inne fundusze specjalne. W sprawozdaniu finansowym zgodnie z MSSF ta część podziału zysku jest zaliczana do kosztów działalności okresu, którego dotyczy podział zysku.

10.21. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne

W momencie początkowego ujęcia, wszystkie kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne są ujmowane według ceny nabycia odpowiadającej wartości godziwej otrzymanych środków pieniężnych, pomniejszonej o koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki.

Po początkowym ujęciu oprocentowane kredyty, pożyczki i papiery dłużne są następnie wyceniane według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej. Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane przy rozliczeniu zobowiązania. Zyski i straty są ujmowane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów z chwilą usunięcia zobowiązania ze sprawozdania z pozycji finansowej, a także w wyniku naliczania odpisu z tytułu utraty wartości.

10.22. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego ujmuje się jako koszty w okresie, w którym je poniesiono, z wyjątkiem kosztów, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, które aktywuje się jako część ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów.

W zakresie, w jakim środki pożyczają się specjalnie w celu pozyskania dostosowywanego składnika aktywów, kwotę kosztów finansowania zewnętrznego, którą można aktywować jako część tego składnika aktywów, ustala się jako różnicę między rzeczywistymi kosztami finansowania zewnętrznego poniesionymi z tytułu danej pożyczki lub kredytu w danym okresie, a przychodami z tytułu tymczasowego zainwestowania pożyczonych środków.

W stopniu, w jakim środki pożyczają się bez ściśle określonego celu, a następnie przeznaczają na pozyskanie dostosowywanego składnika aktywów, kwotę kosztów finansowania zewnętrznego, które mogą być kapitalizowane, ustala się poprzez zastosowanie stopy kapitalizacji do nakładów poniesionych na ten składnik majątku.

Politykę rachunkowości w zakresie aktywowania różnic kursowych opisano w **Nocie 10.14** Transakcje w walucie obcej.

10.23. Dotacje rządowe

Jeżeli istnieje uzasadniona pewność, że dotacja zostanie uzyskana oraz spełnione zostaną wszystkie związane z nią warunki, wówczas dotacje rządowe są ujmowane według ich wartości godziwej.

Jeżeli dotacja dotyczy danej pozycji kosztowej, wówczas jest ona ujmowana jako przychód w sposób współmierny do kosztów, które dotacja ta ma w zamierzeniu kompensować. Jeżeli dotacja dotyczy składnika aktywów, wówczas jej wartość godziwa jest ujmowana jako przychody przyszłych okresów, a następnie stopniowo, drogą równych odpisów rocznych, odpisywana do sprawozdania z całkowitych dochodów przez szacowany okres użytkowania związanego z nią składnika aktywów.

10.24. Prawa do emisji dwutlenku węgla (CO₂)

W celu ewidencji w swoim sprawozdaniu finansowym praw do emisji dwutlenku węgla (CO₂) Grupa stosuje metodę zobowiązań netto. Zgodnie z tą metodą Grupa rozpoznaje w swoim sprawozdaniu finansowym tylko zobowiązania wynikające z przekroczenia przez Grupę przyznanego limitu praw do emisji, a zobowiązanie to jest rozpoznawane dopiero w momencie przekroczenia przyznanego spółce limitu. Grupa analizuje przyznane limity w okresach rocznych. Przychody z tytułu sprzedaży niewykorzystanych przez Grupę praw do emisji odnoszone są na dobro sprawozdania z całkowitych dochodów w momencie sprzedaży.

10.25. Podatki

10.25.1 Podatek dochodowy

Na obowiązkowe obciążenia wyniku składają się: podatek bieżący (CIT) oraz podatek odroczony. Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie wyniku podatkowego (podstawy opodatkowania) danego roku obrotowego. Zysk (strata) podatkowa różni się od księgowego zysku (straty) netto w zakresie przychodów podlegających opodatkowaniu i kosztów stanowiących koszty uzyskania przychodów w latach następnych oraz pozycji kosztów i przychodów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu. Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym.

Na potrzeby sprawozdawczości finansowej, rezerwa na podatek dochodowy jest tworzona metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do wszystkich różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i pasywów a ich wartością bilansową wykazaną w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na podatek odroczony ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa na podatek odroczony powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mającej wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli inwestora i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, jak również niewykorzystanych aktywów podatkowych i niewykorzystanych strat podatkowych przeniesionych na następne lata, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać w/w różnice, aktywa i straty:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy aktywa z tytułu odroczonego podatku dotyczące ujemnych różnic przejściowych powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku jest ujmowany w sprawozdaniu z pozycji finansowej jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości w/w różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na dzień bilansowy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych bezpośrednio w kapitale własnym jest ujmowany w kapitale własnym, a nie w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku oraz rezerwy na podatek odroczone prezentowane są w sprawozdaniu z pozycji finansowej według wartości po skompensowaniu dla poszczególnych jednostek objętych konsolidacją w ramach Grupy Kapitałowej.

10.25.2 Podatek od towarów i usług, podatek akcyzowy i opłata paliwowa

Przychody, koszty, aktywa i zobowiązania są ujmowane po pomniejszeniu o wartość podatku od towarów i usług, podatku akcyzowego i opłaty paliwowej, z wyjątkiem:

- gdy podatek od towarów i usług zapłacony przy zakupie aktywów lub usług nie jest możliwy do odzyskania od organów podatkowych; wtedy jest on ujmowany odpowiednio jako część ceny nabycia składnika aktywów lub jako część pozycji kosztowej oraz
- należności i zobowiązań, które są wykazywane z uwzględnieniem kwoty podatku od towarów i usług, akcyzy i opłaty paliwowej.

Kwota netto podatku od towarów i usług, podatku akcyzowego i opłaty paliwowej możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz organów podatkowych jest ujęta w bilansie jako część należności lub zobowiązań.

10.26. Aktywa finansowe

Aktywa finansowe dzielone są na następujące kategorie:

- Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności,
- Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- Pożyczki i należności,
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży,

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności są to notowane na aktywnym rynku aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, o określonych lub możliwych do określenia płatnościach oraz ustalonym terminie wymagalności, które Grupa zamierza i ma możliwość utrzymać w posiadaniu do tego czasu, inne niż:

- wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- wyznaczone jako dostępne do sprzedaży,
- spełniające definicję pożyczek i należności.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności kwalifikowane są jako aktywa długoterminowe, jeżeli ich zapadalność przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Składnikiem aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy jest składnik spełniający jeden z poniższych warunków:

a) jest klasyfikowany jako przeznaczony do obrotu. Składniki aktywów finansowych kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, jeśli są:

- nabyte głównie w celu sprzedaży w krótkim terminie,
- częścią portfela określonych instrumentów finansowych zarządzanych łącznie i co do których istnieje prawdopodobieństwo uzyskania zysku w krótkim terminie,
- instrumentami pochodnymi, z wyłączeniem instrumentów pochodnych będących elementem rachunkowości zabezpieczeń oraz umów gwarancji finansowych,

b) został zgodnie z MSR 39 zakwalifikowany do tej kategorii w momencie początkowego ujęcia.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmiany wartości tych instrumentów finansowych ujmowane są w sprawozdaniu z całkowitych dochodów jako przychody lub koszty finansowe. Jeżeli kontrakt zawiera jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, cały kontrakt może zostać zakwalifikowany do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Nie dotyczy to przypadków, gdy wbudowany instrument pochodny nie wpływa istotnie na przepływy pieniężne z kontraktu lub jest rzeczą oczywistą bez przeprowadzania lub po pobieżnej analizie, że gdyby podobny hybrydowy instrument byłby najpierw rozważany, to oddzielenie wbudowanego instrumentu pochodnego byłoby zabronione. Aktywa finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria są spełnione: (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność w zakresie ujmowania lub wyceny (niedopasowanie księgowo); lub (ii) aktywa są częścią grupy aktywów finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub (iii) aktywa finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane.

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. Zalicza się je do aktywów obrotowych, o ile termin ich wymagalności nie przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego. Pożyczki udzielone i należności o terminie wymagalności przekraczającym 12 miesięcy od dnia bilansowego zalicza się do aktywów trwałych.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały zaklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży lub nienależące do żadnej z wcześniej wymienionych trzech kategorii aktywów. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są ujmowane według wartości godziwej, powiększonej o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych. W

przypadku braku notowań giełdowych na aktywnym rynku i braku możliwości wiarygodnego określenia ich wartości godziwej metodami alternatywnymi, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane są w cenie nabycia skorygowanej o odpis z tytułu utraty wartości. Dodatnią i ujemną różnicę pomiędzy wartością godziwą aktywów dostępnych do sprzedaży (jeśli istnieje cena rynkowa ustalona na aktywnym rynku albo których wartość godziwa może być ustalona w inny wiarygodny sposób), a ich ceną nabycia, po pomniejszeniu o podatek odroczone, ujmuje się w innych całkowitych dochodach. Spadek wartości aktywów dostępnych do sprzedaży spowodowany utratą wartości ujmuje się jako koszt finansowy.

Nabycie i sprzedaż aktywów finansowych rozpoznawane są na dzień dokonania transakcji. W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej, powiększonej, w przypadku składnika aktywów niekwalifikowanego jako wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia.

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty z bilansu, gdy Grupa traci kontrolę nad prawami umownymi składającymi się na dany instrument finansowy; zazwyczaj ma to miejsce w przypadku sprzedaży instrumentu lub gdy wszystkie przepływy środków pieniężnych przypisane danemu instrumentowi przechodzą na niezależną stronę trzecią

10.27. Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu

Jeżeli istnieją obiektywne przesłanki na to, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pożyczek i należności wycenianych według zamortyzowanego kosztu, to kwota odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat z tytułu nieściągnięcia należności, które nie zostały jeszcze poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej (tj. stopy procentowej ustalonej przy początkowym ujęciu). Wartość bilansową składnika aktywów obniża się bezpośrednio lub poprzez rezerwę. Kwotę straty ujmuje się w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

Grupa ocenia najpierw, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości poszczególnych składników aktywów finansowych, które indywidualnie są znaczące, a także przesłanki utraty wartości aktywów finansowych, które indywidualnie nie są znaczące. Jeżeli z przeprowadzonej analizy wynika, że nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości indywidualnie ocenianego składnika aktywów finansowych, niezależnie od tego, czy jest on znaczący, czy też nie, to Grupa włącza ten składnik do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce ryzyka kredytowego i łącznie ocenia pod kątem utraty wartości. Aktywa, które indywidualnie są oceniane pod kątem utraty wartości i dla których ujęto odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości lub uznano, że dotychczasowy odpis nie ulegnie zmianie, nie są brane pod uwagę przy łącznej ocenie grupy aktywów pod kątem utraty wartości.

Jeżeli w następnym okresie odpis z tytułu utraty wartości zmniejszył się, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu, to uprzednio ujęty odpis odwraca się. Późniejsze odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości ujmuje się w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w zakresie, w jakim na dzień odwrócenia wartość bilansowa składnika aktywów nie przewyższa jego zamortyzowanego kosztu.

Aktywa finansowe wykazywane według kosztu

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wykazywany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi zostać rozliczony poprzez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, to kwotę odpisu z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych dostępnego do sprzedaży, to kwota stanowiąca różnicę pomiędzy ceną nabycia tego składnika aktywów (pomniejszona o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i jego bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie odpisy z tytułu utraty wartości tego składnika uprzednio ujęte w sprawozdaniu z całkowitych dochodów, zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i przeniesiona do sprawozdania z całkowitych dochodów. Nie można ujmować w sprawozdaniu z całkowitych dochodów odwrócenia odpisu z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych kwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży. Jeżeli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łącznie ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu z tytułu utraty wartości w sprawozdaniu z całkowitych dochodów, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

10.28. Pochodne instrumenty finansowe

Instrumenty pochodne, z których korzysta Grupa w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianą kursów wymiany walut, to przede wszystkim kontrakty walutowe typu forward. Ponadto, Grupa w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym z ryzykiem cen surowców oraz produktów naftowych korzysta z transakcji full barrel swap oraz commodity swap. Grupa korzysta z transakcji typu futures w celu zarządzania ryzykiem cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂) Grupa w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianą stóp procentowych korzysta z swapów procentowych (IRS) oraz terminowych transakcji stopy procentowej (FRA).

Tego rodzaju pochodne instrumenty finansowe są wyceniane do wartości godziwej. Wartość godziwa walutowych kontraktów forward jest ustalana poprzez odniesienie do bieżących kursów terminowych (forward) występujących przy kontraktach o podobnym terminie zapadalności. Wartość godziwa kontraktów na zamianę stóp procentowych jest ustalana poprzez odniesienie do wartości rynkowej podobnych instrumentów. Instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa, gdy ich wartość jest dodatnia, i jako zobowiązania – gdy ich wartość jest ujemna. Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych, które nie spełniają zasad rachunkowości zabezpieczeń są bezpośrednio odnoszone na wynik finansowy netto roku obrotowego.

W sprawozdaniu z pozycji finansowej instrumenty finansowe prezentowane są jako pozycje krótkoterminowe lub długoterminowe z uwzględnieniem przewidywanego okresu realizacji aktywów i zobowiązań zaklasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu.

10.29. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług wykazywane są w kwocie wymagającej zapłaty.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu oraz zobowiązania finansowe pierwotnie zakwalifikowane do kategorii wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy. Zobowiązania finansowe są klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, jeżeli zostały nabyte dla celów sprzedaży w niedalekiej przyszłości. Instrumenty pochodne, włączając wydzielone instrumenty wbudowane, są również klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, chyba że są uznane za efektywne instrumenty zabezpieczające. Zobowiązania finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria są spełnione: (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność traktowania, gdy zarówno wycena jak i zasady rozpoznawania strat lub zysków podlegają innym regulacjom; lub (ii) zobowiązania są częścią grupy zobowiązań finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub (iii) zobowiązania finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej, uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmiany w wartości godziwej tych instrumentów są ujmowane w zysku lub stracie jako koszty lub przychody finansowe.

Inne zobowiązania finansowe niebędące instrumentami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy, są wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Grupa wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe, gdy zobowiązanie wygasło – to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł. Zastąpienie dotychczasowego instrumentu dłużnego przez instrument o zasadniczo różnych warunkach dokonywane pomiędzy tymi samymi podmiotami Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego zobowiązania finansowego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Podobnie znaczące modyfikacje warunków umowy dotyczącej istniejącego zobowiązania finansowego Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Powstająca z tytułu zamiany różnice odnośnych wartości bilansowych wykazuje się w zysku lub stracie.

Pozostałe zobowiązania niefinansowe obejmują w szczególności zobowiązania wobec urzędu skarbowego z tytułu podatku od towarów i usług, akcyzy i opłaty paliwowej oraz zobowiązania z tytułu otrzymanych zaliczek, które będą rozliczone poprzez dostawę towarów, usług lub środków trwałych. Pozostałe zobowiązania niefinansowe ujmowane są w kwocie wymagającej zapłaty.

10.30. Uznawanie przychodów

Przychody uznawane są w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że Grupa uzyska korzyści ekonomiczne, które można wiarygodnie wycenić.

10.31. Sprzedaż produktów, towarów i usług

Przychody ze sprzedaży ujmowane są w wartości godziwej zapłat otrzymanych lub należnych i reprezentują należności za produkty, towary i usługi dostarczone w ramach normalnej działalności gospodarczej, po pomniejszeniu o rabaty, VAT i inne podatki związane ze sprzedażą (podatek akcyzowy, opłata paliwowa). Sprzedaż towarów i produktów ujmowana jest w momencie ich dostarczenia, kiedy znaczące ryzyko i korzyści wynikające z prawa własności towarów i produktów zostały przekazane nabywcy.

10.32. Odsetki

Przychody z tytułu odsetek są rozpoznawane w momencie ich naliczenia (przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej), jeżeli ich otrzymanie nie jest wątpliwe.

10.33. Dywidendy

Należne dywidendy zalicza się do przychodów finansowych na dzień powzięcia przez właściwy organ Spółki uchwały o podziale zysku chyba, że w uchwale określono inny dzień prawa do dywidendy.

10.34. Szacunki Zarządu

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga przyjęcia pewnych założeń oraz dokonania szacunków, które wpływają na wielkość wykazane w sprawozdaniu finansowym oraz w notach do tego sprawozdania. Założenia i szacunki są oparte na najlepszej wiedzy Zarządu na temat bieżących i przyszłych zdarzeń i działań, jednak rzeczywiste wyniki mogą się różnić od przewidywanych. Obszary, w których Zarząd dokonał szacunków dotyczą m.in. rezerw, rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych, wartości firmy, transakcji połączenia, aktywów finansowych oraz składnika aktywów z tytułu podatku odroczonego. Przyjęte istotne założenia przy dokonywaniu szacunków przedstawione zostały w odpowiednich notach.

Wycena rezerw

Rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych są szacowane za pomocą metod aktuarialnych raz w roku, chyba że w trakcie roku występują istotne zmiany w założeniach będących podstawą kalkulacji rezerw.

Założenia dotyczące wyceny rezerw szerzej opisano w **Nocie 36** Dodatkowych informacji i objaśnień.

Stawki amortyzacyjne

Wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznej użyteczności składników rzeczowego majątku trwałego oraz wartości niematerialnych. Grupa corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków.

Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek wycenia się wykorzystując odpowiednie techniki wyceny. Przy wyborze odpowiednich metod i założeń Grupa kieruje się profesjonalnym osądem.

Założenia dotyczące wyceny wartości godziwej instrumentów finansowych opisano w **Nocie 42** Dodatkowych informacji i objaśnień.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Grupa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

Założenia dotyczące wyceny składnika aktywów z tytułu podatku odroczonego opisano w **Nocie 13.4** Dodatkowych informacji i objaśnień.

Utrata wartości ośrodków wypracowujących środki pieniężne oraz pojedynczych składników środków trwałych i wartości niematerialnych oraz wartości firmy

Główne założenia przyjęte w celu ustalenia wartości odzyskiwalnej: przesłanki wskazujące na utratę wartości, modele, stopy dyskontowe, stopy wzrostu.

Informacje dotyczące utraty wartości składników środków trwałych i wartości niematerialnych oraz wartości firmy opisano w Notach **17**, **18** oraz **20** Dodatkowych informacji i objaśnień. Poza wymienionymi powyżej nie zaistniały przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników aktywów.

Prognoza wydobycia ropy naftowej

Na podstawie danych geologiczno-złożowych, w oparciu o próbną eksploatację, późniejszy przebieg produkcji i w oparciu o harmonogram planowanych prac przyjętych w strategii długoterminowej, Grupa ocenia, weryfikuje i aktualizuje wielkości zasobów 2P (zasoby pewne oraz zasoby prawdopodobne) i prognozy wydobycia dla poszczególnych złóż ropy, które są podstawą do naliczania amortyzacji naturalnej składników majątku Morskich Kopalni Ropy. Informacje dotyczące zasobów ropy naftowej opisano w **Nocie 17** Dodatkowych informacji i objaśnień.

Rezerwa na koszty likwidacji Zakładu Górniczego i rekultywację terenu

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje analizy kosztów niezbędnych do poniesienia w celu likwidacji Morskich Kopalni Ropy na Morzu Bałtyckim i Szelfie Norweskim oraz kosztów do poniesienia na przyszłą rekultywację terenu. W wyniku tych analiz Grupa koryguje wartość utworzonej w poprzednich latach rezerwy na rekultywację, urealnijając jej wartość do wysokości szacowanych przyszłych, niezbędnych do poniesienia kosztów. Na wzrost rezerwy ma także wpływ szacunek zmiany wartości pieniądza w czasie. Informacje dotyczące zasobów ropy naftowej opisano w **Nocie 36** Dodatkowych informacji i objaśnień.

10.35. Zysk/(Strata) netto na akcję

Zysk/(Strata) netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony/(a) poprzez podzielenie zysku/(straty) netto za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym. Jeśli liczba występujących akcji zwykłych lub potencjalnych akcji zwykłych wzrosła w wyniku emisji kapitalizacyjnej, emisji premiowej czy podziału akcji, lub też zmalała w wyniku odwrócenia podziału akcji, wyliczenie podstawowego i rozwodnionego zysku na akcję za wszystkie prezentowane okresy korygowane jest retrospektywnie. Jeśli zmiany te następują po dniu bilansowym, ale przed podpisaniem sprawozdania finansowego, wyliczenie zysku na akcję ujmowanego w danym sprawozdaniu finansowym, jak też w sprawozdaniu prezentowanym za każdy okres poprzedni, opiera się na nowej liczbie akcji.

Grupa nie prezentuje rozwodnionego/(ej) zysku/(straty) na akcję, ponieważ nie występują instrumenty rozwadniające zysk/(stratę) na akcję.

10.36. Zobowiązania i należności warunkowe

Przez zobowiązania warunkowe rozumie się obowiązek wykonania świadczeń, których powstanie jest uzależnione od zaistnienia określonych zdarzeń. Zobowiązania warunkowe nie są wykazywane w sprawozdaniu z pozycji finansowej, jednakże ujawnia się informację o zobowiązaniu warunkowym, chyba, że prawdopodobieństwo wpływu środków uosabiających korzyści ekonomiczne jest znikome. Należności warunkowe nie są wykazywane w sprawozdaniu z pozycji finansowej, jednakże ujawnia się informację o należności warunkowej, jeżeli wpływ środków uosabiających korzyści ekonomiczne jest prawdopodobny.

10.37. Wspólne przedsięwzięcie

Wspólne przedsięwzięcie jest to relacja umowna, na mocy której Grupa i inne strony podejmują działalność gospodarczą podlegającą wspólnej kontroli, a więc taką, w toku której strategiczne decyzje finansowe, operacyjne i polityczne wymagają jednogłośnego poparcia wszystkich stron sprawujących wspólnie kontrolę. Kiedy podmiot należący do Grupy podejmuje bezpośrednio działalność w ramach wspólnego przedsięwzięcia, udział Grupy we wspólnie kontrolowanych aktywach i zobowiązaniach ponoszonych wspólnie z pozostałymi współnikami przedsięwzięcia ujmowany jest w sprawozdaniu finansowym odpowiedniego podmiotu i klasyfikowany zgodnie ze swoim charakterem. Zobowiązania i koszty ponoszone bezpośrednio wskutek udziału we wspólnie kontrolowanych aktywach rozliczane są metodą memoriałową. Dochód ze sprzedaży lub wykorzystania udziału Grupy w produktach wytworzonych przez wspólnie kontrolowane aktywa oraz udział w kosztach wspólnego przedsięwzięcia ujmuje się w chwili wystąpienia prawdopodobieństwa uzyskania/przekazania przez Grupę korzyści ekonomicznych związanych z odpowiednimi transakcjami, o ile da się je wiarygodnie wycenić.

10.38. Sprawozdawczość dotycząca segmentów operacyjnych

Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej Nr 8 „Segmenty operacyjne” („MSSF 8”) wymaga ujawnienia danych dotyczących segmentów operacyjnych Grupy na podstawie wewnętrznych raportów, które podlegają regularnemu przeglądowi przez członków kierownictwa odpowiedzialnych za podejmowanie decyzji operacyjnych w celu alokacji zasobów i oceny wyników segmentów operacyjnych.

Dla celów zarządczych Grupa Kapitałowa Grupy LOTOS S.A. podzielona jest na jednostki biznesowe w oparciu o segmenty branżowe.

W działalności operacyjnej Grupy wyróżnia się dwa główne sprawozdawcze segmenty operacyjne:

- segment wydobywczy – obejmuje działalność w zakresie pozyskiwania oraz eksploatacji złóż ropy naftowej i gazu ziemnego,
- segment produkcji i handlu – obejmuje działalność spółek w zakresie wytwarzania, przetwarzania produktów rafinacji ropy naftowej, jak również ich sprzedaży hurtowej i detalicznej oraz działalność pomocniczą, transportową i serwisową.

Segmenty identyfikowane są na poziomie Grupy. Jednostka Dominująca wchodzi w skład segmentu produkcji i handlu. Segment wydobywczy obejmuje Grupę Kapitałową LOTOS Petrobaltic S.A. (za wyjątkiem spółki Energobaltic Sp. z o.o.).

Ocena wyników segmentu dokonywana jest na podstawie przychodów ze sprzedaży, EBIT, EBITDA.

EBIT stanowi zysk/(stratę) operacyjny/(ą),

EBITDA stanowi zysk/(stratę) operacyjny/(ą) przed uwzględnieniem amortyzacji.

Segmentowe przychody ze sprzedaży oraz wyniki określono przed dokonaniem korekt międzysegmentowych.

Informacje finansowe dotyczące segmentów operacyjnych wykorzystywane w celu ich oceny przez członków kierownictwa odpowiedzialnych za podejmowanie decyzji operacyjnych przedstawia **Nota 11** Dodatkowych informacji i objaśnień.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

11. Segmenty działalności

w tysiącach złotych	Segment wydobywczy	Segment produkcji i handlu	Pozostałe ⁽¹⁾	Korekty konsolidacyjne	Skonsolidowane
za rok zakończony 31 grudnia 2010					
Przychody ze sprzedaży:	327.089	19.702.395	21.084	(370.035)	19.680.533
między segmentami	326.766	33.265	10.004	(370.035)	-
poza Grupę Kapitałową	323	19.669.130	11.080	-	19.680.533
Zysk/(Strata) operacyjny/(a) (EBIT)	24.672	705.254	(1.382)	34.771	763.315
Amortyzacja	60.065	321.184	10.009	(1.357)	389.901
Zysk/(Strata) operacyjny/(a) przed uwzględnieniem amortyzacji (EBITDA)	84.737	1.026.438	8.627	33.414	1.153.216

w tysiącach złotych	Segment wydobywczy	Segment produkcji i handlu	Pozostałe ⁽¹⁾	Korekty konsolidacyjne	Skonsolidowane
31 grudnia 2010					
Aktywa razem	2.103.955	16.069.180	148.131	(585.237)	17.736.029
-w tym wartość aktywów netto z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralów	73.193	-	-	-	73.193

⁽¹⁾ zawiera spółki: LOTOS Ekoenergia Sp. z o.o., LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o., LOTOS Gaz S.A., Energobaltic Sp. z o.o.

Struktura geograficzna sprzedaży poza Grupę Kapitałową

w tysiącach złotych	Segment wydobywczy	Segment produkcji i handlu	Pozostałe ⁽¹⁾	Skonsolidowane
za rok zakończony 31 grudnia 2010				
Sprzedaż krajowa:	323	15.993.288	11.080	16.004.691
- produkty	154	15.704.962	11.066	15.716.182
- towary i materiały	169	288.326	14	288.509
Sprzedaż zagraniczna:	-	3.675.842	-	3.675.842

- produkty	-	3.377.808	-	3.377.808
- towary i materiały	-	298.034	-	298.034
Razem	323	19.669.130	11.080	19.680.533

(1) zawiera spółki: LOTOS Ekoenergia Sp. z o.o., LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o., LOTOS Gaz S.A., Energobaltic Sp. z o.o.

w tysiącach złotych	Segment wydobywczy	Segment produkcji i handlu ⁽¹⁾	Pozostałe ⁽²⁾	Korekty konsolidacyjne	Skonsolidowane
za rok zakończony 31 grudnia 2009 (dane przekształcone)					
Przychody ze sprzedaży:	235.280	14.434.329	2.136	(350.704)	14.321.041
między segmentami	229.229	121.202	273	(350.704)	-
poza Grupę Kapitałową	6.051	14.313.127	1.863	-	14.321.041
Zysk/(Strata) operacyjny/(a) (EBIT)	(6.652)	444.873	(444)	(17.984)	419.793
Amortyzacja	53.373	231.051	950	(581)	284.793
Zysk/(Strata) operacyjny/(a) przed uwzględnieniem amortyzacji (EBITDA)	46.721	675.924	506	(18.565)	704.586

w tysiącach złotych	Segment wydobywczy	Segment produkcji i handlu ⁽³⁾	Pozostałe ⁽⁴⁾	Korekty konsolidacyjne	Skonsolidowane
31 grudnia 2009 (dane przekształcone)					
Aktywa razem	1.858.851	13.791.018	152.173	(576.090)	15.225.952
-w tym wartość aktywów netto z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralów	86.438	-	-	-	86.438

(1) zawiera działalność Grupy Kapitałowej LOTOS Gaz S.A. w zakresie obrotu LPG,

(2) zawiera spółki: LOTOS Ekoenergia Sp. z o.o., LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o., Energobaltic Sp. z o.o. (od dnia przejęcia kontroli przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A.),

(3) obejmuje zakup zorganizowanej części przedsiębiorstwa w postaci Działu Handlu LPG LOTOS Gaz S.A. przez LOTOS Paliwa Sp. z o.o. od spółki LOTOS Gaz S.A.

(4) zawiera spółki: LOTOS Ekoenergia Sp. z o.o., LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o., LOTOS Gaz S.A., Energobaltic Sp. z o.o.

Struktura geograficzna sprzedaży poza Grupę Kapitałową

w tysiącach złotych	Segment wydobywczy	Segment produkcji i handlu ⁽¹⁾	Pozostałe ⁽²⁾	Skonsolidowane
za rok zakończony 31 grudnia 2009 (dane przekształcone)				
Sprzedaż krajowa:	3.281	12.412.755	1.863	12.417.899
- produkty	2.787	10.910.400	1.848	10.915.035
- towary i materiały	494	1.502.355	15	1.502.864

Sprzedaż zagraniczna⁽³⁾:	2.770	1.900.372	-	1.903.142
- produkty	2.770	1.743.216	-	1.745.986
- towary i materiały	-	157.156	-	157.156
Razem	6.051	14.313.127	1.863	14.321.041

⁽¹⁾ zawiera działalność Grupy Kapitałowej LOTOS Gaz S.A. w zakresie obrotu LPG,

⁽²⁾ zawiera spółki: LOTOS Ekoenergia S.A., LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o., Energobaltic Sp. z o.o. (od dnia przejęcia kontroli przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A.),

⁽³⁾ przypisane łącznie do wszystkich państw obcych, z których Grupa uzyskuje przychody.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

12. Przychody i koszty

12.1 Przychody ze sprzedaży

w tysiącach złotych	Nota	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
Sprzedaż krajowa produktów		23.834.002	17.045.097
Sprzedaż zagraniczna produktów		3.377.808	1.745.986
Sprzedaż produktów razem		27.211.810	18.791.083
Sprzedaż krajowa towarów i materiałów		431.171	2.357.384
Sprzedaż zagraniczna towarów i materiałów		298.034	157.156
Sprzedaż towarów i materiałów razem		729.205	2.514.540
Razem		27.941.015	21.305.623
- w tym do jednostek powiązanych	39.1	-	3.170
Eliminacja akcyzy i opłaty paliwowej		(8.260.482)	(6.984.582)
Razem		19.680.533	14.321.041

w tysiącach złotych	Nota	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
Sprzedaż produktów		27.039.899	18.677.580
Sprzedaż usług		171.911	113.503
Sprzedaż produktów razem		27.211.810	18.791.083
Sprzedaż towarów		703.844	2.483.145
Sprzedaż materiałów		25.361	31.395
Sprzedaż towarów i materiałów razem		729.205	2.514.540
Razem		27.941.015	21.305.623
- w tym do jednostek powiązanych	39.1	-	3.170
Eliminacja akcyzy i opłaty paliwowej		(8.260.482)	(6.984.582)
Razem		19.680.533	14.321.041

Transakcje z podmiotami powiązаныmi przedstawione są w **Nocie 39.1** Dodatkowych informacji i objaśnień.

12.2 Pozostałe przychody operacyjne

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	7.662	16.256
Zysk ze zbycia aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-	27
Dotacje	1.122	773
Rozwiązane rezerwy	17.233	26.403
Odwrócenie netto odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych:	9.761	14.728
- należności	4.827	12.980
- rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	817	1.748
- aktywów przeznaczonych do sprzedaży	4.117	-
Otrzymane odszkodowania	8.581	11.359
Pozostałe	12.600(1)	4.718
Razem	56.959	74.264

12.3 Przychody finansowe

w tysiącach złotych	Nota	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009 (dane przekształcone)
Otrzymane dywidendy		715	-
Odsetki		19.428	22.221
Zyski z tytułu różnic kursowych:		199.400	634.665
- od kredytów w walutach obcych		(182.668)	368.821
- od pożyczek w walutach obcych		19.211	49.450
- zrealizowane różnice kursowe od transakcji w walutach obcych na rachunkach bankowych		360.290	216.914
- od dłużnych papierów wartościowych		2.279	-
- pozostałe różnice kursowe		288	(520)
Zysk ze zbycia inwestycji		-	688
Aktualizacja wartości aktywów finansowych, w tym:		2	44.354
- wycena pochodnych instrumentów finansowych		2	2.574
- wycena uprzednio należących do spółki LOTOS Petrobaltic S.A. udziałów w spółce Energobaltic Sp. z o.o. do wartości godziwej na dzień przejęcia	20	-	12.525
Rozliczenie pochodnych instrumentów finansowych		3.110	219.666
Rozwiązanie rezerw		-	26.021 ⁽¹⁾
Pozostałe		3.285	7.297
Razem		225.940	954.912

⁽¹⁾ rozwiązanie rezerwy na Energobaltic Sp. z o.o., o której mowa w Nocie 36.1 Dodatkowych informacji i objaśnień.

12.4 Pozostałe koszty operacyjne

	za rok zakończony	za rok zakończony
--	----------------------	----------------------

w tysiącach złotych	Nota	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych		4.115	444
Strata ze zbycia aktywów przeznaczonych do sprzedaży	22	224	-
Aktualizacja netto wartości aktywów:		102.674	123.641
- należności		12.556	41.758
- rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych		87.318	81.878
- aktywów przeznaczonych do sprzedaży		2.800	5
Utworzone rezerwy, w tym:		14.391	5.139
- fundusz celowy	16	1.000	-
Kary i odszkodowania		3.054	1.860
Pozostałe		15.238	9.605
Razem		139.696	140.689

12.5 Koszty według rodzaju

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009 (dane przekształcone)
Amortyzacja	389.901	284.793
Zużycie materiałów i energii	16.780.290	10.812.315
Usługi obce	943.105	881.320
Podatki i opłaty	104.256	89.899
Wynagrodzenia	452.110	401.069
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	117.163	107.936
Pozostałe koszty rodzajowe	169.608	128.612
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	515.150	1.607.751
Razem	19.471.583	14.313.695
Zmiana stanu produktów oraz korekty kosztu własnego	(637.102)	(478.872)
Razem koszty operacyjne:	18.834.481	13.834.823
Koszt własny sprzedaży	17.562.048	12.775.790
Koszty sprzedaży	871.290	726.367
Koszty ogólnego zarządu	401.143	332.666

12.6 Koszty finansowe

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009 (dane przekształcone)
Odsetki, w tym:	184.642	183.386
- dyskonto od rezerwy na Morskie Kopalnie Ropy ⁽¹⁾	10.087	7.048
Provizje bankowe	14.924	14.128
Kwoty ujęte w kosztach aktywów spełniających warunki kapitalizacji	(111.842)	(117.840)
Rozliczenie pochodnych instrumentów finansowych	120.201	3.619

Aktualizacja wartości aktywów finansowych, w tym:	75.950	218.668
- wycena pochodnych instrumentów finansowych	75.947	217.168
Pozostałe	2.090	1.918
Razem	285.965	303.879

(1) o których mowa w Nocie 36.1 Dodatkowych informacji i objaśnień.

12.7 Koszty amortyzacji i odpisy aktualizujące oraz różnice kursowe dotyczące działalności operacyjnej

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży:		
Amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych	288.271	193.429
Efekt aktualizacji wartości zapasów	(1.665)	(207.814)
Ujemne saldo różnic kursowych	262.485	185.229
	549.091	170.844
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży:		
Amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych	53.203	49.642
	53.203	49.642
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu:		
Amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych	34.549	33.817
	34.549	33.817
Pozycje ujęte w zmianie stanu produktów oraz korekty kosztu własnego:		
Amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych	13.878	7.905
	13.878	7.905

12.8 Koszty świadczeń pracowniczych

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
Wynagrodzenia	452.110	401.069
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	117.163	107.936
Razem, w tym:	569.273	509.005
Koszty bieżących wynagrodzeń	426.888	379.281
Koszty ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń pracowniczych	116.022	106.114
Koszty świadczeń emerytalnych i innych świadczeń po okresie zatrudnienia	26.363	23.610
Zmiana stanu produktów oraz korekty kosztu własnego	(15.281)	(7.141)
Koszty świadczeń pracowniczych ogółem, w tym:	553.992	501.864
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży	331.298	294.895
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży	30.938	27.459
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu	191.756	179.510

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

13. Podatek dochodowy

13.1 Obciążenia podatkowe

Główne składniki obciążenia podatkowego za rok zakończony dnia 31 grudnia 2010 roku i za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku przedstawiają się następująco:

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
Podatek dochodowy od osób prawnych	94.810	84.239
Podatek odroczony	(54.224)	113.557
Razem podatek wykazany w skonsolidowanym zysku	40.586	197.796
Obciążenie podatkowe wykazane w sprawozdaniu zmian w kapitale własnym	-	88
Obciążenie podatkowe wykazane w innych całkowitych dochodach	(2.877)	-

Część bieżąca podatku dochodowego ustalona została według stawki równej 19% dla podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych dla podmiotów działających na terenie Polski. Dla zagranicznej spółki zależnej LOTOS Exploration and Production Norge AS marginalna stopa podatkowa wynosi 78% podstawy opodatkowania. Działalność LOTOS Exploration and Production Norge AS podlega opodatkowaniu w ramach dwóch równoległych systemów podatkowych: systemu podatku dochodowego (stawka podatku 28%) oraz systemu podatku naftowego (dodatkowa stawka podatku 50%).

13.2 Podatek dochodowy według efektywnej stawki podatkowej oraz uzgodnienie wyniku brutto do podstawy opodatkowania

Zmiana stanu aktywa i rezerwy na podatek odroczony odniesiona w sprawozdanie z całkowitych dochodów w 2010 roku wynika m.in. z faktu zastosowania dla celów podatkowych przez Grupę LOTOS S.A. oraz niektóre spółki z Grupy z dniem 1 stycznia 2010 roku metody podatkowej ustalania różnic kursowych dla potrzeb rozliczeń z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych. W latach 2007-2009 Jednostka Dominująca oraz niektóre spółki z Grupy stosowały metodę rachunkową ustalania różnic kursowych dla potrzeb rozliczeń z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych.

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
Zysk/(Strata) przed opodatkowaniem	721.939	1.109.608
Podatek dochodowy według stawki 19%	137.168	210.826
Efekt podatkowy strat podatkowych poniesionych w okresie	693	2.761
Efekt podatkowy udziału w inwestycjach w jednostkach stowarzyszonych	(3.543)	(1.563)
Podatek dochodowy ujęty w sprawozdaniu zmian w kapitałach własnych	-	88
Korekta z tytułu ulgi biokomponentowej	(3.296)	-
Korekty wykazane w bieżącym roku w odniesieniu do podatku z lat ubiegłych	(3.334)	(29)
Różnica wynikająca z opodatkowania spółek stawkami innymi niż 19%	(61.973)	(6.521)
Różnice trwałe	20.500	(6.698)
Efekt podatkowy ulgi biokomponentowej	(19.964)	-
Efekt podatkowy ulgi strefowej	(4.755)	-

Pozostałe różnice	(20.910)	(1.068)
Razem	40.586	197.796
Podatek dochodowy według efektywnej stawki podatkowej	5,6%	17,8%

Różnica pomiędzy kwotą podatku wykazanego w sprawozdaniu z całkowitych dochodów a kwotą obliczoną według stawki od zysku przed opodatkowaniem wynika z następujących pozycji:

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
Zysk/(Strata) przed opodatkowaniem spółek opodatkowanych stawką 19%	759.768	1.047.841
Podatek dochodowy według stawki 19%	144.356	199.090
Efekt podatkowy przychodów nie będących przychodami według przepisów podatkowych	(145.063)	(117.541)
Efekt podatkowy kosztów nie stanowiących kosztów uzyskania według przepisów podatkowych	210.752	114.941
Efekt podatkowy strat podatkowych odliczonych w okresie	(62.945)	(65.751)
Efekt podatkowy strat podatkowych poniesionych w okresie	693	2.761
Efekt podatkowy udziału w inwestycjach w jednostkach stowarzyszonych	(3.543)	(1.563)
Pozostałe	(21.119)	(11.145)
Razem	123.131	120.792
Podatek dochodowy ujęty w sprawozdaniu zmian w kapitałach własnych	-	88
Korekta z tytułu ulgi biokomponentowej	(3.296)	-
Korekty wykazane w bieżącym roku w odniesieniu do podatku z lat ubiegłych	(3.334)	(29)
Podatek dochodowy spółek opodatkowanych stawką 19%	116.501	120.851
Efekt podatkowy spółek zagranicznych ^(a)	(21.691)	(36.612)
Razem podatek wykazany w sprawozdaniu z całkowitych dochodów	94.810	84.239
Zysk/(Strata) przed opodatkowaniem spółek zagranicznych opodatkowanych stawką 28%, 50%	(37.829)	61.767
Przychody nie będące przychodami według przepisów podatkowych	2.156	(16.707)
Koszty nie stanowiące kosztów uzyskania według przepisów podatkowych	(187.141)	(179.386)
Inne różnice	(3.209)	(3.669)
Podstawa opodatkowania stawką 28%	(226.023)	(137.995)
Ulga podatkowa z tytułu zwiększonej amortyzacji aktywów	(61.359)	(44.674)
Pozostałe	33.320	(9.451)
Podstawa opodatkowania stawką 50%	(254.062)	(192.120)
Podatek dochodowy według stawki 28%	(63.286)	(38.639)
Podatek dochodowy według stawki 50%	(127.031)	(96.060)
Strata podatkowa rozliczana w czasie	165.404	96.460
Inne różnice	3.222	1.627
Efekt podatkowy spółek zagranicznych ^(a)	(21.691)	(36.612)

13.3 Należności i zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	47.492	131.299
Należny zwrot podatku ⁽¹⁾	47.492	131.299
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	15.188	11.867
Podatek dochodowy do zapłaty	15.188	11.867

⁽¹⁾ Jednostka Dominująca skompensowała kwotę z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych z zobowiązaniami z tytułu należnego podatku VAT w 2009 i 2010 roku.

13.4 Odroczonego podatek dochodowy

Aktywa (rezerwa) netto na podatek odroczonego na dzień 31 grudnia 2010 roku i na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 1 stycznia 2009 roku składa się z następujących pozycji:

w tysiącach złotych	Sprawozdanie z pozycji finansowej			Sprawozdanie z całkowitych dochodów za rok zakończony	
	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009 (dane przekształcone)	1 stycznia 2009 (dane przekształcone)	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009 (dane przekształcone)
<i>Rezerwa z tytułu podatku odroczonego</i>					
Różnica pomiędzy bieżącą wartością podatkową i księgową rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	518.132	373.262	207.580	144.870	165.682
Dodatnia wycena instrumentów pochodnych	13.180	10.508	20.635	2.672	(10.127)
Leasing finansowy	16.089	16.452	180	(363)	16.272
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych ujęte w kapitale własnym	2.877	-	-	2.877	-
Różnice kursowe z przeszacowania pozycji w walutach obcych	21.146	20.216	13	930	20.203
Pozostałe	21.475	12.558	3.888	8.917	8.670
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego	592.899	432.996	232.296	159.903	200.700
<i>Aktywa z tytułu podatku odroczonego</i>					
Rezerwa na świadczenia pracownicze	34.783	18.903	19.412	15.880	(509)
Odpis aktualizujący wartość zapasów	1.473	1.531	40.108	(58)	(38.577)
Odpis aktualizujący rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne	23.264	11.036	113	12.228	10.923
Ujemna wycena instrumentów pochodnych	52.036	41.875	29.339	10.161	12.536
Różnice kursowe z przeszacowania pozycji w walutach obcych	35.985	1	-	35.984	1
Odpis aktualizujący należności	18.011	20.772	16.002	(2.761)	4.770
Leasing finansowy	14.415	15.729	183	(1.314)	15.546
Różnica pomiędzy rezerwą a aktywem likwidacji zakładu górniczego	15.551	10.932	8.055	4.619	2.877
Aktywa z tytułu niezrealizowanej marży	1.789	8.026	5.465	(6.237)	2.561
Strata podatkowa rozliczona w czasie	380.561	269.653	127.189	110.908	142.464
Pozostałe rezerwy	8.997	3.986	2.012	5.011	1.974
Ulga biokomponentowa	19.964	-	-	19.964	-
Ulga strefowa	4.755	-	-	4.755	-
Pozostałe	18.073	14.208	75.175	3.865	(60.967)

Aktywa z tytułu podatku odroczonego	629.657	416.652	323.053	213.005	93.599
Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego				(53.102)	107.101
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych				(1.108)	6.810
Pozostałe różnice				(14)	(354)
Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów				(54.224)	113.557
Aktywa/ Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego, w tym:	36.758	(16.344)	90.757		
Aktywa z tytułu podatku odroczonego – działalność kontynuowana	629.657	416.652	323.053		
Aktywa z tytułu podatku odroczonego – działalność zaniechana	-	-	-		
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego – działalność kontynuowana	(592.899)	(432.996)	(232.296)		
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego – działalność zaniechana	-	-	-		

Na dzień 31 grudnia 2009 roku wartość aktywa z tytułu straty podatkowej rozliczanej w czasie w kwocie 88 tysięcy złotych została wykazana w sprawozdaniu zmian w kapitałach własnych.

Ze względu na to, że spółki Grupy są odrębnymi podatnikami, podatek odroczone - aktywa oraz rezerwa na podatek odroczone muszą być obliczane indywidualnie w poszczególnych spółkach. Spółki w Grupie kompensują aktywa oraz rezerwy na podatek odroczone. W rezultacie skonsolidowane bilanse prezentują aktywa oraz rezerwę na podatek odroczone w sposób następujący:

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	159.901	74.267
Rezerwa na podatek odroczone	(123.143)	(90.611)
Podatek odroczone – aktywa (rezerwa) netto	36.758	(16.344)

Przewidywany termin wygaśnięcia dodatnich różnic przejściowych przypada na lata 2011 - 2085.

Wartość strat podatkowych na dzień 31 grudnia 2010 roku, w związku z którymi nie ujęto w bilansie składnika aktywów z tytułu podatku odroczonego wyniosła 78.937 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 66.761 tysięcy złotych).

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

14. Majątek socjalny oraz zobowiązania Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych

Ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych („ZFŚS”, „Fundusz”) tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 20 pracowników na pełne etaty. Na mocy ustawy oraz wewnętrznych regulaminów Grupa tworzy taki fundusz i dokonuje okresowych odpisów w ciężar kosztów. Celem funduszu jest subsydiowanie działalności socjalnej spółek w Grupie, pożyczek udzielonych pracownikom oraz pozostałych kosztów socjalnych. Grupa skompensowała aktywa Funduszu ze swoimi zobowiązaniami wobec Funduszu, ponieważ aktywa te nie są w pełni kontrolowane przez spółki należące do Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A.

Tabele poniżej przedstawiają analitykę aktywów i zobowiązań ZFŚS.

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Aktywa dotyczące ZFŚS		
Środki pieniężne na rachunku wydzielonym ZFŚS	2.483	2.465
Należności od pracowników wynikające z ZFŚS	3.810	3.885
Pozostałe	66	38
Razem	6.359	6.388
Pasywa dotyczące ZFŚS		
Zobowiązania z tytułu ZFŚS	6.348	6.257
Pozostałe	11	131
Razem	6.359	6.388

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

15. Zysk przypadający na jedną akcję

Zysk przypadający na jedną akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku z działalności kontynuowanej za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym.

	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
Zysk z działalności kontynuowanej przypisany akcjonariuszom Jednostki Dominującej w tysiącach złotych (A)	679.180	900.761
Średnia ważona liczba akcji w tysiącach sztuk (B)	129.873	121.144 ⁽¹⁾
Zysk na jedną akcję (w złotych) (A/B)	5,23	7,44

⁽¹⁾ Do wyliczenia zysku przypadającego na jedną akcję, została przyjęta średnia ważona liczba akcji występująca w ciągu okresu od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku. W związku z zarejestrowaniem podwyższenia kapitału zakładowego Grupy LOTOS S.A. w dniu 17 lipca 2009 roku do średniej ważonej liczby akcji zostały włączone nowe akcje serii C wynikające z nowej emisji akcji (patrz **Nota 32** Dodatkowych informacji i objaśnień).

Grupa nie prezentuje rozwodnionego zysku na akcję, ponieważ nie występują instrumenty rozwadniające zysk na akcję.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

16. Dywidendy

W dniu 28 czerwca 2010 roku Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Grupy LOTOS S.A. podjęło uchwałę numer 6 w sprawie podziału zysku netto Spółki za rok 2009. Zgodnie z treścią uchwały zysk netto Spółki za rok kończący się 31 grudnia 2009 roku w wysokości 591.327 tysięcy złotych przeznacza się na:

- kapitał zapasowy Spółki – w kwocie 590.327 tysięcy złotych,
- zasilenie Funduszu Celowego na finansowanie przedsięwzięć społecznych – w kwocie 1.000 tysiąca złotych.

W niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Spółka zaprezentowała podzielony wynik w pozycji „Zyski zatrzymane”. Dodatkowo podział wyniku na Fundusz Celowy został ujęty jako koszt w okresie roku zakończony 31 grudnia 2010 roku i zaprezentowany w pozycji rezerwy krótkoterminowe.

Do dnia publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Zarząd Spółki nie podjął uchwały w sprawie propozycji podziału wyniku za rok 2010.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

17. Rzeczowe aktywa trwałe oraz środki trwałe w budowie

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009 (dane przekształcone)
Grunty	398.030	395.869
Budynki i budowle	2.851.534	1.931.190
Urządzenia techniczne i maszyny	2.535.512	771.728
Środki transportu i pozostałe	388.722	339.842
Razem rzeczowe aktywa trwałe	6.173.798	3.438.629
Środki trwałe w budowie	4.197.422	6.086.780
Zaliczki na środki trwałe w budowie	16.262	153.536
Razem środki trwałe w budowie	4.213.684	6.240.316
Razem	10.387.482	9.678.945

Wartość aktywowanych kosztów finansowania w środkach trwałych w budowie oraz zaliczkach na środki trwałe w budowie na dzień 31 grudnia 2010 roku wyniosła 155.474 tysięcy złotych (31 grudnia 2009 roku: 191.703 tysięcy złotych)

Zmiany w rzeczowych aktywach trwałych oraz zaliczkach na środki trwałe w budowie

w tysiącach złotych	Środki trwałe w budowie							Razem
	Grunty	Budynki i budowle	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu i pozostałe	- aktywa z tytułu poszukiwań i oceny zasobów mineralnych ⁽¹⁾	Zaliczki na środki trwałe w budowie		
Wartość księgową brutto 1 stycznia 2009 (dane przekształcone)	400.485	2.181.906	1.305.173	505.837	2.788.049	94.710	1.200.713	8.382.163
Zwiększenia	7.326	357.255	257.014	169.541	3.443.277	(3.511)	(1.047.177)	3.187.236
- zakup	-	34	1.887	51.332	2.642.403	22.543	258.581	2.954.237
- z rozliczenia z inwestycji	5.653	258.896	202.916	106.828	(589.781)	(26.054)	-	(15.488)
- zmiana struktury Grupy Kapitałowej	1.605	79.887	48.797	184	105	-	-	130.578
- transfer	42	2.340	3.689	7.947	(6.463)	-	-	7.555
- przeklasyfikowane do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-	-	(167)	(20.729)	-	-	-	(20.896)
- przeklasyfikowane z aktywów przeznaczonych do sprzedaży	26	-	-	-	-	-	-	26
- różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	(157)	(3.354)	69.827	-	7	66.323
- z rozliczenia zaliczek	-	-	-	-	1.272.779	-	(1.272.779)	-
- koszty finansowania zewnętrznego	-	-	-	-	38.943	-	(32.986)	5.957

- aktywa z tytułu likwidacji Morskich Kopalni Ropy	-	15.853	-	-	15.178	-	-	31.031
- pozostałe	-	245	49	27.333	286	-	-	27.913
Zmniejszenia	(1.118)	(19.396)	(14.051)	(13.512)	(70.965)	(20.360)	-	(119.042)
- sprzedaż	(675)	(5.140)	(6.859)	(8.556)	(48.575)	-	-	(69.805)
- likwidacja	-	(1.717)	(4.680)	(4.198)	(303)	-	-	(10.898)
- zmiana struktury Grupy Kapitałowej	(443)	(12.539)	(2.512)	(595)	(710)	-	-	(16.799)
- pozostałe	-	-	-	(163)	(21.377)	(20.360)	-	(21.540)
Wartość księgowa brutto 31 grudnia 2009 (dane przekształcone)	406.693	2.519.765	1.548.136	661.866	6.160.361	70.839	153.536	11.450.357
Wartość księgowa brutto 1 stycznia 2010	406.693	2.519.765	1.548.136	661.866	6.160.361	70.839	153.536	11.450.357
Zwiększenia	3.787	1.060.148	1.896.719	146.096	(1.822.732)	31.860	(137.194)	1.146.824
- zakup	-	-	6.094	31.422	929.016	31.860	57.075	1.023.607
- z rozliczenia z inwestycji	4.246	1.061.710	1.901.476	111.402	(3.091.898)	-	-	(13.064)
- transfer	(16)	(1.481)	59	405	-	-	-	(1.033)
- przeklasyfikowane do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	(443)	(8.987)	(11.164)	(529)	-	-	-	(21.123)
- różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	116	2.943	23.603	-	-	26.662
- z rozliczenia zaliczek	-	-	-	-	194.269	-	(189.901)	4.368
- koszty finansowania zewnętrznego	-	-	-	-	116.210	-	(4.368)	111.842
- aktywa z tytułu likwidacji Morskich Kopalni Ropy	-	8.906	-	-	6.066	-	-	14.972
- pozostałe	-	-	138	453	2	-	-	593
Zmniejszenia	(660)	(5.727)	(16.894)	(14.240)	(3.592)	(188)	(80)	(41.193)
- sprzedaż	(628)	(2.814)	(6.006)	(10.078)	(708)	-	-	(20.234)
- likwidacja	(28)	(2.875)	(10.882)	(4.162)	(614)	-	-	(18.561)
- pozostałe	(4)	(38)	(6)	-	(2.270)	(188)	(80)	(2.398)
Wartość księgowa brutto 31 grudnia 2010	409.820	3.574.186	3.427.961	793.722	4.334.037	102.511	16.262	12.555.988
Skumulowane umorzenie 1 stycznia 2009 (dane przekształcone)	8.743	471.674	683.198	262.210	-	-	-	1.425.825
Zwiększenia	1.572	114.456	97.882	69.485	-	-	-	283.395
- amortyzacja	1.546	112.879	94.489	63.864	-	-	-	272.778
- transfer	-	1.577	3.657	4.326	-	-	-	9.560
- przeklasyfikowane do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-	-	(158)	(9.445)	-	-	-	(9.603)
- przeklasyfikowane z aktywów przeznaczonych do sprzedaży	26	-	-	-	-	-	-	26
- różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	(108)	(2.200)	-	-	-	(2.308)
- pozostałe	-	-	2	12.940	-	-	-	12.942
Zmniejszenia	(6)	(4.440)	(9.652)	(10.083)	-	-	-	(24.181)
- sprzedaż	(4)	(2.516)	(5.090)	(6.492)	-	-	-	(14.102)

- likwidacja	-	(705)	(4.131)	(3.448)	-	-	-	(8.284)
- zmiana struktury Grupy Kapitałowej	(2)	(1.219)	(429)	(97)	-	-	-	(1.747)
- pozostałe	-	-	(2)	(46)	-	-	-	(48)
Skumulowane umorzenie 31 grudnia 2009 (dane przekształcone)	10.309	581.690	771.428	321.612	-	-	-	1.685.039
Skumulowane umorzenie 1 stycznia 2010	10.309	581.690	771.428	321.612	-	-	-	1.685.039
Zwiększenia	1.339	138.191	134.221	94.175	-	-	-	367.926
- amortyzacja	1.339	144.286	140.409	91.934	-	-	-	377.968
- transfer	-	(829)	87	1.189	-	-	-	447
- przeklasyfikowane do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-	(5.266)	(6.385)	(526)	-	-	-	(12.177)
- różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	78	1.578	-	-	-	1.656
- pozostałe	-	-	32	-	-	-	-	32
Zmniejszenia	(266)	(1.246)	(13.563)	(10.809)	-	-	-	(25.884)
- sprzedaż	(6)	(327)	(3.212)	(8.237)	-	-	-	(11.782)
- likwidacja	-	(908)	(10.349)	(2.572)	-	-	-	(13.829)
- pozostałe	(260)	(11)	(2)	-	-	-	-	(273)
Skumulowane umorzenie 31 grudnia 2010	11.382	718.635	892.086	404.978	-	-	-	2.027.081
Odpisy z tytułu trwałej utraty wartości 1 stycznia 2009 (dane przekształcone)	425	4.986	5.404	8.163	40.589	15.444	-	59.567
Zwiększenia	101	14.454	2.282	7.798	33.655	10	-	58.290
Zmniejszenia	-	(1.557)	(710)	(15.492)	(663)	-	-	(18.422)
Zmiana struktury Grupy Kapitałowej	(11)	(10.998)	(1.996)	(57)	-	-	-	(13.062)
Odpisy z tytułu trwałej utraty wartości 31 grudnia 2009 (dane przekształcone)	515	6.885	4.980	412	73.581	15.454	-	86.373
Odpisy z tytułu trwałej utraty wartości 1 stycznia 2010	515	6.885	4.980	412	73.581	15.454	-	86.373
Zwiększenia	-	3.254	299	142	63.047	47.692	-	66.742
Przeklasyfikowane do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-	(1.687)	(4.414)	(3)	-	-	-	(6.104)
Zmniejszenia	(107)	(4.435)	(502)	(529)	(13)	-	-	(5.586)
Odpisy z tytułu trwałej utraty wartości 31 grudnia 2010	408	4.017	363	22	136.615	63.146	-	141.425
Wartość księgowa netto 1 stycznia 2009 (dane przekształcone)	391.317	1.705.246	616.571	235.464	2.747.460	79.266	1.200.713	6.896.771
Wartość księgowa netto 31 grudnia 2009 (dane przekształcone)	395.869	1.931.190	771.728	339.842	6.086.780	55.385	153.536	9.678.945
Wartość księgowa netto 31 grudnia 2010	398.030	2.851.534	2.535.512	388.722	4.197.422	39.365	16.262	10.387.482

⁽¹⁾ Wartość aktywów z tytułu poszukiwań i oceny zasobów minerałów obejmuje wartość kosztów kapitalizowanych do momentu dowiedzenia technicznej wykonalności i komercyjnej zasadności wydobywania zasobów mineralnych.

Wartość netto składników rzeczowego majątku trwałego stanowiącego zabezpieczenie zobowiązań Grupy na dzień 31 grudnia 2009 roku wyniosła 5.970.414 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 2.133.547 tysięcy złotych).

Koszty obsługi zobowiązań w celu sfinansowania środków trwałych w budowie oraz zaliczek na środki trwałe w budowie w okresie roku zakończonym dnia 31 grudnia 2010 roku wyniosły 111.842 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 117.840 tysięcy złotych).

Wartość netto aktywa z tytułu likwidacji zakładu górniczego, o którym mowa w **Nocie 36.1** Dodatkowych informacji i objaśnień, na dzień 31 grudnia 2010 roku wyniosła 112.929 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 106.600 tysięcy złotych).

Koszty amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych, dla których dowiedziono techniczną wykonalność i komercyjną zasadność wydobywania zasobów mineralnych za rok zakończony 31 grudnia 2010 roku wyniosły 6.146 tysiące złotych (31 grudnia 2009: 5.827 tysięcy złotych).

Koszty bezpośrednich zakupów materiałów i usług inwestycyjnych, związanych z nakładami na poszukiwania i ocenę zasobów minerałów wyniosły 15.098 tysięcy złotych (2009: 7.525 tysięcy złotych), z czego bezpośrednie przepływy pieniężne dotyczące działalności inwestycyjnej związanej z nakładami na aktywa z tytułu poszukiwań i oceny zasobów minerałów wyniosły 14.965 tysięcy złotych (2009 roku: 7.452 tysięcy złotych), natomiast 133 tysiące złotych stanowiły na dzień 31 grudnia 2010 roku wartość zobowiązań inwestycyjnych (31 grudnia 2009 roku: 73 tysiące złotych).

Koszty odpisów z tytułu utraty wartości aktywów z tytułu poszukiwania i oceny zasobów minerałów wyniosły za rok zakończony 31 grudnia 2010 roku 47.692 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 10 tysięcy złotych). Ponadto w 2010 roku Grupa umorzyła aktywa z tytułu poszukiwania i oceny zasobów minerałów w kwocie 36 tysięcy złotych.

Grupa w okresie roku zakończonym 31 grudnia 2010 roku dokonała odpisu z tytułu utraty wartości nakładów związanych z projektem zgazowania ciężkiej pozostałości i produkcji energii (IGCC) w kwocie 14.230 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 33.588 tysięcy złotych).

Informacja dotycząca perspektyw zagospodarowania złóż gazowych B-4 i B-6

Środki trwałe w budowie, w zakresie nakładów poniesionych przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A. na poszukiwania złóż gazowych w obszarach B-4 i B-6 w wysokości 48.113 tysięcy złotych (w tym z tytułu poszukiwań i oceny zasobów minerałów w kwocie 47.520 tysięcy złotych) w 2010 roku zostały objęte odpisem aktualizującym odniesionym w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych. Rezultaty przeprowadzonych analiz wskazywały na konieczność poniesienia znaczących nakładów inwestycyjnych umożliwiających uzyskanie przemysłowego przyływu węgłowodorów z zachowaniem dodatniej rentowności projektu. Z uwagi na wyniki dotychczasowych działań zmierzających do pozyskania partnera gwarantującego możliwość wspólnego zagospodarowania złóż gazowych B-4 i B-6 Zarząd spółki LOTOS Petrobaltic S.A. podjął decyzję zmierzającą do intensyfikacji tego procesu. W perspektywie średnioterminowej LOTOS Petrobaltic S.A. nie przewiduje poniesienia istotnych nakładów na zagospodarowanie złóż B-4 i B-6, do czasu skonkretyzowania zasad potencjalnej współpracy z partnerem w ramach wspólnego przedsięwzięcia.

Informacja dotycząca udziałów w norweskich koncesjach wydobywczych i poszukiwawczych

Pozycja środki trwałe w budowie obejmuje m.in. nakłady poniesione przez spółkę LOTOS Exploration and Production Norge AS na zakup udziałów w norweskich koncesjach wydobywczych oraz nakłady na zagospodarowanie dotyczące udziałów w złożu YME w kwocie 2.345.122 tysięcy NOK (tj. 1.189.212 tysięcy złotych według średniego kursu ustalonego dla NOK przez NBP z dnia 31 grudnia 2010 roku) dodatkowo skorygowane o efekt podatkowy związany z transakcją zakupu złoża YME na kwotę 75.966 tysięcy NOK (tj. 38.522 tysięcy złotych według średniego kursu ustalonego dla NOK przez NBP z dnia 31 grudnia 2010 roku).

Grupa przeprowadziła test na utratę wartości tych aktywów w oparciu o analizy zdyskontowanych przepływów pieniężnych dla posiadanych przez spółkę LOTOS Exploration and Production Norge AS udziałów w zasobach węgłowodorów w ramach nabytych koncesji wydobywczych obejmujących projekt zagospodarowania złoża YME, których wartość bilansowana dzień 31 grudnia 2010 roku wyniosła 2.270 milionów NOK po uwzględnieniu efektu podatkowego związanego z transakcją zakupu złoża YME.

Test na utratę wartości złoża YME na dzień 31 grudnia 2010 roku dokonany został przy zastosowaniu podejścia zakładającego zmianę cen ropy o +/-15%/ bbl względem cen spotowych i terminowych ropy naftowej Brent według stanu na dzień 3 stycznia 2011 roku, zmianę o +/-15% względem kursu walutowego terminowego USD/NOK według stanu na dzień 3 stycznia 2011 roku, zmianę +/-15% względem wielkości zasobów złoża YME i analizując średni ważony koszt kapitału w zakresie od 6,5% do 9% po uwzględnieniu opodatkowania krańcową stopą opodatkowania 78%.

Grupa ustala wartość odzyskiwalną złoża YME w oparciu o wartości użytkowe stosując metodę zdyskontowanych przepływów finansowych. Wycenienie dotyczące przyszłych przepływów pieniężnych zostało dokonane przez LOTOS Exploration and Production Norge AS przy wykorzystaniu prognoz wielkości i kosztów wydobycia przedłożonych przez operatora złoża Talisman Energy AS na okres 10 lat.

Wartość bilansowa aktywów związanych ze złożem YME na dzień 31 grudnia 2010 roku mieści się w przedziałach wartości odzyskiwalnych wyznaczonych podejściem zakładającym zmianę cen ropy o +/-15%/bbl, zmianę kursu walutowego USD/NOK o +/-15% i zmianę zasobów o +/-15% oraz analizując średni ważony koszt kapitału w zakresie od 6,5% do 9% po opodatkowaniu. W związku z tym, w ocenie Zarządu przeprowadzone testy nie wykazały konieczności dokonania odpisów.

Wrażliwość na zmiany założeń

Obliczenie wartości odzyskiwalnej złoża YME jest najbardziej wrażliwe na następujące zmienne:

- Wahania cen ropy
- Wielkość wydobywalnych zasobów ropy naftowej na złożu YME
- Zmienność kursów walut NOK/USD
- Stopy dyskontowe

W związku z dużą zmiennością rynku, w szczególności cen ropy naftowej istnieje możliwość wystąpienia racjonalnie uzasadnionych zmian przyjętych założeń i zmiany te mogą spowodować, iż wartość bilansowa złoża YME przekroczy jego wartość odzyskiwalną. Stąd też istnieje niepewność co do realizacji aktywów ujętych w związku ze złożem YME związanej z faktem, że prognozowane przepływy pieniężne uzależnione są od szeregu przyszłych zdarzeń, w szczególności od zmienności rynkowych cen ropy naftowej.

Ze względu na specyficzną strukturę projektu, związaną m. in. z istotnymi korzyściami podatkowymi i z tym związany efekt tarczy podatkowej, przy założeniu niezmienności założeń z końca 2010 roku absorpcja przeważającej części wartości odzyskiwalnej tego projektu nastąpi w latach 2011-2014. W związku z powyższym, wartość bilansowa aktywów związanych ze złożem YME przy zastosowaniu amortyzacji metodą naturalną opartą na odpisaniu w ciężar kosztów kwoty amortyzacji przypadającej na jednostkę wydobytej ropy naftowej, może spadać w wolniejszym tempie niż wartość odzyskiwalna, co może wiązać się z dokonaniem w ciężar kosztów odpisów zmniejszających wartość bilansową aktywa ponad wartość kwoty wartości odzyskiwalnej.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku spółka LOTOS Exploration and Production Norge AS posiada koncesje wydobywcze PL 316 i PL 316B obejmującą 20% udziału w złożu YME oraz koncesje poszukiwawcze: 20% udziału w koncesji PL 455, 10% udziału w koncesji PL 497/497B, 25% udziału w koncesji PL 498, 25% udziału w koncesji PL 503, 20% udziału w koncesji PL 515, 50% udziału w koncesji PL 556.

Ponadto, spółka LOTOS Exploration and Production Norge AS ewidencjonuje nakłady poniesione na koncesje poszukiwawcze w pozycji wartości niematerialne w wysokości 115.892 tysięcy NOK na dzień 31 grudnia 2010 roku (tj. 58.769 tysięcy złotych według średniego kursu ustalonego dla NOK przez NBP z dnia 31 grudnia 2010 roku), głównie związane z koncesją PL 455. Pozycję bilansową wartości niematerialne koryguje dodatkowo efekt podatkowy na kwotę 271 tysięcy NOK (tj. 138 tysięcy złotych według średniego kursu ustalonego dla NOK przez NBP z dnia 31 grudnia 2010 roku). Na dzień 31 grudnia 2010 roku wartość netto wartości niematerialnych z tytułu koncesji poszukiwawczych z uwzględnieniem odpisu aktualizującego wynosi 60.246 tysięcy NOK (tj. 30.551 tysięcy złotych według średniego kursu ogłoszonego przez NBP na dzień 31 grudnia 2010 roku), patrz **Nota 18** Dodatkowych informacji i objaśnień.

Wielkość zasobów, rezerw ropy i gazu Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A.

Wielkość zasobów, rezerw ropy i gazu Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. wynosi:

	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Ropa naftowa wg kategorii 2P*	6,2 mln ton	6,4 mln ton
Ropa naftowa wg kategorii 2C**	1,3 mln ton	0,8 mln ton
Gaz ziemny wg kategorii 2P*	0,5 mld m ³	4,5 mld m ³
Gaz ziemny wg kategorii 2C**	6,5 mld m ³	2,4 mld m ³

*2P - zasoby pewne oraz zasoby prawdopodobne

**2C - zasoby warunkowe

Na dzień 31 grudnia 2010 roku Grupa dokonała reklasyfikacji zasobów gazu do kategorii 2C (zasoby warunkowe) z kategorii 2P (zasoby pewne oraz zasoby prawdopodobne) do czasu skonkretyzowania zasad potencjalnej współpracy z partnerem w ramach wspólnego przedsięwzięcia oraz zaawansowania projektu zagospodarowania złóż B-4 i B-6 pozwalającego na jego komercyjną eksploatację.

Program 10+ (Program Kompleksowego Rozwoju Technicznego)

Elementem strategii rozwoju Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. jest realizacja Programu 10+. Celem Programu jest zwiększenie zdolności przerobowej rafinerii w Gdańsku o około 75%, czyli do 10,5 miliona ton ropy naftowej rocznie przy wyższym współczynniku konwersji.

Program 10+ zgodnie z planem osiągnął na 31 grudnia 2010 roku 100% zaawansowania, co jest równoznaczne z terminowym w stosunku do harmonogramu prac zakończeniem realizacji Programu 10+. Zakres prac związanych z procesem projektowania, dostaw i realizacji budowy został zakończony dla wszystkich instalacji podstawowych i pomocniczych.

W 2010 roku fazę rozruchu („Ready for start up”) osiągnęły następujące instalacje podstawowe:

- instalacja hydrokrakingu (MHC),
- instalacja przerobu ciężkiej pozostałości (ROSE).

W dniu 31 grudnia 2010 roku Komisja Odbioru Końcowego podpisała Protokół RFSU („Ready for start up”) dla instalacji ROSE, która jako ostatnia z instalacji realizowanych w ramach Programu 10+, została formalnie przekazana docelowemu użytkownikowi (Zakład Destylacji) do rozruchu technologicznego.

W fazę rozruchu („Ready for start up”) w 2010 roku przeszły także obiekty infrastruktury pomocniczej:

- instalacja produkcji azotu,
- instalacja odzysku wodoru (HRU),
- systemy rurociągów połączeń międzyobiektowych (faza III),
- pompownie,
- budynki podstacji elektrycznej S31,

- układy drogowe i place oddawane sukcesywnie z instalacjami.

Do użytkowania w 2010 roku została przekazana większość instalacji i obiektów Programu 10+, w tym:

- kompleks aminowo-siarkowy (KAS),
- wytwórnia wodoru (HGU),
- instalacja hydroodsiarczania olejów napędowych (HDS),
- rurociąg produktowy rafineria-port,
- instalacja odzysku wodoru (HRU),
- instalacja destylacji ropy naftowej (CDU/VDU),
- zbiorniki produktowe,
- pompownie.

Planowane w 2011 roku działania na instalacjach Programu 10+ dotyczą głównie prac rozruchowych na instalacjach MHC i ROSE, a także dodatkowych prac wynikających z zaleceń funkcjonalnych na instalacji CDU/VDU oraz związanych z rozbudową infrastruktury i instalacji pomocniczych.

Grupa LOTOS S.A. obecnie prowadzi prace przygotowawcze umożliwiające w latach 2012 - 2015 uruchomienie realizacji drugiego etapu Programu 10+ związanego z zagospodarowaniem ciężkiej pozostałości. Skapitalizowane do dnia 31 grudnia 2010 roku nakłady na projekt zgazowania ciężkiej pozostałości i produkcji energii (IGCC) uwzględniające zmniejszenie wydajności ciągów oraz odmienną metodę obróbki gazów wyniosły 6.239 tysiące złotych (31 grudnia 2009 roku: 20.468 tysięcy złotych).

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

18. Wartości niematerialne

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Koszty zakończonych prac rozwojowych	184	184
Oprogramowanie	3.914	4.686
Patenty, znaki towarowe i licencje	81.136	79.031
Pozostałe	9.591	5.339
Razem	94.825	89.240

Zmiany stanu wartości niematerialnych

w tysiącach złotych	Koszty zakończonych prac rozwojowych	Oprogramowanie	Patenty, znaki towarowe i licencje	Pozostałe	Razem	- w tym: aktywa z tytułu poszukiwań i oceny zasobów mineralnych ⁽¹⁾ (dane przekształcone)
Wartość księgową brutto 1 stycznia 2009	528	17.966	88.416	7.420	114.330	6.179
Zwiększenia	-	298	46.553	4.061	50.912	34.967
- zakup	-	970	35.811	-	36.781	35.249
- z rozliczenia inwestycji	-	341	11.113	4.034	15.488	-
- zmiana struktury Grupy Kapitałowej	-	10	-	33	43	-
- transfer	-	(975)	(89)	(6)	(1.070)	-
- przeklasyfikowane do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-	(38)	-	-	(38)	-
- różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	(10)	(282)	-	(292)	(282)
Zmniejszenia	-	(3.363)	(915)	(66)	(4.344)	-
- sprzedaż	-	(10)	-	(3)	(13)	-
- likwidacja	-	(3.353)	(915)	(63)	(4.331)	-
Wartość księgową brutto 31 grudnia 2009	528	14.901	134.054	11.415	160.898	41.146
Wartość księgową brutto 1 stycznia 2010	528	14.901	134.054	11.415	160.898	41.146
Zwiększenia	-	1.589	33.042	5.544	40.175	26.160
- zakup	-	965	21.873	3.040	25.878	21.872
- z rozliczenia inwestycji	-	551	10.009	2.504	13.064	3.080
- transfer	-	-	(48)	-	(48)	-
- różnice kursowe z	-	-	-	-	-	-

przeliczenia jednostek zagranicznych	-	40	1.208	-	1.248	1.208
- pozostałe	-	33	-	-	33	-
Zmniejszenia	-	(126)	(47)	(28)	(201)	-
- sprzedaż	-	(45)	-	-	(45)	-
- likwidacja	-	(81)	(47)	(28)	(156)	-
Wartość księgowa brutto 31 grudnia 2010	528	16.364	167.049	16.931	200.872	67.306
Skumulowane umorzenie 1 stycznia 2009	371	11.928	40.952	5.134	58.385	3.292
Zwiększenia	-	1.391	8.838	997	11.226	988
- amortyzacja	-	2.415	8.878	1.003	12.296	988
- transfer	-	(982)	(40)	(6)	(1.028)	-
- przeklasyfikowane do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-	(38)	-	-	(38)	-
- różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	(4)	-	-	(4)	-
Zmniejszenia	-	(3.240)	(583)	(55)	(3.878)	-
- sprzedaż	-	(10)	-	-	(10)	-
- likwidacja	-	(3.230)	(583)	(55)	(3.868)	-
Skumulowane umorzenie 31 grudnia 2009	371	10.079	49.207	6.076	65.733	4.280
Skumulowane umorzenie 1 stycznia 2010	371	10.079	49.207	6.076	65.733	4.280
Zwiększenia	-	2.364	8.533	1.288	12.185	981
- amortyzacja	-	2.345	8.517	1.288	12.150	981
- transfer	-	-	16	-	16	-
- różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	19	-	-	19	-
Zmniejszenia	-	(123)	(47)	(24)	(194)	-
- sprzedaż	-	(45)	-	-	(45)	-
- likwidacja	-	(78)	(47)	(24)	(149)	-
Skumulowane umorzenie 31 grudnia 2010	371	12.320	57.693	7.340	77.724	5.261
Odpisy aktualizujące z tytułu trwałej utraty wartości 1 stycznia 2009	(27)	51	-	-	24	-
Zwiększenia	-	85	5.867	-	5.952	5.864
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	(51)	-	(51)	(51)
Odpisy aktualizujące z tytułu trwałej utraty wartości 31 grudnia 2009	(27)	136	5.816	-	5.925	5.813
Odpisy aktualizujące z tytułu trwałej utraty wartości 1 stycznia 2010	(27)	136	5.816	-	5.925	5.813
Zwiększenia	-	-	21.950	-	21.950	21.950
Różnice kursowe z						

przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	454	-	454	454
Zmniejszenia	-	(6)	-	-	(6)	-
Odpisy aktualizujące z tytułu trwałej utraty wartości 31 grudnia 2010	(27)	130	28.220	-	28.323	28.217
Wartość księgową netto 1 stycznia 2009	184	5.987	47.464	2.286	55.921	2.887
Wartość księgową netto 31 grudnia 2009	184	4.686	79.031	5.339	89.240	31.053
Wartość księgową netto 31 grudnia 2010	184	3.914	81.136	9.591	94.825	33.828

(1) Wartość aktywów z tytułu poszukiwań i oceny zasobów minerałów obejmuje wartość kosztów kapitalizowanych do momentu dowiedzenia technicznej wykonalności i komercyjnej zasadności wydobywania zasobów mineralnych.

Koszty amortyzacji wartości niematerialnych, dla których dowiedziono techniczną wykonalność i komercyjną zasadność wydobywania zasobów mineralnych za rok zakończony 31 grudnia 2010 roku wyniosły 804 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 56 tysięcy złotych).

Koszty amortyzacji aktywów z tytułu poszukiwań i oceny zasobów minerałów wykazanych w wartościach niematerialnych, za rok zakończony 31 grudnia 2010 roku wyniosły 981 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 988 tysięcy złotych).

Koszty odpisów z tytułu utraty wartości aktywów z tytułu poszukiwań i oceny zasobów minerałów ujętych w wartościach niematerialnych wyniosły za rok zakończony 31 grudnia 2010 roku 21.950 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: roku 5.864 tysięcy złotych).

Wartość przepływów pieniężnych dotyczących działalności inwestycyjnej związanej z nakładami na aktywa z tytułu poszukiwań i oceny zasobów minerałów wyniosły w 2010 roku 53.152 tysięcy NOK (26.581 tysiące złotych według średniego kursu arytmetycznego ustalonego dla NOK za rok zakończony 31 grudnia 2010 roku) (2009: 82.414 tysięcy NOK co stanowiło 41.116 tysiące złotych według średniego kursu arytmetycznego ustalonego dla NOK za rok zakończony 31 grudnia 2009 roku).

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

19. Inwestycje w nieruchomości

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Wartość brutto na początek okresu	5.768	6.785
Zwiększenia:	2.134	7
- transfer z rzeczowych aktywów trwałych	2.134	-
- transfer z wartości niematerialnych	-	7
Zmniejszenia:	(113)	(1.024)
- transfer do rzeczowych aktywów trwałych	(113)	(260)
- utrata kontroli nad jednostką zależną	-	(764)
Wartość brutto na koniec okresu	7.789	5.768
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	2.006	1.887
Zwiększenia:	2.464	222
- transfer z rzeczowych aktywów trwałych	1.399	-
- transfer z wartości niematerialnych	-	6
- aktualizacja wartości	1.065	216
Zmniejszenia:	(57)	(103)
- transfer do rzeczowych aktywów trwałych	(57)	(62)
- utrata kontroli nad jednostką zależną	-	(41)
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	4.413	2.006
Wartość netto na początek okresu	3.762	4.898
Wartość netto na koniec okresu	3.376	3.762

Do nieruchomości inwestycyjnych obejmujących inwestycje w grunty, prawo wieczystego użytkowania gruntów oraz budynki i budowle na dzień 31 grudnia 2010 roku i na dzień 31 grudnia 2009 roku Grupa zaliczyła takie nieruchomości, które nie są użytkowane na własne potrzeby, ale które przyniosą korzyści w postaci przyrostu wartości lub przychodów z wynajmu.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

20. Połączenia jednostek gospodarczych

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Wartość bilansowa wartości firmy z konsolidacji:		
- LOTOS Partner Sp. z o.o.	1.862	1.862
- LOTOS Gaz S.A. ⁽¹⁾	10.009	10.009
- Energobaltic Sp. z o.o. ⁽²⁾	1.126	1.126
Razem	12.997	12.997
Wartość bilansowa wartości firmy z połączenia ⁽³⁾ :		
- nabycie sieci stacji paliw ESSO	31.759	31.759
- nabycie sieci stacji paliw Slovnaft Polska	1.932	1.932
Razem	33.691	33.691
Razem wartość firmy	46.688	46.688

⁽¹⁾ dawniej LOTOS Mazowsze S.A. Wartość firmy dotyczy nabytej przez LOTOS Paliwa Sp. z o.o. zorganizowanej części przedsiębiorstwa LOTOS Gaz S.A. (hurtowa sprzedaż paliw).

(2) Nabycie przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A. udziałów spółki Energobaltic Sp. z o.o.

W dniu 29 października 2009 roku Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki Energobaltic Sp. z o.o. podjęło uchwałę w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego spółki Energobaltic Sp. z o.o. zgodnie z podpisanym i zatwierdzonym przez Sąd Układem Wierzycieli spółki Energobaltic Sp. z o.o., którego główne postanowienia stanowią, iż:

1. Bank Ochrony Środowiska S.A. udzieli karencji w rozpoczęciu spłaty rat kapitałowych wszystkich kredytów do 30 czerwca 2014 roku.
2. Nastąpi konwersja pożyczek udzielonych przez udziałowców (LOTOS Petrobaltic S.A. i Stablewood Power Ventures (Władysławowo) Ltd.) na kapitał zakładowy spółki Energobaltic Sp. z o.o.
3. Spółka LOTOS Petrobaltic S.A. zobowiązuje się do złożenia oświadczeń o:
  - a) rozpoczęciu dostawy gazu ze złoża B8 od 1 stycznia 2014 roku,
  - b) przedłużeniu okresu trwania umowy ze spółką Energobaltic Sp. z o.o. o 7 lat, tj. do roku 2025,
  - c) utrzymaniu ceny za dostawę gazu w okresie równym okresowi wydłużenia umowy z zachowaniem obecnej formuły cenowej.
4. Spółka LOTOS Petrobaltic S.A. zobowiąże się ponadto do złożenia kaucji w wysokości 500 tysięcy EUR w PLN jako zabezpieczenie zobowiązań spółki Energobaltic Sp. z o.o. wobec Banku Ochrony Środowiska S.A. z tytułu płatności odsetek do dnia 30 czerwca 2014 roku.

Postępowanie naprawcze w spółce Energobaltic Sp. z o.o.

Zarząd spółki Energobaltic Sp. z o.o. w dniu 13 marca 2009 roku złożył w Sądzie Rejonowym w Gdańsku oświadczenie o wszczęciu postępowania naprawczego. Sąd Rejonowy w Gdańsku Wydział VI Gospodarczy w dniu 30 marca 2009 roku po rozpoznaniu sprawy w przedmiocie oświadczenia spółki Energobaltic Sp. z o.o. o wszczęciu postępowania naprawczego na mocy art. 497 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku Prawo upadłościowe i naprawcze ustanowił nadzorcę sądowego w postępowaniu naprawczym Energobaltic Sp. z o.o. W ramach postępowania naprawczego w dniu 29 czerwca 2009 roku pomiędzy spółką Energobaltic Sp. z o.o., a Bankiem Ochrony Środowiska S.A., spółką LOTOS Petrobaltic S.A. oraz Stablewood Power Ventures (Władysławowo) Ltd. został podpisany Układ.

Zawarty pomiędzy spółką Energobaltic Sp. z o.o. a wierzycielami Układ w postępowaniu naprawczym z wniosku spółki Energobaltic Sp. z o.o., po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 1 września 2009 roku został zatwierdzony przez Sąd Rejonowy w Gdańsku Wydział VI Gospodarczy. Postanowienie o zatwierdzeniu Układu uprawomocniło się z dniem 9 września 2009 roku.

W wyniku utworzenia nowych udziałów spółka LOTOS Petrobaltic S.A. objęła 1.985 nowych udziałów o wartości nominalnej 8.100 złotych każdy, a Stablewood Power Ventures (Władysławowo) Ltd. 1.769 o wartości nominalnej 8.100 złotych każdy. Udział spółki LOTOS Petrobaltic S.A. wzrósł z 46,61% do 50,92%. Rejestracja zmian w umowie spółki Energobaltic Sp. z o.o. została dokonana przez Sąd Rejonowy w Gdańsku VII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 9 listopada 2009 roku.

W dniu 28 października 2009 roku pomiędzy spółką LOTOS Petrobaltic S.A., spółką Stablewood Power Ventures (Władysławowo) Ltd. i spółką Stablewood Power Ventures Ltd. została zawarta umowa dotycząca nabycia przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A. pozostałych 49,08% udziałów w spółce Energobaltic Sp. z o.o. W wykonaniu powyższej umowy przedwstępnej, z dniem 27 listopada 2009 roku spółka LOTOS Petrobaltic S.A. nabyła od spółki Stablewood Power Ventures (Władysławowo) Ltd. 2.512 udziałów w spółce Energobaltic Sp. z o.o., co stanowi odpowiednio 45,18% kapitału zakładowego spółki Energobaltic Sp. z o.o. oraz od spółki Stablewood Power Ventures Ltd. 217 udziałów w spółce Energobaltic Sp. z o.o. (3,90% kapitału zakładowego spółki Energobaltic Sp. z o.o.), tym samym obejmując 100% udziałów w spółce Energobaltic Sp. z o.o. Rejestracja zmian w umowie spółki Energobaltic Sp. z o.o. została dokonana przez Sąd Rejonowy w Gdańsku VII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 25 stycznia 2010 roku.

Wyżej opisana transakcja połączenia została rozliczona i zaprezentowana w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym jako połączenie jednostek realizowane etapami w rozumieniu znowelizowanego MSSF 3 Połączenia jednostek, stosując wartości godziwe możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań.

Wartości godziwe możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań oraz rozliczenie wartości firmy na dzień przejścia tj. na dzień 27 listopada 2009 roku przedstawia się następująco:

(w tysiącach złotych)	27 listopada 2009 roku
Przekazana zapłata według wartości godziwej na dzień przejścia (A)	34.179
Wartość godziwa na dzień przejścia udziałów w kapitale jednostki przejmowanej, należącego poprzednio do jednostki przejmującej (B)	35.456
Razem (A+B)	69.635
Udział w kapitale własnym jednostki przejmowanej	100,00%
Aktywa obrotowe, w tym:	8.164
Środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	4.561
Aktywa trwałe	130.620
Aktywa razem	138.784
Rezerwy	10.303
Zobowiązania długoterminowe	45.660
Zobowiązania krótkoterminowe oraz rozliczenia międzyokresowe bierne	14.312
Zobowiązania i rezerwy razem	70.275
Aktywa netto	68.509
Udział Spółki w aktywach netto	68.509
Nadwyżka udziału w aktywach netto nad ceną nabycia (wartość firmy)	1.126

W połączeniu jednostek realizowanym etapami jednostka przejmująca ponownie wycenia uprzednio należące do niej udziały kapitałowe w jednostce przejmowanej do wartości godziwej na dzień przejścia i ujmuje powstały zysk lub stratę, o ile powstała, w sprawozdaniu z całkowitych dochodów. Wycena uprzednio należących do spółki LOTOS Petrobaltic S.A. udziałów w spółce Energobaltic Sp. z o.o. do wartości godziwej na dzień przejścia została odniesiona w 2009 roku przychody finansowe w wysokości 12.525 tysięcy złotych. Wpływ na ustalenie wysokości wartości godziwej przekazanej zapłaty miała wycena zobowiązań i należności przejętych przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A. w ramach transakcji połączenia w kwocie 321 tysięcy złotych.

Do dnia 31 grudnia 2010 roku spółka LOTOS Petrobaltic S.A. uregulowała zobowiązania z tytułu nabycia udziałów w kwocie 3.035 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 3.035 tysięcy złotych).

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2010 roku wartość zobowiązania spółki LOTOS Petrobaltic S.A. z tytułu zakupu udziałów w spółce Energobaltic Sp. z o.o. zakupione od spółki Stablewood Power Ventures (Władysławowo) Ltd. wynosi 31.669 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 30.011 tysięcy złotych).

(3) Wartość firmy z połączenia z ExxonMobile Poland i Slovnaft Polska

Na dzień 31 grudnia 2010 roku oraz na dzień 31 grudnia 2009 roku Grupa wykazuje wartość firmy powstałej przy zakupie zorganizowanej części przedsiębiorstwa od ExxonMobile Poland i Slovnaft Polska w wartości netto odpowiednio 31.759 tysięcy złotych oraz 1.932 tysięcy złotych.

Grupa ustala wartość odzyskiwalną wartości firmy w oparciu o ich wartości użytkowe stosując metodę zdyskontowanych przepływów finansowych. Wyliczenie dotyczące przyszłych przepływów pieniężnych, zostało dokonane na podstawie prognoz przepływów pieniężnych na okres 5 lat. Wartość rezydualna dla zdyskontowanych przepływów pieniężnych została obliczona w oparciu o wzór renty wieczystej ze wzrostem. Zastosowana została ekstrapolacja dotycząca przepływów pieniężnych wykraczających poza okres 5 lat przy użyciu stałej stopy wzrostu w wysokości 2,23% (w roku 2009 2,76%) w oparciu o ilościową prognozę dynamiki wzrostu konsumpcji paliw w Polsce w latach 2009-2015. Grupa dla celów testu wartości firmy przyjęła średni ważony koszt kapitału WACC

netto na poziomie 8,61% (2009: 8,86%). Indywidualnie wyliczone dla każdego ośrodka wypracowującego środki pieniężne zdyskontowane przepływy pieniężne zostały ubruttowione.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku oraz na dzień 31 grudnia 2009 roku Grupa przeprowadziła test na trwałą utratę wartości aktywów. Grupa na dzień 31 grudnia 2010 roku oraz na dzień 31 grudnia 2009 roku nie dokonała dodatkowych odpisów z tytułu utraty wartości firmy, przeprowadzone testy na utratę wartości wartości firmy alokowanej do poszczególnych ośrodków generujących przepływy pieniężne nie wykazały konieczności dokonywania odpisów.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

21. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych

Grupa na dzień 31 grudnia 2010 roku oraz na dzień 31 grudnia 2009 roku wykazywała inwestycje w następujących jednostkach stowarzyszonych:

Nazwa spółki	Siedziba	Przedmiot działalności	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
AB Geonafta (przed połączeniem AB "Naftos Gavyba") (spółka posiada swoją grupę kapitałową)	Gargždai, Litwa	Poszukiwanie i wydobycie ropy naftowej, świadczenie usług wiertniczych oraz kupno i sprzedaż ropy naftowej	40,31%	40,31% ⁽¹⁾

⁽¹⁾ W dniu 1 czerwca 2009 roku podpisano nową Umowę Akcjonariuszy pomiędzy spółką UAB Meditus i spółką LOTOS Petrobaltic S.A. na potrzeby planowanego połączenia spółek AB „Naftos Gavyba” i AB Geonafta. W umowie tej postanowiono m.in., iż umowa z dnia 18 lipca 2000 roku dotycząca przekazania przez AB „Naftos Gavyba” spółkom UAB Meditus i LOTOS Petrobaltic S.A. akcji spółki AB Geonafta zostanie wykonana, co najmniej na 3 dni przed podjęciem przez AB „Naftos Gavyba” i AB Geonafta uchwał dotyczących połączenia obu spółek. Faktycznie wykonanie umowy z dnia 18 lipca 2000 roku nastąpiło w dniu 1 lipca 2009 roku na skutek czego spółka LOTOS Petrobaltic S.A. objęła bezpośrednio w AB Geonafta akcje stanowiące 12,20% kapitału zakładowego tej spółki (spółka UAB Meditus odpowiednio 16,37%). Zmiany w kapitale zakładowym spółki AB Geonafta zostały zarejestrowane w dniu 9 lipca 2009 roku. Uchwały Zgromadzeń Akcjonariuszy spółek AB „Naftos Gavyba” i AB Geonafta w przedmiocie zatwierdzenia połączenia obu spółek zostały podjęte w dniu 20 lipca 2009 roku.

Rejestracja połączenia spółek AB „Naftos Gavyba” i AB Geonafta nastąpiła w dniu 7 sierpnia 2009 roku, jednocześnie spółka AB „Naftos Gavyba” została wykreślona z właściwego rejestru. W spółce AB Geonafta (po połączeniu) spółka LOTOS Petrobaltic S.A. posiada akcje reprezentujące 40,59% kapitału zakładowego tej spółki a spółka UAB Meditus 59,41% kapitału zakładowego tej spółki.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku właścicielami spółki AB Geonafta była spółka LOTOS Petrobaltic S.A. posiadająca 40,59% udział w kapitale zakładowym oraz UAB Meditus, posiadająca 59,41% udział w kapitale zakładowym. Grupa pośrednio posiada 40,31% udział w kapitale zakładowym AB Geonafta (na dzień 31 grudnia 2008 Grupa pośrednio posiadała 29,46% udział w kapitale zakładowym AB „Naftos Gavyba”). Spółka AB Geonafta posiada swoją grupę kapitałową („GK AB Geonafta”, „Grupa AB Geonafta”) w skład której wchodzi: spółka zależna UAB Geñciu Nafta oraz dwie jednostki znajdujące się pod wspólną kontrolą: UAB Minijos Nafta oraz UAB Manifaldas.

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych są ujmowane metodą praw własności. Wartość bilansowa inwestycji w jednostkach stowarzyszonych jest następująca:

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
GK AB Geonafta	93.064 ⁽¹⁾	88.255 ⁽²⁾
Energobaltic Sp. z o.o.	-	- ⁽³⁾
Razem inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	93.064	88.255

⁽¹⁾ Wartość inwestycji w jednostkach stowarzyszonych uwzględnia dywidendę w kwocie 9.782 tysięcy złotych, zgodnie z uchwałą Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia AB Geonafta z dnia 17 maja 2010 roku.

⁽²⁾ Grupa na dzień 31 grudnia 2009 roku wykazuje udziały w aktywach netto GK AB Geonafta z uwzględnieniem zmian w strukturze akcjonariatu spółki w wyniku realizacji połączenia obu spółek AB „Naftos Gavyba” i AB Geonafta.

⁽³⁾ W dniu 27 listopada 2009 roku spółka LOTOS Petrobaltic S.A. przejęła kontrolę nad spółką Energobaltic Sp. z o.o. (patrz **Nota 20** Dodatkowych informacji i objaśnień).

Aktywa netto istotnych spółek wycenianych metodą praw własności przedstawiały się następująco:

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
GK AB Geonafta	229.278	217.418

Energobaltic Sp. z o.o.	-	-(1)
-------------------------	---	------

(1) W dniu 27 listopada 2009 roku spółka LOTOS Petrobaltic S.A. przejęła kontrolę nad spółką Energobaltic Sp. z o.o. (patrz **Nota 20** Dodatkowych informacji i objaśnień).

Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania istotnych spółek wycenianych metodą praw własności przedstawiały się następująco:

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
GK AB Geonafta	37.941	38.061
Energobaltic Sp. z o.o.	-	-(1)

(1) W dniu 27 listopada 2009 roku spółka LOTOS Petrobaltic S.A. przejęła kontrolę nad spółką Energobaltic Sp. z o.o. (patrz **Nota 20** Dodatkowych informacji i objaśnień).

Przychody ze sprzedaży spółek wycenianych metodą praw własności przedstawiały się następująco:

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
GK AB Geonafta	189.233	144.463
Energobaltic Sp. z o.o.	-	17.773 (1)

(1) do dnia przejęcia kontroli przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A. (patrz **Nota 20** Dodatkowych informacji i objaśnień).

Zysk/(Strata) netto istotnych spółek wycenianych metodą praw własności przedstawiały się następująco:

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
GK AB Geonafta	45.944	20.269
Energobaltic Sp. z o.o.	-	(2.562) (1)

(1) do dnia przejęcia kontroli przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A. (patrz **Nota 20** Dodatkowych informacji i objaśnień).

Udział w wynikach spółek wycenianych metodą praw własności wykazany w sprawozdaniu z całkowitych dochodów Grupy przedstawiał się następująco:

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
GK AB Geonafta	18.649	8.227
Razem	18.649	8.227

Ponadto, w sprawozdaniu ze zmian w kapitale własnym za rok zakończony 31 grudnia 2010 roku Grupa ujęła udział w zmianie stanu kapitałów własnych Grupy AB Geonafta w wysokości (739) tysięcy złotych (2009: 2.471 tysięcy złotych).

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

22. Aktywa przeznaczone do sprzedaży

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Grunty	443	1.376
Budynki i budowle	3.172	2.676
Urządzenia techniczne i maszyny	2.401	33
Środki transportu	2	1.124
Razem aktywa trwałe	6.018	5.209
Aktywa finansowe przeznaczone do sprzedaży, w tym:	77	-
- środki pieniężne i ich ekwiwalenty	77	-
Pozostałe aktywa obrotowe przeznaczone do sprzedaży	1.816	-
Razem aktywa obrotowe	1.893	-
Razem aktywa przeznaczone do sprzedaży	7.911	5.209

Aktywa przeznaczone do sprzedaży, reprezentują wartości, które zdaniem Grupy zostaną sprzedane w ciągu 12 miesięcy od momentu zmiany klasyfikacji.

Aktywa przeznaczone do sprzedaży w Grupie na dzień 31 grudnia 2010 roku obejmują między innymi prawa wieczystego użytkowania gruntów, budynki, budowle, urządzenia techniczne i maszyny związane głównie z majątkiem z obszaru przerobu ropy naftowej, katalitycznego przerobu tworzyw sztucznych oraz majątkiem wydziału produkcji ciężkiego oleju opałowego w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa a także aktywa związane ze spółką „PLASTEKOL Organizacja Odzysku” S.A.

Aktywa przeznaczone do sprzedaży w Grupie na dzień 31 grudnia 2009 roku obejmowały między innymi grunty własne, prawa wieczystego użytkowania gruntów, budynki, budowle, maszyny i urządzenia związane ze stacjami paliw i bazą przeładunkowo – magazynową (aktywami związanymi z działalnością logistyczną) oraz środki transportu – lokomotywy. W okresie roku zakończonym dnia 31 grudnia 2010 roku aktywa te zostały sprzedane ze stratą w kwocie 224 tysięcy złotych (patrz **Nota 12.4** Dodatkowych informacji i objaśnień).

W dniu 11 lutego 2011 roku spółka LOTOS Jasło S.A. podpisała z podmiotem zewnętrznym umowę sprzedaży pięciu obszarów inwestycyjnych, w tym zorganizowanej części przedsiębiorstwa oraz pakietu 95,5% akcji spółki „PLASTEKOL Organizacja Odzysku” S.A. za łączną wartość 10.200 tysięcy złotych.

Aktywa przeznaczone do sprzedaży zaprezentowane w segmencie produkcji i handlu na dzień 31 grudnia 2010 roku wynoszą 7.911 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 2.409 tysięcy złotych).

W okresie roku zakończonym dnia 31 grudnia 2010 roku Grupa zawiązała w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych odpis aktualizujący aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży w kwocie 2.800 tysięcy (31 grudnia 2009: 5 tysięcy złotych), patrz **Nota 12.4** Dodatkowych informacji i objaśnień.

W okresie roku zakończonym dnia 31 grudnia 2010 roku Grupa rozwiązała w pozostałe przychody operacyjne odpis aktualizujący aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży w kwocie 4.117 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: Grupa nie rozwiązała odpisu aktualizującego aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży), patrz **Nota 12.2** Dodatkowych informacji i objaśnień.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

23. Długoterminowe aktywa finansowe

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
(dane przekształcone)		
Udziały w jednostkach pozostałych	9.915	9.917
Dodatnia wycena pochodnych		
instrumentów finansowych:	29.667	54.862
- futures (emisja CO ₂)	580	95
- swap procentowy (IRS)	29.087	54.767
Inne długoterminowe aktywa finansowe:	24.776	28.297
- fundusz likwidacyjny	21.668	18.851
- lokaty ⁽¹⁾	-	6.130
- depozyty zabezpieczające ⁽²⁾	3.108	3.316
Razem	64.358	93.076

⁽¹⁾ Lokaty na dzień 31 grudnia 2009; dotyczą m.in. zabezpieczenia spłaty odsetek od kredytu na finansowanie zapasów w kwocie 5.819 tysięcy złotych.

⁽²⁾ Depozyty zabezpieczające obejmują m.in. kwotę 998 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 1.205 tysięcy złotych) depozytu Grupy LOTOS S.A. złożonego w firmie brokerskiej Marex Financial w celu umożliwienia realizacji transakcji na platformie internetowej ICE Futures.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

24. Zapasy

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Wyroby gotowe	1.171.917	776.413
Półprodukty i produkty w toku	449.497	310.380
Towary	251.531	177.779
Materiały	2.633.846	1.758.572
Zapasy netto	4.506.791	3.023.144

Na dzień 31 grudnia 2010 roku wartość bilansowa zapasów wycenianych po koszcie wytworzenia lub cenie nabycia wyniosła 4.492.232 tysięcy złotych a według ceny sprzedaży netto możliwej do uzyskania 14.559 tysięcy złotych (31 grudnia 2009 odpowiednio: 3.011.463 tysięcy złotych, 11.681 tysięcy złotych).

Wartość zapasów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań Grupy na dzień 31 grudnia 2010 roku wyniosła 3.896.635 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 2.758.999 tysięcy złotych).

Odpisy aktualizujące wartość zapasów

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Wyroby gotowe	1.120	2.259
Półprodukty i produkty w toku	19	173
Towary	43	29
Materiały	6.404	6.790
Odpisy aktualizujące wartość zapasów, razem	7.586	9.251

W okresie roku zakończonym dnia 31 grudnia 2010 roku Grupa zawiązała odpis aktualizujący wartość zapasów w kwocie 935 tysiące złotych (31 grudnia 2009: 2.624 tysiące złotych), wykorzystwała odpis aktualizujący wartość zapasów w kwocie 529 tysięcy złotych oraz rozwiązała odpis aktualizujący wartość zapasów w kwocie 2.071 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 210.438 tysięcy złotych).

Obowiązkowe zapasy paliw ciekłych

W latach 2009 - 2010 Grupa stosowała obowiązujące od dnia 7 kwietnia 2007 roku zasady funkcjonowania systemu zapasów obowiązkowych, wprowadzone ustawą z dnia 16 lutego 2007 roku o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym (Dz.U. Nr 52, poz. 343, z dnia 23 marca 2007 roku) z późniejszymi zmianami.

Zapasy obowiązkowe obejmują ropę naftową, produkty naftowe (paliwa ciekłe), gaz płynny LPG. W ustawie z dnia 16 lutego 2007 roku o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym (Dz.U. Nr 52, poz. 343, z dnia 23 marca 2007 roku) z późniejszymi zmianami zdefiniowana została podstawa obliczania wymaganej ilości zapasów oraz określono zakres podmiotowy obowiązku rozbudowy zapasów obowiązkowych w 2007 roku na poziomie 73 dni i od 2008 roku 76 dni z wyłączeniem gazu płynnego LPG.

Szczegółowe zasady funkcjonowania systemu zapasów obowiązkowych ustalają obowiązujące od dnia 25 maja 2007 roku następujące rozporządzenia Ministra Gospodarki:

- z dnia 24 kwietnia 2007 roku w sprawie szczegółowego wykazu surowców oraz produktów naftowych objętych systemem zapasów interwencyjnych (Dz. U. Nr 81 poz. 546) z późniejszymi zmianami,
- z dnia 24 kwietnia 2007 roku w sprawie szczegółowego sposobu tworzenia i utrzymywania zapasów obowiązkowych ropy naftowej lub paliw oraz ustalania ich ilości (Dz. U. Nr 81 poz. 547) z późniejszymi zmianami,
- z dnia 24 kwietnia 2007 roku w sprawie rejestru producentów i handlowców obowiązanych do tworzenia i utrzymywania zapasów obowiązkowych ropy naftowej lub paliw (Dz. U. Nr 81 poz. 548),

- z dnia 24 kwietnia 2007 roku w sprawie szczegółowego sposobu obniżania ilości zapasów obowiązkowych ropy naftowej lub paliw (Dz. U. Nr 81 poz. 549).

Wartość brutto zapasów obowiązkowych z uwzględnieniem powyższych przepisów jest następująca:

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Zapasy obowiązkowe	2.980.241	2.196.965

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

25. Należności długoterminowe

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
(dane przekształcone)		
Należności z tytułu umów partnerskich, w tym: ⁽¹⁾	11.198	10.672
- należności inwestycyjne z tytułu pakietów startowych	5.623	4.854
Należności inwestycyjne	1.044 ⁽²⁾	-
Należności z tytułu kaucji	12.594	10.757
Pozostałe należności	3.776	632
Razem	28.612	22.061

⁽¹⁾ należności długoterminowe z tytułu umów partnerskich dotyczą nakładów poniesionych na wizualizację na stacjach paliw, oddanych do użytkowania na podstawie umów zawieranych na okres 5 - 10 lat.

⁽²⁾ w tym objęte odpisem aktualizującym w wysokości 141 tysięcy złotych, patrz **Nota 26** Dodatkowych informacji i objaśnień.

Analiza wiekowania należności inwestycyjnych z tytułu pakietów startowych na dzień 31 grudnia 2010 roku oraz na dzień 31 grudnia 2009 roku przedstawia się następująco:

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
powyżej roku do 2 lat	1.871	379
powyżej 2 lat do 5 lat	3.752	3.047
powyżej 5 lat do 10 lat	-	1.428
Razem	5.623	4.854

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

26. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
(dane przekształcone)		
Należności z tytułu dostaw i usług	1.740.890	1.460.751
Należności budżetowe inne niż podatek dochodowy od osób prawnych	39.914	43.103
Należności z tytułu umów partnerskich, w tym:	1.919	1.167
- należności inwestycyjne z tytułu pakietów startowych	1.919	1.167
Należności z tytułu kaucji	4.896	3.442
Należności inwestycyjne	2.298	57
Pozostałe należności ⁽¹⁾	32.022	28.334
Należności netto	1.821.939	1.536.854
Odpis aktualizujący wartość należności	182.213	180.497
Należności brutto	2.004.152	1.717.351

⁽¹⁾ w tym kwota dotycząca akcyzy od przesunięć międzymagazynowych w kwocie 20.911 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 13.504 tysięcy złotych.)

Okres spłaty należności handlowych związany z normalnym tokiem sprzedaży wynosi 7 - 60 dni. Koncentracja ryzyka związanego z działalnością handlową jest ograniczona ze względu na dużą liczbę kontrahentów.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku na należnościach Grupy była ustanowiona cesja z tytułu zabezpieczenia kredytów w wysokości 2.143 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2009 roku: 1.497 tysięcy złotych).

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości należności

w tysiącach złotych	Nota	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
Stan na początek okresu		180.497	155.611
Zwiększenia ⁽¹⁾ , w tym:		13.481	44.791
- zmiana struktury Grupy Kapitałowej	2	-	21.243
Rozwiązanie ⁽²⁾		(5.008)	(12.980)
Wykorzystanie, w tym:		(6.616)	(6.925)
- zmiana struktury Grupy Kapitałowej		-	(3.596)
Stan na koniec okresu		182.354 ⁽³⁾	180.497

⁽¹⁾ w tym kwoty odniesione w pozostałe koszty operacyjne (2010: 12.556 tysięcy złotych, 2009: 41.758 tysięcy złotych) oraz w koszty finansowe z tytułu odsetek.

⁽²⁾ w tym kwoty odniesione w pozostałe przychody operacyjne (2010: 4.827 tysięcy złotych, 2009: 12.980 tysięcy złotych).

⁽³⁾ w tym odpis na długoterminowe należności inwestycyjne w wysokości 141 tysięcy złotych, patrz **Nota 25** Dodatkowych informacji i objaśnień.

Analiza wiekowania należności przeterminowanych nieobjętych odpisem aktualizującym na dzień 31 grudnia 2010 oraz na dzień 31 grudnia 2009 roku przedstawia się następująco:

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Do 1 miesiąca	53.961	52.186
Od 1 do 3 miesięcy	8.862	5.688
Od 3 do 6 miesięcy	2.765	175
Od 6 miesięcy do 1 roku	261	2.850
Powyżej 1 roku	5.754	538
Razem	71.603	61.437

W odniesieniu do należności handlowych w Grupie nie występuje istotna koncentracja ryzyka kredytowego. Maksymalna ekspozycja Grupy na ryzyko kredytowe na dzień bilansowy jest najlepiej reprezentowana przez wartość bilansową tych instrumentów.

Ryzyko kredytowe wynikające z warunków płatności określonych w umowach handlowych, Grupa między innymi zabezpiecza: przez ustanowienie hipotek kaucyjnych na nieruchomościach, gwarancjami bankowymi i ubezpieczeniowymi, umowami przelewu wierzytelności lub lokaty terminowej, zastawem rejestrowym, zabezpieczeniem wekslowym lub poręczeniem.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

27. Rozliczenia międzyokresowe czynne

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Ubezpieczenie majątkowe i inne	24.076	18.124
Remonty	273	48
Czynsz i dzierżawa	1.566	3.865
Prowizje od kredytów rozliczane w czasie	5.066	4.041
Pozostałe	5.696	4.991
Razem	36.677	31.069
Część długoterminowa	4.003	5.087
Część krótkoterminowa	32.674	25.982

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

28. Krótkoterminowe aktywa finansowe

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych:	39.703	47.017
- swap towarowy (surowce i produkty naftowe)	1.472	-
- futures (emisja CO ₂)	35	442
- forwardy i spoty walutowe	37.541	46.575
- terminowe transakcje stopy procentowej (FRA)	655	-
Lokaty ⁽¹⁾	5.932	-
Udziały w jednostkach pozostałych	12	12
Razem	45.647	47.029

⁽¹⁾ Lokaty w kwocie 5.932 tysięcy złotych dotyczą zabezpieczenia spłaty odsetek od kredytu na finansowanie zapasów. Na dzień 31 grudnia 2009 lokaty były prezentowane w długoterminowych aktywach finansowych w wartości 5.819 tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku dodatnia wycena instrumentów finansowych z tytułu umów hedgingu obowiązkowego, na których ustanowiono cesję tytułem zabezpieczenia kredytu, o którym mowa w **Nocie 34** Dodatkowych informacji i objaśnień, wyniosła 1.326 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 41.698 tysięcy złotych).

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

29. Świadczenia pracownicze

29.1 Świadczenia emerytalne oraz inne świadczenia po okresie zatrudnienia

Grupa wypłaca pracownikom przechodzącym na emerytury kwoty odpraw emerytalnych i rentowych zgodnie z zakładowymi systemami wynagradzania. Nagrody jubileuszowe są wypłacane pracownikom po przepracowaniu określonej liczby lat. W związku z tym Grupa na podstawie wyceny dokonanej przez profesjonalne firmy aktuarialne tworzy rezerwy na wartość bieżącą zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i rentowych oraz nagród jubileuszowych. Kwotę tych rezerw oraz uzgodnienie przedstawiające zmiany stanu w ciągu okresu obrotowego przedstawiono w poniższej tabeli:

	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
Stan na początek okresu	98.694	92.092
Utworzenie rezerwy, w tym:	32.695	36.603
- zmiana struktury Grupy Kapitałowej	-	35
Wypłacone świadczenia	(10.970)	(10.432)
Rozwiązanie rezerwy	(6.332)	(12.993)
Wykorzystanie rezerwy	(6.258)	(6.576)
Stan na koniec okresu	107.829	98.694

Główne założenia przyjęte przez aktuarusza na dzień bilansowy do wyczenia kwoty zobowiązania są następujące:

	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Stopa dyskontowa (%)	5,8%	6,2%
Przewidywany wskaźnik inflacji (%)	2,5%	2,5%
Wskaźnik rotacji pracowników (%) ⁽¹⁾	2,9%-27%	5,3%-36,6%
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń (%)	0%-5%	0%-6,1%
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń w latach następnych(%)	1,5%-7%	1,5%-7%

⁽¹⁾ Prawdopodobieństwo odejść pracowników obliczono na podstawie historycznych danych dotyczących rotacji zatrudnienia w Grupie.

29.2 Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy

Wartość kosztów świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy oraz odszkodowań z tytułu zakazu konkurencji w 2010 roku wyniosła łącznie 2.236 tysięcy złotych (2009: 573 tysięcy złotych).

Wartość rezerw na koszty świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy w 2010 roku wyniosła łącznie 806 tysięcy złotych (2009: 830 tysięcy złotych).

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

30. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
(dane przekształcone)		
Środki pieniężne w banku	390.660	354.164
Środki pieniężne w kasie	273	243
Inne środki pieniężne	333	647
Razem	391.266	355.054

Środki pieniężne w banku są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych, których wysokość zależy od krótkoterminowych stóp procentowych na rynku międzybankowym. Lokaty krótkoterminowe są dokonywane na różne okresy, od jednego dnia do jednego miesiąca, w zależności od aktualnego zapotrzebowania Grupy na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych dla nich stóp procentowych.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku Grupa dysponowała niewykorzystanymi przyznanymi środkami kredytowymi w wysokości 781.210 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 323.857 tysięcy złotych) związanymi z kredytami obrotowymi (w tym przyznany kredyt obrotowy Konsorcjum banków (4), patrz **Nota 34** Dodatkowych informacji i objaśnień), w odniesieniu do których wszystkie warunki zawieszające zostały spełnione.

Środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania na dzień 31 grudnia 2010 roku wyniosły 42.319 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 20.420 tysięcy złotych) i dotyczą głównie:

- środków w kwocie 14.335 tysięcy złotych na rachunku wydzielonym do obsługi płatności związanych z inwestycjami w ramach Programu 10+,
- środków w kwocie 8.665 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 9.929 tysięcy złotych) na rachunku wydzielonym do obsługi płatności związanych ze spłatą kapitału i odsetek od kredytów zaciągniętych w związku z realizacją Programu 10+,
- blokady środków w kwocie 18.320 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 18.320 tysięcy złotych) na rachunku bankowym, dokonanej przez komornika w sprawie postępowania sądowego dotyczącego spółki WANDEKO (patrz **Nota 38.4** Dodatkowych informacji i objaśnień).

Środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania w sprawozdaniu z pozycji finansowej wykazane są w pozycji „Środki pieniężne w kasie i banku” oraz „Inne środki pieniężne”.

Wartość środków pieniężnych na rachunkach bankowych, na których ustanowiono zabezpieczenie zobowiązań Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. na dzień 31 grudnia 2010 roku wyniosła 446 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 540 tysięcy złotych).

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

31. Informacja o strukturze środków pieniężnych do sprawozdania z przepływów pieniężnych

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009 (dane przekształcone)
Środki pieniężne w banku	390.660	354.164
Środki pieniężne w kasie	273	243
Inne środki pieniężne	333	647
Kredyty w rachunku bieżącym	(274.831)	(510.714)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty, razem	116.435	(155.660)

Podział działalności Grupy w rachunku przepływów pieniężnych

Do działalności operacyjnej zalicza się transakcje i zdarzenia związane z podstawowym rodzajem działalności jednostki oraz inne rodzaje działalności, nie zaliczone do działalności inwestycyjnej lub finansowej.

Do działalności inwestycyjnej zalicza się transakcje i zdarzenia, których przedmiotem jest zakup lub sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, zaliczki na środki trwałe w budowie), wartości niematerialnych, długoterminowych inwestycji i krótkoterminowych aktywów finansowych (z wyjątkiem środków pieniężnych i ich ekwiwalentów) oraz związane z tym pieniężne koszty i korzyści, z wyjątkiem dotyczących podatku dochodowego.

Do działalności finansowej zalicza się transakcje i zdarzenia, których przedmiotem jest pozaoperacyjne pozyskiwanie źródeł finansowania lub ich spłata oraz związane z tym pieniężne koszty i korzyści, z wyjątkiem dotyczących podatku dochodowego oraz rozliczenie instrumentów finansowych związanych z działalnością finansową. Wystąpienie przepływów pieniężnych w działalności finansowej powoduje zmiany rozmiarów i relacji kapitału własnego i zadłużenia finansowego.

Przyczyny występowania różnic pomiędzy zmianami niektórych pozycji sprawozdania z pozycji finansowej oraz zmianami wynikającymi ze sprawozdania z przepływów pieniężnych

Należności w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
Bilansowa zmiana stanu należności długoterminowych i krótkoterminowych netto	(207.829)	(116.210)
Zmiana stanu należności z tytułu podatku dochodowego	(12.687)	(68.672)
Kompensata należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych z zobowiązaniami z tytułu VAT	(71.120)	-
Zmiana stanu należności inwestycyjnych	2.958	2.022
Zmiana struktury Grupy Kapitałowej	-	291
Zmiana stanu należności z tytułu dywidend	-	(1.343)
Zmiana stanu należności z tytułu rozliczenia pochodnych instrumentów finansowych	-	(3.167)
Pozostałe	(10.031)	(401)
Zmiana stanu należności w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	(298.709)	(187.480)
Zapasy w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009

Bilansowa zmiana stanu zapasów	(1.483.647)	(575.897)
Zmiana struktury Grupy Kapitałowej	-	130
Zmiana stanu zapasów w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	(1.483.647)	(575.767)
Zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe bierne w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
Bilansowa zmiana stanu zobowiązań długoterminowych i krótkoterminowych oraz rozliczeń międzyokresowych biernych	1.783.227	1.932.080
Zmiana stanu kredytów i pożyczek długoterminowych i krótkoterminowych	(634.388)	(1.781.466)
Zmiana stanu zobowiązań inwestycyjnych	22.358	505.213
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu nabycia udziałów	(1.926)	(35.083)
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji obligacji	(52.670)	-
Zmiana struktury Grupy Kapitałowej	-	5.604
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	8.874	(81.824)
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu podatku dochodowego	(3.321)	(3.798)
Kompensata należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych z zobowiązaniami z tytułu VAT	77.937	-
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu ujemnej wyceny pochodnych instrumentów finansowych	(43.436)	(17.845)
Pozostałe	2	169.830
Zmiana stanu zobowiązań i rozliczeń międzyokresowych biernych w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	1.156.657	692.711
Rezerwy w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
Bilansowa zmiana stanu rezerw	59.518	45.781
Zmiana struktury Grupy Kapitałowej	-	2.471
Zmiana stanu rezerwy na podatek odroczony	(32.532)	(80.200)
Utworzenie rezerwy na Morskie Kopalnie Ropy	(17.135)	(31.031)
Pozostałe	-	14.113
Zmiana stanu rezerw w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	9.851	(48.866)
Rozliczenia międzyokresowe czynne w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
Bilansowa zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych czynnych	(91.242)	54.454
Zmiana struktury Grupy Kapitałowej	-	(680)
Zmiana stanu aktywa z tytułu podatku odroczonego	85.634	(26.901)
Pozostałe	(1.361)	(7.828)
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych czynnych w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	(6.969)	19.045
Środki pieniężne w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009 (dane przekształcone)
Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych	36.212	(319.052)
Zmiana stanu oprocentowanych kredytów w rachunku bieżącym	235.883	(135.739)
Zmiana stanu środków pieniężnych w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	272.095	(454.791)

Przyczyny występowania różnic pomiędzy pozycjami ujawnionymi w Notach objaśniających a pozycjami wynikającymi ze sprawozdania z przepływów pieniężnych

Amortyzacja w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
Amortyzacja wykazana w zmianie stanu rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	390.118	285.074
Koszty amortyzacji bezpośrednio związane z nakładami na środki trwałe w budowie	(217)	(281)
Amortyzacja wykazana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	389.901	284.793
(Zakup)/Sprzedaż środków trwałych i wartości niematerialnych w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
(Zakup)/Sprzedaż środków trwałych i wartości niematerialnych wykazany w zmianie stanu rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	(1.041.033)	(2.935.312)
Zmiana stanu zobowiązań inwestycyjnych	(22.358)	(505.213)
Zmiana stanu należności inwestycyjnych	(2.958)	(2.022)
Wydatki na zaliczki na środki trwałe w budowie	57.064	258.581
Nabycie środków trwałych w drodze leasingu	4.828	83.469
Pozostałe	(5.480)	27.833
(Zakup)/Sprzedaż środków trwałych i wartości niematerialnych wykazany w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	(1.009.937)	(3.072.664)

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

32. Kapitał podstawowy

Struktura własności kapitału podstawowego Grupy LOTOS S.A. na dzień 31 grudnia 2010 roku była następująca:

	Ilość akcji	Ilość głosów	Wartość nominalna akcji (w złotych)	Udział w kapitale podstawowym ⁽¹⁾
Skarb Państwa ⁽²⁾	69.076.392	69.076.392	69.076.392	53,19%
ING OFE ⁽³⁾	6.524.479	6.524.479	6.524.479	5,02%
Pozostali akcjonariusze	54.272.491	54.272.491	54.272.491	41,79%
Razem	129.873.362	129.873.362	129.873.362	100,00%

⁽¹⁾ udział w kapitale podstawowym odpowiada udziałowi w ogólnej liczbie głosów.

⁽²⁾ zgodnie z oświadczeniem Akcjonariusza, które zostało przekazane Grupie LOTOS S.A. w dniu 29 stycznia 2010 roku. Do dnia przekazania do publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Spółka nie otrzymała innego oświadczenia Akcjonariusza o zmianie wskazanego stanu posiadania akcji Spółki.

⁽³⁾ zgodnie z oświadczeniem Akcjonariusza, które zostało przekazane Grupie LOTOS S.A. w dniu 23 listopada 2009 roku. ING Otwarty Fundusz Emerytalny zarejestrował na Walnym Zgromadzeniu Grupy LOTOS S.A., które odbyło się w dniu 28 czerwca 2010 roku 8.500.000 akcji Spółki, które stanowiły 6,54% kapitału akcyjnego Grupy LOTOS.

Kapitał podstawowy składa się z 129.873.362 akcji zwykłych mających pełne pokrycie w kapitale podstawowym, o wartości nominalnej 1 złoty, które są równoważne pojedynczemu głosowi na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy i posiadają prawo do dywidendy.

Struktura własności kapitału podstawowego Grupy LOTOS S.A. na dzień 31 grudnia 2009 roku była następująca:

	Ilość akcji	Ilość głosów	Wartość nominalna akcji (w złotych)	Udział w kapitale podstawowym ⁽¹⁾
Skarb Państwa	83.076.392	83.076.392	83.076.392	63,97%
ING OFE ⁽²⁾	6.524.479	6.524.479	6.524.479	5,02%
Pozostali akcjonariusze	40.272.491	40.272.491	40.272.491	31,01%
Razem	129.873.362	129.873.362	129.873.362	100,00%

⁽¹⁾ udział w kapitale podstawowym odpowiada udziałowi w ogólnej liczbie głosów.

⁽²⁾ zgodnie z oświadczeniem Akcjonariusza, które zostało przekazane Grupie LOTOS S.A. w dniu 23 listopada 2009 roku.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku kapitał podstawowy składał się z 129.873.362 akcji zwykłych mających pełne pokrycie w kapitale podstawowym, o wartości nominalnej 1 złoty, które są równoważne pojedynczemu głosowi na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy i posiadają prawo do dywidendy.

Podwyższenie kapitału zakładowego Grupy LOTOS S.A.

W dniu 17 lipca 2009 roku postanowieniem Sądu Rejonowego Gdańsk – Północ w Gdańsku, VII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego Grupy LOTOS S.A. w wyniku emisji akcji serii C. Wysokość kapitału zakładowego po rejestracji wynosi 129.873.362 złotych i dzieli się na 129.873.362 akcji. Ogólna liczba głosów wynikająca ze wszystkich wyemitowanych przez Grupę LOTOS S.A. akcji po zarejestrowaniu zmiany wysokości kapitału zakładowego wynosi 129.873.362 głosy.

Struktura kapitału zakładowego Grupy LOTOS S.A. po rejestracji zmian przedstawia się następująco:

- 78.700.000 akcji serii A,
- 35.000.000 akcji serii B,
- 16.173.362 akcji serii C.

Wszystkie akcje serii C zgodnie z treścią uchwały Nr 34 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Grupy LOTOS S.A. z dnia 30 czerwca 2009 roku zaferowano akcjonariuszowi - Skarb Państwa, w drodze subskrypcji prywatnej, w trybie art. 431 §2 pkt 1 Kodeksu spółek handlowych, z pozbawieniem pozostałych akcjonariuszy prawa poboru nowych akcji serii C.

W dniu 9 lipca 2009 roku doszło do podpisania umowy dotyczącej objęcia przez Skarb Państwa akcji Grupy LOTOS S.A. Zgodnie z treścią uchwały Nr 34 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Grupy LOTOS S.A. z dnia 30 czerwca 2009 roku wszystkie akcje serii C zostały objęte przez Skarb Państwa. W zamian Skarb Państwa przekazał Grupie LOTOS S.A. wkłady niepieniężne w postaci 2.801.400 akcji spółki LOTOS Petrobaltic S.A., 375.000 akcji spółki LOTOS Czechowice S.A. oraz 300.000 akcji spółki LOTOS Jasło S.A. Wartość wkładów niepieniężnych w postaci 30,32% akcji spółki LOTOS Petrobaltic S.A., 5% akcji spółki LOTOS Czechowice S.A. oraz 5% akcji spółki LOTOS Jasło S.A. wyniosła 356.946 tysięcy złotych. Wartość nominalna akcji serii C wyniosła 16.173 tysięcy złotych. Nadwyżka ceny emisyjnej akcji serii C nad nominalną wyniosła 340.773 tysięcy złotych. Koszty emisji akcji serii C z uwzględnieniem podatku dochodowego wyniosły (376) tysięcy złotych.

Zgodnie ze znowelizowanym MSR 27 Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe wyżej opisana transakcja została rozliczona jako transakcja kapitałowa (tj. jako transakcja z właścicielami działającymi jako właściciele jednostki), w wyniku której na zyski zatrzymane odniesiona została kwota 22.701 tysięcy złotych.

Rozliczenie przejęcia akcji spółek LOTOS Petrobaltic S.A., LOTOS Czechowice S.A. oraz LOTOS Jasło S.A. od udziałów niekontrolujących

(w tysiącach złotych)	
Wartość udziałów niekontrolujących na dzień rozliczenia transakcji (A)	379.647
Wartość wkładów niepieniężnych w postaci 30,32% akcji spółki LOTOS Petrobaltic S.A., 5% akcji spółki LOTOS Czechowice S.A. oraz 5% akcji spółki LOTOS Jasło S.A. (B)	356.946
Nadwyżka wartości udziałów niekontrolujących nad wartością wkładów niepieniężnych (A-B)	22.701

Objęcie akcji Grupy LOTOS S.A. przez Skarb Państwa od Nafty Polskiej S.A.

W dniu 22 lipca 2009 roku w wyniku wykonania postanowień Umowy z dnia 16 lipca 2009 roku zawartej pomiędzy Naftą Polską S.A. a Skarbem Państwa, tytułem wynagrodzenia za akcje Nafty Polskiej S.A. nabyte przez Naftę Polską S.A. od Skarbu Państwa w celu ich dobrowolnego umorzenia, Nafta Polska S.A. przeniosła na rzecz Skarbu Państwa wszystkie posiadane 59.025.000 akcji Grupy LOTOS S.A. stanowiących 51,91% udziału w kapitale zakładowym Grupy LOTOS S.A. reprezentujących 59.025.000 głosów, co stanowi 51,91% ogólnej liczby głosów w Grupie LOTOS S.A.

Skarb Państwa na dzień 31 grudnia 2009 roku po dokonanych transakcjach jest właścicielem 63,97% udziału w kapitale zakładowym Grupy LOTOS S.A.

Zmiana stanu posiadania akcji Grupy LOTOS S.A. przez ING Otwarty Fundusz Emerytalny

W wyniku nabycia akcji spółki Grupa LOTOS S.A. w transakcjach na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie, rozliczonych w dniu 19 listopada 2009 roku, fundusz ING Otwarty Fundusz Emerytalny (Fundusz) stał się posiadaczem akcji Spółki, zapewniających powyżej 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Spółki.

Przed nabyciem akcji Fundusz posiadał 6.464.479 akcji Spółki, stanowiących 4,98% kapitału zakładowego Spółki i był uprawniony do 6.464.479 głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Spółki, co stanowiło 4,98% ogólnej liczby głosów.

Po nabyciu akcji Fundusz posiadał 6.524.479 akcji Spółki, co stanowiło 5,02% kapitału zakładowego Spółki i uprawniało do 6.524.479 głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Spółki, co stanowiło 5,02% ogólnej liczby głosów.

Zmniejszenie udziału w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu Grupy LOTOS S.A. przez ING Otwarty Fundusz Emerytalny

W dniu 7 lutego 2011 roku Zarząd Grupy LOTOS S.A. otrzymał zawiadomienie, zgodnie z którym ING Otwarty Fundusz Emerytalny, w wyniku zbycia akcji Spółki rozliczonych w dniu 2 lutego 2011 roku, obniżył udział w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Emitenta poniżej 5%.

Przed zbyciem akcji ING Otwarty Fundusz Emerytalny posiadał 6.640.532 akcje Grupy LOTOS S.A., stanowiące 5,11% kapitału zakładowego Emitenta i był uprawniony do 6.640.532 głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy, co stanowiło 5,11% ogólnej liczby głosów. W dniu 7 lutego 2011 roku na rachunku papierów wartościowych Funduszu ING znajdowało się 5.957.442 akcje Grupy LOTOS S.A., co stanowiło 4,59% jej kapitału zakładowego i uprawniało do 5.957.442 głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Grupy LOTOS S.A., stanowiących 4,59% ogólnej liczby głosów.

Zmiana stanu posiadania akcji Grupy LOTOS S.A. przez Skarb Państwa

W dniu 22 stycznia 2010 roku, Skarb Państwa sprzedał w transakcjach pakietowych, zgodnie ze zleceniami złożonymi i przyjętymi w dniu 22 stycznia 2010 roku łącznie 14.000.000 akcji zwykłych na okaziciela Grupy LOTOS S.A. stanowiących 10,78% udziału w kapitale zakładowym Grupy LOTOS S.A. oraz reprezentujących 14.000.000 głosów, co stanowi 10,78% ogólnej liczby głosów w Grupie LOTOS S.A.

Przed zmianą, Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra Skarbu Państwa posiadał łącznie 83.076.392 akcji zwykłych na okaziciela Grupy LOTOS S.A., stanowiących łącznie 63,97% udziału w kapitale zakładowym oraz reprezentujących 83.076.392 głosów, co stanowiło 63,97% ogólnej liczby głosów w Grupie

Po zmianie, Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra Skarbu Państwa posiada łącznie 69.076.392 akcji zwykłych na okaziciela Grupy LOTOS S.A., stanowiących łącznie 53,19% udziału w kapitale zakładowym oraz 69.076.392 głosów, reprezentujących 53,19% ogólnej liczby głosów w Grupie LOTOS S.A.

Wprowadzenie do obrotu giełdowego akcji serii A Grupy LOTOS S.A., asymilacja akcji Grupy LOTOS S.A. przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A.

Zarząd Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. uchwałą Nr 26/2010 z dnia 18 stycznia 2010 roku postanowił wprowadzić z dniem 19 stycznia 2010 roku w trybie zwykłym do obrotu giełdowego na rynku podstawowym 57.987.030 akcji serii A spółki Grupa LOTOS S.A. o wartości nominalnej 1 złoty każda oznaczonych przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. kodem „PLLOTOS00033”.

Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. na podstawie Uchwały Zarządu nr 33/10 postanowił dokonać w dniu 19 stycznia 2010 roku asymilacji 57.987.030 akcji zwykłych na okaziciela spółki Grupa LOTOS S.A., powstałych po zamianie dokonanej w dniu 19 stycznia 2010 roku 57.987.030 akcji zwykłych imiennych oznaczonych kodem PLLOTOS00033, z 55.635.609 akcjami zwykłymi na okaziciela spółki Grupy LOTOS S.A. oznaczonymi kodem PLLOTOS00025. Akcje objęte asymilacją otrzymują kod PLLOTOS00025.

Z dniem 19 stycznia 2010 roku kodem PLLOTOS00025 oznaczonych było 113.622.639 akcji spółki Grupa LOTOS S.A., kodem PLLOTOS00033 oznaczonych było 77.361 akcji spółki Grupa LOTOS S.A.

Zarząd Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. uchwałą Nr 316/2010 z dnia 1 kwietnia 2010 roku postanowił wprowadzić z dniem 12 kwietnia 2010 roku w trybie zwykłym do obrotu giełdowego na rynku podstawowym 8.250 akcji serii A spółki Grupa LOTOS S.A. o wartości nominalnej 1 złoty każda oznaczonych przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. kodem „PLLOTOS00033”.

Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. na podstawie Uchwały Zarządu nr 185/10 postanowił dokonać w dniu 12 kwietnia 2010 roku asymilacji 8.250 akcji zwykłych na okaziciela spółki Grupa LOTOS S.A., powstałych po zamianie dokonanej w dniu 12 kwietnia 2010 roku 8.250 akcji zwykłych imiennych oznaczonych kodem PLLOTOS00033, z 113.622.639 akcjami zwykłymi na okaziciela spółki Grupa LOTOS S.A. oznaczonymi kodem PLLOTOS00025. Akcje objęte asymilacją otrzymują kod PLLOTOS00025.

Akcje Grupy LOTOS S.A. po asymilacji na dzień 12 kwietnia 2010 roku były oznaczone następująco:

- kodem PLLOTOS00025 - 113.630.889 sztuk akcji,
- kodem PLLOTOS00033 - 69.111 sztuk akcji.

Przyjęcie akcji serii C Grupy LOTOS S.A. do depozytu papierów wartościowych przez KDPW S.A., dopuszczenie i wprowadzenie do obrotu giełdowego akcji serii C Grupy LOTOS S.A.

Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. (KDPW) na podstawie Uchwały Zarządu nr 895/10 z dnia 29 grudnia 2010 roku postanowił przyjąć do depozytu papierów wartościowych 16.173.362 akcje zwykłe na okaziciela serii C spółki Grupa LOTOS S.A. o wartości nominalnej 1 złoty każda oraz oznaczyć je kodem PLLOTOS00025 pod warunkiem podjęcia decyzji o wprowadzeniu tych akcji do obrotu na rynku regulowanym, na który zostały wprowadzone inne akcje Grupy LOTOS S.A. oznaczone kodem PLLOTOS00025, przez spółkę prowadzącą ten rynek.

Zarząd Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. uchwałą Nr 16/2011 z dnia 4 stycznia 2011 roku postanowił dopuścić do obrotu giełdowego na rynku podstawowym 16.173.362 akcje zwykłe na okaziciela serii C spółki Grupa LOTOS S.A. o wartości nominalnej 1 złoty każda. Na podstawie wyżej wymienionej uchwały Zarząd Giełdy postanowił wprowadzić z dniem 10 stycznia 2011 roku w trybie zwykłym do obrotu giełdowego na rynku podstawowym akcje serii C spółki Grupa LOTOS S.A. o których mowa powyżej.

Zgodnie z Komunikatem Działu Operacyjnego Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. (KDPW), w dniu 10 stycznia 2011 roku nastąpiła rejestracja w KDPW 16.173.362 akcji Grupy LOTOS S.A. pod kodem ISIN PLLOTOS00025. Łączna liczba papierów wartościowych po rejestracji pod kodem ISIN PLLOTOS00025 wyniosła 129.804.251.

Struktura własności kapitału podstawowego Grupy LOTOS S.A. na dzień przekazania niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego była następująca:

	Ilość akcji	Ilość głosów	Wartość nominalna akcji (w złotych)	Udział w kapitale podstawowym ⁽¹⁾
Skarb Państwa ⁽²⁾	69.076.392	69.076.392	69.076.392	53,19%
Pozostali akcjonariusze	60.796.970	60.796.970	60.796.970	46,81%
Razem	129.873.362	129.873.362	129.873.362	100,00%

⁽¹⁾ udział w kapitale podstawowym odpowiada udziałowi w ogólnej liczbie głosów,

⁽²⁾ zgodnie z oświadczeniem Akcjonariusza, które zostało przekazane Grupie LOTOS S.A. w dniu 29 stycznia 2010 roku. Do dnia przekazania do publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Spółka nie otrzymała innego oświadczenia Akcjonariusza o zmianie wskazanego stanu posiadania akcji Spółki.

33. Udziały niekontrolujące

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
Stan na początek okresu	36.752	396.078
Udział w wynikach jednostek zależnych	2.173	11.051
Udział w pozostałych dochodach całkowitych	(14)	9.527
Zmiany w strukturze udziałowców niekontrolujących w jednostkach zależnych	-	(238)
Dywidendy wypłacone przez jednostki zależne	-	(19)
Zmiany w udziale własnościowym	(24.253) ⁽¹⁾	(379.647) ⁽²⁾
Stan na koniec okresu	14.658	36.752

⁽¹⁾ patrz [Nota 2](#) Dodatkowych informacji i objaśnień.

⁽²⁾ patrz [Nota 32](#) Dodatkowych informacji i objaśnień.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

34. Oprocentowane kredyty i pożyczki

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Kredyty bankowe	6.302.467	5.666.207
Pożyczki	32.992	34.864
Razem	6.335.459	5.701.071
Część długoterminowa	4.403.453	4.942.590
Część krótkoterminowa	1.932.006	758.481

Podział kredytów i pożyczek według instytucji udzielających finansowania

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Część długoterminowa		
Kredyt Bank S.A.	20.987	26.987
Pekao S.A.	27.590	13.190
PKO BP S.A.	18.125	-
NFOŚiGW	18.556	25.056
Raiffeisen Bank Polska S.A.	2.000	4.000
Bank Ochrony Środowiska S.A.	36.902	36.902
Stablewood Power Ventures (Władysławowo) Ltd.	-	8
AB Geonafta	7.936	-
Konsorcjum banków (1)*	-	1.139.513
Konsorcjum banków (2)**	3.120.146	2.750.485
Konsorcjum banków (3)***	1.020.870	772.661
Konsorcjum banków (5)*****	130.341	173.788
Razem część długoterminowa	4.403.453	4.942.590
Część krótkoterminowa		
Kredyt Bank S.A.	6.000	7.619
Pekao S.A.	186.263	37.101
ING Bank Śląski S.A.	32.036	25.533
PKO BP S.A.	110.872	23.049
NFOŚiGW	6.500	9.800
Raiffeisen Bank Polska S.A.	1.985	1.952
Nordea Bank Polska S.A.	-	74.867
Nordea Bank Norge ASA	-	65.434
DnB NOR Bank ASA	23.624	-
BRE Bank S.A.	3.207	-
Konsorcjum banków (1)*	1.187.413	1.670

Konsorcjum banków (2)**	91.439	6.477
Konsorcjum banków (3)***	37.214	1.760
Konsorcjum banków (4)****	201.979	459.756
Konsorcjum banków (5)*****	43.474	43.463
Razem część krótkoterminowa	1.932.006	758.481
Razem	6.335.459	5.701.071

*Konsorcjum banków (1): Pekao S.A., PKO BP S.A., BRE Bank S.A., Rabobank Polska S.A.

**Konsorcjum banków (2): Banco Bilbao Vizcaya Argentaria S.A., Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ (Holland) N.V., Pekao S.A., BNP Paribas S.A., Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, Crédit Agricole CIB (dawnej Calyon), DnB Nor Bank ASA, DnB Nord Polska S.A., ING Bank Śląski S.A., KBC Finance Ireland, Kredyt Bank S.A., Nordea Bank AB, PKO BP S.A., The Royal Bank of Scotland plc, Société Générale S.A., Bank Zachodni WBK S.A., Rabobank Polska S.A., Bank Gospodarki Żywnościowej S.A., Sumitomo Mitsui Banking Corporation Europe Ltd.

***Konsorcjum banków (3): Banco Bilbao Vizcaya Argentaria S.A., BNP Paribas S.A.,

****Konsorcjum banków (4): Pekao S.A., PKO BP S.A., BNP Paribas S.A., ING Bank Śląski S.A., Nordea Bank Polska S.A., Rabobank Polska S.A., Bank Gospodarki Żywnościowej S.A.

*****Konsorcjum banków (5): Pekao S.A., PKO BP S.A.

Kredyty bankowe Jednostki Dominującej

Na dzień 31 grudnia 2010 roku kredyt inwestycyjny wykorzystany był w kwocie nominalnej 1.464.596 tysięcy USD (tj. 4.341.209 tysięcy złotych według średniego kursu ustalonego dla USD przez NBP na dzień 31 grudnia 2010 roku). Na dzień 31 grudnia 2009 roku kredyt inwestycyjny wykorzystany był w kwocie nominalnej 1.268.257 tysięcy USD (tj. 3.614.913 tysięcy złotych według średniego kursu ustalonego dla USD przez NBP na dzień 31 grudnia 2009 roku). Kredyt na finansowanie kapitału obrotowego został udzielony Grupie LOTOS S.A. w formie kredytów w rachunkach bieżących i jest wykorzystywany przez Spółkę w miarę zapotrzebowania Spółki na kapitał obrotowy. Do dnia sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupa LOTOS S.A. korzystała z umowy kredytowej zgodnie ze swoimi potrzebami.

Kredyty bankowe i pożyczki w podziale na waluty według terminu płatności na dzień 31 grudnia 2010 roku

w tysiącach złotych	Kredyty zaciągnięte w EUR	Kredyty zaciągnięte w USD	Kredyty zaciągnięte w NOK	Kredyty zaciągnięte w PLN	Razem
2011	19.656	1.656.709	23.624	232.017	1.932.006
2012	2.334	238.365	-	61.006	301.705
2013	2.334	242.190	-	58.506	303.030
2014	2.334	330.567	-	27.093	359.994
2015	10.270	343.314	-	19.457	373.041
po 2015	-	2.986.580	-	79.103	3.065.683
Razem	36.928	5.797.725	23.624	477.182	6.335.459

W powyższej tabeli kredyty i pożyczki zostały zaprezentowane według daty spłaty.

Kredyty bankowe i pożyczki w podziale na waluty według terminu płatności na dzień 31 grudnia 2009 roku

w tysiącach złotych	Kredyty zaciągnięte w EUR	Kredyty zaciągnięte w USD	Kredyty zaciągnięte w PLN	Razem
2010	2.447	337.886	418.148	758.481
2011	2.421	1.223.154	57.995	1.283.570
2012	2.421	193.696	57.995	254.112
2013	2.421	196.949	55.495	254.865
2014	2.421	272.140	55.551	330.112
po 2014	2.422	2.777.643	39.866	2.819.931
Razem	14.553	5.001.468	685.050	5.701.071

W powyższej tabeli kredyty i pożyczki zostały zaprezentowane według daty spłaty.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku efektywna stopa procentowa kredytów uwzględniająca fakt finansowania w USD i EUR kształtuje się na średnim poziomie około 2,44% (31 grudnia 2009: 3,15%). Efektywna stopa procentowa dla kredytów w PLN z wyłączeniem kredytów konsorcjalnych Jednostki Dominującej kształtuje się na średnim poziomie około 4,81% (31 grudnia 2009: 4,72%).

Informacje na temat kredytów i pożyczek na dzień 31 grudnia 2010 roku przedstawiały się następująco:

Nazwa (firma) banku/ jednostki ze wskazaniem formy prawnej	Siedziba	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Kwota kredytu / pożyczki pozostała do spłaty (część krótkoterminowa) ⁽¹⁾		Kwota kredytu / pożyczki pozostała do spłaty (część długoterminowa) ⁽¹⁾		Termin spłaty		Warunki finansowe (warunki oprocentowania, sposób płacenia odsetek, inne)	Zabezpieczenia
		PLN (tysiące)	Waluta (tysiące)	PLN (tysiące)	Waluta (tysiące)	PLN (tysiące)	Waluta (tysiące)	Krótkoterminowej	Długoterminowej		
Konsorcjum banków (1)	-	-	400.000 USD	1.187.413	400.553 USD	-	-	20.12.2011	-	oparte o 3M lub 6M LIBOR USD w zależności od wybranego w danym momencie okresu odsetkowego + marża bankowa	zastaw rejestrowy na zapasach, zastaw rejestrowy na rachunkach bankowych, cesja z umów ubezpieczenia zapasów, cesja z umów przechowywania zapasów, poddanie się egzekucji
Konsorcjum banków (2)	-	-	1.125.000 USD	91.439	30.775 USD	3.120.146	1.049.856 USD	15.07.2011	15.01.2021	oparte o 1M, 3M lub 6M LIBOR USD w zależności od wybranego w danym momencie okresu odsetkowego + marża bankowa	hipoteka, zastaw rejestrowy na ruchomościach istniejących i przyszłych, zastaw rejestrowy na rachunkach bankowych, cesja z umów na realizację i zarządzanie Programem 10+, cesja z umów ubezpieczenia dotyczących rafinerii w Gdańsku, cesja umów licencyjnych, hedgingowych oraz sprzedaży o wartości powyżej 10.000 tysięcy PLN /rok, poddanie się egzekucji
Konsorcjum banków (3)	-	-	425.000 USD	37.214	12.550 USD	1.020.870	344.228 USD	15.07.2011	15.01.2021	oprocentowanie stałe	realizację i zarządzanie Programem 10+, cesja z umów ubezpieczenia dotyczących rafinerii w Gdańsku, cesja umów licencyjnych, hedgingowych oraz sprzedaży o wartości powyżej 10.000 tysięcy PLN /rok, poddanie się egzekucji
Konsorcjum banków (4)	-	200.000 USD lub równowartość	76.328	-	-	-	-	Kredyt w rachunku bieżącym	-	3M WIBOR + marża bankowa	poddanie się egzekucji
			17.322	4.374 EUR	-	-	3M EURIBOR + marża bankowa				
			108.329	36.547 USD	-	-	3M LIBOR USD + marża bankowa				
Pekao S.A.	Warszawa	150.000	-	30.165	-	-	-	-	Kredyt w rachunku bieżącym ⁽²⁾	1M WIBOR + marża bankowa	poddanie się egzekucji
Konsorcjum banków (5)	Warszawa	340.000	-	43.474	-	130.341	-	31.12.2011	31.12.2014	1M WIBOR + marża bankowa	hipoteka
Kredyt Bank S.A.	Warszawa	60.000	-	6.000	-	20.987	-	31.12.2011	30.06.2015	1M WIBOR + marża bankowa	hipoteka
PKO BP S.A.	Warszawa	20.000	-	1.500	-	18.125	-	31.12.2011	31.12.2019	1M WIBOR + marża bankowa	hipoteka
Pekao S.A.	Warszawa	20.000	-	1.500	-	18.125	-	31.12.2011	31.12.2019	1M WIBOR + marża bankowa	hipoteka
Pekao S.A.	Warszawa	14.000	-	9.170	-	-	-	-	Kredyt w rachunku bieżącym	1M WIBOR + marża bankowa	pełnomocnictwo do rachunku, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Raiffeisen Bank Polska S.A.	Rzeszów	10.000	-	1.985	-	2.000	-	31.12.2011	28.12.2012	1M WIBOR + marża bankowa	pełnomocnictwo do rachunku, poddanie się egzekucji, hipoteka kaucyjna, cesja z polisy ubezpieczeniowej, zastaw rejestrowy na zapasach, zastaw rejestrowy na środkach trwałych
PKO BP S.A.	Warszawa	14.000	-	2.143	-	-	-	17.06.2011	-	1M WIBOR + marża bankowa	cesja wierzytelności, pełnomocnictwo do rachunku
Pekao S.A.	Kraków	26.837	7.060 EUR	2.334	589 EUR	9.336	2.357 EUR	31.10.2011	31.10.2015	1M EURIBOR + marża bankowa	hipoteka
Pekao S.A.	Kraków	30.000	-	14.186	-	-	-	-	Kredyt w rachunku bieżącym	1M WIBOR + marża bankowa	cesja wierzytelności, zastaw na zapasach
Pekao S.A.	Kraków	44.754	-	33	-	129	-	31.10.2011	31.10.2015	1M WIBOR + marża bankowa	hipoteka
NFOŚiGW	Warszawa	35.000	-	6.500	-	18.556	-	20.12.2011	20.12.2014	0,8 stopy redyskontowej weksli	gwarancja bankowa, weksel
BRE Bank S.A.	Warszawa	30.000	-	3.207	-	-	-	-	Kredyt w rachunku bieżącym	ON WIBOR + marża bankowa	weksel in blanco
ING Bank Śląski S.A.	Warszawa	35.000	-	32.036	-	-	-	-	Kredyt w rachunku bieżącym	1M WIBOR + marża bankowa	oświadczenie o poddaniu się egzekucji
									Kredyt w	1M WIBOR +	pełnomocnictwo

Pekao S.A.	Warszawa	30.000	-	3.790	-	-	-	-	rachunku bieżącym	-	marża bankowa	do rachunku	
Bank Ochrony Środowiska S.A.	Warszawa	68.000	-	-	-	22.312	-	-	-	30.06.2016			
Bank Ochrony Środowiska S.A.	Warszawa	14.688	-	-	-	9.490	-	-	-	30.06.2016	1M WIBOR + marża bankowa	hipoteka, przewłaszczenie środków trwałych, cesja z polisy ubezpieczeniowej, weksel, cesje z umów sprzedaży	
Bank Ochrony Środowiska S.A.	Warszawa	5.100	-	-	-	5.100	-	-	-	20.12.2016			
DnB NOR Bank ASA	Stavanger, Norwegia	-	180.000 NOK	23.624	46.586 NOK	-	-	22.12.2011	-		9M NIBOR + marża bankowa	należność podatkowa z tytułu refundowanych kosztów poszukiwań	
PKO BP S.A.	Warszawa	-	32.500 USD	96.766	32.500 USD	-	-	30.11.2011	-		1M LIBOR USD + marża bankowa	zastaw, gwarancja	
PKO BP S.A.	Warszawa	-	32.500 USD	10.463	3.523 USD	-	-		Kredyt w rachunku bieżącym	-	1M LIBOR USD + marża bankowa	zastaw, gwarancja	
Pekao S.A.	Warszawa	160.000 lub równowartość w USD lub EUR	-	125.085	42.200 USD	-	-	15.11.2011	-		3M LIBOR USD + marża bankowa	weksel in blanco	
AB Geonafta	Gargždai, Litwa	-	2.000 EUR	-	-	7.936	2.004 EUR	-	-	31.12.2015	oprocentowanie stałe	brak	
				232.017	-	245.165	-						
				1.656.709	558.648 USD	4.141.016	1.394.084 USD						
				RAZEM	19.656	4.963 EUR	17.272	4.361 EUR					
				23.624	46.586 NOK	-	-						
				1.932.006	-	4.403.453	-						

(1) wykazane z uwzględnieniem wyceny metodą zamortyzowanego kosztu, obejmującej m. in. prowizje przygotowawcze.

(2) nie traktowane jako ekwiwalent środków pieniężnych.

Marże bankowe dotyczące zaciągniętych kredytów i pożyczek mieszczą się w przedziale 0,45 pp. – 3,50 pp.

Informacje na temat kredytów i pożyczek na dzień 31 grudnia 2009 roku przedstawiały się następująco:

Nazwa (firma) banku/ jednostki ze wskazaniem formy prawnej	Siedziba	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Kwota kredytu / pożyczki pozostała do spłaty (część krótkoterminowa) ⁽¹⁾		Kwota kredytu / pożyczki pozostała do spłaty (część długoterminowa) ⁽¹⁾		Termin spłaty		Warunki finansowe (warunki oprocentowania, sposób placenia odsetek, inne)	Zabezpieczenia	
		PLN (tysiące)	Waluta (tysiące)	PLN (tysiące)	Waluta (tysiące)	PLN (tysiące)	Waluta (tysiące)	Krótkoterminowej	Długoterminowej			
Konsorcjum banków (1)	-	-	400.000 USD	1.670	549 USD	1.139.513	399.751 USD	15.03.2010	20.12.2011	oparte o 3M lub 6M LIBOR USD w zależności od wybranego w danym momencie okresu odsetkowego + marża bankowa	zastaw rejestrowy na zapasach, zastaw rejestrowy na rachunkach bankowych, cesja z umów ubezpieczenia zapasów, cesja z umów przechowywania zapasów, poddanie się egzekucji	
Konsorcjum banków (2)	-	-	1.125.000 USD	6.477	2.016 USD	2.750.485	962.395 USD	15.03.2010	15.01.2021	oparte o 1M, 3M lub 6M LIBOR USD w zależności od wybranego w danym momencie okresu odsetkowego + marża bankowa	hipoteka, zastaw rejestrowy na ruchomościach istniejących i przyszłych, zastaw rejestrowy na rachunkach bankowych, cesja z umów na realizację i zarządzanie Programem 10+, cesja z umów ubezpieczenia dotyczących rafinerii w Gdańsku, cesja umów licencyjnych, hedgingowych oraz sprzedaży o wartości powyżej 10.000 tysięcy PLN /rok, poddanie się egzekucji	
Konsorcjum banków (3)	-	-	425.000 USD	1.760	680 USD	772.661	271.852 USD	15.03.2010	15.01.2021	oprocentowanie stałe		
Konsorcjum banków (4)	-	200.000 USD lub równowartość	278.567	-	-	-	-	-	-	3M WIBOR + marża bankowa		
			26	6 EUR	-	-	-	-	-	-	3M EURIBOR + marża bankowa	
			181.163	63.559 USD	-	-	-	-	-	3M LIBOR USD + marża bankowa	Kredyt w rachunku bieżącym	
Pekao S.A.	Warszawa	100.000	-	2.263	-	-	-	-	-	Kredyt w rachunku	1M WIBOR +	poddanie się

		bieżącym		marża bankowa		egzekucji					
Konsorcjum banków (5)	Warszawa	340.000	-	43.463	-	173.788	-	31.12.2010	31.12.2014	1M WIBOR + marża bankowa	hipoteka
Kredyt Bank S.A.	Warszawa	60.000	-	7.619	-	26.987	-	31.12.2009	30.06.2015	1M WIBOR + marża bankowa	hipoteka
PKO BP S.A.	Warszawa	25.000	-	18.248	-	-	-	Kredyt w rachunku bieżącym	-	1M WIBOR + marża bankowa	brak
Pekao S.A.	Warszawa	15.000	-	114	-	-	-	Kredyt w rachunku bieżącym	-	1M WIBOR + marża bankowa	pełnomocnictwo do rachunku, oświadczenie o poddaniu się egzekucji, zastaw rejestrowy na zapasach, cesja z polisy ubezpieczeniowej
Raiffeisen Bank Polska S.A.	Rzeszów	10.000	-	1.952	-	4.000	-	31.12.2009	28.12.2012	1M WIBOR + marża bankowa	pełnomocnictwo do rachunku, poddanie się egzekucji, hipoteka kaucyjna, cesja z polisy ubezpieczeniowej, zastaw rejestrowy na zapasach, zastaw rejestrowy na środkach trwałych
Pekao S.A.	Warszawa	15.000	-	4.452	-	-	-	30.06.2010	-	1M WIBOR + marża bankowa	pełnomocnictwo do rachunku, poddanie się egzekucji, zastaw rejestrowy na zapasach
ING Bank Śląski	Katowice	23.500	-	22.592	-	-	-	Kredyt w rachunku bieżącym	-	1M WIBOR + marża bankowa	poddanie się egzekucji
ING Bank Śląski	Katowice	4.500	-	2.941	-	-	-	Kredyt w rachunku bieżącym	-	1M WIBOR + marża bankowa	hipoteka, cesja wierzytelności
PKO BP S.A.	Warszawa	5.000	-	4.801	-	-	-	Kredyt w rachunku bieżącym	-	1M WIBOR + marża bankowa	hipoteka, cesja wierzytelności, weksle, zastaw na zapasach
NFOŚiGW	Warszawa	15.000	-	3.300	-	-	-	30.09.2010	-	0,5 stopy redyskontowej weksli	poręczenie, weksel
Pekao S.A.	Kraków	26.837	7.060 EUR	2.421	590 EUR	12.106	2.945 EUR	31.10.2010	31.10.2015	1M EURIBOR + marża bankowa	hipoteka
Pekao S.A.	Kraków	30.000	-	21.304	-	-	-	25.06.2010	-	1M WIBOR + marża bankowa	hipoteka
Pekao S.A.	Kraków	44.754	-	32	-	161	-	31.10.2010	31.10.2015	1M WIBOR + marża bankowa	hipoteka
NFOŚiGW	Warszawa	35.000	-	6.500	-	25.056	-	20.12.2010	20.12.2014	0,8 stopy redyskontowej weksli	gwarancja bankowa, weksel
Pekao S.A.	Warszawa	56.409	14.800 USD	6.515	2.286 USD	923	324 USD	31.12.2010	28.02.2011	1M LIBOR USD + marża bankowa	hipoteka
Nordea Bank Polska S.A.	Gdynia	100.000	-	74.867	26.315 USD	-	-	18.11.2010	-	W zależności od waluty kredytu 3M WIBOR, EURIBOR lub LIBOR USD + marża bankowa	weksel in blanco, cesja wierzytelności z umów sprzedaży ropy naftowej, poddanie się egzekucji
Nordea Bank Norge ASA	Stavanger	-	8.000 USD	22.837	7.994 USD	-	-	31.07.2010	-	1W LIBOR + marża bankowa	gwarancja bankowa
Nordea Bank Norge ASA	Stavanger	-	11.000 USD	31.179	10.911 USD	-	-	31.07.2010	-	1W LIBOR + marża bankowa	poręczenie
Nordea Bank Norge ASA	Stavanger	-	4.000 USD	11.418	3.996 USD	-	-	31.07.2010	-	1W LIBOR + marża bankowa	gwarancja bankowa
Bank Ochrony Środowiska S.A.	Warszawa	68.000	-	-	-	22.312	-	-	30.06.2016	-	-
Bank Ochrony Środowiska S.A.	Warszawa	14.688	-	-	-	9.490	-	-	20.12.2016	1M WIBOR + marża bankowa	hipoteka, przewłaszczenie środków trwałych, cesja z polisy ubezpieczeniowej, weksel, cesje z umów sprzedaży
Bank Ochrony Środowiska S.A.	Warszawa	5.100	-	-	-	5.100	-	-	30.06.2016	-	-
Stablewood Power Ventures (Władysławowo) Ltd.	Worcester	8	-	-	-	8 ⁽²⁾	-	-	31.12.2017	1M WIBOR + marża bankowa	weksel in blanco
				418.148	-	266.902	-				
				337.886	118.306 USD	4.663.582	1.634.322 USD				
				2.447	596 EUR	12.106	2.945 EUR				
				758.481	-	4.942.590	-				

⁽¹⁾ wykazane z uwzględnieniem wyceny metodą zamortyzowanego kosztu, obejmującej m. in. prowizje przygotowawcze.

⁽²⁾ w dniu 1 marca 2010 roku pomiędzy Stablewood Power Vetures (Władysławowo) Ltd., a LOTOS Petrobaltic S.A. została zawarta umowa cesji wierzytelności, na mocy której LOTOS Petrobaltic S.A. nabył od Stablewood Power Vetures (Władysławowo) Ltd. wierzytelność w łącznej wysokości 8 tysięcy złotych z tytułu pozostałej do zapłaty kwoty pożyczki udzielonej przez wspólnika spółce Energobaltic Sp. z o.o. na podstawie umowy z dnia 12 listopada 2001 roku wraz z późniejszymi zmianami. Zapłata przez LOTOS Petrobaltic S.A. ceny nabycia wierzytelności na rzecz Stablewood Power Vetures (Władysławowo) Ltd. nastąpiła w dniu 30 marca 2010 roku.

Marże bankowe dotyczące zaciągniętych kredytów i pożyczek mieszczą się w przedziale 0,20 pp. - 4,00 pp.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

35. Obligacje

W dniu 27 lipca 2010 roku spółka LOTOS Asphalt Sp. z o.o. podpisała Umowę Programu Emisji Obligacji. W ramach programu emisji obligacji spółka LOTOS Asphalt Sp. z o.o. może przeprowadzać wielokrotne emisje obligacji. Łączne zadłużenie spółki LOTOS Asphalt Sp. z o.o. z tytułu wyemitowanych i niewykupionych obligacji nie może przekroczyć kwoty 300.000 tysięcy złotych licząc według wartości nominalnej. Czas trwania programu wynosi 5 lat. Wyemitowane obligacje są denominowane w złotych polskich i zostały zaoferowane w trybie emisji niepublicznej. Obligacje zostały wyemitowane jako obligacje na okaziciela, niezabezpieczone, zdematerializowane, zerokuponowe. Wykup obligacji nastąpi według wartości nominalnej obligacji.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku wartość nominalna wyemitowanych obligacji wyniosła 53.000 tysięcy złotych.

Zobowiązania Grupy z tytułu emisji obligacji na dzień 31 grudnia 2010 roku wyniosły 52.670 tysięcy złotych.

Nabywcami wszystkich wyemitowanych w 2010 roku obligacji byli inwestorzy zewnętrzni.

Lp.	Data emisji	Data wykupu	Rentowność obligacji	Wartość nominalna jednej obligacji (w tysiącach złotych)	Wartość nominalna serii (w tysiącach złotych)	Dyskonto (w tysiącach złotych)
1.	30.11.2010	28.02.2011	4,35%	100	20.000	141
2.	21.12.2010	21.01.2011	4,15%	100	20.000	48
3.	30.12.2010	30.03.2011	4,43%	100	13.000	141

W okresie roku zakończony 31 grudnia 2010 roku wartość nominalna wyemitowanych przez Grupę obligacji wyniosła 103.000 tysiące złotych. W okresie roku zakończony 31 grudnia 2010 roku Spółka wykupiła obligacje o łącznej wartości nominalnej 50.000 tysięcy złotych.

Wpływy z tytułu wyemitowanych przez Grupę obligacji w okresie roku zakończony 31 grudnia 2010 roku wyniosły 102.670 tysiące złotych. Wydatki z tytułu wyemitowanych przez Grupę obligacji w okresie roku zakończony 31 grudnia 2010 roku wyniosły 50.000 tysięcy złotych.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

36. Rezerwy

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Rezerwy długoterminowe		
Rezerwa na rekultywację	40.986 ⁽¹⁾	26.656
Nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne	95.370	87.961
Rezerwa na Morskie Kopalnie Ropy	183.950	160.026
Pozostałe rezerwy	416	414
Razem rezerwy długoterminowe	320.722	275.057
Rezerwy krótkoterminowe		
Rezerwa na rekultywację	130	2.744
Nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne	12.459	10.733
Rezerwa na Morskie Kopalnie Ropy	2.400	2.400
Pozostałe rezerwy	5.229	23.020
Razem rezerwy krótkoterminowe	20.218	38.897
Razem	340.940	313.954

⁽¹⁾ w tym kwota 34.599 tysięcy złotych obejmująca wartość rezerwy na rekultywację oraz koszty rozbiórki i likwidacji wyłączonych z użytkowania instalacji w spółce LOTOS Czechowice S.A. Dokonana przez niezależny podmiot na dzień 31 grudnia 2010 roku ocena stanu środowiska gruntowo-wodnego, budowy geologicznej terenu oraz analiza potencjalnych kosztów stosowanych metod rekultywacji w LOTOS Czechowice S.A. pozwoliła na zaktualizowanie rezerwy do wiarygodnego zdaniem Grupy poziomu w wysokości 18.900 tysięcy złotych. W spółce LOTOS Czechowice S.A. zostały również oszacowane przez uprawnionego rzeczoznawcę majątkowego koszty rozbiórki i likwidacji wyłączonych z użytkowania instalacji. Zaktualizowana wartość rezerwy na niezbędne koszty rozbiórki i likwidacji instalacji wyłączonych na trwałe z użytkowania wyniosła 15.699 tysięcy złotych.

Kalkulacja rezerw na świadczenia pracownicze w Grupie została dokonana w oparciu o następujące założenia:

- przyjęto długookresową roczną stopę wzrostu wynagrodzeń na poziomie od 0% do 5%; dla lat następnych od 1,5% do 7% (31 grudnia 2009: długookresowa roczna stopa wzrostu wynagrodzeń na poziomie od 0% do 6,1%; dla lat następnych od 1,5% do 7%),
- do dyskontowania przyszłych wypłat świadczeń przyjęto stopę dyskontową w wysokości 5,8%, tj. na poziomie rentowności najbezpieczniejszych długoterminowych papierów wartościowych notowanych na polskim rynku kapitałowym, według stanu na dzień wyceny (31 grudnia 2009: 6,2%),
- prawdopodobieństwo odejść pracowników przyjęto na podstawie danych historycznych dotyczących rotacji zatrudnienia w Grupie oraz danych statystycznych dotyczących odejść pracowniczych w branży,
- umieralność i prawdopodobieństwo dożycia przyjęto zgodnie z Tablicami Trwania Życia 2009, publikowanymi przez Główny Urząd Statystyczny, przyjmując, że populacja zatrudnionych w Grupie odpowiada średniej dla Polski pod względem umieralności (31 grudnia 2009: Tablicami Trwania Życia 2008),
- przyjęto normalny tryb przechodzenia pracowników na emeryturę, tj. dla mężczyzn – po ukończeniu 65 roku życia, a dla kobiet – po ukończeniu 60 roku życia, z wyjątkiem tych zatrudnionych, którzy według informacji dostarczonych przez Grupę spełnią warunki wymagane do skorzystania z prawa do przejścia na wcześniejszą emeryturę.

36.1 Zmiana stanu rezerw

W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie zmian stanu rezerw:

w tysiącach złotych	Rezerwa na rekultywację	Nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne	Rezerwa na Morskie Kopalnie Ropy ⁽²⁾	Pozostałe rezerwy ⁽³⁾	Razem
1 stycznia 2009 (dane przekształcone)	38.783	92.092	124.419	93.079	348.373
Zwiększenia w tym:	7.800	36.603	39.792	5.823	90.018
- zmiana struktury Grupy Kapitałowej	5.255	35	-	829	6.119
- różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	1.024	5	1.029
Rozwiązanie	(3.068)	(12.993)	(1.785)	(51.437)	(69.283)
Wykorzystanie w tym:	(14.115)	(17.008)	-	(24.031)	(55.154)
- zmiana struktury Grupy Kapitałowej	-	-	-	(8.587)	(8.587)
31 grudnia 2009 (dane przekształcone)	29.400 ⁽¹⁾	98.694	162.426	23.434	313.954
1 stycznia 2010	29.400	98.694	162.426	23.434	313.954
Zwiększenia w tym:	15.210	32.695	25.774	4.778	78.457
- różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	716	2	718
Rozwiązanie	(3.494)	(6.332)	(1.836)	(17.272)	(28.934)
Wykorzystanie	-	(17.228)	(14)	(5.295)	(22.537)
31 grudnia 2010	41.116	107.829	186.350	5.645	340.940

⁽¹⁾ W związku ze zbyciem przez Grupę Kapitałową LOTOS Czechowice S.A. na rzecz niepowiązanej strony trzeciej prawa wieczystego użytkowania gruntu oraz tytułem zwolnienia Grupy Kapitałowej LOTOS Czechowice S.A. z obowiązków wynikających z wszelkich decyzji administracyjnych bezpośrednio dotyczących tego terenu, część rezerwy utworzonej na rekultywację gruntów została rozwiązana w kwocie 3.068 tysięcy złotych a część wykorzystana w związku z przekazaniem nabywcy terenu należnego wynagrodzenia z tytułu wykonania przekazanych zobowiązań w kwocie 14.115 tysięcy złotych.

⁽²⁾ Na dzień 31 grudnia 2010 roku Zarząd spółki LOTOS Petrobaltic S.A. dokonał analizy kosztów niezbędnych do poniesienia w celu likwidacji Morskich Kopalni Ropy na obszarach górniczych B - 3 i B - 8, eksploatowanych także w latach poprzednich. W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, że koszty niezbędne do poniesienia w przyszłości na likwidację Morskich Kopalni Ropy na obszarach górniczych w okresie 2010 roku wzrosły z tytułu zmiany przewidywanych wydatków związanych ze zmianą cen o kwotę 8.906 tysięcy złotych (2009: 15.853 tysięcy złotych) oraz upływ czasu i związaną z nim zmianę wartości pieniądza w czasie o kwotę 8.038 tysięcy złotych odniesioną w ciężar kosztów finansowych roku 2010 (2009: 7.048 tysięcy złotych).

Spółka LOTOS Exploration and Production Norge AS na dzień bilansowy 31 grudnia 2010 roku ujęła rezerwę na przyszłe koszty likwidacji Morskich Kopalni Ropy na złożu YME w wysokości 64.400 tysięcy NOK (co stanowi równowartość 32.657 tysięcy złotych według średniego kursu NOK ustalonego przez NBP na dzień 31 grudnia 2010 roku). Planowany termin likwidacji aktywów trwałych Morskich Kopalni Ropy na złożu YME i rekultywacji terenu przypada na rok 2021. W stosunku do stanu rezerwy ustalonej na dzień 31 grudnia 2009 roku, wynoszącej 48.202 tysięcy NOK (23.841 tysięcy złotych według średniego kursu ustalonego przez NBP na dzień 31 grudnia 2009 roku), nastąpił wzrost rezerwy o doszacowanie przyszłych kosztów o kwotę 12.129 tysiące NOK (6.151 tysięcy złotych według kursu ustalonego dla NOK przez NBP na dzień 31 grudnia 2010 roku) oraz o dyskonto prezentujące szacunek zmiany wartości pieniądza w czasie w wysokości 4.097 tysięcy NOK (2.078 tysięcy złotych według kursu ustalonego dla NOK przez NBP na dzień 31 grudnia 2010 roku). Zmniejszenie wartości rezerwy nastąpiło z tytułu rzeczywistego wykorzystania o kwotę 27 tysiące NOK (14 tysięcy złotych według kursu ustalonego dla NOK przez NBP na dzień 31 grudnia 2010 roku).

Na zmianę wartości rezerwy wpłynęło również jej rozwiązanie o kwotę naliczonego i odprowadzonego na konto bankowe Funduszu Likwidacyjnego Zakładu Górniczego odpisu (tworzonego zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 1994 roku - Prawo Geologiczne i Górnicze oraz Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 24 czerwca 2002 roku). Za rok 2010 kwota ta dla złoża B - 3 i B - 8 wyniosła łącznie: 1.836 tysięcy złotych (2009: 1.485 tysięcy złotych). Na dzień 31 grudnia 2010 roku rezerwa na likwidację zakładu górniczego Morskich Kopalni Ropy B - 3 i B - 8 wyniosła łącznie 153.963 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 138.585 tysięcy złotych), zaś wartość dotyczącego jej aktywa wyniosła 82.901 tysiące złotych na dzień 31 grudnia 2010 roku (31 grudnia 2009: 83.311 tysiące złotych).

⁽³⁾ na pozycję pozostałych rezerw składają się pozycje zaprezentowane w poniższej tabeli:

w tysiącach złotych	Rezerwa na RN „GLIMAR”	Rezerwa na Energobaltic	Fundusz Celowy ⁽⁶⁾	Rezerwa na ryzyko gospodarcze	Rezerwa na restrukturyzację	Pozostałe	Razem
1 stycznia 2009	15.853	26.073	2.134	22.061	1.000	25.958	93.079
Zwiększenia, w tym:	-	-	-	459	1.464	3.900	5.823
- zmiana struktury Grupy Kapitałowej	-	-	-	-	-	829	829

- różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	-	-	-	5	5
Rozwiązanie	(15.853) ⁽⁴⁾	(26.073) ⁽⁵⁾	-	(2.400)	-	(7.111)	(51.437)
Wykorzystanie, w tym:	-	-	(671)	(7.820)	-	(15.540)	(24.031)
- zmiana struktury Grupy kapitałowej	-	-	-	(7.361)	-	(1.226)	(8.587)
31 grudnia 2009	-	-	1.463	12.300	2.464	7.207	23.434
1 stycznia 2010	-	-	1.463	12.300	2.464	7.207	23.434
Zwiększenia w tym:	-	-	1.000	-	-	3.778	4.778
- różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	-	-	-	2	2
Rozwiązanie	-	-	-	(12.103)	(1.028)	(4.141)	(17.272)
Wykorzystanie	-	-	(1.966)	-	(292)	(3.037)	(5.295)
31 grudnia 2010	-	-	497	197	1.144	3.807	5.645

⁽⁴⁾ Grupa LOTOS S.A. podpisała z Rafinerią Nafty „GLIMAR” S.A. umowy pożyczkowe na finansowanie działalności operacyjnej i inwestycyjnej, w tym w szczególności inwestycji Hydrokompleks Glimar, w łącznej kwocie 90 milionów złotych. Do dnia 31 grudnia 2004 roku Grupa LOTOS S.A. wypłaciła Rafinerii Nafty „GLIMAR” S.A. środki pieniężne wynikające z podpisanych umów w wysokości 48 milionów złotych. W dniu 19 stycznia 2005 roku Sąd Rejonowy w Nowym Sączu ogłosił upadłość Rafinerii Nafty „GLIMAR” S.A. w Gorlicach. Aktywa z tytułu udzielonych pożyczek według stanu na dzień 31 grudnia 2010 roku oraz 31 grudnia 2009 roku są objęte odpisem w pełnej wysokości. Grupa LOTOS S.A. posiadała również rezerwę na pozostałe zobowiązania wynikające z powyższych umów w wysokości: 15.853 tysięcy złotych, która w ciągu roku zakończony 31 grudnia 2009 roku została rozwiązana.

⁽⁵⁾ W związku z połączeniem, o którym mowa w **Nocie 20** Dodatkowych informacji i objaśnień spółka LOTOS Petrobaltic S.A. rozwiązała rezerwę na ryzyko gospodarcze. Rozwiązanie rezerwy obejmującej wiarytelności wynikające z umowy pożyczki udzielonej przez spółkę Stablewood Power Ventures (Władysławowo) Ltd. spółce Energobaltic Sp. z o.o. oraz nominalną wartość udziałów posiadanych przez Stablewood Power Ventures (Władysławowo) Ltd. w spółce Energobaltic Sp. z o.o., zostało odniesione w przychody finansowe.

⁽⁶⁾ W dniu 28 czerwca 2010 roku Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Grupy LOTOS S.A. podjęło uchwałę w sprawie podziału wyniku za 2009 rok. Zgodnie z treścią uchwały część zysku netto Spółki w kwocie 1.000 tysięcy złotych zostało przeznaczony na fundusz celowy Spółki przeznaczony na finansowanie przez Grupę LOTOS S.A. przedsięwzięć społecznych. Spółka tworzy rezerwę na Fundusz Celowy w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych. W roku zakończonym 31 grudnia 2010 roku Spółka wykorzystwała środki z funduszu w kwocie 1.966 tysięcy złotych (2009: 671 tysięcy złotych).

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

37. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe bierne, pozostałe zobowiązania

37.1 Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe bierne

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009 (dane przekształcone)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	1.832.545	893.737
Zobowiązania budżetowe inne niż podatek dochodowy od osób prawnych	759.184	670.275 ⁽¹⁾
Fundusze specjalne	21.871	19.054
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	13.052	17.346
Rozliczenia międzyokresowe kosztów	137.281	112.558
Przychody przyszłych okresów, w tym:	48.315	46.195
- z tytułu dotacji	40.012	40.343
- inne	8.303	5.852
Zobowiązania inwestycyjne	139.530	109.708
Zobowiązania wobec ubezpieczycieli	22.201	15.717
Pozostałe zobowiązania	26.938	58.194
Zobowiązania związane z aktywami przeznaczonymi do sprzedaży	173 ⁽²⁾	-
Razem	3.001.090	1.942.784
Część długoterminowa	40.141	52.130
Część krótkoterminowa	2.960.776	1.890.654
Zobowiązania związane z aktywami przeznaczonymi do sprzedaży	173	-

⁽¹⁾ Wartość zobowiązań budżetowych innych niż podatek dochodowy od osób prawnych na dzień 31 grudnia 2009 roku została pomniejszona o należności z tytułu naliczonej opłaty paliwowej przy imporcie oleju napędowego i sprzedaży paliw w kwocie 22.644 tysięcy złotych. Do końca 2010 roku Spółka otrzymała z urzędu celnego zwrot opłaty paliwowej nienależnie zapłaconej od sprzedaży paliw oraz importu oleju napędowego.

⁽²⁾ Dotyczy spółki „PLASTEKOL Organizacja Odzysku” S.A., patrz **Nota 22** Dodatkowych informacji i objaśnień.

Transakcje z podmiotami powiązanymi przedstawione są w **Nocie 39.1** Dodatkowych informacji i objaśnień.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są nieoprocentowane i zazwyczaj rozliczane w terminach w przedziale 3 - 60 dni. Pozostałe zobowiązania są nieoprocentowane, ze średnim 3 miesięcznym terminem płatności. Kwota wynikająca z różnicy pomiędzy zobowiązaniami a należnościami z tytułu podatku od towarów i usług jest płacona właściwym władzom podatkowym w okresach miesięcznych. Zobowiązania z tytułu odsetek są zazwyczaj rozliczane w okresach 1 miesięcznych w ciągu całego roku obrotowego.

Zgodnie z art. 8 ustawy o podatku akcyzowym z dnia 6 grudnia 2008 roku (Dz. U. Nr 3 poz. 11/2008) obowiązek podatkowy powstaje m.in. w momencie wyprowadzenia wyrobów akcyzowych zharmonizowanych ze składu podatkowego. Jednostka Dominująca oraz niektóre spółki w Grupie posiadają zarejestrowane

składy podatkowe, w których wyroby akcyzowe zharmonizowane są objęte procedurą zawieszenia poboru akcyzy i mogą być poddane czynnościom zgodnie z warunkami w ustawie o podatku akcyzowym.

37.2 Pozostałe zobowiązania finansowe

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych:	279.807	236.371
- swap towarowy (surowce i produkty naftowe)	3.517	-
- futures (emisja CO ₂)	463	675
- forwardy i spoty walutowe	41.654	12.798
- terminowe transakcje stopy procentowej (FRA)	340	-
- swap procentowy (IRS)	227.897	219.720
- swap walutowy	5.936	3.178
Zobowiązania z tytułu leasingu	74.255	83.149
Razem zobowiązania finansowe	354.062	319.520
Zobowiązania długoterminowe	179.096	300.389
Zobowiązania krótkoterminowe	174.966	19.131

Na dzień 31 grudnia 2010 roku ujemna wycena instrumentów finansowych z tytułu umów hedgingu obowiązkowego, na których ustanowiono cesję tytułem zabezpieczenia kredytu, o którym mowa w **Nocie 34** Dodatkowych informacji i objaśnień, wyniosła 120.822 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 159.689 tysiące złotych).

37.3 Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego

w tysiącach złotych	Minimalne opłaty leasingowe		Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	
	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Nie dłużej niż jeden rok	21.115	24.700	2.696	2.845
Od 1 roku do 5 lat	86.070	114.101	32.774	23.822
Powyżej 5 lat	51.762	74.222	38.785	56.482
Razem	158.947	213.023	74.255	83.149
Minus przyszłe obciążenia finansowe	(84.692)	(129.874)	-	-
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	74.255	83.149	74.255	83.149
Część długoterminowa			71.559	80.304
Część krótkoterminowa			2.696	2.845

Grupa na podstawie umów leasingu finansowego użytkuje głównie aktywa związane z taborom kolejowym.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

38. Zobowiązania warunkowe

38.1 Zobowiązania warunkowe z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji oraz weksli

Zobowiązania warunkowe z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji

31 grudnia 2010 roku (w tysiącach złotych)	Wartość udzielonych zobowiązań warunkowych w walucie	Waluta zobowiązań warunko- wego	Wartość udzielonych zobowiązań warunkowych w PLN ⁽¹⁾	Data obowiązania zobowiązania warunkowego	Bank lub inna instytucja udzielająca zobowiązania warunkowego	Rodzaj udzielonego zobowiązania warunkowego/ informacja o dłużniku
Zobowiązania warunkowe udzielone/ zlecone przez Grupę LOTOS S.A.						
VITOL S.A.	9.130	USD	27.062	2011-01-15 ⁽²⁾	Deutsche Bank S.A.	Akredytywa stand-by
Pozostałe (każde poniżej 1.000 tysięcy złotych)	734	PLN	734	-	-	Gwarancje bankowe
Pozostałe (każde poniżej 1.000 tysięcy złotych)	169	EUR	669	-	-	Gwarancje bankowe
Pozostałe (każde poniżej 1.000 tysięcy złotych)	36	USD	107	-	-	Gwarancje bankowe
Razem zobowiązania warunkowe udzielone/ zlecone przez Grupę LOTOS S.A.			28.572			
Zobowiązania warunkowe udzielone/ zlecone przez spółki z Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A.						
Rząd Norweski	-	-	-	bezterminowo	LOTOS Petrobaltic S.A.	Gwarancja za działania LOTOS Exploration and Production Norge AS w zakresie poszukiwań i wydobycia na norweskim szelfie kontynentalnym
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	25.056 ⁽³⁾	PLN	25.056	2015-02-20	Bank Pekao S.A.	Gwarancja bankowa
Pozostałe, w tym:	15.975	PLN	15.975	-	-	-
z tytułu gwarancji bankowych	5.614	PLN	5.614	-	-	-
z tytułu gwarancji bankowych dobrego wykonania umowy	10.361	PLN	10.361	-	-	-
Pozostałe (EUR)	143	EUR	566	-	-	-
Razem pozostałe zobowiązania warunkowe udzielone/ zlecone przez spółki z Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A.			41.597			
RAZEM GRUPA			70.169			

(1) zobowiązania warunkowe w walucie przeliczone wg kursów średnich NBP z dnia 31 grudnia 2010 roku.

(2) zobowiązania warunkowe wygasły po terminie obowiązywania.

(3) gwarancja bankowa stanowi zabezpieczenie pożyczki z dnia 29 czerwca 2007 roku zawartej przez LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o. z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na kwotę 35.000 tysięcy złotych.

31 grudnia 2009 roku (w tysiącach złotych)	Wartość udzielonych zobowiązań warunkowych w walucie	Waluta zobowiązania warunkowego	Wartość udzielonych zobowiązań warunkowych w PLN ⁽¹⁾	Data obowiązywania zobowiązania warunkowego	Bank lub inna instytucja udzielająca zobowiązania warunkowego	Rodzaj udzielonego zobowiązania warunkowego/ informacja o dłużniku
Beneficjent						
Zobowiązania warunkowe udzielone/ zlecone przez Grupę LOTOS S.A.						
Naczelnik Urzędu Celnego w Pruszkowie	1.500	PLN	1.500	26-02-2010 ⁽²⁾	Bank PKO BP S.A.	Gwarancja bankowa
TOTAL DEUTSCHLAND GmbH	10.500 ⁽³⁾	USD	29.928	29-01-2010 ⁽³⁾	Deutsche Bank Polska S.A.	Gwarancja bankowa zapłaty
TOTAL DEUTSCHLAND GmbH	10.500	USD	29.928	31-01-2010 ⁽⁴⁾	Bank Pekao S.A.	Gwarancja bankowa zapłaty
Gunvor International B.V.	852 ⁽⁵⁾	USD	2.428	15-01-2010 ⁽⁴⁾	Deutsche Bank Polska S.A.	Akredytywa dokumentowa – zabezpieczenie kontraktu
Gunvor International B.V.	8.800	USD	25.083	15-02-2010 ⁽⁴⁾	Bank Pekao S.A.	Akredytywa stand-by – zabezpieczenie kontraktu
Naczelnik Urzędu Celnego w Pruszkowie	16.000	PLN	16.000	26-02-2010 ⁽⁶⁾	Bank PKO BP S.A.	Gwarancja bankowa
Naczelnik Urzędu Celnego w Pruszkowie	1.700	PLN	1.700	2010-07-15 ⁽⁴⁾	Bank PKO BP S.A.	Gwarancja bankowa
Naczelnik Urzędu Celnego w Pruszkowie	3.300	PLN	3.300	2010-07-15 ⁽⁴⁾	Bank PKO BP S.A.	Gwarancja bankowa
Naczelnik Urzędu Celnego w Pruszkowie	5.000	PLN	5.000	2010-07-15 ⁽⁴⁾	Bank PKO BP S.A.	Gwarancja bankowa
Pozostałe (każde poniżej 1.000 tysięcy złotych)	550	PLN	550	-	-	Gwarancje bankowe
Pozostałe (każde poniżej 1.000 tysięcy złotych)	123	EUR	505	-	-	Gwarancje bankowe
Pozostałe (każde poniżej 1.000 tysięcy złotych)	36	USD	103	-	-	Gwarancje bankowe
Razem zobowiązania warunkowe udzielone/ zlecone przez Grupę LOTOS S.A.			116.025			

Zobowiązania warunkowe udzielone/ zlecone przez spółki z Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A.

Rząd Norweski	-	-	-	bezzwrotnie	LOTOS Petrolbaltic S.A.	Gwarancja za działania LOTOS Exploration and Production Norge AS w zakresie poszukiwań i wydobycia na norweskim szelfie kontynentalnym
---------------	---	---	---	-------------	-------------------------	--

Narodowy

Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	31.556 (7) PLN	31.556	2015-02-20	Bank Pekao S.A.	Gwarancja bankowa
Pozostałe, w tym:	13.177 PLN	13.177	-	-	-
z tytułu gwarancji bankowych	1.185 PLN	1.185	-	-	-
z tytułu gwarancji bankowych dobrego wykonania umowy	10.415 PLN	10.415	-	-	-
Pozostałe (EUR)	253 EUR	1.039	-	-	-
Razem pozostałe zobowiązania warunkowe udzielone/ zlecone przez spółki z Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A.		45.772			
RAZEM GRUPA		161.797			

(1) zobowiązania warunkowe w walucie przeliczone wg kursów średnich NBP z dnia 31 grudnia 2009 roku.

(2) pierwotny termin ważności gwarancji obowiązywał do dnia 31 grudnia 2009 roku, następnie wydłużonym do dnia 30 września 2010 roku oraz z dniem 20 listopada 2009 roku przedłużony po raz kolejny termin ważności gwarancji bankowej, który miał obowiązywać do dnia 31 października 2010 roku. W związku z upływem terminu ważności zabezpieczenia akcyzowego, oryginał gwarancji został zwrócony i zobowiązanie z dniem 26 lutego 2010 roku przestało obowiązywać.

(3) z dniem 1 sierpnia 2009 roku wprowadzono zmianę kwoty gwarancji z 18.000 tysięcy USD na 10.500 tysięcy USD. Gwarancja wygasła z dniem upływu terminu ważności.

(4) gwarancja, akredytywa wygasła z dniem upływu terminu ważności.

(5) akredytywa dokumentowa wystawiona na kwotę 7.150 tysięcy USD.

(6) termin ważności gwarancji miał obowiązywać do dnia 30 września 2010 roku. W związku z upływem terminu ważności zabezpieczenia akcyzowego, oryginał gwarancji został zwrócony i zobowiązanie z dniem 26 lutego 2010 roku przestało obowiązywać.

(7) gwarancja bankowa stanowi zabezpieczenie pożyczki z dnia 29 czerwca 2007 roku zawartej przez LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o. z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na kwotę 35.000 tysięcy złotych.

Zobowiązania warunkowe z tytułu wystawionych weksli

31 grudnia 2010 roku (w tysiącach złotych)					
Podmiot, któremu został wystawiony weksel	Wysokość wystawionego weksla/(i) w walucie	Waluta wystawionego weksla/(i)	Wysokość wystawionego weksla/(i) w PLN ⁽¹⁾	Data obowiązywania weksla/(i)	Rodzaj
Weksle wystawione przez Grupę LOTOS S.A.					
Naczelnik Urzędu Celnego w Gdańsku	240.000	PLN	240.000	2011-08-19	Zabezpieczenie ryczałtowe zobowiązania podatkowego na kwotę 800.000 tysięcy złotych
PKO BP S.A.	200.000	PLN	200.000	2011-08-25 ⁽²⁾	Zabezpieczenie kredytu
Razem weksle wystawione przez Grupę LOTOS S.A.			440.000		
Weksle wystawione przez spółki z Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A.					
Naczelnik Urzędu Celnego w Gdańsku	10.000	PLN	10.000	2011-04-30	Zabezpieczenie zobowiązania podatkowego
Naczelnik Urzędu Celnego w Gdańsku	5.000	PLN	5.000	2011-02-28 ⁽³⁾	Zabezpieczenie zobowiązania podatkowego
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	1.500	PLN	1.500	2012-09-30	Zabezpieczenie dofinansowania
Naczelnik Urzędu Celnego w Gdańsku	7.000	PLN	7.000	2012-02-29 ⁽⁴⁾	Zabezpieczenie akcyzowe
BRE Bank S.A.	30.000	PLN	30.000	2012-03-15 ⁽⁵⁾	Zabezpieczenie kredytu

PKO BP S.A.	100.000	PLN	100.000	2011-04-16 ⁽⁶⁾	Zabezpieczenie kredytu
Naczelnik Urzędu Celnego w Bielsku-Białej	13.174	PLN	13.174	2011-06-30	Zabezpieczenie akcyzowe generalne dotyczące przemieszczania wyrobów akcyzowych pomiędzy składami podatkowymi w procedurze zawieszono poboru akcyzy
Bank Polska Kasa Opieki S.A.	200.000	PLN	200.000	- ⁽⁷⁾	Zabezpieczenie kredytu
Stablewood Power Ventures (Władysławowo) Ltd.	13.000	USD	38.533	2013-06-30 ⁽⁸⁾	Zabezpieczenie zobowiązań pieniężnych z tytułu nabycia udziałów i wierzytelności
Bank Ochrony Środowiska S.A.	27.413	PLN	27.413	2016-06-30	Zabezpieczenie zobowiązań wynikających z umów kredytowych
Bank Ochrony Środowiska S.A.	9.490	PLN	9.490	2016-12-20	Zabezpieczenie zobowiązań wynikających z umów kredytowych
BRE BANK S.A.	20.000	PLN	20.000	2011-06-15	Zabezpieczenie zobowiązań wynikających z umów kredytowych
Millennium Leasing Sp. z o.o.	11.192 ⁽⁹⁾	EUR	44.324 ⁽¹⁰⁾	-	Zabezpieczenie zobowiązań wynikających z umów leasingu
NORDEA FINANCE POLSKA S.A.	18.582 ⁽⁹⁾	EUR	73.590 ⁽¹¹⁾	-	Zabezpieczenie zobowiązań wynikających z umów leasingu
Pozostałe (każdy poniżej 1.000 tysięcy złotych)	1.490	PLN	1.490	-	-
Razem weksle wystawione przez spółki z Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A.			581.514		
RAZEM GRUPA			1.021.514		

⁽¹⁾ zobowiązania warunkowe w walucie przeliczone wg kursów średnich NBP z dnia 31 grudnia 2010 roku.

⁽²⁾ z dniem 25 sierpnia 2010 roku wprowadzono aneksem do umowy limitu kredytowego zmianę terminu obowiązywania do dnia 25 sierpnia 2011 roku oraz zmieniono kwotę limitu kredytowego z 250.000 tysięcy złotych na 200.000 tysięcy złotych.

⁽³⁾ zobowiązanie warunkowe wygasło po terminie obowiązywania.

⁽⁴⁾ został przedłużony do dnia 29 lutego 2012 roku, pierwotny termin obowiązywania do dnia 28 lutego 2011 roku.

⁽⁵⁾ termin obowiązywania został przedłużony do dnia 15 marca 2012 roku.

⁽⁶⁾ termin obowiązywania został przedłużony do dnia 16 kwietnia 2011 roku.

⁽⁷⁾ umowa kredytowa z dnia 15 listopada 2010 roku.

⁽⁸⁾ termin płatności ostatniej raty ceny nabycia udziałów i wierzytelności od Stablewood Power Ventures (Władysławowo) Ltd.

⁽⁹⁾ wartość przedmiotu leasingu.

⁽¹⁰⁾ na dzień 31 grudnia 2010 roku wartość zobowiązania z tytułu zapłaconych zaliczek wyniosła 14.959 tysięcy złotych.

⁽¹¹⁾ na dzień 31 grudnia 2010 roku wartość zobowiązania z tytułu zapłaconych zaliczek wyniosła 43.381 tysięcy złotych.

31 grudnia 2009 roku (w tysiącach złotych)					
Podmiot, któremu został wystawiony weksel	Wysokość wystawionego weksla(i) w walucie	Waluta wystawionego weksla(i)	Wysokość wystawionego weksla(i) w PLN ⁽¹⁾	Data obowiązywania weksla(i)	Rodzaj
Weksle wystawione przez Grupę LOTOS S.A.					
Naczelnik Urzędu	200.000	PLN	200.000	2010-07-08 ⁽²⁾	Zabezpieczenie zobowiązania

Celnego w Gdańsku					podatkowego
Naczelnik Urzędu Celnego w Gdańsku	200.000	PLN	200.000	2010-07-06 ⁽²⁾	Zabezpieczenie zobowiązania podatkowego
Naczelnik Urzędu Celnego w Gdańsku	400.000	PLN	400.000	2011-01-13 ⁽³⁾	Zabezpieczenie zobowiązania podatkowego
PKO BP S.A.	250.000	PLN	250.000	2010-08-25	Zabezpieczenie kredytu
Razem weksle wystawione przez Grupę LOTOS S.A.			1.050.000		
Weksle wystawione przez spółki z Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A.					
Naczelnik Urzędu Celnego w Gdańsku	10.000	PLN	10.000	2010-04-30 ⁽²⁾	Zabezpieczenie zobowiązania podatkowego
Naczelnik Urzędu Celnego w Gdańsku	5.000	PLN	5.000	2011-02-28	Zabezpieczenie zobowiązania podatkowego
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	1.500	PLN	1.500	2012-09-30	Zabezpieczenie dofinansowania
Nafta Polska S.A.	9.000	PLN	9.000	2010-01-19 ⁽⁴⁾	Zabezpieczenie realizacji umowy
Minister Gospodarki	5.675	PLN	5.675	2010-03-31 ⁽⁵⁾	Zabezpieczenie realizacji umowy
PKO BP S.A.	11.000	PLN	11.000	2012-06-30 ⁽⁶⁾	Zabezpieczenie kredytu
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	4.181	PLN	4.181	2011-03-30 ⁽⁷⁾	Zabezpieczenie pożyczki
Nordea Bank Polska S.A.	50.000	PLN	50.000	- ⁽⁸⁾	Zabezpieczenie kredytu obrotowego w rachunku bieżącym
Nordea Bank Polska S.A.	100.000	PLN	100.000	- ⁽⁹⁾	Zabezpieczenie kredytu obrotowego odnawialnego, gwarancji bankowych i akredytyw
Stablewood Power Ventures (Władysławowo) Ltd.	13.000	USD	37.054	2013-06-30 ⁽¹⁰⁾	Zabezpieczenie zobowiązań pieniężnych z tytułu nabycia udziałów i wierzytelności
Bank Ochrony Środowiska S.A.	27.413	PLN	27.413	2016-06-30	Zabezpieczenie zobowiązań wynikających z umów kredytowych
Bank Ochrony Środowiska S.A.	9.490	PLN	9.490	2016-12-20	Zabezpieczenie zobowiązań wynikających z umów kredytowych
NORDEA FINANCE POLSKA S.A.	18.582 ⁽¹¹⁾	EUR	76.339 ⁽¹²⁾	-	Zabezpieczenie zobowiązań wynikających z umów leasingu
Pozostałe (do kwoty 1.000 tysięcy złotych)	1.716	PLN	1.716	-	-
Razem weksle wystawione przez spółki z Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A.			348.368		
RAZEM GRUPA			1.398.368		

⁽¹⁾ zobowiązania warunkowe w walucie przeliczone wg kursów średnich NBP z dnia 31 grudnia 2009 roku.

⁽²⁾ zobowiązania warunkowe wygasły po terminie obowiązywania.

⁽³⁾ w dniu 16 listopada 2010 roku weksel został zwrócony do Grupy LOTOS S.A., Spółka wycofała przedmiotowe zabezpieczenie akcyzowe w formie opisanego weksla w związku z uzyskaniem akcyzowego

zabezpieczenia ryczałtowego.

(4) w dniu 16 lutego 2010 roku spółka LOTOS Jasło S.A. otrzymała zwrot dziewięciu weksli in blanco wystawionych na rzecz Nafty Polskiej S.A.

(5) w dniu 15 czerwca 2010 roku spółka LOTOS Jasło S.A. otrzymała zwrot weksla in blanco.

(6) w dniu 22 lipca 2010 roku spółka LOTOS Jasło S.A. otrzymała zwrot weksli in blanco w konsekwencji rozwiązania z dniem 27 maja 2010 roku umowy kredytowej z PKO BP S.A.

(7) na dzień 30 września 2010 roku pożyczka została spłacona, w dniu 29 listopada 2010 roku weksel został zwrócony.

(8) limit został udzielony na okres od dnia 19 maja 2009 roku do dnia 18 listopada 2010 roku, weksel został zwrócony.

(9) limit został udzielony na okres od dnia 19 maja 2009 roku do dnia 18 listopada 2010 roku, weksel został zwrócony.

(10) termin płatności ostatniej raty ceny nabycia udziałów i wierzytelności od Stablewood Power Ventures (Władysławowo) Ltd.

(11) wartość przedmiotu leasingu.

(12) na dzień 31 grudnia 2009 roku wartość zobowiązania z tytułu zapłaconych zaliczek wyniosła 25.764 tysięcy złotych.

Pozostałe istotne zmiany zobowiązań warunkowych

1. W dniu 24 lipca 2009 roku postanowieniem Sądu Rejonowego w Katowicach dokonano wpisu w rejestrze zastawów na zapasach spółki LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o. stanowiące prawne zabezpieczenie spłaty całej kwoty kredytu udzielonego przez Bank Pekao S.A., tj. 30.000 tysięcy złotych wraz z cesją polisy ubezpieczeniowej zgodnie z aneksem do umowy kredytu. Dnia 1 kwietnia 2010 roku Sąd Rejonowy w Katowicach na wniosek spółki i za zgodą banku dokonał wykreślenia opisanego powyżej zastawu.
2. W dniu 8 stycznia 2010 roku uwzględniając zapisy umowy kredytu inwestycyjnego z dnia 14 grudnia 2006 roku, postanowieniem Sądu Rejonowego w Katowicach dokonano wpisu w rejestrze zastawów na zbiorze rzeczy ruchomych spółki LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o. na instalacji do produkcji estrów metylowych kwasów tłuszczowych (FAME) do kwoty 113.546 tysięcy złotych.
3. W dniu 11 lutego 2010 roku postanowieniem Sądu Rejonowego w Katowicach dokonano wpisu w rejestrze zastawów na zbiorze zapasów spółki LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o. do kwoty 45.000 tysięcy złotych. Zastaw ten stanowi zabezpieczenie kredytu w rachunku bieżącym w Banku Pekao S.A. w Warszawie z dnia 4 lutego 2010 roku na kwotę limitu kredytowego według umowy 30.000 tysięcy złotych.
4. W dniu 12 grudnia 2001 roku spółka LOTOS Petrobaltic S.A. złożyła oświadczenie wobec Banku Ochrony Środowiska S.A. (zwanego w dalszej części opisu „Bankiem”), zmienione oświadczeniem wspólników z dnia 6 listopada 2006 roku, w związku z kredytami udzielonymi spółce Energobaltic Sp. z o.o. („Energobaltic”) przez Bank na podstawie następujących umów: (i) umowy o kredyt inwestycyjny zawartej w dniu 11 września 2001 roku, oraz (ii) umowy o kredyt inwestycyjny preferencyjny związany z ochroną środowiska zawartej w dniu 11 września 2001 roku, na mocy którego LOTOS Petrobaltic S.A. zobowiązał się do (aktualnie obowiązujące warunki):
  - przeznaczenia na podwyższenie kapitału własnego Energobaltic Sp. z o.o. zysku netto w kwocie nieprzekraczającej w poszczególnych latach wartości założonych w ostatecznej projekcji finansowej finansowanego projektu zatwierdzonej przez Bank,
  - niezbywania i nieobciążania udziałów w Energobaltic Sp. z o.o. bez uprzedniej zgody Banku, przy czym ewentualny brak zgody Banku uzasadniony musi być ważnymi powodami.

Niewykonanie Zobowiązania Wspólników może spowodować wypowiedzenie przez Bank wyżej wymienionych umów kredytowych. Jednocześnie LOTOS Petrobaltic S.A. zostanie zwolniony ze Zobowiązania Wspólników, gdy zostaną spełnione obydwa poniższe warunki:

- LOTOS Petrobaltic S.A. przedłoży Bankowi i Energobaltic Sp. z o.o. pisemne zawiadomienie o rozpoczęciu produkcji ropy ze złoża ropy naftowej B - 8, a po okresie pierwszych trzech miesięcy produkcji ze złoża B - 8, LOTOS Petrobaltic S.A. w ten sam sposób potwierdzi spełnienie się prognozy szacowanych ilości gazu w złożu zawartej w prognozie dostaw gazu z dnia 7 grudnia 2005 roku złożonej przez Energobaltic Sp. z o.o. w Banku,
- sytuacja ekonomiczno - finansowa Energobaltic Sp. z o.o. nie zagraża terminowej spłacie kredytów.

Pozostałe istotne zmiany zobowiązań warunkowych

1. W dniu 24 lipca 2009 roku postanowieniem Sądu Rejonowego w Katowicach dokonano wpisu w rejestrze zastawów na zapasach spółki LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o. stanowiące prawne zabezpieczenie spłaty całej kwoty kredytu udzielonego przez Bank Pekao S.A., tj. 30.000 tysięcy złotych wraz z cesją polisy ubezpieczeniowej zgodnie z aneksem do umowy kredytu. Dnia 1 kwietnia 2010 roku Sąd Rejonowy w Katowicach na wniosek spółki i za zgodą banku dokonał wykreślenia opisanego powyżej zastawu.
2. W dniu 8 stycznia 2010 roku uwzględniając zapisy umowy kredytu inwestycyjnego z dnia 14 grudnia 2006 roku, postanowieniem Sądu Rejonowego w Katowicach dokonano wpisu w rejestrze zastawów na zbiorze rzeczy ruchomych spółki LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o. na instalacji do produkcji estrów metylowych kwasów tłuszczowych (FAME) do kwoty 113.546 tysięcy złotych.
3. W dniu 11 lutego 2010 roku postanowieniem Sądu Rejonowego w Katowicach dokonano wpisu w rejestrze zastawów na zbiorze zapasów spółki LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o. do kwoty 45.000 tysięcy złotych. Zastaw ten stanowi zabezpieczenie kredytu w rachunku bieżącym w Banku Pekao S.A. w Warszawie z dnia 4 lutego 2010 roku na kwotę limitu kredytowego według umowy 30.000 tysięcy złotych.
4. W dniu 12 grudnia 2001 roku spółka LOTOS Petrobaltic S.A. złożyła oświadczenie wobec Banku Ochrony Środowiska S.A. (zwanego w dalszej części opisu „Bankiem”), zmienione oświadczeniem wspólników z dnia 6 listopada 2006 roku, w związku z kredytami udzielonymi spółce Energobaltic Sp. z o.o. („Energobaltic”) przez Bank na podstawie następujących umów: (i) umowy o kredyt inwestycyjny zawartej w dniu 11 września 2001 roku, oraz (ii) umowy o kredyt inwestycyjny preferencyjny związany z ochroną środowiska zawartej w dniu 11 września 2001 roku, na mocy którego LOTOS Petrobaltic S.A. zobowiązał się do (aktualnie obowiązujące warunki):
  - przeznaczenia na podwyższenie kapitału własnego Energobaltic Sp. z o.o. zysku netto w kwocie nieprzekraczającej w poszczególnych

latach wartości założonych w ostatecznej projekcji finansowej finansowanego projektu zatwierdzonej przez Bank,

- niezbywania i nieobciążania udziałów w Energobaltic Sp. z o.o. bez uprzedniej zgody Banku, przy czym ewentualny brak zgody Banku uzasadniony musi być ważnymi powodami.

Niewykonanie Zobowiązania Wspólników może spowodować wypowiedzenie przez Bank wyżej wymienionych umów kredytowych. Jednocześnie LOTOS Petrobaltic S.A. zostanie zwolniony ze Zobowiązania Wspólników, gdy zostaną spełnione obydwa poniższe warunki:

- LOTOS Petrobaltic S.A. przedłoży Bankowi i Energobaltic Sp. z o.o. pisemne zawiadomienie o rozpoczęciu produkcji ropy ze złoża ropy naftowej B - 8, a po okresie pierwszych trzech miesięcy produkcji ze złoża B - 8, LOTOS Petrobaltic S.A. w ten sam sposób potwierdzi spełnienie się prognozy szacowanych ilości gazu w złożu zawartej w prognozie dostaw gazu z dnia 7 grudnia 2005 roku złożonej przez Energobaltic Sp. z o.o. w Banku,
- sytuacja ekonomiczno - finansowa Energobaltic Sp. z o.o. nie zagraża terminowej spłacie kredytów.

38.2 Warunkowe zobowiązania inwestycyjne

Na dzień 31 grudnia 2010 roku zobowiązania Spółki wynikające z podpisanych, istotnych umów dotyczących nakładów na rzeczowe aktywa trwałe (Program 10+) wynoszą 29,8 milionów złotych (31 grudnia 2009: 590 milionów złotych).

38.3 Uprawnienia do emisji dwutlenku węgla (CO₂)

Na dzień 31 grudnia 2010 roku oraz na dzień 31 grudnia 2009 roku w Grupie występowała nadwyżka przyznaných uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂) nad rzeczywistą emisją dwutlenku węgla (CO₂) (patrz **Nota 41** Dodatkowych informacji i objaśnień).

Z dniem 1 lipca 2008 roku Rada Ministrów w drodze rozporządzenia przyjęła Krajowy Plan Rozdziału Uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂) na lata 2008 - 2012 we wspólnotowym systemie handlu uprawnieniami do emisji dwutlenku węgla (CO₂) dla instalacji istniejących i zmienianych (Dz.U. Nr. 202 poz.1248 z dnia 14 listopada 2008 roku). Zgodnie z obowiązującym prawem wyżej wymienione uprawnienia na drugi okres rozliczeniowy (2008 - 2012) zostały rozdzielone bezpłatnie dla wszystkich instalacji objętych system handlu emisjami.

Łączna wielkość przyznanego średniorocznego limitu emisji dwutlenku węgla (CO₂) dla spółek Grupy w 2010 roku wyniosła 1.236 tysięcy ton, dodatkowo Grupa LOTOS S.A. zgodnie z decyzją Marszałka Województwa Pomorskiego z dnia 18 stycznia 2011 roku na rok 2010 otrzymała dodatkowe uprawnienia w liczbie 143 tysięcy ton dla elektrociepłowni. Łączna wysokość przyznanego limitu emisji dwutlenku węgla (CO₂) dla spółek Grupy na rok 2010 wyniosła 1.379 tysięcy ton.

Rzeczywista emisja dwutlenku węgla (CO₂) dla instalacji objętych w ramach Grupy rozporządzeniem za rok zakończony 31 grudnia 2010 roku wyniosła 1.171 tysięcy ton.

Na lata 2011 - 2012 zgodnie z rozporządzeniem Grupie przyznano średnioroczny limit emisji dwutlenku węgla (CO₂) w wysokości 1.228 tysięcy ton, dodatkowo Grupa LOTOS S.A. zgodnie z decyzjami Marszałka Województwa Pomorskiego z dnia 18 stycznia 2011 roku na rok 2011 i 2012 otrzymała uprawnienia w liczbie 143 tysięcy ton na każdy rok dla elektrociepłowni oraz otrzymała uprawnienia w liczbie 433 tysięcy ton dla rafinerii na rok 2011 i 2012. Łączna wysokość przyznanego limitu emisji dwutlenku węgla (CO₂) na każdy rok z przedziału 2011 - 2012 wynosi 1.804 tysięcy ton.

38.4 Informacje o istotnych postępowaniach toczących się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej i innych ryzykach Jednostki Dominującej lub jednostek od niej zależnych

Istotne postępowania przed organami administracji w związku z prowadzoną przez Jednostkę Dominującą działalnością

Postanowieniem Prezesa UOKiK z dnia 21 marca 2005 roku zostało wszczęte z urzędu postępowanie antymonopolowe w związku z podejrzeniem zawarcia przez Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A. w Płocku oraz Grupę LOTOS S.A. w Gdańsku porozumienia w sprawie jednoczesnego zakończenia produkcji i dystrybucji benzyny uniwersalnej U95. Zdaniem Zarządu Spółki, w związku z faktem kontynuacji produkcji i sprzedaży benzyny uniwersalnej U95 zarzuty UOKiK są bepodstawne i w kwietniu 2005 roku Zarząd wystosował wniosek o wydanie decyzji o nieistwierdzeniu stosowania przez Grupę LOTOS S.A. praktyki ograniczającej konkurencję.

W lipcu 2005 roku Spółka złożyła do Sądu Antymonopolowego zażalenie na postanowienie UOKiK w przedmiocie ograniczenia dostępu do części zebranego w sprawie materiału dowodowego. Niezależnie od złożonego zażalenia Spółka wystąpiła we wrześniu 2005 roku z kolejnym wnioskiem o wydanie decyzji o stwierdzenie niestosowania przez Grupę LOTOS S.A. praktyk monopolistycznych. W październiku 2005 roku wpłynęło kolejne postanowienie UOKiK w przedmiocie ograniczenia dostępu do części zebranego materiału dowodowego, na które Spółka złożyła do Sądu Antymonopolowego zażalenie. Sąd Okręgowy – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalił zażalenie. Na postanowienia w przedmiocie oddalenia zażaleń, Grupa LOTOS S.A. wniosła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie stosowne zażalenie, które zostały oddalone.

Postanowieniem z dnia 18 kwietnia 2007 roku ograniczono Grupie LOTOS S.A. na wniosek PKN ORLEN S.A. prawo wglądu do materiału dowodowego w postępowaniu antymonopolowym w postaci materiałów zgromadzonych w trakcie kontroli PKN ORLEN S.A. w Płocku w zakresie części załączników do protokołu kontroli biur w Płocku oraz ograniczono wgląd do protokołu kontroli biur w Warszawie i załączników. Tym samym Postanowieniem odmówiono uwzględnienia wniosku PKN ORLEN S.A. o ograniczenie prawa wglądu do materiału dowodowego w zakresie protokołu kontroli biur wnioskodawcy w Płocku. W dniu 26 kwietnia 2007 roku Grupa LOTOS S.A. złożyła zażalenie na Postanowienie ograniczające Grupie LOTOS S.A. prawo wglądu do materiału dowodowego. W dniu 9 maja 2007 roku Grupa LOTOS S.A. otrzymała Wezwanie UOKiK do udzielenia informacji dotyczących zmiany cen U95 i Pb95. Tego samego dnia Spółka

przesłała do UOKiK wymagane informacje. Dnia 2 sierpnia 2007 roku Grupa LOTOS S.A. wysłała pismo do UOKiK informujące o zakończeniu produkcji benzyny U95. W dniu 31 grudnia 2007 roku Prezes UOKiK nałożył na Grupę LOTOS S.A. karę w wysokości 1.000 tysięcy złotych. W związku z tym w dniu 17 stycznia 2008 roku do Sądu Okręgowego w Warszawie zostało złożone odwołanie od tej decyzji.

W dniu 23 września 2008 roku Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów przesłał odpowiedź Prezesa UOKiK na odwołanie Grupy LOTOS S.A. od decyzji Prezesa UOKiK. Prezes UOKiK w odpowiedzi na odwołanie Grupy LOTOS S.A. stwierdził, iż zarzuty Grupy LOTOS S.A., zarówno dotyczące przepisów materialnych, jak i formalnych, są bezzasadne i wniósł o oddalenie odwołania powoda w całości oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

W dniu 27 kwietnia 2010 roku Sąd odroczył wydanie wyroku do dnia 6 maja 2010 roku. W dniu 6 maja 2010 roku Sąd Okręgowy w Warszawie wydał wyrok oddalający odwołanie od decyzji UOKiK w sprawie postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu wynikającego z postanowienia Prezesa UOKiK z dnia 21 marca 2005 roku dotyczącego dystrybucji benzyny uniwersalnej U95, jednocześnie Sąd utrzymał w mocy kary nałożone przez UOKiK w wysokości 1.000 tysięcy złotych na Grupę LOTOS S.A. oraz 4.000 tysięcy złotych na PKN ORLEN S.A. W dniu 15 czerwca 2010 roku wpłynął wyrok o oddaleniu odwołania od decyzji Prezesa UOKiK. W dniu 28 czerwca 2010 roku Grupa LOTOS S.A. złożyła apelację od wyroku. W kolejnych okresach Grupa LOTOS S.A. i UOKiK odpowiedzieli na apelację PKN ORLEN S.A., natomiast PKN ORLEN S.A. i UOKiK odpowiedzieli na apelację Grupy LOTOS S.A. Sąd opublikował wyrok oddalający apelację Grupy LOTOS S.A. i PKN ORLEN S.A. w dniu 11 lutego 2011 roku. Spółka po zapoznaniu się z uzasadnieniem wyroku rozważyła wniesienie skargi kasacyjnej. Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego sprawa jest w toku.

Na ryzyko związane z przegraną ewentualnego sporu w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zostały utworzone rezerwy na potencjalne zobowiązania w wysokości 1.000 tysięcy złotych. W dniu 10 marca 2011 roku Spółka zapłaciła zobowiązanie wynikające z wyroku z dnia 11 lutego 2011 roku w kwocie 1.000 tysięcy złotych.

Istotne postępowania przed organami administracji w związku z działalnością prowadzoną przez LOTOS Czechowice S.A.

Postępowania podatkowe oraz postępowania sędowo-administracyjne w sprawach z zakresu podatków

Postępowania w zakresie podatku od towarów i usług za niektóre miesiące 1998 roku

W związku z przeprowadzonymi kontrolami skarbowymi i wydanymi decyzjami w zakresie podatku od towarów i usług, Rafineria Czechowice S.A. (obecnie LOTOS Czechowice S.A.) złożyła w dniu 29 grudnia 2003 roku skargi do Naczelnego Sądu Administracyjnego na trzy decyzje Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach w przedmiocie podatku od towarów i usług za październik 1998 roku, za lipiec 1998 roku oraz za maj 1998 roku. Łączna wartość przedmiotu zaskarżenia wynosiła 1.229 tysięcy złotych. We wszystkich powyższych sprawach został ogłoszony wyrok. Od wydanych wyroków zostały złożone skargi kasacyjne przez Rafinerię Czechowice S.A. (obecnie LOTOS Czechowice S.A.) w przedmiocie podatku za lipiec 1998 roku oraz przez Dyrektora Izby Skarbowej w przedmiocie podatku za październik 1998 roku, za lipiec 1998 roku oraz za maj 1998 roku.

Kwoty podatku VAT i odsetek za zwłokę zostały zapłacone przez LOTOS Czechowice S.A. W wyniku prowadzonych postępowań podatkowych i sądowych istnieje możliwość zwrotu wpłaconych kwot wraz z wysokimi odsetkami.

LOTOS Czechowice S.A. otrzymała następujące wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego w grudniu 2005 roku:

- uchylono wyrok WSA z grudnia 2004 roku (w przedmiocie podatku za październik 1998 roku) w części dotyczącej określenia zobowiązania podatkowego, zaległości podatkowej i odsetek za zwłokę i w tej części przekazano do WSA do ponownego rozpatrzenia; w pozostałym zakresie skargę kasacyjną oddalono,
- uchylono wyrok WSA z grudnia 2004 roku (w przedmiocie podatku za maj 1998 roku) w części dotyczącej określenia zobowiązania podatkowego, zaległości podatkowej i odsetek za zwłokę i w tej części przekazano do WSA do ponownego rozpatrzenia; w pozostałym zakresie skargę kasacyjną oddalono,
- utrzymano wyrok WSA z grudnia 2004 roku (w przedmiocie podatku za lipiec 1998 roku), NSA odstąpił od zasądzenia kosztów postępowania kasacyjnego.

LOTOS Czechowice S.A. wniosła skargi kasacyjne do Naczelnego Sądu Administracyjnego na wyroki WSA w Gliwicach z 27 kwietnia 2006 roku w następujących sprawach:

- w przedmiocie podatku za maj 1998 roku w kwocie 318 tysięcy złotych,
- w przedmiocie podatku za październik 1998 roku w kwocie 618 tysięcy złotych.

WSA w Gliwicach w postanowieniu z dnia 27 listopada 2006 roku odrzuciła skargę kasacyjną dotyczącą podatku za październik 1998 roku. Aktualnie trwa postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym w kwestii naruszenia Konstytucji przy wydawaniu postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej.

WSA w Gliwicach w sprawie nadpłaty podatku VAT za sierpień 1998 roku w kwocie 292,7 tysięcy złotych wyrokiem z dnia 26 czerwca 2007 roku oddalił skargę na postanowienie Dyrektora Izby Skarbowej. Wyrok WSA w tej sprawie został zaskarżony przez LOTOS Czechowice S.A. do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Sprawa jest obecnie w toku.

W dniu 29 grudnia 2007 roku został wydany przez NSA wyrok oddalający skargę kasacyjną dotyczącą podatku za maj 1998 roku. Spółka skorzystała z ostatniej instancji i wniosła skargi do Trybunału Konstytucyjnego, których pozytywne rozpatrzenie umożliwi uchylene decyzji organów podatkowych, jako wydanych na podstawie niekonstytucyjnych przepisów rozporządzeń Ministra Finansów. Zarzut podniesiony w skardze dotyczy przekroczenia delegacji ustawowej dla Ministra Finansów przy wydawaniu rozporządzeń.

Prowadzone postępowania nie stanowią żadnego finansowego zagrożenia dla spółki, gdyż dodatkowe zobowiązania wynikające z decyzji organów podatkowych zostały zapłacone wraz z odsetkami w minionych latach, mogą być jedynie dodatkowym przychodem dla LOTOS Czechowice S.A.

Postępowania w zakresie podatku akcyzowego za niektóre miesiące 1998 roku

W związku z przeprowadzonymi kontrolami skarbowymi wobec LOTOS Czechowice S.A. toczy się 6 postępowań podatkowych dotyczących decyzji w zakresie podatku akcyzowego za niektóre miesiące 1998 roku, zaskarżonych przez LOTOS Czechowice S.A. do sądu administracyjnego. Łączna wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 2.881 tysięcy złotych.

Naczelny Sąd Administracyjny wyznaczył termin rozprawy sądowej na 26 października 2005 roku w przedmiocie podatku za wrzesień 1998 roku, za sierpień 1998 roku oraz za czerwiec 1998 roku. Wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego wyrok WSA w przedmiocie podatku za wrzesień 1998 roku, za sierpień 1998 roku oraz za czerwiec 1998 roku został uchylony w całości i zwrócony do ponownego rozpatrzenia.

Kwoty podatku akcyzowego i odsetek za zwłokę zostały zapłacone przez LOTOS Czechowice S.A. W wyniku prowadzonych postępowań podatkowych i sądowych istnieje możliwość zwrotu wpłaconych kwot wraz z wysokimi odsetkami.

LOTOS Czechowice S.A. wniosła skargi kasacyjne do NSA na wyroki WSA w Gliwicach z 27 kwietnia 2006 roku w sprawach podatku za miesiąc:

- wrzesień 1998 roku w kwocie 52,5 tysięcy złotych,
- sierpień 1998 roku w kwocie 842 tysięcy złotych,
- czerwiec 1998 roku w kwocie 468,8 tysięcy złotych.

WSA w Gliwicach rozpatrując sprawę za październik 1998 roku w kwocie 1.138,8 tysięcy złotych zawiesił postępowanie.

Powyższe postępowania nie rodzą negatywnych skutków podatkowych dla LOTOS Czechowice S.A., mogą być jedynie dodatkowym przychodem.

Postanowieniem WSA w Gliwicach z dnia 16 października 2006 roku dotyczącego podatku za sierpień 1998 roku – w kwestii wniosku o dokonanie zwrotu różnicy pomiędzy wpisem pobranym od skargi a wpisem należnym - sąd postanowił zwrócić LOTOS Czechowice S.A. kwotę 57,9 tysięcy złotych.

W dniu 29 grudnia 2007 roku został wydany przez NSA wyrok oddalający skargi kasacyjne w sprawach:

- wrzesień 1998 roku w kwocie 52,5 tysięcy złotych,
- sierpień 1998 roku w kwocie 842 tysięcy złotych,
- czerwiec 1998 roku w kwocie 468,8 tysięcy złotych.

Spółka skorzystała z ostatniej instancji i wniosła skargi do Trybunału Konstytucyjnego, których pozytywne rozpatrzenie umożliwi uchylenie decyzji organów podatkowych, jako wydanych na podstawie niekonstytucyjnych przepisów rozporządzeń Ministra Finansów. Zarzut podniesiony w skardze dotyczy przekroczenia delegacji ustawowej dla Ministra Finansów przy wydawaniu rozporządzeń.

Prowadzone postępowania nie stanowią żadnego finansowego zagrożenia dla spółki, gdyż dodatkowe zobowiązania wynikające z decyzji organów podatkowych zostały zapłacone wraz z odsetkami w minionych latach, mogą być jedynie dodatkowym przychodem dla spółki.

Kontrola dotycząca zobowiązań podatkowych w podatku akcyzowym za niektóre miesiące 2004 roku

W spółce LOTOS Czechowice S.A. została przeprowadzona kontrola przez Naczelnika Urzędu Celnego w Bielsku-Białej w celu ustalenia prawidłowej wysokości zobowiązania podatkowego w podatku akcyzowym z tytułu sprzedaży oleju do form ceramicznych B za okres od 1 stycznia 2004 roku do 30 września 2004 roku. W konsekwencji przeprowadzonej kontroli, zostały wszczęte z urzędu postępowania podatkowe w dniu 18 maja 2005 roku. W dniu 5 maja 2006 roku spółka LOTOS Czechowice S.A. otrzymała 4 decyzje Naczelnika Urzędu Celnego w Bielsku-Białej określające zobowiązanie podatkowe w podatku akcyzowym za miesiące styczeń, luty, marzec 2004 roku. Postępowanie w zakresie określenia zobowiązania podatkowego w podatku akcyzowym za miesiąc kwiecień 2004 roku zostało umorzone. W dniu 19 maja 2006 roku spółka złożyła do Dyrektora Izby Celnej odwołania od wyżej wymienionych decyzji oraz wnioski o wstrzymanie wykonania niniejszych decyzji. W sierpniu 2006 roku wpłynęły decyzje Naczelnika Urzędu Celnego, w których umorzono postępowania w zakresie podatku za miesiące maj - wrzesień 2004 roku. W dniu 17 października 2006 roku spółka LOTOS Czechowice S.A. otrzymała postanowienie Dyrektora Izby Celnej w Katowicach wyznaczające termin rozpatrzenia odwołań od decyzji Naczelnika Urzędu Celnego w Bielsku-Białej określających zobowiązanie podatkowe za okres od styczeń - marzec 2004 roku do dnia 13 grudnia 2006 roku. Dyrektor Izby Celnej w Katowicach postanowieniem z dnia 9 lutego 2007 roku wyznaczył termin załatwienia sprawy na 13 kwietnia 2007 roku. Postanowieniem z dnia 17 czerwca 2007 roku Dyrektor Izby Celnej w Katowicach wyznaczył termin załatwienia sprawy do dnia 13 sierpnia 2007 roku. Zgodnie z ostatnim postanowieniem z dnia 13 sierpnia 2007 roku Dyrektor Izby Celnej w Katowicach wyznaczył termin rozpatrzenia odwołania do dnia 13 października 2007 roku. W dniu 19 października 2007 roku spółka LOTOS Czechowice S.A. otrzymała 3 decyzje Dyrektora Izby Celnej w Katowicach, w których uchylono w całości decyzje Naczelnika Urzędu Celnego w Bielsku-Białej określające zobowiązanie podatkowe w podatku akcyzowym za miesiące styczeń, luty, marzec 2004 roku, oraz przekazano do ponownego rozpatrzenia przez organ I instancji. W dniu 19 listopada 2007 roku spółka LOTOS Czechowice S.A. wniosła do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego 3 skargi na decyzje Dyrektora Izby Celnej w Katowicach uchylające decyzje Naczelnika Urzędu Celnego w Bielsku-Białej i przekazujące sprawy do ponownego rozpatrzenia temu organowi. W dniu 2 kwietnia 2008 roku odbyły się rozprawy sądowe w przedmiocie w/w skarg i zapadły wyroki oddalające skargi. Spółka LOTOS Czechowice S.A. wniosła o sporządzenie pisemnych uzasadnień wyroków, po otrzymaniu których Zarząd spółki zdecydował nie wnosić skarg do Najwyższego Sądu Administracyjnego. W konsekwencji sprawy wróciły do I instancji tj. do Naczelnika Urzędu Celnego w Bielsku-Białej celem ponownego ich rozpatrzenia.

Postanowieniami z dnia 7 stycznia 2009 roku wydanymi przez Naczelnika Urzędu Celnego w Bielsku-Białej został wyznaczony nowy termin załatwienia spraw dotyczących podatku akcyzowego za okres styczeń - marzec 2004 roku do dnia 18 marca 2009 roku, następnie postanowieniami z dnia 29 czerwca 2009 roku wydanymi przez Naczelnika Urzędu Celnego w Bielsku-Białej został wyznaczony nowy termin załatwienia spraw dotyczących podatku akcyzowego za okres styczeń - marzec 2004 roku do dnia 31 lipca 2009 roku.

Spółka LOTOS Czechowice S.A. otrzymała trzy decyzje z dnia 27 lipca 2009 roku Naczelnika Urzędu Celnego w Bielsku-Białej określające wysokość zobowiązania podatkowego w kwotach wyższych od zadeklarowanych przez spółkę LOTOS Czechowice S.A. odpowiednio:

- za styczeń 2004 roku o kwotę 1.239 tysięcy złotych,
- za luty 2004 roku o kwotę 538 tysięcy złotych,
- za marzec 2004 roku o kwotę 8 tysięcy złotych.

Spółka LOTOS Czechowice S.A. w dniu 13 sierpnia 2009 roku złożyła do Dyrektora Izby Celnej w Katowicach odwołania od powyższych decyzji. Po rozpatrzeniu powyższych odwołań Dyrektor Izby Celnej w Katowicach decyzjami z dnia 17 listopada 2009 roku uchylił zaskarżone decyzje i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia przez organ I instancji.

Postanowieniami z dnia 3 marca 2010 roku Naczelnik Urzędu Celnego w Bielsku-Białej wyznaczył termin załatwienia spraw na dzień 5 maja 2010 roku.

W dniu 19 kwietnia 2010 roku wpłynęły do spółki LOTOS Czechowice S.A. decyzje wydane w dniu 14 kwietnia 2010 roku przez Naczelnika Urzędu Celnego w Bielsku-Białej dotyczące zobowiązań podatkowych z tytułu podatku akcyzowego za okres styczeń - marzec 2004 roku określające ponownie wyższe zobowiązania podatkowe od zadeklarowanych w kwotach:

- za styczeń w kwocie 1.239 tysięcy złotych,
- za luty w kwocie 538 tysięcy złotych,
- za marzec w kwocie 8 tysięcy złotych.

W dniu 4 maja 2010 roku zostały złożone odwołania od powyższych decyzji do Dyrektora Izby Celnej w Katowicach za pośrednictwem Naczelnika Urzędu Celnego w Bielsku-Białej. W dniu 7 czerwca 2010 roku spółka LOTOS Czechowice S.A. wystosowała pismo procesowe do Dyrektora Izby Celnej w Katowicach w załączeniu do którego spółka LOTOS Czechowice S.A. wniosła ekspertyzę uzupełniającą potwierdzającą prawidłowość stanowiska LOTOS Czechowice.

W dniu 3 września 2010 roku Dyrektor Izby Celnej w Katowicach wydał decyzję uchylającą decyzję Naczelnika Urzędu Celnego w Bielsku-Białej dotyczącą podatku akcyzowego za okres styczeń – marzec 2004 roku i umorzył postępowanie podatkowe.

Postępowanie dotyczące zobowiązań podatkowych w podatku akcyzowym za okres od 1 września 2003 roku do 31 grudnia 2003 roku

Dnia 12 kwietnia 2006 roku Naczelnik Urzędu Celnego w Bielsku-Białej wszczął postępowanie wobec spółki LOTOS Czechowice S.A. w zakresie ustalenia prawidłowej wysokości zobowiązania podatkowego w podatku akcyzowym z tytułu sprzedaży oleju do form ceramicznych B za okres od 1 września 2003 do 31 grudnia 2003 roku. Do czasu zakończenia postępowań trudno określić, czy zobowiązania podatkowe w podatku akcyzowym zostaną określone na nowo, a jeżeli zostaną określone, to w jakiej wysokości. Naczelnik Urzędu Celnego w Bielsku-Białej postanowieniem z dnia 19 marca 2006 roku wyznaczył termin załatwienia sprawy na 30 maja 2007 roku. Postanowieniem z dnia 13 sierpnia 2007 roku Naczelnik Urzędu Celnego w Bielsku-Białej wyznaczył nowy termin załatwienia sprawy na 17 października 2007 roku, następnie postanowieniem z dnia 1 stycznia 2008 roku Naczelnik Urzędu Celnego w Bielsku-Białej wyznaczył nowy termin załatwienia sprawy na dzień 30 czerwca 2008 roku oraz postanowieniami z dnia 27 czerwca 2008 roku Naczelnik Urzędu Celnego w Bielsku-Białej wyznaczył nowy termin zakończenia postępowań w sprawie podatku akcyzowego za okres od września do grudnia 2003 roku na dzień 31 sierpnia 2008 roku, w wyniku kolejnych postanowień z dnia 3 września 2008 roku termin został przedłużony do dnia 31 października 2008 roku.

W dniu 13 listopada 2008 roku Naczelnik Urzędu Celnego w Bielsku-Białej wydał decyzje za miesiące wrzesień, październik, listopad, grudzień 2003 roku określające wysokość zobowiązania podatkowego w kwotach wyższych od zadeklarowanych przez spółkę LOTOS Czechowice S.A. odpowiednio:

- za wrzesień 2003 roku o kwotę 3.588 tysięcy złotych,
- za październik 2003 roku o kwotę 12.189 tysięcy złotych,
- za listopad 2003 roku o kwotę 8.887 tysięcy złotych,
- za grudzień 2003 roku o kwotę 6.223 tysięcy złotych.

W dniu 21 listopada 2008 roku spółka LOTOS Czechowice S.A. wystąpiła z wnioskiem do Naczelnika Urzędu Celnego w Bielsku-Białej o wstrzymanie wykonania decyzji w sprawach podatku akcyzowego za okres wrzesień – grudzień 2003 roku. W dniu 1 grudnia 2008 roku spółka LOTOS Czechowice S.A. wystosowała do Dyrektora Izby Celnej w Katowicach za pośrednictwem Naczelnika Urzędu Celnego w Bielsku-Białej odwołania od decyzji Naczelnika Urzędu Celnego określających wysokość zobowiązania podatkowego w kwotach wyższych od zadeklarowanych wcześniej przez spółkę. Dnia 4 grudnia 2008 roku Dyrektor Izby Celnej w Katowicach wszczął postępowanie egzekucyjne wobec LOTOS Czechowice S.A. wystawiając tytuły wykonawcze dla decyzji Naczelnika Urzędu Celnego w Bielsku-Białej dotyczących podatku akcyzowego za miesiące wrzesień-grudzień 2003 roku dokonując zajęcia wierzytelności na rachunkach bankowych spółki LOTOS Czechowice S.A. Dodatkowe zobowiązania podatkowe wynikające z decyzji zostały powiększone o koszty egzekucyjne w łącznej wysokości 2.460 tysięcy złotych oraz odsetki za zwłokę określone na dzień wystawienia tytułów wykonawczych w łącznej kwocie 10.121 tysięcy złotych.

W dniu 12 grudnia 2008 roku spółka złożyła do Dyrektora Izby Celnej w Katowicach wnioski o wstrzymanie postępowania egzekucyjnego wszczętego tytułami egzekucyjnymi.

W dniu 12 grudnia 2008 roku Naczelnik Urzędu Celnego w Bielsku-Białej pozytywnie rozpatrzył wniosek spółki złożony 21 listopada 2008 roku i wydał Postanowienie o wstrzymaniu wykonania decyzji dotyczącej podatku akcyzowego za grudzień 2003 roku.

Dyrektor Izby Celnej w Katowicach wydał w tym samym dniu postanowienia o wstrzymaniu wykonania decyzji dotyczących podatku akcyzowego za miesiące wrzesień - listopad 2003 roku oraz powołując się na postanowienia o wstrzymaniu wykonania decyzji Naczelnika Urzędu Celnego dotyczących podatku akcyzowego za okres wrzesień - grudzień 2003 roku wydał postanowienia o zawieszeniu postępowania egzekucyjnego dotyczącego przedmiotowych decyzji.

W dniu 15 grudnia 2008 roku Dyrektor Izby Celnej w Katowicach skierował do Sądu Rejonowego w Pszczynie osiem wniosków wraz z tytułami wykonawczymi o dokonanie wpisu hipotek przymusowych zwykłych w kwocie 5.446 tysięcy złotych każda (łącznie na kwotę 43.569 tysięcy złotych), obciążających nieruchomości spółki LOTOS Czechowice S.A.

W dniach 17 i 18 grudnia 2008 roku Sąd Rejonowy w Pszczynie dokonał siedmiu wpisów hipotecznych zgodnie z wnioskami. W dniu 23 grudnia 2008 roku Sąd postanowił oddalić jeden wniosek Dyrektora Izby Celnej w Katowicach uzasadniając to stwierdzeniem przeszkód w dokonaniu wpisu (rozbieżność pomiędzy treścią księgi wieczystej a treścią wniosku wieczystoksięgowego).

W dniu 23 lutego 2009 roku spółka LOTOS Czechowice S.A. otrzymała cztery decyzje Dyrektora Izby Celnej w Katowicach uchylające decyzje Naczelnika Urzędu Celnego w Bielsku-Białej i przekazujące sprawy do ponownego rozpatrzenia.

Z uwagi na postanowienia Dyrektora Izby Celnej w Katowicach z dnia 4 marca 2009 roku o umorzeniu postępowań egzekucyjnych dotyczących zobowiązań podatkowych w podatku akcyzowym za miesiące wrzesień – grudzień 2003 roku, Dyrektor Izby Celnej w Katowicach wystąpił ze stosownymi wnioskami do Sądu Rejonowego w Pszczynie o wykreślenie wpisów hipotecznych.

W dniach 4, 6, 14 maja 2009 roku spółka LOTOS Czechowice S.A. otrzymała zawiadomienia Sądu Rejonowego w Pszczynie o wykreśleniu hipotek przymusowych uprzednio wpisanych na wniosek Dyrektora Izby Celnej w Katowicach.

Postanowieniami z dnia 28 sierpnia 2009 roku Naczelnik Urzędu Celnego w Bielsku-Białej przedłużył termin załatwienia spraw dotyczących postępowań w zakresie podatku akcyzowego za miesiące: wrzesień - grudzień 2003 roku do dnia 28 października 2009 roku. Spółka wystosowała w dniu 23 października 2009 roku do Naczelnika Urzędu Celnego w Bielsku-Białej swoje stanowisko podnosząc, że dyspozycja Dyrektora Izby Celnej w Katowicach w kwestii kluczowej dla rozstrzygnięcia sprawy nie została wykonana. Kolejnymi postanowieniami Naczelnik Urzędu Celnego w Bielsku-Białej przedłużył termin załatwienia spraw dotyczących postępowań w zakresie podatku akcyzowego za miesiące: wrzesień - grudzień 2003 roku do dnia 28 grudnia 2009 roku.

Postanowieniami z dnia 18 grudnia 2009 roku Naczelnik Urzędu Celnego w Bielsku-Białej przedłużył termin załatwienia spraw dotyczących postępowań w zakresie podatku akcyzowego za miesiące: wrzesień - grudzień 2003 roku do dnia 28 lutego 2010 roku, następnie postanowieniami z dnia 25 lutego 2010 roku Naczelnik Urzędu Celnego w Bielsku-Białej wyznaczył nowy termin załatwienia spraw do dnia 28 maja 2010 roku.

W dniu 17 maja 2010 roku Naczelnik Urzędu Celnego w Bielsku-Białej wydał decyzje za miesiące wrzesień, październik, listopad, grudzień 2003 określające wysokość zobowiązania podatkowego w kwotach wyższych od zadeklarowanych przez spółkę LOTOS Czechowice S.A. odpowiednio:

- za wrzesień 2003 roku o kwotę 3.588 tysięcy złotych,
- za październik 2003 roku o kwotę 12.189 tysięcy złotych,
- za listopad 2003 roku o kwotę 8.887 tysięcy złotych,
- za grudzień 2003 roku o kwotę 6.223 tysięcy złotych.

W dniu 2 czerwca 2010 roku spółka LOTOS Czechowice S.A. wystosowała do Dyrektora Izby Celnej w Katowicach za pośrednictwem Naczelnika Urzędu Celnego w Bielsku-Białej odwołania od powyższych decyzji. Do odwołań Spółka załączyła ekspertyzę uzupełniającą potwierdzającą prawidłowość stanowiska spółki LOTOS Czechowice S.A.

W dniu 12 października 2010 roku Dyrektor Izby Celnej w Katowicach wydał decyzję uchylającą decyzję Naczelnika Urzędu Celnego w Bielsku-Białej dotyczącą podatku akcyzowego za okres wrzesień-grudzień 2003 roku i umorzył postępowanie podatkowe.

Istotne postępowania przed organami administracji w związku z działalnością prowadzoną przez LOTOS Paliwa Sp. z o.o.

Postępowanie dotyczące zobowiązań podatkowych od towarów i usług za miesiąc styczeń i marzec 2005 roku

W dniu 30 marca 2006 roku spółka LOTOS Paliwa Sp. z o.o. otrzymała decyzję Pomorskiego Urzędu Skarbowego w Gdańsku z dnia 28 marca 2006 roku w sprawie ustalenia zobowiązania podatkowego w podatku od towarów i usług za styczeń 2005 roku. Działając na podstawie art. 109 Ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług (Dz.U. Nr 54, poz. 535 z o późn. zm.) Naczelnik Urzędu Skarbowego nałożył na spółkę dodatkowe zobowiązanie podatkowe, które dotyczy rozliczenia transakcji przejęcia zorganizowanej części przedsiębiorstwa LOTOS Gaz S.A. (dawniej LOTOS Mazowsze S.A.). W dniu 25 lipca 2006 roku spółka LOTOS Paliwa Sp. z o.o. otrzymała decyzję Dyrektora Izby Skarbowej w Gdańsku z dnia 21 lipca 2006 roku uchylającą decyzję organu pierwszej instancji określającą w tytule podatku od towarów i usług za miesiąc styczeń 2005 roku zobowiązanie podatkowe oraz ustalającą dodatkowe zobowiązanie podatkowe w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia przez ten organ. W dniu 6 lipca 2007 roku spółka LOTOS Paliwa Sp. z o.o. otrzymała decyzję Naczelnika Pomorskiego Urzędu Skarbowego Nr PV/4400-96/124/VT/06/AR, w której określono spółce zawyżenie kwoty zwrotu różnicy podatku na 23 tysiące złotych i kwotę dodatkowego zobowiązania podatkowego w wysokości 7 tysięcy złotych. Spółka LOTOS Paliwa Sp. z o.o. nie odwołała się od tej decyzji uznając ją jako korzystną dla spółki. Poprzednia decyzja Naczelnika Pomorskiego Urzędu Skarbowego Nr PV/440-95/124/VT/AG z dnia 28 marca 2006 roku w przedmiotowej sprawie określała zaniżenie kwoty zobowiązania podatkowego na 24.055 tysięcy złotych i dodatkowe zobowiązanie podatkowe w wysokości 7.850 tysięcy złotych (decyzja ta została uchylona decyzją Dyrektora Izby Skarbowej w Gdańsku z dnia 21 lipca 2006 roku).

W dniu 6 lipca 2007 roku Naczelnik Pomorskiego Urzędu Skarbowego w Gdańsku wydał postanowienie Nr VT/440-185/07/WP/DP o wszczęciu postępowania podatkowego w zakresie prawidłowości rozliczenia podatku od towarów i usług za marzec 2005 roku wobec spółki LOTOS Paliwa Sp. z o.o. W dniu 11 września 2007 roku spółka LOTOS Paliwa Sp. z o.o. otrzymała decyzję Pomorskiego Urzędu Skarbowego w Gdańsku z dnia 10 września 2007 roku w sprawie ustalenia zobowiązania podatkowego w podatku od towarów i usług za miesiąc marzec 2005 roku. Działając na podstawie art. 109 Ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług (Dz.U. Nr 54, poz. 535 z o późn. zm.) Naczelnik Urzędu Skarbowego nałożył na spółkę dodatkowe zobowiązanie podatkowe, które dotyczy rozliczenia transakcji przejęcia zorganizowanej części przedsiębiorstwa LOTOS Gaz S.A. W decyzji Nr PV/4400-170/185/VT/07/DP określono zawyżenie kwoty zwrotu różnicy podatku o 26.141 tysięcy złotych oraz ustalono dodatkowe zobowiązanie podatkowe za marzec 2005 roku w wysokości 7.842 tysiące złotych. Kwoty określone w decyzji spółka LOTOS Paliwa Sp. z o.o. uiszcza. W dniu 24 września 2007 roku spółka odwołała się od decyzji Pomorskiego Urzędu Skarbowego.

W dniu 18 stycznia 2008 roku Dyrektor Izby Skarbowej w Gdańsku wydał decyzję Nr PC/4407-660/07/13 utrzymującą w mocy decyzję Naczelnika Pomorskiego Urzędu Skarbowego w Gdańsku z dnia 10 września 2007 roku, Nr PV/4400-170/185/VT/07/DP, określającą dla spółki LOTOS Paliwa Sp. z o.o. w podatku od

towarów i usług za marzec 2005 roku nadwyżkę podatku naliczonego nad należnym w wysokości 5.292 tysięcy złotych, w tym kwota zwrotu różnicy podatku w wysokości 5.292 tysięcy złotych oraz ustalającą dodatkowe zobowiązanie podatkowe w podatku od towarów i usług za marzec 2005 roku w wysokości 7.842 tysięcy złotych. W dniu 1 lutego 2008 roku spółka LOTOS Paliwa Sp. z o.o. zaskarżyła decyzję Dyrektora Izby Skarbowej Nr PC/4407-660/07/13 do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku.

Przedmiotem decyzji jest uprawnienie spółki do obniżenia kwoty podatku należnego w rozliczeniu za miesiąc, w którym sprzedawca otrzymał potwierdzenie odbioru faktury korygującej przez nabywcę na skutek rozliczenia transakcji przejścia zorganizowanej części przedsiębiorstwa LOTOS Gaz S.A. oraz konstytucyjność dodatkowych sankcji podatkowych z tego tytułu.

W dniu 24 czerwca 2008 roku odbyła się rozprawa przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w Gdańsku. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego uchylił zaskarżoną decyzję Dyrektora Izby Skarbowej w Gdańsku, określili, że zaskarżona decyzja nie może być wykonana i zasądził od Dyrektora Izby Skarbowej w Gdańsku na rzecz spółki zwrot kosztów postępowania.

Dyrektor Izby Skarbowej w Gdańsku złożył dnia 31 lipca 2008 roku skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z dnia 24 czerwca 2008 roku.

W dniu 19 stycznia 2010 roku Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie uchylił wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku w zakresie prawidłowości rozliczenia podatku od towarów i usług za marzec 2005 roku wobec spółki LOTOS Paliwa Sp. z o.o. i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia. W dniu 17 czerwca 2010 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gdańsku oddalił skargę spółki LOTOS Paliwa Sp. z o.o. W związku z powyższym wykazywana w latach poprzednich należność z tytułu zapłaconej przez spółkę LOTOS Paliwa Sp. z o.o. sankcji dotyczącej dodatkowego zobowiązania podatkowego w wysokości 7.850 tysięcy złotych została ujęta w pozostałych kosztach operacyjnych spółki LOTOS Paliwa Sp. z o.o. za 2010 rok. Spółka LOTOS Paliwa Sp. z o.o. nie przewiduje dodatkowych kosztów dotyczących rozliczenia transakcji przejścia zorganizowanej części przedsiębiorstwa LOTOS Gaz S.A. Spółka LOTOS Paliwa Sp. z o.o. złożyła w dniu 25 sierpnia 2010 roku skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie. Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego sprawa jest w toku.

Postępowanie sądowe z powództwa WANDEKO

Przeciwko spółce LOTOS Paliwa Sp. z o.o. toczy się postępowanie sądowe z powództwa Pana Andrzeja Wójcika prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą WANDEKO. W dniu 28 października 2009 roku Sąd Okręgowy w Gdańsku Wydział IX Gospodarczy wydał wyrok zaoczny i zasądził od spółki na rzecz powoda kwotę 1.921 tysięcy złotych wraz z odsetkami umownymi. Spółka LOTOS Paliwa Sp. z o.o. utworzyła na zasądzoną kwotę rezerwę wraz z odsetkami w wysokości 15.318 tysięcy złotych. Spółka zaskarżyła wyrok składając sprzeciw od wyroku zaocznego do Sądu Okręgowego w Gdańsku w dniu 10 listopada 2009 roku. Na skutek sprzeciwu sprawa jest w rozpoznaniu co do istoty przez Sąd I instancji. Wyrok zaoczny nie stanowi tytułu wykonawczego ze względu na uchylenie na wniosek Spółki stosownego postanowienia. Jednocześnie zważywszy, że wyrok zaoczny jest z mocy ustawy tytułem zabezpieczenia, LOTOS Paliwa spółka z o.o. złożyła wniosek o uchylenie również tego rygoru. Nieprawomocnym postanowieniem z dnia 14 kwietnia 2010 roku Sąd Okręgowy w Gdańsku uchylił przedmiotowe zabezpieczenie w całości zgodnie z wnioskiem spółki. Sąd Apelacyjny w Gdańsku zmienił w związku z zażaleniem Pana Andrzeja Wójcika z dnia 18 maja 2010 roku powołane postanowienie Sądu Okręgowego postanowieniem z dnia 13 października 2010 roku, w wyniku czego wyrok zaoczny dalej pozostaje tytułem zabezpieczenia. Postanowieniem z dnia 28 grudnia 2010 roku Sąd Apelacyjny oddalił zażalenie Pana Andrzeja Wójcika na postanowienie Sądu Okręgowego w Gdańsku o odmowie uchylenia postanowienia w przedmiocie uchylenia rygoru natychmiastowej wykonalności wyroku zaocznego i zasądził na rzecz spółki LOTOS Paliwa Sp. z o.o. zwrot kosztów postępowania. Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego sprawa jest w toku.

Istotne postępowania sądowe wszczęte przeciwko Grupie LOTOS S.A.

Postępowanie z powództwa PETROECCO JV Sp. z o.o. o odszkodowanie za szkodę doznaną na skutek stosowanych praktyk monopolistycznych

Pozwem z dnia 18 maja 2001 roku PETROECCO JV Sp. z o.o. wniosła powództwo o zasądzenie od Spółki kwoty 6.975 tysięcy złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 1 maja 1999 roku tytułem odszkodowania za szkodę doznaną na skutek stosowanych przez Spółkę praktyk monopolistycznych polegających na sprzedaży olejów bazowych BS w sposób powodujący uprzywilejowanie niektórych odbiorców poprzez realizowanie ich zamówień w zakresie nieproporcjonalnie większym niż zamówień PETROECCO JV Sp. z o.o. Stosowanie przez Spółkę zarzuconych jej praktyk monopolistycznych stwierdzone zostało decyzją Urzędu Antymonopolowego z dnia 26 września 1996 roku, którą Urząd nakazał Spółce ich zaniechanie. Spółka odwołała się od tej decyzji. Sąd Wojewódzki w Warszawie – Sąd Antymonopolowy wyrokiem z dnia 22 października 1997 roku zmienił w zasadzie tylko redakcję decyzji i również nakazał Spółce zaniechanie praktyk monopolistycznych. Kasację Spółki od tego wyroku Sąd Najwyższy oddalił wyrokiem z dnia 2 czerwca 1999 roku.

Sąd Okręgowy w Gdańsku, wyrokiem z dnia 21 grudnia 2002 roku, oddalił powództwo o odszkodowanie, w całości uwzględniając zgłoszony przez Spółkę zarzut przedawnienia. Wyrok ten został jednak uchylony w dniu 4 grudnia 2003 roku przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w sprawie I ACa 824/03 i przekazany do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gdańsku. Sąd Apelacyjny uznał zarzut przedawnienia za nietrafiony. Zdaniem tego Sądu dopiero w dniu 2 czerwca 1999 roku (data orzeczenia Sądu Najwyższego) PETROECCO JV Sp. z o.o. dowiedziała się, że doznana przez nią szkoda jest efektem praktyk monopolistycznych, z którą związana jest odpowiedzialność deliktowa Spółki, i to od tej daty – zdaniem Sądu – biegnie trzyletni okres przedawnienia roszczeń odszkodowawczych.

Sprawa toczyła się przed Sądem Okręgowym w Gdańsku (sąd I instancji), sygnatura IX GC 134/04. Spółka broniła się również zarzutami merytorycznymi (kwestionuje fakt wystąpienia jakiegokolwiek szkody po stronie PETROECCO JV Sp. z o.o., jej wysokość i istnienie związku przyczynowego pomiędzy praktyką monopolistyczną a szkodą). Po rozprawie w czerwcu 2005 roku Sąd Okręgowy w Gdańsku zlecił biegłemu z zakresu księgowości i ekonomii sporządzenie opinii w przedmiocie ustalenia strat, jakie poniósł powód z tytułu działań Grupy LOTOS S.A. W przekazanej opinii biegły wskazał, że na podstawie materiałów przedstawionych przez PETROECCO JV Sp. z o.o. nie jest możliwe obliczenie wysokości strat, czy też samego ich istnienia. Biegły wskazał również, iż opinia powinna być zlecona innemu ekspertowi, niż biegłemu z zakresu księgowości. Brak dowodów do wystawienia takiej opinii uniemożliwił powodowi doprowadzenie do wyboru kolejnego biegłego. Rozprawa odbyła się 27 marca 2007 roku. Publikacja wyroku została wyznaczona na dzień 10 kwietnia 2007 roku, następnie odroczone została do dnia 20 kwietnia 2007 roku. Wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2007 roku powództwo zostało oddalone. W dniu 17 maja 2007 roku Spółka wniosła zażalenie na postanowienie o kosztach postępowania. W dniu 4 czerwca 2007 roku PETROECCO JV Sp. z o.o. złożyła apelację od wyroku z dnia 20 kwietnia 2007 roku. W dniu 12 sierpnia 2007 roku Grupa LOTOS S.A. złożyła odpowiedź na apelację. W dniu 20 grudnia 2007 roku Sąd oddalił apelację PETROECCO JV Sp. z o.o. od wyroku Sądu Okręgowego. W dniu 19 marca 2008 roku został złożony u Komornika wniosek egzekucyjny przeciwko PETROECCO JV Sp. z o.o. W dniu 17 kwietnia 2008 roku PETROECCO JV Sp. z o.o. złożyła skargę kasacyjną od wyroku z dnia 20 grudnia 2007 roku. Skarga

została doręczona Grupie LOTOS S.A. w dniu 17 czerwca 2008 roku. W dniu 30 czerwca 2008 roku została wysłana odpowiedź na skargę. Sprawa została skierowana na przedsąd na 14 listopada 2008 roku. W dniu 14 stycznia 2009 roku Sąd Najwyższy postanowił uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku do ponownego rozpoznania. W dniu 10 marca 2009 roku akta zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego. W dniu 3 kwietnia 2009 roku Komornik przesłał postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. W dniu 14 maja 2009 roku Sąd Apelacyjny przekazał sprawę do Sądu Okręgowego do ponownego rozpoznania. Na rozprawie w dniu 3 listopada 2009 roku Sąd zobowiązał PETROECCO JV Sp. z o.o. do wyznaczenia biegłego. W dniu 1 października 2010 roku odbyła się rozprawa, na której został przesłuchany biegły. Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego sprawa jest w toku.

Zarząd Spółki stoi na stanowisku, że ryzyko związane z przegraną ewentualnego sporu jest niewielkie, w związku z tym w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym nie zostały utworzone rezerwy na potencjalne odszkodowanie.

Postępowanie z powództwa Ministra Skarbu Państwa o unieważnienie umowy sprzedaży udziałów w spółce Naftoport Sp. z o.o.

W dniu 3 listopada 2005 roku wpłynął do Grupy LOTOS S.A. pozew wniesiony przez Ministra Skarbu Państwa o uznanie za nieważną umowę z dnia 18 sierpnia 1998 roku zawartej pomiędzy Grupą LOTOS S.A. i Polską Żeglugą Morską przedsiębiorstwem państwowym dotyczącej sprzedaży dwóch udziałów w spółce Naftoport Sp. z o.o. o wartości 3.340 tysięcy złotych. W dniu 21 kwietnia 2006 roku Sąd Okręgowy w Gdańsku, IX Wydział Gospodarczy wydał wyrok oddalający powództwo w całości. W dniu 8 czerwca 2006 roku Minister Skarbu Państwa wniósł apelację od wyroku sądu z dnia 21 kwietnia 2006 roku oddalającego powództwo Ministra Skarbu Państwa o uznanie za nieważną umowę z dnia 18 sierpnia 1998 roku zawartej pomiędzy Grupą LOTOS S.A. i Polską Żeglugą Morską przedsiębiorstwem państwowym dotyczącej sprzedaży dwóch udziałów w spółce Naftoport Sp. z o.o. o wartości 3.340 tysięcy złotych. W dniu 30 czerwca 2006 roku Spółka złożyła odpowiedź na powyższą apelację. Wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 28 grudnia 2006 roku zmieniono zaskarżony wyrok z dnia 21 kwietnia 2006 roku ustalając za nieważną umowę zbycia dwóch udziałów w spółce Naftoport Sp. z o.o. W dniu 6 kwietnia 2007 roku Spółka wniosła kasację wraz z wnioskiem o wstrzymanie wykonania wyroku II instancji. Postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 20 kwietnia 2007 roku, wniosek o wstrzymanie wykonania wyroku sądu II instancji został oddalony. Sąd Najwyższy w dniu 10 sierpnia 2007 roku wydał postanowienie o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania. Sąd Najwyższy w dniu 21 listopada 2007 roku wydał postanowienie o przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie. Rozprawa odbyła się w dniu 7 maja 2008 roku. Sąd oddalił w całości powództwo i przyznał Grupie LOTOS S.A. zwrot kosztów procesu w wysokości 100 tysięcy złotych. Z dniem 7 maja 2008 roku wyrok sądu uprawomocnił się. Skarb Państwa w dniu 20 sierpnia 2008 roku wniósł skargę kasacyjną. W dniu 11 grudnia 2008 roku akta sprawy wpłynęły do Sądu Najwyższego, Izba Cywilna, Wydział II. W dniu 6 marca 2009 roku na posiedzeniu niejawnym przyjęto skargę do rozpoznania. Wyznaczono termin rozprawy na dzień 6 maja 2009 roku, na której Sąd Najwyższy przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia do Sądu Apelacyjnego w Szczecinie. Na rozprawie w dniu 30 września 2009 roku Sąd Apelacyjny oddalił powództwo i zasądził na rzecz Grupy LOTOS S.A. zwrot kosztów postępowania sądowego przez Skarb Państwa. Dnia 11 stycznia 2010 roku do Sądu Apelacyjnego wpłynęła skarga kasacyjna Skarbu Państwa, która wpłynęła do Spółki wraz z postanowieniem o przyjęciu do rozpoznania w dniu 6 czerwca 2010 roku. W dniu 8 lipca 2010 roku na rozprawie Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

W dniu 17 lutego 2011 roku odbyła się rozprawa w Sądzie Apelacyjnym w Szczecinie. Sąd Apelacyjny nie wydał wyroku ze względu na zawłość sprawy. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego sprawa jest w toku.

Zarząd Spółki stoi na stanowisku, że ryzyko związane z przegraną ewentualnego sporu jest niewielkie, w związku z tym w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym nie zostały utworzone rezerwy na potencjalne zobowiązania.

Rozliczenia podatkowe

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności podlegające regulacjom (na przykład sprawy celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów administracyjnych, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji. Brak odniesienia do utrwalonych regulacji prawnych w Polsce powoduje występowanie w obowiązujących przepisach niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

Rozliczenia podatkowe mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat, począwszy od końca roku, w którym nastąpiła zapłata podatku. W wyniku przeprowadzanych kontroli dotychczasowe rozliczenia podatkowe Spółki mogą zostać powiększone o dodatkowe zobowiązania podatkowe. Zdaniem Grupy na dzień 31 grudnia 2010 roku utworzono odpowiednie rezerwy na rozpoznane i policzalne ryzyko podatkowe.

Postępowania sądowe wszczęte przez Spółkę lub jednostki z Grupy Kapitałowej Spółki oraz przeciwko Spółce lub jednostkom z Grupy Kapitałowej

Postępowanie sądowe wszczęte przez Rafinerię Jasło S.A. (obecnie LOTOS Jasło S.A.) przeciwko osobie fizycznej

W dniu 4 grudnia 2003 roku Sąd Okręgowy w Krośnie wydał na rzecz spółki LOTOS Jasło S.A., w postępowaniu nakazowym, nakaz zapłaty kwoty 4.829 tysięcy złotych wraz z odsetkami, stanowiącej wierzytelności wynikające z nieuregulowanych faktur za sprzedany towar (sygn. akt VIII GNC 292/03). Powyższy nakaz zapłaty uprawomocnił się. Z uwagi na fakt, iż w dniu 2 kwietnia 2004 roku w stosunku do dłużnika została ogłoszona upadłość z możliwością zawarcia układu, spółka LOTOS Jasło S.A. zgłosiła sędziemu komisarzowi swoją wierzytelność w łącznej wysokości 7.668 tysięcy złotych, na którą składa się kwota: (i) 6.138 tysięcy złotych jako niezapłacona należność główna za sprzedany towar; (ii) 1.498 tysięcy złotych jako odsetki za zwłokę; (iii) 32 tysięcy złotych jako koszty procesu w sprawie przed Sądem Okręgowym w Krośnie. Wierzytelności do kwoty 2.580 tysięcy złotych obejmującej należność główną, jak również odsetki nie są objęte układem, ze względu na ich zabezpieczenie na mieniu upadłego hipoteką kaucyjną. Wartość należności z uwzględnieniem realizacji założeń układu na dzień 31 grudnia 2010 roku wyniosła 370 tysięcy złotych. Spółka LOTOS Jasło S.A. utworzyła odpis aktualizujący na powyżej opisaną należność.

Pozostałe postępowania których stroną jest spółka LOTOS Gaz S.A.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku toczą się postępowania, których stroną jest spółka LOTOS Gaz S.A. szerzej opisane poniżej.

W dniu 20 czerwca 2008 roku Urząd Kontroli Skarbowej w Krakowie wydał protokół pokontrolny z wszczętego w dniu 21 listopada 2006 roku (przed zakupem udziałów w spółce KRAK-GAZ Sp. z o.o. przez spółkę LOTOS Gaz S.A.) postępowania w sprawie rzetelności rozliczenia się spółki KRAK-GAZ Sp. z o.o. z

podatku akcyzowego za lata 2003-2004. Ustalono nieprawidłowości w odprowadzaniu podatku akcyzowego przez spółkę KRAK-GAZ Sp. z o.o. na łączną kwotę 7.545 tysięcy złotych wraz z odsetkami na dzień 30 czerwca 2008 roku.

W dniu 31 października 2008 roku Dyrektor Urzędu Kontroli Skarbowej w Krakowie wydał decyzję o ustaleniu wysokości zobowiązań podatkowych w podatku akcyzowym za lata 2003-2004 na kwotę 16.408 tysięcy złotych. W dniu 25 listopada 2008 roku spółka KRAK-GAZ Sp. z o.o. złożyła odwołanie od powyższej decyzji administracyjnej. Odwołanie nie zostało dotychczas rozpatrzone przez organ odwoławczy. Dyrektor Izby Celnej w Krakowie pismem z dnia 6 lutego 2009 roku zawiadomił spółkę KRAK-GAZ Sp. z o.o. o zwłoce w załatwieniu sprawy i wyznaczył nowy termin na dzień 31 marca 2009 roku.

W dniu 26 listopada 2008 roku tytułami wykonawczymi Dyrektor Izby Celnej wszczął postępowanie egzekucyjne w stosunku do spółki KRAK-GAZ Sp. z o.o. na kwotę wynikającą z decyzji Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej. W dniu 8 grudnia 2008 roku spółka KRAK-GAZ Sp. z o.o. odwołała się od decyzji rozpoczęcia postępowania egzekucyjnego, a Dyrektor Izby Celnej pismem z dnia 17 grudnia 2008 roku postanowił uznać odwołanie dotyczące błędnego naliczenia kwoty zaległości i postępowanie umorzyć.

W dniu 19 grudnia 2008 roku wpłynęła kolejna prawomocna decyzja i tytuły wykonawcze z Izby Celnej na zweryfikowane kwoty zaległości podatkowej i odsetek. Wymagalne kwoty zobowiązań podatkowych w podatku akcyzowym za lata 2003-2004 określono na kwotę 8.309 tysięcy złotych, w tym odsetki oraz koszty egzekucji.

W dniu 29 grudnia 2008 roku spółka KRAK-GAZ Sp. z o.o. złożyła zarzuty do wyżej wymienionych tytułów wykonawczych zarzucając im między innymi błędne określenie osoby wierzyciela. Dyrektor Izby Celnej w Krakowie, postanowieniem z dnia 19 stycznia 2009 roku odrzucił zarzuty jako bezzasadne. W dniu 27 stycznia 2009 roku na postanowienie z dnia 19 stycznia 2009 roku spółka KRAK-GAZ Sp. z o.o. wniosła zażalenie bezpośrednio do Dyrektora Izby Skarbowej w Krakowie, który postanowieniem z dnia 9 marca 2009 roku utrzymał w mocy rozstrzygnięcie Dyrektora Izby Celnej z dnia 19 stycznia 2009 roku. Spółka KRAK-GAZ Sp. z o.o. za pośrednictwem Dyrektora Izby Celnej zaskarżyła postanowienie do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie pismem z dnia 6 kwietnia 2009 roku.

Spółka KRAK-GAZ Sp. z o.o. złożyła również do Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Krakowie, wniosek o wstrzymanie wykonania decyzji oraz alternatywnie wniosek o rozłożenie zaległości podatkowych na raty. Postanowieniem z dnia 24 lutego 2009 roku, Dyrektor Izby Celnej w Krakowie odmówił wstrzymania wykonania decyzji. Spółka KRAK-GAZ Sp. z o.o. na to postanowienie złożyła w dniu 9 marca 2009 roku zażalenie, wnosząc o uchylenie postanowienia z dnia 24 lutego 2009 roku, oraz wstrzymanie wykonania Decyzji Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej z 31 października 2008 roku.

Jednocześnie KRAK-GAZ Sp. z o.o. złożyła odwołanie od decyzji Dyrektora Urzędu Celnego w Krakowie z dnia 31 października 2008 roku określających wysokość zobowiązań w podatku akcyzowym za lata 2003-2004. Decyzjami z dnia 6 maja 2009 roku Dyrektor Izby Celnej w Krakowie podtrzymał decyzje Dyrektora Urzędu Celnego. W dniu 8 czerwca 2009 roku KRAK-GAZ Sp. z o.o. złożyła skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego na decyzje organu II instancji. Skargi nie zostały dotąd rozpoznane.

W dniu 20 lipca 2009 roku Dyrektor Izby Celnej w Krakowie złożył do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie odpowiedzi na 16 skarg spółki KRAK-GAZ Sp. z o.o. na decyzje z dnia 6 maja 2009 roku.

W dniu 30 kwietnia 2009 roku KRAK-GAZ Sp. z o.o. złożyła wniosek o ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację majątku. W dniu 23 lipca 2009 roku Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie ogłosił upadłość KRAK-GAZ Sp. z o.o. Na dzień zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego postępowanie upadłościowe jest w toku.

Zarząd spółki LOTOS Gaz S.A. z uwagi na decyzję Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Krakowie oraz zapisy protokołu pokontrolnego Urzędu Kontroli Skarbowej w Krakowie z dnia 20 czerwca 2008 roku złożył wobec zbywców udziałów spółki KRAK-GAZ Sp. z o.o. w dniu 11 lipca 2008 roku oraz w dniu 9 grudnia 2008 roku oświadczenia o obniżeniu ceny zakupu udziałów w spółce KRAK-GAZ Sp. z o.o. o kwotę 16.368 tysięcy złotych, wskutek czego wygasła wiarygodność zbywców o zapłatę ostatniej raty Ceny Nabycia w wysokości 1.500 tysięcy złotych.

W dniu 28 lipca 2008 roku Zarząd spółki LOTOS Gaz S.A. wezwał byłych właścicieli udziałów spółki KRAK-GAZ Sp. z o.o. do rozpoczęcia negocjacji obowiązkowych zgodnie z zapisami umowy sprzedaży udziałów.

W dniu 15 grudnia 2008 roku Zarząd spółki LOTOS Gaz S.A. wszczął postępowanie arbitrażowe przeciwko zbywcom udziałów spółki KRAK-GAZ Sp. z o.o. W dniu 14 kwietnia 2010 roku został wydany wyrok Sądu Arbitrażowego w sprawie z powództwa spółki LOTOS Gaz S.A. przeciwko zbywcom KRAK-GAZ Sp. z o.o. oraz z powództwa wzajemnego zbywców przeciwko spółce LOTOS Gaz S.A. o zapłatę. Sąd zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz spółki LOTOS Gaz S.A. kwotę 4.155 tysięcy złotych wraz z odsetkami od dnia 19 grudnia 2008 roku do dnia zapłaty oraz zasądził od spółki LOTOS Gaz S.A. na rzecz zbywców z powództwa wzajemnego kwotę 1.682 tysięcy złotych wraz z odsetkami od dnia 5 lipca 2009 roku do dnia zapłaty. Tytułem zwrotu kosztów postępowania sąd zasądził od pozwanych na rzecz spółki LOTOS Gaz S.A. kwotę 209 tysięcy złotych oraz od spółki LOTOS Gaz S.A. na rzecz zbywców kwotę 98 tysięcy złotych. Ponadto, sąd zniósł wzajemnie pozostałe koszty między stronami. W wyniku złożonej skargi o uchylenie wyroku Sądu Arbitrażowego przez spółkę LOTOS Gaz S.A. Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 13 sierpnia 2010 roku wstrzymał w całości wykonalność wyroku Sądu Arbitrażowego. Wniesione przez zbywców zażalenie na to postanowienie zostało oddalone prawomocnie w dniu 15 października 2010 roku. Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego sprawa jest w toku.

Spółka LOTOS Gaz S.A. dodatkowo uzyskała w Sądzie Okręgowym w Krakowie w dniu 17 listopada 2008 roku postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia roszczenia spółki LOTOS Gaz S.A. do wysokości 5.975 tysięcy złotych przeciwko zbywcom udziałów, opatrzone klauzulą wykonalności w dniu 20 stycznia 2009 roku. W dniu 2 lutego 2009 roku zbywcy wnieśli o stwierdzenie upadku zabezpieczenia. Postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2009 roku Sąd Okręgowy w Krakowie stwierdził upadek zabezpieczenia. Następnie na skutek zażalenia spółki LOTOS Gaz S.A. postanowieniem z dnia 15 czerwca 2009 roku Sąd Apelacyjny w Krakowie zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, iż oddalił wniosek zbywców o stwierdzenie upadku zabezpieczenia. Na podstawie prawomocnego postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia LOTOS Gaz S.A. wszczęła przed komornikiem sądowym przy Sądzie Rejonowym Gdańsk-Północ w Gdańsku postępowanie egzekucyjne w przedmiocie zabezpieczenia. Na dzień zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego postępowanie zostało zakończone bezskuteczne, tzn. w jego wyniku nie zabezpieczono majątku zbywców.

W dniu 10 grudnia 2008 roku złożono w Prokuraturze Rejonowej Kraków Podgórze w Krakowie zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę spółki KRAK-GAZ Sp. z o.o. polegającego na niedopełnieniu obowiązków służbowych przez byłych członków Zarządu tej spółki. Sprawa została ostatecznie umorzona w dniu 28 czerwca 2010 roku.

W dniu 29 stycznia 2009 roku do byłych członków Zarządu spółki KRAK-GAZ Sp. z o.o. skierowano wezwanie do zapłaty kwoty 801 tysięcy złotych z tytułu naprawienia szkody wyrządzonej tej spółce. Po ogłoszeniu upadłości KRAK-GAZ Sp. z o.o. możliwość dochodzenia roszczeń przejął syndyk masy upadłości KRAK-GAZ Sp. z o.o., który jednak do dnia zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie wystąpił na drogę sądową przeciwko byłym członkom Zarządu KRAK-GAZ Sp. z o.o.

W maju 2009 roku LOTOS Gaz S.A. złożyła zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa oszustwa na szkodę LOTOS Gaz S.A. przez zbywców KRAK-GAZ Sp. z o.o. Prokuratura wszczęła w tej sprawie śledztwo, które jest w toku. W lutym 2010 roku postępowanie zostało rozszerzone o zbadanie dochowania należytej staranności przez osoby uczestniczące po stronie Grupy LOTOS S.A. w procesie akwizycji KRAK-GAZ Sp. z o.o. Na dzień zatwierdzenia

niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego postępowanie jest zawieszono z uwagi na konieczność sporządzenia w sprawie opinii biegłego badającego zaistnienie oraz wysokość szkody.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

39. Informacje o podmiotach powiązanych

39.1 Informacje o transakcjach z jednostkami powiązanymi nie objętymi konsolidacją

Transakcje z jednostkami powiązanymi są zawierane na warunkach rynkowych.

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2010		31 grudnia 2010 roku	
	Sprzedaż na rzecz jednostek powiązanych (z podatkiem akcyzowym, opłatą paliwową)	Zakupy od jednostek powiązanych (z podatkiem akcyzowym, opłatą paliwową)	Należności od jednostek powiązanych	Zobowiązania wobec jednostek powiązanych
Jednostki stowarzyszone wyceniane metodą praw własności	-	-	-	7.936
Jednostki nie objęte konsolidacją	-	-	-	-
Razem	-	-	-	7.936

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2010 roku łączna wartość kosztów finansowych wynikających z transakcji z jednostkami powiązanymi wycenianymi metodą praw własności wyniosła 15 tysięcy złotych z tytułu odsetek od pożyczek.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2010 roku łączna wartość udzielonych pożyczek przez jednostki powiązane wyceniane metodą praw własności wyniosła 7.921 tysięcy złotych (2.000 tysiące EUR).

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2009		31 grudnia 2009 roku	
	Sprzedaż na rzecz jednostek powiązanych (z podatkiem akcyzowym, opłatą paliwową)	Zakupy od jednostek powiązanych (z podatkiem akcyzowym, opłatą paliwową)	Należności od jednostek powiązanych	Zobowiązania wobec jednostek powiązanych
Jednostki stowarzyszone wyceniane metodą praw własności	3.141	4.381	-	-
Jednostki nie objęte konsolidacją	29	140	-	-
Razem	3.170	4.521	-	-

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2009 roku łączna wartość przychodów finansowych wynikających z transakcji z jednostkami powiązanymi nie objętymi konsolidacją wyniosła 237 tysięcy złotych z tytułu odsetek pozostałych.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2009 roku łączna wartość kosztów finansowych wynikających z transakcji z jednostkami powiązanymi nie objętymi konsolidacją wyniosła 1.287 tysięcy złotych z tytułu odsetek od udzielonych pożyczek.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2009 roku łączna Grupa rozwiązała odpis aktualizujący od należności od jednostek powiązanych nie objętych konsolidacją

w wysokości 1.671 tysięcy złotych.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2009 roku łączna wartość pozostałych kosztów operacyjnych wynikających z transakcji z jednostkami powiązanymi nie objętymi konsolidacją wyniosła 7 tysięcy złotych (inne koszty operacyjne).

39.2 Informacje o transakcjach z jednostkami powiązanymi Skarbu Państwa

Transakcje z jednostkami powiązanymi Skarbu Państwa są zawierane na typowych warunkach rynkowych.

Transakcje pomiędzy Grupą a istotnymi ⁽¹⁾ jednostkami powiązanymi Skarbu Państwa przedstawione zostały poniżej:

w tysiącach złotych	Sprzedaż na rzecz jednostek powiązanych z podatkiem akcyzowym, opłatą paliwową	Zakupy od jednostek powiązanych z podatkiem akcyzowym, opłatą paliwową
za rok zakończony 31 grudnia 2010	19.538	161.622
za rok zakończony 31 grudnia 2009	21.799	176.718

w tysiącach złotych	Należności netto od jednostek powiązanych	Zobowiązania wobec jednostek powiązanych
31 grudnia 2010	1.752	6.054
31 grudnia 2009	2.311	8.935

⁽¹⁾ kapitał podstawowy powyżej 100.000 tysięcy złotych, na podstawie wykazu spółek z większościovym udziałem Skarbu Państwa oraz jednoosobowych spółek Skarbu Państwa według stanu na dzień 31 grudnia 2010 roku, według stanu jednostek powiązanych Skarbu Państwa dla danych za 2009 rok na dzień 31 grudnia 2009 roku.

W latach 2010 i 2009 największe transakcje z udziałem jednostki powiązanej Skarbu Państwa Grupa zawierała z Przedsiębiorstwem Eksploatacji Rurociągów Naftowych PRZYJAŻŃ S.A.

39.3 Podmiot o znaczącym wpływie na Grupę

Na dzień 31 grudnia 2010 roku Skarb Państwa był właścicielem 53,19% akcji Grupy LOTOS S.A.

W ciągu roku zakończonego dnia 31 grudnia 2010 roku, nie wystąpiły transakcje pomiędzy Grupą LOTOS S.A., a Skarbem Państwa.

Nafta Polska S.A. (spółka kontrolowana przez Skarb Państwa), była właścicielem 51,91% akcji Grupy LOTOS S.A. do dnia 22 lipca 2009 roku.

W okresie od dnia 1 stycznia 2009 roku do dnia 22 lipca 2009 roku nie wystąpiły transakcje pomiędzy Grupą LOTOS S.A. a Naftą Polska S.A.

W okresie od dnia 1 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2009 roku nie wystąpiły transakcje pomiędzy Grupą LOTOS S.A. a Skarbem Państwa, poza transakcją opisaną w **Nocie 32** Dodatkowych informacji i objaśnień w wyniku której Skarb Państwa został właścicielem 63,97% akcji Grupy LOTOS S.A.

39.4 Wynagrodzenie Zarządu i Rady Nadzorczej oraz informacje o pożyczkach i świadczeniach o podobnym charakterze udzielonych osobom wchodzącym w skład organów zarządzających i nadzorujących Jednostki Dominującej

Wynagrodzenie wypłacone członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Spółki przedstawiało się następująco:

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
Zarząd		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia)	1.165	713
Nagrody jubileuszowe	-	-
Świadczenia pracownicze w formie akcji	-	-
Rada Nadzorcza		

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia)	261	233
Zarząd – jednostki zależne ⁽¹⁾		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia)	432	278
Razem wynagrodzenie wypłacone ⁽²⁾	1.858	1.224

⁽¹⁾ wynagrodzenie wypłacone członkom Zarządu Grupy LOTOS S.A. z tytułu pełnienia funkcji w Radach Nadzorczych i Radzie Dyrektorów spółek bezpośrednio i pośrednio zależnych.

⁽²⁾ wartość wynagrodzenia uwzględnia zmiany w składzie Zarządu oraz Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A., które miały miejsce w ciągu okresu sprawozdawczego.

Ponadto, Spółka utworzyła rezerwę na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne dla członków Zarządu Grupy LOTOS S.A. w wysokości 260 tysięcy złotych (2009: 221 tysięcy złotych).

Ponadto, zgodnie z ustawą o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (ustawa kominowa), Spółka utworzyła rezerwę na maksymalne przewidziane ww. ustawą wynagrodzenie z tytułu nagrody rocznej dla członków Zarządu Grupy LOTOS S.A. za rok 2010 w wysokości 284 tysięcy złotych (2009: 145 tysięcy złotych wykazanej w tabeli powyżej za 2010 rok).

Na dzień 31 grudnia 2010 roku oraz na dzień 31 grudnia 2009 roku Spółka nie udzieliła pożyczek i świadczeń o podobnym charakterze osobom wchodzącym w skład organów zarządzających i nadzorujących.

39.5 Wynagrodzenie wypłacone lub należne pozostałym członkom głównej kadry kierowniczej

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia)	27.243	19.078
Razem wynagrodzenie wypłacone głównej kadrze kierowniczej (za wyjątkiem członków Zarządu i Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A.)	27.243	19.078

Ponadto, Grupa utworzyła rezerwę na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne dla członków głównej kadry kierowniczej w wysokości 6.351 tysięcy złotych (2009: 4.879 tysięcy złotych).

Ponadto, Grupa utworzyła rezerwę na przewidywane dla członków głównej kadry kierowniczej wynagrodzenie z tytułu premii rocznej za rok 2010 w wysokości 6.738 tysięcy złotych (2009: 5.912 tysięcy złotych wykazanej w tabeli powyżej za 2010 rok).

Na dzień 31 grudnia 2010 roku saldo udzielonych przez Grupę pożyczek i świadczeń o podobnym charakterze członkom głównej kadry kierowniczej wyniosło 39 tysięcy złotych (31 grudnia 2009 roku: 56 tysięcy złotych).

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2010 roku oraz w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2009 roku Grupa nie udzieliła pożyczek i świadczeń o podobnym charakterze członkom głównej kadry kierowniczej.

39.6 Inne transakcje z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki, ich małżonkami, rodzeństwem, wstępnymi, zstępnymi lub innymi bliskimi im osobami

Transakcje z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki, ich małżonkami, rodzeństwem, wstępnymi, zstępnymi lub innymi bliskimi im osobami

W roku zakończonym 31 grudnia 2010 roku oraz 31 grudnia 2009, Spółka lub podmioty z Grupy nie zawierały żadnych znaczących transakcji z Członkami Zarządu i Rady Nadzorczej ⁽¹⁾ oraz ich małżonkami, krewnymi lub powinowatymi w linii prostej do drugiego stopnia lub związanymi z tytułu opieki, przysposobienia lub kurateli, bądź z innymi osobami, z którymi mają osobiste powiązania. Spółka oraz podmioty z Grupy nie udzielały wymienionym powyżej osobom żadnych pożyczek, zaliczek, gwarancji, ani nie zawierały żadnych umów, z których wynikałyby znaczące korzyści dla Grupy LOTOS S.A. lub jej jednostek zależnych lub stowarzyszonych.

⁽¹⁾ z uwzględnieniem zmian w składzie Rady Nadzorczej (patrz **Nota 3** Dodatkowych informacji i objaśnień).

Transakcje Spółki oraz podmiotów z Grupy z podmiotami powiązanymi poprzez członków Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki

W 2010 roku na podstawie złożonych oświadczeń członków Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki o zawartych transakcjach ze stronami powiązanymi wystąpiły następujące rodzaje transakcji:

Rodzaj
----

powiązania (w tysiącach złotych)	Sprzedaż	Zakup	Należności	Zobowiązania
Osoby nadzorujące	1.307	-	-	-
Osoby zarządzające	-	-	-	-
RAZEM	1.307	-	-	-

Rodzaj powiązania (w tysiącach złotych)	Sprzedaż	Zakup	Należności	Zobowiązania
Osoby nadzorujące	1.270	1.778	70	181
Osoby zarządzające	-	-	-	-
RAZEM	1.270	1.778	70	18

39.7 Dodatkowe informacje o wynikach spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A.

w tysiącach złotych	Wynik finansowy netto ⁽¹⁾	
	za rok zakończony 31 grudnia 2010 roku	za rok zakończony 31 grudnia 2009 roku
LOTOS Paliwa Sp. z o.o.	63.800	109.971
LOTOS Gaz S.A. ⁽²⁾	(1.239)	(2.716)
LOTOS Oil S.A.	39.755	36.138
LOTOS Asphalt Sp. z o.o.	149.277	179.496
LOTOS Ekoenergia S.A.	(1)	(3)
LOTOS Kolej Sp. z o.o.	19.398	32.570
LOTOS Serwis Sp. z o.o.	7.947	4.852
LOTOS Lab Sp. z o.o.	4.478	2.100
LOTOS Straż Sp. z o.o.	258	797
LOTOS Ochrona Sp. z o.o.	462	1.447
LOTOS Parafiny Sp. z o.o.	15.564	10.920
LOTOS Tank Sp. z o.o.	794	4.478
Grupa Kapitałowa LOTOS Czechowice S.A.	27.561	16.764
Grupa Kapitałowa LOTOS Jasło S.A.	(2.579)	(445)
Grupa Kapitałowa LOTOS Petrobaltic S.A.	101.495	111.445
UAB LOTOS Baltija	4 ⁽³⁾	(13)
LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o.	(18)	321

⁽¹⁾ Na podstawie pakietów konsolidacyjnych (patrz **Nota 9** dodatkowych informacji i objaśnień).

⁽²⁾ Do dnia 23 lipca 2009 roku spółka LOTOS Gaz S.A. posiadała kontrolę nad spółką zależną KRAK-GAZ Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej (patrz **Nota 2** Dodatkowych informacji i objaśnień).

⁽³⁾ Wynik finansowy za okres 11 miesięcy zakończony 30 listopada 2010 roku, do momentu przejęcia kontroli nad spółką przez Grupę Kapitałową LOTOS Petrobaltic S.A., patrz **Nota 2** Dodatkowych informacji i objaśnień.

40. Informacje o umowie i wynagrodzeniu podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych oraz informacje dotyczące wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych Grupy LOTOS S.A.

Na podstawie uchwały Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A. z dnia 17 grudnia 2009 roku podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych Spółki za rok 2010, 2011 oraz 2012 została spółka Ernst & Young Audit Sp. z o.o., wpisana na listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych prowadzoną przez KIBR pod numerem 130.

Grupa LOTOS S.A. w dniu 18 maja 2010 roku zawarła umowę z firmą Ernst & Young Audit Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie m.in. o dokonanie:

- przeglądu jednostkowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych za I półrocza w latach 2010-2012,
- badania jednostkowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych w latach 2010-2012.

Łączne wynagrodzenie należne z tytułu badania, przeglądów oraz procedur weryfikacyjnych zostało wymienione poniżej:

w tysiącach złotych	2010	2009 ⁽¹⁾
Badanie rocznego jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy LOTOS S.A.	351 ⁽²⁾	466
Badanie rocznych jednostkowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych wybranych spółek Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. ⁽³⁾	514	468
Usługi poświadczające, w tym:	234	388
- przegląd półrocznego jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy LOTOS S.A.	234	243
- inne usługi poświadczające spółek Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A.	-	15
Pozostałe usługi	10 ⁽⁴⁾	-
Usługi doradztwa podatkowego	-	-
RAZEM	1.109	1.322

⁽¹⁾ wynagrodzenie należne z tytułu badania, przeglądów, procedur weryfikacyjnych sprawozdań finansowych oraz innych usług świadczonych przez Deloitte Audit Sp. z o.o. na podstawie umowy z dnia 29 czerwca 2007 roku o dokonanie przeglądu jednostkowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych za I półrocza w latach 2007-2009 oraz badania jednostkowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych w latach 2007-2009.

⁽²⁾ wynagrodzenie należne z tytułu badania, przeglądów, procedur weryfikacyjnych sprawozdań finansowych oraz innych usług świadczonych przez Ernst & Young Audit Sp. z o.o., na podstawie umowy z dnia 18 maja 2010 roku o dokonanie przeglądu jednostkowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych za I półrocza w latach 2010-2012 oraz badania jednostkowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych w latach 2010-2012.

⁽³⁾ wynagrodzenie za badanie wybranych spółek Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. jest płacone na podstawie odrębnych umów zawartych pomiędzy podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych i każdą z wybranych spółek Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A.

⁽⁴⁾ wynagrodzenie wypłacone z tytułu usług szkoleniowych dla biegłych rewidentów.

41. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Grupa narażona jest na ryzyko finansowe obejmujące przede wszystkim:

- ryzyko rynkowe (ryzyko cen surowców i produktów naftowych, ryzyko cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂), ryzyko walutowe, ryzyko stóp procentowych),
- ryzyko płynności,
- ryzyko kredytowe związane z transakcjami finansowymi oraz handlowymi.

Komitet Zarządzania Ryzykiem Finansowym („KZRF”) funkcjonujący w Jednostce Dominującej jest odpowiedzialny za nadzór oraz koordynację procesu zarządzania ryzykiem finansowym w Grupie LOTOS S.A. W celu zapewnienia sprawności, efektywności i bezpieczeństwa operacyjnego wspomnianego procesu wyodrębniono obszary transakcji finansowych („front-office”), analizy i kontroli ryzyka („middle-office”) oraz dokumentacji i rozliczania transakcji („back-office”).

Podstawowymi celami realizowanymi poprzez zarządzanie ryzykiem finansowym są:

- ograniczenie zmienności przepływów pieniężnych,
- zwiększenie prawdopodobieństwa realizacji celów budżetowych i strategicznych,
- zapewnienie krótkoterminowej płynności finansowej,
- maksymalizacja wyniku na zarządzaniu ryzykiem rynkowym przy założonym poziomie ryzyka.

W celu realizacji wymienionych celów powstały dokumenty zatwierdzone na odpowiednich szczeblach decyzyjnych w Jednostce Dominującej. Określają one konieczne ramy dla efektywnego i bezpiecznego funkcjonowania procesu zarządzania ryzykiem finansowym, w tym przede wszystkim:

- metodologię wyznaczania ekspozycji w poszczególnych kategoriach ryzyk,
- dopuszczone instrumenty finansowe,
- sposób oceny zarządzania ryzykiem finansowym,
- limity w zarządzaniu ryzykiem,
- sposób raportowania,
- limity kredytowe dla partnerów transakcji finansowych.

Jednostka Dominująca monitoruje w sposób ciągły wszystkie ryzyka rynkowe będące przedmiotem zarządzania. Nie jest dopuszczone otwieranie pozycji w ramach ryzyk, które nie wynikają z podstawowej działalności Spółki. Jednostka Dominująca używa płynnych instrumentów pochodnych, które jest w stanie wycenić za pomocą stosowanych powszechnie modeli wyceny. Wycena pozycji bazowej i instrumentów pochodnych odbywa się na podstawie danych rynkowych otrzymywanych od wiarygodnych dostawców.

Od 1 stycznia 2011 roku Jednostka Dominująca wdrożyła zasady rachunkowości zabezpieczeń przepływów środków pieniężnych w odniesieniu do kredytów walutowych przeznaczonych na finansowanie Programu 10+ wyznaczonych na instrument zabezpieczający dla przyszłych transakcji sprzedaży produktów naftowych denominowanych w USD.

Ryzyko cen surowców i produktów naftowych

Szczególne znaczenie dla Spółki ma zarządzanie ryzykiem cen surowców i produktów naftowych oraz ryzykiem walutowym.

Z końcem roku 2010 wygasła koncepcja zarządzania ryzykiem cen surowców i produktów naftowych. Głównym celem tej koncepcji było zwiększenie prawdopodobieństwa realizacji przepływów pieniężnych gwarantujących bezpieczne finansowanie inwestycji w ramach Programu 10+.

W chwili obecnej Spółka przygotowuje nową politykę zarządzania tym ryzykiem, która ma objąć cele związane z wprowadzeniem od dnia 1 stycznia 2011 roku nowego modelu handlu surowcami i produktami naftowymi w ramach Grupy LOTOS S.A.

Z dniem 30 września 2009 roku wygasły ostatnie transakcje zabezpieczające marżę rafineryjną. Z uwagi na niekorzystne warunki rynkowe, Grupa LOTOS S.A. podjęła decyzję o nie zawieraniu transakcji zabezpieczających do czasu poprawy marży do poziomów satysfakcjonujących Spółkę.

Transakcje otwarte na marżę rafineryjną na dzień 31 grudnia 2010 roku oraz na dzień 31 grudnia 2009 roku nie występują.

W roku 2010 zawierane były swapy towarowe w powiązaniu ze sprzedażą komponentów asfaltowych po cenach stałych, tak by pierwotny profil ryzyka nie ulegał zmianie. Na dzień 31 grudnia 2009 nie występowały otwarte transakcje towarowe.

Swapy towarowe otwarte na dzień 31 grudnia 2010 roku przedstawiają się następująco:

Podmiot	Typ transakcji	Data zawarcia transakcji	Początek okresu wyceny	Koniec okresu wyceny	Ilość (w tonach)	Cena (USD/tona)	Wartość godziwa na 31 grudnia 2010 roku (w tysiącach złotych) ⁽¹⁾
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	11.03.2010	01.04.2011	30.04.2011	2.692	476	64
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	11.03.2010	01.05.2011	31.05.2011	5.000	476	142
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	11.03.2010	01.06.2011	30.06.2011	3.974	476	133
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	11.03.2010	01.07.2011	31.07.2011	3.846	476	144
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	11.03.2010	01.08.2011	31.08.2011	5.000	476	207
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	11.03.2010	01.09.2011	30.09.2011	2.692	476	121
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	11.03.2010	01.10.2011	31.10.2011	1.026	476	50
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	11.03.2010	01.04.2011	30.04.2011	(592)	716	(109)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	11.03.2010	01.05.2011	31.05.2011	(1.100)	716	(210)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	11.03.2010	01.06.2011	30.06.2011	(874)	716	(175)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	11.03.2010	01.07.2011	31.07.2011	(846)	716	(176)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	11.03.2010	01.08.2011	31.08.2011	(1.100)	716	(240)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	11.03.2010	01.09.2011	30.09.2011	(592)	716	(133)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	11.03.2010	01.10.2011	31.10.2011	(226)	716	(52)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	17.03.2010	01.06.2011	30.06.2011	1.282	473	55
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	17.03.2010	01.07.2011	31.07.2011	1.282	473	60
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	17.03.2010	01.08.2011	31.08.2011	1.282	473	65
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	17.03.2010	01.09.2011	30.09.2011	1.282	473	70
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	17.03.2010	01.10.2011	31.10.2011	1.923	473	113
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	17.03.2010	01.11.2011	30.11.2011	2.564	473	160
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	17.03.2010	01.06.2011	30.06.2011	(282)	715	(57)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	17.03.2010	01.07.2011	31.07.2011	(282)	715	(60)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	17.03.2010	01.08.2011	31.08.2011	(282)	715	(62)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	17.03.2010	01.09.2011	30.09.2011	(282)	715	(64)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	17.03.2010	01.10.2011	31.10.2011	(423)	715	(98)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	17.03.2010	01.11.2011	30.11.2011	(564)	715	(132)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	30.04.2010	01.09.2011	30.09.2011	6.410	518	(500)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	30.04.2010	01.10.2011	31.10.2011	6.410	518	(474)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	30.04.2010	01.11.2011	30.11.2011	6.410	518	(449)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	30.04.2010	01.09.2011	30.09.2011	(1.410)	796	19
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	30.04.2010	01.10.2011	31.10.2011	(1.410)	796	14
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	30.04.2010	01.11.2011	30.11.2011	(1.410)	796	9
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	13.12.2010	01.03.2011	31.03.2011	1.667	495	(62)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	13.12.2010	01.04.2011	30.04.2011	2.821	495	(91)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	13.12.2010	01.05.2011	31.05.2011	3.205	495	(88)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	13.12.2010	01.06.2011	30.06.2011	3.205	495	(71)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	13.12.2010	01.07.2011	31.07.2011	3.205	495	(58)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	13.12.2010	01.08.2011	31.08.2011	3.846	495	(54)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	13.12.2010	01.09.2011	30.09.2011	3.846	495	(40)

Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	13.12.2010	01.10.2011	31.10.2011	3.846	495	(25)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	13.12.2010	01.03.2011	31.03.2011	(367)	787	11
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	13.12.2010	01.04.2011	30.04.2011	(621)	787	16
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	13.12.2010	01.05.2011	31.05.2011	(705)	787	13
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	13.12.2010	01.06.2011	30.06.2011	(705)	787	6
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	13.12.2010	01.07.2011	31.07.2011	(705)	787	0
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	13.12.2010	01.08.2011	31.08.2011	(846)	787	(8)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	13.12.2010	01.09.2011	30.09.2011	(846)	787	(13)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	13.12.2010	01.10.2011	31.10.2011	(846)	787	(16)
					61.400	SUMA	(2.045)
						w tym dodatnia	1.472
						w tym ujemna	(3.517)

Dodatnia wartość godziwa swapów towarowych na 31/12/2010 (w tysiącach PLN): 1.472

Ujemna wartość godziwa swapów towarowych na 31/12/2010 (w tysiącach PLN): (3.517)

¹⁾ Wartość godziwa swapów towarowych ustalana jest w oparciu o przyszłe przepływy z tytułu zawartych transakcji kalkulowane w oparciu o różnicę między średnią ceną rynkową, a ceną transakcyjną. Do wyznaczenia wartości godziwej zostały przyjęte ceny notowane z aktywnych rynków przekazane przez firmę zewnętrzną. Według hierarchii wartości godziwej jest to Poziom 2.

Ryzyko cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂)

Zarządzanie ryzykiem cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂) odbywa się zgodnie z założeniami zawartymi w „Strategii zarządzania ryzykiem cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂) w Grupie LOTOS S.A.” Horyzont zarządzania jest wyznaczany przez poszczególne fazy Protokołu z Kioto, obecnie jest to koniec roku 2012.

Limit na pozycję definiowany jest w oparciu o ilość przyznaných uprawnień dla danej fazy. Pozycja dla fazy stanowi sumę pozycji w poszczególnych latach fazy. Limit na maksymalną stratę jest definiowany w oparciu o kapitały własne.

W zależności od sytuacji rynkowej i przyznaných limitów Spółka utrzymuje odpowiednią pozycję w uprawnieniach za pomocą dokonywania transakcji finansowych.

Mapa bazowa ryzyka uwzględnia przyznane uprawnienia oraz planowaną emisję dwutlenku węgla (CO₂) w ramach danej fazy, które można wiarygodnie określić zarówno w odniesieniu do istniejących instalacji jak i planowanych do budowy.

Pozycja bazowa w uprawnieniach do emisji wynosi na dzień 31 grudnia 2010 roku:

Okres	EUA	CER	SUMA
II faza (2008-2012)	(55.924)	49.863	(6.061)

Pozycja bazowa w uprawnieniach do emisji wynosi na dzień 31 grudnia 2009 roku:

Okres	EUA	CER	SUMA
II faza (2008-2012)	(122.789)	82.010	(40.779)

Ze względu na niepewność co do stopnia przyznania uprawnień dla instalacji budowanych w ramach Programu 10+ minimalizowana jest wielkość utrzymywanej otwartej pozycji w uprawnieniach. W 2010 roku Spółka zawierała transakcje zamiany pomiędzy jednostkami EUA i CER, co było uzasadnione poziomem spreadu pomiędzy tymi uprawnieniami.

Transakcje otwarte w uprawnieniach do emisji na dzień 31 grudnia 2010 roku przedstawiają się następująco:

Podmiot	Typ transakcji	Data zawarcia transakcji	Data rozliczenia transakcji	Ilość uprawnień	Cena (EUR/tona)	Wartość godziwa na 31 grudnia 2010 roku (w tysiącach złotych) ⁽²⁾
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	02.11.2009	20.12.2012	1.000	14	(10)
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	10.12.2009	20.12.2012	5.000	13	(40)

Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	10.12.2009	20.12.2012	25.000	13	(201)
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	10.12.2009	20.12.2012	20.000	13	(162)
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	16.12.2009	22.12.2011	(1.000)	15	3
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	16.12.2009	22.12.2011	(1.000)	15	3
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	16.12.2009	22.12.2011	(1.000)	15	3
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	16.12.2009	22.12.2011	(8.000)	15	26
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	28.05.2010	20.12.2012	5.000	12	(19)
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	03.12.2010	20.12.2012	(11.000)	15	34
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	03.12.2010	20.12.2012	(24.000)	15	73
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	03.12.2010	20.12.2012	(30.000)	15	91
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	03.12.2010	20.12.2012	(1.000)	15	3
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	03.12.2010	20.12.2012	(5.000)	15	17
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	07.12.2010	20.12.2012	(14.000)	16	50
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	07.12.2010	20.12.2012	(1.000)	16	4
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	07.12.2010	20.12.2012	(35.000)	16	133
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	07.12.2010	20.12.2012	14.000	11	(1)
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	07.12.2010	20.12.2012	1.000	11	0
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	07.12.2010	20.12.2012	35.000	11	(15)
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	08.12.2010	20.12.2012	(10.000)	15	34
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	08.12.2010	20.12.2012	(10.000)	15	34
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	08.12.2010	20.12.2012	(10.000)	15	34
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	08.12.2010	20.12.2012	(1.000)	16	4
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	08.12.2010	20.12.2012	(1.000)	16	4
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	08.12.2010	20.12.2012	(1.000)	16	4
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	08.12.2010	20.12.2012	(1.000)	16	4
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	08.12.2010	20.12.2012	(1.000)	16	4
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	08.12.2010	20.12.2012	(1.000)	16	4
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	08.12.2010	20.12.2012	(1.000)	16	4
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	08.12.2010	20.12.2012	(1.000)	16	4
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	08.12.2010	20.12.2012	(1.000)	16	4
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	08.12.2010	20.12.2012	(1.000)	16	4
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	08.12.2010	20.12.2012	(1.000)	16	4
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	08.12.2010	20.12.2012	(1.000)	16	4
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	08.12.2010	20.12.2012	10.000	11	(3)
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	08.12.2010	20.12.2012	10.000	11	(3)
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	08.12.2010	20.12.2012	10.000	11	(3)
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	08.12.2010	20.12.2012	1.000	11	(1)
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	08.12.2010	20.12.2012	1.000	11	(1)
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	08.12.2010	20.12.2012	1.000	11	(1)
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	08.12.2010	20.12.2012	1.000	11	0
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	08.12.2010	20.12.2012	1.000	11	0
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	08.12.2010	20.12.2012	1.000	11	0
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	08.12.2010	20.12.2012	1.000	11	0
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	08.12.2010	20.12.2012	1.000	11	0
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	08.12.2010	20.12.2012	1.000	11	0
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	08.12.2010	20.12.2012	10.000	11	(3)
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	15.12.2010	20.12.2012	1.000	11	0

Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	15.12.2010	20.12.2012	5.000	11	0
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	15.12.2010	20.12.2012	10.000	11	1
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	15.12.2010	20.12.2012	1.000	11	0
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	15.12.2010	20.12.2012	4.000	11	0
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	15.12.2010	20.12.2012	20.000	11	1
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	15.12.2010	20.12.2012	1.000	11	-
				16.000	SUMA	152
					w tym dodatnia	615
					w tym ujemna	(463)

Transakcje otwarte w uprawnieniach do emisji na dzień 31 grudnia 2009 roku przedstawiają się następująco:

Podmiot	Typ transakcji	Data zawarcia transakcji	Data rozliczenia transakcji	Ilość uprawnień	Cena (EUR/tona)	Wartość godziwa na 31 grudnia 2009 roku (w tysiącach złotych) ⁽²⁾
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	02.11.2009	20.12.2012	(1.000)	16	9
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	02.11.2009	20.12.2012	1.000	14	(9)
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	05.11.2009	23.12.2010	(27.000)	15	237
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	05.11.2009	23.12.2010	(1.000)	15	9
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	05.11.2009	23.12.2010	(3.000)	15	27
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	05.11.2009	23.12.2010	(9.000)	15	80
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	05.11.2009	23.12.2010	(10.000)	15	89
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	10.12.2009	23.12.2010	10.000	13	(73)
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	10.12.2009	23.12.2010	22.000	13	(162)
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	10.12.2009	23.12.2010	10.000	13	(75)
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	10.12.2009	20.12.2012	5.000	13	(35)
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	10.12.2009	20.12.2012	25.000	13	(178)
Grupa LOTOS S.A.	Futures CER	10.12.2009	20.12.2012	20.000	13	(143)
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	16.12.2009	22.12.2011	(1.000)	15	8
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	16.12.2009	22.12.2011	(1.000)	15	8
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	16.12.2009	22.12.2011	(1.000)	15	8
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	16.12.2009	22.12.2011	(8.000)	15	62
				31.000	SUMA	(138)
					w tym dodatnia	537
					w tym ujemna	(675)

⁽²⁾ Wartość godziwa kontraktów futures na uprawnienia do emisji dwutlenku węgla (CO₂) (EUA, CER) ustalana jest w oparciu o różnicę między ceną rynkową publikowaną na dzień wyceny przez Europejską Giełdę Klimatyczną (ECX) a ceną transakcyjną. Według hierarchii wartości godziwej jest to Poziom 1.

Pozycja całkowita w uprawnieniach do emisji na dzień 31 grudnia 2010 roku przedstawia się następująco:

Okres	Pozycja EUA			Pozycja CER		
	Bazowa	Transakcyjna	Całkowita	Bazowa	Transakcyjna	Całkowita
II faza (2008-2012)	(55.924)	(182.000)	(237.924)	49.863	198.000	247.863

Pozycja całkowita w uprawnieniach do emisji na dzień 31 grudnia 2009 roku przedstawia się następująco:

Okres	Pozycja EUA			Pozycja CER		
	Bazowa	Transakcyjna	Całkowita	Bazowa	Transakcyjna	Całkowita
II faza (2008-2012)	(122.789)	(62.000)	(184.789)	82.010	93.000	175.010

Ryzyko walutowe

Zarządzanie ryzykiem walutowym odbywa się zgodnie z założeniami zawartymi w „Strategii zarządzania ryzykiem walutowym w Grupie LOTOS S.A.”. Horyzont zarządzania ekspozycją jest związany z wprowadzeniem jako stałego elementu planowania w Spółce budżetu rolowanego na 4 kwartały do przodu. Okres ten przyjmuje się jako podstawę do określenia horyzontu zarządzania ekspozycją. Mapa bazowa pozycji walutowych uwzględnia przede wszystkim wolumeny i formuły cenowe na zakup surowców i sprzedaż produktów, inwestycje, kredyty dewizowe oraz wycenę instrumentów pochodnych, i może być korygowana o współczynnik, który odzwierciedla zmienność cen surowców i produktów naftowych. Strategia zakłada kalkulację następujących limitów:

- limit na pozycję transakcyjną (otwarte transakcje walutowe nie mogą zwiększać pozycji bazowej Spółki i nie mogą przekraczać wolumenu pozycji bazowej),
- limit maksymalnej straty oraz płynnościowy wyrażone są jako procent kapitałów własnych Spółki (limit płynnościowy jest kalkulowany w celu ograniczenia ryzyka związanego z nadmierną kumulacją transakcji finansowych w krótkim okresie, które rozliczając się mogą powodować problemy płynnościowe i operacyjne),
- limity na pozycję walutową całkowitą i globalną brutto dla całego okresu zarządzania, jak również dla podokresów.

Na potrzeby kalkulacji limitów wartości kapitałów własnych są aktualizowane co kwartał. Dodatkowo w sytuacji, gdy strata na zarządzaniu ryzykiem przekroczy ustalone progi w celu niedopuszczenia do istotnego przekroczenia limitu maksymalnej straty ustalonej przez Zarząd Grupy LOTOS S.A. następuje natychmiastowa aktualizacja limitów.

Strategia dopuszcza możliwość konsolidacji zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej.

Waluta USD jest używana w kwotowaniach cen rynkowych ropy i produktów naftowych. Z tego też względu uznano, że najwłaściwszą walutą do zaciągania i spłaty długoterminowych kredytów na finansowanie Programu 10+ jest USD, ponieważ efektem takiego działania będzie zmniejszenie strukturalnie długiej pozycji i w konsekwencji strategicznego ryzyka walutowego.

Z umowy na finansowanie Programu 10+ wynika obowiązek utrzymywania określonego współczynnika zabezpieczenia ryzyka walutowego, które dotyczy kursu EUR/USD oraz USD/PLN i wynika z różnicy pomiędzy walutą finansowania i walutami w jakich podpisywane są kontrakty inwestycyjne. Obowiązek ten obejmuje tylko płatności inwestycyjne związane z Programem 10+ w horyzoncie do połowy 2011 roku.

Pozycja bazowa w walutach na dzień 31 grudnia 2010 roku przedstawia się następująco:

Okres	USD	EUR
2011	322.577.414	(266.115.943)

Pozycja bazowa w walutach na dzień 31 grudnia 2009 roku przedstawia się następująco:

Okres	USD	EUR
2010	406.436.729	(287.449.821)

Grupa LOTOS S.A. aktywnie zarządza swoją pozycją walutową, kształtując ją w zależności od przewidywanego rozwoju sytuacji rynkowej.

Transakcje walutowe otwarte na dzień 31 grudnia 2010 roku przedstawiają się następująco:

Podmiot	Typ transakcji	Data zawarcia transakcji	Data rozliczenia transakcji	Para walut	Kwota w walucie bazowej	Kurs	Kwota w walucie zmiennej	Wartość godziwa na 31 grudnia 2010 roku (w tysiącach złotych) ⁽³⁾
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	06.05.2010	10.02.2011	EUR/USD	5.000.000	1,3	(6.396.500)	840
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	06.05.2010	14.02.2011	EUR/USD	10.000.000	1,3	(12.795.500)	1.671
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	06.05.2010	10.03.2011	EUR/USD	5.000.000	1,3	(6.398.500)	831
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	06.05.2010	15.03.2011	EUR/USD	10.000.000	1,3	(12.800.000)	1.652
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	06.05.2010	16.03.2011	USD/PLN	(5.000.000)	3,3	16.282.500	1.384

Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	06.05.2010	17.03.2011	USD/PLN	(15.000.000)	3,3	48.759.000	4.060
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	07.05.2010	12.01.2011	USD/PLN	10.000.000	3,3	(33.293.000)	(3.635)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	07.05.2010	13.01.2011	USD/PLN	6.000.000	3,3	(20.019.600)	(2.223)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	10.05.2010	14.01.2011	USD/PLN	20.000.000	3,1	(61.930.000)	(2.610)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	14.05.2010	14.01.2011	EUR/PLN	2.500.000	4	(10.118.250)	(211)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	10.08.2010	16.05.2011	EUR/PLN	4.500.000	4	(18.204.750)	(230)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	10.08.2010	17.05.2011	EUR/USD	2.500.000	1,3	(3.284.500)	160
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	10.08.2010	15.06.2011	EUR/PLN	10.000.000	4,1	(40.510.000)	(482)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	28.09.2010	10.01.2011	EUR/PLN	9.000.000	4	(36.013.500)	(357)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	01.10.2010	01.04.2011	EUR/USD	9.000.000	1,4	(12.330.000)	(914)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	09.11.2010	13.01.2011	EUR/USD	15.000.000	1,4	(20.830.650)	(2.338)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	09.11.2010	15.03.2011	EUR/USD	10.000.000	1,4	(13.866.000)	(1.504)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	09.11.2010	15.04.2011	EUR/USD	15.000.000	1,4	(20.808.480)	(2.291)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	09.11.2010	06.05.2011	EUR/USD	10.000.000	1,4	(13.855.000)	(1.480)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	09.11.2010	11.07.2011	EUR/USD	15.000.000	1,4	(20.777.250)	(2.221)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	09.11.2010	09.09.2011	EUR/USD	20.000.000	1,4	(27.647.000)	(2.814)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	03.12.2010	14.02.2011	USD/PLN	31.000.000	3	(93.889.700)	(1.745)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	03.12.2010	16.05.2011	USD/PLN	(42.000.000)	3	127.785.000	2.152
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	03.12.2010	15.06.2011	USD/PLN	42.000.000	3	(128.076.900)	(2.156)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	03.12.2010	11.07.2011	USD/PLN	7.000.000	3,1	(21.466.200)	(436)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	03.12.2010	11.07.2011	USD/PLN	10.000.000	3,1	(30.622.000)	(580)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	03.12.2010	12.09.2011	USD/PLN	(31.000.000)	3,1	95.154.500	1.620
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	06.12.2010	10.08.2011	USD/PLN	(38.000.000)	3,1	116.557.400	2.160
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	07.12.2010	11.08.2011	USD/PLN	(19.800.000)	3,1	60.489.000	883
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	09.12.2010	10.08.2011	EUR/PLN	21.000.000	4,1	(85.915.200)	(1.530)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.12.2010	10.01.2011	USD/PLN	(34.100.000)	3	103.916.340	2.803
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.12.2010	16.05.2011	USD/PLN	(30.000.000)	3,1	92.001.000	2.255
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.12.2010	06.06.2011	USD/PLN	(30.000.000)	3,1	92.215.500	2.324
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.12.2010	13.06.2011	EUR/PLN	8.000.000	4	(32.352.000)	(335)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.12.2010	22.06.2011	USD/PLN	(40.000.000)	3,1	122.960.000	2.956
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.12.2010	12.07.2011	EUR/PLN	5.000.000	4,1	(20.256.000)	(205)

Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.12.2010	05.10.2011	EUR/USD	10.000.000	1,3	(13.129.300)	634
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.12.2010	17.10.2011	EUR/USD	10.000.000	1,3	(13.147.500)	578
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.12.2010	07.11.2011	EUR/USD	20.000.000	1,3	(26.259.000)	1.254
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.12.2010	12.12.2011	USD/PLN	30.000.000	3,1	(93.460.500)	(2.321)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.12.2010	13.12.2011	USD/PLN	30.000.000	3,1	(93.426.000)	(2.281)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.12.2010	22.12.2011	EUR/PLN	20.000.000	4,1	(81.820.000)	(749)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2010	24.01.2011	USD/PLN	(34.000.000)	3	103.436.500	2.527
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2010	04.04.2011	USD/PLN	20.000.000	3,1	(61.160.000)	(1.514)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2010	10.05.2011	USD/PLN	(20.000.000)	3,1	61.298.000	1.495
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2010	05.08.2011	USD/PLN	(15.000.000)	3,1	46.260.000	1.114
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2010	10.11.2011	USD/PLN	15.000.000	3,1	(46.605.000)	(1.144)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	22.12.2010	07.07.2011	USD/PLN	7.000.000	3,1	(21.514.500)	(490)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	22.12.2010	08.07.2011	USD/PLN	10.000.000	3,1	(30.734.000)	(696)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	23.12.2010	18.02.2011	EUR/USD	4.000.000	1,3	(5.259.400)	250
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	23.12.2010	11.07.2011	USD/PLN	5.000.000	3,1	(15.368.000)	(346)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	23.12.2010	12.07.2011	USD/PLN	8.000.000	3,1	(24.588.800)	(552)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	27.12.2010	12.01.2011	EUR/USD	10.000.000	1,3	(13.166.000)	578
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	27.12.2010	12.01.2011	USD/PLN	(10.000.000)	3	30.223.000	567
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	28.12.2010	31.01.2011	EUR/USD	3.500.000	1,3	(4.630.815)	134
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	28.12.2010	31.01.2011	USD/PLN	(1.000.000)	3	3.016.000	47
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	28.12.2010	13.07.2011	USD/PLN	13.000.000	3,1	(39.679.900)	(622)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	28.12.2010	01.12.2011	USD/PLN	(13.000.000)	3,1	40.033.500	586
Grupa LOTOS S.A.	Spot walutowy	30.12.2010	03.01.2011	USD/PLN	3.000.000	3	(8.998.500)	(106)
Grupa LOTOS S.A.	Spot walutowy	30.12.2010	03.01.2011	USD/PLN	10.000.000	3	(29.979.000)	(339)
Grupa LOTOS S.A.	Spot walutowy	30.12.2010	03.01.2011	USD/PLN	4.000.000	3	(12.000.400)	(144)
Grupa LOTOS S.A.	Spot walutowy	31.12.2010	04.01.2011	EUR/PLN	1.000.000	4	(3.957.000)	3
Grupa LOTOS S.A.	Spot walutowy	31.12.2010	04.01.2011	EUR/PLN	2.000.000	4	(7.909.000)	12
Grupa LOTOS S.A.	Spot walutowy	31.12.2010	04.01.2011	EUR/PLN	1.000.000	4	(3.950.000)	10
Grupa LOTOS S.A.	Spot walutowy	31.12.2010	04.01.2011	EUR/PLN	600.000	4	(2.382.600)	(6)
Grupa LOTOS S.A.	Spot walutowy	31.12.2010	04.01.2011	USD/PLN	10.000.000	3	(29.642.000)	(1)
Grupa LOTOS S.A.	Spot walutowy	31.12.2010	04.01.2011	USD/PLN	5.000.000	3	(14.820.500)	-

Grupa LOTOS S.A.	Spot walutowy	31.12.2010	04.01.2011	USD/PLN	4.000.000	3	(11.901.200)	(45)
Grupa LOTOS S.A.	Spot walutowy	31.12.2010	04.01.2011	USD/PLN	5.000.000	3	(14.821.500)	(1)
SUMA								(4.114)
w tym dodatnia								37.540
w tym ujemna								(41.654)

Transakcje walutowe otwarte na dzień 31 grudnia 2009 roku przedstawiają się następująco:

Podmiot	Typ transakcji	Data zawarcia transakcji	Data rozliczenia transakcji	Para walut	Kwota w walucie bazowej	Kurs	Kwota w walucie zmiennej	Wartość godziwa na 31 grudnia 2009 roku (w tysiącach złotych) ⁽³⁾
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	27.05.2009	08.01.2010	USD/PLN	(15.000.000)	3,2	48.297.000	5.532
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	27.05.2009	14.01.2010	USD/PLN	(15.000.000)	3,2	48.394.500	5.610
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	27.05.2009	28.01.2010	USD/PLN	(18.000.000)	3,2	58.024.800	6.627
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	27.05.2009	19.02.2010	USD/PLN	(15.000.000)	3,2	48.637.500	5.732
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	27.05.2009	11.03.2010	USD/PLN	(15.000.000)	3,2	48.547.500	5.576
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	27.05.2009	18.03.2010	USD/PLN	(14.000.000)	3,3	45.592.400	5.465
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	27.05.2009	08.04.2010	USD/PLN	(4.000.000)	3,2	12.960.000	1.479
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.08.2009	28.01.2010	USD/PLN	7.700.000	3	(22.730.400)	(748)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.08.2009	19.02.2010	USD/PLN	15.000.000	3	(44.332.500)	(1.444)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.08.2009	11.03.2010	USD/PLN	10.000.000	3	(29.579.000)	(947)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.08.2009	18.03.2010	USD/PLN	19.000.000	3	(56.215.300)	(1.790)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.08.2009	08.04.2010	USD/PLN	4.000.000	3	(11.858.000)	(385)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.09.2009	08.01.2010	USD/PLN	15.000.000	2,9	(42.817.500)	(55)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.09.2009	14.01.2010	USD/PLN	15.000.000	2,9	(42.835.500)	(56)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.09.2009	28.01.2010	USD/PLN	10.300.000	2,9	(29.435.855)	(33)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	14.10.2009	16.04.2010	USD/PLN	(7.000.000)	2,9	20.064.800	(19)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	16.10.2009	21.01.2010	USD/PLN	(2.000.000)	2,8	5.687.200	(19)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	30.10.2009	25.01.2010	USD/PLN	(19.500.000)	2,9	56.181.450	527
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	30.10.2009	29.01.2010	USD/PLN	(6.000.000)	2,9	17.206.800	78
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	30.10.2009	14.01.2010	USD/PLN	12.000.000	2,9	(34.563.600)	(340)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	30.10.2009	08.04.2010	USD/PLN	7.000.000	2,9	(20.279.000)	(204)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	17.11.2009	15.01.2010	USD/PLN	(1.800.000)	2,8	4.969.800	(164)

Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	16.12.2009	04.01.2010	USD/PLN	(1.500.000)	2,9	4.301.400	26
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2009	15.01.2010	EUR/USD	6.000.000	1,4	(8.618.850)	83
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2009	20.01.2010	USD/PLN	(40.000.000)	2,9	116.888.000	2.761
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2009	21.01.2010	EUR/USD	10.000.000	1,4	(14.328.500)	241
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2009	11.02.2010	EUR/USD	10.000.000	1,4	(14.327.850)	241
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2009	15.03.2010	EUR/USD	10.000.000	1,4	(14.309.000)	292
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2009	17.03.2010	EUR/USD	10.000.000	1,4	(14.341.400)	200
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2009	15.04.2010	EUR/USD	10.000.000	1,4	(14.307.500)	294
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2009	20.05.2010	EUR/USD	10.000.000	1,4	(14.338.300)	200
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2009	15.07.2010	EUR/USD	10.000.000	1,4	(14.332.850)	203
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2009	22.07.2010	EUR/USD	10.000.000	1,4	(14.295.500)	308
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2009	15.09.2010	EUR/USD	10.000.000	1,4	(14.325.650)	205
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2009	22.09.2010	EUR/USD	10.000.000	1,4	(14.288.250)	309
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2009	21.10.2010	EUR/USD	10.000.000	1,4	(14.340.500)	153
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2009	22.11.2010	EUR/USD	10.000.000	1,4	(14.316.000)	214
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2009	09.12.2010	EUR/USD	10.000.000	1,4	(14.332.000)	164
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2009	18.02.2010	EUR/PLN	10.000.000	4,2	(42.025.000)	(821)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2009	23.02.2010	EUR/PLN	10.000.000	4,2	(42.052.000)	(834)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2009	24.02.2010	EUR/PLN	10.000.000	4,2	(42.045.000)	(825)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2009	25.02.2010	EUR/PLN	5.000.000	4,2	(21.024.000)	(413)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	22.12.2009	17.06.2010	USD/PLN	10.000.000	3	(29.583.500)	(761)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	23.12.2009	08.01.2010	EUR/USD	25.000.000	1,4	(35.625.750)	1.160
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	23.12.2009	13.01.2010	EUR/USD	20.000.000	1,4	(28.500.400)	929
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	23.12.2009	08.01.2010	EUR/USD	(40.000.000)	1,4	57.020.000	(1.803)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	28.12.2009	14.01.2010	USD/PLN	(15.000.000)	2,9	43.390.500	610
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	28.12.2009	15.01.2010	USD/PLN	(10.000.000)	2,9	28.927.000	405
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	28.12.2009	04.02.2010	EUR/USD	(16.700.000)	1,4	24.081.400	35
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	28.12.2009	16.03.2010	USD/PLN	(20.000.000)	2,9	58.069.000	793
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	28.12.2009	15.04.2010	EUR/USD	10.000.000	1,4	(14.400.000)	31
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	28.12.2009	30.08.2010	EUR/USD	10.000.000	1,4	(14.380.000)	57
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	29.12.2009	06.01.2010	USD/PLN	5.000.000	2,9	(14.393.500)	(141)

Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	29.12.2009	19.02.2010	EUR/PLN	10.900.000	4,2	(45.283.505)	(370)
Grupa LOTOS S.A.	Spot walutowy	30.12.2009	04.01.2010	USD/PLN	6.000.000	2,9	(17.275.800)	(175)
Grupa LOTOS S.A.	Spot walutowy	30.12.2009	04.01.2010	USD/PLN	6.800.000	2,9	(19.530.280)	(149)
Grupa LOTOS S.A.	Spot walutowy	30.12.2009	04.01.2010	USD/PLN	3.000.000	2,9	(8.628.000)	(78)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	30.12.2009	06.01.2010	USD/PLN	5.000.000	2,9	(14.402.400)	(150)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	31.12.2009	21.01.2010	EUR/USD	12.000.000	1,4	(17.283.480)	35
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	31.12.2009	06.01.2010	USD/PLN	9.000.000	2,9	(25.728.480)	(74)
SUMA								33.777
w tym dodatnia								46.575
w tym ujemna								(12.798)

⁽³⁾ Wartość godziwa spotów i forwardów walutowych ustalana jest w oparciu o zdyskontowane przyszłe przepływy z tytułu zawartych transakcji kalkulowane w oparciu o różnicę między ceną terminową a ceną transakcyjną. Cena terminowa kalkulowana jest w oparciu o fixing NBP i krzywą stóp procentowych implikowaną z transakcji fx swap. Według hierarchii wartości godziwej jest to Poziom 2.

Pozycja całkowita Jednostki Dominującej w poszczególnych walutach na dzień 31 grudnia 2010 roku przedstawia się następująco:

Okres	Pozycja USD/PLN			Pozycja EUR/PLN		
	Bazowa	Transakcyjna	Całkowita	Bazowa	Transakcyjna	Całkowita
2011	322.577.414	(320.281.395)	2.296.019	(266.115.943)	268.600.000	2.484.057

Pozycja całkowita Jednostki Dominującej w poszczególnych walutach na dzień 31 grudnia 2009 roku przedstawia się następująco:

Okres	Pozycja USD/PLN			Pozycja EUR/PLN		
	Bazowa	Transakcyjna	Całkowita	Bazowa	Transakcyjna	Całkowita
2010	406.436.729	(282.890.380)	123.546.349	(287.449.821)	202.200.000	(85.249.821)

Spółki Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. dokonywały transakcji zabezpieczających przed ryzykiem związanym ze zmianą kursów wymiany walut oraz transakcji zabezpieczających kurs wymiany USD w związku z zakupem obligacji od spółki z Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A.

Transakcje walutowe otwarte na dzień 31 grudnia 2010 roku przedstawiają się następująco:

Podmiot	Typ transakcji	Data zawarcia transakcji	Data rozliczenia transakcji	Para walut	Kwota w walucie bazowej	Kurs	Kwota w walucie zmiennej	Wartość godziwa na 31 grudnia 2010 roku (w tysiącach PLN) ⁽³⁾
LOTOS Asphalt Sp. z o.o.	Swap walutowy	2010.11.09	2011.02.10	USD/PLN	(41.100.000)	2,8272	116.197.920	(5.936)
SUMA								(5.936)
w tym dodatnia								-
w tym ujemna								(5.936)

Podmiot	Typ transakcji	Data zawarcia transakcji	Data rozliczenia transakcji	Para walut	Kwota w walucie bazowej	Kurs	Kwota w walucie zmiennej	Wartość godziwa na 31 grudnia 2010 roku (w tysiącach PLN) ⁽³⁾
LOTOS Parafiny Sp. z o.o.	Forward walutowy	28.04.2010	28.01.2011	EUR/PLN	(74.500)	3,9860	296.957	1
SUMA								1

w tym dodatnia	1
w tym ujemna	-

Transakcje walutowe otwarte na dzień 31 grudnia 2009 roku przedstawiają się następująco:

Podmiot	Typ transakcji	Data zawarcia transakcji	Data rozliczenia transakcji	Para walut	Kwota w walucie bazowej	Kurs	Kwota w walucie zmiennej	Wartość godziwa na 31 grudnia 2009 roku (w tysiącach PLN) ⁽³⁾
LOTOS Asfalt Sp. z o.o.	Swap walutowy	2009.11.12	2010.11.12	USD/PLN	(20.500.000)	2,8355	58.127.750	(1.758)
LOTOS Asfalt Sp. z o.o.	Swap walutowy	2009.11.12	2010.11.12	USD/PLN	(19.500.000)	2,8354	55.290.300	(1.420)
SUMA								(3.178)
w tym dodatnia								-
w tym ujemna								(3.178)

Ryzyko stopy procentowej

Mapa bazowa pozycji w stopie procentowej związana jest z przepływami pieniężnymi, których wysokość zależy od poziomu stóp procentowych w przyszłości, w szczególności wyniku z przewidywanego harmonogramu spłat kredytu na finansowanie zapasów oraz finansowanie Programu 10+ i wynikającą z tego wysokością odsetek ustalanych na podstawie zmiennej stopy LIBOR USD. Struktura limitów bazuje na współczynniku zabezpieczenia wartości nominalnej pozycji bazowej. W długim horyzoncie efekt częściowego zabezpieczenia został osiągnięty poprzez wybór stałej stopy dla subtranszy SACE w ramach kredytu inwestycyjnego na Program 10+ o którym mowa w **Nocie 34** Dodatkowych informacji i objaśnień.

Z umowy na finansowanie Programu 10+ wynika obowiązek utrzymywania określonego współczynnika zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej, który dotyczy ryzyka zmiennej stopy LIBOR USD dla kredytu na finansowanie Programu 10+ w horyzoncie do połowy roku 2011.

Pozycja bazowa w stopie procentowej na dzień 31 grudnia 2010 roku przedstawia się następująco (w tysiącach USD):

Okres	Pozycja bazowa
2011	(1.913.471)
2012	(1.831.610)
2013	(1.373.687)
2014	(1.267.629)
2015	(1.143.396)
2016	(1.012.072)
2017	(876.641)
2018	(728.732)
2019	(562.495)
2020	(395.211)

Pozycja bazowa w stopie procentowej na dzień 31 grudnia 2009 roku przedstawia się następująco (w tysiącach USD):

Okres	Pozycja bazowa
2010	(1.782.231)
2011	(1.820.792)
2012	(1.388.528)
2013	(1.302.032)
2014	(1.201.506)
2015	(1.083.753)
2016	(959.280)

2017	(830.913)
2018	(690.720)
2019	(533.154)
2020	(374.596)

Z uwagi na konieczność wypełnienia współczynnika zabezpieczenia wynikającego z umowy kredytowej oraz wolę częściowego ograniczenia ryzyka stopy procentowej nie objętego hedgingiem obowiązkowym Spółka zawarła transakcje zabezpieczające. Korzystając z polepszenia warunków rynkowych panujących na długim końcu krzywej stóp procentowych w USD, Spółka zabezpieczyła część ryzyka w horyzoncie do 10 lat.

Transakcje otwarte na stopę procentową na dzień 31 grudnia 2010 roku przedstawiają się następująco:

Podmiot	Typ transakcji	Data zawarcia transakcji	Początek okresu	Koniec okresu	Kwota nominalna (USD)	Spółka płaci	Spółka otrzymuje	Wartość godziwa na 31 grudnia 2010 roku (w tysiącach złotych) ⁽⁴⁾
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	09.05.2008	15.10.2008	30.06.2011	50.000.000	3,40%	LIBOR 6M	(6.650)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	13.05.2008	15.10.2008	30.06.2011	50.000.000	3,60%	LIBOR 6M	(6.908)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	16.05.2008	15.10.2008	30.06.2011	100.000.000	3,70%	LIBOR 6M	(14.220)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	04.06.2008	15.07.2009	30.06.2011	122.000.000	4,10%	LIBOR 6M	(19.599)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	04.06.2008	15.10.2008	30.06.2011	208.000.000	3,80%	LIBOR 6M	(30.735)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	26.06.2008	15.01.2009	30.06.2011	100.000.000	4,30%	LIBOR 6M	(16.943)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	27.06.2008	15.07.2009	30.06.2011	150.000.000	4,30%	LIBOR 6M	(25.768)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	05.09.2008	15.10.2008	15.01.2013	100.000.000	3,80%	LIBOR 6M	(27.521)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	16.09.2008	15.01.2009	15.01.2013	100.000.000	3,50%	LIBOR 6M	(25.060)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	19.09.2008	15.01.2009	15.01.2013	(100.000.000)	LIBOR 6M	4,00%	29.087
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	07.10.2008	15.01.2009	15.01.2013	100.000.000	3,50%	LIBOR 6M	(24.792)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	08.10.2008	15.07.2011	15.01.2013	100.000.000	4,20%	LIBOR 6M	(14.102)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	19.03.2009	15.07.2011	15.01.2018	100.000.000	3,30%	LIBOR 6M	(3.860)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	15.04.2009	15.07.2011	15.01.2018	50.000.000	3,50%	LIBOR 6M	(3.444)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	08.05.2009	15.07.2011	15.01.2018	50.000.000	4,00%	LIBOR 6M	(8.295)
SUMA								(198.810)
w tym dodatnia								29.087
w tym ujemna								(227.897)

Podmiot	Typ transakcji	Data zawarcia transakcji	Początek okresu	Koniec okresu	Kwota nominalna (USD)	Spółka płaci	Spółka otrzymuje	Wartość godziwa na 31 grudnia 2010 roku (w tysiącach złotych) ⁽⁴⁾
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (FRA)	19.01.2010	18.01.2011	15.04.2011	(100.000.000)	LIBOR 3M	1,2250%	655
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (FRA)	19.04.2010	18.01.2011	15.04.2011	100.000.000	0,80%	LIBOR 3M	(340)
SUMA								315

Transakcje otwarte na stopę procentową na dzień 31 grudnia 2009 roku przedstawiają się następująco:

Podmiot	Typ transakcji	Data zawarcia transakcji	Początek okresu	Koniec okresu	Kwota nominalna (USD)	Spółka płaci	Spółka otrzymuje	Wartość godziwa na 31 grudnia 2009 roku (w tysiącach złotych) ⁽⁴⁾
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	09.05.2008	15.10.2008	30.06.2011	50.000.000	3,40%	LIBOR 6M	(9.058)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	13.05.2008	15.10.2008	30.06.2011	50.000.000	3,60%	LIBOR 6M	(9.473)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	16.05.2008	15.10.2008	30.06.2011	100.000.000	3,70%	LIBOR 6M	(19.598)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	04.06.2008	15.07.2009	30.06.2011	122.000.000	4,10%	LIBOR 6M	(20.420)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	04.06.2008	15.10.2008	30.06.2011	208.000.000	3,80%	LIBOR 6M	(42.633)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	26.06.2008	15.01.2009	30.06.2011	100.000.000	4,30%	LIBOR 6M	(23.991)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	27.06.2008	15.07.2009	30.06.2011	150.000.000	4,30%	LIBOR 6M	(27.254)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	05.09.2008	15.10.2008	15.01.2013	100.000.000	3,80%	LIBOR 6M	(23.222)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	16.09.2008	15.01.2009	15.01.2013	100.000.000	3,50%	LIBOR 6M	(20.125)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	19.09.2008	15.01.2009	15.01.2013	(100.000.000)	LIBOR 6M	4,00%	25.194
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	07.10.2008	15.01.2009	15.01.2013	100.000.000	3,50%	LIBOR 6M	(19.787)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	08.10.2008	15.07.2011	15.01.2013	100.000.000	4,20%	LIBOR 6M	(4.159)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	19.03.2009	15.07.2011	15.01.2018	100.000.000	3,30%	LIBOR 6M	18.070
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	15.04.2009	15.07.2011	15.01.2018	50.000.000	3,50%	LIBOR 6M	7.914
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	08.05.2009	15.07.2011	15.01.2018	50.000.000	4,00%	LIBOR 6M	3.589
SUMA								(164.953)

w tym

dodatnia 54.767

w tym
ujemna (219.720)

(4) Wartość godziwa transakcji terminowych na stopę procentową ustalana jest w oparciu o zdyskontowane przyszłe przepływy z tytułu zawartych transakcji kalkulowane w oparciu o różnicę między ceną terminową a ceną transakcyjną. Cena terminowa kalkulowana jest w oparciu o zerokuponową krzywą stóp procentowych opartą o LIBOR 6M lub 3M w zależności od zawartych transakcji. Według hierarchii wartości godziwej jest to Poziom 2.

Pozycja całkowita w stopie procentowej na dzień 31 grudnia 2010 roku przedstawia się następująco:

Okres	Pozycja bazowa	Kredyty o stałej stopie	Pozycja transakcyjna	Depozyty o zmiennej stopie	Pozycja całkowita	Współczynnik zabezpieczenia
2011	(1.913.471.448)	415.619.121	740.000.000	27.709.808	(730.142.519)	62%
2012	(1.831.610.416)	401.678.125	500.000.000	68.602.578	(861.329.713)	53%
2013	(1.373.687.500)	376.656.250	200.000.000	72.506.923	(724.524.327)	47%
2014	(1.267.628.750)	347.575.625	200.000.000	89.910.022	(630.143.103)	50%
2015	(1.143.396.250)	313.511.875	200.000.000	92.393.815	(537.490.560)	53%
2016	(1.012.072.500)	277.503.750	200.000.000	94.878.009	(439.690.741)	57%
2017	(876.641.250)	240.369.375	200.000.000	94.354.545	(341.917.330)	61%
2018	(728.732.500)	199.813.750	-	101.292.185	(427.626.565)	41%
2019	(562.495.000)	154.232.500	-	102.468.228	(305.794.272)	46%
2020	(395.211.250)	108.364.375	-	74.265.210	(212.581.665)	46%

Pozycja całkowita w stopie procentowej na dzień 31 grudnia 2009 roku przedstawia się następująco:

Okres	Pozycja bazowa	Kredyty o stałej stopie	Pozycja transakcyjna	Pozycja całkowita	Współczynnik zabezpieczenia
2010	(1.782.230.827)	357.329.116	980.000.000	(444.901.711)	75%
2011	(1.820.792.177)	420.654.375	740.000.000	(660.137.802)	64%
2012	(1.388.528.072)	401.678.125	500.000.000	(486.849.947)	65%
2013	(1.302.032.010)	376.656.250	200.000.000	(725.375.760)	44%
2014	(1.201.505.590)	347.575.625	200.000.000	(653.929.965)	46%
2015	(1.083.753.414)	313.511.875	200.000.000	(570.241.539)	47%
2016	(959.279.889)	277.503.750	200.000.000	(481.776.139)	50%
2017	(830.913.122)	240.369.375	200.000.000	(390.543.747)	53%
2018	(690.719.718)	199.813.750	-	(490.905.968)	29%
2019	(533.153.644)	154.232.500	-	(378.921.144)	29%
2020	(374.595.895)	108.364.375	-	(266.231.520)	29%

W celu optymalizacji salda odsetek wykorzystywana jest usługa „cashpoolingu” kompensacyjnego dla spółek z Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. Usługa ta polega na stosowaniu korzystnych stawek oprocentowania dla ujemnych i dodatnich sald, które podlegają kompensacji na koniec każdego dnia roboczego.

Ryzyko płynności

Proces zarządzania ryzykiem płynności w Grupie polega na monitorowaniu prognozowanych przepływów pieniężnych, a następnie dopasowywaniu zapadalności aktywów i pasywów, analizie kapitału obrotowego i utrzymywaniu dostępu do różnych źródeł finansowania.

Płynność w horyzoncie budżetowym monitorowana jest w przekroju Grupy na bieżąco w ramach zarządzania ryzykiem finansowym. Płynność w okresie średnio - i długoterminowym monitorowana jest w ramach procesu planowania, który wspomaga tworzenie wieloletniej strategii finansowej.

W obszarze ryzyka finansowego obok aktywnego zarządzania ryzykiem rynkowym, Spółka stosuje następujące zasady w zakresie płynności:

- brak depozytów zabezpieczających w handlu instrumentami pochodnymi na rynku pozagiełdowym,
- ograniczenie możliwości wcześniejszego rozwiązania transakcji finansowych,
- limity w zakresie mało płynnych kasowych instrumentów finansowych,
- limity kredytowe dla partnerów transakcji finansowych,
- zapewnienie odpowiedniej jakości dostępnych linii kredytowych,

- procesy kontroli wewnętrznej oraz efektywność organizacyjna zapewniająca szybkie działanie w warunkach awaryjnych.

Analiza wymagalności pochodnych instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2010 roku:

Początek okresu	Koniec okresu	Okres	Przepływy netto (w tysiącach EUR)	Przepływy netto (w tysiącach USD)	Przepływy netto (w tysiącach PLN)
01-01-2011	31-01-2011	do 1 miesiąca	44.600	(40.621)	(61.144)
01-02-2011	31-03-2011	od 1 miesiąca do 3 miesiąca	44.000	(46.533)	(28.848)
01-04-2011	31-12-2011	od 3 miesięcy do 12 miesięcy	180.009	(274.487)	(31.006)
01-01-2012	31-12-2016	od 1 roku do 5 lat	29	(21.055)	-
01-01-2017	31-12-2030	powyżej 5 lat	-	(5.264)	-

W **Nocie 30** Dodatkowych informacji i objaśnień zaprezentowano wartość dodatkowych niewykorzystanych środków pieniężnych pozostających w dyspozycji Grupy. W **Nocie 42.4** Dodatkowych informacji i objaśnień zaprezentowano informacje o kontraktowych terminach zapadalności zobowiązań finansowych według stanu na dzień 31 grudnia 2010 roku oraz 31 grudnia 2009 roku.

Ryzyko kredytowe

Zarządzanie ryzykiem kredytowym partnerów transakcji finansowych polega na bieżącym monitorowaniu ekspozycji kredytowej w stosunku do przyznanych limitów. Partnerzy transakcji muszą posiadać odpowiedni rating przyznany przez wiodące agencje ratingowe, bądź posiadać gwarancje instytucji spełniających wymóg minimalnego ratingu. Grupa zawiera transakcje finansowe z renomowanymi firmami o dobrej zdolności kredytowej.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku koncentracja ryzyka u pojedynczego partnera transakcji finansowych nie przekraczała 0,35% sumy bilansowej Grupy.

W zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym partnerów transakcji handlowych Grupa poddaje wszystkich klientów, którzy wnioskują o przyznanie kredytów kupieckich procedurze weryfikacji ich wiarygodności finansowej i w zależności od jej oceny przyznawane są odpowiednie limity. Ponadto, dzięki bieżącemu monitorowaniu stanów należności, narażenie Grupy na ryzyko nieściągalnych należności jest nieznaczące.

Wartości bilansowe aktywów finansowych reprezentują maksymalną ekspozycję kredytową. Maksymalna ekspozycja narażona na ryzyko kredytowe na datę bilansową wyniosła:

w tysiącach złotych	Nota	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009 (dane przekształcone)
Udziały i akcje:		9.927	9.929
- długoterminowe	23	9.915	9.917
- krótkoterminowe	28	12	12
Pochodne instrumenty finansowe:		69.370	101.879
- długoterminowe	23	29.667	54.862
- krótkoterminowe	28	39.703	47.017
Fundusz likwidacyjny	23	21.668	18.851
Lokaty:		5.932	6.130
- część długoterminowa	23	-	6.130
- część krótkoterminowa	28	5.932	-
Depozyty zabezpieczające	23	3.108	3.316
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności:		1.810.637	1.515.812
- długoterminowe	25	28.612	22.061
- krótkoterminowe		1.782.025	1.493.751
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty		391.266	355.054
Razem		2.311.908	2.010.971

Analiza wiekowania zaległych aktywów finansowych na dzień 31 grudnia 2010 roku oraz na dzień 31 grudnia 2009 roku została przedstawiona w **Nocie 26** Dodatkowych informacji i objaśnień.

42. Instrumenty finansowe

Charakterystyka instrumentów finansowych

Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

Grupa wykazuje transakcje pochodne o dodatniej wartości godziwej jako aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, a transakcje pochodne o ujemnej wartości godziwej wykazywane są jako zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu. Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu obejmują wycenę następujących rodzajów instrumentów pochodnych: swapy, futures, forward, opcje, swapy procentowe, forward procentowy.

Wartość godziwa swapów towarowych ustalana jest w oparciu o przyszłe przepływy z tytułu zawartych transakcji kalkulowane w oparciu o różnicę między średnią ceną rynkową, a ceną transakcyjną. Do wyznaczenia wartości godziwej zostały przyjęte ceny notowane z aktywnych rynków przekazane przez firmę zewnętrzną, według hierarchii wartości godziwej jest to Poziom 2.

Wartość godziwa kontraktów futures na uprawnienia do emisji dwutlenku węgla (CO₂) (EUA, CER) ustalana jest w oparciu o różnicę między ceną rynkową publikowaną na dzień wyceny przez Europejską Giełdę Klimatyczną (ECX) a ceną transakcyjną, według hierarchii wartości godziwej jest to Poziom 1.

Wartość godziwa spotów i forwardów walutowych ustalana jest w oparciu o zdyskontowane przyszłe przepływy z tytułu zawartych transakcji kalkulowane w oparciu o różnicę między ceną terminową a ceną transakcyjną. Cena terminowa kalkulowana jest w oparciu o fixing NBP i krzywą stóp procentowych implikowaną z transakcji fx swap.

Według hierarchii wartości godziwej jest to Poziom 2.

Przy kalkulacji wyceny opcji walutowych obok czynników koniecznych dla wyceny walutowej transakcji forward dodatkowo uwzględnia się parametr zmienności implikowanej. Według hierarchii wartości godziwej jest to Poziom 2.

Wartość godziwa transakcji terminowych na stopę procentową ustalana jest w oparciu o zdyskontowane przyszłe przepływy z tytułu zawartych transakcji kalkulowane w oparciu o różnicę między ceną terminową a ceną transakcyjną. Cena terminowa kalkulowana jest w oparciu o zerokuponową krzywą stóp procentowych opartą o LIBOR 6M lub 3M w zależności od zawartych transakcji. Według hierarchii wartości godziwej jest to Poziom 2.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Wartość długoterminowych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wycenianych według wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2010 roku i na dzień 31 grudnia 2009 roku, obejmuje głównie akcje i udziały, dla których nie istnieje aktywny rynek.

Pożyczki udzielone i należności własne

1. W dniach 23 września 2003 roku oraz 8 kwietnia 2004 roku Grupa LOTOS S.A. podpisała z Rafinerią Nafty „GLIMAR” S.A. umowy pożyczkowe na finansowanie działalności operacyjnej i inwestycyjnej, w tym w szczególności inwestycji Hydrokompleks Glimar, w łącznej kwocie 90 milionów złotych. Do dnia 31 grudnia 2004 roku Grupa LOTOS S.A. wypłaciła Rafinerii Nafty „GLIMAR” S.A. środki pieniężne wynikające z podpisanych umów w wysokości 48 milionów złotych. Dodatkowo, w związku z podpisanym w dniu 12 lutego 2004 roku oświadczeniem Grupy LOTOS S.A. (Letter of Comfort) dla Banku Przemysłowo-Handlowego S.A. Spółka podjęła zobowiązania związane ze współfinansowaniem inwestycji Hydrokompleks Glimar oraz utrzymaniem odpowiedniej sytuacji ekonomiczno-finansowej Rafinerii Nafty „GLIMAR” S.A. W opinii Zarządu Spółki zobowiązania te nie stanowią zobowiązań finansowych na dzień bilansowy.

Aktywa z tytułu udzielonych pożyczek według stanu na dzień 31 grudnia 2010 roku oraz na dzień 31 grudnia 2009 roku są objęte odpisem w pełnej wysokości.

Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie

Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu obejmują kredyty, kredyty w rachunkach bieżących oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego.

W Grupie w trakcie roku zakończonych 31 grudnia 2010 roku oraz 31 grudnia 2009 roku nie wystąpiły następujące zdarzenia gospodarcze i sytuacje wymagające ujawnienia:

- Grupa nie dokonała przekwalifikowania składników aktywów finansowych (MSSF 7, par. 12),
- na rzecz Grupy nie ustanowiono zabezpieczeń na żadnej z kategorii aktywów, które powodowałyby poprawę warunków kredytowania (MSSF 7, par. 15),
- Grupa nie wyemitowała żadnego instrumentu zawierającego element zobowiązaniowy lub element kapitałowy (MSSF 7, par. 17),
-

Grupa wywiązała się z wszystkich postanowień umownych (MSSF 7, par. 18),

- przychody z tytułu odsetek w związku z aktywami finansowymi, które uległy utracie wartości Grupa uznała za nieistotne (MSSF 7, par. 20.d),
- ze względu na brak spełnienia wymogów formalnych Grupa nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń, zatem zmiana wartości godziwej instrumentów pochodnych odnoszona jest w wynik finansowy (MSSF 7, par. 22),
- Grupa nie nabywała żadnych aktywów finansowych po cenie różnej, od ich wartości godziwej (MSSF 7, par. 28),
- Grupa nie przejmowała żadnych aktywów w ramach zabezpieczenia (MSSF 7, par. 38).

42.1 Wartość godziwa poszczególnych instrumentów finansowych

31 grudnia 2010 w tysiącach złotych	Nota	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik - przeznaczone do obrotu	Pożyczki i należności	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik- przeznaczone do obrotu	Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Razem
Udziały i akcje:		-	-	9.927	-	-	9.927
- część długoterminowa	23	-	-	9.915	-	-	9.915
- część krótkoterminowa	28	-	-	12	-	-	12
Fundusz likwidacyjny	23	-	21.668	-	-	-	21.668
Lokaty:		-	5.932	-	-	-	5.932
- część długoterminowa	23	-	-	-	-	-	-
- część krótkoterminowa	28	-	5.932	-	-	-	5.932
Depozyty zabezpieczające	23	-	3.108	-	-	-	3.108
Pochodne instrumenty finansowe:		69.370	-	-	-	-	69.370
- część długoterminowa	23	29.667	-	-	-	-	29.667
- część krótkoterminowa	28	39.703	-	-	-	-	39.703
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności:		-	1.810.637	-	-	-	1.810.637
- część długoterminowa	25	-	28.612	-	-	-	28.612
- część krótkoterminowa		-	1.782.025	-	-	-	1.782.025
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	30	-	391.266	-	-	-	391.266
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania:	37.1	-	-	-	-	(2.034.439)	(2.034.439)
- część długoterminowa		-	-	-	-	(26.211)	(26.211)
- część krótkoterminowa		-	-	-	-	(2.008.228)	(2.008.228)
Kredyty i pożyczki:	34	-	-	-	-	(6.335.459)	(6.335.459)
- część długoterminowa		-	-	-	-	(4.403.453)	(4.403.453)
- część		-	-	-	-	(1.932.006)	(1.932.006)

krótkoterminowa							
Obligacje:	35					(52.670)	(52.670)
- część długoterminowa		-	-	-	-	-	-
- część krótkoterminowa		-	-	-	-	(52.670)	(52.670)
Zobowiązania finansowe:		-	-	-	(279.807)	(74.255)	(354.062)
Zobowiązania z tytułu leasingu:	37.3	-	-	-	-	(74.255)	(74.255)
- część długoterminowa		-	-	-	-	(71.559)	(71.559)
- część krótkoterminowa		-	-	-	-	(2.696)	(2.696)
Pochodne instrumenty finansowe:	37.2	-	-	-	(279.807)	-	(279.807)
- część długoterminowa		-	-	-	(107.537)	-	(107.537)
- część krótkoterminowa		-	-	-	(172.270)	-	(172.270)
Razem		69.370	2.232.611	9.927	(279.807)	(8.496.823)	(6.464.722)

Na dzień 31 grudnia 2010 roku Grupa nie posiada aktywów finansowych, których warunki renegotjowano ze względu na możliwość pojawienia się zaległości lub z powodu możliwości utraty ich wartości.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku Grupa nie posiada aktywów i zobowiązań finansowych, wycenionych w wartości godziwej przez wynik, których składniki zostały wyznaczone jako wycenione w ten sposób przy początkowym ujęciu (fair value option).

Na dzień 31 grudnia 2010 roku Grupa nie posiada aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku wartość bilansowa pożyczek i należności oraz zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu nie odbiega istotnie od ich wartości godziwej (nie dotyczy kredytów i pożyczek opartych na stałej stopie procentowej). Kredyty i pożyczki o charakterze długoterminowym są w większości oparte na zmiennej stopie procentowej, a termin zapadalności zobowiązań z tytułu odsetek przypada w krótkim okresie.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku wartość aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wycenianych według wartości godziwej obejmuje głównie akcje i udziały, dla których nie istnieje aktywny rynek.

Metody i założenia dotyczące ustalania wartości godziwej posiadanych instrumentów finansowych zostały opisane w Notach 10 i 42 Dodatkowych informacji i objaśnień.

31 grudnia 2009 (dane przekształcone) w tysiącach złotych	Nota	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik - przeznaczone do obrotu	Pożyczki i należności	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik - przeznaczone do obrotu	Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Razem
Udziały i akcje:		-	-	9.929	-	-	9.929
- część długoterminowa	23	-	-	9.917	-	-	9.917
- część krótkoterminowa	28	-	-	12	-	-	12
Fundusz likwidacyjny	23	-	18.851	-	-	-	18.851
Lokaty:		-	6.130	-	-	-	6.130
- część długoterminowa	23	-	6.130	-	-	-	6.130
- część krótkoterminowa	28	-	-	-	-	-	-
Depozyty zabezpieczające	23	-	3.316	-	-	-	3.316
Pochodne instrumenty finansowe:		101.879	-	-	-	-	101.879

- część długoterminowa	23	54.862	-	-	-	-	54.862
- część krótkoterminowa	28	47.017	-	-	-	-	47.017
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności:			1.515.812	-	-	-	1.515.812
- część długoterminowa	25	-	22.061	-	-	-	22.061
- część krótkoterminowa		-	1.493.751	-	-	-	1.493.751
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	30	-	355.054	-	-	-	355.054
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania:	37.1	-	-	-	-	(1.094.702)	(1.094.702)
- część długoterminowa		-	-	-	-	(38.894)	(38.894)
- część krótkoterminowa		-	-	-	-	(1.055.808)	(1.055.808)
Kredyty i pożyczki:	34	-	-	-	-	(5.701.071)	(5.701.071)
- część długoterminowa		-	-	-	-	(4.942.590)	(4.942.590)
- część krótkoterminowa		-	-	-	-	(758.481)	(758.481)
Zobowiązania finansowe:		-	-	-	(236.371)	(83.149)	(319.520)
Zobowiązania z tytułu leasingu:	37.3	-	-	-	-	(83.149)	(83.149)
- część długoterminowa		-	-	-	-	(80.304)	(80.304)
- część krótkoterminowa		-	-	-	-	(2.845)	(2.845)
Pochodne instrumenty finansowe:	37.2	-	-	-	(236.371)	-	(236.371)
- część długoterminowa		-	-	-	(220.085)	-	(220.085)
- część krótkoterminowa		-	-	-	(16.286)	-	(16.286)
Razem		101.879	1.899.163	9.929	(236.371)	(6.878.922)	(5.104.322)

Na dzień 31 grudnia 2009 roku Grupa nie posiada aktywów finansowych, których warunki renegotjowano ze względu na możliwość pojawienia się zaległości lub z powodu możliwości utraty ich wartości.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku Grupa nie posiada aktywów i zobowiązań finansowych, wycenionych w wartości godziwej przez wynik, których składniki zostały wyznaczone jako wycenione w ten sposób przy początkowym ujęciu (fair value option).

Na dzień 31 grudnia 2009 roku Grupa nie posiada aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku wartość bilansowa pożyczek i należności oraz zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu nie odbiega istotnie od ich wartości godziwej (nie dotyczy kredytów opartych na stałej stopie procentowej). Kredyty i pożyczki o charakterze długoterminowym są oparte w większości na zmiennej stopie procentowej, a termin zapadalności zobowiązań z tytułu odsetek przypada w krótkim okresie.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku wartość aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wycenianych według wartości godziwej obejmuje głównie akcje i udziały, dla których nie istnieje aktywny rynek.

Metody i założenia dotyczące ustalania wartości godziwej posiadanych instrumentów finansowych zostały opisane w Notach 10 i 42 Dodatkowych informacji i objaśnień.

42.2 Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w podziale na kategorie instrumentów finansowych

za rok zakończony 31 grudnia 2010 w tysiącach złotych	Nota	Aktywa/ Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziennej przez wynik - przeznaczone do obrotu	Pożyczki i należności	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Razem
Przychody/(Koszty) z tytułu odsetek	12.3 12.6	-	18.829	-	(173.267) ⁽¹⁾	(154.438)
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych	12.3 12.7	-	(78.776)	-	15.848	(62.928)
Odwrocenie/(Utworzenie) odpisów aktualizujących	12.2 12.4 12.6	-	(7.729)	(2)	-	(7.731)
Zyski/(Straty) z tytułu wyceny do wartości godziennej pochodnych instrumentów finansowych	12.3 12.6	(75.945)	-	-	-	(75.945)
Zyski/(Straty) z tytułu realizacji pochodnych instrumentów finansowych	12.3 12.6	(117.091)	-	-	-	(117.091)
Zyski/(Straty) z tytułu sprzedaży		-	-	-	-	-
Razem		(193.036)	(67.676)	(2)	(157.419)	(418.133)

⁽¹⁾ z tego kwoty ujęte w kosztach aktywów spełniających warunki kapitalizacji w kwocie 111.842 tysięcy złotych (patrz Nota 12.6 Dodatkowych informacji i objaśnień).

za rok zakończony 31 grudnia 2009 (dane przekształcone) w tysiącach złotych	Nota	Aktywa/ Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziennej przez wynik - przeznaczone do obrotu	Pożyczki i należności	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Razem
Przychody/(Koszty) z tytułu odsetek	12.3 12.6	-	22.196	-	(169.264) ⁽¹⁾	(147.068)
Zyski/(Straty) z tytułu różnic kursowych	12.3 12.7	-	(64.005)	-	513.441	449.436
Odwrocenie/(Utworzenie) odpisów aktualizujących	12.2 12.4 12.6	-	(28.778)	-	-	(28.778)
Zyski/(Straty) z tytułu wyceny do wartości godziennej pochodnych instrumentów finansowych	12.3 12.6	(214.594)	-	-	-	(214.594)
Zyski/(Straty) z tytułu realizacji pochodnych instrumentów finansowych	12.3 12.6	216.047	-	-	-	216.047
Zyski/(Straty) z tytułu sprzedaży	12.3	-	-	688	-	688
Razem		1.453	(70.587)	688	344.177	275.731

⁽¹⁾ z tego kwoty ujęte w kosztach aktywów spełniających warunki kapitalizacji w kwocie 117.840 tysięcy złotych (patrz Nota 12.6 Dodatkowych informacji i objaśnień).

42.3 Analiza wrażliwości na ryzyko rynkowe związane ze zmianami kursów walut, stóp procentowych, uprawnień cen do emisji dwutlenku węgla (CO₂) oraz surowców i produktów naftowych

Analiza wrażliwości na dzień 31 grudnia 2010 roku na ryzyko walutowe Grupy wraz z wpływem na wynik finansowy przy założeniu zmiany kursów USD/PLN i EUR/PLN o 4% (in plus oraz in minus) oraz wszystkich innych zmiennych na poziomie stałym przedstawia się następująco:

31 grudnia 2010 w tysiącach złotych	Nota	Wartość bilansowa w walucie przeliczona na PLN na dzień bilansowy	Zmiana kursu o +4% wpływ na wynik roku		Zmiana kursu o -4% wpływ na wynik roku	
			USD	EUR	USD	EUR

Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	26	213.769	6.404	2.144	(6.404)	(2.144)
Aktywa finansowe - pochodne instrumenty finansowe		69.370	(56.694)	14.855	56.694	(14.855)
Aktywa finansowe - pozostałe		6.929	237	40	(237)	(40)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	30	67.049	1.569	1.113	(1.569)	(1.113)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	37.1	(1.630.563)	(61.098)	(4.123)	61.098	4.123
Kredyty i pożyczki	34	(5.834.653)	(235.866)	(1.478)	235.866	1.478
Zobowiązania finansowe - pochodne instrumenty finansowe	37.2	(279.807)	10.783	27.526	(10.783)	(27.526)
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	37.2	(72.475)	-	(2.897)	-	2.897
Razem		(7.460.381)	(334.665)	37.180	334.665	(37.180)

Na dzień 31 grudnia 2010 roku Jednostka Dominująca posiada kontrakty futures na zakup uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂) („EUA” - Emissions Unit Allowance) wycenione w wartości godziwej.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku aktywa finansowe z tytułu dodatniej wyceny kontraktów futures na zakup uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂) wynoszą 615 tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku zobowiązania finansowe z tytułu ujemnej wyceny kontraktów futures na zakup uprawnień do emisji dwutlenku węgla wynoszą 463 tysięcy złotych.

Zmiana notowań uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂) o 10% (in plus oraz in minus) potencjalnie spowodowałaby zmianę wyceny wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych z tytułu kontraktów futures na zakup uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂) na kwotę (176) 176 tysięcy złotych.

Analiza wrażliwości na dzień 31 grudnia 2009 roku na ryzyko walutowe Grupy wraz z wpływem na wynik finansowy przy założeniu zmiany kursów USD/PLN i EUR/PLN o 4% (in plus oraz in minus) oraz wszystkich innych zmiennych na poziomie stałym przedstawia się następująco:

31 grudnia 2009 (dane przekształcone) w tysiącach złotych	Nota	Wartość bilansowa w walucie przeliczona na PLN na dzień bilansowy	Zmiana kursu o +4% wpływ na wynik roku		Zmiana kursu o -4% wpływ na wynik roku	
			USD	EUR	USD	EUR
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	26	78.389	1.469	1.668	(1.469)	(1.668)
Aktywa finansowe - pochodne instrumenty finansowe		101.879	(53.432)	32.158	53.432	(32.158)
Aktywa finansowe - pozostałe		7.335	234	59	(234)	(59)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	30	26.895	550	527	(550)	(527)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	37.1	(803.944)	(28.753)	(3.405)	28.753	3.405
Kredyty i pożyczki	34	(5.016.021)	(199.674)	(584)	199.674	584
Zobowiązania finansowe - pochodne instrumenty finansowe	37.2	(236.371)	14.685	938	(14.685)	(938)
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	37.2	(81.344)	-	(3.232)	-	3.232
Razem		(5.923.182)	(264.921)	28.129	264.921	(28.129)

Na dzień 31 grudnia 2009 roku Jednostka Dominująca posiada kontrakty futures na zakup uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂) („EUA” - Emissions Unit Allowance) wycenione w wartości godziwej.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku aktywa finansowe z tytułu dodatniej wyceny kontraktów futures na zakup uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂) wynoszą 537 tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku zobowiązania finansowe z tytułu ujemnej wyceny kontraktów futures na zakup uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂) wynoszą 675 tysięcy złotych.

Zmiana notowań uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂) o 10% (in plus oraz in minus) potencjalnie spowodowałaby zmianę wyceny wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych z tytułu kontraktów futures na zakup uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂) na kwotę 107 (107) tysięcy złotych.

Analiza wrażliwości na dzień 31 grudnia 2010 roku na ryzyko zmiany stopy procentowej Grupy przy założeniu zmiany stopy procentowej o 0,2% (in plus oraz in minus) przedstawia się następująco:

31 grudnia 2010 w tysiącach złotych	Nota	Wartość bilansowa	Zmiana procentowa	
			+0,2%	-0,2%
Środki pieniężne i ekwiwalenty	30	391.266	783	(783)
Fundusz likwidacyjny	23	21.668	43	(43)
Aktywa finansowe – pochodne instrumenty finansowe ⁽¹⁾		29.742	(1.358)	1.366
Aktywa finansowe - pozostałe ⁽²⁾		9.040	18	(18)
Kredyty i pożyczki	34	(6.335.459)	(10.583)	10.583
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego		(74.255)	(149)	149
Zobowiązania finansowe - pochodne instrumenty finansowe ⁽¹⁾		(228.237)	13.690	(13.839)
Razem		(6.186.235)	2.444	(2.585)

⁽¹⁾ w tym: swap procentowy (IRS) oraz terminowe transakcje stopy procentowej (FRA).

⁽²⁾ w tym: lokaty, depozyty zabezpieczające.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku wartość bilansowa aktywów i zobowiązań finansowych (środki pieniężne i ekwiwalenty, fundusz likwidacyjny, lokaty, depozyty zabezpieczające, pochodne instrumenty finansowe, zobowiązania z tytułu: kredytów i pożyczek, leasingu finansowego, pochodnych instrumentów finansowych) - wrażliwych na ryzyko stóp procentowych wynosi netto (6.186.235) tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku zmiana stóp procentowych o 0,2% (in plus oraz in minus) potencjalnie spowodowałaby zmianę aktywów i zobowiązań finansowych o kwotę netto 2.444 (2.585) tysięcy złotych.

Analiza wrażliwości na dzień 31 grudnia 2009 roku na ryzyko zmiany stopy procentowej Grupy przy założeniu zmiany stopy procentowej o 0,2% (in plus oraz in minus) przedstawia się następująco:

31 grudnia 2009 w tysiącach złotych (dane przekształcone)	Nota	Wartość bilansowa	Zmiana procentowa	
			+0,2%	-0,2%
Środki pieniężne i ekwiwalenty	30	355.054	710	(710)
Fundusz likwidacyjny	23	18.851	38	(38)
Aktywa finansowe – pochodne instrumenty finansowe ⁽¹⁾		54.767	4.120	(4.225)
Aktywa finansowe - pozostałe ⁽²⁾		9.446	19	(19)
Kredyty i pożyczki	34	(5.701.071)	(9.901)	9.901
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego		(83.149)	(166)	166
Zobowiązania finansowe - pochodne instrumenty finansowe ⁽¹⁾		(219.720)	12.426	(12.508)
Razem		(5.565.822)	7.246	(7.433)

⁽¹⁾ w tym: swap procentowy (IRS).

⁽²⁾ w tym: lokaty, depozyty zabezpieczające.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku wartość bilansowa aktywów i zobowiązań finansowych (środki pieniężne i ekwiwalenty, fundusz likwidacyjny, lokaty, depozyty zabezpieczające, pochodne instrumenty finansowe, zobowiązania z tytułu: kredytów i pożyczek, leasingu finansowego, pochodnych instrumentów finansowych) - wrażliwych na ryzyko stóp procentowych wynosi netto (5.565.822) tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku zmiana stóp procentowych o 0,2% (in plus oraz in minus) potencjalnie spowodowałaby zmianę aktywów i zobowiązań finansowych o kwotę netto 7.246 (7.433) tysięcy złotych.

42.4 Analiza wymagalności zobowiązań finansowych i pochodnych instrumentów finansowych

Analiza wymagalności zobowiązań finansowych według stanu na dzień 31 grudnia 2010 roku przedstawia się następująco:

w tysiącach złotych	Nota	Wartość bilansowa	Kontraktowe przepływy pieniężne	Do 6 miesięcy	6 - 12 miesięcy	1 - 2 lata	2 - 5 lat	Powyżej 5 lat
Zabezpieczone kredyty bankowe (poza kredytami w rachunku bieżącym)	34	6.060.628	6.153.502	83.942	1.576.180	359.355	1.009.547	3.124.478
Bankowe kredyty w rachunku bieżącym	34	274.831	275.548	255.198	20.350	-	-	-
Obligacje	35	52.670	52.670	52.670	-	-	-	-
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	37.3	74.255	74.255	1.250	1.446	5.693	27.081	38.785
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	37.1	2.034.439	2.034.439	1.985.605	22.623	24.918	1.293	-
Razem		8.496.823	8.590.414	2.378.665	1.620.599	389.966	1.037.921	3.163.263

Analiza wymagalności zobowiązań finansowych według stanu na dzień 31 grudnia 2009 roku przedstawia się następująco:

w tysiącach złotych	Nota	Wartość bilansowa	Kontraktowe przepływy pieniężne	Do 6 miesięcy	6 - 12 miesięcy	1 - 2 lata	2 - 5 lat	Powyżej 5 lat
Zabezpieczone kredyty bankowe (poza kredytami w rachunku bieżącym)	34	5.190.356	5.291.777	140.616	116.197	1.295.279	864.392	2.875.293
Bankowe kredyty w rachunku bieżącym	34	510.715	510.715	510.600	115	-	-	-
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	37.3	83.149	83.149	1.159	1.686	3.873	19.949	56.482
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	37.1	1.094.702	1.094.702	1.046.171	9.637	15.728	23.166	-
Razem		6.878.922	6.980.343	1.698.546	127.635	1.314.880	907.507	2.931.775

Analiza wymagalności pochodnych instrumentów finansowych według stanu na dzień 31 grudnia 2010 roku przedstawia się następująco:

w tysiącach złotych	Nota	Wartość bilansowa*	Kontraktowe przepływy pieniężne	Do 6 miesięcy	6 - 12 miesięcy	1 - 2 lata	2 - 5 lat	Powyżej 5 lat
Swap towarowy	28 37.2	(2.045)	(2.045)	(423)	(1.622)	-	-	-
Futures (emisja CO ₂)	23 28 37.2	152	152	-	35	117	-	-
Forwardy i spoty walutowe	28 37.2	(4.113)	(4.113)	4.045	(8.158)	-	-	-
Terminowe transakcje stopy procentowej (FRA)	28 37.2	315	315	315	-	-	-	-
Swap procentowy (IRS)	23 37.2	(198.810)	(198.810)	(120.823)	-	-	(62.388)	(15.599)
Swap walutowy	37.2	(5.936)	(5.936)	(5.936)	-	-	-	-
Razem		(210.437)	(210.437)	(122.822)	(9.745)	117	(62.388)	(15.599)

* wartość bilansowa (dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych minus ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych) prezentuje wartość godziwą pochodnych instrumentów finansowych.

Analiza wymagalności pochodnych instrumentów finansowych według stanu na dzień 31 grudnia 2009 roku przedstawia się następująco:

w tysiącach złotych	Nota	Wartość bilansowa*	Kontraktowe przepływy pieniężne	Do 6 miesięcy	6 - 12 miesięcy	1 - 2 lata	2 - 5 lat	Powyżej 5 lat
Futures (emisja CO ₂)	23 28 37.2	(138)	(138)	-	132	86	(356)	-
Forwardy i spoty walutowe	28 37.2	33.777	33.777	32.165	1.612	-	-	-
Swap procentowy (IRS)	23 37.2	(164.953)	(164.953)	-	-	(152.428)	(42.098)	29.573
Swap walutowy	37.2	(3.178)	(3.178)	(3.178)	-	-	-	-
Razem		(134.492)	(134.492)	28.987	1.744	(152.342)	(42.454)	29.573

* wartość bilansowa (dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych minus ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych) prezentuje wartość godziwą pochodnych instrumentów

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

43. Struktura zatrudnienia

Średnie zatrudnienie w etatach w podziale na grupy przedstawia się następująco:

	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
Pracownicy fizyczni	2.664	2.614
Pracownicy umysłowi	2.312	2.307
Razem	4.976	4.921

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

44. Pozostałe informacje

44.1 Szczególne uprawnienia Skarbu Państwa oraz ich wykonywanie w spółkach kapitałowych

Ustawa z dnia 18 marca 2010 roku o szczególnych uprawnieniach ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa oraz ich wykonywaniu w niektórych spółkach kapitałowych lub grupach kapitałowych prowadzących działalność w sektorach energii elektrycznej, ropy naftowej oraz paliw gazowych (Dz. U. Nr 65, poz. 404) („Ustawa”) wprowadziła instytucję pełnomocnika do spraw ochrony infrastruktury krytycznej. Zgodnie z ustawą, Minister właściwy do spraw Skarbu Państwa może wyrazić sprzeciw wobec podjętej przez Zarząd Spółki uchwały lub innej dokonanej przez Zarząd Spółki czynności prawnej, której przedmiotem jest rozporządzenie składnikami mienia ujawnionymi w jednolitym wykazie obiektów, instalacji, urządzeń i usług wchodzących w skład infrastruktury krytycznej, o którym mowa w art. 5b ust. 7 pkt 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 roku o zarządzaniu kryzysowym, stanowiące rzeczywiste zagrożenie dla funkcjonowania, ciągłości działania oraz integralności infrastruktury krytycznej. Sprzeciwem Ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa może być również objęta uchwała organu Spółki dotycząca:

- rozwiązania Spółki,
- zmiany przeznaczenia lub zaniechania eksploatacji składnika mienia⁽¹⁾ Spółki, ujawnionego w jednolitym wykazie obiektów, instalacji, urządzeń i usług wchodzących w skład infrastruktury krytycznej, o którym mowa w art. 5b ust. 7 pkt 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 roku o zarządzaniu kryzysowym,
- zmiany przedmiotu przedsiębiorstwa Spółki,
- zbycia albo wydzierżawienia przedsiębiorstwa Spółki lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienia na nim ograniczonego prawa rzeczowego,
- przyjęcia planu rzeczowo-finansowego, planu działalności inwestycyjnej lub wieloletniego planu strategicznego,
- przeniesienia siedziby Spółki za granicę,

jeżeli wykonanie takiej uchwały stanowiłoby rzeczywiste zagrożenie dla funkcjonowania, ciągłości działania oraz integralności infrastruktury krytycznej.

⁽¹⁾ mienie obejmuje:

- w sektorze energii elektrycznej — infrastrukturę służącą do wytwarzania albo przesyłania energii elektrycznej;
- w sektorze ropy naftowej — infrastrukturę służącą do wydobycia, rafinacji, przetwarzania ropy naftowej oraz magazynowania i przesyłania rurociągami ropy naftowej oraz produktów ropopochodnych, jak również terminale portowe do przeładunku tych produktów oraz ropy naftowej;
- w sektorze paliw gazowych — infrastrukturę służącą do produkcji, wydobycia, rafinacji, przetwarzania, magazynowania, przesyłania paliw gazowych gazociągami oraz terminale skroplonego gazu ziemnego (LNG).

Zgodnie z ustawą z dnia 18 marca 2010 roku o szczególnych uprawnieniach ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa, Zarząd Spółki, w porozumieniu z Ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa oraz dyrektorem Rządowego Centrum Bezpieczeństwa, jest uprawniony do powołania i odwołania pełnomocnika do spraw ochrony infrastruktury krytycznej w Spółce. Do zadań pełnomocnika należy w szczególności zapewnienie Ministrowi właściwemu do spraw Skarbu Państwa informacji dotyczących dokonania przez organy Spółki czynności prawnych wskazanych wyżej, przekazywanie informacji o infrastrukturze krytycznej dyrektorowi Rządowego Centrum Bezpieczeństwa na jego wniosek, przekazywanie i odbieranie informacji o zagrożeniu infrastruktury krytycznej we współpracy z dyrektorem Rządowego Centrum Bezpieczeństwa.

Pełnomocnik do spraw ochrony infrastruktury krytycznej może żądać od organów spółek wszelkich dokumentów oraz wyjaśnień w wyżej wymienionych sprawach, a następnie – po przeprowadzonej analizie – mają obowiązek ich przekazania Ministrowi właściwemu do spraw Skarbu Państwa oraz Dyrektorowi Rządowego Centrum Bezpieczeństwa wraz z pisemnym stanowiskiem oraz jego uzasadnieniem.

Do dnia zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupa LOTOS S.A. nie otrzymała powiadomienia o ujęciu w wykazie składników, obiektów, instalacji, urządzeń i usług wchodzących w skład infrastruktury krytycznej i w związku z tym nie powołała pełnomocnika do spraw ochrony infrastruktury krytycznej.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

45. Zarządzanie kapitałem

Celem polityki finansowej Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. jest zapewnienie długoterminowej płynności przy jednoczesnym stosowaniu odpowiedniej dźwigni finansowej, wspomagającej realizację celu nadrzędnego, jakim jest maksymalizacja stopy zwrotu na kapitale przynależnym akcjonariuszom. Realizacja powyższego celu, dokonuje się poprzez dążenie do osiągnięcia pożądanej struktury finansowania na poziomie Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A.

Grupa Kapitałowa Grupy LOTOS S.A. monitoruje strukturę finansowania stosując wskaźnik relacji długu do kapitału własnego, który jest liczony jako stosunek zadłużenia netto do kapitałów własnych.

Do zadłużenia netto Grupa wlicza oprocentowane kredyty i pożyczki, pomniejszone o środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych. Kapitały własne obejmują kapitał własny należny wspólnikom Jednostki Dominującej powiększony o udziały niekontrolujące.

w tysiącach złotych	za rok zakończony 31 grudnia 2010	za rok zakończony 31 grudnia 2009
Oprocentowane kredyty i pożyczki długoterminowe	4.403.453	4.942.590
Oprocentowane kredyty i pożyczki krótkoterminowe	1.932.006	758.481
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	(391.266)	(355.054)
Zadłużenie netto	5.944.193	5.346.017
Kapitał własny przypisany akcjonariuszom Jednostki Dominującej	7.498.819	6.809.393
Udziały niekontrolujące	14.658	36.752
Kapitały własne razem	7.513.477	6.846.145
Stosunek zadłużenia netto do kapitału własnego	0,79	0,78

Monitoring struktury finansowania dokonywany jest w celu zapewnienia realizacji celu ujętego w Strategii Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. na lata 2011-2015, która zakłada zmniejszenie wielkości zadłużenia i osiągnięcie wskaźnika relacji długu do kapitału własnego na poziomie nieprzekraczającym 0,4 na koniec okresu objętego strategią.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

46. Istotne zdarzenia następujące po dniu bilansowym

Do dnia sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie wystąpiły istotne zdarzenia po dacie bilansu, poza opisanymi poniżej:

1. Od 1 stycznia 2011 roku Jednostka Dominująca wdrożyła zasady rachunkowości zabezpieczeń przepływów środków pieniężnych w odniesieniu do kredytów walutowych przeznaczonych na finansowanie Programu 10+ wyznaczonych na instrument zabezpieczający dla przyszłych transakcji sprzedaży produktów naftowych denominowanych w USD.
2. Z dniem 1 stycznia 2011 roku, Grupa LOTOS S.A. zastosowała dla potrzeb rozliczeń z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych metodę rachunkową ustalania różnic kursowych.
3. Z dniem 1 stycznia 2011 roku Grupa zmieniła zasady rachunkowości w zakresie stosowanych kursów do operacji gospodarczych wyrażonych w walutach obcych. Od 1 stycznia 2011 roku wyrażone w walutach obcych operacje gospodarcze ujmują się na dzień ich zawarcia odpowiednio po kursie faktycznie zastosowanym w tym dniu, wynikającym z charakteru operacji - w przypadku sprzedaży lub kupna walut; średnim ogłoszonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski z dnia poprzedzającego ten dzień - w przypadku zapłaty należności lub zobowiązań, jeżeli nie jest zasadne zastosowanie faktycznego kursu, a także w przypadku pozostałych operacji. Zastosowanie nowych zasad rachunkowości nie wpływa na wyniki netto ogółem Grupy, natomiast wpływa na wartości prezentowane w sprawozdaniu z pełnego dochodu odpowiednio w części operacyjnej i finansowej.
4. W dniu 10 stycznia 2011 roku Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy spółki LOTOS Gaz S.A. podjęło uchwałę o rozwiązaniu spółki LOTOS Gaz S.A. poprzez likwidację. Ponadto, Zarząd spółki LOTOS Gaz S.A. w dniu 3 stycznia 2011 roku w Sądzie Rejonowym, Wydział Gospodarczy w Płocku złożył wniosek o ogłoszenie upadłości spółki LOTOS Gaz S.A. Zgodnie z powyższymi informacjami wyżej wymieniony wniosek został skutecznie cofnięty, a postępowanie upadłościowe umorzone w dniu 7 stycznia 2011 roku.
5. W dniu 18 stycznia 2011 roku w wyniku rozstrzygnięcia rundy koncesyjnej APA 2010 spółce LOTOS Exploration and Production Norge AS przyznany został 25% udział oraz status operatora w koncesji PL 503B zlokalizowanej w obszarze Morza Norweskiego. Pozostałe 75% udziałów w ww. koncesji przyznane zostało w równych proporcjach trzem spółkom: Skagen 44AS, Edison International Norway Branch, 4Sea Energy AS.

Zgodnie z programem prac obejmującym łączny obszar koncesji PL503 i przyległej do niej powyżej opisanej koncesji PL 503B (tj. obszar o powierzchni ok. 1500 km²) w połowie 2011 roku planowane jest przeprowadzenie badań sejsmicznych 3D, na podstawie których podjęta zostanie decyzja o ewentualnym wykonaniu otworu poszukiwawczego. Szacunkowe koszty związane z ww. pracami, przypadające na 25% udział w koncesji, wynoszą ok. 17,5 mln NOK (tj. ok. 8,7 mln złotych wg średniego kursu ustalonego dla NOK przez NBP na dzień 19 stycznia 2011 roku).

6. Po uzyskaniu zgód Zgromadzenia Akcjonariuszy spółki LOTOS Petrobaltic S.A. oraz litewskiego urzędu antymonopolowego w dniu 3 lutego 2011 roku nastąpiło nabycie przez spółkę zależną od LOTOS Petrobaltic S.A. spółkę UAB LOTOS Baltija 100% akcji spółki UAB Meditus, będącej właścicielem 59,41% akcji spółki AB Geonafta. Spółka LOTOS Petrobaltic S.A. posiada bezpośrednio 40,59% akcji spółki AB Geonafta. Przeprowadzona transakcja pozwoliła spółce LOTOS Petrobaltic S.A. objąć kontrolę nad spółką AB Geonafta.

AB Geonafta posiada swoją grupę kapitałową, w skład której wchodzi spółki:

- UAB Minijos Nafta (AB Geonafta posiada 50% udziałów w spółce),
- UAB Genciu Nafta (AB Geonafta posiada 100% udziałów w spółce),
- UAB Manifoldas (AB Geonafta posiada 50% udziału w spółce).

Wartość aktywów netto GK AB Geonafta na dzień 31 grudnia 2010 roku wyniosła 229 milionów złotych (patrz [Nota 21](#) Dodatkowych informacji i objaśnień).

Spółka AB Geonafta wraz ze spółkami wchodzącymi w skład jej grupy kapitałowej: UAB Genciu Nafta, UAB Minijos Nafta oraz UAB Manifoldas zajmuje się poszukiwaniem oraz wydobywaniem ropy naftowej na terenie Republiki Litwy. Wydobywanie ropy naftowej prowadzone jest na złożach lądowych. Wielkość przynależnych do GK AB Geonafta zasobów ropy na dzień transakcji kształtuje się na poziomie ok. 1 miliona ton (kategoria 2P i 2C).

Na cenę nabycia spółki UAB Meditus, posiadającej 59,41% akcji spółki AB Geonafta składa się: kwota 56,8 miliona EUR, skorygowana o zadłużenie netto oraz część ewentualnych wpływów od jednego z dłużników AB Geonafta. Ostateczne ustalenie ceny transakcji zgodnie z umową nastąpi nie później niż w ciągu 90 dni od daty zamknięcia transakcji.

W związku z faktem, iż na dzień połączenia Grupa posiada 40,59% akcji spółki AB Geonafta przejmowanej wraz ze swoją grupą kapitałową poprzez transakcję nabycia przez spółkę UAB LOTOS Baltija 100% akcji spółki UAB Meditus, transakcja połączenia zostanie rozliczona i zaprezentowana jako połączenie jednostek realizowane etapami w rozumieniu znowelizowanego MSSF 3 Połączenia jednostek, stosując wartości godziwe możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań. W połączeniu jednostek realizowanym etapami jednostka przejmująca ponownie wycenia uprzednio należące do niej udziały kapitałowe w jednostce przejmowanej do wartości godziwej na dzień przejęcia i ujmuje powstały zysk lub stratę w przychodach lub kosztach finansowych. Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego początkowe rozliczenie połączenia jednostek gospodarczych, o którym mowa powyżej jest niekompletne. Grupa dokona wstępnego rozliczenia połączenia, o którym mowa powyżej w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych za I kwartał 2011 roku.

7. W dniu 11 lutego 2011 roku spółka LOTOS Jasło S.A. podpisała umowę sprzedaży pięciu obszarów inwestycyjnych, w tym zorganizowanej części przedsiębiorstwa oraz pakietu 95,5% akcji spółki „PLASTEKOL Organizacja Odzysku” S.A. Nabywcą jest podmiot zewnętrzny.
8. W dniu 21 lutego 2011 roku Zarząd Grupy LOTOS S.A. powziął informację, że spółka LOTOS Exploration and Production Norge AS zrezygnowała z przyznaných spółce podczas rundy koncesyjnej APA 2009 roku praw do 50% udziału w koncesji PL 556 zlokalizowanej na Morzu Norweskim.

Spółka LOTOS Exploration and Production Norge AS jako dotychczasowy operator koncesji PL 556 (pozostałe 50% udziałów otrzymała spółka Skeie Energy AS) zarekomendował niepodejmowanie zobowiązań do wiercenia otworu poszukiwawczego w ramach kolejnego etapu rozwoju złoża. Przyczyną powyższej rekomendacji, a tym samym odstąpienia spółki LOTOS Exploration and Production Norge AS od praw do koncesji PL 556 są wyniki badań potencjału geologicznego zasobów uzyskanych w pierwszym etapie poszukiwawczym, który skończył się w dniu 19 lutego 2011 roku.

9. W dniu 23 marca 2011 została podpisana umowa pomiędzy spółką LOTOS Petrobaltic S.A. a Grupą LOTOS S.A. w wyniku której Grupa LOTOS S.A. stała się właścicielem 1 akcji spółki AB Geonafta za cenę 3 tysiące LTL (3,5 tysiące złotych).

Struktura akcjonariuszy po transakcji w spółce AB Geonafta jest następująca:

LOTOS Petrobaltic S.A. – 40,59%,

UAB Meditus – 59,41%,

Grupa LOTOS S.A. - 0,00062%.

10. W dniach 7 i 8 kwietnia 2011 roku po przeprowadzeniu przymusowego wykupu akcji opisanego w Nocie 2 Dodatkowych informacji i objaśnień oraz dokonaniu wpisu w księgach akcyjnych spółek LOTOS Czechowice S.A. oraz LOTOS Jasło S.A. Grupa LOTOS S.A. posiada odpowiednio 100% udziału w kapitale zakładowym spółki LOTOS Czechowice S.A. oraz 100% udziału w kapitale zakładowym spółki LOTOS Jasło S.A.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

47. Podpisy członków Zarządu oraz osoby odpowiedzialnej za prowadzenie ksiąg rachunkowych Grupy LOTOS S.A.

Prezes Zarządu, Dyrektor Generalny	(-) Paweł Olechnowicz
Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Ekonomiczno - Finansowych	(-) Mariusz Machajewski
Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Produkcji i Rozwoju	(-) Marek Sokołowski
Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Handlu	(-) Maciej Szozda
Główny Księgowy	(-) Tomasz Południewski

Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe

Grupa LOTOS deklaruje, w ramach trójstopniowego systemu Poziomów Aplikacji GRI, osiągnięcie Poziomu A.

Profil sprawozdania

Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe za 2010 r. powstało w oparciu o Ramowe Zasady Raportowania oraz trzecią wersję Wytycznych Global Reporting Initiative (G3 GRI). Grupa LOTOS deklaruje, w ramach trójstopniowego systemu Poziomów Aplikacji, osiągnięcie Poziomu A¹.

Poziom Aplikacji GRI	C	C+	B	B+	A	A+
Własna deklaracja					✓	

Sprawozdanie Grupy Kapitałowej LOTOS odnosi się do działalności organizacji w roku obrotowym 2010. Tam, gdzie było to istotne, informacje odnoszą się również do wydarzeń ważnych dla przedsiębiorstwa, które miały miejsce w czasie bezpośrednio poprzedzającym publikację Sprawozdania, tj. w pierwszych trzech miesiącach 2011 r.

Obecne Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe jest czwartą publikacją koncernu prezentującą pozafinansowe aspekty działalności. W 2009 r. po raz pierwszy stanowiło integralną część Raportu Roczny Grupy LOTOS. Był to pierwszy zintegrowany raport roczny polskiej spółki. Otrzymał wyróżnienie w konkursie na najlepsze raporty społeczne wydane w 2010 r. zorganizowanym przez firmę doradczą PwC, Forum Odpowiedzialnego Biznesu oraz CSR Consulting. Wyróżnienie przyznano za udane włączenie raportowania kwestii społecznych i ekologicznych do raportowania zintegrowanego oraz sporządzenie komplementarnych sprawozdań skonsolidowanych – finansowego i pozafinansowego. Niniejszy Raport Roczny kontynuuje tę praktykę, przy czym rozszerza zasięg sprawozdawczości pozafinansowej - którą w 2009 r. objęta była Grupa LOTOS jako podmiot dominujący oraz spółki handlowe Grupy Kapitałowej LOTOS – o spółkę LOTOS Petrobaltic, działającą w obszarze poszukiwawczo-wydobyczym.

Wydane dotychczas raporty dostępne są w dedykowanym serwisie internetowym Grupy LOTOS www.csr.lotos.pl.

Decyzją Zarządu Grupy LOTOS organizacja przyjęła roczny cykl sprawozdawania postępów we wdrażaniu strategii społecznej odpowiedzialności.

Za koordynację procesu społecznego raportowania w Grupie Kapitałowej LOTOS odpowiada Biuro Sponsoringu, Spraw Społecznych i CSR. Wszystkim zainteresowanym udostępniony jest adres e-mail: csr@grupalotos.pl. Szczegółowe informacje kontaktowe zamieszczone są w końcowej części niniejszego Raportu.

¹ Poszczególne Poziomy Aplikacji zostały oznaczone literami od C (poziom najniższy), przez C+ (gdzie „+” oznacza zewnętrzną weryfikację raportu przez niezależny organ poświadczający) B, B+, A do A+. Kryteria raportowania przyporządkowane do każdego Poziomu stanowią miarę stopnia aplikacji Wytycznych oraz uwzględnienia Ramowych Zasad Raportowania GRI.

Zakres i zasięg Raportu

W procesie definiowania zawartości Skonsolidowanego sprawozdania pozafinansowego oraz pozostałych rozdziałów Raportu Roczno prezentujących pozafinansowe wyniki działalności kierowano się Ramowymi Zasadami Raportowania GRI.

W procesie definiowania zawartości Skonsolidowanego sprawozdania pozafinansowego oraz pozostałych rozdziałów Raportu Roczno prezentujących pozafinansowe wyniki działalności kierowano się Ramowymi Zasadami Raportowania GRI. Dobór treści zaprezentowanych w Raporcie miał miejsce w oparciu o zasadę istotności. Przez istotność Grupa LOTOS rozumie znaczenie i wagę danego czynnika nie tylko dla funkcjonowania koncernu zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, ale i dla zewnętrznych interesariuszy oczekujących lub poszukujących wiarygodnych, porównywalnych, rzetelnych danych i informacji mających wpływ na dokonywane przez nich wybory, czy podejmowane decyzje.

W niniejszym Sprawozdaniu wykorzystano wszystkie podstawowe wskaźniki wyników dotyczących poszczególnych aspektów działalności: ekonomicznych, środowiskowych i społecznych oraz większość przewidzianych Wytycznymi GRI wskaźników dodatkowych. Z uwagi na brak wyodrębnionego w okresie sporządzania Sprawozdania odpowiedniego Suplementu Sektorowego, nie zostały wykorzystane wskaźniki dedykowane dla branży, w jakiej działa koncern, poza tymi jakie przewidziano w zestawie podstawowym. Do kalkulacji prezentowanych w Sprawozdaniu danych finansowych przyjęto metody tożsame z zastosowanymi w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej LOTOS za 2010 r., tj. zgodne z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) obowiązującymi na dzień 31 grudnia 2010 r.

W przeważającej liczbie obszarów problemowych przedstawione w Sprawozdaniu informacje odnoszą się do podmiotu dominującego, czyli Grupy LOTOS. Dołożono jednak wszelkiej staranności w celu uwzględnienia tam, gdzie było to obecnie możliwe, również skonsolidowanych danych odnoszących się do Grupy Kapitałowej LOTOS. W obszarach kluczowych dla odpowiedzialności produktowej zaprezentowano dane odnoszące się do spółek handlowych grupy kapitałowej, zaś dla odpowiedzialności środowiskowej dane dla LOTOS Petrobaltic. W każdym przypadku zastosowano w Sprawozdaniu stosowne rozróżnienie poprzez dodanie informacji wskazującej konkretny podmiot zależny grupy kapitałowej.

W minionym okresie sprawozdawczym nie zaszły zmiany czy inne istotne okoliczności w odniesieniu do podmiotów zależnych grupy kapitałowej, które miałyby wpływ na całościową ocenę organizacji w poszczególnych aspektach lub w porównaniu z innymi krajowymi podmiotami z branży.

Wskaźniki GRI raportowane przez spółki Grupy Kapitałowej LOTOS: LOTOS Asphalt, LOTOS Kolej, LOTOS Oil, LOTOS Paliwa, LOTOS Parafiny i LOTOS Petrobaltic w odniesieniu do działalności prowadzonej w 2010 r.

Aspekt	Wskaźnik
Produkty i usługi	EN26, EN27
Transport	EN29
Zdrowie i bezpieczeństwo konsumenta	PR1
Oznakowanie produktów i usług	PR3, PR5
Komunikacja marketingowa	PR7, PR8
Prywatność klienta	PR8
Zgodność z prawem	PR2, PR4, PR9
Bioróżnorodność	EN11
Pośredni wpływ ekonomiczny	EC9
Pozycja rynkowa	EC5, EC6, EC7

W toku prac nad Raportem Roczno 2010 uwzględniono 74 wskaźniki sprawozdawcze GRI.

Weryfikacja

Wszelkie dane przedstawione w Sprawozdaniu zgromadzone zostały w sposób rzetelny i odpowiedzialny, poświadczony za zgodność ze stanem faktycznym przez członków najwyższego kierownictwa Grupy LOTOS oraz wybranych spółek zależnych grupy kapitałowej nadzorujących poszczególne raportowane obszary działalności.

Dane finansowe zgodne są z informacjami prezentowanymi w Skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych, odnoszących się do poszczególnych okresów.

Niniejsze Skonsolidowane sprawozdanie pozafinansowe nie zostało poddane zewnętrznej weryfikacji przez niezależny organ poświadczający. Podkreślić jednak należy, że większość danych finansowych odnoszących się do ostatniego roku obrotowego, będących przedmiotem obecnego sprawozdania była oceniana przez biegłych rewidentów firmy Ernst&Young Audit Sp. z o.o., badających Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej LOTOS.

W Grupie LOTOS jest wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001. Wdrożone są też wymagania Publikacji Standaryzacyjnej Zapewniania Jakości AQAP 2110 oraz wymagania Wewnętrznego Systemu Kontroli obrotem materiałami o znaczeniu strategicznym, zgodne z normą PN-N-19001.

W lipcu 2010 r. Spółka przeszła pomyślnie audit odnowienia certyfikatu Zintegrowanego Systemu Zarządzania, tj. audit, którego celem jest ocena zgodności systemu zarządzania z wymaganiami norm ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001. Audit odnowienia wykonywany jest co trzy lata. Zarówno audit odnowienia, jak i audyty nadzoru (przeprowadzane corocznie) dokonywane są przez zewnętrzną, niezależną jednostkę certyfikującą.

Dodatkowo w Grupie Kapitałowej LOTOS prowadzone są audyty wewnętrzne, mające na celu ocenę stopnia wdrożenia wymagań Zintegrowanego Systemu Zarządzania, a także skuteczności realizowanych procesów. Więcej informacji o audytach Zintegrowanego Systemu Zarządzania znajduje się w podrozdziale „Systemy Zarządzania” niniejszego Raportu Roczego.

Ponadto Grupa LOTOS, zgodnie z przyjętymi zasadami przejrzystości w komunikacji z interesariuszami, cyklicznie poddaje zewnętrznej ocenie swoje zaangażowanie w działania z dziedziny społecznej odpowiedzialności, poprzez uczestnictwo w profesjonalnych badaniach porównujących dokonania firm działających na rzecz rozwijania idei CSR. Do najważniejszych działań zrealizowanych w tym obszarze w 2010 r. należy zaliczyć udział Spółki w:

- Rankingu Odpowiedzialnych Firm 2010, którego organizatorami byli: Centrum Etyki Biznesu Akademii im. L. Koźmińskiego oraz Forum Odpowiedzialnego Biznesu. Wyniki oraz osiągnięcia wykazane przez Grupę LOTOS, stanowiące podstawę oceny, zostały poddane weryfikacji przez audytorów firmy PricewaterhouseCoopers - partnera rankingu;
- RESPECT Ratingu, który został przygotowany, jako podstawa wyłonienia uczestników RESPECT Index na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Realizowane przez Grupę LOTOS działania z zakresu społecznej odpowiedzialności zostały poddane – w toku opracowywania wyników Ratingu - weryfikacji przez firmę Deloitte.

W obu przytoczonych przypadkach audytorzy dokonywali weryfikacji przekazanych przez Spółkę informacji, nie tylko na podstawie rozmów z jej przedstawicielami, ale przede wszystkim w oparciu o przedstawioną dokumentację.

Ekonomiczne aspekty działalności

Grupa Kapitałowa LOTOS podejmuje decyzje dotyczące swojej działalności z uwzględnieniem ich pośredniego wpływu na otoczenie przedsiębiorstwa. Poprzez współpracę z lokalnymi dostawcami i kontrahentami firma ma wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców i rozwój przedsiębiorczości na terenie swego oddziaływania. Dane dotyczące wyników finansowych w odniesieniu społecznej odpowiedzialności ilustrują przepływ kapitału pomiędzy wszystkimi stronami zaangażowanymi w firmę oraz wpływ ekonomiczny organizacji na całe społeczeństwo.

Wyniki ekonomiczne

NR GRI	OBSZAR				
EC 1	Bezpośrednia wartość ekonomiczna uzyskana i rozdysponowana z uwzględnieniem przychodów, kosztów operacyjnych, wynagrodzenia pracowników, dotacji i innych inwestycji na rzecz społeczności, niepodzielonych zysków oraz wpłat dla właścicieli kapitału i instytucji państwowych				
Grupa LOTOS	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
tys. zł					
Przychody netto	11.630.382	11.867.884	14.900.794	12.711.611	18.132.827
Koszty operacyjne	10.712.102	10.851.429	14.867.282	12.116.519	17.104.229
Wynagrodzenia pracownicze i inne świadczenia	82.771	94.724	115.587	131.585	136.840
Płatności skierowane do dawców kapitału	3.093	65.680	61.497	127.114	126.842
Płatności skierowane do sektora publicznego	5.249.087	6.730.682	7.108.738	8.557.314	9.425.916
Inwestycje społeczne	1.876	1.121	651	793	1.240

28 czerwca 2010 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Grupy LOTOS S.A. podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto Spółki za rok 2009. Zgodnie z treścią uchwały część zysku netto Grupy LOTOS w kwocie 1.000.000 zł zostało przeznaczone na fundusz celowy Spółki, przeznaczony na finansowanie przez Grupę LOTOS S.A. przedsięwzięć społecznych.

Grupa Kapitałowa LOTOS	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
tys. zł					
Przychody netto	12.834.708	13.143.463	16.309.960	14.344.851	19.695.002
Koszty operacyjne	10.978.033	11.368.625	15.314.995	12.775.790	17.562.048
Wynagrodzenia					

pracownicze i inne świadczenia	359.998	388.418	422.506	462.948	497.043
Płatności skierowane do dawców kapitału	32.845	96.768	99.729	176.338	174.154
Płatności skierowane do sektora publicznego	5.968.567	7.194.536	7.519.904	8.951.791	9.804.980
Inwestycje społeczne	2.352	1.362	898	839	1.485

NR GRI	OBSZAR
EC 3	Pokrycie zobowiązań organizacji związanych z planami emerytalnymi i świadczeniami

W związku z zobowiązaniami pracodawcy wynikającymi z Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy Grupa LOTOS tworzy rezerwy na odprawy emerytalno-rentowe i nagrody jubileuszowe.

Grupa LOTOS	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
tys. zł					
Rezerwy na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalno-rentowe:					
- długoterminowe	15.150	19.072	27.612	28.820	31.420
- krótkoterminowe	2.189	2.753	3.666	4.348	4.973
Razem rezerwy	17.339	21.825	31.278	33.168	36.393

Dokonane wpłaty z tytułu ubezpieczenia pracowników Grupy LOTOS z funduszem inwestycyjnym (III filar)	1.453	2.496	3.105	3.439	3.800
--	-------	-------	-------	-------	-------

Grupa Kapitałowa LOTOS					
tys. zł					
Rezerwy na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalno-rentowe:					
- długoterminowe	54.232	60.295	82.587	87.961	95.370
- krótkoterminowe	7.472	8.888	9.505	10.733	12.459
Razem rezerwy	61.704	69.183	92.092	98.694	107.829

Dokonane wpłaty z tytułu ubezpieczenia pracowników Grupy Kapitałowej LOTOS z funduszem inwestycyjnym (III filar)	4.524	7.068	8.720	10.195	10.174
--	-------	-------	-------	--------	--------

NR GRI	OBSZAR
EC 4	Istotne wsparcie finansowe uzyskane od państwa

Grupa LOTOS	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
tys. zł					

Dotacje otrzymane	3.416	2.808	-	5.908	-
Dotacje rozliczone	-	-	-	-	-
Wartość dotacji na koniec roku	16.560	19.368	19.368	25.276	25.276

Grupa Kapitałowa LOTOS

tys. zł

Dotacje otrzymane	3.486	4.322	19	5.908	791
Dotacje rozliczone	634	601	663	744	1.122
Wartość dotacji na koniec roku	20.819	24.540	23.896	40.343	40.012

LOTOS Asfalt prowadzi działalność na terenie Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO-PARK WISŁOSAN na podstawie Zezwolenia Nr 158/ARP S.A./2008 z 23 stycznia 2008 r. Zezwolenie zostało udzielone do 15 listopada 2017 r. W ramach obowiązujących przepisów LOTOS Asfalt jest zwolniona z podatku dochodowego od osób prawnych w odniesieniu do działalności objętej zezwoleniem. LOTOS Asfalt dokonuje obliczenia podstawy opodatkowania zgodnie z ustawą o podatku dochodowym od osób prawnych z 15 lutego 1992 r. Dla celów kalkulacji podstawy opodatkowania, dochodu zwolnionego oraz dochodu do opodatkowania LOTOS Asfalt dokonuje podziału przychodów oraz kosztów na działalność strefową i poza strefową. Zwolnienie dochodu od opodatkowania dokonywane jest na podstawie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych z 20 października 1994 r. oraz Zezwolenia Nr 158/ARP S.A./2008 z 23 stycznia 2008 r. W związku z inwestycją realizowaną na terenie Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej spółce LOTOS Asfalt przysługuje prawo do skorzystania z ulgi, polegającej na możliwości pomniejszenia należnego podatku dochodowego o kwotę nie przekraczającą 50% poniesionych w Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej nakładów inwestycyjnych.

Obecność na rynku

NR GRI	OBSZAR
EC 5	Relacja standardowego wynagrodzenia na poziomie podstawowym do minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w głównych lokalizacjach dla działalności firmy

L.p.	Lokalizacja	Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w 2010 r. (zł)	Relacja najniższego wynagrodzenia do najniższego wynagrodzenia w kraju, które w 2010 r. wynosiło 1.317 zł (%)
------	-------------	---	---

Grupa LOTOS

1.	Gdańsk	2.550	194
2.	Czechowice	2.755	209
3.	Jasło	2.600	197
4.	Kraków	4.284	325
5.	Piotrków Trybunalski	4.419	336
6.	Poznań	2.900	220
7.	Rypin	3.162	240
8.	Warszawa	3.490	265

LOTOS Asfalt

1.	Gdańsk	2.500	190
2.	Czechowice	2.464	187
3.	Jasło	1.500	114

LOTOS Kolej

1.	Gdańsk	2.600	197
2.	Czechowice	2.421	184

3.	Jasło	2.475	188
4.	Zduńska Wola	2.700	205
LOTOS Oil			
1.	Cała Spółka	2.199	167
LOTOS Paliwa			
1.	Cała Spółka	2.550	194
LOTOS Oil			
1.	Cała Spółka	1.600	121

Minimalne wynagrodzenie w 2010 r. w Polsce wynosiło 1.317 zł brutto.

NR GRI	OBSZAR
EC 6	Polityka, praktyki oraz udział wydatków na rzecz lokalnych dostawców w głównych lokalizacjach organizacji

Grupa LOTOS, będąc jednym z największych przedsiębiorstw w regionie pomorskim, czuje się odpowiedzialna za swoje najbliższe otoczenie, w tym za jego dynamiczny rozwój gospodarczy. Spółka prowadzi działalność zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju oraz zasadami odpowiedzialności biznesowej, co oznacza, że etyka, transparentność i jawność stanowią ważny aspekt działalności koncernu.

Według szacunków Spółki 84% kontrahentów Grupy LOTOS stanowią lokalni dostawcy w głównych lokalizacjach dla działalności firmy, tzn. w Gdańsku, Warszawie i Krakowie. W tym miejscu warto podkreślić, że 50% umów zawieranych jest z kontrahentami, którzy prowadzą działalność gospodarczą na terenie województwa pomorskiego. Powyższe twierdzenia ilustruje zamieszczony poniżej wykres, przedstawiający procentowy rozkład liczby zobowiązań zaciągniętych z kontrahentami, mającymi siedziby w głównych lokalizacjach dla działalności firmy.

Procentowy rozkład liczby zobowiązań zaciągniętych w 2010 r. z kontrahentami mającymi siedziby w głównych lokalizacjach dla działalności Grupy LOTOS

Liczba umów zawartych w 2010 r. z kontrahentami mającymi siedziby w głównych lokalizacjach dla działalności Grupy LOTOS

Siedziba Firmy	Liczba umów
Gdańsk i województwo pomorskie	385
Warszawa	197
Kraków	59
Pozostałe	125
Razem	766

LOTOS Paliwa: Spółka kupuje niemal 100% sprzedawanych paliw w Grupie LOTOS, z czego zdecydowana większość pochodzi z produkcji krajowej realizowanej w rafinerii w Gdańsku.

LOTOS Asfalt: Przy wyborze dostawców towarów i usług Spółka zobligowana jest do stosowania procedury wyboru kontrahenta, która określa zasady i tryb postępowania w przypadku dokonywania wszystkich zakupów towarów i usług, gdzie do głównych kryteriów należą m.in. jakość produktów/usług, wpływ

produktu/usługi na środowisko, przestrzeganie zasad bezpieczeństwa pracy przez dostawcę, warunki płatności i gwarancji. Strategicznym dostawcą surowców do LOTOS Asphalt (Gdańsk, Jasło, Czechowice) jest Grupa LOTOS. Udział lokalnych dostawców LOTOS Asphalt stanowi 5% ogółu wartości dostaw do Spółki. Pozostali dostawcy to polscy importerzy oraz producenci surowców i gotowych produktów z Europy oraz krajów pozaeuropejskich.

LOTOS Kolej: Służby zaopatrzenia Spółki optymalizują proces zaopatrzenia m.in. poprzez wybór potencjalnie najlepszych dostawców, a jednym z kryteriów jest ich lokalizacja w regionie. Największe koszty materiałów Spółka ponosi w związku z zaopatrzeniem w części zamienne do taboru. Większość firm zaopatrujących w te części znajduje się na południu Polski, dlatego jedynie część materiałów eksploatacyjnych może być kupowana w firmach lokalnych, tj. na terenie województwa pomorskiego.

LOTOS Parafiny: Spółka ma zakłady produkcyjne w Czechowicach i Jasle, stąd pod pojęciem lokalny należy rozumieć dostawców pochodzących z południowej Polski. Około 60% usług transportowych kierowanych do lub z Jasła oraz Czechowic realizowanych jest za pośrednictwem lokalnych firm. Przy zamawianiu i zakupie usług związanych z działalnością inwestycyjną i remontową brak jest zasad i ograniczeń dotyczących lokalizacji dostawcy. W 2010 r. proporcje wydatków inwestycyjnych i remontowych kształtowały się następująco: dla lokalizacji Jasło – 68% lokalni dostawcy, 32% dostawcy spoza regionu; dla lokalizacji Czechowice-Dziedzice – 85% lokalni dostawcy, 15% dostawcy spoza regionu.

LOTOS Oil: Spółka stara się stosować taką politykę doboru dostawców, aby w każdej kategorii zakupowej mieć przynajmniej dwa źródła dostaw. W przypadku monopolu dostawcy, Spółka stara się taki monopol okresowo weryfikować. Bieżąca polityka zakupowa polega na penetracji rynków lokalnych w celu zlokalizowania dostawców. W przypadku znalezienia rzetelnego i perspektywicznego dostawcy, Spółka zaprasza go do procesu przetargowego. Struktura wartościowa zakupów (poza usługami) we wszystkich oddziałach produkcyjnych, łącznie z Centrum Dystrybucyjnym i z uwzględnieniem współpracy z Grupą LOTOS, była w 2010 r. następująca: 82% dostawy lokalne, 18% dostawy pozostałe. W strukturze wartościowej dostaw usług 90% stanowili dostawcy lokalni, zaś 10% pozostali.

NR GRI	OBSZAR
EC 7	Procedury w zakresie zatrudniania pracowników z rynku lokalnego oraz procent wyższego kierownictwa pozyskanego z rynku lokalnego w głównych lokalizacjach organizacji

Grupa LOTOS zatrudnia wyższą kadrę menadżerską zgodnie z profilem i wymaganiami stanowiska. Są to osoby spełniające w najwyższym stopniu stawiane wymagania. Bardzo często wyższe stanowiska w firmie obejmują pracownicy z awansu wewnętrznego. W składzie wyższej kadry w głównych lokalizacjach działalności Spółki 76,4% zatrudnionych pracowników rekrutuje się z lokalnej społeczności.

LOTOS Asphalt: Przy tworzeniu nowych miejsc zatrudnienia, po spełnieniu wymogu wymaganych kompetencji, w pierwszej kolejności uwzględniane są osoby z rynku lokalnego. Dotyczy to również kadry kierowniczej. W poszczególnych lokalizacjach udział kadry kierowniczej pochodzącej ze społeczności lokalnych był w 2010 r. następujący: Gdańsk – 82%, Czechowice – 100%, Jasło – 75%.

LOTOS Kolej: Spółka przy zatrudnianiu wyższej kadry zarządczej kieruje się argumentami merytorycznymi, wiedzą i predyspozycjami kandydatów na odpowiednie stanowiska. Podczas rekrutacji w pierwszej kolejności rozważane są kandydaty z awansu wewnętrznego, czy to w ramach Spółki czy Grupy Kapitałowej LOTOS. W składzie wyższej kadry zarządzającej firmy 100% zatrudnionych rekrutuje się z lokalnej społeczności, tj. z województwa pomorskiego.

LOTOS Oil: Spółka prowadzi globalną politykę zatrudniania, bez względu na lokalizację swoich Oddziałów - w każdym z nich obowiązują te same procedury. Polityka Spółki nie przyznaje specjalnych preferencji osobom pochodzącym z lokalnego rynku pracy. Niemniej w głównych lokalizacjach prowadzenia działalności gospodarczej, tj. w Oddziale w Gdańsku, Oddziale w Czechowicach, Oddziale w Jasle oraz w Biurze Dystrybucji w Piotrkowie Trybunalskim – wskaźnik zatrudnienia wyższej kadry kierowniczej (stanowiska: dyrektor, zastępca dyrektora, kierownik zakładu, szef biura) pochodzącej z lokalnej społeczności wynosi 100%. Dywersyfikacja działań zarządczych spowodowała utworzenie Biur na terenie kraju. Również tutaj 100% zatrudnionej kadry wywodzi się z lokalnej społeczności.

LOTOS Parafiny: Spółka zatrudnia wysoko wykwalifikowanych pracowników na wyższe stanowiska menadżerskie zgodnie z obowiązującymi procedurami w tym zakresie. Podczas rekrutacji na określone stanowisko w pierwszej kolejności rozpatrywane są aplikacje pracowników Grupy Kapitałowej LOTOS. W składzie wyższej kadry w głównych lokalizacjach działalności firmy 91% zatrudnionych pracowników rekrutuje się z lokalnej społeczności.

LOTOS Paliwa: Spółka nie stosuje globalnej polityki mającej na celu udzielanie pierwszeństwa lokalnym społecznościom w procesie zatrudnienia na stanowiskach kierowniczych. Ze względu na specyficzny charakter Spółki osoby na stanowiskach kierowniczych w różnych miejscach Polski zatrudniane są na podstawie aktualnego zapotrzebowania.

Pośredni wpływ finansowy

NR GRI	OBSZAR
EC 8	Rozwój oraz wpływ inwestycji infrastrukturalnych i usług na skutek zaangażowania komercyjnego, niematerialnego i pro bono firmy

Szczegółowe informacje na temat działalności Spółki w tym zakresie znajdują się w internetowym portalu Grupy LOTOS [[link](#)].

NR GRI	OBSZAR
EC 9	Definicja i opis znacznego pośredniego wpływu ekonomicznego działalności firmy z uwzględnieniem jego zakresu – aspekt współpracy z kontrahentami w głównych lokalizacjach firmy

Zgodnie ze strategią społecznej odpowiedzialności biznesu Grupa LOTOS podejmuje decyzje w kwestiach biznesowych z uwzględnieniem również ich

pośredniego wpływu na lokalne społeczności i rozwój całego regionu pomorskiego. Połowa umów na dostawę usług lub towarów zawieranych jest z kontrahentami, którzy prowadzą działalność gospodarczą w tym regionie. Około 35% ogólnej liczby umów stanowią zobowiązania o charakterze świadczeń powtarzających się lub długoterminowych, które są zawierane z lokalnymi dostawcami prowadzącymi małe i średnie przedsiębiorstwa. Fakt ten świadczy o istotnym wpływie, jaki Grupa LOTOS wywiera na funkcjonowanie lokalnych społeczności i rozwój gospodarczy regionu.

Poprzez wybór lokalnych dostawców Spółka ma pośredni wpływ na wzrost zamożności społeczności lokalnych. Dzięki działalności Grupy LOTOS małe i średnie przedsiębiorstwa z regionu otrzymują istotny zastrzyk kapitału, który wywiera duży wpływ na ich funkcjonowanie, a w konsekwencji również na wzrost zatrudnienia w sektorze MSP. Dzięki temu poprawia się poziom życia mieszkańców regionu pomorskiego, rosną wydatki na konsumpcję, również produktów luksusowych, a także nakłady ponoszone na kształcenie i rozwój kapitału intelektualnego, czyli jedne z najistotniejszych wartości z punktu widzenia Grupy LOTOS. Rozwój kapitału ludzkiego stanowi wymierną korzyść dla Spółki. Kompetentna i dobrze wykształcona społeczność regionu pomorskiego podejmuje pracę w Grupie LOTOS, stale podnosząc jej potencjał oraz innowacyjność na rynku lokalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym.

LOTOS Asfalt: Spółka prowadzi sprzedaż asfaltów, ciężkiego oleju opałowego, paliwa żeglugowego oraz materiałów hydroizolacyjnych. Produkcja i handel wskazanymi produktami realizowana jest na zasadzie Biznes to Biznes (B2B). Oznacza to, że Spółka ma pośredni wpływ na rozwój oraz poprawę sytuacji ekonomicznej swoich kooperantów poprzez utrzymywanie z nimi stosunków gospodarczych. Spółka przyczynia się również do utrzymania lub wzrostu stanu zatrudnienia oraz wprowadza ożywienie gospodarcze na terenach swojej aktywności. Od 2009 r. LOTOS Asfalt m.in. wywiera pośredni wpływ ekonomiczny w rejonie Jasła, obszarze odczuwającym spowolnienie gospodarcze, poprzez inwestowanie w środki produkcji, tj. rozwój nowego biznesu - Zakładu Produkcji Materiałów Hydroizolacyjnych. Zlokalizowanie tak dużej inwestycji w rejonie Polski południowo-wschodniej, w Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej, ma również pozytywny wpływ na poprawę sytuacji rynku pracy na terenie dotkniętym problemami bezrobocia. Uruchomiona w 2009 r. fabryka pap, po zakończeniu inwestycji, stworzyła łącznie, według stanu na koniec 2010 r., 104 nowe miejsca pracy. Dla porównania na koniec roku 2009 zatrudnienie wynosiło 69 osób. Uruchomienie nowoczesnej fabryki dało realne możliwości na poszerzenie umiejętności i kwalifikacji zatrudnionych pracowników, dzięki przygotowaniu ich do obsługi nowoczesnej i zaawansowanej technologicznie infrastruktury produkcyjnej oraz działaniu w systemie organizacyjnym i logistyczno-dystrybucyjnym, wykorzystującym współczesne narzędzia informatyczne.

LOTOS Kolej: Spółka nie monitoruje pośredniego wpływu ekonomicznego swoich działań. Pomimo tego niektóre z jej działań można zaklasyfikować jako spełniające kryteria tego rodzaju wpływu. Do jednego z podstawowych działań należy zaliczyć stałe dążenie do unowocześniania użytkowanego taboru. Pozyskiwanie coraz to większej liczby nowoczesnych lokomotyw liniowych ugruntowuje pozycję Spółki na rynku i definiuje ją jako liczącego się przewoźnika, który inwestuje w nowoczesne technologie. Pod koniec 2009 r. została zawarta umowa na sprzedaż lokomotyw spalinowych serii ST 43 (w 2010 r. LOTOS Kolej opuściła ostatnią lokomotywę tego typu). We wrześniu 2009 r. zawarto umowę z Bombardier Transportation GmbH na dostawę nowoczesnych lokomotyw spalinowych TRAXX F140 DE oraz umowy z Railpool GmbH na leasing operacyjny łącznie 14 lokomotyw elektrycznych TRAXX F140 MS. Dzięki tym działaniom LOTOS Kolej posiada park najnowocześniejszych lokomotyw w Polsce, przyczyniając się do rozwoju technologicznego na lokalnym rynku pracy.

LOTOS Oil: Poprzez dostawę i dystrybucję swoich produktów Spółka wspiera miejsca pracy zarówno w firmach lokalnych, z którymi współpracuje, jak również w firmach o ogólnokrajowym zasięgu. Dzięki umowom o współpracy z firmami na rynku krajowym i zagranicznym LOTOS Oil uzyskuje dostęp do nowych technologii. Spółka unowocześnia swoją produkcję, podwyższa jakość oferowanych produktów i usług, a ponadto umożliwia pracownikom podnoszenie swoich kwalifikacji zawodowych poprzez dostęp do specjalistycznych szkoleń. Jest to jeden z czynników wpływających na atrakcyjność Spółki, jako miejsca pracy, w którym pracownik może się doskonalić i rozwijać, a w związku z tym chętnie aplikują do niej specjaliści z długim doświadczeniem zawodowym.

LOTOS Parafiny: Spółka wywiera pośredni wpływ ekonomiczny na lokalną społeczność poprzez wspieranie powstawania nowych miejsc pracy w ramach łańcucha dostaw, a także w wyniku podwyższania kwalifikacji i wiedzy w rejonach prowadzenia działalności, co związane jest z pozyskiwaniem coraz większej liczby dostawców.

Spoleczne aspekty działalności

Kwestie praw człowieka i odpowiedzialności za produkt związane są z wpływem przedsiębiorstwa na społeczeństwo i stanowią ważny element zrównoważonego wzrostu. Wskaźniki społeczne dotyczą wpływu organizacji na społeczność lokalną, jak również sposobu budowania relacji z instytucjami społecznymi. Istotną informację stanowią dane dotyczące przekupstwa i korupcji, zaangażowania w publiczne stanowienie polityki, praktyki monopolistyczne oraz dostosowanie się do praw i regulacji innych niż dotyczące środowiska i siły roboczej.

Praktyki w stosunkach pracy i godna praca

Zatrudnienie

NR GRI	OBSZAR
LA 1	Łączna liczba pracowników według typu zatrudnienia, rodzaju umowy o pracę i regionu

Wielkość zatrudnienia	31.12.2006 r.		31.12.2007 r.		31.12.2008 r.		31.12.2009 r.		31.12.2010 r.	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Grupa LOTOS	945	15	1.098	16	1.246	13	1.305	5	1.310	0,4
Grupa Kapitałowa LOTOS	5.624	3	4.764	-15	4.878	2	4.949	1	5.010	1

Wielkość zatrudnienia według rodzaju zatrudnienia i regionu:

Wyszczególnienie	31.12.2010 r.
- na czas nieokreślony	
Gdańsk	993
Czechowice	33
Jasło	16
Kraków	6
Piotrków Trybunalski	9
Poznań	4
Rypin	10
Warszawa	16
Razem:	1.087
- na czas określony lub tymczasowy	
Gdańsk	212
Czechowice	0

Jasło	1
Kraków	0
Piotrków Trybunalski	0
Poznań	2
Rypin	1
Warszawa	7
Razem:	223

Wyszczególnienie	31.12.2010 r.
- pełnozatrudnieni	
Gdańsk	1.192
Czechowice	32
Jasło	16
Kraków	2
Piotrków Trybunalski	9
Poznań	6
Rypin	11
Warszawa	20
Razem:	1.288
- niepełnozatrudnieni	
Gdańsk	13
Czechowice	1
Jasło	1
Kraków	4
Piotrków Trybunalski	0
Poznań	0
Rypin	0
Warszawa	3
Razem:	22

NR GRI	OBSZAR
LA 2	Łączna liczba odejść i wskaźnik rotacji pracowników w podziale na grupy wiekowe, płeć i region

Skala rotacji (fluktuacji) pracowników w Grupie LOTOS wynosiła w 2010 r. 10,6%.

NR GRI	OBSZAR
LA 3	Świadczenia dodatkowe gwarantowane pełnoetatowym pracownikom, które nie są zapewniane pracownikom czasowym i pracującym w niepełnym wymiarze godzin, według głównych jednostek organizacyjnych

Grupa LOTOS zapewnia wszystkim pracownikom, tj. zatrudnionym na czas nieokreślony (stałym), na czas określony (tymczasowym), w pełnym wymiarze czasu pracy (pełnoetatowym) i niepełnym wymiarze czasu pracy (niepełnoetatowym) możliwość korzystania z pakietu tych samych świadczeń socjalnych zagwarantowanych w Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy i Regulaminie korzystania z Funduszu Świadczeń Socjalnych. Spółka zapewnia ubezpieczenie na życie z funduszem inwestycyjnym, dodatkową opiekę medyczną niepublicznego zakładu zdrowia, urlop wychowawczy przysługujący matce lub ojcu dziecka, pomoc socjalną w postaci pożyczek, zapomóg, dofinansowania wypoczynku pracowników i ich dzieci.

Relacje w stosunkach pracy i zarządzania

NR GRI	OBSZAR
LA 4	Odsetek pracowników, których obejmuje układ zbiorowy pracy

Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy obejmuje 95,5% pracowników Grupy LOTOS.

NR GRI	OBSZAR
LA 5	Minimalne okresy wypowiedzenia związane z istotnymi zmianami działalności, z uwzględnieniem czy są one określone w układzie zbiorowym pracy

Minimalny okres wypowiedzenia umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony, zgodnie z przepisami prawa pracy, jest uzależniony od okresu zatrudnienia u pracodawcy i wynosi 2 tygodnie – jeżeli pracownik był zatrudniony krócej niż 6 miesięcy i 3 dni w przypadku, jeśli jest zatrudniony na tzw. zastępstwo.

Bezpieczeństwo i higiena pracy

NR GRI	OBSZAR
LA 6	Odsetek całkowitej liczby zatrudnionych, reprezentowanych w oficjalnych komitetach o wspólnej reprezentacji kierowniczej/pracowniczej ds. zdrowia i bezpieczeństwa pracy, które umożliwiają monitorowanie i doradzanie w pracowniczych programach ochrony zdrowia i bezpieczeństwa

Zgodnie z przepisami prawa pracy w Grupie LOTOS funkcjonuje Komisja bezpieczeństwa i higieny pracy (Komisja BHP). W jej skład wchodzi:

- pełnomocnik ds. związków zawodowych,
- służba bhp,
- lekarz sprawujący profilaktyczną opiekę zdrowotną nad pracownikami,
- Zakładowy Społeczny Inspektor Pracy,
- przedstawiciele związków zawodowych.

NR GRI	OBSZAR
LA 7	Skala szkód, chorób, utraconych dni roboczych, dni nieobecności w pracy i łączna liczba ofiar śmiertelnych powiązanych z wykonywaną pracą w regionie

Główne rodzaje obrażeń, do jakich dochodzi w Grupie Kapitałowej LOTOS w wyniku wypadków, to urazy kończyn górnych i dolnych. Najczęściej dochodziło do zdarzeń podczas poruszania się oraz obsługi maszyn i urządzeń. W 2010 r. nie zarejestrowano wypadków ciężkich i śmiertelnych.

W 2010 r. w Grupie LOTOS odnotowano spadek liczby wypadków przy pracy i wartości wskaźnika LTIF w stosunku do roku ubiegłego. Przyczyną takiej sytuacji była zwiększona świadomość pracowników dotycząca obszaru bezpieczeństwa pracy, wynikająca m.in. z organizowanych na dużą skalę działań na rzecz podnoszenia świadomości, wzrostu zaangażowania i budowania kultury bezpieczeństwa pracy. Pracownicy uczestniczyli w zorganizowanych szkoleniach i pogadankach na temat bezpieczeństwa w miejscu pracy, udostępniono w tym celu również inne kanały komunikacyjne. Podejmowanie m.in. wspomnianych działań przynosi oczekiwane rezultaty i skutkuje systematycznie zwiększającym się poziomem wiedzy pracowników. Jednocześnie ten zamierzony i planowany proces budowania świadomości i kultury bezpieczeństwa pracy jest procesem wieloletnim i stanowi kierunek działań do realizacji na najbliższe lata. W ciągu ostatnich kilku lat w Grupie LOTOS obserwuje się pozytywny spadkowy trend w zakresie wypadkowości, co świadczy o właściwym kierunku prowadzonych działań na rzecz bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia. Niewątpliwym problemem jest brak ujednoczenia przepisów prawnych pomiędzy Polską a Unią Europejską. Wyrównanie różnic prawnych w obszarze zdarzeń wypadkowych pozwoliłoby na jednolite podejście do ich klasyfikacji oraz prowadzonej sprawozdawczości statystycznej. Tym samym zdecydowanie zredukowałoby liczbę rejestrowanych w Grupie LOTOS wypadków przy pracy i pozwoliłoby na sprawiedliwe porównanie poziomu bezpieczeństwa pracy pomiędzy Grupą Kapitałową LOTOS a innymi zakładami branży chemicznej na świecie.

Grupa LOTOS	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
Liczba zatrudnionych	945	1.098	1.246	1.305	1.310
Wypadki przy pracy	7	6	7	13	9
Absencja powypadkowa (dni kalendarzowe). Naliczanie utraconych dni rozpoczyna się z chwilą uzyskania zwolnienia lekarskiego przez poszkodowanego pracownika	177	133	171	537	287
Choroby zawodowe	brak	brak	brak	brak	brak

Wskaźnik wypadkowości

LTIF (na 1 mln przepracowanych godzin)	4,5	3,1	2,86	5,6	3,4
Wskaźnik wypadkowości LDIR (na 200 tys. przepracowanych godzin)	0,8	0,6	0,6	1,1	0,7

Grupa Kapitałowa LOTOS	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
Liczba zatrudnionych	5.624	4.764	4.878	4.949	5.010
Wypadki przy pracy	70	50	49	45	55
Absencja powypadkowa (dni kalendarzowe). Naliczanie utraconych dni rozpoczyna się z chwilą uzyskania zwolnienia lekarskiego przez poszkodowanego pracownika	2.819	2.008	1.375	1.257	2.502
Choroby zawodowe	brak	brak	brak	brak	brak
Wskaźnik wypadkowości LTIF (na 1 mln przepracowanych godzin)	6,9	5,6	5,2	4,4	4,9
Wskaźnik wypadkowości LDIR (na 200 tys. przepracowanych godzin)	1,4	1,2	0,9	0,9	1,2

W Grupie Kapitałowej LOTOS klasyfikuje się wypadki przy pracy zgodnie z polskim prawodawstwem. Dodatkowo rejestruje się i prowadzi statystyki zdarzeń według skali europejskiej, tj. sytuacji niebezpiecznych (w tym stanów niebezpiecznych i zdarzeń potencjalnie wypadkowych), wypadków powodujących niezdolność do pracy powyżej jednego dnia (LTI – Lost Time Injury), na podstawie których wyliczany jest wskaźnik LTIF (Lost Time Injury Frequency), przypadków udzielenia pierwszej pomocy przedlekarskiej (First Aid) oraz wypadków tzw. „drogowych” (Road Accidents).

Zgodnie z wytycznymi zawartymi w Kodeksie Praktyki Międzynarodowej Organizacji Pracy „Rejestracja i zgłaszanie wypadków przy pracy i chorób zawodowych” podmioty Grupy Kapitałowej LOTOS:

- posiadają ustalony jednolity tryb postępowania w przypadku zaistnienia na terenie firmy wypadku przy pracy,
- przeprowadzają analizę przyczyn i skutków powstałych wypadków przy pracy,
- wyciągają wnioski i przeprowadzają odpowiednie działania korygujące i zapobiegawcze, mające na celu eliminację możliwości wystąpienia podobnych zdarzeń w przyszłości,
- dokumentują powstałe wypadki przy pracy oraz inne niebezpieczne sytuacje,
- dokonują identyfikacji i analizują sytuacje niebezpieczne, w wyniku czego podejmują odpowiednie działania proaktywne i reaktywne zapobiegające wystąpieniu podobnych sytuacji w przyszłości.

NR GRI	OBSZAR
LA 8	Edukacja, szkolenia, doradztwo, programy prewencyjne i kontroli ryzyka dostępne w celu wsparcia siły roboczej, ich rodzin lub członków społeczności na skutek zaistnienia poważnych chorób

Realizowane działania o charakterze obowiązkowym, wynikające z przepisów prawa dotyczącego szeroko pojętego bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa procesowo-technicznego, zostały zaprezentowane w internetowym portalu Grupy LOTOS [[link](#)].

NR GRI	OBSZAR
	Kwestie bezpieczeństwa i higieny pracy uwzględnione w formalnych

LA 9	porozumieniach ze związkami zawodowymi
------	--

Polskie prawo pracy nie przewiduje możliwości zawierania porozumień dotyczących BHP. Problematyka bezpieczeństwa i higieny pracy jest regulowana przepisami bezwzględnie obowiązującymi. Przedstawiciele pracowników, w zakresie przewidzianym prawem, mają wpływ na sprawy związane z całokształtem działalności związanej z BHP, czego przejawem jest udział reprezentacji załogi w składzie i posiedzeniach Komisji BHP, która jest organem doradczym pracodawcy. Na tym forum realizowany jest też obowiązek konsultowania z przedstawicielami pracowników wszystkich spraw związanych z ochroną zdrowia i bezpieczeństwem pracy.

Szkolenia i edukacja

NR GRI	OBSZAR
LA 10	Średnia liczba godzin w ramach szkoleń przypadających na jednego pracownika według rodzaju zatrudnienia w systemie rocznym

Kategoria zatrudnienia	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
Kierownictwo wyższego szczebla	51,6	41,5	45,8	35,2	61,2
Kierownictwo niższego szczebla	60,6	38,3	44,7	51,9	60,3
Administracja	24,8	35,9	33,1	38,7	29,6
Produkcja	13,4	13,8	10,2	10,3	12,6

NR GRI	OBSZAR
LA 11	Programy rozwoju umiejętności menadżerskich i kształcenia ustawicznego, które wspierają ciągłość zatrudnienia pracowników oraz ułatwiają przejście na emeryturę

Wszyscy pracownicy Grupy LOTOS, niezależnie od wieku oraz czasu przejścia na emeryturę, mają możliwość uczestniczenia w zdobywaniu, poszerzaniu wiedzy i uprawnień zawodowych oraz umiejętności ogólnorozwojowych w formie szkoleń wewnętrznych (Akademia LOTOS) oraz zewnętrznych. Aktywizacja umiejętności gwarantowana jest przez zapewnienie finansowania lub dofinansowania nauki, jak również w postaci udzielania płatnych zwolnień z pracy na czas dojazdu i udziału w zajęciach podnoszących kwalifikacje zawodowe, a także urlopów szkoleniowych.

Ponadto pracownicy Spółki mają możliwość wcześniejszego zadeklarowania przejścia na emeryturę. Pracownicy, którzy w okresie dwóch lat przed dniem nabycia uprawnień emerytalnych zdecydowali się na zmianę umowy o pracę z czasu nieokreślonego na czas określony, mają zapewniony jednorazowy wzrost o 8,5% miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego, wypłacanego na podstawie zmienionej umowy o pracę.

Pracownikom, w związku z przejściem na emeryturę, przysługuje jednorazowa odprawa pieniężna, której wysokość uzależniona jest od okresu przepracowanego przez pracownika. Odprawa pieniężna może mieć wartość od jednomiesięcznego wynagrodzenia przy stażu pracy do 15 lat do 500% podstawy wymiaru po przepracowaniu 35 lat.

NR GRI	OBSZAR
LA 12	Odsetek pracowników podlegających regularnym ocenom jakości pracy i przeglądom rozwoju kariery zawodowej

	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
Pracownicy podlegający regularnej ocenie efektywności i ścieżki kariery (w %)	69	86	79	87	(*)

(*) Ocena pracowników za 2009 r. odbędzie się w III kw. 2011 r.

Zgodnie z procedurą „Okresowej oceny pracowników Grupy LOTOS” ocenie podlegają wszyscy pracownicy zatrudnieni w firmie na umowy o pracę (z wyjątkiem Zarządu), którzy w terminie przeprowadzenia oceny okresowej mają co najmniej sześciomiesięczny staż w danej komórce organizacyjnej. Bezpośredni przełożony – oceniający pracownika, musi również posiadać, w terminie przeprowadzenia oceny, co najmniej sześciomiesięczny staż pracy na danym stanowisku. W związku z tym, w zależności od intensywności zmian organizacyjnych i liczby osób nowo zatrudnianych, procent osób ocenionych w kolejnych latach ulega zmianie. Uzyskiwany wynik jest zgodny z założeniami.

Zróżnicowanie i równe szanse

NR GRI	OBSZAR
LA 13	Skład organów zarządzających i nadzorczych spółki w podziale na kategorie według płci, wieku, przynależności do mniejszości oraz innych wskaźników różnorodności

Skład organów zarządzających i nadzorczych Grupy LOTOS i podział ze względu na płeć

Wyszczególnienie	31.12.2010 r.	%
mężczyźni		
Zarząd	4	0,31
Kadra wyższego szczebla	39	2,98
Kadra średniego szczebla	36	2,75
Razem:	79	6,03
kobiety		
Zarząd	0	0,00
Kadra wyższego szczebla	8	0,61
Kadra średniego szczebla	15	1,15
Razem:	23	1,76

Skład organów zarządzających i nadzorczych Grupy LOTOS i podział ze względu na wiek

Wyszczególnienie	31.12.2010 r.	%
do 30 lat		
Zarząd	0	0,00
Kadra wyższego szczebla	0	0,00
Kadra średniego szczebla	1	0,08
Razem:	1	0,08
30 – 50 lat		
Zarząd	1	0,08
Kadra wyższego szczebla	31	2,37
Kadra średniego szczebla	29	2,21
Razem:	61	4,66
powyżej 50 lat		
Zarząd	3	0,23
Kadra wyższego szczebla	16	1,22
Kadra średniego szczebla	21	1,60
Razem:	40	3,05

NR GRI	OBSZAR
LA 14	Skala podstawowego wynagrodzenia mężczyzn w stosunku do wynagrodzenia kobiet według kategorii zatrudnienia

Wynagrodzenia zasadnicze według płci w Grupie LOTOS
31.12.2010 r.

Kategoria zatrudnienia	Kobiety		Mężczyźni		Stosunek podstawowego wynagrodzenia mężczyzn do podstawowego wynagrodzenia kobiet (w %)
	liczebność	średnie wynagrodzenie zasadnicze	liczebność	średnie wynagrodzenie zasadnicze	
Zarząd	0	-	4	20.728	-
Kierownictwo wyższego szczebla	7	20.286	38	21.832	106
Kierownictwo niższego	39	10.040	81	12.276	118

szczebla					
Administracja	348	5.244	250	7.386	126
Produkcja	1	3.653	542	6.185	79
Razem:	395	5.776	915	6.867	114

Prawa człowieka

Praktyki dotyczące inwestycji i zamówień

NR GRI	OBSZAR
HR 1	Procent i łączna liczba znaczących umów inwestycyjnych, które zawierają klauzule dotyczące praw człowieka lub które zostały poddane kontroli pod tym kątem

Grupa LOTOS nie stosowała dotychczas w zawieranych umowach klauzul dotyczących praw człowieka. Niemniej jednak trwają prace nad przygotowaniem stosownych zapisów w umowach. Stworzono również projekt „Zbioru zasad etycznych, którymi powinni kierować się pracownicy Grupy LOTOS S.A. w kontaktach z kontrahentami”. W chwili obecnej dokument ten, stanowiący swoisty „kodeks zasad etycznych”, jest w trakcie opiniowania. Znalazły się w nim między innymi zapisy poświęcone przeciwdziałaniu łamaniu praw człowieka.

NR GRI	OBSZAR
HR 2	Procent znaczących dostawców i wykonawców, którzy zostali poddani kontroli w zakresie przestrzegania praw człowieka oraz działania podjęte w tej kwestii

Grupa LOTOS nie przeprowadzała dotąd - zarówno w procesie wylaniania dostawców i wykonawców, jak i współpracy z nimi - kontroli mających na celu weryfikację przestrzegania przez nich praw człowieka.

NR GRI	OBSZAR
HR 3	Łączna liczba godzin szkoleń pracowników w zakresie polityki i procedur dotyczących przestrzegania praw człowieka, które są istotne dla prowadzonej działalności biznesowej oraz procent przeszkolonych pracowników

Grupa LOTOS przeznaczyła 550 godzin na szkolenie pracowników w zakresie polityki i procedur dotyczących przestrzegania praw człowieka, które są istotne dla prowadzonej działalności. Przeszkolono łącznie 22,6% pracowników.

Przeciwdziałanie dyskryminacji

NR GRI	OBSZAR
HR 4	Łączna liczba przypadków dyskryminacji i podjęte działania w tej kwestii

W Grupie LOTOS nie wystąpiły przypadki dyskryminacji ze względu na rasę, kolor skóry, płeć, religię, poglądy polityczne, pochodzenie narodowe lub społeczne.

Wolność zrzeszania i negocjacji zbiorowych

NR GRI	OBSZAR
HR 5	Działalność zidentyfikowana jako mogąca stanowić ryzyko naruszenia prawa swobody zrzeszania się i negocjacji zbiorowych oraz działania podjęte w celu wspierania możliwości wykonania tych praw

W Grupie LOTOS nie wystąpiły działania, w których prawa do zrzeszania się i rokowań mogły być zagrożone.

Praca dzieci

NR GRI	OBSZAR
HR 6	Działania zidentyfikowane jako niosące ze sobą istotne ryzyko wykorzystania pracy dzieci oraz środki podjęte w celu eliminacji takich przypadków

W Grupie LOTOS nie wystąpiły działania, które uznawane są, jako stanowiące znaczne ryzyko zaistnienia przypadków pracy dzieci i młodocianych pracowników narażonych na prace niebezpieczne dla zdrowia i życia.

Praca obowiązkowa i przymusowa

NR GRI	OBSZAR
HR 7	Działania zidentyfikowane jako niosące ze sobą istotne ryzyko wystąpienia pracy przymusowej lub obowiązkowej oraz środki podjęte w celu eliminacji

W Grupie LOTOS nie wystąpiły incydenty pracy obowiązkowej i wymuszonej.

Praktyki bezpieczeństwa

NR GRI	OBSZAR
HR 8	Procent pracowników ochrony wyszkolonych zgodnie z polityką bądź procedurami obowiązującymi w organizacji dotyczącymi aspektów praw człowieka, które są istotne w związku z prowadzoną działalnością biznesową

Zgodnie z polityką i procedurami dotyczącymi aspektów praw człowieka, które są istotne w związku z prowadzoną działalnością, wyszkolonych zostało 90,9% pracowników ochrony. W przypadku firmy świadczącej usługi ochrony dla Grupy LOTOS podobnymi szkoleniami objęto 84,5% pracowników.

Odpowiedzialność za produkt

Zdrowie i bezpieczeństwo klienta

NR GRI	OBSZAR
PR 1	Etapy cyklu życia produktu, na których ocenia się wpływ produktów i usług na zdrowie i bezpieczeństwo w celu poprawy wskaźników oraz procent istotnych kategorii produktów i usług podlegających takim procedurom

Ustawodawstwo krajowe i europejskie narzuca Grupie LOTOS określenie wpływu wszystkich produktów na zdrowie i bezpieczeństwo. Produkty wytwarzane podczas przerobu ropy naftowej podlegają klasyfikacji, a przez to ocenie wpływu na zdrowie i bezpieczeństwo użytkownika. Większość produktów wytwarzanych podczas przerobu ropy naftowej podlega rejestracji lub tylko zgłoszeniu klasyfikacji i poprzez to ocenie wpływu na zdrowie i bezpieczeństwo użytkownika. Działania te są określone w rozporządzeniu REACH wraz z licznymi zmianami (ang. Registration Evaluation Authorisation of Chemicals) - czyli rejestracja, ocena i udzielanie zezwoleń dotyczących substancji chemicznych, które jest inicjatywą unijną, służącą systematyzacji i uporządkowaniu zasad wprowadzania na rynek substancji chemicznych [EC 1907/2006 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z 18 grudnia 2006 r.]. Artykuły obrazujące poziom wypełniania przez Grupę LOTOS zobowiązania do przeprowadzania oceny wpływu produktów na zdrowie i bezpieczeństwo znajdują się w internetowym portalu Grupy LOTOS.

Dane obrazujące poziom wypełniania przez poszczególne spółki handlowe Grupy Kapitałowej LOTOS zobowiązania do przeprowadzania oceny wpływu produktów na zdrowie i bezpieczeństwo we wszystkich etapach cyklu ich użytkowania znajdują się w internetowym portalu Grupy LOTOS [[link](#)].

NR GRI	OBSZAR
PR 2	Całkowita liczba incydentów niedostosowania się do regulacji i dobrowolnych kodeksów postępowania dotyczących wpływu produktów i usług na zdrowie i bezpieczeństwo

W okresie sprawozdawczym w Grupie Kapitałowej LOTOS nie zanotowano przypadków niedostosowania się do regulacji w zakresie wpływu produktów na zdrowie i bezpieczeństwo.

Oznakowanie produktów i usług

NR GRI	OBSZAR
PR 3	Rodzaj informacji o produktach i usługach wymaganych na mocy procedur oraz procent znaczących produktów i usług podlegających takim wymogom

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa dla wszystkich produktów wytwarzanych w Grupie LOTOS opracowywane są dokumenty zwane *Kartami Charakterystyki*. Znajdują się w nich informacje na temat wpływu produktu na zdrowie i środowisko, występowania niebezpiecznych składników, kontroli narażenia, postępowania w przypadku pożaru i uwolnienia produktu do środowiska oraz utylizacji odpadów.

Karty Charakterystyk produktów dostępne są w portalu internetowym Grupy LOTOS [[link](#)].

Dane obrazujące rodzaj informacji o produktach i usługach wymaganych na mocy procedur, zamieszczanych przez poszczególne spółki handlowe Grupy Kapitałowej LOTOS, znajdują się w internetowym portalu Grupy LOTOS.

Grupa LOTOS

Zakres dostępnych informacji dotyczących produktów i usług wymaganych przez wewnętrzne procedury	Tak
Pozyskiwanie składników danego produktu lub usługi	x
Treść, szczególnie w odniesieniu do substancji, które mogą mieć wpływ na środowisko lub społeczeństwo	x
Bezpieczeństwo korzystania z produktu lub usługi	x

Utylizacja produktów i wpływu na środowisko/spoleczeństwo	x
Inne: postępowanie w trakcie magazynowania i transportu, właściwości fizykochemiczne, stabilność i reaktywność, postępowanie z odpadami	x

Dane obrazujące rodzaj informacji o produktach i usługach wymaganych na mocy procedur, zamieszczanych przez poszczególne spółki handlowe Grupy Kapitałowej LOTOS, znajdują się w internetowym portalu Grupy LOTOS [[link](#)].

NR GRI	OBSZAR
PR 4	Całkowita liczba incydentów niedostosowania się do regulacji i dobrowolnych kodeksów postępowania dotyczących informacji na temat produktów i usług oraz ich etykietowania

W okresie sprawozdawczym nie stwierdzono w Grupie Kapitałowej LOTOS żadnych incydentów niedostosowania do obowiązujących regulacji, przepisów i kodeksów w zakresie informacji na temat produktów.

NR GRI	OBSZAR
PR 5	Praktyki dotyczące satysfakcji klienta z uwzględnieniem wyników ankiet mających na celu badanie tej satysfakcji

Największe spółki handlowe Grupy Kapitałowej LOTOS cyklicznie przeprowadzają badania opinii i satysfakcji klientów. Metodologia tych badań wraz z ich zakresem i wynikami prezentowana jest w portalu internetowym Grupy LOTOS [[link](#)].

Komunikacja marketingowa

NR GRI	OBSZAR
PR 6	Programy przestrzegania praw, standardów oraz dobrowolnych kodeksów postępowania dotyczących komunikacji marketingowej z uwzględnieniem reklamy, promocji oraz sponsoringu

W procesie zarządzania całokształtem zagadnień związanych ze strategią marki korporacyjnej, marek produktowych, strategią promocji oraz budową wartości i pożądanego wizerunku marki LOTOS, w dystrybucji materiałów promocyjnych oraz prowadzeniu badań marketingowych bezwzględnie stosowane są zasady:

- przestrzegania obowiązujących przepisów,
- nieprzynoszenia szkody w sposób rozmyślny,
- ponoszenia odpowiedzialności za konsekwencje działalności,
- właściwego wykorzystania wykształcenia, przygotowania zawodowego i doświadczenia pracowników.

Wszystkie działania realizowane są zgodnie z poszanowaniem ludzkiej godności, równości płci, bez używania treści kontrowersyjnych, mogących obrażać grupy społeczne i bez negatywnych emocji. Zasady te stanowią uzupełnienie obowiązujących i bezwzględnie przestrzeganych przepisów prawa, w szczególności: Konstytucji RP i kodeksu cywilnego oraz ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, ustawy prawo prasowe, ustawy o radiofonii i telewizji, ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów, ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną, ustawy o ochronie danych osobowych, ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, ustawy prawa własności przemysłowej i Kodeksu Etyki Reklamy.

Procedury wewnętrzne reguluje Regulamin Komitetu ds. Marketingu i Komunikacji, którego celem jest zapewnienie właściwej realizacji działalności marketingowej w całej Grupie Kapitałowej LOTOS.

Podmioty, z którymi współpracują spółki Grupy Kapitałowej LOTOS w zakresie komunikacji marketingowej, zobowiązane są do przestrzegania Międzynarodowego Kodeksu Praktyki Reklamowej, wydanego przez Międzynarodową Izbę Handlową (ICC).

Grupa LOTOS w prowadzonych działaniach sponsoringowych przestrzega standardów oraz stosuje zasady określone w dobrowolnych kodeksach postępowania, opracowanych m.in. przez organizacje zrzeszające przedsiębiorców, skupiające podmioty realizujące działalność w zakresie promocji, reklamy czy sponsoringu, jak również organizacji propagujących dobre praktyki przedsiębiorstw. Zawierane umowy sponsoringowe są czytelne co do ich charakteru, a także określają precyzyjnie wszystkie zobowiązania stron umowy. Grupa LOTOS nie angażuje się w wydarzenia, które mogłyby narazić na uszczerbek obiekty o znaczeniu historycznym lub artystycznym, jak również w wydarzenia, które mogłyby mieć negatywny wpływ na środowisko naturalne.

Spółka, jako członek Global Compact, w odniesieniu do zasady tej organizacji związanej z odpowiedzialnością za środowisko naturalne, w zakresie komunikacji marketingowej i sponsoringu działa w zgodzie z Zasadą 7., tj. Prewencyjne podejście do środowiska naturalnego oraz Zasadą 8., tj. Podejmowanie inicjatyw mających na celu promowanie postaw odpowiedzialności ekologicznej.

NR GRI	OBSZAR
PR 7	Całkowita liczba przypadków niezgodności z regulacjami i dobrowolnymi kodeksami regulującymi kwestie komunikacji marketingowej z uwzględnieniem reklamy, promocji i sponsoringu według rodzaju skutków

W okresie sprawozdawczym nie odnotowano żadnych przypadków niezgodności z regulacjami i kodeksami regulującymi kwestie komunikacji marketingowej.

Prywatność klienta

NR GRI	OBSZAR
PR 8	Całkowita liczba uzasadnionych skarg związanych z naruszeniem prywatności klienta i utraty danych

W spółkach handlowych Grupy Kapitałowej LOTOS nie zarejestrowano żadnej skargi ani reklamacji związanej z naruszeniem prywatności klienta i utraty danych.

Dostosowanie się do obowiązujących praw i regulacji

NR GRI	OBSZAR
PR 9	Wartość pieniężna istotnych kar z tytułu niezgodności z prawem i regulacjami dotyczącymi dostawy i użytkowania produktów i usług

W 2010 r. nie odnotowano istotnych incydentów związanych z dostarczeniem i użytkowaniem produktów oraz świadczeniem usług. W związku z powyższym, nie zastosowano wobec podmiotów Grupy Kapitałowej LOTOS istotnych sankcji administracyjnych lub sądowych nakładanych na podmioty gospodarcze w związku z niezastosowaniem się do praw czy też regulacji związanych z dostarczeniem i użytkowaniem produktów oraz świadczeniem usług. Jednakże w 2010 roku, w tym przedmiocie toczyło się postępowanie opisane szczegółowo w **Zachowaniach antykonkurencyjnych**.

Społeczeństwo

Korupcja

NR GRI	OBSZAR
SO 2	Procent i całkowita liczba jednostek biznesowych narażonych na ryzyko korupcyjne

Wprowadzone w Grupie LOTOS uregulowania wewnętrzne, procedury i instrukcje zawierają wbudowany system mechanizmów kontrolnych, których jednym z zadań jest minimalizacja ryzyka wystąpienia nadużyć oraz praktyk korupcyjnych.

Ponadto w Spółce zdefiniowane są regulacje wewnętrzne mające na celu określenie pożądanych postaw etycznych i moralnych. Należą do nich:

- Kodeks postępowania pracownika Grupy Kapitałowej LOTOS,
- Kodeks Menadżera Grupy Kapitałowej LOTOS,
- Dekalog korporacyjny,
- Kodeks etyki audytora wewnętrznego.

W Spółce funkcjonują również rozwiązania mające na celu przeciwdziałanie nadużyciom, w tym praktykom korupcyjnych w wybranych obszarach, m.in. w zakresie bezpieczeństwa fizycznego, bezpieczeństwa informacji, zawierania transakcji czy realizacji procesu wyboru kontrahenta. Dodatkowo w przypadku zidentyfikowania w Spółce zdarzeń lub obszarów narażonych na praktyki korupcyjne, określony jest tryb zlecenia audytów doraźnych, mających na celu szybką reakcję na powstałe ryzyko lub praktyki. Grupa LOTOS komunikuje również w sposób otwarty na stronie internetowej fakt stosowania zasad Global Compact, które zobowiązują Spółkę do przeciwdziałania korupcji we wszystkich formach, w tym wymuszeniom i łapówkarstwu.

NR GRI	OBSZAR
SO 3	Procent pracowników przeszkolonych w zakresie polityki i procedur antykorupcyjnych organizacji

Rodzaj stanowiska	Przeszkoleni pracownicy (w %)
Kierownicze	3,5
Pozostałe	3,1

NR GRI	OBSZAR
SO 4	Działania podjęte w odpowiedzi na przypadki korupcji

W okresie sprawozdawczym nie zidentyfikowano przypadku praktyk korupcyjnych, kwalifikujących się do wszczęcia spraw sądowych.

Polityka państwowa

NR GRI	OBSZAR
SO 5	Stanowisko w zakresie polityki państwowej oraz udział organizacji w rozwoju polityki państwowej i lobbingu

Grupa LOTOS działa w sektorze naftowym, który jest częścią sektora energii – strategicznego z punktu widzenia funkcjonowania kraju. Głównym udziałowcem Spółki jest Skarb Państwa, jednak nawet gdyby tak nie było, to i tak państwo, poprzez różne regulacje prawne, nakłada na firmy z sektorów strategicznych pewne prawa i obowiązki. Jednym z tych obowiązków jest współpraca w kwestii zapewnienia bezpieczeństwa w sektorze energii.

W związku z powyższym, Grupa LOTOS aktywnie uczestniczy w rozwoju i kształtowaniu polityki państwowej, dotyczącej szeroko pojętego sektora energii. Specjaliści koncernu biorą udział w eksperckich zespołach powoływanych przez instytucje państwowe, których celem jest wypracowywanie nowych rozwiązań legislacyjnych w obszarze sektora energii oraz czynnie uczestniczą w konsultacjach społecznych projektów ustaw regulujących działalność sektora.

Te działania obejmują m.in. współpracę z Ministerstwem Gospodarki przy przygotowywaniu raportu dla Międzynarodowej Agencji Energii nt. branży paliwowej, uczestnictwo w pracach Polsko-Ukraińskiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Gospodarczej, czy Międzyresortowego Zespołu ds. Gazu Łupkowego.

Prace legislacyjne w 2010 r. obejmowały m.in. opiniowanie projektów ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz ustawy o zapasach obowiązkowych ropy naftowej i paliw ciekłych. Grupa LOTOS stale wspiera informacyjnie Ministerstwo Gospodarki i Ministerstwo Skarbu Państwa przy organizacji spotkań na najwyższym szczeblu ministerialnym w zakresie funkcjonowania sektora energii.

Grupa LOTOS, poprzez członkostwo w Polskim Forum Akademicko-Gospodarczym (PFA-G) aktywnie działa na rzecz intensyfikacji współpracy środowisk akademickich z biznesem oraz wspierania innowacyjności i budowy gospodarki opartej na wiedzy.

Ponadto Spółka stale monitoruje regulacje Unii Europejskiej dotyczące sektora energii i współpracuje z organami państwowymi przy tworzeniu dokumentów implementujących dyrektywy unijne w Polsce.

Z inicjatywy Grupy LOTOS, wspartej przez: Energeę, Jastrzębską Spółkę Węglową, Kulczyk Investments oraz Polskie Forum Akademicko-Gospodarcze, w czerwcu 2010 r. została zarejestrowana w Brukseli organizacja non profit Central Europe Energy Partners (CEEP). Stowarzyszenie reprezentuje szeroko rozumiany sektor energii z Europy Centralnej (m.in. ropa, gaz ziemny, węgiel, energia elektryczna, odnawialne źródła energii, energia jądrowa, interkonektory itp.). Statutowym celem organizacji jest działanie na rzecz wspierania integracji środkowoeuropejskiego sektora energii w ramach wspólnej polityki energii oraz bezpieczeństwa w sektorze energii UE. W tym zakresie CEEP podjął bliską współpracę z międzynarodowymi, renomowanymi think-tankami, takimi jak: Center for Strategic & International Studies (Waszyngton), Windsor Energy Group (Londyn), King's College (Londyn), Atlantic Council (Waszyngton) oraz takimi organizacjami jak: International Energy Agency (Paryż) czy Europa (Bruksela). CEEP aktywnie bierze udział we wszystkich ważniejszych wydarzeniach dotyczących sektora energii organizowanych na forum Unii Europejskiej. Jest aktywnym uczestnikiem konsultacji organizowanych przez KE, bierze udział w przygotowywaniu materiałów eksperckich na potrzeby instytucji UE, uczestniczy w grupach roboczych, w tym m.in. w Berlin Fossil Fuels Forum. Prezes Zarządu Grupy LOTOS, Paweł Olechnowicz jest Przewodniczącym Rady Dyrektorów CEEP.

Grupa LOTOS bierze także udział w pracach dotyczących kształtowania polityki oraz unormowań prawnych w zakresie szeroko rozumianych zagadnień dotyczących sektora energii, w tym zwłaszcza w zakresie rynku paliwowego, również poprzez organizacje, w których jest członkiem.

Poprzez członkostwo w Windsor Energy Group (WEG) Grupa LOTOS czynnie zajmuje się kwestiami i problemami globalnej energii poprzez dyskusje i analizy, w których udział biorą najwięksi znawcy tematu z sektora prywatnego i publicznego. W strukturach organizacji działa wiele znanych osobistości, które w znaczący sposób decydowały i decydują o kierunkach rozwoju przemysłu naftowego na świecie. W lutym 2010 r. Spółka była organizatorem międzynarodowej konferencji „North European Energy Security Forum” poświęconej zagadnieniom bezpieczeństwa w sektorze energii w Unii Europejskiej i na świecie.

NR GRI	OBSZAR
SO 6	Całkowita wartość finansowa i rzeczowa darowizn na rzecz partii politycznych, polityków i instytucji o podobnym charakterze

Zasady etyczne przyjęte przez Grupę LOTOS zakładają apolityczność koncernu, który w żaden sposób nie wspiera ugrupowań politycznych.

Zachowania antykonkurencyjne

NR GRI	OBSZAR
SO 7	Całkowita liczba działań prawnych, zachowań antykonkurencyjnych, antytrustowych i praktyk monopolowych podjętych wobec organizacji oraz ich wynik finalny

1. Postanowieniem Prezesa UOKiK z dnia 21 marca 2005 r. zostało wszczęte z urzędu postępowanie antymonopolowe w związku z podejrzeniem zawarcia przez Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A. w Płocku oraz Grupę LOTOS S.A. w Gdańsku porozumienia w sprawie jednoczesnego zakończenia produkcji i dystrybucji benzyny uniwersalnej U95. Zdaniem Zarządu Spółki, w związku z faktem kontynuacji produkcji i sprzedaży benzyny uniwersalnej U95, zarzuty UOKiK są bezpodstawne i w kwietniu 2005 r. Zarząd wystosował wniosek o wydanie decyzji o nieważności stosowania przez Grupę LOTOS praktyki ograniczającej konkurencję. W lipcu 2005 r. Spółka złożyła do Sądu Antymonopolowego zażalenie na postanowienie UOKiK w przedmiocie ograniczenia dostępu do części zebranego w sprawie materiału dowodowego. Niezależnie od złożonego zażalenia Spółka wystąpiła we wrześniu 2005 r. z kolejnym wnioskiem o wydanie decyzji o stwierdzenie niestosowania przez Grupę LOTOS praktyk monopolistycznych. W październiku 2005 r. wpłynęło kolejne postanowienie UOKiK w przedmiocie ograniczenia dostępu do części zebranego materiału dowodowego, na które Spółka złożyła do Sądu Antymonopolowego zażalenie. Sąd Okręgowy – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalił zażalenie. Na postanowienia w przedmiocie oddalenia zażaleń, Grupa LOTOS wniosła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie stosowne zażalenia, które zostały oddalone.

Postanowieniem z dnia 18 kwietnia 2007 r. ograniczono Grupie LOTOS, na wniosek PKN ORLEN S.A., prawo wglądu do materiału dowodowego w postępowaniu antymonopolowym w postaci materiałów zgromadzonych w trakcie kontroli PKN ORLEN S.A. w Płocku w zakresie części załączników do protokołu kontroli biur w Płocku oraz ograniczono wgląd do protokołu kontroli biur w Warszawie i załączników. Tym samym Postanowieniem odmówiono uwzględnienia wniosku PKN ORLEN S.A. o ograniczenie prawa wglądu do materiału dowodowego w zakresie protokołu kontroli biur wnioskodawcy w Płocku. W dniu 26 kwietnia 2007 r. Grupa LOTOS złożyła zażalenie na Postanowienie ograniczające Grupie LOTOS prawo wglądu do materiału dowodowego. W dniu 9 maja 2007 r. Grupa LOTOS otrzymała Wezwanie UOKiK do udzielenia informacji dotyczących zmiany cen U95 i Pb95. Tego samego dnia Spółka przesłała do UOKiK

wymagane informacje. Dnia 2 sierpnia 2007 r. Grupa LOTOS wysłała pismo do UOKiK informujące o zakończeniu produkcji benzyny U95. W dniu 31 grudnia 2007 r. Prezes UOKiK nałożył na Grupę LOTOS S.A. karę w wysokości 1.000.000 zł. W związku z tym w dniu 17 stycznia 2008 r. do Sądu Okręgowego w Warszawie zostało złożone odwołanie od tej decyzji.

W dniu 23 września 2008 r. Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów przesłał odpowiedź Prezesa UOKiK na odwołanie Grupy LOTOS od decyzji Prezesa UOKiK. Prezes UOKiK w odpowiedzi na odwołanie Grupy LOTOS S.A. stwierdził, iż zarzuty Grupy LOTOS, zarówno dotyczące przepisów materialnych, jak i formalnych, są bezzasadne i wniósł o oddalenie odwołania powoda w całości oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego. W dniu 27 kwietnia 2010 r. Sąd odroczył wydanie wyroku do dnia 6 maja 2010 r. W dniu 6 maja 2010 r. Sąd Okręgowy w Warszawie wydał wyrok oddalający odwołanie od decyzji UOKiK w sprawie postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu wynikającego z postanowienia Prezesa UOKiK z dnia 21 marca 2005 r. dotyczącego dystrybucji benzyny uniwersalnej U95, jednocześnie Sąd utrzymał w mocy kary nałożone przez UOKiK w wysokości 1.000.000 zł na Grupę LOTOS oraz 4.000.000 zł na PKN ORLEN S.A. W dniu 15 czerwca 2010 r. wpłynął wyrok o oddaleniu odwołania od decyzji Prezesa UOKiK. W dniu 28 czerwca 2010 r. Grupa LOTOS złożyła apelację od wyroku. W kolejnych okresach Grupa LOTOS i UOKiK odpowiedzieli na apelację PKN ORLEN S.A., natomiast PKN ORLEN S.A. i UOKiK odpowiedzieli na apelację Grupy LOTOS. Sąd opublikował wyrok oddalający apelację Grupy LOTOS i PKN ORLEN S.A. w dniu 11 lutego 2011 r. Spółka po zapoznaniu się z uzasadnieniem wyroku rozważyła wniesienie skargi kasacyjnej. Sprawa jest w toku. Na ryzyko związane z przegraną ewentualnego sporu zostały utworzone rezerwy na potencjalne zobowiązania w wysokości 1.000.000 zł. W dniu 10 marca 2011 roku Spółka zapłaciła zobowiązanie wynikające z wyroku z dnia 11 lutego 2011 roku w kwocie 1.000.000 zł.

2. Pozwem z dnia 18 maja 2001 r. PETROECCO JV Sp. z o.o. wniosła powództwo o zasądzenie od Spółki kwoty 6.975.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 1 maja 1999 r. tytułem odszkodowania za szkodę doznaną na skutek stosowanych przez Spółkę praktyk monopolistycznych polegających na sprzedaży olejów bazowych BS w sposób powodujący uprzywilejowanie niektórych odbiorców poprzez realizowanie ich zamówień w zakresie nieproporcjonalnie większym niż zamówień PETROECCO JV Sp. z o.o. Stosowanie przez Spółkę zarzuconych jej praktyk monopolistycznych stwierdzone zostało decyzją Urzędu Antymonopolowego z dnia 26 września 1996 r., którą Urząd nakazał Spółce ich zaniechanie. Spółka odwołała się od tej decyzji. Sąd Wojewódzki w Warszawie – Sąd Antymonopolowy wyrokiem z dnia 22 października 1997 r. zmienił w zasadzie tylko redakcję decyzji i również nakazał Spółce zaniechanie praktyk monopolistycznych. Kasację Spółki od tego wyroku Sąd Najwyższy oddalił wyrokiem z dnia 2 czerwca 1999 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku, wyrokiem z dnia 21 grudnia 2002 r., oddalił powództwo o odszkodowanie, w całości uwzględniając zgłoszony przez Spółkę zarzut przedawnienia. Wyrok ten został jednak uchylony w dniu 4 grudnia 2003 r. przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w sprawie I ACa 824/03 i przekazany do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gdańsku. Sąd Apelacyjny uznał zarzut przedawnienia za nietrafiony. Zdaniem tego Sądu dopiero w dniu 2 czerwca 1999 r. (data orzeczenia Sądu Najwyższego) PETROECCO JV Sp. z o.o. dowiedziało się, że doznana przez nią szkoda jest efektem praktyk monopolistycznych, z którą związana jest odpowiedzialność deliktowa Spółki, i to od tej daty – zdaniem Sądu – biegnie trzyletni okres przedawnienia roszczeń odszkodowawczych. Sprawa toczyła się przed Sądem Okręgowym w Gdańsku (sąd I instancji), sygnatura IX GC 134/04. Spółka broniła się również zarzutami merytorycznymi (kwestionuje fakt wystąpienia jakiegokolwiek szkody po stronie PETROECCO JV Sp. z o.o., jej wysokość i istnienie związku przyczynowego pomiędzy praktyką monopolistyczną a szkodą). Po rozprawie w czerwcu 2005 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku zlecił biegłemu z zakresu księgowości i ekonomii sporządzenie opinii w przedmiocie ustalenia strat, jakie poniósł powód z tytułu działań Grupy LOTOS. W przekazanej opinii biegły wskazał, że na podstawie materiałów przedstawionych przez PETROECCO JV Sp. z o.o. nie jest możliwe obliczenie wysokości strat, czy też samego ich istnienia. Biegły wskazał również, iż opinia powinna być zlecona innemu ekspertowi, niż biegłemu z zakresu księgowości. Brak dowodów do wystawienia takiej opinii uniemożliwił powodowi doprowadzenie do wyboru kolejnego biegłego. Rozprawa odbyła się 27 marca 2007 r. Publikacja wyroku została wyznaczona na dzień 10 kwietnia 2007 r., następnie odroczone została do dnia 20 kwietnia 2007 r. Wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2007 r. powództwo zostało oddalone. W dniu 17 maja 2007 r. Spółka wniosła zażalenie na postanowienie o kosztach postępowania. W dniu 4 czerwca 2007 r. PETROECCO JV Sp. z o.o. złożyła apelację od wyroku z dnia 20 kwietnia 2007 r. W dniu 12 sierpnia 2007 r. Grupa LOTOS złożyła odpowiedź na apelację. W dniu 20 grudnia 2007 r. Sąd oddalił apelację PETROECCO JV Sp. z o.o. od wyroku Sądu Okręgowego. W dniu 19 marca 2008 r. został złożony u Komornika wniosek egzekucyjny przeciwko PETROECCO JV Sp. z o.o. W dniu 17 kwietnia 2008 r. PETROECCO JV Sp. z o.o. złożyła skargę kasacyjną od wyroku z dnia 20 grudnia 2007 r. Skarga została doręczona Grupie LOTOS w dniu 17 czerwca 2008 r. W dniu 30 czerwca 2008 r. została wysłana odpowiedź na skargę. Sprawa została skierowana na przedsąd na 14 listopada 2008 r. W dniu 14 stycznia 2009 r. Sąd Najwyższy postanowił uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku do ponownego rozpoznania. W dniu 10 marca 2009 r. akta zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego. W dniu 3 kwietnia 2009 r. Komornik przesłał postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. W dniu 14 maja 2009 r. Sąd Apelacyjny przekazał sprawę do Sądu Okręgowego do ponownego rozpoznania. Na rozprawie w dniu 3 listopada 2009 r. Sąd zobowiązał PETROECCO JV Sp. z o.o. do wyznaczenia biegłego. W dniu 1 października 2010 r. odbyła się rozprawa, na której został przesłuchany biegły. Sprawa jest w toku. Zarząd Spółki stoi na stanowisku, że ryzyko związane z przegraną ewentualnego sporu jest niewielkie, w związku z tym nie zostały utworzone rezerwy na potencjalne odszkodowanie.

Zgodność z obowiązującym prawem i regulacjami

NR GRI	OBSZAR
SO 8	Pieniężna wartość istotnych kar i całkowita liczba niepieniężnych sankcji w związku z niedostosowaniem się do obowiązującego prawa i regulacji

W 2010 r. spółki Grupy Kapitałowej LOTOS nie płaciły istotnych grzywien i nie nałożono na nie istotnych niepieniężnych sankcji w związku z niedostosowaniem się do obowiązującego prawa i regulacji. Jednakże w 2010 roku, w tym przedmiocie toczyło się postępowanie opisane w **Zachowaniach antykonkurencyjnych**.

Środowiskowe aspekty działalności

Podmioty Grupy Kapitałowej LOTOS monitorują swój wpływ na środowisko poprzez analizę wskaźników odnoszących się do poziomu emisji, zużycia energii, wody i materiałów. Badany jest także stopień oddziaływania produktów i usług na otoczenie, w tym zgodność działalności z prawem w aspekcie zarządzania wpływem na środowisko.

Materiały

NR GRI	OBSZAR
EN 1	Wykorzystane surowce/materiały według wagi i objętości

Przerób ropy naftowej [tony]

Wyszczególnienie	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
Ropa razem	6.098.600	6.156.431	6.203.414	5.461.540	8.095.655
Surowce i komponenty		1.088.605	1.146.989	1.699.034	844.327
Dodatki uszlachetniające		2.052	21.825	2.229	2.010

NR GRI	OBSZAR
EN 2	Procent materiałów pochodzących z recyklingu wykorzystanych w procesie produkcyjnym

Ze względu na specyfikę prowadzonej działalności Grupa LOTOS jedynie w niewielkim stopniu może wykorzystywać produkty pochodzące z recyklingu. Każda ze spółek Grupy Kapitałowej LOTOS, prowadząca działalność produkcyjną, podlega ustawowemu obowiązkowi oddawania, poprzez zewnętrzne Organizacje Odzysku, zużytych materiałów do recyklingu. Jednak również w tym przypadku możliwość powtórnego wykorzystania poddanych recyklingowi produktów jest znikoma.

Energia

NR GRI	OBSZAR
EN 3	Bezpośrednie zużycie energii według pierwotnych źródeł energii

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Bezpośrednie, zakupione źródła energii	Bezpośrednie, wyprodukowane źródła energii	Bezpośrednie, sprzedane źródła energii	Bezpośrednie, całkowite zużycie energii
Gaz ziemny	GJ	1.244.784			1.244.784
Gaz opałowy	GJ		8.085.394		8.085.394
Olej opałowy HSFO	GJ		2.660.714		2.660.714
Olej opałowy LSFO	GJ	1.153.159			1.153.159
Olej opałowy lekki (HON)			103.973		103.973
Energia elektryczna	GJ			8.471	-8.471
Energia cieplna	GJ			0	0
Razem	GJ	3.397.943	15.221.725	8.471	17.628.139

NR GRI	OBSZAR
EN 4	Pośrednie zużycie energii według pierwotnych źródeł energii

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Średnio zaawansowana energia zakupiona
Energia elektryczna	GJ	1.263.049

NR GRI	OBSZAR
EN 5	Ilość energii zaoszczędzonej dzięki konserwacji/remontom infrastruktury i poprawie efektywności energetycznej dotychczas stosowanych narzędzi

W 2010 r. kontynuowano stosowanie komputerowego systemu do wizualizacji i optymalizacji zużycia energii Visual Mesa firmy Soteica. Program ten stale nadzoruje infrastrukturę energetyczną rafinerii – systemy gazu i oleju opałowego, a także system pary technologicznej – i na podstawie algorytmów optymalizacyjnych sugeruje zmiany w systemie energetycznym, które powodują zmniejszenie kosztu jego funkcjonowania. W sposób ciągły prowadzony jest monitoring procesów produkcyjnych.

NR GRI	OBSZAR
EN 6	Inicjatywy podejmowane w celu zapewnienia produktów i usług wydajnych energetycznie i opartych o energię odnawialną oraz redukcje związane z wymaganiami energetycznymi jako wynik tych działań

Produkty paliwowe produkowane przez Grupę LOTOS komponowane są zgodnie z wymaganiami dotyczącymi realizacji Narodowego Celu Wskaźnikowego, dotyczącego udziału surowców odnawialnych w paliwach drogowych. Zarówno benzyny, jak i oleje napędowe zawierają biokomponenty produkowane w oparciu o surowce odnawialne.

Ponadto prowadzona jest ocena emisji gazów cieplarnianych w całym cyklu produkcyjnym, tzw. LCA (ang. Life Cycle Assessment, ocena cyklu życia produktu). Analiza ta jest odpowiedzią na regulacje organów Unii Europejskiej zmierzających do redukcji emisji gazów cieplarnianych na etapie produkcji paliw.

Woda

NR GRI	OBSZAR
EN 8	Całkowity pobór wody według źródła

[m ³]	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
podziemna	168.110	144.907	179.735	209.147	195.024
powierzchniowa	2.559.165	2.598.158	2.520.603	3.557.093	3.766.470
Razem	2.727.275	2.743.065	2.700.338	3.766.240	3.961.494

NR GRI	OBSZAR
EN 9	Źródła wody zubożone przez nadmierny jej pobór

Grupa LOTOS nie wpływa znacząco na źródło wody powierzchniowej, tj. nie przekracza ustalonej dla rzeki Motławy wartości tzw. nienaruszalnego przepływu (0,56 m³/s). Średni pobór wody jest mniejszy niż 5% średniego przepływu w rzece.

NR GRI	OBSZAR
EN 10	Odsetek i całkowita ilość wody oczyszczonej i użytej ponownie

[m ³]	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
produkcja wody gospodarczej z oczyszczonych ścieków	801.575	891.708	845.397	870.230	1.555.969

Bioróżnorodność

NR GRI	OBSZAR
EN 11	Lokalizacja oraz powierzchnia posiadanych, dzierżawionych lub zarządzanych gruntów zlokalizowanych w obszarach chronionych lub obszarach o dużej wartości pod względem bioróżnorodności poza obszarami chronionymi bądź przylegających do takich obszarów

Szczegółowe informacje na temat lokalizacji oraz powierzchni posiadanych, dzierżawionych lub zarządzanych przez Grupę LOTOS oraz spółki handlowe grupy kapitałowej gruntów zlokalizowanych w obszarach chronionych lub obszarach o dużej wartości pod względem bioróżnorodności poza obszarami chronionymi bądź przylegających do takich obszarów znajdują się w internetowym portalu Grupy LOTOS [[link](#)].

NR GRI	OBSZAR
EN 12	Opis istotnego wpływu działalności, produktów i usług na bioróżnorodność obszarów chronionych i obszarów o dużej bioróżnorodności poza obszarami chronionymi

Właściwe użytkowanie produktów Grupy LOTOS nie powoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.

NR GRI	OBSZAR
EN 14	Strategie, działania i plany zarządzania wpływem na bioróżnorodność

Nie stwierdzono negatywnego wpływu działalności produkcyjnej Grupy LOTOS na stopień bioróżnorodności w środowisku lądowym, słodkowodnym i morskim. Działania podejmowane przez spółki handlowe Grupy Kapitałowej LOTOS zostały przedstawione w portalu internetowym Grupy LOTOS [[link](#)].

NR GRI	OBSZAR
EN 15	Liczba gatunków znajdujących się w Czerwonej Księdze Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody i Jej Zasobów [IUCN] oraz na krajowych listach gatunków zagrożonych, zidentyfikowanych na obszarze oddziaływania organizacji według stopnia zagrożenia wyginięciem

Działalność Grupy LOTOS nie powoduje zagrożenia dla gatunków ujętych na czerwonej liście IUCN. W środowisku naturalnym otaczającym rejon działania Grupy LOTOS nie występują gatunki zwierząt objętych ochroną i nie ma zagrożenia ich wymarcia.

Emisja, ścieki, odpady

NR GRI	OBSZAR
EN 16	Całkowita bezpośrednia i pośrednia ilość emisji gazów cieplarnianych według wagi

Emisja [tys. ton/rok]

	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
CO ₂	1.154	1.153	1.135	1.121	1.607

NR GRI	OBSZAR
EN 18	Inicjatywy podjęte w celu zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych i uzyskane efekty

Grupa LOTOS podjęła kilka inicjatyw służących osiągnięciu tego celu. Są nimi:

- odzyskiwanie i wykorzystywanie gazów zrzutowych kierowanych na pochodnie,
- wykorzystanie gazu ziemnego do produkcji wodoru,
- wprowadzenie gazu ziemnego do systemu energetycznego Grupy LOTOS.

NR GRI	OBSZAR
EN 19	Emisje substancji niszczących warstwę ozonową według wagi

Grupa LOTOS nie wykorzystuje ani nie emituje substancji niszczących warstwę ozonową.

NR GRI	OBSZAR
EN 20	Emisja związków NO _x , SO _x i innych istotnych związków emitowanych do powietrza według rodzaju i wagi

Emisja [tony/rok]

	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
SO₂	4.859	4.808	5.022	4.170	4.758
Dozwolone wartości maksymalne SO ₂	8.256	6.056	6.056	6.470	6.470
NO₂	1.601	1.583	1.317	1.132	1.315
Dozwolone wartości maksymalne NO ₂	2.262	2.262	2.095	2.405	2.475
Pył /Pył z EC	364 94	282 82	306 86	220 84	260 98
Dozwolone wartości maksymalne pyłu/ dopuszczalne wartości dla EC	- 163	- 163	- 163	521 209	538

NR GRI	OBSZAR
EN 21	Całkowita objętość odprowadzanych ścieków według jakości i docelowego miejsca przeznaczenia

Ilość odprowadzonych ścieków [m³]

	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
odbiornik					
Rozwójka	3.960.830	3.873.534	3.294.540	4.083.604	3.880.741
Martwa Wisła		379.080	724.249	1.094.220	1.306.041
Razem	3.960.830	4.252.614	4.018.789	5.177.824	5.186.782

Parametry oczyszczonych ścieków odprowadzanych do odbiorników z Grupy LOTOS w latach kształtowały się następująco:

Rozwójka

	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
pH	7,9	7,8	--	--	--
wartości dopuszczalne	6,5 – 9,0	6,5 – 9,0	--	--	--
BZT [mg O ₂ /dm ³]	7,4	7,5	--	--	--
wartości dopuszczalne	20	20	--	--	--
ChZT [mg O ₂ /dm ³]	43,4	50,9	--	--	--
wartości dopuszczalne	100	100	--	--	--
zawiesiny ogólne [mg/dm ³]	7,2	7,3	9,0	9,6	9,9
wartości dopuszczalne	35	35	35	35	35
fenole lotne [mg/dm ³]	0,009	0,011	--	--	--
wartości dopuszczalne	0,08	0,08	--	--	--
substancje ekstrahujące się eterem naftowym [mg/dm ³]	1,1	2,2	--	--	--

wartości dopuszczalne	40	40	--	--	--
węglowodory ropopochodne [mg/dm ³]	1,7	1,25	1,54	1,64	1,02
wartości dopuszczalne	5	5	5	5	5
azot ogólny [mg N/dm ³]	5,7	4,9	--	--	--
wartości dopuszczalne	25	25	--	--	--
fosfor ogólny [mg P/dm ³]	0,5	0,4	--	--	--
wartości dopuszczalne	2,5	2,5	--	--	--
siarczki [mg S/dm ³]	0,008	0,01	--	--	--
wartości dopuszczalne	0,16	0,16	--	--	--
nikiel [mg Ni/dm ³]	0,0158	0,0127	--	--	--
wartości dopuszczalne	0,4	0,4	--	--	--
wanad [mg V/dm ³]	0,0660	0,0243	--	--	--
wartości dopuszczalne	1,6	1,6	--	--	--
glin [mg Al/dm ³]	0,0712	0,0867	--	--	--
wartości dopuszczalne	2,4	2,4	--	--	--

Martwa Wisła

	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
pH	--	7,5	7,9	7,5	7,5
wartości dopuszczalne	--	6,5 – 9,0	6,5 – 9,0	6,5 – 9,0	6,5 – 9,1
BZT [mg O ₂ /dm ³]	--	2,6	3,9	5,5	4,6
wartości dopuszczalne	--	20	20	25	25
ChZT [mg O ₂ /dm ³]	--	56,4	54,8	51,5	51,4
wartości dopuszczalne	--	100	100	125	125
zawiesiny ogólne [mg/dm ³]	--	5,6	8,6	12,5	6,2
wartości dopuszczalne	--	35	35	35	35
fenole lotne [mg/dm ³]	--	0,002	0,003	0,005	0,006
wartości dopuszczalne	--	0,08	0,08	0,1	0,1
substancje ekstrahujące się eterem naftowym [mg/dm ³]	--	2,7	1,2	1,21	2,56
wartości dopuszczalne	--	40	40	50	50
węglowodory ropopochodne [mg/dm ³]	--	1,1	0,51	0,73	0,38
wartości dopuszczalne	--	5	5	5	5
azot ogólny [mg N/dm ³]	--	3,1	4	4,3	3,6
wartości dopuszczalne	--	25	25	30	30
fosfor ogólny [mg P/dm ³]	--	0,4	0,4	0,9	1,0
wartości	--	2,5	2,5	3,0	3,0

dopuszczalne					
siarczki [mg S/dm ³]	--	0,004	0,01	0,01	<0,01
wartości dopuszczalne	--	0,16	0,16	2,0	2,0
nikiel [mg Ni/dm ³]	--	0,0124	0,0089	0,0548	0,0077
wartości dopuszczalne	--	0,4	0,4	0,5	0,5
wanad [mg V/dm ³]	--	0,0296	0,0254	0,0679	0,0178
wartości dopuszczalne	--	1,6	1,6	2,0	2,0
glin [mg Al/dm ³]	--	0,032	0,0383	0,0420	0,0243
wartości dopuszczalne	--	2,4	2,4	3,0	3,0

NR GRI	OBSZAR
EN 22	Całkowita waga odpadów według rodzaju i metody postępowania z nimi [w tonach]

Rok	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
Odpady wytworzone w roku,	8.294	9.100	8.806	10.305	11.472
w tym:					
Odpady niebezpieczne	3.919	4.151	4.126	4.242	4.218
Inne niż niebezpieczne	4.375	4.949	4.680	6.063	7.254
Odpady zmagazynowane na koniec roku poprzedniego	3.882	3.446	3.680	3.367	2.215
Razem: odpady do zagospodarowania w roku	12.176	12.546	12.486	13.672	13.687
Wartości dopuszczalne (dane z pozwolenia zintegrowanego)	57.991	57.991	57.991	89.627	89.627
Odpady poddane odzyskowi (odzyskiwanie)	8.369	8.765	8.964	10.215	10.836
Odpady unieszkodliwione, w tym:	361	101	155	1.243	607
spalanie		36	99	966	519
usunięcie na składowisko		65	56	277	81
Odpady zmagazynowane na miejscu na koniec roku,	3.446	3.680	3.367	2.214	2.244
w tym:					
niebezpieczne	1.119	970	988	953	1.044
inne niż niebezpieczne	2.327	2.710	2.379	1.261	1.200

NR GRI	OBSZAR
EN 23	Całkowita liczba i objętość istotnych wycieków

W 2010 r. na 7 zdarzeń awaryjnych nie zanotowano istotnych wycieków, z punktu widzenia wpływu na środowisko.

NR GRI	OBSZAR
EN 24	Waga transportowanych, importowanych, eksportowanych i przetwarzanych odpadów uznanych za niebezpieczne (w rozumieniu Aneksu I, II, III, i VIII Konwencji Bazylejskiej) oraz procent odpadów przemieszczanych transgranicznie

W 2010 r. Grupa LOTOS S.A. nie przemieszczała transgranicznie odpadów.

NR GRI	OBSZAR
EN 25	Rodzaj, rozmiar, status ochronny oraz znaczenie dla bioróżnorodności akwenów wodnych i odnośnych siedlisk, na które istotny wpływ ma zrzucana przez organizację woda i wycieki

Brak statusu ochrony odbiorników wód i ścieków Grupy LOTOS. Brak istotnego wpływu zrzucanej wody i wycieków na bioróżnorodność.

Produkty i usługi

NR GRI	OBSZAR
EN 26	Inicjatywy mające na celu minimalizowanie negatywnego wpływu produktów i usług na środowisko oraz zakres wpływu tych inicjatyw

Szczegółowe informacje o inicjatywach podejmowanych przez Spółkę w tym zakresie znajdują się w internetowym portalu Grupy LOTOS [[link](#)].

NR GRI	OBSZAR
EN 27	Odsetek sprzedanych produktów i opakowań, które podlegają regeneracji według kategorii

Szczegółowe informacje na ten temat znajdują się w internetowym portalu Grupy LOTOS [[link](#)].

Zgodność z prawem

NR GRI	OBSZAR
EN 28	Wartość istotnych grzywien i całkowita wartość niefinansowych sankcji za niedostosowanie się do praw i regulacji dotyczących ochrony środowiska

W 2010 r. na żadną ze spółek Grupy Kapitałowej LOTOS nie nałożono grzywien/sankcji za niedostosowanie się do praw i regulacji środowiskowych.

Transport

NR GRI	OBSZAR
EN 29	Istotny wpływ na środowisko na skutek transportu produktów, innych dóbr i materiałów wykorzystywanych w działalności organizacji oraz członkowie siły roboczej biorący udział w transporcie

Szczegółowy opis wpływu Spółki na środowisko na skutek transportu znajduje się w internetowym portalu Grupy LOTOS [[link](#)].

Wydatki na ochronę środowiska

NR GRI	OBSZAR
EN 30	Całkowite wydatki poniesione na ochronę środowiska i inwestycje według ich rodzaju

Oplaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska poniesione przez Grupę LOTOS:

	Emisja [tys. zł]				
	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
Emisja do powietrza	3.518	3.521	3.181	3.089	3.817

Pobór wody	109	100	113	211	160
Odprowadzanie ścieków	266	280	213	260	306
Razem	3.893	3.902	3.508	3.560	4.283

Wydatki inwestycyjne na ochronę środowiska poniesione przez Grupę LOTOS:

Nakłady [tys. zł]

	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
inwestycje ogółem	284.104	858.462	1.910.687	2.271.034	587.610
inwestycje proekologiczne	34.387	99.880	224.723	138.818	16.812

Opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska poniesione przez Grupę Kapitałową LOTOS:

Emisja [tys. zł]

	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
Emisja do powietrza	4.122	4.061	3.708	3.576	4.306
Pobór wody	172	156	172	288	245
Odprowadzanie ścieków	416	389	323	401	528
Składowanie odpadów	0	0	1	5	2
Razem	4.710	4.606	4.204	4.270	5.081

Wydatki inwestycyjne na ochronę środowiska poniesione przez Grupę Kapitałową LOTOS:

Nakłady [tys. zł]

	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
inwestycje ogółem	585.335	1.087.273	2.141.754	2.495.553	759.510
inwestycje proekologiczne	54.455	120.692	255.240	153.893	33.648

Informacje dodatkowe

[Kalendarium 2010](#)

[Tabela treści GRI i Zasad
UN Global Compact](#)

[Słownik terminów
branżowych](#)

[Słownik terminów
społecznych](#)

[Kontakt](#)

Kalendarium 2010

Styczeń 2010

LOTOS E&P Norge uzyskuje 50% udziałów oraz pozycję operatora w koncesji wydobywczej PL 556. Udziały przyznało norweskie Ministerstwo Ropy i Energii w ramach rozstrzygniętej rundy APA 2009. Koncesja PL 556 zlokalizowana jest na Morzu Norweskim.

Wydarzenia

Styczeń 2010

Grupa LOTOS już po raz drugi otrzymuje nagrodę i tytuł „Tego, który zmienia polski przemysł”. W 10. edycji nagrodą wyróżniono Spółkę za Program 10+. Organizatorem konkursu jest redakcja miesięcznika Nowy Przemysł i portalu gospodarczego WNP.pl.

Nagrody

Styczeń 2010

Inter Cars i LOTOS Oil zawierają umowę o strategicznej współpracy w rozwoju handlu i dystrybucji.

Wydarzenia

Styczeń 2010

Grupa LOTOS, LOTOS Tank i Przedsiębiorstwo Państwowe „Porty Lotnicze” podpisują list intencyjny dotyczący współpracy w dostarczaniu paliwa lotniczego, smarów i innych materiałów technicznych do samolotów operujących na lotnisku Okęcie w Warszawie.

Wydarzenia

Styczeń 2010

Ministerstwo Skarbu Państwa sprzedaje 14 mln akcji Grupy LOTOS. Pakiet 10,8% akcji Spółki kupują inwestorzy finansowi za ponad 400.000.000 zł (29 zł za jedną akcją).

Wydarzenia

Luty 2010

Spółka LOTOS Paliwa uruchamia parę Miejsc Obsługi Podróżnych - MOP Rachowice i MOP Kozłów - zlokalizowaną przy autostradzie A4 koło Gliwic.

Wydarzenia

Luty 2010

Tytuł „Prezesa Roku 2009” dla Pawła Olechnowicza, kierującego od ośmiu lat Grupą LOTOS. Nagrodę przyznaje redakcja Gazety Giełdy „Parkiet”. Statuetkę „Byki i Niedźwiedzie” prezes Zarządu Grupy LOTOS odbiera w sali notowań Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie. Coroczne przyznawanie statuetek ma na celu wyróżnienie, a tym samym promowanie instytucji i profesjonalistów, którzy przyczyniają się do rozwoju, upowszechniania i poszerzania rynku kapitałowego.

Luty 2010

Grupa LOTOS i Windsor Energy Group organizują w Gdańsku North European Energy Security Forum (Północnoeuropejskie Forum Bezpieczeństwa Energetycznego). To prestiżowe spotkanie przedstawicieli Unii Europejskiej, rządu Polski, biznesu oraz ekspertów sektora energii z całego świata.

Wydarzenia

Luty 2010

Tytuł „Diamenty Forbesa 2010” dla LOTOS Kolej. Laureatami konkursu są firmy, które najbardziej dynamicznie

Nagrody

Luty 2010

Zgodnie z decyzją Walnego Zgromadzenia zmiana ulega skład Rady Nadzorczej. Odwołani zostają Panowie: Jan Stefanowicz, Radosław Barszcz oraz Mariusz Obszyński. W ich miejsce Walne Zgromadzenie powołuje Panów: Rafała Wardzińskiego, Michała Rumińskiego i Oskara Pawłowskiego.

Wydarzenia

Marzec 2010

Spółka LOTOS Oil wprowadza do sprzedaży nowoczesny półsyntetyczny koncentrat oleju emulgującego. Emulsin Color Plus może być wykorzystywany do obróbki stali, żeliwa, stopów miedzi. Można go stosować zarówno do obrabiarek sterowanych numerycznie, jak i konwencjonalnych. W procesach cięcia, szlifowania, toczenia, frezowania, wiercenia oraz do obróbki plastycznej.

Wydarzenia

Marzec 2010

Sieć stacji paliw LOTOS zostaje doceniona w rankingu „Jakość Obsługi 2009”, który podsumowuje wyniki obserwacji dotyczących obsługi klientów na stacjach paliw. W opinii konsumentów w ciągu ostatniego roku sieć stacji LOTOS blisko dwukrotnie poprawiła jakość obsługi, dzięki czemu otrzymała 1. miejsce wśród ocenianych stacji m. in. za czas obsługi i kompetencje personelu. Ranking został opublikowany przez dziennik Rzeczpospolita. Organizatorzy raportu zebrali oceny ok. 200 tys. klientów, którzy po wizycie w sklepie czy na stacji paliw dobrowolnie wypełniali ankietę o jakości obsługi.

Nagrody

Marzec 2010

W opublikowanym przez Forum Odpowiedzialnego Biznesu (FOB) raporcie „Odpowiedzialny biznes w Polsce 2009. Dobre praktyki” Grupa LOTOS zostaje wyróżniona w trzech spośród czterech kategorii zarządzania:

zwiększały swoją wartość na przestrzeni ostatnich trzech lat. To drugi diament miesięcznika Forbes dla Spółki.

Nagrody

Marzec 2010

Pan Ireneusz Fąfara składa rezygnację z członkostwa w Radzie Nadzorczej.

Wydarzenia

Marzec 2010

Podczas międzynarodowego forum zarządzania własnością intelektualną, „Intellectual Property Management Forum”, Grupa LOTOS otrzymuje I nagrodę za wyróżniające się i umiejętne zarządzanie własnością intelektualną oraz budowę przewagi konkurencyjnej w oparciu o kapitał intelektualny.

Nagrody

Marzec 2010

W gdańskiej rafinerii odbywa się uruchomienie instalacji Programu 10+, służącej do destylacji ropy naftowej (CDU/VDU). Dzięki niej koncern zwiększa zdolności produkcyjne najwyższej jakości paliw.

Wydarzenia

Marzec 2010

Spółka LOTOS Kolej rozpoczyna dzierżawę kolejnych sześciu, z ogólnej liczby dziewięciu, wyleasingowanych nowoczesnych lokomotyw Bombardier TRAXX F140 MS o napędzie elektrycznym.

Wydarzenia

Marzec 2010

miejsce pracy – za realizowany we wszystkich spółkach Grupy Kapitałowej LOTOS program bezpośrednich spotkań pracowników z zarządem „Rozmawiamy o LOTOSIE”, środowisko – za współpracę z Fundacją Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego i Stacją Morską Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego w Helu i społeczeństwo – za raport Społecznej Odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS.

Nagrody

Działania zespołu Serwisu Olejowego LOTOS Oil wyróżnione „Medalem Europejskim”. Nagroda ta jest rekomendacją wystawioną wyróżnionym usługom przez Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, Business Centre Club oraz jedną z najważniejszych dla przedsiębiorców instytucji w UE – Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny.

Nagrody

Marzec 2010

Koszykarki LOTOS Gdynia zdobywają Puchar Polski. To 11. tytuł mistrzowski w historii klubu.

Wydarzenia

Kwiecień 2010

Spółka LOTOS Paliwa otwiera 150. własną stację paliw w miejscowości Ząbki, koło Warszawy.

Wydarzenia

Kwiecień 2010

W uznaniu dla osiągniętych wyników i zawodowego profesjonalizmu Mariusz Machajewski, wiceprezes zarządu i dyrektor ds. ekonomiczno-finansowych Grupy LOTOS S.A., otrzymuje główne wyróżnienie i prestiżowy tytuł w tegorocznej edycji konkursu „Dyrektora Finansowego Roku”.

Nagrody

Kwiecień 2010

Startuje III edycja programu premiowego Navigator. Klienci mogą zbierać punkty i odbierać nagrody na ponad 250 stacjach LOTOS w całej Polsce.

Wydarzenia

Maj 2010

W Brukseli Grupa LOTOS podpisuje akt założycielski Central Europe Energy Partners (CEEP) – stowarzyszenia o charakterze „non-profit”, które zrzesza podmioty gospodarcze, naukowo-badawcze i inne organizacje z Europy Centralnej działające w sektorze energii.

Wydarzenia

Maj 2010

LOTOS Gdynia – żeński zespół koszykówki, po raz jedenasty zdobywa mistrzostwo Polski. Odmłodzony LOTOS Gdynia grał w sezonie zasadniczym ligi coraz lepiej, choć nie każdy mecz kończył się zwycięstwem. W fazie play-off walka była jeszcze trudniejsza, jednak podczas finałowych spotkań zawodniczki umiały stanąć na wysokości zadania.

Nagrody

Maj 2010

Spółki LOTOS Paliwa i Alior Bank podpisują umowę dotyczącą wprowadzenia nowego produktu – konta osobistego z programem premiowym LOTOS Navigator.

Wydarzenia

Maj 2010

W rankingu „CSR 24/7” oceniającym społeczną odpowiedzialność polskich firm

Maj 2010

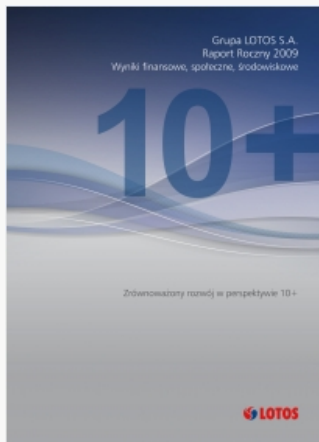
LOTOS Oil, zostaje wyróżniony przez Business Centre Club tytułem Ambasadora Polskiej Gospodarki w kategorii Eksporter. Wg danych Ministerstwa Finansów, ponad 70% eksportu środków smarnych z Polski, zostało zrealizowanych w ub. r. właśnie przez spółkę LOTOS Oil a jej produkty docierają do 45 krajów na świecie.

Nagrody

Grupa LOTOS zajmuje miejsce wicelidera. Jest to drugie podsumowanie badania wiarygodności działań odpowiedzialnego biznesu (CSR) wśród polskich firm.

Nagrody

Czerwiec 2010

Grupa Kapitałowa LOTOS publikuje Raport Roczny za 2009 r. Wydawnictwo nosi tytuł „Zrównoważony rozwój w perspektywie 10+” i jest pierwszym tzw. raportem zintegrowanym. W jednej publikacji kompleksowo prezentowane są wyniki, podejście do zarządzania oraz plany we wszystkich aspektach działania koncernu: ekonomicznym, społecznym i środowiskowym.

Wydarzenia

Czerwiec 2010

Grupa LOTOS oraz Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo zawierają umowę na dostawy gazu ziemnego do rafinerii w Gdańsku. Jej szacunkowa wartość w okresie pięciu lat wyniesie ponad 2,2 mld zł.

Wydarzenia

Czerwiec 2010

Grupa LOTOS podpisuje deklarację w sprawie zrównoważonego rozwoju w branży energetycznej w Polsce, popierając tym samym inicjatywę służącą zwiększaniu efektywności i bezpieczeństwa energetycznego kraju.

Wydarzenia

Czerwiec 2010

Nowymi członkami Rady Nadzorczej siódmej kadencji zostają: Pani Ewa Sibrecht-Ośka oraz Pan Rafał Lorek.

Wydarzenia

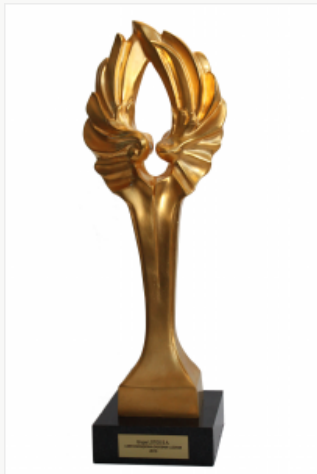
Czerwiec 2010

Maj 2010

Grupa LOTOS otrzymuje tytuł „Perła Polskiej Giełdy” i tym samym zostaje najbardziej wartościową spółką giełdową w kategorii Surowce i Energia. Ten prestiżowy tytuł przyznaje redakcja Gazety Giełdy „Parkiet”.

Nagrody

Czerwiec 2010

Grupa LOTOS S.A. otrzymuje Złotą Statuetkę oraz tytuł „Lidera” za wybitne osiągnięcia we wszystkich obszarach zarządzania zasobami ludzkimi podczas XI Gali Konkursu Lider Zarządzania Zasobami Ludzkimi.

Nagrody

Czerwiec 2010

Spółka LOTOS Oil zostaje laureatem prestiżowego rankingu Liderzy Eksportu na Wschód zorganizowanego przez redakcję „Dziennika Gazety Prawnej”.

Nagrody

Czerwiec 2010

Spółka LOTOS Kolej otrzymuje dwie nagrody MOBILE 2010 w rankingu największych polskich firm z branży TSL. Firma jest nagrodzona za zajęcie pierwszego miejsca w kategorii „Transport kolejowy, jako główne źródło

Stowarzyszenie Prasy Firmowej przyznało portalowi intranetowemu Grupy LOTOS „Lotostradzie” najwyższe wyróżnienie w kategorii wydawnictw elektronicznych, w konkursie Szpalty Roku 2010. „Lotostrada” zostaje wyróżniona m.in. za czytelny układ, możliwość publikacji zdjęć przez pracowników oraz zamieszczane w nim własne materiały multimedialne.

Nagrody

Lipiec 2010

Odnowienie certyfikatu Zintegrowanego Systemu Zarządzania obejmującego zarządzanie jakością, środowiskiem oraz BHP dla Grupy LOTOS. Audytorzy Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji potwierdzili realizację działań zgodnie z wymaganiami norm PN-EN ISO 9001:2009 (zarządzanie jakością), PN-EN ISO 14001:2005 (zarządzanie środowiskiem) oraz PN-N-18001:2004 (zarządzanie bhp).

Wydarzenia

Wrzesień 2010

Spółka LOTOS Oil wprowadza do sprzedaży nowoczesne produkty przeznaczone do zastosowań w zaawansowanych technologicznie silnikach samochodów osobowych, m.in. oleje LOTOS Quazar K dedykowanych do samochodów KIA.

Wydarzenia

Wrzesień 2010

Grupa LOTOS zostaje wyznaczona na wyłącznego przedstawiciela wszystkich rafinerii produkujących lub importujących na terenie Unii Europejskiej w programie REACH. Jest to wyraz zaufania m.in. członków CONCAWE – naukowej organizacji skupiającej rafinerie europejskie i pozaeuropejskie.

Wydarzenia

przychodów w 2009 r.” oraz drugiej pozycji w zestawieniu „Wielkość zysku brutto w 2009 r.”.

Nagrody

Lipiec 2010

W gdańskiej rafinerii Grupy LOTOS odbywa się uruchomienie nowoczesnego kolejowego nalewaka oleju napędowego. To kolejna inwestycja, zakończona zgodnie z przyjętym harmonogramem i budżetem, zrealizowana ramach Programu 10+. Roczna wydajność nalewaka z obu ramion wynosi 2,6 mln ton.

Wydarzenia

Lipiec 2010

Spółka LOTOS Kolej zawiera z niemiecką grupą Railpool umowę dzierżawy kolejnych pięciu lokomotyw elektrycznych Bombardier TRAXX MS.

Wydarzenia

Sierpień 2010

Polski Związek Narciarski i Grupa LOTOS podpisują porozumienia dotyczące współpracy na najbliższe lata. W sezonie 2010/2011 LOTOS będzie nadal Generalnym Sponsorem Polskiego Narciarstwa. Podpisanie listu intencyjnego w zakresie współpracy w trakcie przygotowań kadry narodowej do występów na XXII Zimowych Igrzyskach Olimpijskich w Soczi w 2014 r.

Wydarzenia

Wrzesień 2010

Grupa LOTOS S.A. otrzymuje statuetkę Business Innovation Award za realizację Programu 10+, pod względem skali i wartości jednego z największych przedsięwzięć polskiej gospodarki w ostatnim dwudziestoleciu. Wyróżnienie przyznaje redakcja magazynu „Polish Market” i Instytut Studiów Wschodnich, organizator Forum Ekonomicznego w Krynicy.

Nagrody

Wrzesień 2010

Kajetan Kajetanowicz i Jarek Baran, sponsorowani przez spółki LOTOS Dynamic oraz LOTOS Oil, zostają Mistrzami Polski w klasyfikacji generalnej Rajdowych Samochodowych Mistrzostw Polski 2010.

Nagrody

Wrzesień 2010

LOTOS Jantar, elbląski zespół tańca w formacji standardowej po raz szesnasty z rzędu sięga po tytuł Mistrza Polski.

Nagrody

Październik 2010

Grupa LOTOS zostaje nowym sponsorem tytularnym gdańskiej drużyny siatkówki męskiej LOTOS Trefl Gdańsk w sezonie 2010/2011.

Wydarzenia

Październik 2010

Prezydent Miasta Gdynia Wojciech Szczurek przyznaje odznaczenie Pawłowi Olechnowiczowi, prezesowi zarządu Grupy LOTOS S.A. medal „Civitas e mari” – „Miasto z morza”. Medal okolicznościowy przyznawany jest wybitnym postaciom ze świata biznesu, które od lat przyczyniają się do rozwoju gdyńskiej gospodarki.

Nagrody

Październik 2010

LOTOS Jantar, elbląski zespół tańca w formacji standardowej po raz drugi zostaje Mistrzem Świata.

Nagrody

Październik 2010

Olej przekładniowy Transmil Synthetic zostaje wyróżniony złotym medalem katowickich Targów Hydrauliki, Pneumatyki i Sterowania.

Nagrody

Listopad 2010

Wrzesień 2010

Stacje paliwowe LOTOS otrzymują prestiżową statuetkę Godło Jakości Obsługi 2010. Stacje LOTOS znalazły się w gronie firm z najwyższym wskaźnikiem jakości obsługi. Wśród wszystkich stacji paliwowych klienci najwyżej ocenili LOTOS pod względem oferty, ceny i asortymentu. Doceniono również takie aspekty jak organizacja i czas obsługi oraz kompetencje i wiedza personelu. Warto dodać, że LOTOS znalazł się na liście TOP 100 Jakości Obsługi wśród wszystkich branż w Polsce.

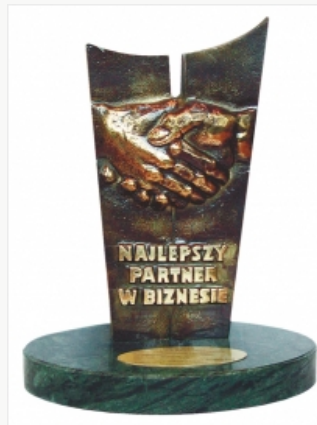
Nagrody

Październik 2010

Minister Skarbu Państwa rozpoczyna proces prywatyzacji Grupy LOTOS. Zaproszenie zostało opublikowane 30 października i jest skierowane do wszystkich zainteresowanych podmiotów, ze szczególnym uwzględnieniem tych, których przedmiot działalności obejmuje górnictwo ropy naftowej.

Wydarzenia

Październik 2010

Grupa LOTOS otrzymuje tytuł „Najlepszego Partnera w Biznesie” w kategorii społeczna odpowiedzialność biznesu, w konkursie zorganizowanym przez miesięcznik Home & Market.

Nagrody

Listopad 2010

Grupa LOTOS i Mitsubishi International

MEDAL EUROPEJSKI

Oleje silnikowe LOTOS Quazar zostają wyróżnione Medalem Europejskim.

Medalem tym wyróżniane są wyroby i usługi, które odpowiadają standardom europejskim. Istotna jest też dynamika firmy, zdobyte nagrody i certyfikaty.

Nagrody

Listopad 2010

Grupa LOTOS S.A. zostaje liderem wśród najaktywniej inwestujących spółek w 2009 r. według rankingu przygotowanego przez redakcję Dziennika Gazety Prawnej.

Nagrody

Listopad 2010

Grupa LOTOS i Lechia Gdańsk podpisują umowę sponsoringową. Porozumienie, które dotyczy sponsoringu drużyny seniorów, zawarto na trzy lata.

Wydarzenia

Listopad 2010

Narodowy Program Rozwoju Skoków Narciarskich "Szukamy Następców Mistrza", realizowany przez Polski Związek Narciarski oraz Grupę LOTOS S.A., zwyciężyła w konkursie nagród biznesu sportowego DEMES 2010 w kategorii "Sport dzieci i młodzieży".

Nagrody

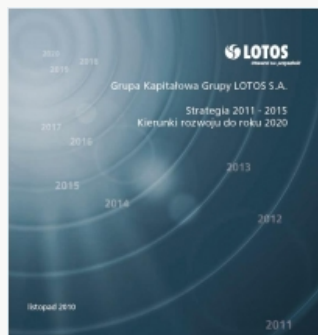
Grudzień 2010

O 10 procent w stosunku do 2009 roku wzrasta wartość marki LOTOS, która utrzymuje wysoką 18. pozycję wśród 330 sklasyfikowanych marek, w siódmej edycji Rankingu Najcenniejszych Polskich

GmbH podpisują porozumienie o sprzedaży przez okres 3,5 roku frakcji ksylenowej na rzecz Mitsubishi International GmbH. Szacunkowa wartość umowy to 805,3 mln zł.

Wydarzenia

Listopad 2010

Zarząd Grupy LOTOS przedstawia strategię na lata 2011-2015 oraz kierunki rozwoju koncernu do 2020 r. Dynamiczny rozwój w segmencie poszukiwań i wydobycia węglowodorów oraz dalszy rozwój struktur handlowych to kluczowe założenie nowej strategii na najbliższe lata.

Wydarzenia

Listopad 2010

W rankingu Platts Top 250 Global Energy Companies – najlepiej ocenianych firm przemysłowych na świecie, Grupa LOTOS jest sklasyfikowana na wysokim 21. miejscu w zestawieniu firm sektora rafineryjnego i sprzedaży produktów naftowych.

Nagrody

Grudzień 2010

Przejęcie pełnej kontroli nad litewską spółką wydobywczą AB Geonafra przez LOTOS Petrobaltic.

Wydarzenia

Grudzień 2010

Paliwa Dynamic drugi rok z rzędu otrzymują złote godło „Laur Klienta 2010” w kategorii stacje paliw – paliwa premium. „Laur Klienta” to program konsumencki, jego zadaniem jest

Marek wg Rzeczypospolitej. Wartość marki LOTOS wyceniana jest na 675 mln zł.

Wydarzenia

Grudzień 2010

Spółka LOTOS Czechowice zostaje po raz 10. uhonorowana przez Krajową Izbę Gospodarczą certyfikatem i Platynową Statuetką „Przedsiębiorstwo Fair Play” 2010.

Nagrody

Grudzień 2010

Podczas IV edycji konkursu „Raporty Społeczne”, Grupa LOTOS otrzymuje wyróżnienie za najnowszą tego typu publikację „Zrównoważony rozwój w perspektywie 10+”. Grupa LOTOS zostaje wyróżniona za udane włączenie kwestii społecznych i ekologicznych do raportowania zintegrowanego. Tym samym, po raz trzeci z rzędu, raport przygotowany przez spółkę zyskał uznanie jury konkursu organizowanego przez PwC, Forum Odpowiedzialnego Biznesu i CSR Consulting.

Nagrody

Styczeń 2011

LOTOS Czechowice oraz jej prezes Tadeusz Szkudlarski otrzymują Platynowy Laur Umiejętności i Kompetencji „Firma Społecznie Odpowiedzialna”. Wyróżnienia od 19 lat przyznaje Regionalna Izba Gospodarcza ludziom oraz firmom aktywnie

wyłanianie każdego roku najpopularniejszych produktów i marek w różnych kategoriach.

Nagrody

Grudzień 2010

Spółka LOTOS Tank oraz P.P. Porty Lotnicze zawierają porozumienie dotyczące dzierżawy terenu na Lotnisku Chopina w Warszawie, na którym ma powstać baza przeładunkowa paliw lotniczych.

Wydarzenia

Grudzień 2010

Grupa LOTOS podpisuje warty 4 miliardy złotych kontrakt na dostawy paliw, które zrealizuje na rzecz firmy Shell Polska Sp. z o.o. w 2011 r. Dzięki podpisanemu porozumieniu LOTOS staje się dominującym dostawcą benzyny PB95 i oleju napędowego dla polskiej sieci stacji Shell w 2011 r.

Wydarzenia

Grudzień 2010

Grupa LOTOS zostaje uhonorowana tytułem Super Mecenasa Roku 2010, podczas ósmej Gdańskiej Gali Sportu. Wyboru dokonała kapituła, w której skład weszły m.in. osoby powołane do Gdańskiej Rady Sportu, a wśród nich m.in. Leszek Blanik, Maciej Turnowiecki, Maciej Polny, Mateusz Kusznierewicz czy Dariusz Michalczewski.

Nagrody

Styczeń 2011

Grupa LOTOS podpisuje warty 1,7 miliarda złotych kontrakt na dostawy paliw, które zrealizuje na rzecz firmy BP w Polsce w 2011 r. Dzięki podpisanemu porozumieniu LOTOS nadal będzie ważnym dostawcą benzyn i oleju napędowego dla sieci stacji BP w Polsce.

Wydarzenia

Styczeń 2011

wspierającym procesy zmian w regionie i kraju.

Nagrody

Styczeń 2011

W plebiscycie „Gazety Wyborczej” Grupa LOTOS S.A. otrzymuje tytuł Mecenasa Sportu 2010 w województwie pomorskim.

Nagrody

Styczeń 2011

Grupa LOTOS kolejny raz z rządu wchodzi do wąskiej grupy firm tworzących nowy portfel indeksu szesnastu spółek odpowiedzialnych społecznie – RESPECT Index.

Wydarzenia

Styczeń 2011

LOTOS Exploration & Production Norge AS – spółka zależna LOTOS Petrobaltic, otrzymuje status operatora i 25% udziałów w koncesji PL503B, położonej w południowej części Morza Północnego. To już ósma koncesja Grupy LOTOS w Norwegii.

Wydarzenia

Luty 2011

LOTOS Kolej, LOTOS Asfalt i LOTOS Parafiny otrzymują tytuł „Diamenty Forbesa 2011”, przyznawany co roku przez miesięcznik przedsiębiorstwom, które najdynamiczniej zwiększyły swoją wartość w ciągu ostatnich trzech lat.

Nagrody

Marzec 2011

W gdańskiej rafinerii Grupy LOTOS następuje uruchomienie instalacji odasfaltowania rozpuszczalnikowego, czyli tzw. ROSE (ang. Residium Oil Supercritical Extraction). To ostatnia instalacja Programu 10+.

Zakończenie budowy Programu 10+.

W gdańskiej rafinerii Grupy LOTOS następuje uruchomienie instalacji hydrokrakingu, czyli tzw. MHC (ang. Mild Hydrocracking). To przedostatnia instalacja Programu 10+.

Wydarzenia

Luty 2011

Grupa LOTOS znajduje się wśród liderów Indeksu BI-NGO 2010. Indeks sprawdza jakość komunikowania w Internecie kwestii zaangażowania społecznego wśród 500 największych firm z listy dziennika „Rzeczpospolita”.

Wydarzenia

Luty 2011

Grupa LOTOS zajmuje pierwsze miejsce w kategorii „Relacje z inwestorami” dorocznego rankingu Giełdowa Spółka Roku, który na zlecenie „Pulsu Biznesu” przygotował Pentor.

Nagrody

Marzec 2011

Grupa LOTOS została uhonorowana tytułem „Business Superbrand” w 3. edycji prestiżowego projektu Business Superbrands.

O przyznaniu statusu Business Superbrand decyduje Rada Marek, niezależne gremium ekspertów w dziedzinie marketingu, reklamy i branding, w oparciu o kryteria rozpoznawalności marki, jej unikalnego charakteru i siły więzi z klientami.

Nagrody

Tabela treści GRI i Zasad UN Global Compact

Tabela jest pomocna w precyzyjnym ustaleniu miejsca publikacji treści odnoszących się do konkretnych informacji lub danych wynikowych wymaganych przez Global Reporting Initiative oraz wynikających z przyjęcia i stosowania przez Grupę LOTOS dziesięciu fundamentalnych Zasad UN Global Compact.

Zagadnienia	Miejsce publikacji w Raporcie	Wskaźniki Global Reporting Initiative (GRI)	Zasady UN Global Compact (GC)	Więcej
Strategia i analiza w aspekcie zrównoważonego rozwoju:	List Prezesa Zarządu Wywiad z Prezesem Zarządu			
Oświadczenie kierownictwa		[1.1]		
Kluczowe wpływy, szanse i ryzyka	Kluczowe ryzyka, szanse i wyzwania w aspekcie zrównoważonego rozwoju	[1.2]		
Profil organizacji:		[2.1]-[2.9]		Dokonania i prognozy Podstawowe dane 2010
Nazwa organizacji	Profil organizacji			
Główne produkty				
Lokalizacja głównej siedziby				
Liczba krajów, w których firma działa				
Forma własności				
Struktura operacyjna				
Obsługiwane rynki				
Skala działalności				
Zmiany w raportowanym okresie				
Nagrody i wyróżnienia	Informacje dodatkowe/Kalendarium	[2.10]		
Profil Raportu:		[3.1]-[3.3], [3.5-3.13]		
Okres raportowania	Sprawozdanie pozafinansowe/Profil sprawozdania			
Data publikacji ostatniego raportu				
Cykl raportowania				
Zasięg raportu				
Definiowanie zawartości				
Wykorzystanie wskaźników GRI				
Wyjaśnienia dotyczące korekt/zmian między raportami				
Weryfikacja				
Tabela treści GRI				
Kontakt	Informacje dodatkowe	[3.4]		
Nadzór:	Zarządanie/Rada Nadzorcza	[4.1]-[4.3], [4.5]-[4.7], [4.9], [4.10]		
Struktura nadzorcza				
Status niezależności				
Wynagradzanie				

Unikanie konfliktu interesów
Kwalifikacje członków organu nadzorczego
Ewaluacja działań

Zobowiązania:		
Misja, wartości	Zaangażowanie	[4.8]
Kodeksy postępowania	Sprawozdanie pozafinansowe/Społeczeństwo	[SO2]
Podjęcie do zarządzania ryzykiem	Zarządzanie/Zarządzanie ryzykiem	[4.11]

Zaangażowanie:	[4.12]	1-10
Zewnętrzne popierane inicjatywy	Zaangażowanie/Misja, wizja, wartości	
Członkostwo w organizacjach	Profil organizacji/Członkostwo w organizacjach	[4.13]

Angażowanie interesariuszy:	Zaangażowanie/Ludzie	[4.14]
Zgłaszania rekomendacji		
Poruszane kwestie		[4.15]-[4.17]

Wskaźniki wyników:

EKONOMICZNE ASPEKTY DZIAŁALNOŚCI			
Wyniki ekonomiczne	Sprawozdanie pozafinansowe	[EC1]-[EC4]	
Obecność na rynku	Sprawozdanie pozafinansowe	[EC5]-[EC7]	6
Pośredni wpływ finansowy	Sprawozdanie pozafinansowe	[EC8]	
	Sprawozdanie pozafinansowe	[EC9]	Zaangażowanie/Wpływ inwestycji Programu 10+ na otoczenie

SPOŁECZNE ASPEKTY DZIAŁALNOŚCI

Społeczeństwo			
Społeczność lokalna	Zaangażowanie/Społeczeństwo	[SO1]	8
Korupcja	Zarządzanie/Systemy zarządzania [zakres GRI i GC] Sprawozdanie pozafinansowe [zakres GRI i GC]	[SO2]-[SO4]	10
Polityka państwowa	Sprawozdanie pozafinansowe	[SO5]-[SO6]	
Zachowania antykonkurencyjne	Sprawozdanie pozafinansowe	[SO7]	
Zgodność z obowiązującym prawem i regulacjami	Sprawozdanie pozafinansowe	[SO8]	
Odpowiedzialność za produkt			
Bezpieczeństwo i zdrowie klienta	Sprawozdanie pozafinansowe	[PR1],[PR2]	
Oznakowanie produktów i usług	Sprawozdanie pozafinansowe	[PR3]-[PR5]	
Komunikacja marketingowa	Sprawozdanie pozafinansowe	[PR6],[PR7]	7,8
Prywatność klienta	Sprawozdanie pozafinansowe	[PR8]	
Zgodność z obowiązującym prawem i regulacjami	Sprawozdanie pozafinansowe	[PR9]	
Prawa człowieka			
Praktyki dotyczące inwestycji i zamówień	Sprawozdanie pozafinansowe	[HR1]-[HR3]	1,2
Przeciwdziałanie dyskryminacji	Sprawozdanie pozafinansowe	[HR4]	6
Wolność zrzeszania się i negocjacji zbiorowych	Sprawozdanie pozafinansowe [zakres GRI i GC]	[HR5]	3
Praca dzieci	Sprawozdanie pozafinansowe	[HR6]	5
Praca obowiązkowa i przymusowa	Sprawozdanie pozafinansowe	[HR7]	4
Praktyki bezpieczeństwa	Sprawozdanie pozafinansowe	[HR8]	1,2
Praktyki w stosunkach pracy i godna praca			

Zatrudnienie	Sprawozdanie pozafinansowe Zaangażowanie/Pracownicy	[LA1]-[LA3]	1,2
Relacje w stosunkach pracy i zarządzania	Sprawozdanie pozafinansowe	[LA4],[LA5]	1,2
Bezpieczeństwo i higiena pracy	Sprawozdanie pozafinansowe Zaangażowanie/Pracownicy	[LA6]-[LA9]	
Szkolenia i edukacja	Sprawozdanie pozafinansowe	[LA10]-[LA12]	Zaangażowanie/Pracownicy
Zróżnicowanie i równe szanse	Sprawozdanie pozafinansowe	[LA13],[LA14]	
ŚRODOWISKOWE ASPEKTY DZIAŁALNOŚCI			
Materiały	Sprawozdanie pozafinansowe	[EN1],[EN2]	
Energia	Sprawozdanie pozafinansowe	[EN3]-[EN6]	7,9
Woda	Sprawozdanie pozafinansowe	[EN8]-[EN10]	
Bioróżnorodność	Sprawozdanie pozafinansowe	[EN11],[EN12], [EN14], [EN15]	
Emisja, ścieki, odpady	Sprawozdanie pozafinansowe Zaangażowanie/Środowisko	[EN16], [EN18]-[EN25]	7,9
Produkty i usługi	Sprawozdanie pozafinansowe Zaangażowanie/Środowisko	[EN26],[EN27]	7,9
Zgodność z przepisami	Sprawozdanie pozafinansowe	[EN28]	
Transport	Sprawozdanie pozafinansowe	[EN29]	
Wydatki na ochronę środowiska	Sprawozdanie pozafinansowe Zaangażowanie/Środowisko	[EN30]	

Słownik terminów branżowych

A-Z A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X

Y Z

A

APC

Komputerowy system zaawansowanego sterowania produkcją, w który od 2001 r. wyposażona jest rafineria w Gdańsku. System APC zarządza jednocześnie wieloma parametrami pracy instalacji technologicznych zakładu. Z jego pomocą można optymalizować pracę instalacji, zwiększając uzyski pożądaných produktów i w sposób bezpieczny utrzymywać ich pracę (*ang. Advanced Process Control*).

ARA

Rynek wyznaczony terytorialnie poprzez porty Antwerpia – Rotterdam – Amsterdam.

Asfalty modyfikowane

Asfalty charakteryzujące się polepszonymi właściwościami jakościowymi na skutek oddziaływania asfaltu z zastosowanym modyfikatorem.

Audit recertyfikujący Zintegrowanego Systemu Zarządzania (odnawiający)

Audit, którego celem jest ocena zgodności systemu zarządzania z wymaganiami norm. Audit recertyfikujący wykonywany w określonym przez jednostkę certyfikacyjną okresie, w celu przedłużenia okresu ważności oraz wydania nowego certyfikatu ZSZ.

Azot ogólny

Zawartość azotu związanego w postaci wszystkich możliwych form chemicznych.

B

Baryłka (ropy naftowej)

Podstawowa wielkość, w jakiej mierzy się wydobycie ropy naftowej. Jedna baryłka to 159 litrów.

Biopaliwo

Paliwo powstałe poprzez dodanie do benzyny lub oleju napędowego biokomponentu w ilości powyżej 5%.

Biokomponent

Dodatek służący do produkcji biopaliw, pochodzący z przetwórstwa biomasy, np. roślin oleistych czy kukurydzy.

B100 (paliwa)

Oznaczenie paliwa, które zostało wyprodukowane w 100% na bazie biokomponentu.

C

CD Process

Technologia produkcji estrów metylowych kwasów tłuszczowych wykorzystana w instalacji do produkcji biokomponentów w Czechowicach-Dziedzicach (*ang. Continuous Deglycerolization Process*).

CDU/VDU (instalacja)

Podstawowy układ instalacji służący do przerobu ropy naftowej, składający się z instalacji destylacji atmosferycznej (*ang. Crude Distillation Unit, CDU*) i instalacji destylacji próżniowej (*ang. Vacuum Distillation Unit, VDU*).

Ciężki olej opałowy (COO)

Oleista ciecz będąca pozostałością po destylacji ropy naftowej. COO znajduje zastosowanie jako paliwo w instalacjach przemysłowych dużych zakładów produkcyjnych, przetwórczych oraz elektrociepłowniach. Wykorzystywany jest również jako paliwo dla statków.

Crack

Inaczej marża rafineryjna.

D

DAO

Olej powstały na instalacji SDA, stanowiący surowiec do dalszego przerobu w rafinerii. Może być podstawą do produkcji baz olejowych i wsadem do procesów krakingu (*ang. De-Asphalted Oil*).

Destylacja atmosferyczna

Proces fizykochemiczny, wykorzystujący do rozdzielania mieszanin różnice w temperaturach wrzenia poszczególnych składników. W procesie destylacji atmosferycznej ropy naftowej następuje wydzielenie frakcji gazów, benzyn, nafty i olejów napędowych. Węglowodory cięższe stanowią tzw. pozostałość atmosferyczną. Destylacja atmosferyczna prowadzona jest przy ciśnieniu zbliżonym do ciśnienia atmosferycznego.

Destylacja próżniowa

Proces analogiczny do destylacji atmosferycznej, jednak prowadzony przy zmniejszonym ciśnieniu. Wykorzystuje własność zmniejszania się temperatury wrzenia wraz z malejącym ciśnieniem. Umożliwia separację destylatów próżniowych z pozostałości atmosferycznej. Ciężkie pozostałości z procesu destylacji próżniowej stanowią tzw. pozostałość próżniową.

Destylat próżniowy

Frakcja węglowodorowa wydzielona z bardziej złożonej mieszaniny przez destylację pod zmniejszonym ciśnieniem. Destylaty próżniowe otrzymane z ropy naftowej są najczęściej wykorzystywane do produkcji olejów bazowych, a także jako surowiec dla procesów krakingu.

E

Ekstrakcja furfurolem

Technologia stosowana do podwyższania jakości bazowych olejów mineralnych. W procesie następuje oddzielenie niekorzystnych węglodorów aromatycznych, co prowadzi do podwyższenia tzw. indeksu lepkości.

Estry metylowe kwasów tłuszczowych

Biokomponent służący do produkcji paliw i biopaliw do zasilania samochodów z silnikami wysokoprężnymi. Estry metylowe kwasów tłuszczowych produkuje się w reakcji transestryfikacji olejów roślinnych z metanolem, przy obecności katalizatora (*ang. Fatty Acid Methyl Ester*).

Etanol

Alkohol etylowy używany m.in. jako biokomponent do produkcji paliw i biopaliw do zasilania samochodów z silnikami iskrowymi.

ETBE

Wysokooktanowy biokomponent służący do produkcji benzyn. Produkowany jest z wykorzystaniem etanolu i izobutyleny (*z ang. Ethyl Tert-Butyl Ether*).

F

FAME

Estry metylowe kwasów tłuszczowych (*ang. Fatty Acid Methyl Ester*).

Forties Blend

Gatunek ropy naftowej pochodzącej z Morza Północnego. Ropa Forties Blend jest ropą lekką, niskosiarkową o dużym potencjale w zakresie produkcji benzyn.

G

Gaz ziemny gazolinowy

Gaz ziemny, który oprócz metanu i etanu zawiera także pewne ilości węglodorów cięższych.

Gacz parafinowy

Półprodukt, który powstaje w procesie przerobu ropy naftowej. Służy do produkcji wosków.

H

HDS

Instalacja hydroodsiarczania olejów napędowych (*ang. Hydrodesulphurisation Diesel Unit*).

HGU

Instalacja do produkcji wodoru (*ang. Hydrogen Generation Unit*).

Hydrokraking

Proces rafineryjny służący do produkcji wysokiej jakości komponentów paliwowych poprzez reakcję destylatów próżniowych z wodorem na katalizatorze. Procesy hydrokrakingu przeważnie przebiegają pod bardzo wysokim ciśnieniem i dostarczają komponentów wolnych od siarki i zanieczyszczeń.

Hydrorafinowanie (gaczu parafinowego)

Proces oczyszczania parafin poprzez ich reakcję z wodorem na katalizatorze.

I

Instalacja mycia aminowego LPG

Instalacja do usuwania z frakcji gazów płynnych siarki w postaci siarkowodoru.

ISO

Międzynarodowa Organizacja ds. Standaryzacji (*ang. International Organization for Standardization*).

Izomeryzacja benzyn

Proces rafineryjny, który prowadzi do podwyższenia liczby oktanowej frakcji benzynowej poprzez zmianę struktury chemicznej cząsteczek.

J

Jet A1

Paliwo lotnicze do silników odrzutowych i turbinowych.

K

KAS (instalacja)

Kompleks aminowo-siarkowy, zespół instalacji do oczyszczania gazów rafineryjnych z siarkowodoru i produkcji płynnej siarki.

Konwersja

Przez procesy konwersji najczęściej rozumie się procesy technologiczne krakingu. W procesach tych z komponentów o wysokich temperaturach wrzenia (ciężkich destylatów) otrzymuje się produkty lekkie, wykorzystywane do produkcji paliw. Najpowszechniej występującymi procesami konwersyjnymi są kraking termiczny, kraking katalityczny i hydrokraking.

Komponent do produkcji asfaltów

Zazwyczaj ciężka próżniowa frakcja naftowa, która może być przerabiana na instalacji do produkcji asfaltów.

L

LCA

Ocena cyklu życia produktu, która ma na celu określenie oddziaływania środowiskowego (emisje gazów cieplarnianych na poszczególnych etapach produkcji, przetwarzania, transportu, itp.). Analiza LCA umożliwia również określenie wpływu na środowisko, jakie niesie za sobą pozyskanie biomasy, transport, przetwarzanie jej w biopaliwa vs. oddziaływaniami powstającymi w cyklu życia paliw kopalnych (*ang. Life Cycle Assessment*).

Lekki olej opałowy (LOO)

Paliwo opałowe pochodzące z procesu przerobu ropy naftowej. W odróżnieniu od ciężkiego oleju opałowego jest paliwem destylacyjnym wolnym od ciężkich pozostałości. LOO stosowany jest głównie w kotłowniach przydomowych oraz w małych i średnich firmach i instytucjach. Sprawdza się również jako paliwo grzewcze w kotłowniach.

LPG

Gaz skroplony będący mieszaniną propanu i butanu, pochodzący z procesu przerobu ropy naftowej. LPG stosowane jest m.in. jako paliwo silnikowe, czy paliwo spalane w domowych kuchenkach gazowych (*ang. Liquefied Petroleum Gas*).

M

Mechanical Completion (MC)

Zakończenie prac budowlano-montażowych zakończone podpisaniem protokołu pomiędzy OS (Pion Rozbudowy Rafinerii) i kontraktorem stwierdzającym, że wszystkie prace zostały wykonane zgodnie z projektem i obowiązującymi przepisami. Załącznikiem do takiego protokołu może być tzw. „Punch List”, czyli wykaz prac do wykonania w późniejszym etapie, które nie limitują przystąpienia do kolejnej fazy procesu tj. „Precommissioning” i wprowadzenia „Zespołów rozruchowych”.

MHC

Instalacja hydrokrawingu, która pracuje w nieco łagodniejszych warunkach niż standardowa instalacja hydrokrawingu (*ang. Mild-Hydrocracking Unit*).

MTBE

Nazwa wysokooktanowego komponentu służącego do produkcji benzyn. MTBE nie jest biokomponentem, w odróżnieniu do ETBE (*ang. Methyl Tert-Butyl Ether*).

N

Nafta

Ciekła frakcja ropy naftowej będąca mieszaniną węglowodorów, których cząsteczki zawierają 9-16 atomów węgla. Nafta jest surowcem do produkcji paliwa lotniczego i olejów napędowych.

Narodowy Cel Wskaźnikowy (NCW)

Minimalny udział biokomponentów w ogólnej ilości paliw ciekłych i biopaliw ciekłych zużywanych w ciągu roku kalendarzowego w transporcie, liczony wg wartości opałowej.

O

Olej bazowy

Olej nie uszlachetniony, bez dodatków, pochodzący z przerobu ropy naftowej. Stanowi podstawowy surowiec do produkcji olejów smarowych.

Olej smarowy

Kompozycja składająca się z oleju bazowego i dodatków uszlachetniających. Ilość, rodzaj i wzajemne proporcje tych składników decydują o klasie wytworzonego oleju. Ich głównym zadaniem jest zmniejszenie tarcia między powierzchniami dwóch stykających się i współpracujących ze sobą ruchomych elementów urządzeń mechanicznych. Oleje smarowe znalazły swoje zastosowanie w branży motoryzacyjnej oraz w przemyśle.

P

Plastyfikatory

Dodatki uplastyczniające dodawane do produktów polimerowych. Grupa LOTOS produkuje plastyfikatory węglowodorowe dla przemysłu gumowego.

Ppm

Przyjęty na świecie sposób wyrażania stężenia bardzo rozcieńczonych roztworów związków chemicznych. Stężenie to określa ile cząsteczek związku chemicznego przypada na 1 mln cząsteczek roztworu (*ang. parts per million*).

Parafina

Mieszanka stałych węglowodorów nasyconych, wydzielana z frakcji ropy naftowej. Stosowana jest m.in. do wyrobu świec, past do podłóg oraz jako materiał izolacyjny.

Provisional Acceptance Protocol

Dokument podpisany z kontraktorem stwierdzający, że dana instalacja osiągnęła gwarantowane parametry, a pozostałe inne zobowiązania kontraktowe również zostały wypełnione.

Przekazanie do prób i testów

Równoznaczne z przekazaniem odpowiedzialności i prawa zarządzania i kierowania przekazywanym obiektem przez pion Dyrektora ds. Produkcji/pion Dyrektora ds. Techniki. Nie kończy procesu inwestycyjnego (instalacja pozostaje jako obiekt inwestycyjny w pionie Dyrektora ds. Rozbudowy Rafinerii). Protokół przekazania pozwala użytkownikowi rozpocząć wszelkie prace związane z uruchamianiem instalacji. Pion Dyrektora ds. Rozbudowy Rafinerii pozostaje nadal odpowiedzialny za wszelkie kontakty z głównym wykonawcą instalacji, za usuwanie usterek i za wykonanie prac odłożonych, za pozyskanie opinii bądź decyzji instytucji zewnętrznych oraz za wszelkie uzgodnienia kontraktowe związane z przeprowadzeniem ruchu testowego.

Przekazanie do użytkowania

Ostatnia czynność procesu inwestycyjnego, formalnie potwierdzona protokołem przekazania (z pionu Dyrektora ds. Rozbudowy Rafinerii do pionu Dyrektora ds. Produkcji/pionu Dyrektora ds. Techniki) przed Komisją odbiorową. Dokument ten kończy proces inwestycyjny w oparciu o wymogi prawa budowlanego i prawa o ochronie środowiska.

R

REBCO (ropa)

Handlowa nazwa rosyjskiej ropy Ural (*ang. Russian Export Blend Crude Oil*).

REACH

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Europejskiej dotyczące bezpiecznego stosowania chemikaliów, poprzez ich rejestrację i ocenę oraz w niektórych przypadkach udzielanie zezwoleń i ograniczenia handlu i stosowania niektórych chemikaliów. Weszło w życie 1 czerwca 2007 r. i zastępuje kilkadziesiąt dotychczas obowiązujących wspólnotowych aktów prawnych, zarówno rozporządzeń, jak i dyrektyw wprowadzonych do prawa polskiego ustawą z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych.

Ready For Start Up (RFSU)

Stan osiągnięcia przez instalację gotowości do uruchomienia (wprowadzenia mediów procesowych), potwierdzony formalnym protokołem potwierdzonym przez pion Dyrektora ds. Rozbudowy Rafinerii.

Reforming benzyn

Proces rafineryjny, w którym w wyniku reakcji na katalizatorze następuje tworzenie wysokooktanowych węglowodorów aromatycznych i wodoru.

ROSE

Technologia, na bazie której w gdańskiej rafinerii powstaje instalacja SDA (*ang. Residual Oil Supercritical Extraction*).

S

SDA

(*ang. Solvent Deasphalting*) Instalacja odasfaltowania rozpuszczalnikowego. Służy do rozdzielania pozostałości próżniowej po przerobie ropy naftowej na frakcję lżejszą – olej DAO (*ang. De-Asphalted Oil*) i frakcję cięższą – komponent asfaltowy.

Stacje paliw ajencyjne

(*ang. CODO, company-owned, dealer-operated*) Obiekty będące własnością LOTOS Paliwa, zarządzane przez firmy zewnętrzne.

Stacje paliw partnerskie

(*ang. DOFO, dealer-owned, franchise-operated*) Obiekty działające pod marką LOTOS w ramach partnerstwa handlowego na podstawie długookresowej umowy franczyzowej.

Stacje paliw patronackie

(*ang. DODO, dealer-owned, dealer-operated*) Obiekty funkcjonujące w barwach Rafinerii Gdańskiej na podstawie umowy patronackiej.

T

Transestryfikacja olejów

Reakcja chemiczna, w której powstają estry metylowe kwasów tłuszczowych. Reakcja transestryfikacji olejów to reakcja oleju z metanolem w obecności katalizatora.

Troll Blend (ropa)

Gatunek ropy naftowej pochodzącej z Morza Północnego. Ropa Troll Blend jest ropą średnią, niskosiarkową, o dużym potencjale w zakresie produkcji olejów napędowych.

Z

Zasoby potwierdzone

Wielkości wydobycia ropy naftowej, które na podstawie analiz geologicznych i danych inżynierskich można oszacować z rozsądną pewnością jako komercyjnie zdadne do wydobycia od określonej daty, ze znanych horyzontów złożowych i w określonych warunkach gospodarczych, z wykorzystaniem określonych metod operacyjnych i w oparciu o określone regulacje administracyjne.

Zasoby warunkowe

Ilości ropy naftowej, które według szacunków na dany dzień, mogą potencjalnie zostać pozyskane ze znanych akumulacji, ale wobec których dany projekt nie osiągnął jeszcze stopnia zaawansowania pozwalającego na komercyjne zagospodarowanie ze względu na jedno lub więcej uwarunkowań.

Złoże B3

Złoże ropy naftowej i towarzyszącego jej gazu ziemnego leżące ok. 73 km na północ od Rozewia. Eksploatowane od 1992 r. Mieści się na nim Morska Kopalnia Ropy. Główne źródło ropy wydobywanej przez LOTOS Petrobaltic.

Złoże B8

Złoże ropy naftowej i towarzyszącego jej gazu ziemnego, leżące ok. 68 km na północny wschód od Rozewia.

Słownik terminów społecznych

A-Z A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X

Y Z

D

Darowizna

Forma umowy, w której darczyńca zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego, kosztem swego majątku. Darowizna może być dokonana zarówno przez osoby fizyczne, jak i osoby prawne. Przedmiotem darowizny mogą być nieruchomości i ruchomości, pieniądze, a także prawa majątkowe, nie może być zaś bezpłatne świadczenie usług.

Dialog społeczny

Wymiana informacji i prezentacja stanowisk, dotyczących problemów i zagadnień społecznych pomiędzy stronami, którymi mogą być instytucje publiczne, przedsiębiorcy i organizacje pozarządowe. Jest formą reprezentacji interesów poszczególnych stron. Źródłem jego powodzenia jest rzetelna informacja między stronami oraz współdziałanie.

E

Etyka biznesu

Uwzględnianie aspektu moralnego w biznesie, czyli stosowanie rozwiązań godzących wymogi moralne z interesem strategicznym firmy. Etyka biznesu określa etyczne standardy zachowań, normy, wartości i sposoby postępowania w przedsiębiorstwie.

G

GRI

Global Reporting Initiative (GRI) jest niezależną instytucją z siedzibą w Holandii działającą na rzecz rozwijania i propagowania tzw. wytycznych zrównoważonego rozwoju (Sustainability Reporting Guidelines). Zastosowanie wytycznych GRI ma zasięg globalny. Mogą z nich korzystać wszystkie firmy, które chcą składać kompleksowe sprawozdania ze swojej ekonomicznej, środowiskowej i społecznej działalności. Od 2006 r. obowiązuje trzecia wersja Wytycznych GRI, tzw. G3. Organizacja wprowadziła trzystopniowy system poziomów aplikacji: od najwyższego, czyli zawierającego największy zakres ujawnianych informacji, tj. ok. 80 wskaźników sprawozdawczych (A, A+), po najmniejszy, prezentujący niecałe 40 wskaźników (C, C+). Plus przy każdym z trzech poziomów oznacza zewnętrzną weryfikację raportu przez niezależny organ poświadczający.

I

Interesariusz

Osoba lub podmiot zainteresowany działalnością firmy i ponoszący różnego typu ryzyko związane z jej funkcjonowaniem oraz te osoby bądź podmioty, na które firma wywiera poprzez swoją działalność wpływ. Polski odpowiednik angielskiego terminu *stakeholder* (stake=stawka). W przeciwieństwie do akcjonariusza (*ang. shareholder*) zainteresowanego przede wszystkim zyskiem z działalności spółki, interesariusze to grupa o wiele szersza, obejmująca m.in. pracowników, klientów, kredytodawców, dostawców, administrację rządową, a w szerszym kontekście społeczeństwo lokalne, środowisko naturalne, opinię publiczną. Termin wprowadzony przez Stanford Research Institute w 1963 r.

K

Kapitał ludzki

Pracownicy danej firmy, przyczyniający się do jej funkcjonowania i rozwoju, posiadający określoną wiedzę, umiejętności i talenty.

Kodeks etyczny

Zbiór przepisów regulujący sferę życia moralnego. Kodeks etyczny w działalności gospodarczej, oprócz ogólnych wskazań mówiących o rzetelności i uczciwości wymaganych w działalności gospodarczej i o podejmowaniu czynności sprzyjających rozwojowi społecznemu i niesprzecznych z normami moralnymi oraz obyczajami zbiorowości, wskazuje na konkretne „zachowania” organizacji.

Kultura organizacyjna

Zespół norm, wartości, wzorów zachowań, postaw i założeń oraz symboli, które determinują sposób myślenia i działania w danej firmie oraz określają standardy komunikacji i postępowania.

M

Misja firmy

Zestaw trwałych dążeń i celów firmy. Zawiera ona wartości wyznawane przez zarząd firmy i jest podstawową wytyczną jej działań. Misja firmy określa jej tożsamość oraz kulturę organizacyjną.

O

Organizacja pozarządowa

Dobrowolna organizacja, działająca niezależnie od struktur państwowych i politycznych, której funkcjonowanie nie jest nastawione na zysk. Działa ona na rzecz spraw społecznych i dobra publicznego. Jej działalność w dużej mierze opiera się na wolontariacie (*ang. non-governmental organization, NGO*).

P

Program społeczny

Zaplanowane działania mające na celu rozwiązanie lub przeciwdziałanie określonemu problemowi społecznemu. Może być realizowany wspólnie bądź niezależnie przez instytucje publiczne, biznes i organizacje społeczne.

R

Raport społeczny

Raport wydawany przez firmę przedstawiający w sposób całościowy strategię firmy i jej politykę społeczną. Uwzględnia on aspekty: ekonomiczne, społeczne oraz ekologiczne działań firmy.

S

Społeczna odpowiedzialność biznesu

Strategia, która zakłada dobrowolne uwzględnianie przez firmę interesów społecznych przy dążeniu do osiągnięcia celów ekonomicznych, podejmowaniu decyzji i działań. CSR zakłada dbałość o zasady etyczne, prawa pracowników, prawa człowieka, otoczenie społeczne i środowisko naturalne. Przyjmuje się, że społeczna odpowiedzialność biznesu powinna być, obok ekonomicznych dążeń firmy, integralną częścią polityki przedsiębiorstwa (*ang. Corporate Social Responsibility, CSR*).

Społeczne zaangażowanie biznesu

Podejmowanie przez firmę kwestii społecznych i udział w rozwiązywaniu problemów społecznych. Jest pojęciem węższym od społecznej odpowiedzialności biznesu. Odnosi się do różnych aktywności podejmowanych przez firmę w społeczności. Obejmuje różne metody zaangażowania firmy, takie jak: wsparcie finansowe, pomoc rzeczową, wolontariat pracowniczy. Zaangażowanie społeczne uwiarygodnia firmę w oczach opinii publicznej i buduje jej pozytywny wizerunek na zewnątrz (*ang. corporate community involvement, corporate community investment*).

Społeczność lokalna

Zbiorowość ludzi mieszkająca na danym terenie, połączona więzią społeczną, wspólną tradycją oraz kulturą. Społeczność lokalną tworzą mieszkańcy wsi, miasta, dzielnicy lub gminy.

Sponsoring

Wzajemne zobowiązanie dwóch stron, sponsora i sponsorowanego. Sponsor przekazuje środki finansowe, materialne lub usługi sponsorowanemu, w zamian za świadczenia promocyjne ze strony sponsorowanego. Sponsoring jest działaniem planowanym i świadomym, służącym kreowaniu pozytywnego wizerunku firmy. Często jest też częścią długookresowej strategii marketingowej firmy.

W

Wolontariat pracowniczy

Polega na angażowaniu się pracowników firm w działalność wolontarystyczną na rzecz organizacji społecznych. Pracownicy - wolontariusze świadczą różnego rodzaju prace na rzecz potrzebujących, wykorzystując przy tym swe umiejętności i zdolności, a jednocześnie rozwijając swe talenty w innych dziedzinach. Firma wspiera pracownika w tych działaniach - w zależności od swej kultury organizacyjnej: deleguje pracownika do pracy jako wolontariusza w czasie pracy, przekazuje pomoc rzeczową, wsparcie logistyczne i finansowe (*ang. corporate volunteering*).

Z

Zrównoważony rozwój

Droga rozwoju społeczno-gospodarczego zharmonizowanego ze środowiskiem naturalnym. Idea zrównoważonego rozwoju zakłada umiejętne korzystanie z zasobów (społecznych, ludzkich lub zasobów ziemi) tak, aby mogły być one również wykorzystywane w przyszłości (*ang. sustainable development*).

Opracowanie terminów związanych ze społeczną odpowiedzialnością na podstawie informacji ze stron: www.filantropia.org.pl, www.fob.org.pl i www.pfcg.org.pl